

Smer

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

roč. I.

1941

č.

B S A H :

Skrábik: Smer ukazuje cestu, 1. Náš Smer, 3. Müller: Vnútrotný život, 8. Habáň: Prvky modlitby, 12. Soukup: Prvé kroky, 16. Búda: Puer natus est nobis (Chlapec narodil sa nám), 20. Garrigou-Lagrange: Svätý prijímanie bez poďakovania, 24. Müller: Čo je Cirkev?, 28. Feil: Unionizmus, veľké dielo Božie, 33. Do výšav, 37. Literatúra, 48.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Innocent Müller OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň OP., Univ. prof. Mag. R. Garrigou-Lagrange OP. Rím, Univ. prof. Dr. Mag. Gašpar Friethoff OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. Emilián Soukup OP., P. Vojtech Müller OP., prof. Dr. Anton Šurjanský, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák C. SS. R. Rím, P. Aginas Mária Gabura OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzávierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks.

ČITATELOMI

Niektorí hádam povedia, že predplatné našej revue je vysoké. V dnešných časoch boli sme nútení určiť túto sumu, ale len **prechodne**. Výšku predplatného určí počet odberateľov; preto prihláste sa za Smeristov a získajte pre náš časopis svojich známych a priateľov. Takto nám pomôžete snížiť ročné predplatné. Potom uvážte, že časopis má 48 strán; nuž terajším predplatným kryjeme iba reálné poplatky bez najmenšieho zisku.

Náš Smer chce slúžiť katol. intelligencii, preto sa prihláste medzi tých, čo kladú základy novému životnému smeru u nás. Svojou apoštolskou obetavosťou a horlivosťou zabezpečíte lepšiu budúcnosť svojmu rodu. V novom roku pôjdeme novým Smerom! Prihláste sa do našich radov! Smer bude vademeccum katol. slov. inteligenta! Porozumejte potrebám dneška, a prihláste sa za spolupracovníkov a organizátorov nového SMERU.

Za Vašu ochotu už vopred Vám ďakujeme.

S m e r ukazuje cestu

Kým žijeme, sme na ceste.

Každá cesta má začiatok a koniec.

Človek pozná začiatok svojej životnej dráhy, lebo známy je mu deň narodenia. Známy je mu aj koniec života, lebo vie, že skôr-neskôr príde smrť. Ale či je smrť aj cieľom života? Ach nie, nie! Smrť nie je cieľom, ba ani len koncom života... In meinen Segel die Brise der Ewigkeit?... Chladným vánkom hrobu vesluje do lepšieho, večného života.

Národ tiež, aspoň hmlistým tušením poznáva začiatky svojich dejín, začiatky svojich slávnych predkov. Ale konca znať nechce! Tak ako každý človek, tak aj každý národ sľubuje si a chce mať večné trvanie. Vyhynuly praveké obrovské netopiery, mohutné mamuty a mastodóny, a prežily ich nepatrné infuzoriá a algy. Zanikly štáty Sumerov, Babyloncov, Rimanov; no a prečo by si nesmel a nemohol sľubovať večité trvanie malučký národ Slovákov?

Známy je začiatok. Známy je cieľ. Ale treba nájsť aj správnu cestu a smer.

„Každá cesta vedie do Ríma“, hovorí porekadlo. No, nie každá cesta vedie človeka do života. Ani nie každá cesta vedie národy k večnému trvaniu. To dosvedčujú mnohé životné tragédie a hroby neslávne zahynutých národov! Pomýlená cesta, pochybený smer priviedol ich do záhuby.

Smer! Smer nám ukážte, ktorým prideme k cieľu!

„Ja som cesta a pravda, a život — riekol Ježiš Kristus, nikto nepríde k Otcovi, iba skrze mňa”.¹

Kristus viedol ľudí svojou pravdou po ceste k životu. Kto má aspoň trošku historického citu, uzná, že civilizácia kultúrnych národov je dielom kresťanským. A že tá kultúra nie je dokonalejšia, toho príčinou sú Iudia, ktorí sa riadili zásadami Kristovými len čiastočne a neúplne.

A teraz prichádzajú noví proroci. Hlásajú nové cesty a nové smery. Vraj smer, ktorý ukázal Kristus, je už zastaralý. Nehodí sa pre moderný život. Jednotlivci majú dnes viesť iné myšlienky, iné pravdy; iné prúdy majú hnať národy.

Dokázat, že „Ježiš Kristus je ten istý včera i dnes i na veky”², že On je večný Vodca ľudstva; že len večné pravdy sú súčasne na to, aby ukazovali smer dnešnému človekovi i budúciim pokoleniam, — hľa, to je poslanie tohto časopisu.

Anjelský doktor sv. Tomáš Akvinský spracoval pravdy Kristove vo filozofický systém. To je tá „philosophia perennis”, večná múdrosť, ktorá ukazuje pravý smer. Rehoľní bratia sv. Tomáša chcú ten pravý smer ukázať slovenskému človekovi a slovenskému národu v tomto časopise.

Vítame ich podujatie.

Medzi kaleidoskopicky meniacimi sa ľudskými systémami, medzi bludičkami, ktorých nepravé svetlo zaviedlo ľudstvo do toľkých bied, večná pravda Kristova nech označuje bezpečný smer každému Slovákov i celému slovenskému národu!

¹ Ján, 14, 6.

² Zid. 13, 8.

Náš smer

Žijeme v čase, ktorý charakterizuje silná túha po niečom, čo by zabezpečilo ľudstvu aspoň niekoľkoročný blaženejší život. Hľadajú sa také životné energie, ktoré by definitívne rozbili a zničily prekážky, brániace ľudstvu nájsť na zemeguli predsieň neba. Večné politické zmeny začínajú ľudstvo otravovať, lebo mu nepomohly ani mravne, ani hospodársky. Ľudia hľadajú cesty a prostriedky, ktorými by rýchle dosiahli aspoň čiastočné zabezpečenie lepšieho života. A my vidíme, že tento cieľ chcú dosiahnuť dva smery: Smer teocentrický, a ten druhý mohli by sme pomenovať kozmocentrickým. Prvý smer reprezentuje Cirkev rímskokatolícka; druhý zas vládari, vlastne vlády národov celého sveta. Smer kozmocentrický najmodernejšími prostriedkami techniky a kultúry chce zabezpečiť spravodlivý kúsok chleba každému členovi svojho rodu. Je to práca ťažká, to vidíme dnes na vlastné oči. No a jednako niet na svete diplomata, čo by nám povedal, že kto a kedy bude užívať ovocie tejto úmornej práce. Nespokojnosť rastie so dňa na deň. A príčinu toho mnohí vidia v nedostatku hmotných dobier, alebo v ich nespravodlivom rozdelení. Ale nie je to tak. Planéta, na ktorej žijeme, je dosť bohatá, dáva i teraz toľko, koľko človek potrebuje na dosiahnutie svojho cieľa. Lež ľudia zabúdajú, že cieľ ich života je nadzemský; zabúdajú, že hmota nikdy nenasýti dušu, ktorá je stvorená pre dobro nehmotné, pre Boha. Ľudia hľadajú blaženosť, ale akosi jednostranne. Chcú si zaistiť kúsok zeme, z ktorej by žili, ale nestarajú sa o majetok, ktorý by obšťastnil dušu. A človek chce byť šťastný celý: telesne i duševne. No a na to nemyslia tí, čo sa pokúšajú preorientovať ľudstvo a ukázať mu správny životný smer. Hmotné bohatstvá nikdy nevedely národy sjednotiť,

veď hmota i dnes vyhlbuje priepasť diabolskej nenávisti medzi národmi. Všimnite si ktorýkoľvek úsek svetových dejín a uvidíte, že hmotné bohatstvá nikdy nevedely sbratať ľudi; ba naopak, kúsok čiernej zeme rozdelil ľudstvo na niekoľko bojujúcich táborov, brat zabíjal brata a jednako ich krv nestala sa semenom lepšej budúcnosti. Preto zástupcovia smeru kozmocentrického nedožijú sa lepšieho zajtrajška, lebo nekladú základy pre blaženosť celého človeka: zabúdajú na dušu. Duševné záujmy odstrčili na bočnú koľaj.

Ale kto pozerá na ľudský život očami Prozreteľnosti Božej, vidí, že toto jednostranné riešenie svetovej krízy je iba veselou predohrou horšej budúcnosti. Zabezpečenú budúcnosť má ten národ, ten jednotlivec, ktorý dôkladne pozná plán Boží s človekom, a podľa tohto plánu zreorganizuje svoj život súkromný i svoju verejnú činnosť. Budúcnosť očakáva tých, čo porozumejú slovám Kristovým: Buďte dokonalí! I dnes platia slová Spasiteľa sveta: Hľadajte najprv kráľovstvo Božie! Smer teocentrický pripomína ľudstvu, že nesmie prevrátiť stupnicu hodnôt, že nesmie stavať záujmy časné nad záujmy večné, duševné. Smer teocentrický, prízvukujúci dokonalosť duševnú, myslí na blaženosť celého človeka, lebo duševná dokonalosť shrňuje v sebe i telesnú dokonalosť, hmotné šťastie, ale tak, že duševné a večné dobro kladie nad všetky hmotné záujmy.

Boh chce, aby sme sa volali Jeho dietkami, nielen Jeho stvorením. Volá nás k sebe ako svojich synov a chce nám dať svoje Božské dedičstvo: chce nám dať seba. Kariéra ľudského života spočíva v tom, aby človek prišiel k Bohu. Sme stvorení pre večnosť, a náš pozemský život podľa plánu Božieho má byť predohrou života večného. Jasne to naznačil Kristus Pán, keď povedal: To je život večný, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho.

ktorého si poslal, Ježiša Krista. A Kristus prišiel na svet, aby sme mali život, a hojnejšie ho mali. Boh nás teda volá k životu vyššiemu, volá nás do svojej rodiny, chce dať všetkým ľuďom život večný.

Táto pravda musí sa udomáčniť v srdci každého človeka. Lebo zas dejiny dokazujú, že národu a ľudstvu osožili len tí jednotlivci, čo plnili na zemi vôľu Božiu, čo žili podľa plánu Božieho. A žiť podľa plánu Božieho znamená žiť duchovne, nábožensky, vládnuť nad sebou i nad svetom. Ale plán Boží netreba hľadať v legendách, ani v živote tých, čo nábožensky a mravne skrachovali. Úmysly Božie s človekom nájdeme v učení Cirkvi katolíckej, ktorá chráni pravdy Božie ako neomylná strážkyňa pokladov Božích. Preto treba hlbšie poznať náuku Cirkvi, lebo tak nájdeme určitý smer, vedúci k lepšiemu zajtrajšku. V zjavených pravdách Božích sú rozriešené všetky sociálne problémy, hej, i výška robotníckych a úradníckych miezd, a to dokonale, lebo toto všetko rozriešil Boh. Musíme teda hlbšie poznať náuku Božiu, keď túžime po spravodlivom sociálnom poriadku.

Preto náš smer chce ponajprv prehľbovať náboženské poznanie našej katolíckej inteligencie, lebo každý túži len po tom, čo pozná ako dobré. Lež suchopárne poznanie nestačí. Poznané pravdy treba prežívať, treba ich vyskúšať, takrečeno zhmotniť v našom každodennom živote. Učenie Ježiša Krista len vtedy ukáže svoju silu, keď ho pripustíme ako neomylný zákonník do našich rodín, do továrne, kancelárie, parlamentu, divadla, kina, slovom, do verejného života. Učenie Kristovo obnoví svet, postaví dnešnú spoločnosť na pevné nohy len vtedy, keď jeho vyznavači budú môcť o sebe tvrdiť: Mne žiť je Kristus! Kresťan má byť druhým Kristom. Katolík musí byť uskutočňovateľom programu, ktorý dal Boh ľud-

stvu v evanjeliu. A realizovanie tohto programu v živote súkromnom i verejnom menujeme životom náboženským, životom duchovným. Nie je to nič inšie, ako zdokonaľovanie prirodzeného poriadku poriadkom nadprirodzeným, Božím, zdokonaľovanie nedokonalého dokonalým. Preto hlboký náboženský život nepatrí len do kláštorov, nie je on výsadou mníšok a kňazov, ale životnou podmienkou každého katolíka. Lebo Boh chce, aby všetci ľudia boli blažení. Preto pre všetkých ľudí poslal svojho Syna a povedal: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám svoje zaľúbenie; Jeho poslúchajte!¹ Teda našou povinnosťou na zemi je: Poslúchať, napodobniť, nasledovať Krista, ktorý je odbleskom slávy Otcovej a obrazom Jeho podstaty.² Kristus v pláne Božom je počiatok a koniec všetkého,³ preto nikto nemôže položiť iný základ, okrem toho, ktorý je položený, ktorým je Kristus Ježiš.⁴ Všetko, čo sa koná na svete proti Kristovi, proti jeho evanjeliu alebo proti jeho Cirkvi, ako by nebolo v pláne Božom; preto smelo môžeme povedať, že zahynie.

Túto skutočnosť máme pred očami, keď chceme pomôcť preporodiť smýšľanie dnešného človeka. Pravda, je to ťažká práca, a vieme, že sa nepodarí tým, čo obchádzajú Krista, ale nepodarí sa ani podpriemerným kresťanom. Starého človeka obnoví len Boh, a to prostredníctvom ľudí, v ktorých bude žiť a pracovať Kristus. Preto teocentrický smer, ktorý vychádza od Boha a k Nemu sa vždy vracia, v kritických chvíľach dnešných čias je jediným správnym ukazovateľom cesty k lepšej budúcnosti. Nezavierajme oči, ale pozrime na skutočnosť tak, ako je zakreslená v nezmeniteľnom pláne Božom: S Kristom budeš bohatý,

¹ Mat. 17, 5.

² Žid. 1, 3.

³ Zjav. 22, 13.

⁴ 1 Kor. 3, 11.

bez Krista žobrák. Ľudská spoločnosť s Kristom bude rodinou, v ktorej budeme všetci bratia a sestry v Kristu. Bez Krista stane sa bojiskom, na ktorom vykrváca mnoho nevinných. Kristus spojí západ s východom, sever s juhom; On spojí nebo so zemou a dá svetú pokoj, po ktorom túžime všetci. O Krista je okradnutá duša moderného človeka, preto leží na celej zemeguli zimná chmára hospodárskej i kultúrnej krízy.

Chceme preto pravdy Božie a zásady evanjelia Ježiša Krista presádzať do ľudských srdc, chceme, aby náš národ sa s nimi stotožnil a z nich žil. Pravda, nájdú sa ľudia, ktorí toto všetko odsúdia ako dávno prežitý klerikalizmus. No, ale tým odpovie budúcnosť, v ktorej uvidíme víťazstvo Krista, slávu jeho svätej Cirkvi a radosť Jeho verných stúpenčov. Slová, katolícky inteligent, bude žiť z prorockých slov Spasiteľových: „Každý teda, kto počúva tieto moje slová a činí ich, pripodobní sa múdremu mužovi, ktorý si vystavil dom na skale. I spustil sa dážď a prišli potoky, a dudy vetry, a oborily sa na ten dom, a nepadol, preto, že založený bol na skale. A každý, kto počuje tieto moje slová a nečiní ich, podobný bude pochabému mužovi, ktorý si vystavil dom na piesku. I spustil sa dážď a prišli potoky, a dudy vetry, a oborily sa na ten dom, a spadol, a zborenisko jeho bolo veľké.”⁵

My nechceme, aby podtatranský štát sa stal zboreniskom, preto nepozeráme ani napravo, ani naľavo, ale ideme stavať dom pozemskej i večnej blaženosti na skale, ktorou je Kristus. Ideme plniť rozkaz sv. Pavla: „Nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale sa premeňte obnovením svojej mysle, aby ste vyskúmali, čo je vôľa Božia dobrá, ľúbezňá a dokonalá.”⁶ Katolícka slovenská inteligencia musí pochopiť

⁵ Mat. 7, 24—27.

⁶ Rim. 12. 2.

tento program, lebo ona má byť nástrojom, ktorým Boh chce pozdvihnúť ponížených a chudobných. Ale tieto nástroje musia byť živé a elastické, musia bezpodmienečne prijímať rozkaz Vodcu Krista, ukazujúceho smer k prameňom blaženosti v zemi cyrilometodejskej. Katolícka slovenská inteligencia musí ukázať celému svetu, že pod Tatrami žijú takí ľudia, ako bol biskup sv. Augustín, sv. farár z Arsu, nesmrteľný mysliteľ sv. Tomáš Akv., mocná žena sv. Katarína Sienská, moderný apoštol sv. Ján Bosco, atď. Či náš národ nemôže sa pochváliť takými ľuďmi? Dokážme, že hej. Veď nás Pán Boh práve tak miluje, ako národy, o ktorých sa mnoho hovorí a píše len preto, že mali svätých učencov a učených svätcov. Sv. Tomáš Akv. vydobyl Talianom čestnejšie miesto v kultúrnom svete, než všetci cézari a vodcovia dovedna. O ňom môžeme povedať, že zvečnil na zemi i v nebi meno svojho národa. A to platí o všetkých svätcoch. Svätci realizujú na zemi plán Boží, preto sú požehnaním pre národ.

Náš Smer bude ukazovať cestu k tomuto cieľu. Nuž a jediná cesta, čo vedie k týmto méтам ľudského života, je KRISTUS. On je cesta, po ktorej pôjdeme; On je pravda, za ktorou pôjdeme; On je život, s ktorým sa chceme spojiť, aby sme žili večne.

R e d a k t o r

Dr. Innoc. Müller O. P.:

Vnútorň život

Všimnite si, čo sa robí vo vašej duši, keď ste sami, keď vás nikto nevyrušuje. Hovoríte sami k sebe, myslíte na niečo. Vo vnútri počujete otázky, odpovede; spomínate na to, čo sa stalo, alebo myslíte už na budúcnosť: Ako to dopadne? Čo bude so mnou, s mojou rodi-

nou? Takýto vnútorný rozhovor nevyruší ani hluk ulice, vaša pozornosť je sústredená na to, o čom vo svojom vnútri rozprávate.

V určitých chvíľach každý človek uzaviera sa do seba, myslí na niečo, robí si plány, atď. Nuž a načo myslia zvyčajne ľudia? O čom v duši rozprávajú? Dozvedeli by sme sa veru mnohé zaujímavosti, keby nám to prezradili. Mnohí neprezradia nič; ale podľa vonkajších prejavov môžeme aspoň tak napoly uhádnuť, na čo myslia. Tieto vnútorné rozhovory a plány rozdelíme na tri všeobecné skupiny.

V prvej skupine žijú ľudia telesní, pôžitkárski, hmotárski. Tí myslia len na to, ako rozmnožiť telesnú pohodnosť, aké novoty zaviesť na tučnom jedálnom lístku a aké šaty obliecť. Žijú zábavám a prepychu. Nikdy nemajú čas zamyslieť sa nad svojimi stavovskými povinnosťami. Rodina, deti, kostol, hrdinstvo, veľkodušnosť, to sú pojmy, na ktoré zpravidla kývnu rukou. Keď príde nešťastie, choroba, neúspech, zúfajú. Jesť, piť, spať, zabávať sa. hľa, to je predmet ich vnútorného rozhovoru. Lutujeme ich, lebo sa zriekli života, pre ktorý človeka Boh stvoril.

V druhej skupine nájdeme racionalistov, ľudí učenejších. Na čo tí myslia? Najsamprv na svoju osobnú česť a slávu. Chcú byť — ako sami hovoria — vo všetkom korektní. Záleží im na spoločnosti, v ktorej sa pohybujú. Chcú sa spriatelíť s veľikášmi, a dobre im padne, keď im taký mocný pán zalichotí. Ich presvedčenie stotožňuje sa so smýšľaním väčšiny, všetkému na svete vedľa sa prispôbiť, každé prostredie vedľa využiť pre svoje plány. Dôverujú sebe, svojej múdrosti a šikovnosti. Nepresvedčíte ich, že sa mýlia. Sú to teda ľudia, čo žijú len sebe, preto nie sú ďaleko od pokolenia hmotárskeho. Ale preto, že veľmi zle rozumejú a svoje rozumy radi rozdávali druhým, sú nebezpečnejší.

Napokon prídu ľudia duchovní. Na čo tí myslia? Myslia na to, že všade je Boh, ktorý všetko vidí. Preto súdia o všetkom tak, ako súdi Boh. On zaujíma vrcholné miesto v ich myšlienkach. O hmotné dobrá, osobné úspechy a o telesné zdravie starajú sa len potiaľ, pokiaľ im ony pomáhajú prísť bližšie k Bohu. Nespoliehajú sa na svoju múdrosť, ani zlý úsudok sveta ich nezlomí, lebo dôverujú Bohu. Žijú z vôle Božej, a konajú všetko podľa nej. Ideálom ich života je: Slúžiť Bohu a prísť k Nemu. O takýchto veciach vedú tichý rozhovor v duši.

Tým, pravda, nie je ešte vyčerpaný obsah tichých rozhovorov v dušiach ľudských. Nás skôr zaujíma nábožensko-mravný charakter vnútorných rozhovorov, preto spomíname len to, čo vplýva na mravný život človeka.

Tieto vnútorné rozhovory sú znamením, že náš život nie je vyčerpaný vonkajšou prácou v továrni, úrade, škole, na poli atď., ale že žijeme aj iným životom, životom vnútorným, o ktorom nevie nikto, ktorý v hĺbinách duše prežívame len my sami. Mohli by sme to povedať i tak: Človek žije ponajprv v sebe, a až potom okrem seba, totiž v činnosti. Jeho vonkajšia činnosť bola pripravená a premyslená vo vnútornom živote, a len potom sa ukázala navonok.

No a slová: život vnútorný, vyjadrujú určité usobranie. Človek sa uzavrie do seba, sústredí sa v sebe, žije vnútorne. Jeden sa sústredí na telo, na hmotu; druhý na seba samého, tretí na Boha, a potom tým veciam žije vo svojom vnútri. Teda každý človek žije vnútorným životom.

A hlboký náboženský život je len vyššou formou, zdokonalením tohto vnútorného života. V náboženskom duchovnom živote využívame vnútorné rozhovory duše na to, aby byly sústredené na Boha, aby byly o Bohu. Tak je charakterizovaný i duchovný život sv. Domi-

nika: Vždy hovoril s Bohom a o Bohu. V duchovnom živote rozum podrobujeme úsudku viery, aby sme o všetkom súdili tak, ako súdi P. Boh, Vôľu usmerňujeme k Najvyššiemu dobru, k Bohu, aby túžila po iných veciach len potiaľ, pokiaľ pomáhajú dosiahnuť najvyššie Dobro. Obrazotvornosť, city a iné duševné hnutia podrobíme vláde rozumu a vôli, aby neprekážaly sústredenosti na veci Božie.

Tu je začiatok hlbšieho duchovného života. Lebo keď naša myseľ je sústredená na pravdy vznešené, Božie, potom i naše vnútorné rozhovory budú len o tých veciach. Pravda, zo začiatku býva to ťažké, najmä pre tých, ktorí sú rozptýlení rozsiahlou vonkajšou činnosťou. Ale trvalým cvikom sa dá veľa urobiť. Veď ide o život vnútorný, o život duše, kde má prístup len Pán Boh. Nikto mi teda nemôže zakázať, aby som neodsúdil zlo, aby som nemiloval pravdu, aby som nesúhlasil so zlou myšlienkou. Kto mi môže zabrániť milovať nepriateľa, odstrániť pohoršujúce obrazy, vzbudiť vieru, nádej a lásku k Bohu? Kto mi môže zabrániť, aby som neobetoval každý svoj skutok na slávu Božiu? Cez deň v akejkoľvek práci mám príležitosť viac ráz myslieť na to, že Boh ma vidí, že žijem z jeho milosti, že moja budúcnosť je v jeho rukách.

Preto sv. Pavol napísal,¹ že naše obcovanie je v nebesách, lebo človek, čo vo svojom vnútri žije takto spojený s Bohom, telom žije na zemi, ale myseľou je spojený s vlastnou nebeskou. Hovoríme, že takýto človek žije, myslí a koná nadprirodzene. Sv. Tomáš Akv. napísal,² že žije nie sebe, ale Bohu. V tomto smysle načim rozumieť slová sv. Pavla³: Mne žiť je Kristus, a umrieť zisk. Vnútorný duchovný človek má akýsi nadprirodzený zrak, má Kristovu mieru

¹ Filip. 3, 20.

² Th. Summa: II—II, ot. 17 čl. 6 k 3.

³ Filip. 1, 21.

na všetko. Vidi, že nič by mu neosožilo, i keby celý svet získal, ale škodu utrpel na svojej duši. Preto sa zrieka všetkého, považuje všetko za smeti, aby získal Krista.⁴ Vnútorný človek sústreďuje svoju pozornosť na Boha, na zákony Kristove, o tých premýšľa a podľa nich usmerňuje svoju činnosť. Kristus stáva sa pre neho vzorom života a práce: „Dal som vám príklad, hovorí Spasiteľ, aby ste i vy činili tak, ako som ja učinil vám.“⁵ Preto sv. Peter napísal: „Kristus zanechal vám príklad, aby ste nasledovali jeho šľapaje“. A aký je to príklad? „Kristus nespáchal hriechu, ani nenašla sa mu lož v ústach. Keď mu zlorečili, nezlorečil; keď trpel, nevyhrážal sa, ale vydal sa tomu, ktorý súdil nespravodlivo. Sám na svojom tele vyniesol naše hriechy na drevo, aby sme umreli hriechom a žili spravodlivosťou.“⁶ Sv. Pavel vyjadril to zas tak: „Vyobrazte v sebe Krista“;⁷ „musíte dozrieť na mieru veku plnosti Kristovej“⁸; „oblečte si Pána Ježiša Krista, a o telo nemajte starosti, aby zbudjelo“⁹; „tak smýšľajte o sebe, ako i Ježiš Kristus.“¹⁰

Náš vnútorný život musí sa teda rozvíjať podľa najdokonalejšieho vzoru, ktorým je Ježiš Kristus. Život Kristov musí byť našim vnútorným životom. Vnútorný človek, o ktorom hovorí sv. Pavel,¹¹ musí sa obnovovať so dňa na deň životom Kristovým. Potom zmohutnie, stane sa nepremožiteľným, Božím.

P. Mag. Dr. Metod Habáň O. P.:

Základy modlitby

Modlitba v Kristovej Cirkvi pochádza z prameňov života. Cirkev uvádza ľudský život do

⁴ Filip. 3, 8.

⁵ Ján, 13, 15.

⁶ 1 Peter, 2, 21—24.

⁷ Gal. 4, 19.

⁸ Ef. 4, 13.

⁹ Rim. 13, 14.

¹⁰ Filip. 2, 5.

¹¹ 2 Kor. 4, 16.

pohybu smerom na posledný cieľ. Celý kult Kristovej Cirkvi je výrazom života, ktorým ona žije z Krista a ktorým majú žiť jednotlivé duše, aby sa zúčastnili na večnom živote. Cirkev sv. je svätá, nová, posvätená obec. A táto obec má svoj sociálny život, tiež nový, svätý a posvätený, život pre posledný cieľ, život z plnej milosti a pravdy Božieho Baránka. Je preniknutá Božím Duchom, ktorý ju naplňuje. Teda v nej je tajomný, nadprirodzený život. Ako prirodzený život je ustavičný pohyb, bez pretrhnutia, imanentný, s vnútornou stránkou svojich prejavov a účinkov, tak aj nadprirodzený život Cirkvi je nepretržitý a vnútorný, ustavične prúdi ako čerstvý prameň pre nesmriteľné duše, aby ich zavlažoval a z ich vloh a schopností vyzískal krásne ovocie, nadprirodzenej krásy a spodobenía s Bohom.

Kristova Cirkev svojím životom vzdáva povinný kult Najvyššiemu, inými slovami, žije životom modlitby liturgickej, t. j. spoločnej, aj osobnej. Teda modlitba je prejavom života. znamená pohyb života; celá je spojená s životom a s jeho zdrojom, spolu môže sa prekresťana stať nevyhnutným prejavom duchovného života, ako dýchanie je potrebné pre telesný organizmus.

Život Cirkvi, a teda aj modlitba, je úkon ctnosti nábožnosti (virtus religionis), ktorá rozumné bytosti učí vzdávať Bohu povinný kult. Ak človek, ktorý patrí k Cirkvi, chce dosiahnuť hlbokú modlitbu, musí byť naplnený prirodzenou i nadprirodzenou ctnosťou nábožnosti, aby sa tak priputnal k Bohu zlatým putom svojej rozumnosti a celej vyššej stránky svojej duše.

Človek má svoj najzákladnejší vzťah a pomer k Bohu; na tomto vzťahu svojho prirodzeného i nadprirodzeného pomeru k Bohu má postaviť svoj duchovný chrám modlitby k Bo-

hu. Človek svojou rozumnosťou patrí do Božieho príbuzenstva, preto aj jeho duch má prirodzené možnosti obracať sa k Bohu. Boh na túto vznešenú krásu spodobenía a príbuzenstva človeka s Bohom štepí svoju nadprirodzenú krásu a účasť na svojom živote, a teda aj nadprirodzenú ctnosť nábožnosti. Nadprirodzená sila preniká a pretvoruje celú prirodzenú ctnosť, kde ju v duši nachádza pripravenú, a tak ju pozdvihuje k novým vzletom a prejavom. „Usporaďuje vzlety srdca.“

Všetci sv. Otcovia, a najmä sv. Tomáš Akv. hovoria o ctnosti nábožnosti ako o puto a o pomere duše k Bohu¹. Práve k Bohu máme sa priputnať ako k neochvejnému zdroju. Teda v Bohu je pevný základ duše. K nemu, ako k poslednému cieľu, má sa ustavične obracať naše rozhodovanie. V Bohu je zas aj posledné dovŕšenie a zdokonalenie človeka. Duša sa musí ustavične obracať k Bohu, lebo hriechom sa od neho odvracia, vierou však sa zas k nemu obracia.

Nábožnosť, ako puto a pomer duše k Bohu, spojuje dva póly: človeka a Boha.

Boh je najvyššia a najdokonalejšia Bytosť, je zdrojom každého stvoreného bytia, z jeho účinnej vôle všetko vzniklo, on je aj posledným cieľom ľudského života a celého stvorenia. Teda všetko sa obracia k Bohu, všetko mu patrí, všetko je jeho v najvlastnejšom smysle. Nad všetkým absolútne panuje, lebo jeho absolútne vznešená Bytosť nad všetkým vyniká.

V hĺbke každej stvorenej bytosti je nevyhnutný pomer závislosti od Boha, ale aj podriadenosti jeho vznešenosti. Človek je podriadený Bohu aj vo svojom pôvode, lebo Boh všetko stvoril, a aj vo svojom vývoji, lebo každý prejav účinnosti a činnosti, ktorým sa človek vyvíja vo svojich stránkach, závisí od

¹ Th. Summa: II—II, ot. 81 čl. 1.

prvej príčiny; a napokon človek závisí od Boha aj vo svojom konečnom utíšení a uspokojení všetkého nepokojného túženia po dobre a po cieli, lebo posledný cieľ ľudskej duše je nekonečné Božie dobro. Teda je to nerozviazateľná a nezničiteľná závislosť. Človek, ktorý sa usiluje z nej vymaniť, ničí sám seba, otravuje vlastnú dušu. Preto vzniká a rastie nepokoj a prázdnota ľudských duší po každom nápore, ktorým chcú zničiť alebo zaznať v sebe toto nezničiteľné puto pomeru človeka k Bohu. Prázdnota moderného života jasno potvrdzuje túto pravdu, lebo moderný život sa chcel voľne pohybovať, bez tohto pomeru k Bohu. Omyl sa môže ľahko poznať, ale aj napraviť. Človek vo svojom pôvode, vo svojom vývoji a vo svojich nepokojných a hladových túhach závisí od Boha, a v sebe nosí Božie znamenie, odraz, a podobnosť jeho veľkosti, moci, sily, vznešenosti, ale aj lásky a múdrosti.

Veľký nemecký mystik Majster Eckhard ukazuje na to, ako človek sa márne svíja ako červ, keď sa chce vymaniť z tejto závislosti od Boha. Nech robí, čo chce, aj keď hreší, tým len bezmocno vyjadruje, že závisí od Boha ako od svojho cieľa. Lebo svoje zvrátené túžby nenaplní a neupokojí, celým svojím nepokojom volá po Bohu.

Akýkoľvek vývoj ľudského života, postavený alebo zámerno odvrátený od Boha, nemôže byť pre človeka rozkvetom a vzrastom, lebo účinnosť každého prejavu činnosti, ktorú človek rozvíja, aby sa niekde dostal, závisí od Božej účinnosti. Najmä ak ide o vývoj v dobrom, o vývoj ľudskej osobnosti, nemôže ďaleko dôjsť bez Božej účinnej pomoci, bez Božej krásy a milosti, bez uzdravenia hlbokých rán tkviacich v ľudskej prirodzenosti.

Duša, ktorá pozná túto bezmocnosť, ľahšie sa opre o Boha, ako o neotrasiteľný princíp

svojho bytia a všetkého, ľahšie uzná svoju závislosť a podriadenosť Bohu.

Len na týchto hlbokých základoch poznania závislosti a podriadenosti Bohu v tom, čo sme, čo robíme, kde ideme vo svojich prirodzených aj nadprirodzených túhach, môžeme vystaviť základ nového chrámu duše, v ktorom by sa mohla modliť.

(Pokračovanie.)

Prof. P. Em. Soukup O. P.:

Prvé kroky

Človek rád spomína na začiatky, na začiatky života, práce, priateľstva. V začiatkoch býva veľmi jemná krása. V priateľstve sú začiatky najkrásnejšie, sú svedectvom pre celé priateľstvo. A sú tiež najdôležitejšie, lebo spomienka na ne môže obnovovať, je ako dozor.

Spomíname na začiatky priateľstva duše s Bohom. I v ňom prvé kroky sú najdôležitejšie, o mnoho dôležitejšie než v ľudskom priateľstve; zostávajú totižto cez celý život na zemi podmienkou, úrodnou pôdou priateľstva a aj jeho najjemnejšou krásou.

Azda poznámka o pomere pojmov priateľstva s človekom a priateľstva s Bohom nie je zbytočnou. Že totiž hovoríme o priateľstve s Bohom, hoci obsah tohto pojmu je nesmierne hlbší, než obsah priateľstva s človekom; ale právom prirovnávame oboje, právom zásady ľudského priateľstva prenášame na lásku k Bohu. Lebo priateľstvo je najväčšia láska, akej je ľudská duša súca, je vznetom duše, na ktorom je najmenej nedokonalostí zo všetkých hnutí ľudského srdca v pomere k iným živým bytostiam.

Priateľstvo začína poznaním. Poznanie alebo skúsenosť prebudí srdce, a čím hlbšie preniká poznanie alebo skúsenosť, čím viac po-

znávame a zakusujeme dobro a krásu, tým viac sa srdce kloní, tým viac miluje a túži. Ale ešte jedno treba k priateľstvu. Podstatnou slôžkou priateľstva je viera v poznané a zažité, viera v hodnotu priateľsky milovaného, nepočítanie so sklamaním. Iba vtedy je priateľstvo celé a celkom pravé, poznaním začína, vierou sa upevňuje.

Poznanie a skúsenosti o Bohu musí nadobudnúť každý zdravo smýšľajúci človek, poznanie a skúsenosti o najvyššej bytosti, zdroji všetkej pravdy a dobra. Ale tu troje chýba: úplnejšie poznanie, uistenie, že smieme, čo by sme chceli, dosiahnuť priateľskej vzájomnosti a vylúčené obáv sklamania.

Človek by chcel vykročiť, a viera naučí prvým krokom. Bez nej nie je možný krok; dôkazom je Aristotelov výrok: „Za nesmyselné bolo považované, keď niekto povedal, že Jupitera miluje”.

Toľko krásy, bohužiaľ nepoznanej, je v slovách Boha v Písme sv., ktorými človeka uisťuje; že smie zatúžiť po Božom priateľstve, že je div dobroty, skutočnosťou, že Božia túha milovať človeka je priateľskou láskou, že človekovi chce dať všetky krásy priateľstva, dôvernosť a nerozlučnosť večnú. Písmo sv. to opakuje najrôznejšími obratmi, keď hovorí o Múdrosti, ktorá zve človeka, keď u prorokov hovorí o vernosti a nevernosti, až k onej priamej výzve, aby srdce človeka priľnulo k Bohu, až k onomu svojou dojemnosťou skoro zarážajúcemu slovu, kde v obraze otca Boh človekovi hovorí: „Daj mi, syn môj, srdce svoje”¹.

Božie priateľstvo sa podrobuje zákonom ľudského priateľstva. Ľudskému priateľstvu podstatne nevyhnutná viera bola pripravená v srdci človeka uistením o Božej blahovôli. Tá viera sa vyvíja poznaním o Bohu, hodnom ve-

¹ Prísl. 23, 26.

riacej priateľskej lásky. Je síce pravda, že „Boh chcel zostať Bohom skrytým“, aby tým väčšej krásy, záslužnosti a schopnosti vzrastu získavalo sväté priateľstvo. Ale človek musí vedieť, musí nejako poznať toto skryté Dobro a Krásno. Lebo, ako hovorí sv. Tomáš: Nemožno k niečomu prilipnúť nádejou alebo láskou bez smyslového alebo rozumového... preto pred nádejou a láskou musí byť viera!² To sú ďalšie dva z prvých krokov.

Boh vypráva o sebe: Čo nám povedali proroci a Ježiš Kristus o Bohu — priateľovi duše, ukazuje ho síce ako cez „sledovú dostičku a ako záhadu“ (sv. Pavel); ale uisťuje o nerušenom bohatstve dobra a krásy za „dostičkou“, v „záhade“ zaručuje tisíc riešení súladných, jedno krásnejšie ako druhé. A tak umožňuje to najkrásnejšie z priateľstva, vieru v ono netušené a v ono riešenie, plné žiare. Lebo viera je presvedčenie o istote tušeného a naznačeného.

Čo nás najviac uchvacuje v ľudskom priateľstve, to chce Boh od duše, keď jej ponúka svoje priateľstvo, keď priamo oň prosí. To znamená veriť v Boha. Nielen veriť Bohu, sucho vedieť odriekať, čo Boh zjavil. Veriť v Boha a veriť k Bohu, podľa hlbokého výkladu sv. Tomáša, týmto presvedčením byť vedený k Bohu istotou, že ak je niekto hodný nášho najhlbšieho priateľstva, že je to On, Dobro a Krása bez premenlivosti.

Touto vierou túha duše po priateľstve s Bohom nadobúda ceľ svojjej ceny. Celým úsilím svojej slobody priľne k Bohu, aby sa ukázala hodnou takých veľkých darov Božieho priateľstva.

Či preto sú tieto prvé kroky nesmelé, nesté, tápajúce? Nič by nebolo osudnejšieho. Boh o sebe dosť povedal, aby duša mohla veriť

² Th. Summa: I—II, ot. 62 čl. 4.

v Boha a k Bohu. A v slovách Písma sv. „okúste a vidíte, aký sladký je Pán“, je ďalšie. To je rozdiel medzi vierou v človeka a vierou v Boha, že veriac v človeka, nakoniec už nemáme čo nového veriť, lebo musíme bojovať, aby sme udržali svoju vieru v neho, keď na dne prichádzame na kal; veriac však v Boha, nikdy neprídeme na kal, ani na dno, čím viac veríme, tým pevnejšia stáva sa viera, tým viac sa blížime k videniu, tým viac okúšame, aký je Pán; ako presahuje všetko dobro a všetku krásu. Láska potom predbehne vieru. Viera stojí pred dostičkou, ale láska nemá v nej prekážku, láska prenikne za ňu a spojí sa s Priateľom. Vykročí a pokračuje smelo, rázne, odhodlane a vytrvalo.

Ale spojenie lásky s vierou a viery s láskou musí zostať pevné. Lebo láska bez viery na zemi stráca úrodnú pôdu a stratí sa celkom, bez toho, žeby človek vedel, ako. Prečo porušenie viery vždy v dejinách ukazuje vyhubeenie kvetov lásky, ako nevyhnutný následok, (a tým i lásky samej, pretože láska bez kvetov nie je láskou.)? Prečo jediná katolícka mystika je nesmrteľná a po tisícich rokoch vydáva kvety krásnejšie a sviežejšie, než vo svojej mladosti? Odpoveď je jasná. Mystika je pochopené a prevedené priateľstvo, ktoré rastie z prenikavej viery. A naopak, aj to je jasné, že viera bez lásky nevedie k priateľstvu, lebo taká viera nie je viera v Priateľa, ale viera iba o ňom, a ešte veľmi chudobná.

Takáto je teória o prvých krokoch priateľstva s Bohom. Praktické dôsledky pre duchovný život, aby duša naozaj bola na novej ceste za priateľstvom s Bohom? Božský Spasiteľ raz povedal: „Majte vieru Božiu“. Treba mať Božiu vieru, nie vieru ľudskú, ktorá pre všetko chce ľudské odôvodnenie a ľudskú priehľadnosť. Božiu vieru, ktorej stačí vedieť: Boh to povedal, je to v Písme sv., to Cirkev učí; a

potom duša dychtivo hľadá ďalej, dychtivo chce vedieť viac o tom, ktorý je Dobro a Krása, túžiaci po priateľstve človeka; dychtivo túži po skúsenosti o živote s ním, pevno veriac, že sa nesklame.

Kto len raz pocítil silu tohto dojmu, pochopí, že sú to naozaj prvé kroky k Priateľstvu. A potom Priateľ spolu začína vychádzať v ústrety, po dare viery dáva väčšie rozvinutie darov Ducha svätého, pestuje priateľskú dôvernosť, po ktorej duša toľko túži, a v Priateľstve vyšľahujú plamene svätej vášne lásky.

A potom pochopí sa aj tretí dôsledok, totižto prečo musí Boh žiadať od človeka takú nevyjednávajúcu vieru, deťom sveta neznesiteľnú, ako ju žiada katolícka Cirkev. Bez nej niet Božích priateľov, pretože bez nej Boh sa človeku nestane Priateľom.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Puer natus est nobis **(Chlapček narodil sa nám)**

„Hľa, anjel Pána stál pri nich, a jasnosť Božia ich oziarila... A riekol im anjel: Nebojte sa; hľa, zvestujem vám veľkú radosť, ktorú bude mať všetok ľud: že sa vám narodil dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán, v meste Dávidovom.”¹

Kto si prečíta tieto slová a porovná ich s proroctvom, ktoré nájdeme v knihe prorociev Izaiášových v hl. 9., uvidí, že anjel vlastne oznamuje pastierom splnenie tohto prorocstva. Bolo napísané dávno pred narodením Spasiteľa, okolo roku 730 pred Kristom. Izaiášovi, najväčšiemu zo starozákonných vidcov, bolo vo videní zjavené narodenie Spasiteľa a nesmierna radosť, ktorú svet bude mať z jeho naro-

¹ Luk. 2, 9—11.

denia. V zjavení videl, že „chlapček“ sa narodil; preto hovorí v čase minulom (prorocké perfectum), hoci v skutočnosti toto blahoslavené narodenie malo nasledovať až po 730 rokoch.

To, čo sa okolo pastierov v Betleheme odohralo, krásne znázorňovalo, čo vykoná v dušiach ľudských novonarodené dieťa. Nočné tmy premenily sa na žiarivé svetlo, lebo prišlo na zem „Svetlo sveta“, Pán Ježiš (srv. Ján 8, 12), ktorý mal rozohnať z duší ľudských tmy nevery, náboženskej nevedomosti a hriechu. A práve toto opisuje prorok Izaiáš.

Pred príchodom Spasiteľa ľudstvo je v duševnej biede, a „či sa obráti nahor, či sa pozrie na zem: hľa, úzkosť a tma a temno plné hrôzy“ (Iz. 8, 21—22). To súženie však prestane; miesto neho príde radosť. Najväčšia radosť, a najväčšia sláva bude tam, kde bolo najväčšie poníženie. I vo Sv. zemi boly to práve najzapadlejšie severné kraje galilejské, ktoré bývaly znevažované, potupované; veď Galileu jednoducho nazvali pohanskou Galileou. Ale v čase, keď príde Spasiteľ, Boh „zvelebí pobrežie mora, Zajordánsko, Galileu pohanov.“²

A kto by nevedel, že týmto zapadlým krajom naozaj dostalo sa najväčšej slávy. Galilejský Nazaret je svedkom detstva Ježišovho; Galilea, a v nej hlavne pobrežie genezaretského mora, videlo najviac zázrakov, počulo najviac rečí božského majstra. Veď sv. Matúš evanjelista, keď začína opisovať verejnú činnosť Pánovu, výslovne uvádza, že sa splňuje toto Izaiášovo proroctvo.³

Ľudstvo kráčalo vo tmách od chvíle, v ktorej Adam zhrešil. „Rozum sa im zatemnil“, učí katechizmus, a dejiny sú svedkom, kde až tento zatemnený rozum priviedol národy, najmä vo veciach náboženstva a vo veciach mravnosti.

² Iz. 9, 1.

³ Mat. 4, 12—16.

Rozumný, živý človek uctieval nerozumné, neživé tvory, a neraz ich uctieval tými najošklivejšími hriechami. — „Zomrieš“, zaznel výrok boží nad človekom, a od tej chvíle kráča ľudstvo „in umbra mortis“, v tieni smrti.

Ale príchod Krista Pána rozoženie tieto tiene:

**„Ľud, čo kráča vo tmách, uzrie veľké svetlo,
nad obyvateľmi kraja Tieňa smrti, nad tými
zasvieti žiara.“⁴**

„Jasnosť Božia ich ožiarila“, píše v Novom zákone sv. evanjelista Lukáš (2, 9).

A prorok vidí vianočnú radosť ľudstva ožiarенého svetlom božím. Vie, že je to dielo Božie, preto k Bohu volá:

**„Rozmnožil si národ, zväčšil si mu radosť,⁵
tešil sa budú pred Tebou, ako sa tešia pri žatve,
tak, ako plesajú, keď si delia korisť.“⁶**

Po celoročnej námahe, pri žatve veľká je radosť roľníka, a po ťažkých bojoch a nebezpečenstvách veľká je radosť vojska; tak sa bude ľudstvo tešiť, keď pomínú duševné tmy a príde Svetlo sveta: „Zvestujem vám radosť veľkú, ktorú bude mať všetok ľud.“⁷

A nebude treba obáv: odveký nepriateľ pokolenia ľudského bude pošliapaný „semenom ženy“, ktorá bola už v raji prisľúbená.⁸ Diabol bude zničený, ako voľakedy boli zničení nepriatelia Božieho ľudu, najmä Madianiti⁹:

**„Veď ťažké jeho jarmo, a prút jeho pleca
a palicu jeho pohoniča lámeš,
ako v dňoch Madiánu.“¹⁰**

A keď je zničené nepriateľské jarmo a zlámaná palica, ktorá človeka hnala do diablovho otroctva, musí nastať pokoj, preto zničí sa všetok vojenský výstroj:

⁴ Iz. 9, 2.

⁵ Preklad podľa hebrej. textu.

⁶ Iz. 9, 3.

⁷ Luk. 2, 10.

⁸ 1 Mojž. 3, 15.

⁹ Sudc. hl. 7:

¹⁰ Iz. 9, 4.

„Lebo každá hrmotná obuv a každý šat zmáčaný v krvi bude spálený, bude pokrmom ohňa.“

Ale nehľadajte v Jeruzaleme, na kráľovskom tróne, ani v kráľovských palácoch rímskych toho panovníka, ktorý ľudstvu toľkú radosť, toľký pokoj donesie. Nie, „ale toto vám bude znamenie: nájdete nemlúvňa zavinuté v plienkach a položené v jaslách“¹¹:

**„LEBO CHLAPČEK NARODIL SA NÁM,
A SYN DANÝ JE NÁM.“¹²**

Áno, „nám, nám narodil sa.“ Aj anjel tak oznamuje pastierom: „že sa V á m narodil dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán v meste Dávidovom.“

V jaslách sa začína jeho panovanie. Lebo panovníkom bude, takým panovníkom, ku ktorému každý s dôverou bude môcť pristúpiť.

„A bude kniežatstvo na jeho pleci, a bude nazvaný: Zázračný radca, Boh mocný, Otec večný, Knieža pokoja.“¹³

Nikde nenájdeme zázračnejšie rady, ako v jeho evanjeliu. Nikde sa nám moc Božia neprejavuje tak, ako v jeho živote. V tomto proctve zjavne je predpovedané jeho Božstvo. Starozákonný prorok vedel, že sa Boh neobyčajným spôsobom zjaví v tomto dieťati, to však ešte nemohol vedieť, že Spasiteľ bude Synom Božím. Veď tajomstvo najsvätejšej Trojice bolo zjavené len v Novom zákone. Preto aj toto proroctvo, ako aj všetky ostatné, stáva sa úplne jasným len po splnení; my vieme, že Ježiš Kristus je skutočne Bohom mocným, lebo je druhou božskou osobou, Synom Božím.

A vieme i to, že má k nám láskavé otcovské srdce, a jeho láska k nám nikdy neprestane: **je O t c o m v e č n ý m.**

¹¹ Luk. 2, 12.

¹² Iz. 9, 6.

¹³ Iz. 9, 5b.

Sv. prijímanie bez poďakovania

Si scires donum Deif

Mnohí si sťažujú, že veriaci, ktorí pristúpili k sv. prijímaniu, odchádzajú z kostola s ostatnými hneď po sv. omši. Je to zvyk, ktorý sa udomáčuje i v katolíckych internátoch a penzionátoch, kde by vychovávateľa mali dbať na to, aby si chovanci osvojili tie najlepšie náboženské zvyklosti. Naučia ich denne pristupovať k sv. prijímaniu, ale nestarajú sa o to, aby i poďakovanie bolo primerané. Veď dnes mnohí si zvykajú na to, že s nadriadenými hovoria ako s rovnými, ba ako s nižšími od seba. Preto netreba sa čudovať, že prijímajú Krista Pána a neuvedomia si, kto k nim prichádza. Ale keď to tak bude pokračovať, potom budeme mať mnoho prijímaní, ale málo naozaj prijímajúcich. Nábožné duše musia zamedziť, aby sa nešíril takýto zlozvyk, lebo je to rakovina, zožierajúca základy pravej nábožnosti. Veď Božský Spasiteľ je ten istý i dnes, nezmenil sa; preto nesmie sa zmeniť ani naša úcta k nemu.

Či poďakovanie nie je povinnosťou, keď sme prijali dobrodenie? Nemá byť primerané prijatému daru? Keď podarujeme priateľovi cennú vec, veru nás zabolí, keď nevie ani krátkym slovíčkom poďakovať. Bohužiaľ, dnes je to tak. Ale keď už takáto nevďačnosť sa nás citlivo dotýka, čo myslieť o nevďačnosti voči Spasiteľovi, ktorého dary sú neoceniteľné?

Pri sv. prijímaní udeľuje sa nám väčšie dobrodenie, ako napr. telesné zdravie, lebo prijímame Pôvodcu spásy, vzrast života milosti, ktorá je semienkom slávy, počiatkom večného života. Prijímame rozmnoženie lásky, najväčšej ctnosti, ktorá oživuje všetky ostatné ctnosti a je princípom zásluh.

Sám Pán Ježiš často ďakoval svojmu Otcovi za dobrodenia, najmä za vykupiteľské vtelenie. Z hĺbkych dušou ďakoval svojmu Otcovi, že zjavil tajomstvo matučkým. I na kríži ďakoval poslednými slovami: Dokonané je. A neprestáva ďakovať pri obeti sv.

omše, kde je hlavným kňazom. Poďakovanie je jeden zo štyroch cieľov obety sv. omše, a je nerozlučne spojené s chválou, prosbou a smierením. A na konci sveta, keď sa odslúži posledná sv. omša, keď už prestanú prosby a smierenia, chvála a poďakovanie neprestane. **Wyvolení** večným chválospevom Sanctus budú vyjadrovať svoju chválu a poďakovanie. Preto rozumie niektorým nábožným dušiam, čo dávajú slúžiť sv. omše na poďakovanie za prijaté dobrodenia. Takto chcú napraviť nevďačnosť tých kresťanov, čo nevedia povedať „ďakujem“ ani vtedy, keď boli zahrnutí dobrodením.

A ak je nejaké dobrodenie, čo samo žiada, aby sme dobrodincovi poďakovali, tak najsamprv je to ustanovenie Eucharistie. Eucharistiou Pán Ježiš chce ostať skutočne medzi nami, aby sviatostným spôsobom pokračoval v obeti kríža, aby naše duše živil dokonalejšie, než najvybranejšie a najzáživnejšie pokrmy živia telo. Neide i to, aby sme sa živili myšlienkami nejakého svätca, ale máme sa živiť Ježišom Kristom, plnosťou milosti, ktorá je v jeho duši, osobne spojenej so Slovom a Božstvom. Dáva sa nám v Eucharistii preto, aby nás spodobnil so Sebou. Bl. Mikuláš de Flüe povedal: „Spasiteľ, vezmi ma mne, a daj ma Tebe.“ A my dodávame: „Spasiteľ, daj mi Seba, aby som náležal celý Tebe.“ Je to skutočne najväčší dar, aký vôbec môžeme prijať. Nuž a takýto dar nezaslúži si zvláštneho poďakovania? Veď je to i cieľ úcty k eucharistickému Srdcu.

Je to teda veľká nevďačnosť, keď človek nevie povedať „ďakujem“ po sv. prijímaní, ktorým sa nám dáva sám Pán Ježiš.

No a veriaci, odchádzajúci z kostola hneď po sv. prijímaní, zabúdajú, že skutočná prítomnosť P. Ježiša ostáva u nich tak dlho, ako sviatostné spôsoby, teda asi štvrt hodiny po sv. prijímaní. A prečo nechcú byť jeho spoločníkmi aspoň cez ten krátky čas? Ako ospravedlniť ich neúctivosť?¹ Náš Spasiteľ dáva sa

¹ Nehovorím tu o dobrých nábožných ľuďoch, čo vychádzajú z kostola hneď po sv. prijímaní z nevyhnutnosti, keď musia vykonať dôležitú povinnosť.

nám s takou láskou, a my, my, mu nechceme nič povedať, nechceme ho počúvať ani chvíľku.

Svätci učia, že ďakovanie po sv. prijímaní v duchovnom živote je najcennejšia chvíľa. Podstata sv. omše spočíva síce v dvojakom premenení, ale my sa zúčastňujeme tejto obety nekonečnej ceny sv. prijímaním. Vo chvíli sv. prijímania naša duša mala by sa spojiť so sv. dušou Kristovou, osobne spojenou so Slovom. Náš rozum, často zahmlený a farbavý pre chápanie vecí Božích, mal by sa spojiť s ľudským rozumom Kristovým, osvieteným svetlom slávy. I naša vrtkavá vôľa mala by sa stotožniť s Kristovou vôľou, nepohnduteľne upevnenou v dobre.

No a Ježiš hovorí len k tým, čo ho počúvajú, k tým, čo nie sú dobrovoľne roztržití. Lebo nezodpovedáme len z priamo dobrovoľných roztržitostí, ale i z tých, čo pripúšťame nepriamo: keď z nedbalosti nemyslíme na to, na čo by sme mali myslieť; keď nechceme to, čo by sme mali chcieť, a keď nevykonáme to, čo by sme mali vykonať. Tieto nedbalosti bývajú príčinou veľmi mnohých nedokonalostí, ktorých si pri spytovaní svedomia vôbec nevšímame, lebo nie sú to hriechy, lež skôr zanedbávanie dobrých skutkov. Mnohí tvrdia, že nemajú hriechu, lebo nič zlého nevykonali; a jednako žijú v nedbalostiach, ktoré sú aspoň nepriamo dobrovoľné, preto hriechne.

Bohužiaľ, v niektorých krajoch ani mnohí kňazi neďakujú po sv. omši. Iní pletú si poďakovanie s povinným recitovaním cirkevných hodínok a po sv. omši modliavajú sa breviár, pravda, nie vždy s patričnou usobranosťou. Razom teda odbavujú dve povinnosti. No ale potom sa nečudujme, že taký kňaz nevie udržať život Boží v dušiach veriacich, keď sám nežije Božím životom. Ako môže vyhovieť mnohým duševným potrebám ľudí, túžiacim často po kňazskom potešujúcom slove, keď pre neho samého duchovný život je Saharou? Môže tu byť reč o kňazskej láske? A ako sa uskutočnia slová Krista Pána: „Prišiel som oheň složiť na zem, a čože chcem, ako aby sa zapálili? Ja som prišiel, aby mali život, a hojnejšie ho mali“?

Jedna naozaj nábožná osoba si vytýkala, že cez deň akosi málo myslí na raňajšie sv. prijímanie. A viete, čo jej povedali? „My nemyslíme na obed, ktorý bol pred hodinou.“ Strašný materializmus! Nechápú nekonečný rozdiel medzi chlebom eucharistickým a obyčajným. Človek, čo sa takto vyjadruje, nemá zaiste nič spoločného s kontempláciou tajomstva Eucharistie, a to preto, že zpravidla nedbalo a chladno prijíma najdrahšie Božie dary. Nepozná skutočnú hodnotu týchto darov, alebo ju pozná čisto teoreticky. Preto jeho rady nikdy neprivedú duše k dôvernému spojeniu s Bohom, lebo to budú rady čisto kazuistické, v ktorých je reč iba o tom, čo musí vykonať človek, aby nezahrešil.

Ale zabúda sa i na to, že každý kresťan musí smerovať k dokonalosti v láske, lebo k tomu ho viaže najvyšší príkaz: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, zo všetkej sily svojej a zo všetkej mysli svojej.“² Kňaz a rehoľník, nevšímajúci si vznešených darov Božích, zabúda aj na to, že svojím stavom je viazaný smerovať k dokonalosti, aby každodenne svätejšie vykonával svoje povinnosti a spieval sa vždy užšie s Božským Spasiteľom. No a kto považuje spojenie s Bohom za vec druhotnú, nesmeruje veru k dokonalosti, nepozná hlboký smysel a význam slov Krista Pána: Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, zo všetkej sily svojej a zo všetkej mysli svojej. Neusudzuje múdro; jeho chovanie je prejavom duchovnej omedzenosti a hlúposti.

K takým výsledkom príde človek, ktorý je nedbalý v tých veciach, o ktorých som hovoril na začiatku.

Kto zanedbáva poďakovanie, ten zanedbá i chválu, a jeho prosba a smierenie bude čisto vonkajším, mechanickým prejavom. Zabudne pomaly na štyri hlavné ciele sv. omše, a venuje sa takým veciam, ktoré pre duchovný a mravný život neznamenajú nič, lebo nie sú oživené spojením s Bohom.

² Luk. 10, 27.

Za každé dobrodenie treba poďakovať; a za dobrodenie nekonečné i poďakovanie musí byť primerané. No, a toho my ľudia sme nesúci, preto prosme P. Máriu Prostrednicu, aby nám prišla na pomoc. Prosme ju, aby sme sa mohli zúčastniť toho poďakovania, ktoré ona obetovala Bohu pod krížom svojho Syna a po sv. omši, ktorú slúžil apoštol sv. Ján.

Častá nedbalosť v poďakovaní po sv. prijímaní pochádza z toho, že nepoznáme dobre dary Božie: Keby si poznala dar Boží! Pokorne a vrúcno prosme Pána Ježiša, aby nám udelil veľkého ducha viery, aby sme denne živšie poznávali cenu Eucharistie. Prosme ho o milosť nadprirodzenej kontemplácie tohto tajomstva, aby sme mali akési prežívané poznanie Eucharistie, ktoré je kvetom daru rozumu a múdrosti. Tieto dary sú žriedlom vrúcnejšieho poďakovania, lebo nimi poznávame veľkosť a vznešenosť prijatého daru.

P. Vojtech Müller O. P.:

Čo je Cirkev ?

Čo všetko hovorí sa o Cirkvi, čím Cirkev nie je. Pripisujú sa jej úlohy, ktoré vôbec jej nedal jej zakladateľ. A preto, keď chceme vedieť, čo je Cirkev, poznajme ju podľa toho, kto ju založil.

Kristus Pán stal sa človekom a prišiel na tento svet, aby ľudstvo spasil. Bol nazvaný Ježišom, „lebo on oslobodí svoj ľud od hriechov.“¹ Syn človeka prišiel hľadať a spasiť, čo bolo stratené.² Pre nás a pre naše spasenie prišiel Kristus Pán na tento svet, ako nám hovorí vyznanie viery. Spasiteľ, ako vtelený Boh, mohol vo svojom pozemskom živote riadiť a spravovať národy, vykonávať nad nimi všelijakú moc. Vieme však, čo povedal Pilátovi, keď sa ho pýtal, či je kráľom, a poznáme odpoveď

¹ Mat. 1, 21.

² Luk. 19, 10.

Kristovu, ktorou naznačil, ba vyjadril povahu svojho kráľovstva. Úlohou Krista Pána bola spása ľudí, a nie pozemské kráľovstvo, nie zaistenie pozemského blahobytu. Poslanie Kristovo nebolo hmotné, ale duchovné. Išlo mu o spásu duší, o založenie kráľovstva milosti, ktorého jediným cieľom je všetko vydobýť pre Boha, vrátiť Bohu to, čo mu patrí, teda každú ľudskú dušu. Na to je treba, aby vykonával svoju kráľovskú povinnosť, ktorá je podobná s úlohou každého pozemského kráľa.

Úlohou panovníka je riadiť a spravovať, viesť svojich poddaných k cieľu, ktorý im určil, a snažiť sa spoločnými silami tento cieľ uskutočniť. Preto musí panovník vydávať zákony, prestúpenia trestať, dobré odmeňovať, a keď ho nepriateľ napadne, má proti nemu bojovať. Keďže Kristus Pán je tiež kráľom, ktorý má priviesť ľudí k nadprirodzenému cieľu, jeho úloha je podobná úlohe pozemského kráľa. Rozdiel však je v tom, že čo nemôže pozemský panovník, môže to Kristus Pán. Nie je v ľudskej moci, aby stvorila veci nám potrebné. Tieto, ako také, už len používame alebo chránime. Kristus však nám dáva nadprirodzené veci a sily, ktoré potrebujeme, aby sme sa dostali k Bohu. Sú to milosti a ctnosti, ktorými človek uskutočňuje v sebe život Boží. Svojím utrpením a smrťou získal nám nekonečné milosti spásy, a dal nám možnosť dosiahnuť nadprirodzený cieľ, pre ktorý založil i svoje pozemské kráľovstvo.

Túto Kristovu úlohu k svojmu kráľovstvu lepšie pochopíme, keď si všimneme prirovnanie, ktoré po sv. Pavlovi prevzal i sv. Tomáš Akv. Sv. Pavol prirovnáva Krista k hlave mystického tela a veriacich k jeho údom. Hlava, hovorí sv. Tomáš Akv., má dvojaký vplyv na údy. Predovšetkým vplýva na nich vnútorným spôsobom, keďže svojou silou dáva pohyb a smyslovú schopnosť ostatným údom, a potom

vplýva na nich vonkajším spôsobom, na vonok ich riadi, lebo v hlave je zrak, a aj ostatné údy tam majú svoje sídlo a týmito smyslami človek sa riadi vo svojej vonkajšej činnosti.³

Kristus je hlavou mystického tela obojakým spôsobom. Jeho vnútorný vplyv charakterizuje jeho kňazstvo, vonkajší vplyv zas poukazuje na jeho kráľovskú úlohu a hodnosť. Hovorili sme, že poslaním Kristovým je spása ľudí, ich posvätenie. Kristus chce priviesť človeka k tomu, aby Boha chválil, jemu preukazoval patričnú úctu a za svoje previnenia dával mu náhradu. Toto však je úlohou kňaza, ktorý menom ľudí obetuje a vyprosuje požehnanie. Kňaz je prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi, medzi Bohom a človekom. Kristus je tým najlepším prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi, je opravdivým kňazom. Nie je len kňazom, ale i kráľom, pokiaľ je najvyšším Pánom všetkého, nakoľko všetko riadi. Takto má, ako hlava mystického tela, dvojaký vplyv na celé mystické telo, podľa spomenutého prirovnania.

Z tohto Kristovho poslania, z jeho kňazskej a kráľovskej hodnosti, môžeme pochopiť povahu Cirkvi a úlohu, ktorú má na tomto svete. Kristus nielen za svojho pozemského života bol Spasiteľom, svoje dielo chce i naďalej uskutočňovať. I keď vstúpil na nebesá, pôsobí tu na zemi svojou mocou kňazskou a kráľovskou, i naďalej vykonáva svoje spasiteľské poslanie. Je isté, že ako Boh nepotreboval by nejaké hmotné prostriedky na to, aby mohol uskutočniť svoj kňazský a kráľovský vplyv na zemi. Toto však vyžaduje naša prirodzenosť. Človek nie je len duša alebo telo, ale duša a telo spolu. Naše duševné schopnosti môžu vykonávať svoje funkcie len prostredníctvom smyslov. Človek poznáva pomocou smyslov. Podmienkou rozumového poznania je smyslové poznanie. Preto

³ Th. Summa: III, ot. 8 čl. 1.

ani z duchovného a náboženského života nemôžeme vytvoriť telesnú stránku človeka. I keď Kristovo náboženstvo nie je náboženstvom, ktorému ide o hmotu a zem, ale o dušu, keďže je náboženstvom ducha, predsa nemôžeme z neho odstrániť telo, ktoré v ňom má svoj podiel. Celý človek je telo i duša, a teda i telo i duša má prísť k Bohu, má chváliť Boha, jemu slúžiť. Vieme, že nielen duša zúčastní sa na blaženosti večnej, ale i telo. Na tomto svete je ono nástrojom duše, pomáha jej dosiahnuť určený cieľ, alebo ju od neho odvádza. Preto telo podľa toho, či pomáhalo duši k cieľu, a či ju viedlo k dobrému alebo zlému, zúčastní sa na večnej blaženosti alebo na večných trestoch.

I Kristus Pán prispôbil svoje poslanie na svete ľudskej prirodzenosti. Posvätenie človeka a ľudskej spoločnosti urobil závislým od spôsobu, akým človek chápe, poznáva a je k niečomu vedený. Kristus vo svojom pozemskom živote stýkal sa s ľuďmi bezprostredne, takto ich aj učil a viedol. Ale čo tí, ktorí teraz žijú, ako tí majú poznať náuku Kristovu, ako majú byť privedení k cieľu, pre ktorý Kristus prišiel na tento svet? Ale i my potrebujeme mať istotu, že to, čo sa nám hlása, k čomu sme vedení, je správne, je to isté, čomu by nás bol učil sám Kristus Pán. Sv. Pavol bol si vedomý tejto požiadavky našej prirodzenosti, a preto právom píše Rimanom: Akože uveria tomu, (myslí totiž na Židov), o ktorom nepočuli? A akože počujú bez kazateľa. No, a akože budú kázať, keď ich nepošlú... Teda viera je z počutia, a počutie skrze slovo Kristovo.⁴

Z toho vidíme, že Kristus, aby i po svojej smrti mohol vykonávať svoje poslanie na tomto svete, aby mohol uskutočňovať svoj kňazský a kráľovský úrad pre posvätenie duší, používa na to viditeľné prostriedky, ktorými poučuje a

⁴ Rim. 10, 14—16.

posväčuje duše primerano ľudskej prirodzenosti. Preto poslal do sveta svojich učenikov, apoštolov a dal im moc, aby krstili v mene Otca i Syna i Ducha sv. Viditeľným spôsobom chcel ľudí vyučovať. Svoju kalvársku obeť obnovuje tiež pod viditeľnými spôsobmi Eucharistie. Pri poslednej večeri povedal apoštolom: To čiňte na moju pamiatku.⁵ Preto aj sv. Pavol hovorí: Požehnaný kalich, ktorý požehnávame, či nie je zúčastnením sa na krvi Kristovej? A chlieb, ktorý lámeme, či nie je zúčastnením sa na tele Pánovom?⁶

Takto kňazský úrad Kristov pokračuje na tomto svete prostredníctvom ľudí, ktorí sú určení Kristom na to, aby jeho menom hovorili, učili, prinášali obeť Bohu, a skrze sviatosť ním ustanovené a sv. omšu uskutočňovali preporodenie a posvätenie ľudí.

Ale Kristus Pán nielen svoje kňazstvo, ale aj svoj kráľovský úrad i naďalej vykonáva na tomto svete. Apoštolom, ktorých poveril, aby na jeho mieste posväcovali duše, sveril zároveň moc veriacich riadiť a spravovať. Jeho menom apoštolovia hlásali pravdy Kristove, určovali veriacim ich povinnosti, viedli ich k nadprirodzenému cieľu ako viedol ľudí Kristus za svojho pozemského života. Preto Kristus povedal apoštolom: Kto vás počúva, mňa počúva, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý mňa poslal.⁷

Kristus Pán založil na tomto svete viditeľnú spoločnosť, ktorú nazval Cirkvou, a poveril ju k tomu, aby pokračovala v jeho diele. Ona má posväcovať ľudí a viesť ich k Bohu, teda zastávať ten dvojaký úrad Kristov na zemi, kňazský a kráľovský. Cirkev nie je ničím iným, ako viditeľným pokračovateľom Krista na zemi. Pokračuje v jeho činnosti a vykonáva jeho

⁵ Luk. 22, 19.

⁶ 1 Kor. 10, 16.

⁷ Luk. 10, 16.

požehnaný vplyv na duše. Cirkev sv. je druhý Kristus, prítomný medzi nami, a prostriedkami, prispôsobenými našej ľudskej prirodzenosti, uskutočňujúci naše posvätenie. Preto sv. Augustín povedal, že Kristus a Cirkev tvoria celého Krista, bez ktorého a mimo ktorého človek nemôže byť spasený. Takto i nám treba chápať Cirkev.

Feil:

Unionizmus, veľké dielo Božie

Unionizmus je snaha priviesť všetky nesjednotené cirkvi k jednote viery a lásky v jedinom Kristovom ovčinci. Spojenie všetkých cirkví, ktoré sa odtrhly od mystického tela Kristovho, pod jednu zástavu Kristovu, ktorú už veky drží v rukách viditeľný námestník Kristov — pápež.

Najmä pre nás Slovanov má byť živelnou túhou priviesť našich bratov, žijúcich v rozkoľe, do lona sv. Cirkvi, a na tom by sme mali pracovať s vypätím všetkých síl.

„Otče svätý, zachovaj ich..., aby jedno boli.“ To slovo Krista je nie len jeho modlitbou, ale i odkazom pre nás, ktorý by nijaký katolík nemal nechať bez povšimnutia.

Od počiatku sa robily pokusy o sjednotenie. Tak už r. 1245 za kráľa Danila. Ale únia sa neuskutočnila pre politické úmysly kráľa, ktorý v nej hľadal len posilnenie svojej moci a ochranu pred Tatármi.

Mnoho sa čakalo od únie Florentskej roku 1439. Štyria patriarchovia podporovali úniu, no svetská moc to bola, ktorá už v počiatkoch ju udusila.

Ale zrne zasiate nezahynulo. Opatera Božia stárala sa nad zblúdilými. Len čakala, až naši bratia sami pocítia potrebu únie. To sa stalo v XVI. storočí.

„Odlom ratolesť so stromu, a prestane žiť, od'úť potôčik od prameňa, a vyschne“, vraví sv. Cyprían.

Keď so stromu Cirkvi Fotius a Kerularius odlomili veľký konár našich východných bratov, i keď

bez ich vlastnej viny, začala ona schnúť. Stratila životdávajúcu silu, ktorá prúdi z kríža Kristovho do Cirkvi, i do všetkých údov.

Súčasný svedok Rutsky vraví: „Budova našej Cirkvi je otrasená až do základov..., potrebuje dokonalejšiu a chytrejšiu nápravu.“ V tých slovách cítiť volanie o pomoc, túhu po sjednotení. A tieto slová počuť v radách kléru i laikov, ktorí cítia potrebu nápravy, a vždy viac a viac ich oči sa obracajú k večnému Rímu.

Deputácia patriotov u metropolitu kievského žaluje na smutný stav Cirkvi: „Veriaci plačú a blúdžia ako ovce bez pastiera“, i prosia o nápravu. Žiaľ, že táto nemohla prísť z ich vlastných radov ani z Carigradu.

V západnej cirkvi myšlienka florentskej únie nezaspala. Pápež Gregor XIII. otvára v Ríme kolégium sv. Atanáza pre výchovu ruského duchovenstva. V Poľsku vydáva jezuita P. Skaryga znamenitú brošúru o jednote Cirkvi Božej, ktorá vyvolala u nepriateľov búrku, ale dobré duše radostne uvítali dielo. Snahy po sjednotení podporoval i kráľ Žigmund III.

Roku 1590 schádzajú sa biskupi východného obradu do Brestu, kde sa rozhodujú uzavrieť Úniu so západnou Cirkvou. Hýbajúcou silou je tu biskup Volodomirsky, Ipatij Potij. Vysielajú deputáciu do Ríma, biskupa Ipatia a Terleckého. Deputácia je slávnostne prijatá od pápeža Klementa VIII., únia podpísaná, biskupi skladajú prísahu na sv. evanjelium.

Sv. Otec udeľuje sjednotenému episkopátu, všetkým kňazom, i ľudu sv. požehnanie, a v liste, písanom kráľovi Žigmundovi, žiada, aby bol ochrancom únie, aby dal východnej cirkvi všetky práva a privilégiá, ktoré má Cirkev latinská, aby jej byly vrátené všetky majetky i kostoly neprávom vzaté, aby nebolo rozdielu medzi duchovenstvom latinským a východným, a aby sa postaral i o hmotné potreby východného duchovenstva. Dielo únie sa pekne začalo, ale čakala ju krížová cesta.

Knieža Ostrožsky a šľachta, ktorá nepodpísala Úniu, začala boj proti nej. R. 1596 bola v Breste sláv-

nostne prehlásená únia, ale v tom čase na sneme poľskom šľachta žiada zrušenie Únie. Žiadajú zosadenie uniatských biskupov, odobranie kostolov, zeme, majetku. Rozhlasovali o nich, že ničia obrad, miešajú novoty, že chcú národ preniesť na latinský obrad. K nesjednoteným sa pripojujú tí, ktorí najviac mali podporovať Úniu — duchovenstvo a poľská šľachta. Senátori nechcú pripustiť uniatských biskupov do snemu, aby nemali fórum, kde by bránili svoje práva. Na koniec pri Únii zostal len pápež sám.

V tomto boji Boh postavil na obranu Únii veľkých bojovníkov, mužov svätých, horlivých. Sú to:

Ipatij Patij, biskup, ktorého napadol najatý muž s mečom a chcel ho zabiť. Bol iba poranený, a ďakoval Bohu, že môže trpieť za sv. Úniu. Po jeho smrti sa stal arcibiskupom kievským Rutsky. Ten reformuje rehoľu sv. Bazila, zakláda semináre pre uniatských bohoslovcov, organizuje hierarchiu, a ako šľachtic používa svojho práva na sneme k obrane Únie. Snem prehlasuje, že pre politické výhody treba obetovať Úniu. Zdalo sa, že Únia zanikne. Ale tu ako blesk rozniešala sa zvesť, že arcibiskup poľocký, Jozafát Kuncevič je zabitý. Muž svätého života posvätil svojou krvou Úniu. Mučenícka smrť sv. Jozafáta mala požehnané účinky. Najväčší nepriatelia Únie, ako Smatrický, stávajú sa uniatmi, úrady sú vyburcované z letargie, akú ukazovali v ochrane práv sjednotenej Cirkvi, biskupi prehlasujú, že sú hotoví pomrieť za sv. Úniu ako sv. Jozafát. Mučeníckou smrťou svätého biskupa nepriatelia boli zastrašení, verný ľud a kňazstvo v dobrom utvrdení.

Nové bolestné rany čakaly Úniu. Umierajú dva stĺpy: Žigmund III. a biskup Rutsky. Nastalé boje medzi Poľskom a Moskvou Únii veľmi škodily. „Ani jedno biskupstvo, ani jedna cirkev, ani jeden kláštor nezachoval sa pred Moskvou a kozákmi. Katedrály pálené, biskupské paláce plienené, dediny pustošené ohňom a mečom, ľudia zabíjaní“, píše choľmský biskup Suša. A len čo on videl: 100 kňazov a 40 rehoľníkov zomrelo mučeníckou smrťou za Úniu. A nebolo ochrany. Píše: „A čo sa зробило pre nás vo všetkých

snemoch? Kráľ, šľachta, senát poľský neprestával prisahať, že nás vydajú v obeť nesjednoteným." Ani jeden z nich neodstúpil. Ani z kňazov a rehoľníkov nikto nestal sa zradcom Únie.

Na čas si Únia oddychla od prenasledovania za šľachetného kráľa Jána Sobieskeho, ktorý dal východnej cirkvi uniatskej všetky práva a plnú slobodu.

Vojny poľsko-moskovské nepriniesly uniatskej cirkvi nič inšie, ako nešťastie. „Len zničené kláštory, spálené dediny, púšť a mŕtve telá bolo vidieť", podáva zprávy nuncius do Ríma. Bolo tam (na Ukrajine) 1900 farských kostolov, čo náležaly uniatom, a len 15—20 nesjednotených. Kňazstvo z najväčšej časti pobité. S uniatmi zachádzali ako s nepriateľmi, bili ich, zatvárali do žalárov, vyhánali ich z vlastných domov. Všetká slasť nesjednotenej Moskvy vybila sa na uniatoch. Smrteľnú ranu Únii zasadil cár Peter Veľký. Jeho nástupcovia pokračovali v ničení Únie. Za Kataríny Únia stratila 8 miliónov veriacich, 9316 fár, 145 kláštorov. Nikolaj I. zničil, čo ešte zostalo; duchovenstvu zobral bohoslužobné knihy; zakázal učiť katechizmus a kázať, zakázané bolo budovať nové kostoly a staré opravovať.

A čo robil námestník Kristov? Ako strážca utláčaných, strážca spravodlivosti a pravdy protestoval, prosil, zaprisahal, bránil uniatov. Ale kto poslúchal námestníka Kristovho? ...

Sv. Únia bola brutálnou silou zničená na Volyni, Cholmštine, Podlesí a na Litve. Zato vo Lvovskom i premyšskom biskupstve, ktoré zo začiatku tvrdošijno odporovali proti sjednoteniu, — ďalej na Podkarpatskej Rusi i vo východných krajoch našej republiky sv. Únia zapustila hlboké korene, i prekvitá podnes.

Tuná zjavne badať, že sv. Únia je dielom Božím. Prenasledovanie ju poškodilo, v niektorých krajoch vyhubilo, ale nevykynožilo.

Veríme so sv. Jozafátom, že príde deň, keď Boh odstráni všetky prekážky sjednotenia, a spojí odlúčených bratov s materskou Cirkvou. Modlime sa, aby Boh ten deň priskoril, — aby bol len jeden ovčieec a jeden pastier!

Unionizmus bude mať iba vtedy budúcnosť, keď samovoľne povstane medzi odlúčenými bratmi z túhy po svetle i pravde ako bratská únia.

DO VÝŠAV

Eucharistická milosť

Účinok Sviatosti oltárnej môžeme pozorovať trojako. Ponajprv z toho, čo táto Sviatosť obsahuje, totiž Krista, ktorý ako viditeľným príchodom na svet udelil svetu život milosti („Milosť a pravda nastala skrze Ježiša Krista“, Ján, 1, 17), tak, prichádzajúc sviatosťne k človekovi, pôsobí život milosti („Ten, kto mňa je, tiež bude žiť pre mňa“, Ján, 6, 58). Preto sv. Cyril povedá: „Oživujúce Slovo Božie, spojiac sa s vlastným telom, urobilo ho oživujúcim. Lebo sa slušalo, aby sa nejaký spojil s naším telom skrze svoje sväté telo a drahocennú krv, ktoré prijímame k oživujúcemu požehnaníu v chlebe a vo víne.“

Po druhé pozoruje sa z toho, čo sa znázorňuje touto sviatosťou, totiž, utrpenie Kristovo. Preto Sviatosť oltárna pôsobí u človeka účinok, ktorý vykonalo na svete utrpenie Kristovo. Preto k slovám sv. Jána, 19, 34: „A hneď vyšla krv a voda“, dodáva Zlatoústý: „Pretože tu začínajú sväté tajomstvá, keď pristupuješ s bážňou ku kalichu, tak máš pristúpiť, ako keby si mal piť zo samého boku Kristovho.“ Preto povedá sám Pán: „Toto je moja krv, ktorá sa vyleje za mnohých na odpustenie hriechov.“

Po tretie pozoruje sa účinok Eucharistie zo spoločnosti, ktorým sa táto Sviatosť podáva: Podáva sa ako pokrm a nápoj. Preto každý účinok, ktorý pôsobí hmotný pokrm a nápoj v telesnom živote, že totiž: udržuje, rozmnožuje, napravuje a teší, to isté pôsobí i táto Sviatosť v duchovnom živote. Preto sv. Ambróz píše: „Je to chlieb života večného, ktorý podiera podstatu našej duše.“ A sám Pán Ježiš povedal: „Moje telo naozaj je pokrmom, a moja krv je naozaj nápojom.“

A pretože Kristus a Jeho utrpenie je príčinou milosti a duchovným občerstvením, a láska nemôže byť bez milosti, je jasné, že Sviatosť oltárna udeľuje milosť.
Sv. Tomáš Akvinský.

O láske k Bohu

Láska k Bohu je pravá a dokonalá, keď duša miluje Boha zo všetkých svojich síl, a nehľadá v ňom

nijakého pominuteľného alebo večného osohu, ale miluje Ho preto, že je dobrý, svätý, dokonalý a blažený. Nábožná duša bojí sa akosi milovať Boha len pre svoj osh; veď Boh tiež miluje ľudskú dušu, a neočakáva od nej úžitok pre seba, ale chce sa s ňou rozdeliť o všetku svoju prirodzenú dobrotivosť. Kto však miluje Boha len preto, že má z Neho osoh, a najmä že bude spoločníkom Jeho blaženosti, ten dokazuje, že jeho láska je iba prirodzená a nedokonalá.

Bránou k pravej láske je pravé poznanie Boha. Lebo v ňom je všetko, čo je hodné milovania: Vznesenosť, svätosť, moc, múdrosť, dobrotivosť, krása, prozreteľnosť, atď. No a láska Božia k nám, ktorá je večná, nesmierna, nefalšovaná, nanajvýš verná, vzbudzuje v nás tiež pravú lásku.

Známky pravej lásky naznačil Pán u sv. Jána: „Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje.“ To isté učí i sv. Augustín: „Vtedy milujeme Boha, keď zachováваме Jeho prikázania.“ To isté platí i o dobrovoľných sľuboch, ktoré viažu tak, ako prikázania. Sv. Gregor prisvedčuje Pánovi, keď píše: „Milí bratia, vstúpte do seba, skúmajte, či naozaj milujete Boha. Neverte tomu, čo hovorí váš duch, keď vám to nepotvrďa skutky. Stvoriteľa má milovať jazyk, duch i život. Láska k Bohu nikdy nie je nečinná. Keď je to láska, robí veľké veci; ale keď je bez skutkov, nie je láskou.“ No ale skutky a zachovávanie prikazov treba očistiť úmyslom; nesmieme to konať zo strachu pred trestom, ani nie preto, že budeme odmenení. Sv. Augustín učí: „Boha miluje, kto zachováva prikázania nie preto, že sa bojí veľkého trestu, lebo že túži po odmene, ale preto, že prikázaná vec je veľmi dobrá a čestná.“

A napokon, keď človek miluje P. Boha pravou láskou, žiali nad všetkým, čo sa Bohu nepáči, nech sa to stane od kohokoľvek, v ktoromkoľvek čase a na ktoromkoľvek mieste. Sv. Albert Veľký.

Účel Božieho chrámu

Keď chceme pochopiť účel miest modlitby, načím poznamenať, že je užitočné, keď začiatočníci majú akúsi záľubu v pekných kaplnkách a obrazoch a v iných zbožných viditeľných veciach. Smyšľajú ešte dosť svetsky, a takéto veci odvrátia ich pozornosť od sveta. Keď chceme vziať z rúk dieťaťa nejakú vec, dáme mu inú, a potom neplače, lebo nemá prázdne ruky. A duchovný človek musí umŕtvovať všetky žiadosti a túhy, v ktorých sa kochá vôľa; čistý duch nikdy neprilipne k takým predmetom; pozná iba vnútorné usobranie a duchovný rozhovor s Bohom. Nie-

keď potrebuje obrazov a kaplnky, ale len priechodne, lebo hneď sa vie sústrediť na Bohu, a zabúda na všetko smyslové. Pravda, treba sa modlievať na dôstojnom mieste, a treba zvoliť také miesto, ktoré najmenej prekáža duchu stúpať k Bohu. Spomeňte si na odpoveď Krista Pána Samaritánke. Tá sa ho pýtala, či netreba odísť do hôr a tam sa modliť, lebo také miesta podporujú vrúcnu modlitbu. A P. Ježiš jej odpovedal, že miestom modlitby nie sú iba lesy a chrámy, lebo praví ctiteľia budú sa modliť k Otcovi v duchu a v pravde. Kostoly a tiché miesta môžu byť oporou dobrej modlitby — veď svätýňa je určená k modlitbe — ale keď ide o vnútorný dôverný rozhovor s Bohom, treba si zvoliť také miesto, ktoré najmenej strhuje smysly, ktoré nijako ich neupúta. Preto ideálom nemôže byť také miesto, ktoré zadosť urobí našim očiam, lebo tam sa duša nesústreďuje na Boha, ale oblažuje sa krásou smyslových vecí. Preto myslím, že našim dávať prednosť miestam osamoteným, opusteným a zdanlivo nemilým.

Na takýchto miestach duch rýchlo sa dvíha k Bohu, viditeľné veci mu neprekážajú. Môže sa stať, že stvorené veci nám pomôžu sústrediť sa na Boha, ale jednako treba na ne zabudnúť, aby sa duša usobrala v Bohu. Kristus Pán, ktorý učil príkladom, modlieval sa zpravidla na miestach pustých, ktoré nedráždily smyslovosť, a pomáhali duši vystupovať k Bohu. Takéto sú vysoké hory bez rastlín, ktoré nevedia upútať smysly. Úprimný duchovný človek neprilipne na také miesto modlitby, ktoré je pohodlné a ktoré ľahodí očiam, lebo to by znamenalo, že ešte je otrokom smyslov.

Sv. Ján od Kríža.

Robotníci na vinici

Večná Pravda hovorí, že nás stvorila bez nás, ale nespasí nás bez nás. Chce, aby sme využili prítomný čas i slobodnú vôľu na získanie ctností. Preto povedala mi večná Pravda: Musíte pracovať na spásu svojej duše i vtedy, keď preto budete trpieť, lebo moje sladké Slovo ukázalo vám cestu; len po tej ceste prídete ku mne.

Vy ste robotníci, ktorých som poslal pracovať do vinice sv. Cirkvi. Vy pracujete vo všeobecnom tele kresťanského náboženstva, lebo tam som vás postavil vtedy, keď ste prijali krst. No a krst je majetkom mystického tela sv. Cirkvi, a udeľuje ho skrze svojich služobníkov, ktorých som poslal, aby pracovali s vami.

Vy vo všeobecnom tele Cirkvi musíte odstraňovať bodňacie smrteľných hriechov a ozdobovať sa milosťou. Moji služobníci budú vám rozdeľovať krv vo

sviatostiach, lebo oni sú robotníkmi na vinici vašich duší.

Každé rozumné stvorenie má vinicu, totiž vinicu svojej duše. Na tej vinici musí pracovať slobodná vôľa s časom, aby každý využil čas pre dobro svojej duše. Lebo keď sa už život skončí, nebude môcť robiť ani dobre, ani zle... Ale kým žije, môže obrábať vinicu, na ktorú som ho poslal. Každý robotník prijal do duše toľko sily, že ho nepremôže ani diabol, ani nič na svete, keď sám nechce. Lebo pri sv. krste bol ozbrojený zbraňou lásky, ktorá nenávidí hriech a ide za dobrom. Lásku a nenávisť nájde v krvi, lebo z lásky k vám a z nenávisti k hriechu zomrel môj Jednorodенý Syn, a vycedil za vás krv; v tejto krvi, ktorú prijímate pri sv. krste, máte i vy život.

Nuž pracujte a využite všetok čas na to, aby ste vypíenili bodľačie a nasadili do duše ctnosti. Lebo ináč nezúčastníte sa na krvi, ktorú vám rozdávaajú v sviatostiach služobníci mystického tela Cirkvi svätej.

Sv. Katarína Sienská.

Úryvky

z denníka nasledovníčky malej Terézie

Čo žiada odo mňa Pán Boh? Detskú pokoru a prostotu. Dieťa nehovorí o sebe, že je malé, bez toho to každý vie, chváli sa s tým, čo má, a povie od koho to dostalo. Tak teda dobre je tak, Pane môj, však, že sa nesužujem preto, že som iba biedna hriešnica, úbohý červík, ale nevýslovnou radosťou teším sa z toho, že si ma stvoril, priviedol si ma späť k sebe z cesty zatratenia, očistil si ma od hriechov, dal si mi zdravie tela i duše, vedieš ma k sebe obzvláštnou láskou, vyvolil si ma za svoju snúbenicu, a obsypal si ma tisíc a tisíc ráz nežnými prejavmi svojej obzvláštnej lásky. Áno, — pochválím sa svojimi pokladmi: hľadte, aký predobry je Ježiš pri Prevelebenej Sviatosti oltárnej, ako štedro rozdáva svoje milosti maľučkým, prostým a slabým, nežiada od nás veľké veci, iba čisté srdce a lásku.

Pre mňa je najväčšia obeta, keď nemôžem byť sama vtedy, kedy by som chcela, keď sa musím baviť s takými, ktorí ma ani najmenej nebavia. Ale chcem k nim byť milá a veselá; pomyslím si, že P. Ježiš posiela ku mne človeka, ktorý je protivný. Akoby mi hovoril: Hľaď, to je môj brat, maj ho rada.

Keď je vo mne trošku dobra, to mám len z Eucharistie. Naozaj žijem z Neja! — So dňa na deň na sebe pozorujem, ako sa vyplňa na mne sľub Božského Srdca Ježišovho: dám im milosti k stavu primerané. Dáva mi ich vždy a hojne!

ŽIVOT

Náš život

Život pochádza od Boha. Darca života má právo a moc určiť podmienky pre možnosť a dejstvosťovanie pozemského života a s tým súvisiace prostriedky pre dosiahnutie večného cieľa. Životné podmienky v slzavom údolí a prostriedky pre dosiahnutie Bohom určeného cieľa sú svojmu cieľu primerané, zodpovedajúce. Lebo keď ľudský život, počínajúci sa kolískou a končiaci sa na márach, v hrobe sa nezakončuje, ale za ním nasleduje jeho pokračovanie vo večnosti podľa toho, ako sme v pozemskom živote použili alebo zneužili dané nám podmienky alebo prostriedky určené pre obsiahnutie večného cieľa, je zrejme, prečo dočasný pozemský život nám neuštedruje, ale len po kvapkách nám dáva do mora trpkosti tak málo slasti relatívneho uspokojenia alebo blaženosti, v porovnaní s absolútnou blaženosťou života, na veky trvajúceho, s Bohom spojeného.

Čas ľudského života je taký krátky, kmitu svetla sa rovnajúci, že v porovnaní s večnosťou sotva je prirovnateľný so zrnkom prachu v pomere s celým stvoreným hmotným svetom. Život ľudský je teda len krátkou cestou, púťou, prípravou, prechodom z časnosti do života záhrobného, večného. Sotva sa zjaví rušaním, ubehá, uteká, letí ako voda prameňa v potoku, v rieke, až sa dostane do mora, za hrobom do večnosti. Od kolísky až po hrob kráčame cestou nám vytýčenou, určenou, ale slobodnou vôľou nám danou, po ľavej alebo po pravej strane.

V bratskom objatí až do rozpuku chodili sme vľavo. Boly síce vyhradené až dva roky na začiatkové roboty, pre opatrenia, aby sa mohlo začať chodiť vpravo; ale keď sa Slovenská republika rodila, začalo sa úradovať nie preto, aby sa úradovalo, nevyhľadávaly sa problémy, ale sa riešily, a razom s jedného dňa na druhý začalo sa chodiť vpravo. Osvedčilo sa to. Nijaké nehody neboly zaznamenané. Nadarmo spieral sa maznaný šimličko, prirodzený pud, vnútorný inštinkt zvíťazil, a chodí sa prirodzene správnou, pravou stranou.

O koľko znesiteľnejší by bol život, keby sa nehrešilo proti zákonom prírody. Naše mamičky z vnútorného presvedčenia chorému na prekrvenné miesta prikladajú pijavice, aby vytiahly zbytočnú, skazenú krv. Lenže do tela zarytým pijaviciam nedajbože sa so saním rozlúčiť. Mamička posype pijavicu soľou, a presýtený cudzopasník odpadá. Ako sa našiel spó-

sob a prostriedok pre odstránenie pažravých pijavíc od tela, tak použil sa aj zákrok, aby sa prefíkaní cudzopasníci ľudskej pospolitosti bez škody mohli znemožniť.

Bez úmyselného šírenia šuškanej propagandy medzi ľuďom sa povára, že preto máme takú suchú, bez dažďov peknú jeseň, lebo sa málo plače, menej horkých slz sa roní z očí matiek a detí. Potoky a rieky sa nerozvodňujú, lebo nepriberajú mnoho slzavej vlahy, a preto z menšej vody menší výpar, a preto aj počasie je usmievajúce. Čo je pravda na veci, či príčina, alebo následok, vari to mnoho nemení na tom, ale je neodškriepiteľnou pravdou, že o tom uvažujú najviac nenapraviteľní.

K týmto uvažovateľom bez najmenej ochoty pridržiava sa ešte káder robotníkov, horko-ľazko zaslúženú mzdu ani nie do svojich vlastných rúk, plné poháre k smädným ústam dvíhajúcich, ale do rúk na to odkázaných trpiteliem, úbohých matiek, kŕdeľ ošarpaných, vyhladovaných dietok. Koľko vďaky, koľko spokojnejších, zriadených manželstiev začalo vpravo kráčať na ceste života. Koľko nemravnosti prestalo sa páchať od zavedenia veľmi potrebných opatrení.

Čo pokazil v prírode človek, napraviť sa musí; lebo keby to nenapravil, postarala by sa o to sama príroda, a koľko škody by utrpel dotiaľ oproti zákonu prírody žijúci násilník. Keby len on, nech by bolo, ale ako prídu k tomu nevinní?

V krútnave sa nerozmýšľa nad problémom štvorcového kruhu, ale hľadá sa zachytiť pre záchranu života. Život je neúprosne tvrdý, na ktorom sa meniť nedá len vtedy, keď ho začíname premyslene s inej strany. Javí sa nám ako konglomerát, pozostávajúci z dietok, mládencov a panien, mužov, žien, starcov a stariem. Každý jednotlivec žije svojím osobným, zvláštnym životom, prifarbeným vlastnosťami, ktoré vrazia naň isté známky povolania alebo zamestnania v prostredí, v ktorom zápasí v životnom boji o každodenný chlieb.

Život je složitý ako farebná mozaika; odráža sa v kaleidoskope každodennej trmy-vrmy. Kaleidoskop sa krúti, a zavše nové a nové obrazy predstavuje.

Povinnosť nás volá nevyhľadávať problémy, ale nám uložené riešiť. Kto dobre rozoznáva, úspech ho neminie. Uvážme si. Kto nám dal život, prečo a za akých podmienok máme používať prostriedky? Odpoveď je jednoduchá a jasná. Všetko pochádza od Najdokonalejšieho! Nuž my, úbohí trpaslíci, prečo teda chceme vyhľadávať a riešiť problémy? Naša nedoko-

naľosť v slzavom údolí je len zdanlivá, veď hriechom zapríčinená naša krehkosť je len prirodzeným následkom Božej spravodlivosti.

Najdokonalejší, vo svojej nekonečnej spravodlivosti zariadil toto slzavé údolie tak, že v nekonečnej láske nad naším utrpením dal nám svojho Syna, aby sme sa skrže Lásku opäť mohli dostať k Najmilosrdnejšiemu! Tento najväčší problém nášho života a nášho životného cieľa nie je už v tomto osvetlení viac problémom, ale vytyčenou a určenou cestou, aby použiť prostriedky, dostali sme sa k večnému Cieľu! Cestu nám ukázal, po nej chodil Najlaskavejší. Chcieť Ho nasledovať, len toto je nám potrebné! On nás pozná, pomôže nám, keby sme azda poklesli. Podá nám svoju pomocnú ruku, len sa Jej zachytiť!

Vyhľadávanie problémov, týkajúcich sa nášho života a nášho životného dočasného a večného cieľa, odpadá, lebo takých problémov niet, a keďže ich niet, odpadá aj ich riešenie, lebo sú rozriešené. Čo je zdanlivým problémom, to je len chiméra, obrazotvornosťou vybájená! Ja som cesta a život, kto mňa nasleduje ten obsiahne život večný, povedala nekonečná Láska! Cesta je určená. Smer je určený. Ale cesta je ťažká a dlhá; preto záhlavie Život nášho Smeru chce byť pomocníkom, ukazovateľom cesty a smeru na ceste k večnej blaženosti.

Budeme sa snažiť z priebehu každodenného života zachytené obrazy, zjavy a prejavy podávať tak, ako sa ony ukazujú, verne, neskreslene; ale našou úlohou bude ich retušovať, kde to bude potrebné, aby zodpovedaly pre potrebu, pre uloženie do zbierky z dočasného života pre večný život.

Náš retušovací aparát je zostavený podľa iných aparátov, lenže v šošovici je tajnosť. Šošovica nie je zo skla, ale pozostáva z Kristových slov: Čo by komu osožilo, keby celým svetom vládnuť, ale dušu svoju by stratil. Nuž pozor, aby sa niektorý skutok niekoho nedostal pred retušovací aparát. Ale tomu ľahko vyhnúť: Preto ma môj Otec poslal, aby som všetkých k Nemu priviedol, lebo som sa stal človekom, človeku podobným, a môj Otec ma oslávil! K.

Nebezpečenstvo

„Duše sa tratia, hovorí Alcméon z Crotony, lebo nemôžu sjednotiť počiatok a koniec.“ Počiatok, to je túžba po šťastí, koniec, to by malo byť stretnutie s pravým šťastím; ale človek na ceste zblúdi.

Takéto je v skutočnosti nebezpečenstvo. Príležitostť sa nám núka všade, ale niet šťastnejších príležitostí, ako tie, z ktorých človek môže získať. Pri záračnej kolíske Jána Krstiteľa opytovali sa susedia:

„Čo myslíte, čím bude toto dieťa?“ Každá ľudská kólika, vždy zázračná svojím skutočným volaním, ktoré sa osobne týka jednotlivca a označuje ho svojim určením, dáva tú istú otázku. Čím bude tento smrteľník? Čím bude v absolútnu, kde pravé hodnoty sú ustálené, ktoré označujú konečnosť vecí? Aký úspech bude mať tento život? A aký neúspech ho stihne? Na akom stupni sa vyrovná úspech s neúspechom? Lebo „Je mnoho príbytkov v dome Otca môjho“, hovorí Ježiš, a nezodpovedať by im príbytky pekelné?

Hovorí sa, že majstrovským dielom diablovým je to, že sa pochybuje o jeho jestvovaní, alebo v každom prípade aspoň to, že zabúdajú naň; takto najväčším šťastím pekla a najnepriaznivejšou okolnosťou pre nebo je to, že si ich nevšimajú. Človek počína si tak, akoby nebo a peklo nejestvovalo. Ale jestvujú.

Nielen, že jestvujú v podobe šťastného alebo smutného konca, jestvujú ony ešte ako trvalá skutočnosť, ktorej cieľom je osvedčenie sa. A či nie je hrozno najprv pripäté k viniču, a nevypočítava si vinohradník cenu s jedného roka na druhý? Šťastné a menej šťastné náhody môžu sa znenazadania objaviť, ale príroda pracuje ustavične, človek bedlí a usiluje sa, a na konci spočítané sú v kadi slnečné dni a dni namáhavej práce.

Takto sa náš osud každým dňom naplňuje, hodinu za hodinou, minútu za minútou. To je činnosť, ktorá sa nikdy nepreruší. A nestačí, že my ju zanedbávame, aby sme ju odročili, ona pokračuje sama sebou na základe predošlých popudov, ona posilňuje ich pokrok, ona zhoršuje ich úchylky, ona nie je ani dve chvíle na tom istom bode, ale každý stav, ktorý odhalí, je alebo večným sľubom alebo večnou hrozbou.

Každý človek v každej chvíli robí určitý skutok, ktorý ho spasí alebo ztratí. Aký výsledok si pripravujeme my? Kto myslí na večnosť sklonenú k času? Túto otázku z mravných príčin ľudstvo si dáva počas celého svojho trvania.

Čas človeka nie je časom prázdny, časom hodín, kedy my upúšťame od toho alebo onoho, činmi, ktoré nám budúcnosť potvrdí; náš čas žije, náš čas sme my, to sme my sami, žijúci v čase, snujúci si večnosť.

Čitateľ, ako žiješ ty? Tvoje nebezpečenstvo si ty sám. Ak žiješ dobre, si už vyvolený, načim ti vytrvať a pokračovať. Ale ak žiješ zle?

A. D. Sertillanges O. P.

Božské volanie

To, čo robí človeka veľkým, nie je natoľko ani jeho rozum, ani jeho sloboda, lež jeho povolanie, jeho určenie. Alebo ak chceme, je to jeho um, ale len pre

nadprirodzené pravdy, ktoré sú mu predkladané, a je to jeho sloboda, čo schopnosť voliť si i to nedosažiteľné, k čomu ho vlastne vedie. Myslieť na Boha a na tajomstvá Božie, uvidieť jedného dňa Boha a spolupracovať zo svojich síl na diele Božom: to je jeho určenie.

Nestačí obhajovať len ducha, načim nám spomenúť i milosť. Nad príkazom ducha, hovorí Pascal, je príkaz lásky, tak ako pod ním je moc tela. Boh dáva človekovi vznešenú schôdzku, a patrilo by sa, aby človek nezmeškal stretnutie. Uspokojíť sa nižšou prirodzenosťou, znamená upadať, ale odmietnuť nadprirodzené, to by bolo prehrešenie sa proti Bohu. Neodmietame ani panovníka, tým menej odmietame všemohúceho Otca.

Dobrota tohto mocného a predvídávého Otca žiari z toho, že, vediac o našom nedostatku vôle a o našej nesmiernej ľahkovysť, snaží sa pohnúť nás k tomu, aby sme sa stali veľkými. Vie o našej nevedomosti, a predsa rozhoduje sa pre náš prospech. Je mu známa naša ľahkomyselnosť, a preto i hrozí, ale i pozýva nás. Niekedy hovorí silným hlasom, lebo sme hluchí, a hádže blesky, keďže sme slepí. My skutočne máme radi to, čo sa leskne, ale sme chladní k tomu, čo žiari. Naša duša by sa často zriekla hrdinského rozhodnutia, ak by nebola prinútená, dať sa na takúto cestu.

Vždy je to tak, že konečný cieľ je tam, v nadprirodzene, ktoré sa stalo, prostredníctvom Boha, pravou mierou človeka. My nikdy nie sme tí istí, ako keď sme s Bohom. Keď nás stvoril Boh, stali sme sa jeho stvoreniami, keďže nás ale znovu stvoril v Kristu, sme s Ním, aby sme sa stali čiastkou jeho, jeho dedičmi, jeho večnými spoločníkmi, ako prijatí synovia. A natoľko sme lepší, nakoľko sme sa zapojili v pravde do stvoriteľského plánu. Odmietať toto, znamenalo by: byť neverným samým sebe, svojmu sľubu, tomu sľubu, ktorý nosí v sebe každý pokrstený, tak ako každý človek nosí v sebe svoj vlastný sľub.

Keď to pochopíme, všetko sa nám obnoví v tomto svetle. To, na čo sa prv myslelo, to, čo sa prežilo: minulosť, prítomnosť a i budúcnosť vyfarbená starodávnymi ideami, všetko to zdá sa nám už len minulosťou.

Toto videnie je nám kresťanom celkom zrejmé, v skutočnosti je to zázrak; ale tento zázrak bol do sveta uvedený a daný všetkým, osobou nášho brata Ježiša.

A. D. Sertillanges O. P.

Znalci zákona

Sv. Pavol vytýkal Židom (Rim. 2, 17—24), že dobre poznali príkazy Starého zákona, ale len na

papieri, lebo nežili podľa nich. A takýchto znalcov zákona máme veru i dnes. Ba nájdú sa i takí, čo sa v náboženskom živote považujú za odborných znalcov mravných predpisov, a budú vám o nich rozprávať do omrzenia. Stačí, keď nejaká osoba je zapísaná v tretej reholi, a už si myslí, že vie všetko, že P. Boh ju obdaril veľkým darom rozumu, aby poučovala druhých, povedzme i kňazov. Nieкто tak úchytkom prečítal si lepšiu náboženskú knižku, a už si myslí, že ho P. Boh posielala poučovať a karhať iných. Sú i takí, čo dobre poznajú zákony Božie, ale zachovávajú ich len tam, kde musia, keď napr. prídu úradne na sv. omšu. No ale tí by išli hádam i na mohamedánske bohoslužby, keby to vyžadovala situácia. To sú znalci zákona nie pre seba, ale pre druhých, a niekedy ani pre druhých. Tým adresuje apoštol národov toto: „Poznáš vôľu Božiu, a poučený zákonom skúšaš to dôležitejšie, a myslíš si, že ty sám si vodičom slepých, svetlom pre tých, ktorí sú v tme, vychovávateľom nerozumných a učiteľom maloletých, lebo máš v zákone podstatu vedomosti a pravdy: Nuž, ktorí učíš druhého, sám seba neučíš? Ktorý kážeš nekraďnúť, kraďneš? Ktorí hovoríš, nemá sa cudzoľožič, cudzoľožíš? Ktorý máš v ošklivosti modly, páchaš svätokrádež? Ktorý sa vystatuješ zákonom, prestupovaním zákona zneuctievaš Boha?“ Toto napomenutie sv. Pavla mohli by si všimnúť tí, čo vymysleli recept na dva katolícke životy: súkromný a verejný. Ten prvý je všelijaký, len nie katolícky. Vo verejnom živote jazykom vylievajú krv za Boha, aby každý vedel, čím sú.

— im —

Magis-ter — učiteľ

Ktosi mi povedal, že latinské slovo „magister“, najlepšie vyjadruje poslanie učiteľa-vychovávateľa. Magis-ter, to znamená: Tri razy viacej. Nuž učiteľ mal by tri razy viacej vedieť, ako ten, ktorého učí alebo vychováva. Nevie, či by to stačilo. Ale o tom nech rozhodnú páni inšpektori alebo predsedovia komisie maturitných skúšok na učiteľských ústavoch. Ale v náboženskom živote by to vari postačilo. Pravda, nemôžeme predpísať osobnú mravnú normu pre učiteľov a vychovávateľov, veď oni sú takí kresťania, ako iní smrteľníci. Ale keď kladieme dôraz na slová: Tri razy viacej, nuž potom výsledok by bol asi taký: Učiteľ-vychovávateľ je tri razy horlivejší v navštevovaní kostola ako deti. Tri razy svedomitejšie chodia na sv. speveď. Tri razy dokonalejšie uctieva meno Božie. Tri razy je príkladnejšia jeho rodina v náboženskom živote. Tri razy je obetavejší a ochotnejší v náboženskom a spolkovom živote. Tri razy

dokonalejšie zachováva Božie i cirkevné zákony. Mohli by sme spomenúť aj iné povinnosti, ale z povedaného vidieť, že učitelia s takým programom by patrili medzi najlepších apoštolov katolíckej akcie. Apoštolovali by príkladným životom. Preto má svätú pravdu Dr. Rajec, keď píše: „Vychovávať môže len vychovaný, preto učiteľ už skoršie tam musí byť, kde chce, aby bol žiak. Ak je teda pedagogia veda o normách, musí byť učiteľ v prvom rade normovaný (autodeterminácia zákonami logickými a etickými). Len vtedy môže naučiť tejto normovanosti aj svojho žiaka. Preto správna výchova začína vo výchove učiteľa.“ Ktorý učiteľ-vychovávateľ nemá tento predpoklad, nech si ho získa, aby aspoň tri razy viacej znamenal, ako jeho žiak. — im —

Život ženy

Podľa názorov niektorých ľudí žena dokáže najviacej od dvadsiatich do päťdesiatich rokov. A my vidíme, že mnoho síl premárnia naše ženy v tých dvadsiatich alebo tridsiatich rokoch. Zlatá mladosť, zrelý vek alebo staroba, ostávajú pre mnohé ženy obdobím prázdny, neživotným! Ten čas ich života má vyplniť vážna práca, činnosť ducha, činnosť tým plodnejšia, čím viacej sa opiera o úsudok, o vycvičenú a životom vypestovanú vôľu. Všetko toto malo by dodať najväznejšiemu obdobiu života žien krásu a jas. Ale to vyžaduje dlhšiu prípravu. V mladosti treba si zvyknúť na prácu, na usporiadaný život, a tak sa naučiť vnútornej sebavláde, aby našu bytosť — aspoň navonok — nerozbúrila nijaká telesná bolesť, ani ehmúrna staroba. Na dne ženskej duše musí horieť teplý krb sympatie a nežnosti, aby všetci, čo začínajú život, ktorý žena dokončuje, prichádzali k nemu hľadať svetlo a teplo. Z denníka A. Leseurovej.

Robotníci

Kde-tu počujete, že naše robotníctvo sa odkloňuje od Cirkvi. Ako sa to prejavuje v dennom živote? Niektorí hovoria, že robotník je pracovná sila, ktorá sa stará o to, aby niečo zarobila. No a my vidíme, že u robotníka niet lásky k práci, ktorú koná. Práca stráca svoj duchovný smysel. Kto dnes hovorí o duchovnej alebo náboženskej cene práce? Práca sa stáva nespravodlivým spoločenským bremenom, ktorého každý chce sa striasť. Mravnosť mladých robotníkov a učňov je v nebezpečenstve. Pravda, staráme sa o to, aby robotník bol zabezpečený proti úrazom a nemociam, aspoň tam, kde rátame s ľudským činiteľom. A kto sa dnes stará o mravnú ochranu života? Všim-

nite si niektoré továrne, a uvidíte, že málo sa tam myslí na mravnosť. V robotníckych rodinách šíri sa protirodinná teória, a mladí ľudia vidia v manželstve len spojenie, ktoré stále ohrozuje materstvo. A toto všetko kričí! Musí tu prísť duch Kristov! Kto pochopí demoralizačný vplyv rôznych prostredí na robotníctvo, uzná, že načim vybudovať kresťanské pracovné prostredie pre pracujúce vrstvy.

Život v práci je podmienený mravným životom v rodine... Preto, ak chceme pokresťančiť pracujúci ľud, musíme mu vrátiť odvahu ku kresťanskému životu v rodine. Potom kresťanské smýšľanie objaví sa i v továrni, v práci, i pri zábave. Pius XI. povedal: „Keď chceme priviesť ku Kristovi tie triedy, čo zaprely Krista, musíme najprv nájsť v ich vlastnom prostredí pomocníkov Cirkvi, ktorí pochopia ich mentalitu, ich túhy, a ktorí prehovorí k nim v duchu bratskej lásky. Prví apoštolovia robotníkov sú zaiste robotníci zo sveta priemyslového a obchodného, priemyselníci a robotníci.“ Program presný, len ho uskutočniť. Musíme vychovať takých robotníckych bojovníkov, ktorí budú pracovať vo svojom prostredí tak, aby tam zavládlo sociálne kráľovstvo Kristovo. — im.

LITERATÚRA

PAUL CLAUDEL: Zvestovanie. (L'Annoncé faite à Marie.) Mystérium v štyroch dejstvách s prologom. Preložil Slavkovian. Vydala Matica slov. Strán 126, po 16.50 Ks. — Claudelovo mystérium v preklade Slavkoviana je najkrajším vianočným darom, aký nám dáva súčasná slovenská literárna produkcia. Prijímame tento dar s vďačnosťou, tým hlbšie v srdci zakotvenou, čím väčšie nádeje v nás skfšajú, že Claudelovo dieľo je darom skutočne tvorivým novej oblasti duchovného ovzdušia v našej dramatickej spisbe. Slovenská literárna tvorba ešte vždy je chudobná na plody, ktoré by vznášaly opravdivé posvätenie do duší a zvestovali najskutočnejšiu skutočnosť nadprirodzeného poriadku Božieho. Claudel svojou tvorbou postavuje „monumentálnu budovu, ktorú ani zub času nepodryje“, a ktorá zaberá do svojich úkrytov pútníkov, putujúcich za „prameňmi čistých vôd“ (Štefík). Boh a jeho láska v korune všetkých milostí — vykúpení — hovorí k nám v prítomnom mystériu rečou vznešených akordov. Combernon, to je svet v malom, a jeho ľudia so svojou vierou i biedou, to sú ľudia všetkých časov. Život môže mať len vtedy pravú hodnotu, keď sa oddáva požehnaným zásahom výkupnej lásky, ktorá mu navracia radosti prvotného stvo-

renia, alebo ich do plnosti nádejne sľubuje v dosiahnutí blaženého videnia. Slavkovian ukázal prekladom viac ako schopnosť v stave ctnosti. To je už dokonalosť. Naším úprimným želaním je, aby sa tajomná krása, mystéria preniesla na naše javiská. Zjaví sa ona, ako dávno túžený prínos duchovosti do národnej našej kultúry.

J. H.

ODA SCHNEIDER: Vom Priestertum der Frau. Verlag Herder, Wien 1940, str. 157, RM 2.60. Žena nebola povolaná od Krista Pána do cirkevnej hierarchie, a jednako načim uznať, že v pláne Božom má svoje zvláštne miesto i poslanie. A moderná žena hľadá veru to miesto. Nájde ho? Spisovateľka chce ukázať modernej žene, čo jej vyhradil Stvoriteľ na svete po boku muža. Študuje metafyzické, základné črty ženského charakteru, a hľadá vo večnom pláne Božom vyjasnenie všetkých problémov, ktoré trápia dcéry Evine. Na čo je na svete žena? Aký má cieľ? Aké poslanie? Aké stanovisko má zaujať k dnešnej spoločnosti? To sú otázky, na ktoré spisovateľka odpovedá jasne a vecne. Nie sú to rozťahnuté a neobsažené rozpravy, ale hlboké, filozoficko-náboženské štúdie. Knihu odporúčam všetkým slovenským ženám, lebo na také štúdie sme ešte chudobní. — im —

EDMUND ROESER: Liturgisches Gebet und Privatgebet. Verlag Herder, Wien 1940, str. 52, RM 1.—. Šíriteľa liturgickej modlitby nemôžu sa uspokojiť len tým, že získajú horlivcov, čo denne budú chodieť na sv. omšu a modliť sa z misálu. R. hľadá v dejinách Cirkvi dogmatické odôvodnenie liturgického hnutia. Začína modlitbou Krista Pána, a potom študuje, ako smýšľali o súkromnej a verejnej modlitbe apoštoli, cirkevní Otcovia a stredovekí svätci a učenci. Zvláštnu kapitolu venoval moderným pobožnostiam a súkromným modlitbám. Autor prichádza k záveru, že liturgická modlitba musí sa stať najvplyvnejším činiteľom v pastorácii. Dielko je spracované vedecky. Odporúčame ho šíriteľom liturgického hnutia na Slovensku. — im —

KARL BARTHELS: Zeitnahe Seelsorge. Verlag Herder, Wien 1940, str. 40, RM 1.—. Prednášky, ktoré mal autor vo viacerých mestách Nemecka, dáva k posúdeniu oltárnym bratom. Dnes sme svedkami toho, že základné pravdy náboženstva pre mnohých katolíkov sú púšťou. Neistota a nejednotnosť v smýšľaní je príčinou rozbitého života. Treba sa vrátiť k ortodoxným prameňom pastorácie. Fara, kazateľnica, spovedelnica, oltár, atď.; to sú fóra, na ktoré načim priviesť moderného človeka, získať ho, aby tam hľadal rozuzlenie mučivých problémov. Riešenie autora je praktické a moderné. — im —

**„S M E R“ revue pre duchovný život. Vydávajú
trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I.
Müller. Používanie novinových známok povolené
výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový
v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dohľadací
pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín**

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 2.

-) B S A H :** Müller: Dokonalý duchovný život, 49. Soukup: Zaisťovať priateľstvo, 53. Friehtoff: P. Mária, Matka Spasiteľova, 58. Búda: Knieža pokoja, 64. Habáň: Modlitba ako povinnosť, 67. Haranta: Myšlienky nad časom, 71. V. Müller: Svätá Cirkev, 75. Sertillanges: Usobranie, 79. Do výšav. 80. Život, 84. Literatúra, 95.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň OP., Univ. prof. Mag. R. Garrigou-Lagrange OP. Rím, Univ. prof. Dr. Mag. Gašpar Friethoff OP., Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. Emilián Soukup OP., P. Vojtech Müller OP., prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák C. SS. R. Rím, P. Aquinas Mária Gabura OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzávierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő.

SMERISTI

Listy, čo prišli do redakcie, sú prejavom súhlasu katol. slov. inteligencie s našim programom. Dakujeme vám za povzbudzujúce slová! To, čo nám mnohí napísali, to by vari napísal každý inteligent Slovák: „Musíme stavať budúcnosť národa na večných základoch Kristových právd. Musíme sa zamyslieť, či duchovne nežijeme, či naša generácia sa zapíše do duchovných dejín národa ako složka čínorodá, alebo ako cudzopasník. Slovák inteligent musí si byť vedomý toho, že svoje poslanie nesplní bez Krista!“ Nuž je to tak. Preto vžite sa do nášho Smeru, prežívajte ho, nastúpte na cestu, ktorú vám naznačuje Smer. Napíšte nám, čo sa vám v našom časopise páči, čo by sa dalo zdokonaľiť. Dakujeme tým Smeristom, čo poslali predplatné bez výzvy. Ale prosíme vás posielajte predplatné až vtedy, keď dostanete šekový lístok. Lebo keď posielate peniaze poštovou poukážkou, trápime vždy 50 hal., a v našej skromnej pokladnici rozhoduje veru každý halier.

Vdp. FARÁROM: Viacerí nám pišu, aby sme im neposielali Smer na farský úrad, ale osobne na meno. Pravda, je to lepšie a pre našu administráciu praktickejšie. Preto úctivo žiadame Vdp. farárov a administrátorov, aby nám láskavo oznámili zmenu adresy. Najlepšie bude, keď to napíšete takto: Doteraz

Dokonalý duchovný život

Povaha každého života vyžaduje, aby sa zdokonaľoval, aby dosiahol cieľ, ktorý určil Stvoriteľ. Tomuto zákonu podlieha i náš náboženský duchovný život. Náš Smer chce ukazovať cestu k najvyšším métam duchovného života, preto načim najprv poznať, v čom spočíva dokonalý duchovný život. Skúsenosť totiž dokazuje, že nesprávne chápanie duchovného života v teórii je príčinou strašných poblúdení v praxi. A keďže duchovný život svojou podstatou je nadprirodzený, Boží, jeho povahu musíme poznať z Božieho zjavenia, nie z výmyslov filozofických pomätencov. No a Božie zjavenie neomylné vysvetľuje Cirkev rímskokatolícka a jej veľkí reprezentanti: sv. Augustín, sv. Tomáš Akvinský, sv. Albert Veľký, sv. Ján od Križa atď. Preto, ak chceme poznať úmysly Božie s človekom na zemi, týchto sa musíme opýtať, ako to vlastne P. Boh myslí, čo chce, aby človek konal.

Opierajúc sa o učenie sv. Tomáša Akv., chcem najprv poukázať na mylné názory o duchovnom živote, a napokon určíme, v čom vlastne spočíva náboženský duchovný život.

1. Nesprávne názory o duchovnom živote

Neverci vyhlásili mystický duchovný život za duševnú chorobu, za obyčajný prejav sexuálnej lásky; preto hlbokému náboženskému životu sa vysmievajú. Tých pravda ťažko presvedčať o mimoriadnych zásahoch Boha do života svojich služobníkov, lebo Boha neuznávajú, preto neuznávajú ani život Boží, duchovný.

Svetsky smýšľajúci kresťania vyhlásili pobožných ľudí za pokrytco, ktorí plášťom pobožnosti zakrývajú svoj pochybený život.

svoje politické ambície a túhu vládnuť nad druhými. Ale keď jeden zneužije dobrú vec, z toho nenasleduje, že vec sama je zlá. Nedívajme sa preto na karikatúry pobožných ľudí, ale na pravé charaktery, a súďme podľa nich.

Iní tvrdia, že duchovný život je prispôsobený mäkkým srdciam žien, čo si rady zaplačú, ale nehodí sa pre mužov, ktorí sa riadia zdravým rozumom a pevnou vôľou. Nuž tí nech sa pozrú na zástupy veľkých, statočných a múdrych svätcov, a pritom nech sa opýtajú, že kedy budú takí! Potom môžu dišputovať o tom, či hlboký duchovný život je aj pre chlapcov, alebo len pre ženy.

Niektorí katolíci zas tvrdia, že dokonalý duchovný život je síce milý sen, ale neuskutočniteľný. Stačí, keď človek zachováva Desatoro, načo sa zaoberať malichernými pobožnosťami, rozjímaniami, načo sa cvičiť v ctnostiach, atď. Ale veď životy všetkých svätcov a svätíc vyvracajú toto povrchné tvrdenie; na nich vidíme, že evanjeliové rady a život ctnostný v najvšednejších životných okolnostiach nikdy neškodil Desatoru. Neodsudzujme teda to, čo nepoznáme, alebo čo poznáme len povrchné a nedokonale.

Tak asi súdia tí, čo sa boja kresťanskej dokonalosti. A ako si predstavujú duchovný život pobožní ľudia?

Začnime s učenými. Tí hlbajú v teológii, vo filozofii, vedia dobre, kade fúka vietor v politike, slovom, stoja na výške času. Ale bohužiaľ, to je cieľ ich života. Sv. omša, sv. prijímanie, spojenie s Bohom považujú za vec druhotnú. Snažia sa vyniknúť v spoločnosti, v ktorej žijú a pracujú, hovoria o kultúre národa, píšú o aktuálnych problémoch, ale vnútri sú prázdni. Nemajú účinný vplyv na svoje okolie, lebo kto stavia len na rozume, len na diplomácii, ten stavia na piesku. Učenie ich nadýma, a zabú-

dajú na to, že len láska vzdeláva.¹ Prečo? Sv. Tomáš Akv.² odpovedá, že len láska vyzdvihuje človeka k Bohu, sjednocuje cit človeka s Bohom, aby človek žil nie seba, ale Bohu. A kto nežije spojený s Bohom, kto vystrkuje do popredia len svoje ja, svoje schopnosti, ten netúži po spojení s Bohom. No a činnosť bez Boha je márna. Preto kňaz alebo laik intelektuál bez duchovného života nie je nič inšie, ako zvučná meď a cvendziaci cymbal.³

Teda mýlia sa učení, ale mýlia sa i také duše, ktoré vidia podstatu duchovného života v prísnych pôstoch, umŕtvovaniach a odriekaniach. Takí ľudia zvyčajne tvrdia, že najdokonalejšie rehole sú tie, v ktorých sa mnoho postia, bičujú a pod. Oni by vari boli ochotní milovať pôsty a umŕtvovania samé. Pravda, bola by to falošná láska a horlivosť. Lebo Anjelský Učiteľ učí,⁴ že pojem ctnosti viacej spočíva v dobri, ako v ťažkosti, ktorá je spojená s dobrom. Preto veľkosť ctnosti meria sa podľa pojmu dobra, nie podľa pojmu ťažkosti. Kto viacej miluje umŕtvovania ako sám cieľ, ku ktorému majú človeka viesť, ten si pletie prostriedky s cieľom. A cieľ je: Spojenie duše s Bohom; všetko ostatné musí byť priradené cieľu, ale nikdy nesmie sa stať cieľom. To treba povedať tým dušiam, ktoré neuznajú nijakú dišpenzáciu v cirkevných pôstoch, i keby to vari nariadil celý biskupský sbor, lebo pôst je pre nich všetko. Ale o stavovské povinnosti sa nestarajú, nemyslia na to, že poslušnosť je lepšia, že láska k Bohu a k bližnému je vyplnením zákona. Krásne to vysvetľuje sv. Tomáš,⁵ keď odpovedá na otázku, či v chudobe spočíva dokonalosť rehoľníkov. Píše: „Chudo-

¹ 1 Kor. 8, 1.

² T. Suma: II—II, ot. 17, čl. 6 k 3.

³ 1 Kor. 13, 1.

⁴ T. Suma: II—II, ot. 123, čl. 12 k 2.

⁵ T. Suma: II—II, ot. 188, čl. 7 k 1

ba nie je dokonalosťou, lež nástrojom k dokonalosti, a to najmenším nástrojom. Lebo sľub zdržanlivosti vyniká nad sľub chudoby, a sľub poslušnosti nad obidva. A keďže nástroj sa nehľadá pre seba, ale pre cieľ, nie je niečo tým lepšie, čím je väčší nástroj, ale čím je primeranejší k cieľu, ako lekár neuzdraví tým lepšie, čím viacej liekov dá nemocnému, ale čím je liek primeranejší nemoci. Preto rehoľa nie je tým dokonalejšia, čím má väčšiu chudobu, ale čím jej chudoba je primeranejšia spoločnému i zvláštnemu cieľu". A čo učí sv. Tomáš o chudobe, to platí o všetkých ostatných ctnostiach a asketických cvičeniach, lebo sú iba nástrojom k spojeniu s Bohom, ktoré sa uskutočňuje láskou.

Iní zas myslia, že v duchovnom živote vynakonalí všetko, keď verne odrecitovali svoje modlitbičky, keď hodinku rozjíмали a boli aj na adorácii v kostole. Nuž, vykonali dobrý skutok, a približujú sa k pravde. Ale jednako nevykonali všetko. Cieľ duchovného života je spojenie duše s Bohom. A to uskutočnia len Božské ctnosti, ktorých bezprostredný predmet je Boh, preto spájajú nás s ním priamo. Pobožný človek uctieva P. Boha dobrými skutkami, modlitbou, obetami a pod. Pobožnosť teda týka sa skutkov, ktorými uctieваме Pána Boha, ale netýka sa P. Boha samého. To je vyhradené viere, nádeji a najmä láske. Láska k Bohu má prednosť pred službou Božou. Bez nadprirodzenej lásky naše pobožnosti a dobré skutky neznamenal by pre náš nadprirodzený život vôbec nič. Teda duchovný život nespočíva ani vo vonkajšej, ani vo vnútornej pobožnosti.

Kde-tu nájdú sa ľudia, ktorí si myslia, že dokonalosť spočíva v pustovníckom živote, kde človek zabúda na ľudí, odlúči sa od sveta a žije v rozjímaní Božích právd. Nuž keby to bolo tak, potom horlivé apoštolské duše v ško-

le, v pastorácii, v katol. akcii neboly by nikdy dokonalé, lebo tie nemôžu zanechať svet a odísť na púšť. Kresťanská dokonalosť nespočíva teda ani v pustovníckom rozjímavom živote. I takýto život môže byť iba dobrým nástrojom dokonalosti, ale nie dokonalosťou samou.

Ludia súdia o všetkom podľa osobných sklonov. Jeden sa rád modlí, druhý sa zas umŕtvuje, tretí miluje liturgický život, nuž a podľa toho potom vytvoria si v obrazotvornosti pojem o dokonalom duchovnom živote. A duchovný život nemôžeme považovať za problém, o ktorom by sa malo dišputovať. Tu musí byť všetko jasné, lebo ide o naše večné šťastie. Kristus Pán ten problém raz navždy rozriešil, keď vyhlásil zákon lásky za vedúce pravidlo kresťanského života. (Pokračovanie.)

Prof. P. Em Soukup O. P.:

Zaisťovať priateľstvo

Priateľstvo s Bohom sa zaisťuje bázňou. Nemá to taký protipoložný smysl, ako by sa podľa slov zdalo. I u ľudí je to obvyklý spôsob zaisťovania: buď láskou, alebo bázňou. V priateľstve s Bohom sa bázeň javí ako vychovávateľka pevného priateľstva, i keď zdá sa byť jeho prekážkou, až sa stane najnežnejším výrazom dokonalého priateľstva.

Boh môže stáť pred dušou človeka ako Najkrásnejší i ako Najhroznejší podľa stupňa sebeckosti v duši. Mohlo by sa povedať, že je to zvláštnosť Božej lásky, že zároveň vábi i hrozí; Boh svojou dokonalosťou každého vábi a svojou spravodlivosťou hrozí každému, kto vábenie odmieta. Obraz nesmiernej Božej dobroty a nesmiernej slabosti človeka. Človek, i nechtiac, musí ísť za dobrom. Dobro najvyššie

vie odmietnuť a stáť u malichernosti, ktorá sa mu pod drobnohľadom sebeckosti tisíc ráz zväčšila. Preto Boh hrozí človeku zlom, aby rozornosť každého (i toho najomedzenejšieho rozumom a s najslabšou vôľou) pripútal k jedinému celému šťastiu. Tak musely byť napísané dve prikázania: Boj sa Boha a Miluj Boha! Človeku bolo prikázané báť sa, aby sa naučil milovať a k milovanému Priateľovi prilipnúť. To je náčrt cesty bázne s láskou. Myslíme ďalej na podrobnosti cesty.

Máme právo i povinnosť milovať seba. Proti výstrednostiam bezohľadnej sebeckosti je postavená hrádza v prvom stupni bázne. Ak človek nechce hľadiť na Boha, ak nechce Boha vidieť ako prameň svojho najhlbšieho a dokonalého šťastia, počuje slovo Božie: „Ja vykonám pomstu svojho času”.¹ Človekom zatrasie pomyslenie na pomstu Najvyššieho a začne sa báť o seba. Zmenšuje sebeckosť — zo sebeckosti. Bojí sa o seba, a preto sa podrobuje požiadavkám Božím. Bojí sa trestov. Preto sa varuje skutkov tých, ktorí nemilujú alebo nenávidia Boha, preto koná skutky, aké konajú milujúci. Koná ich zo strachu o seba.

Ale predsa sa obracia k Bohu. Počiatok múdrosti je báť sa Boha.² Duša bázňou sa učí odopierať bezohľadnej sebeckosti. Všetci so zapýrením sa priznáme, že sme niekedy stáli na tomto začiatku, že nárazy a útoky sebeckých túžob často sú také prudké, že touto bázňou musíme v sebe vyvolať hrúzu pred Božími trestami za hriech, aby sa nám hriech zošklivil. Ale predsa si hriech zošklivíme.

Cítíme nedokonalosť, akúsi nízkosť takého pomeru k Bohu, keby sme chceli plniť len ono prvé prikázanie: Boj sa Boha! Máme tu Boha len ako Pána a seba ako shrbeného služobníka.

¹ Mojž. 32, 35.

² Z. 110, 10.

Priateľská láska je ďaleko od tohto neprijemného pocitu bázne pred pánom a pred jeho trestajúcou rukou.

A predsa táto pevne zakotvená bázeň je začiatkom zaisteného priateľstva s Bohom. Lebo o Bohu vieme viac, ako že je Najvyššou zákonodarnou Mocou. Keď z bázne človek prestal hrešiť, keď rozhrešením smytá bola škvrna s duše, keď s milosťou posväcujúcou daná bola do duše láska k Bohu, potom láska začína pracovať. Láska učí dušu chápať Boha ako otca a človeka ako dieťa. Bázeň zostáva v duši, pretože patrí k jej výbave; mení však svoje názory, pohnútky, posunuje sa na iný predmet, teda sama sa mení.

Mení svoje názory. Duša už chápe, čo chce povedať slovami: Boh, najväčšia dokonalosť. Dobro, ktoré nemá seba rovného. Nehľadá už len na seba, hľadá k Bohu. Ďalší krok od sebeckosti a príprava na priateľstvo s Bohom.

Mení svoje pohnútky. Duša sa varuje hriechu, a to nie už zo strachu pred trestom, nielen k vôli seba, ale aj k vôli Bohu. Nenávidí hriech, bojí sa hriechu, nie že uvažuje na človeka tresty, ale preto, že uráža Boha, milovaného, starostlivého, dobrého otca.

Posunuje sa na iný predmet. Duša sa nebojí o seba, bojí sa skôr o Boha. Nie je to celkom presne povedané, že sa duša bojí o Boha, ale nemáme lepšieho výrazu a zodpovedá to nášmu skutočnému citeniu. Bojíme sa, že hriechom ublížime Bohu, ktorý si to nezasluguje od nás, ktorým venuje všetku svoju starostlivosť, lásku a zľutovanie.

Mení sa teda bázeň sama. Prestáva byť výlučne sebeckou. Bohoveda tento druhý stupeň bázne volá synovskou bážňou. Chceme byť dobrými deťmi najlepšieho otca. Preto sa bojíme otca, bojíme sa ho uraziť, aby sme nepoškvrnili česť rodiny, práve tak, ako vo svojej ľudskej

rodine dieťa zo smyslu pre česť rodiny odmieta všetko, čo by otca rodiny zarmútilo; lebo dieťa miluje svojho otca.

Keď je v deťoch pozemskej rodiny taká bázeň, tam sa nikto nebojí o česť rodiny. Je to ďalšie zabezpečenie priateľstva s Bohom, keď v duši je také smýšľanie o Bohu: on otec a ja jeho dieťa. Ale ešte i táto bázeň má svoje nedokonalosti, i bázeň tohto druhého stupňa kalí najčistejší a najrýdzejší pojem priateľstva. Lebo je v ňom ešte čosi zo sebeckosti. Bojíme sa, aby sme neurazili Boha, svojho otca, ktorý je zdrojom všetkého nášho dobra. Milujeme síce Boha ako otca, ale predsa ešte sa o neho bojíme zčiatky tiež k vôli sebe samým: aby sme neboli nečestní voči otcovi, preto sa bojíme ho akýmkoľvek hriechom uraziť, jemu „ublížiť“.

Obraz ľudskej rodiny naše myšlienky dovedie i ku pochopeniu konečného zaisteného priateľstva a výchovy ku priateľstvu samému. Dieťa pozoruje činy otcove z toho, čo otec rodine dáva, učí sa poznať a chápať vlastnosti otcove, jeho povahu a jeho bytosť. Keď je to otec v svojich pomeroch ideálny, zažiarí v duši dieťaťa priam vo svetle svätožiara. A stáva sa to, čo vychovávateľské náuky označujú ako ideál, vrchol pomeru detí k otcovi (a samo sebou to práve tak platí i o matke): z rodiny sa stane krúžok verných priateľov, spojených priateľstvom, nad ktorý niet na svete intímnejšieho, krásnejšieho, pevnejšieho. Je tu zato tiež bázeň, ale bázeň celkom očistená, možno povedať, že bázeň dokonale vrátená svojmu pôvodnému, rýdzo filozofickému významu prostého úteku pred zlom hroziacim, ohrozujúcim prítomný, človeku drahý stav. Bázeň obrátená len k svojmu vlastnému predmetu, ku hroziacemu zlu, bez ohľadu na toho, ktorý je ohrozený. Bázeň síce ide s láskou, ale len láska bedlí, so široko otvoreným zrakom hľadá na

krásy a dobrá v priateľovi, ktorý je otcom: bázeň sa prebudí iba vtedy, keď sa na obzore objaví to, čo by mohlo roztrhnúť krúžok.

To Tvorca vložil do srdca a do duše ľudí: toto priateľstvo rodiny je otcom každého priateľstva, podľa toho ideálu, vrodeneho a obyčajne nevedomeného, tvorí sa každé priateľstvo dvoch ľudí z rôznych rodín. Čo Tvorca vložil do duší pre vzájomné priateľstvo ľudí, to zachováva v priateľstve medzi sebou a tvorom.

Aby bolo ozajstné rýdze priateľstvo svätosti medzi Bohom a človekom, musia sa ocitnúť vedľa seba, už nie rôzne slová, rôzne pojmy: pán — služobník, otec — dieťa, ale musí byť taký pomer: Priateľ — priateľ.

Prvé a výsadné miesto v duši človeka dostane láska. (U Boha je tak od večnosti, lebo „Boh je láska“, podľa 1. listu sv. Jána 4, 8.) Poznávajúc vždy viac Otca, poznáva vždy viac dokonalosť samú, najväčšie dobro. Človek miluje Boha podľa presného významu toho slova: nie rozumom, nie iba vôľou, nielen vonkajším konaním, ale srdcom, citom, celým srdcom, vrelým citom.

Prv duša sa bála hriechu k vôli trestom Božím, lebo k vôli svojej čestnosti. Teraz sa však bojí hriechu preto, že by ním bolo roztrhnuté priateľstvo. Bázeň sa ozve v duši pri mene hriechu. A čím väčšia láska, tým väčšia hrôza: preto u svätých už len abstraktné meno hriechu spôsobovalo mdlobu a rozbolievalo celú dušu. Duša bojí sa i najmenšieho všedného hriechu, nijako nemôže pochopiť, ako by mohol niekto zhrešiť, keď má Priateľa.

Tým je priateľstvo s Bohom zaistené. Ale nie tak zaistené, žeby už nebolo možno hrešiť. lebo také zaistenie je výsadou spočinutia na srdci Priateľa v nebi. Ale predsa zaistenie. Tak totiž, že sú sice možné prekvapujúce vzbury

„tela proti duchu“, ale len prekvapenia, nie pravidelnosť. Priateľstvo je upevnené rozvitou láskou, ktorá „odstránila bázeň“ podľa slov Písma. Pôsobnosť bázne pred trestajúcim Bohom je možná vo chvíľach skleslosti malého priateľa, pôsobnosť bázne o Otca je ponechaná pre chvíle v nížinách, aby bol možný opätný vzlet. Drieme bázeň pred zlom, drieme citlivo. a žije a vládne láska, vrchol priateľstva, až do neba siahajúceho.

To je objasnená záhada priateľstva a bázne — zároveň otvorená a upravená cesta pre teba.

Univ. prof. Dr. Gašpar Friethoff O. P.:

P. Mária, Matka Spasiteľova¹

Niektorí si mysleli, že existenciu Boha netreba dokazovať, lebo je to vec celkom jasná. Preto sv. Tomáš Akv. napísal nasledujúcu psychologicky veľmi hlbokú myšlienku: „Zvyk, najmä od detstva, stáva sa pre človeka prirodzenosťou. Preto, k čomu duch prišnul v detstve, toho sa pridrižiava tak silno, ako keby to bola pravda prirodzene celkom známa”.² Táto krásna poznámka prináša svetlo k riešeniu mnohých problémov, ktoré na prvý pohľad zdajú sa byť nerozriešiteľné. Ale poukazuje tiež na veľký význam kresťanských zvykov, v ktorých sme sa cvičili už vtedy, keď sme hádam nevedeli ešte rozlišovať dobro od zla.

Nás však zaujíma, či ten výrok sv. Tomáša Akv. vzťahuje sa i na poriadok spásy, či i v tomto poriadku načim nájsť aspoň niečo, čo by nám bolo celkom jasné.

¹ Prinášame úvodnú štúdiu prof. Dr. Friethoffa o Panne Márii, napísanú pre Smer. Autor v katolíckom svete patrí medzi najlepších znalcov máriológie.

² Suma C. G. I. 11.

Nuž tu reba poznamenať, že všemohúci Boh celý svet mohol viesť tak, ako to bolo na začiatku: v pokoji, radosti a blaženosti, bez slz, bez smútku a bez hriechu. Nezaškodilo by písať o tom obšírnejšie. Ale teraz sa len pýtam: Mohli by sme obdivovať hrdinskú statočnosť mučeníkov, keby Boh v svojej nevyspytateľnej múdrosti nebol dopustil zlobu a strašný hriech prenasledovateľov? Mohli by sme hovoriť o trpezlivosti svätých, keby Boh bol zamedzil zlo, i fyzické?

Božia múdrosť, mravné i fyzické zlo zariaďuje k spásе veriacich: „Viem, že tým, ktorí milujú Boha, všetko dopomáha k dobrému”.³ Ale Boh mohol spasíť ľudstvo bez toho, žeby bol žiadal zadosťučinenie za hriechy. Veď je celkom nezávislý od tvorov; v sebe a skrze seba je neporušiteľne blažený. Ako šťastný svet nikdy neurobí Boha šťastnejším, tak ani hriešny svet nikdy neporuší jeho blaženosť. Pravda, hriech je skutočná urážka Boha, preto spravodlivosť žiada, aby bola napravená, ale P. Boha zraníť nemôže. S vedomím tejto nezraniteľnosti P. Boh mohol s kráľovskou veľkodušnosťou odpustiť všetky hriechy: Ty si môj Boh, mojich dobier nepotrebuješ!... A jednako to neurobil, ale dal svojho Syna... Prečo?

Keby to bol P. Boh tak urobil, keby nám bol odpustil všetky hriechy i tresty tak, ako som spomínal, veru, neboli by sme poznali jeho lásku! A teraz, keď spravodlivosť žiadala zadosťučinenie do posledného haliera, keď naše dlžoby zaplatil sám Syn Boží, teraz poznáme jeho lásku, ktorá nehľadá svoje, a skrze túto lásku poznávame, akej lásky je sám hoden!

Poriadok spásy je teda tento: Skrze Krista Pána nášho. Ale „nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do kráľovstva

³ Rim. 8, 28.

nebeského!”⁴ Nestačí, aby sme len poznali a uznali tento poriadok, ale musíme sa stať podobní obrazu jeho Syna, lebo k tomu nás Boh predurčil.⁵ Čím väčšia podobnosť s Kristom, tým väčšia spása; čím menšia podobnosť, tým menšia spása!

Z toho, čo som povedal, vidno, že ťažko hovoriť o P. Márii, ktorú Boh predurčil svojmu Synovi za Matku, keď mu nepripravil telo z hlíny zeme, ako predtým Adamovi, ale chcel, aby sa narodil z panny. Lebo, keď sa vyžaduje podobnosť s Kristom od nás, nuž tým väčšmi sa vyžaduje u sv. Panny.

No a tu každý musí uznať, že povolanie Márie k Božiemu materstvu — čo mohol urobiť len Boh — stáva sa s takými predpokladmi, aké vyžaduje dôstojnosť a vznešenosť veci samej. Kto by to popieral, rúhal by sa Božej múdrosti. Keď teda Božia dobrota pripravila nám väčšiu dokonalosť, ako by si zaslúžila naša prirodzenosť, keď nás totiž volá k videniu Božej jasnosti, z toho nevyhnutne nasleduje: Panna, vyvolená za Matku Božiu, musí mať túto ľudskú dokonalosť, lebo keď chvála človeka pochádza zo cti jeho otca,⁶ i hanba syna z matky. Keď teda P. Mária bola predurčená k Božiemu materstvu, nie je možné, aby jej nebola určená relatívne najvyššia sláva nebeskej blaženosti. Musí byť svätá, ako Boh; musí byť dokonalá, ako Otec nebeský je dokonalý. A ako som povedal, v terajšom poriadku spásy toto

⁴ Mat. 7, 21.

⁵ Rim. 8, 29.

⁶ Sirach. 3, 13.

sa môže uskutočniť len pripodobením sa Synovi Božiemu. Preto P. Mária, tým že bola predurčená k Božiemu materstvu, musí sa stať v najvyššom stupni podobnou Kristovi.

Ale Kristus mohol vojsť do svojej slávy len skrze svoje utrpenie,⁷ ktorým vyslobodil svoj ľud z hriechov, odzbrojil kniežatstvá a mocnosti, a verejne slávil nad nimi víťazstvo skrze seba samého.⁸ Tohto slávnostného víťazstva zúčastnia sa v určitej miere všetci blahoslavení, keď po životnom boji, v ktorom často zvíťazil i diabol, k o n e č n é víťazstvo dosiahnu oni. Najvyššia podobnosť s Kristom nevyžaduje len konečné víťazstvo, ale čosi viacej: vyžaduje víťazstvo dokonalé, ktoré nestrpí protipoložné víťazstvo jedovatého hada. Krásne o tom píše Pius IX. v encyklike, ktorou vyhlásil Nepoškvrnené Počatie Bohorodičky za článok viery: „Ako Kristus, Prostredník medzi Bohom a ľudstvom, prijímúc ľudskú prirodzenosť, sotrel rukopis proti nám vydaného výroku a pribil ho víťazne na kríž, tak i najsvätejšia Panna úzkym a nerozlučiteľným putom s ním spojená, spolu s ním a skrze neho vedúc večný boj proti jedovatému nepriateľskému hadovi, nad ním úplne zvíťazila a zničila jeho hlavu svojou panenskou nohou“. Zo samého predurčenia k Božiemu materstvu vyplýva milosť nebeskej blaženosti, lebo len skrze ňu Mária môže dosiahnuť najvyššiu ľudskú dokonalosť, ktorú nemôžeme nežiadať u človeka, čo sa tak dôverne pripútnáva k Bohu.

⁷ Luk. 24, 26.

⁸ Kolos. 2, 15.

Nuž ale túto blaženosť v terajšom poriadku spásy možno dosiahnuť len najvyšším spodobením sa Kristovi, víťazovi nad diablom. Táto najvyššia podobnosť, od ktorej väčšiu nemôžeme už myslieť, znamená takú spoločnosť s víťazným Kristom, že akékoľvek protiožné víťazstvo diabla je vylúčené. Preto pripojenie P. Márie k jej víťaznému Synovi stáva sa novým prameňom požehnaní a milostí. To znamená, že P. Mária v celom svojom živote nič neučiniła, ani nič nevytrpela, čo by sa plným právom mohlo pokladať za diabolské protipoložné víťazstvo, a to čo sa týka viny i trestu, lebo vina i trest prišli na svet nenávisťou diabla." Teda toto pripojenie vyžaduje dokonalé oddelenie od hriešnikov, o ktorom píše sv. Pavol v liste k Židom (7, 26), keď hovorí o našom Veľkňazovi. Napokon, čo ešte vysvetlím neskoršie, táto spoločnosť znamená spoluprácu P. Márie so svojím Synom, aby vyslobodili ľudské pokolenie z otroctva a tyranstva kniežata temnôt.

Nuž i tu vidíme uskutočnený výrok sv. Písma: „Boh riadi všetko Iúbezne”.⁹ Nespočetné milosti, ktoré Boh určil P. Márii, ju nepreťažujú, lenže Boh vo svojej nekonečnej dobroprajnosti nešetril ani počtom, ale nezanedbal ani poriadok. Všetky milosti súvisia, nijaká nie je nadarmo, nijaká nie je zbytočná, lež všetky spolu poukazujú na súlad, ktorý musí byť v dielach najmúdrejšej Božej Prozreteľnosti.

K článku pripojujem schému, z ktorej hádam dá sa poznať súlad milostí, udelených P. Márii, o ktorých chcem písať v tejto revue.

⁹ Gen. 3, 13;
Múdr. 2, 24.
¹⁰ Múdr. 8, 1.

Spojivo milostí, ktorými Boh ozdobil P. Máriu, podľa ktorého načim postupovať v máriológii, aby štúdium jednotlivých milostí vždy malo vzťah s celkom.

BI. PANNE MÁRII

aby bola dôstojne pozdvihnutá k Božiemu materstvu, určuje sa najvyšší stupeň nebeskej dokonalosti, ktorú si musí zaslúžiť (de condigno) v najvyššej podobnosti so Synom Božím, ktorý svojím umučením dokonale zvíťazil nad diablom.

Toto víťazstvo vyžaduje:

Nedať sa premôcť diablom

1. čo do viny
 - a) dedičný hriech nepoškvrnené počatie
 - b) osobný hriech svätý život
2. čo do trestu
 - a) v následkoch hriechu podrobenie nižších síl
 - b) bolestný pôrod panenský pôrod
 - c) vláda muža panenstvo pred i po pôrode
 - d) práca v potu tvári panenské manželstvo
 - e) nespráchnivenie vzatie do neba

Premôcť diabla

1. spolu-trpieť

na zemi

- a) zadosťučinenie za hriechy
- b) zaslúženie milosti
- c) spoluvykúpenie ľudstva z otroctva diabla
- d) spolusmierenie Boha s ľudstvom

2. spolu-kráľovanie

v nebi

rozdeľovanie milostí

„Nepriateľstvo položíš medzi tebou a ženou, medzi tvojím semenom a jej semenom“.¹¹

¹¹ Gen. 3, 15.

Knieža pokoja

Medzi mesiášskymi názvami Izaiášovho proctva (Iz. 9, 1—6), s ktorými som našich čitateľov obznámil v predošlom čísle, je aj názov „Knieža pokoja”. Náročky som tento názov podrobnejšie nerozvedol, lebo v dnešných nepokojných časoch je potrebné osobitne o ňom prehovoriť. A to tým viac, že v tej istej čiastke Izaiášových prorociev¹ sa pokojamiľovnosť mesiášskeho kráľovstva veľmi živo prízvukuje.²

I Kristus Pán sám zdôrazňuje, že pokoj doniesol svojim veriacim: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam”. Tento pokoj svojho kráľovstva dáva Pán do spojenia s Duchom sv.: jeho nasledovníci preto budú žiť v pokoji, lebo ich mysle bude spravovať Duch sv.³ Preto číta Cirkev svätá evanjelium „Pokoj Vám zanechávam...” na svätodušnú nedeľu.

Aj starozákonný prorok tvrdí to isté: Mesiáš preto bude kniežaťom pokoja, lebo na ňom, na tomto vznešenom potomkovi betlehemského Izaiho (Jesse) bude spočívať Duch sv.:

„Vypučí ratolesť z Jesseho pňa,
a z jeho koreňov výhonok vykvitne.
A spočinie na ňom Duch Pánov:
Duch múdrosti a rozumu,
Duch rady a sily,
Duch poznania a bázne Pánovej,
a naplní ho bázeň Pánova”.⁴

¹ Hl. 7—12 Iz. knihy tvoria osobitnú časť, ktorá sa nazýva aj knihou o Emanuelovi, pretože sa Mesiáš jedine v tejto časti volá Emanuelom. Nikde inde v Biblii tohto názvu nenájdeme.

² Iz. 11, 1—8.

³ Ján 14, 25—27.

⁴ Iz. 11, 1—3a.

Duchom svätým a jeho darmi naplnený Mesiáš nebude dávať prednosť tým, ktorí podľa vonkajšieho zdania sú vznešení:

„Nie podľa zdania očí bude súdiť,
ani podľa počutia karhať“;⁶

pretože bude vedieť, čo sa skrýva v duši človeka.⁶

Už tým, že sa ako malučký, krotký narodil, medzi malučkými ľuďmi, dal dostatočne najať, že u neho malučkí majú prednosť, jednoducho preto, že sa prostodušnejšie k nemu primykajú. Práve týmto malučkým, ktorí sa vo svete ťažko domáhajú práva, on prisúdi právo:

„Ale bude súdiť v pravde malučkých
a rozhodovať priamosťou v prospech
krotkých zeme“.⁷

A na premoženie zlosynov nebude potrebovať zbraní: rečou, ba dychom svojich úst, čiže svojím sv. učením a svojimi príkazmi ich skrotí:

„A porazí zem prútom svojich úst,
a dychom svojich perí usmrtí zlosyna“.⁸

Mesiáš bude čo najužšie spojený so spravodlivosťou:

„A pravda bude pásom jeho bedier
a vernosť opaskom jeho drieku“.⁹

Ten istý prorok však hovorí, že účinkom spravodlivosti je pokoj;¹⁰ preto v Mesiášovej ríši musí vládnuť dokonalý pokoj. Ľudia najrôznejších vlastností budú spokojne žiť jeden pri druhom: zlí sa napravia a budú žiť spolu s dobrými; draví skrotnú a spolu budú bývať

⁶ Iz. 11, 3b.

⁸ Srv. Ján 2, 25.

⁷ Iz. 11, 4a.

^{*} Iz. 11, 4b.

⁹ Iz. 11, 5.

¹⁰ Iz. 32, 17; toto je aj heslom terajšieho sv. Otca Pia XII.

s krotkými; nespratní sa utiahnu a budú sa znášať s mierumilovnými. Toto všetko líči prorok obrazmi dravých a krotkých zvierat:

„A vlk s baránkom bude bývať,
a pardál s kozliatkom spočívať;
tiež teliatko a lev a kŕmny vól budú spolu,
a drobný chlapček ich bude zavracať.
A krava i medveď budú sa pásť,
ich mláďatá spolu budú ležať,
a lev, sťa vól, bude žrať slamu.
Nemluvňa bude sa hrať nad dierou hada,
a do jamy vretenice odkojenča siahne rukou“.¹¹

Hociktorý drobný chlapček by ustrážil ľudí, ktorí žijú úplne podľa prikázani Ježiša Krista.

Jeden drobný chlapček — chlapček z jasiel — však vie nielen krotkých ustrážiť, ale aj divých a dravých skrotiť. Z koľkých ozaj dravých ľudí spravilo evanjelium Kristovo krotkých baránkov? Koľkých, ktorí predtým stále túžili za cudzím, priviedlo k tomu, že sa aj vlastného zriekli?

A keby každý jednotlivec bol pokojamilovný, pokojamilovným by bol celý národ, a keby takýmito boly všetky národy, panoval by medzi ľuďmi skutočne pokoj a zo zbrani by sa naozaj mohly ukovať nástroje pokojamilovného roľníckeho života.¹² Koľké národy urobily tak vplyvom kresťanstva? Z koľkých bojovných, lúpežných národov urobilo evanjelium národy krotké, pracujúce? A že trvalého pokoja predsa niet, tomu na vine nie je nedokonalosť kresťanskej náuky, ale to, že sa ňou jednotlivci a národy nespravujú.

Evanjelium urobilo z nás ľudí civilizovaných, krotkých. Odklonom od evanjelia stávame sa dravcami: „Najprv prestávame byť ka-

¹¹ Iz. 11, 6—8.

¹² Iz. 2, 4.

tolikmi, potom kresťanmi, konečne prestávame byť aj ľuďmi”,¹³ divočíeme.

A knieža pokoja Ježiš Kristus musí sa divať na krvavé bojové polia.

Ale svoj pokoj nám predsa dal. Ten dôležitejší duševný pokoj. V tomto smysle ohlasovali anjeli pokoj pri jeho narodení: „Pokoj ľuďom dobrej vôle”.

Mýlil by sa, kto by si myslel, že sa tu ohlasuje pokoj pre ľudí, ktorí majú dobrú vôľu, sú veselí. Zodpovedný pôvodný grécky text dokazuje, že je tu reč o ľuďoch, ku ktorým Boh má dobrú vôľu, ktorých má vo svojej priazni. A to sú tí, ktorí žijú v posväcujúcej milosti. Títo požívajú pokoj vždy; a čo je hlavné, niet tej sily na svete, ktorá by im pokoj mohla odňať.

Kainovia, Judášovia aj v najpokojnejšom prostredí budú mať v duši peklo nepokoja.

Sv. František z Assisi i v divom lese, keď sa ho neľudskí lúpežníci spytovali „Kto si?“, ticho a pokojne odpovedal: „Som hlásateľom veľkého kráľa”.

Pridajte sa k tomuto veľkému kráľovi, a po pokoji, ktorý sa rozhostí vo vašich dušiach, budete cítiť a vedieť, že on aj za najhrmotnejšieho rachotenia zbraní a najhroznejšieho krvi-prelievania je predsa Kniežateľom pokoja.

P. Mag. Dr. Metod Habáň O. P.:

Modlitba ako povinnosť

Základný tón modlitby zneje až v hĺbkinách ľudskej bytosti, lebo predpokladá poriadok medzi Bohom a človekom. Tento poriadok vzniká z toho, že Boh je stvoriteľ a správca

¹³ Dr. Rajec v prednáške na akadémii slov. Mariánskych družín (8. XII. 1941). Citované z pamäti.

všetkého; teda má najvyššiu moc a vznešenosť, je Pánom všetkého a človekovi určil posledný cieľ v sebe, v nekonečnom dobre.

Teda ľudský život so svojou základnou túhou po blaženosti nevyhnutne obracia sa k tomuto nekonečnému dobru. Keby človek bol svojou inteligenciou bystrý, nevyhnutne by najsamprv chápal, že jeho najhlbšia túha obracia sa k Bohu. Keďže však ľudská chápanosť je porušená, keďže je v nej rana nevedomosti a ľarbavosti pre duchovné a Božie veci, preto v ľudskom živote robia sa mnohé omyly a ťažko rozoznáva sa pravý cieľ od zdanlivého dobra.

V človekovi ako v rozumnom tvorovi je záväzok ako zlaté puto k Bohu. Taký záväzok a puto objektívne vzniká zo závislosti všetkých vecí od Boha; subjektívne v človekovi pochádza z poznania pomeru k Bohu a z vôle usporiadať svoje činy podľa Božieho vedenia, aby tak človek došiel k poslednému cieľu.

Tento základný pomer medzi stvorenými vecmi a Bohom tvorí celú krásu stvorených vecí a ich poriadok, takže všetko plní Božie zákony. Tento krásny poriadok je u človeka omnoho dokonalejší a hlbší, lebo v ľudskom živote ide o poriadok rozumovosti a slobodnej vôle, v ktorom človek sám spoluúčinkuje zo svojej ľudskej veľkosti a z povýšenia, ktoré milosťou dostal. Prirodzená ľudská dokonalosť, rozum a slobodná vôľa, i nadprirodzená milosť spoluúčinkuje na tom, aby človek sa postavil do vesmírového poriadku a súladu, do duchovného poriadku, v ktorom má žiť a pracovať pre dosiahnutie posledného cieľa. Ako prirodzené veci dosahujú svoj cieľ podľa im určených zákonov a tým oslavujú Boha, tak človek svojim ľudským konaním má dosiahnuť posledný cieľ Boha, a tak Boha osláviť.

Teda človek má dvojakú povinnosť: uznať a ľ Božiu vznešenosť, Božie dielo a Božie zá-
mery, a prijať večný Boží zákon a usporia-
dať svoju činnosť podľa vedenia tohto Božieho
zákona, aby práva Boha ako Stvoriteľa byly
dokonale uznané, a aby bolo uskutočnené pod-
riadenie stvorených vecí, najmä človeka. Usku-
točňuje sa podľa dôstojnosti a veľkosti ľudské-
ho ducha, totiž vedome a slobodne. Človek
v tomto vznešenom pomere k Bohu má použiť
svoje najlepšie schopnosti, rozum a vôľu, z kto-
rých vychádza ľudská činnosť, medzi všetkými
viditeľnými stvorenými vecmi vlastná len člo-
vekovi. Tak teda pohyb, ktorým človek postu-
puje k poslednému cieľu, znamená zodpoved-
nosť človeka za svoju činnosť; nie je to mecha-
nický pohyb, ale vznešený, plný duchovnej
ľudskej krásy. Na takom pohybe ľudského du-
cha k poslednému cieľu načim vystaviť rozum-
ný a slobodný úkon, aký je modlitba, lebo to
je jej najpevnejší základ. Ak niekto stavia pre-
jav k Bohu modlitbou na neurčitej základni,
napríklad na cite, jeho modlitba nikdy nebude
naozaj hlboká a pevná, nebude z takého pre-
svedčenia, ktoré má vplývať aj na pretvorenie
celého života.

V sebe vidíme hlbokú priepasť inteligencie
a slobody, z ktorých má byť vystavený poria-
dok ľudského pomeru človeka k Bohu. Tak to
žiada Boh, ktorý je najvyšší Pán, a tak to žiada
človek, ktorý je rozumný a slobodný. Z tohto
pomeru vzniká v ľudskej duši uznané puto
k Bohu, ktoré sa volá ctnosť nábožnosti. Teda
táto ctnosť vyjadruje a určuje náš spravodlivý
pomer k Bohu; je súčiastkou spravodlivosti, ale
nedosahuje dokonalú spravodlivosť, lebo člo-
vek pre nekonečnú Božiu dokonalosť nikdy ne-
bude môcť dať Bohu, najvyššej bytosti, čo mu
patrí. Ale predsa Bohu máme dať to, čo mô-
žeme; tým sa z Božej dobroty a milosti vyrovná-
va hlboký nepomer medzi nami a Bohom.

medzi našim dlhom a Božím dobrodením. Spravodlivosť medzi Stvoriteľom a človekom sa vyrovnáva tým, že človek dá svoje „maximum“, čo môže, a Boh ho prijíma. Dôležité je myslieť najmä na toto Božie prijatie, ktoré pochádza z nekonečného pokladu Božej dobroty a Božieho milosrdenstva, získaného Kristom. Z tohto pokladu naše skutky, naše úkony dostávajú primeraný pomer k Bohu, aby sa stali skutkami, ktoré vyrovnávajú spravodlivosť medzi nami a Bohom, ktoré vyrovnávajú náš dlh cti, slávy a úcty, ktorú máme vzdať Bohu. Boh nás nenechal v ľudskej porušenej prirodzenosti chudobných a nemohúcich, ale milosťou pozdvihuje inteligenciu i vôľu do nadprirodzeného poriadku, aby náš pomer k Bohu bol primeraný, aby chvála a modlitba, ktorou máme Boha ctíť ako najvyššiu Bytosť, bola dosť vznešená, Bohu sa páčila a spravodlivo platila naše povinné dlhy.

Nakloniť človeka k tomu, aby Bohu dával, čo je mu povinný dať, je dielom ctnosti nábožnosti, ktorú si môžeme získať v prirodzenom poriadku a ktorú nám Boh zo svojej dobroty milosťou vlieva v nadprirodzenom živote. Tak nás Boh uspôsobuje k veľkému dielu, k splneniu prvej povinnosti, ktorú máme voči Bohu ako rozumné stvorenia. Tak človek môže naplniť svoj životný smysel, aby Boha oslavoval. Istotne poriadok Božej milosti do nás vliatej stretáva sa s prekážkami porušenej prirodzenosti, ktorá tak ťažko chápe svoju povinnosť a tak ťažko ju aj koná, nekloní sa k nej ochotne. Z presvedčenia opakované úkony, ktorými Bohu vyjadrujeme uznanie jeho svrchovanosti a velebnosti, odstraňujú ľahostajnosť a nechápavosť ľudskej prirodzenosti. Prejav oddanosti alebo modlitby k Bohu pomaly stane sa prejavom života našej duše. Ako život oživuje telesný organizmus a je príčinou jeho pohybu, tak milosť oživuje dušu a je príčinou jej po-

vinného pohybu k Bohu, ku ktorému sa pohybuje krokmi svojej mysle a vôle, modlitbou a oddanosťou.

Modlitba je najsamprv výrazom našej najsvätejšej a najvyššej povinnosti, t. j. spravodlivosti, ktorou chceme Bohu dať, čo mu patrí. Taká modlitba nezávisí od citu alebo od telesnej dispozície, je plodom ľudského ducha, ktorý v nej koná svoju najväčšiu vec, svoje najdôležitejšie dielo povinnosti k Bohu.

Keďže Boh svojou milosťou nás uspôbil k tomu, aby náš pomer k nemu bol dobrý, preto modlitba ako výraz spravodlivosti a povinnosti má ráz pomeru dieťaťa k Otcovi. Milosťou stali sme sa Božími deťmi, teda sme prijatí za vlastných synov, sme Kristovi bratia a dedičia večného života. Naša povinnosť k Bohu mení sa v povinnosť dieťaťa k Otcovi. Preto Kristus hovorí: „Keď sa modlíte, hovorte: Otče náš, ktorý si na nebesách”. Takto naša povinnosť nie je tvrdá, ale milá a radostná, naplnená oddanosťou k Otcovi.

Prof. Ján Haranta:

Myšlienky nad časom

S vývojom súčasných svetových dejín, ktorých prúdeň má svoje prítoky i s nášho malého národa, mohla by nastať v myšliach niektorých ľudí zmena v náhľadoch na to, čo by sa muselo smutne zahrnúť do histórie náboženského čítania u nás. Radostne však konštatujeme, že fond viery a život z nej v dušiach ostávajú u nás, vďaka nesmiernej láske Božej, neotrasiteľnými i pri terajších historických udalostiach. Ba i pri určitých obavách o rozvoj náboženského čítania u nás, ktorých príčiny treba hľadať skôr v náboženskej nevedomosti ako v zlej mysli niektorých jednotlivcov, musíme zasa len s vďačnosťou voči добрote Božej privítať široké pole náboženskej pôsobnosti a duchovnej výchovy.

vy národa, aké sa nám teraz otvára, na ktorom môžeme radostne a s pomocou milosti Božej i úspešne dávať poznávať, prežívať a dávať milovať Krista s jeho učením a sviatosťami. Úprimne povedané, katolicizmus, táto miazga života, nie je zastavovaný u nás vo svojom mohutnom toku do základov a hlbok duší. A to musí naplniť každého z nás veľkou spokojnosťou.

Len malí ľudia, ktorých stihol smutný údol duševnej krátkozrakosti, najmä tej, ktorá nedožičí človekovi vidieť do výšin nekonečne múdrej Božej Prozreteľnosti, by tvrdili opak. Neobrážajme Boha, Otca národov, malovernosťou a nedôverou! Nebojme sa. Boh chráni svoje pramene vždy a všade. Od nás závisí, nezabúdajme, ako, po ľudsky rečeno, sme priložili ruky k jeho vnuknuteľskej a strážnej iniciatíve, aby sme sa zúčastnili na výstavbe duchovného chrámu v dušiach, v kultúre, v politike, v sociálnej aktivite, vo verejnom živote vôbec a aby sme sa zapojili do zásahov širokej dobroty a starostlivosti Božej ako prejavov Božej Prozreteľnosti nad nami. Ak nám ide naozaj o čistý katolicizmus, ktorého krásu máme plné možnosti poznávať a prežívať, povieme si mužne, že pri dnešných biedach časových, Boh nás podivne chráni a miluje ďaleko nad naše biedne zásluhy. Tí, pravda, ktorí ten katolicizmus nemali šťastie vidieť a prežívať v pôvodnej jeho rýdzosti, azda budú obviňovať niektorých ľudí, že upierajú vraj Bohu právo, aby si chránil a spravoval svoje dielo na zemi. Ale nech pri všetkých sporných otázkach stojí neprestajne pred naším duševným zrakom zákon prozreteľnej ekonomie, že kde raz Boh svojou nohou vstúpil, nemožno ho odtiaľ vykázať. Azda jednotlivci môžu s ním zle zachádzať, ale Boh ostane jednako len tam. Toto nás musí naplniť silou a neochvejným povedomím.

Podľa slov Ježišových nebo je „domom Otca“ a tiež domovom naším. A tu nám prichodí na um, či i tento náš zemský domov, táto naša slovenská otcina, stavaná na pilieroch bolestne skúšanej histórie a posvätená na samom prahu svojho vzkriesenia krvou svojich synov a prácou obetavých vodcov, je v istom

smysle domovom Otca, najvyššieho a najsvätejšieho Boha? Aby tu platily slová: „Keď ma kto miluje, môj Otec bude ho milovať, a prideme k nemu a spravíme si príbytok u neho“.¹

Sme vnútorne presvedčení, že štát sme utvárali v mene Božom. A nosíme tiež hlboko v mysli to, že Ten, v mene ktorého sa niečo robí, bol by Ten istý. na rozkaz ktorého by sa niečo rozpadalo, keby sa išlo proti jeho svrchovanej vôli. To všetko sú reality, ktorých sme si dobre vedomí. Česť tým, ktorí sa podľa nich riadia a iným ich pripomínajú. Nie sme predsa a nikdy nesmieme byť postihnutí duchovným slepnutím, lebo ak nás história vlastného národa nepresvedčila, čo ono znamená, účinky jeho sme mohli vidieť na dlhom rozvinutí histórie národov iných, a tie by sa dali shrnúť do krátkych osnôv: pohroma a smrť národa.

Dúfame, že rušné časy dejinných a sociálnych premien, ktoré prežívame, uchránia Bohu v našom štáte onú intímnu a sociálnu atmosféru, v ktorej by sa uskutočňovalo posväcujúce dielo duší a v ktorej by človek z biedy tohto života, jeho prác, nedobrych pokušení a milostivého duševného pokoja, predvídať mohol blaženosť, ktorá naňho čaká za hrobom. V ktorej by sa mu nezatemňoval smysel a cena života, ktorú vo chvíli grandióznej revelácie predstavil kresťanovi svätý Pavol slovami: *ste synovia a dedičovia Boží!*² Sme prijatí za synov Božích, pretože Jednorodný Syn Boha Otca snížil sa k nám, aby nás povýšil k sebe a aby s nami zachádzal v nebesách, ako aj súhlasil, aby sme už za jeho pozemského pôsobenia tak robili, ako s bratmi. Sme dedičovia, t. j. vo spojení s Kristom, Synom Božím podľa prirodzenosti, nám ako prijatým synom Božím bude dožičené vo večnosti zúčastniť sa na blažnosti samého Boha. Celkom krátko: v takej atmosfére, aby niazga života, nadprirodzený život mohol sa sviatosťami a modlitbou vlievať pokojne do duší a z nich do národného bytostného dejstvomania.

¹ Ján, 14, 23.

² Rim. 8, 17.

Nad jedným radostným faktom po týchto evokáciách musíme sa zastaviť. Po dosiahnutí politického víťazstva mohlo sa myslieť, že je už čas mať si spokojne ruky. Nie. Slovenskí katolíci pokračovali v práci, ktorej program bol im lapidárne známy: prehlbovanie života Kristom, vnášanie Krista do prostredí, zasiahnutých dekristianizáciou z minulosti a otupovaním ostriu úslužného laicizmu, ktorý sa zdá byť moločom dvadsiateho storočia. História nebude sa za slovenských katolíkov hanbiť, keď bude značiť to, čo sa v posledných dvoch rokoch u nás odohralo. Boj pokračuje a bude pokračovať. Boj zdravý, čestný a poctive vedený. Nepôjde v ňom o osoby, o miesta, honor a tým menej o nejaký hmotný zisk. Pôjde o večnosť človeka a spásu jeho duše ako dôsledok statočne vedeného kresťanského života, ktorého základom je Kristus. Nepôjde o to, čo liberálny duch nazýva klerikalizmus a čo v poslednom čase by znelo už ako pohanenie, keby to niekto hádzal do tvári Cirkvi, jej kňazstva a jej údov.

Katolicizmus ovláda všetko. Život súkromný, rodinný, verejný. Jednotlivca i celok. Vesmír je katolícky, povedal slovenský básnik. A práve preto musí nám ísť o to, aby sme pozdvihovali tých, čo azda nie z vlastnej viny a bez svojho vedomia zakotvili v náboženskom individualizme, ktorý obyčajne máva smutnú dohru v úplnej náboženskej prázdnote. Mnohí z katolíkov slovenských dostali sa tam! Ďalej musí nám ísť v ostatných dôsledkoch o to, aby pod kepienkou zle chápanej tolerancie, neskrývala sa medzi nami niekde nejaká úzkostlivá osobnosť náboženskej anonymity, ktorá u malých ľudí je biedou a u väčších tvorí tajný predvoj diabolského štábu. Nie, priatelia. Majme úprimnosť k sebe samým, aby sme mohli byť úprimnými pred Bohom, ktorý o každom z nás vie a presvitá svojou vševediacou múdrosťou vnútorné založenie a aktivitu každého z nás.

Po tom každý súdny človek pochopí, prečo nám katolíkom ide tak veľmi o to, aby sme priblížili Boha realite. Mnohí to ani nevedia, že jednou z pascí náboženského cítenia je abstraktno. Boh

nie je nikdy v nejakých hmlistých diaľavách. Koľki u nás majú predsa takéto náhľad! Nám musí ísť o to, aby sme dovolili Bohu spočinúť na reálnom živote. Vonkajší kult Cirkvi predvídal toto nebezpečenstvo a úprimný intímny kult bojuje proti nemu tiež. Náboženstvo má dosah univerzálny, a ak sme cítili v minulosti, nesmierne cítili, potrebu sociálne prejavíť svoje náboženské cítenie alebo sociálnu potrebu náboženského cítenia u nás, nemali by sme ju už cítiť v terajších časoch?

Všetko toto potrebuje, pravda, náležitého pochopenia a — času! Prosme Boha v týchto nádejach, aby dal mnoho katolíckej múdrosti a neohrozenosti našim štátnikom a národu zasa skalopevnú horlivosť v katolíckom presvedčení a šľachetné srdce, ktoré zotrvá vždy verné a živé Kristovi a jeho Cirkvi.

Nech pokoj Kristov so svojou sladkosťou a silou preniká hrude, ktoré podlamuje trpkosť života, i tie, ktoré stoja mužne na stráží vysokých záujmov národných a Božích uprostred neistôt, búrok a jednako len prvých zábleskov nádejného zajtrajška!

P. Vojtech Müller O. P.:

Svätá Cirkev

Kto číta evanjelium, vie, že cieľom vtelenia Krista Pána bola spása Iudí, oslobodenie od hriechov, spojenie človeka dušou i srdcom s Bohom, slovom: naše posvätenie. To, čo Kristus stále zdôrazňuje, čím sa svetu predstavuje, je jeho vykupiteľské a spasiteľské poslanie, ktoré znamená: smieriť človeka s Bohom a umožniť mu prístup k Nemu, k svojmu cieľu. Keďže spojenie s Bohom predpokladá stav úlosti, svätosť, preto úlohou Krista Pána ako Vykupiteľa a Spasiteľa bolo posvätenie Iudí.

Toto musí byť i poslaním Cirkvi ako pokračovateľky poslanca Kristovho. Jej podstatnou, ba najhlavnejšou úlohou je posvätenie duší. Všetky ostatné sú len na to, aby k tomu viedly.

Kristus jasne označil túto posvätiťskú funkciu Cirkvi, keď vo svojej kňazskej reči pri poslednej večeri pred apoštolmi ako reprezentantmi Cirkvi prosil svojho Otca, aby ich posvätil. „Posväť ich v pravde; tvoja reč je pravda. Ako si ma ty poslal do sveta, i ja som ich poslal do sveta. A ja pre nich posväčujem seba samého, aby aj oni boli posvätení v pravde”.¹ Sv. Pavol vo vedomí tohto poslania píše: Veď viete, aké príkazy som vám dal od Pána Ježiša. To je totižto vôľa Božia, aby ste sa posväcovali . . . Veď Boh nepovolal nás k nečistote, ale k posväteniu.² Veriaci Cirkvi sú „povolání, aby boli svätí”.³

Svätosť Cirkvi je jej základnou vlastnosťou, podstatnou z n á m k o u, ktorou poznávame pravú Cirkev Kristovu. Je svätou v tom smysle, že jej povinnosťou je sprostredkovať svätosť svojim členom. Je svätá Kristovou svätosťou, ktorú veriacim udeľuje a ktorú sama má od svojho zakladateľa. Svätosť totiž v najširšom smysle je život milosti, ktorá je zúčastnením sa na živote Božom. Pôvodca milosti je Kristus Pán, ktorý ju urobil závislou od sviatostí sverených Cirkvi. Keďže Cirkev je dedičkou a rozdávatelkou milostí skrze sviatosti, potom len s ňou, pomocou jej sviatostí môžeme sa zúčastniť na Kristovom živote. Preto, ako Kristus Pán povedal, že „nikto nepríde k Otcovi, iba skrze mňa”,⁴ tak podobne môžeme tvrdiť, že nikto nepríde ku Kristovi, než skrze Cirkev.

Sviatosťou krstu Cirkev nás privetľuje ku Kristovi, takže stávame sa „kosť z jeho kosti, krv z jeho krvi”, lebo, ako hovorí apoštol, „ktorikoľvek boli pokrstení v Kristu, Krista obliekli”.⁵ Po krste náš život, jeho vzrast je naďalej závislý od sviatostí, ktoré nám strate-

¹ Ján, 17, 17—19.

⁴ Ján, 14, 6.

² 1 Tes. 4, 2—3, 7.

⁵ Gal. 3, 27.

³ Rim. 1. 7; 1 Kor. 1, 2.

nú milosť vracajú alebo v našich dušiach milosť rozmnožujú. Je isté, že Boh nám udeľuje mnohé milosti neviditeľne a bezprostredne: nesmieme však zabúdať, že každá sviatosť, ktorá nám dáva zvláštnu milosť pre rozličné potreby nášho života, zároveň nám dáva právo na rozličné nadprirodzené milosti, ktoré potrebujeme v mnohorakých okolnostiach, do ktorých nás postaví náš kresťanský život. Krst však je tou základnou sviatosťou, ktorá z nás robí údy Krista Pána a členov jeho Cirkvi.

Boh môže rozličným spôsobom, i mimo sviatostí, rozmnožiť v nás Boží život. Každú milosť neurobil závislú od sviatostí. Posvätenie človeka uskutočňuje sa aj iným spôsobom. Modlitbou, ctnosťami, rozjímaním. Ale sviatosti zostávajú zdrojom nášho duchovného znovuzrodenia a ďalšieho vzrastu, a neviditeľná Kristova činnosť v nás je viacej alebo menej výsledkom ich posväcujúcej činnosti. Preto sa nečudujme, keď Cirkev pre splnenie svojej úlohy veriacim zdôrazňovala a zdôrazňuje prijímanie svätých sviatostí, a prečo kresťan bez sviatostí nemôže byť skutočným kresťanom, nemôže mať v sebe Boží život a hojnosť tohto života. Horlivosť a opravdivosť kresťanského života je výsledkom horlivosti a opravdivosti v prijímaní svätých sviatostí. Veď Boh skôr dá svoju milosť a pomoc tomu, kto s ním žije v priateľstve, kto je dieťaťom Božím, ako tomu, kto nemá milosť alebo má ju len v malej miere.

Vieme, že všetky sviatosti vytekli, vyvrelý z prerazeného boku Kristovho, z kalvárskej obety Kristovej, ktorá sa denne obnovuje nekrvavým spôsobom na našich oltároch pri sv. omši. S ňou, v spojení s Kristom, celé jeho mystické Telo, celá Cirkev má účasť na jej milostiach, a takto okrem sviatostí sv. omša je pre nás veľkým zdrojom posvätenia.

Takto Cirkev sviatosťami a sv. omšou, týmito hlavnými prostriedkami spásy, uskutoč-

ňuje svoju podstatnú úlohu — posvätenie duší. Je svätá, nakoľko má prostriedky spásy, zdroje, z ktorých čerpá posvätenie, aby všetko priviedla k Bohu, k svojmu cieľu, a nakoľko jej poslaním je, aby tieto prostriedky nesmrteľným dušiam aplikovala.

Cirkev je svätá aj v tom smysle, že svätých naozaj vychovala. Je isté, že mnohí členovia Cirkvi nebudú spasení. Nie preto, že by Cirkev pre nich nemala prostriedky posvätenia a spásenia. Príčina toho bude slobodná vôľa človeka, ktorá mohla použiť alebo odmietnuť prostriedky spásy Cirkvou ponúkané. Preto, i keď Cirkev, ktorej hlavnou úlohou je posvätenie človeka, jeho spása, mnohých ľudí nespasí, nie je to známka jej neschopnosti, ale dôkaz ľudskej slobody, ktorá nepoužila tie milosti, ktoré jej Cirkev dávala plným priehrštím. Všeobecne to nemôžeme tvrdiť, lebo to by znamenalo, že za márne by sme považovali Kristovo utrpenie, celé jeho vykupiteľské dielo. Vieme, že veľký počet duší dosiahol métu svätosti, že ľudské duše prostredníctvom Cirkvi prišli do života večného, a týmto bolo poslanie Cirkvi potvrdené a korunované. Katolícka Cirkev naozaj z barbara vykresala človeka, z človeka kresťana a z kresťana vychovala svätca. Ukázala a dokázala svoje duchovné bohatstvo, svoju posväcujúcu moc tým, že mnohé duše postavila na piedestál svätosti, že nekonečné množstvo duší dosiahlo svoj cieľ — Boha: „Veľký zástup, ktorý nikto nemohol spočítať, zo všetkých národov a pokolení a ľudí i jazykov“.⁶ Táto jej schopnosť nie je ani tým umenšená, že niektorí jej členovia boli jej škvrnou. Svätosť Kristova nebola dotknutá prítomnosťou Judášovou v apoštolskom sbore, hovorí kardinál Gibbons. Mravná skaza niektorých učeníkov nemohla poškvŕniť svä-

⁶ Apok. 7, 9.

tosť Cirkvi. Sv. Pavol nazýva Cirkev korintskú shromaždením svätých, i keď zavrhol tých, čo v nej boli na pohoršenie.⁷

Cirkev i dnes vo všetkých dieloch sveta vychováva ľudí k svätosti, i dnes uskutočňuje to, čo žiadal jej zakladateľ: „Buďte dokonalí, ako váš Otec v nebesách je dokonalý“. Toto poslanie Cirkvi je i dnes jedinou možnou spásou človeka a sveta. Lebo človek svätý, dokonalý, dieťa Božie, jeho život, znamená pokoj a spravodlivosť. Preto spása sveta skrze pokresťančenie sveta, pokresťančenie sveta skrze svätosť kresťanov a svätosť kresťanov skrze svätú Cirkev.

A. D. Sertillanges O. P.:

Usobranie

Človek je zrejme stvorený na to, aby premýšľal, hovorí Pascal; v tom je celá jeho dôstojnosť a všetku jeho zásluha, a celou jeho povinnosťou je: myslieť správne, a myšlienkovým poriadkom je začať od seba, od jeho pôvodcu a konca. A na čo myslí svet? Nikdy nie na toto; lež na tanec, na hru, na spev a básne, na preteky, na stavby a na to, ako sa stať kráľom bez toho, aby myslel aj na to, čo znamená byť kráľom a čo znamená byť človekom.

Táto poznámka, zabudnutá na dne zásuvky, málo vypracovaná a sotva správna, je predsa taká dôležitá, že načím o nej uvažovať.

Myšlienkou sme my. Myšlienka nás vedie. Tajomstvo nášho osudu je tedy v tomto: usmerniť svoje myšlienky, vyvinúť v sebe silu k prejavom zodpovedajúcim našej pravej podstate a nášmu cieľu, stotožniť svoju dušu s tým, čo je v nej najlepšieho a vylúčiť z nej, čo ju snižuje.

Treba často rozjímať o Bohu, pochopiť jednotu života a jeho nárok na pokrok, prosto hľadieť na svoje

⁷ 1 Kor. 5.

určenie, ktoré nám obvyklý beh sveta zamotáva. Ras-
tlina je dlho na slnku, aby si vytvorila tkaň, vypra-
covala miazgu, vôňu a farbu; môžeme povedať, že je
akosi z pretvoreného svetla; tak i duša činná je len
z myšlienky, ktorá sa pretvoroje v skutky, a je správ-
nou, keď svoje svetlo dostáva od božského Slnka.
či už priamo alebo nepriamo.

Naša pozornosť, smerujúca k určitému ústredné-
mu predmetu — a tým viacej k všeobecnému Stre-
disku — zbadá, ako z neho unikajú žiare, vlny, ktoré
sa stále zväčšujú a tvoria súvislú sústavu, v ktorej sa
myšlienka obohacuje a organizuje. Hľa, to je pro-
striedok pre život zmocniť sa jej- priputnajúc sa k
Tomu, ktorý nad ňou vládne, ktorý ju obklopuje a
ktorý jej dáva svoj zákon.

Celý svet rozmýšľa, ale mnohí sa nikdy nevrátia
zpäť k myšlienke, aby ju kontrolovali, usporiadali,
prispôbili potrebám, aby prenikli až na dno seba
samých a tam načúvali šum prameňov. Príroda, Bož-
stvo, humanita individuálna i humanita kolektívna
preďsa tam majú svoju ozvenu. Kto na to myslí, alebo
si umieni o tom rozmýšľať? Pod zámienkou činnosti
zabúdame na význam činnosti, zabúdame na cieľ čin-
nosti, tak ako ten cestovateľ Marka Aurélia, ktorý
cestou zabudol na cieľ svojho putovania.

A preto formulou života múdro kontemplatívne-
ho, ktorá súčasne zahrňuje v sebe všetky jeho potre-
by, je: kráčať v ústrety vedúcej zásade, ktorá by ho
príležitostne zastavovala a vždy mu bola vodcom.

DO VÝŠAV

Prečo treba milovať Pána Boha

Mnoho sa o nás zaslúžil, lebo daroval nám seba
samého bez akejkoľvek našej zásluhy. A mohol dať
Boh niečo lepšieho od seba? Preto hlavný dôvod,
prečo má Boh právo na našu lásku, je ten, že nás
skôr miloval. Celkom si zaslúži, aby mu bola odpla-
tená láska, najmä keď uvážime, kto miloval, koho
a ako.

Kto? Ten, o ktorom každý duch vyznáva: Ty si môj Boh, lebo ty nepotrebuješ mojich dobier. Aká pravdivá je láska tej Velebnosti, ktorá nehľadá, čo je jej. A kto je účastný takejto lásky? Hovorí sa: Keď sme boli ešte nepriatelja, boli sme smierení s Bohom. Miloval teda Boh, nepriateľov a zadarmo. A ako? Sv. Ján vraví: Tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednorodeného dal. A sv. Pavol: Ktorý ani svojho vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás za všetkých. A Syn hovorí o sebe: Nikto nemá väčšej lásky nad tú, keď kto položí svoj život za svojich priateľov. Tak sa zaslúžil Spravodlivý o bezbožníkov, Najvyšší o najnižších, Všemohúci o najslabších.

Sv. Bernard.

Ako sa treba starať o prirodzené bohatstvo

Pod prirodzenými bohatstvami rozumiem krásu, pôvab, spanilosť, telesnú ústrojnosť a všetky ostatné telesné dary. No a v duši zas dobrý rozum, rozvážnosť a všetko ostatné, čo patrí k myslí. Tomu všetkému človek sa často teší; teší sa, že on sám, alebo tí, čo sú mu blízki, majú tie prednosti, ale neďakuje Pánu Bohu, ktorý toto všetko dáva preto, aby sme ho lepšie poznali a viacej milovali. Radovať sa iba preto, je naozaj márnosť a klam, ako hovorí Salamún: Klamlivá je spanilosť a márna je krása: žena, ktorá sa bojí Pána, tá bude chválená (Prisl. 31, 30). Dáva sa nám tu poučenie, že pri týchto prirodzených daroch musí sa človek veru obávať, lebo môžu ho zviesť od lásky k Bohu a priviesť k životu márnemu. Preto povedá Mudrc, že telesná spanilosť klame, lebo väbí človeka k márnym útechám a zaľubeniam v sebe samom alebo v inom, kto tú spanilosť má, k tomu, čo nemá byť u neho. Márna je i krása, lebo strhuje človeka všelijako k pádu, keď si ju cení a teší sa z nej, a má sa tešiť iba z toho, že slúži Bohu buď v ňom samom alebo v iných pre Boha. Musí sa teda báť a dávať pozor, aby azda jeho prirodzené dary neboly príčinou, žeby nimi bol urážaný Boh jeho márnou namyslenosťou alebo nesmiernym zaľúbením v nich, keby iba na ne pozeral. Preto ten, čo má tieto prednosti, musí byť na stráží, aby svojou márnosťou nebol príčinou toho, aby srdce druhého, čo len na vlas oddialilo sa od Boha. Prirodzená spanilosť a dary totiž sú také vyzývavé a zvodné pre toho, čo ich má, i pre toho, čo ich vidí, že niet vari nikoho, čo by unikol z každého drobného osídla, ktoré je v nich pripravené na jeho srdce. Mnohé duchovné osoby, ktoré mali niektoré z týchto predností, bojac sa ich nebezpečenstva, vyprosily si modlitbami od Boha

to, že ich zošklivil, aby neboly im alebo iným osobám príčinou a príležitosťou k nejakej márnej náklonnosti alebo k márnemu potešeniu.

Duchovný človek musí očistiť svoju vôľu od takýchto radostí a uvedomiť si, že krása a všetky ostatné prirodzené prednosti sú hlina, že z hliny pochádzajú a na hlinu sa obrátia. Dalej, musí si uvedomiť, že spanilosť a pôvab je dym a para z tej hliny. Preto, keď nechce upadnúť do márnosti, toto všetko musí za také považovať a tiež tak oceňovať. Pri všetkých tých veciach musí obrátiť srdce k Bohu s radosťou nad tým, že Boh sám v sebe je celá a najdokonalejšia krása, nekonečne prevyšujúca všetky tvory. A že, ako hovorí Dávid, oni všetci ako rúcho sa zostarnú a pomínú, len on ostáva nezmeniteľný na veky (Ž. 101, 27). Preto, keď pri všetkých veciach neobráti svoju radosť k Bohu, bude sa vždy klamať. Lebo na takých ľuďoch vzťahuje sa výrok múdreho Šalamúna, ktorý povedal: Radosti som povedal: Co sa darmo klameš? (Kazat. 2. 2). To je, keď sa ľudské srdce dá zväbiť od tvorov.

Sv. Ján od Kríža.

O láske k bližnému

Vtedy milujeme bližného, keď milujeme priateľa i nepriateľa ako seba samých. Sv. Augustín učí, že milovať bližného ako seba samého, znamená: v Bohu, podľa Boha a pre Boha. Teda, ako sebe žičíme dobro a chránime sa zla, tak musíme aj bližnému. Inými slovami: Ako milujeme svoje telesné a duševné dobro, svoje imanie, svoju česť a chránime sa všetkého, čo by poškodilo tie štyri dobrá, tak máme tie štyri dobrá milovať u priateľa i nepriateľa a nenávidieť každú škodu, keď sa to aj neprikazuje, teda tak žičiť bližnému, ako sebe. Pravá láska sa nepoznáva z milovania priateľa. Veď i pohani milujú tých, ktorí ich milujú. Preto milovať toho, ktorý nás nemiluje, je dielo milosti.

K láske k bližnému nás núti naša prirodzenosť; lebo ako každý živočích miluje seba podobného, tak aj každý človek svojho bližného; a napokon preto, že v človekovi je obraz Boží a že sa to prikazuje v Pisme sv. Znak pravej lásky k bližnému sú: súcitiť s priateľom i s nepriateľom, a to v každom protivenstve. a zo srdca sa radovať s ním z každého jeho zdaru. Tieto vlastnosti sú zriedkavé na svete. A znaky nenávisť k bližnému sú: Kruté odsudzovanie bližného a akési radostné reči o jeho utrpeniach. Dalej, keď niekto prekaží dobro, ktoré by bolo bližnému osožné, a keď jeho dobré vlastnosti zmenšuje a prekrúca. To veru neurobil Pán Ježiš zradcovi Judášovi; nie, on ho ešte pri samej zrade nasýtil svojím Telom a

Krvou. A na mieste zrady neodoprel mu bozk pokoja, láskavo ho pozdravil, lebo väčšmi ho bolelo jeho zlo, než osobné protivienstvo, píše sv. Hieronym.

A je ozaj čudné, že práve ti sa chvália bratskou láskou, čo nosia spomínané znaky nenávidia v srdci. Mnohí si myslia, že stačí, keď žičia bližnému život večný, ktorý mu nemôžu ani dať, ani vziať, a ktorý rovnako žičia Židom i pohanom. Zabúdajú na to, že keď Pán položil svoj život za nepriateľov, i my sme povinní nielen milovať, ale aj život a imanie obetovať za bratov kresťanov v čas potreby. K tomu sú viazaní najmä predstavení.

Sv. Albert Veľký, O. P.

Úryvky

z denníka nasledovníčky malej Terézie

Ako by sa ma bola zas dotkla zázračná milosť Pána, — viem hľadiť na veci shora, vidím, ako sú málo dôležité naše malicherné, pozemské veci a starosti, že dôležité je len to, aby sme plnili vôľu Pána tak, ako len najlepšie vieme. — Celá zarazená som čítala včera: „Beda tým, ktorí nespĺnia svoju úlohu: boli povolani k svätosti, ale premrhali drahé poklady, mali bojovať, ale v nečinnosti trávili dni! Koľko povolani vyjde na zmar, koľko nádeji sa zničí“. — Práve tieto slová patria na mňa! Citím, že som dostala mnoho milostí, ale práve preto by som sa mala viacej pričiniť; citím, že ma Pán Boh povolal vyššie. Celá zarazená som ustálila, že len odo mňa závisí všetko, lebo Pán Boh mi dáva tie milosti, ktoré potrebujem! Len odo mňa závisí, a ja som nič neurobila!

Často myslím na minulosť! Pamätám sa, aká som bývala blažená, keď som nemusela bojovať už proti hriechu, proti väčším hriechom, usilovala som sa už iba o ctnosť, už som jasno počula volanie Pána Ježiša, detsky dôverne, celkom som bola o tom presvedčená. Že najneskôr po matúre na učiteľskom ústave vstúpim do kláštora. Ani troška som sa nestarala, ale napred som sa tešila, ako mi tam bude dobre. Ako keby som bola chodila v nejakom inom, čarovnom svete, vždy som mala sladký pokoj v srdci, často som sotva viedla toľko radosti! S radosťou som sa cvičila v ctnosti, ľahko mi to šlo! Jasná modrá bola obloha, Pán Ježiš sa usmieval na mňa, a cítila som, že je so mnou spokojný! Strediskom môjho života bolo aj vtedy sväté prijímanie. Predpoludním som sa preto tešila, lebo už prišiel ku mne Pán Ježiš, a popoludní zas preto, že ráno príde ku mne. Ale nepamätám sa, žeby som nevykonala vytýčené sebazaprenie. Vtedy som si dobre uvedomovala, že by som už ani žiť nevedela bez sebazaprenia.

Rodina Smeristov

S našim časopisom musíte žiť. Usilujte sa uskutočňovať rady a pokyny, ktoré vám dávame. Čítajte pomaly, pozorne, uvažujte o všetkom. Keď niečomu nerozumiete, napíšte nám. V tejto rubrike budeme dávať praktické krátke rady pre váš duchovný život. Nedostatky odstránime len tak, keď ich poznáme. Ale i výšiny duchovného života budeme milovať iba vtedy, keď ich poznáme.

Buďme úprimní

Nie raz si človek myslí: Prečo mám byť vo všetkom úprimný? Úprimnosť nemá hraníc? Nuž buďme úprimní najprv k sebe! Povedzme si otvorene, aký je náš duchovný stav, a postarajme sa, aby to bolo v budúcnosti lepšie. Buďme úprimní k skutočnosti. Nerobme sa lepšími, ako sme. No a úprimnosť k Bohu žiada riadiť sa jeho vôľou, a nevyjednávať so svätodóm, keď ide o veci Božie. Buďme vonkoncom úprimní k spovedníkovi, odkryme mu najtajnejšie záhyby duše, keď chceme, aby nás viedol dobre. I k priateľovi musíme byť úprimní, musíme mu povedať pravdu, musíme sa mu oddať celí a dávať prednosť spoločnému dobru, na ktorom bolo priateľstvo založené. Ale úprimnosť neznámená právo na všetky tajomstvá, najmä keď je reč o sverených a stavovských tajomstvách. Úprimnosť nežiada, aby sme prezradili priateľovi také veci, ktoré by mohli poškodiť cti bližného. To by už nebola úprimnosť, ale babské klebetárstvo. Dr. M.

Jednoduchý františkánsky brat a veľký výtvarný umelec¹

Dňa 30. septembra 1939 zomrel v Düsseldorfe fr. Firminus O. F. M. (vlastným menom Jozef Wickenhäuser zo Švédska) v 63 roku svojho života, v povesti svätosti. Bol synom chudobného pastiera, ktorý radostne vyrábal z drava sošky do jasličiek. Náš fr. Firminus si priniesol na svet mimoriadny rezbársky talent, ktorý prejavoval už v svojej mladosti. Keď vstúpil do kláštora, musel z poslušnosti túto záľubu zanechať. Pripadlo mu to ťažko, a preto ako pomocník

¹ Wilhelm Hünermann: „Das Herrgottsbrüderle“ 1940, Paderborn. Bonifaciusverlag.

v kuchyni vyrezával zo zemiakov výstižne hlavy päťrov paderbornského kláštora. Keď mu aj toto zakázali, nemohol cvičiť svoj talent. Prežil svetovú vojnu. Ale predsa neskôr predstavení dali ho na umeleckú školu. Potom odišiel na umeleckú cestu po Taliansku, kde sa stretol so svojim krajanom kardinálom Ehrlem. Coskoro sa rozšírila povesť o ňom, a preto bol povolaný, aby urobil niekoľko poprsí vynikajúcich svetských osôb. Medzi nimi bolo aj poprsie generála von Lautera, nemeckého cisara a pod. Väčšina jeho nádherných diel je však duchovného rázu. Pracoval v kostoloch, na krížových cestách atď. Vrcholnými jeho dielami sú sochy sv. Antona Paduanského, sv. Františka a Panny Márie. Vo svojej horlivosti sa vôbec nešetril a od únavnej práce, pri ktorej stále musel vdychovať kamenný prach, dostal pľúcny neduh, ktorý mu veľkými bolesťami skrátil život. Nám je vzorom, ako je možné spojiť svetskú činnosť s najprisnejšou askézou žobravého mnícha.

Univ. prof. MUDr. J. F. B a b o r.

Kolíska, kočík a sociálna otázka

Človek prichádza na tento svet s plačom. Nového občana po obriadení uložia do kolisky alebo do kočíka. Začína pozorovanie. Pozrite len, veď je taký, ako by ho bol z oka matky alebo otca vylúskal. Akonáhle smraští tváričku alebo odznie hlások nevole, začína kolísanie, natriasanie, až sa konečne spamätajú, že by mu hádam i dušičku mohli vytriasť. Unavený, vypotený celý dom konečne sa dovtipí, že azda po odstránení prirodzenej príčiny malý trýzniteľ mohol by sa utíšiť.

Veď pod lekárske dozorom hromadne vychovávané deti bez kolisky, bez kočíka sú ako buky. Jedna kolíska za trojdňovú mzdu robotníka vyslúžila početnú rodinu, ale kočík zhltnie viac ako mesačný plat, a bez opravy nevydrží ani jednému. Komu kočík, komu kolíska. Dobré, nech má ten kočík, hoci i so zlatými kolieskami, komu na to stačí. Ale hrdačiť celý mesiac len preto, lebo kočík má i suseda, a hladovať pre kočík, lebo ho treba splácať, to je vec na rozmýšľanie.

Takto sa sociálna otázka nerieši, ale vyostruje. Decko zprvu žije len svojím telesným, pudovým životom z potrieb udržania života telesného. Pomaly sa začne oboznamovať i s vonkajším svetom a jeho zjavmi. Len neskôr sa vyvíja jeho duševný život prejavovaním istých, hmlistých úsudkov. Trkotaním rozviaže sa mu jazyk, ale už sa aj poberá na nohy. Vtedy potrebuje voľný pohyb, a kolíska pre dievčatko alebo kočík pre chlapčeka zišly by sa ako hračky.

Kto si vie zariadiť svoj život tak, že žije slušne, hoci skromne, z pomerne primeranej pláče za poctive vykonanú prácu, je to vecou toho, kto sa s tým uspokojí, povie na to ten, kto vyhľadáva a chce mať všetko to, čo len všade vidí. Niekomu je i menej dosť a je pritom spokojný; iný len šomre v závidosti a keď i má, nepomohol by núdznemu. Neodškriepiteľnou pravdou je, že kto robí, má právo na slušný život. Ze sú chudobní a bohatí, to ešte nie je príčinou všetkého zla; ale v nesprávnom ponímaní cieľa ľudského života je príčina všetkého zla.

Miluj bližného svojho ako seba samého, ale Boha nadovšetko, dnes neplatí. Musíme sa vrátiť k tejto zásade, aby sa vyrovnaly veľké rozdiely v rozdelení majetkov. Bohatstvo nemôže byť cieľom života, ale len prostriedkom pre výkon dobra alebo pre uľahčenie života. Čím menej bude boháčov a čím menej chudobných, budeme sa bližšie k ceste životného cieľa. Potrebný je groš pre zadováženie kolísky, potrebný je azda i kočík pre toho, kto má toľko, že nemá núdzu o iné potrebné veci; veď život ide svojím neúprosným tokom, ale zostane životom naďalej i bez kočíka, i keby sme si ho mohli ľahko kúpiť alebo len na úkor životných potrieb. Čo je nevyhnutne potrebné, to musí byť, hoci by sme mali mnoho zbytočných vecí. Preto sa trápime, preto je život životom, aby sme sa hýbali.

Buďme povďační Pánu Bohu, že nám na čelo nášho slovenského, kresťanského, na bohatstvá hojného, ale prácu tým viacej poskytujúceho štátu dal takých vodcov, ktorých pradedovia cez tisícročie v útlisku, v chudobe žili po dedinách, mestečkách a svoje detky vychovávali mravno-nábožensky, aby ich vnukovia múdrym riešením sociálnej otázky, spravodlivým rozdelením a používaním hmotných majetkov mali znesiteľnejší život. Na stráni vrchov v učupenej chalúpke mravno-nábožensky vychovaní synovia a naši vodcovia sociálnu otázku považujú z vnútorného presvedčenia ako otázku mravnú a náboženskú; a preto, keď sa bude riešiť podľa mravných zákonov a podľa učenia viery Kristovej, bude dokonale rozriešená.

Keď Pánu Ježišovi dohovárali, že prečo bola vyliata drahá masť na jeho telo, odpovedal: Chudobných budete mať vždy medzi sebou. Pri scvrknutom počte boháčov zostane ešte azda malý počet chudobných, ale nie živorciach pracujúcich. Bol medzi nimi i Judáš; vieme, čo myslel, čo urobil z lakomstva v zúfalstve pre zradu. Nech zostane ešte toho kapitálu pre dobro, aby chudobným dostalo sa roboty a dosýta potrebného chlebička. Do tejto práce zapriahňme sa všetci, podávajme im pomocnú ruku v ich usilova-

niach, lebo u človeka je usilovanie. u Boha milosť
a požehnanie. K.

Kostolný prach

Vojdeš do niektorého kostola na krátku poklonu. Keď kostol opúšťaš, vidíš, že na kolená prichytily sa kostolné relikvie — prach. V duchu by si vari súhlasil s ľuďmi, čo nikdy nepokľaknú pred svätostánkom alebo pri sv. omši len preto, že v kostole je viacej prachu, ako by si človek prial. Pravda, treba odsúdiť takých pánov, čo čistia kostol iba na veľké sviatky. Ale kostolný prach nie je dostatočným dôvodom, aby katolík stál pred svätostánkom sťa kamenný stĺp. Taký chlapský, neúčtívý postoj svedčí len o tom, že u toho človeka chýba živá viera v skutočnú prítomnosť Pána nebies i zeme. V kaviarni, na výletoch, v tanečných miestnostiach zašpinia si ľudia šaty tak, že na druhý deň nesú ich do čistiarne. No a na to nenadáva nikto. Keď je v kostole prach, slušne upovedomme o tom patričných ľudí. Ale eucharistickému Kráľovi vzdajme česť a poklonu na kolenách. Mnohí ľudia pri pozdvíhovaní sklonia hlavu o 10 stupňov dolu, pritom si napravia kravatu a myslia si, že P. Bohu to postačí. Nuž buďme i v takýchto veciach naozaj korektní! Poklony v kostole nevymysleli ani kňazi, ani stredovekí ceremoniári, ale žiada ich Kráľ sveta. prítomný v našich chrámoch. Dr. M.

Súčasná stigmatizovaná františkánka¹

Laická sestra Rumolda O. S. F. v herentalskom kláštore, v Belgicku, koná služby v maštali, ako dcéra (Mieken von Beeck) jednoduchého sedliaka v Zandereighen (neďaleko Merxplas). Pochádzala z rodiny, ktorá dala Cirkvi rád kňazov a mníchov. Od r. 1922 pozorovala naša sestrička mimoriadnu slasť vnútornej útechy, ktorá však neskôr utúpila nesmiernej beznádejnosti a duševnej vyprahlosti, takže na sv. prijímanie chodila iba na priamy rozkaz predstavnej. Bola sužovaná aj diablom. Túžila po utrpení, a tak si raz vybrala z ponuky Matky Pána trňový veniec miesto ruží. Od toho času trpela silnými bolesťami hlavy a začala krváčať (od 10. novembra 1922). Pôvodne si vysvetľovala tento stav podobnou nemocou, na ktorú zomrela jej sestra. Stigmy má na rukách, nohách a na srdci. Badať jazvy aj po bičovaní a ukrižovaní. Často máva videnia Panny Márie, Pána Ježiša, najv. Trojice a raz aj sv. Jozefa. Dňa 7. jan. 1923 bolo jej oznámené ešte väčšie utrpenie, ktoré

¹ Friedrich von Lama: Konnersreuther Jahrbuch 1936.

skutočne obdržala. R. 1923 bola na podnet svojho biskupa vyšetrená univerzitnými profesormi z Louvain. Fr. Columbanus Babor O. F. M.

Nemúdre tempo

Hádam poznáte veľmi usilovných a pracovitých ľudí, ktorí všade rečia, píšu; vidieť ich na všetkých schôdkach, čítame o nich v novinách atď. Viete, komu by sme ich prirovnali? Oslíkovi, čo nosieva dobrú pšenicu do mlyna. Tí ľudia stále sú zamestnaní, a nedoprajú si čas na to, aby si tiež raz sadli a najedli sa z tohto vzácneho zrna, ktoré nabrali v cudzích sypárnach. Neomrzelo ich ešte chodiť s tými istými vrecami do mlyna kresťanského života. Tie vrecá sú už deravé, ale oni si to nevšímajú, že roztrusujú zrno po cestách; a keď už roztrusujú, nemajú ani toľko poctivosti, aby ochutnali, či to zrno je dobré alebo nie. Podobajú sa somárikovi, ktorý večne nosí pšenicu do mlyna, a sám sa uspokojí s tým, že tu a tam odhryzne zaprášene bodľacie pri ceste a doma napchá sa plevami. Hľa, to je to nezdravé životné tempo, činnosť ľudí, ktorí chcú dávať a len rozdávať, a sami sa krmia odpadkami. Nuž taký život je pre oslíka, ale nie pre človeka, tým menej pre muža Božieho. Taki oslíci zhnú na ceste, okrem ich nesmrteľnej duše, ak veľké Božie milosrdenstvo, ktoré okrem cesty svätosti a kajúcnosti trpí i cestu hlúposti, sa nad nimi nezmiluje.

Dr. M.

Peklo na zemi

Pekelné muky prežíva taký človek, ktorý chce najšť šťastie v sebe, a vie, že ho nikdy nenájde, lebo najšť nemože. Peklom zapácha život ponorený do blata hriechov. Peklom sa dusí duša, ktorá sa pripútala k telu, ktoré ju zotročuje a nechce ju vypustiť zo svojich pazúrov. Tlačí ju, dusí, a jednako mu otročí, i keď vie, že telo nikdy nespokojí svojich služobníkov. Telo preháňa dušu po dlhých alejách života, zahráva sa s ňou sťa vietor s vysušeným listím, ktoré pekelní zametači smetú na hnojúce hromady do ohňa, v ktorom horí ohavnosť a vzdor.

Preto otroci tela už teraz sú nešťastní, a my ich vidíme nariekať a zúfať na cestách, na rohoch ulíc a domov. Chcú šťastie, telo sa im ponúka a pritom im dáva na vedomie, že na tejto ceste šťastie je pre nich nedosiahnuteľné. Telo je totiž porušené a okate dáva cítiť svoju porušenosť tým, čo sa mu slepo oddajú. Neverte takým ľuďom, keď sa smejú! Na ich tvári usmieva sa maska, za ktorou zúri diabol nespokojnosti, prázdnoty a zúfaleho nešťastia.

Dr. M.

Nemilí spoločníci

Všimli ste si, že mnohí, i dobrí ľudia, vyhýbajú sa tým, o ktorých svet tvrdí, že sú nábožní? Prečo? Nuž len preto, že keď ich vidia, zdá sa im, že miesto sladkého vína vypili glg kyslého octu. Svätí tiež kárali, boli prísni, ale sladkosť lásky, ktorou napomínali druhého, spríjemňovala i pokáranie a urobila ho prijateľným. Niektorí sa chránia nábožných ľudí preto, aby si nemuseli pripomínať vo svedomí, že oni nie sú nábožní. A takých je dosť. Ale nikdy nebol vitaný skrčený, kyslý, hrdý a uštipačný „svätec“. Kto vie popichovať, podozrievať, kto je neláskavý a s ničím nie je spokojný, ten nech vie, že niet v ňom lásky Božej; vari skôr je naplnený diabolskou žľou. Spoločenský život osladí miernosť, vŕudnosť, láskavosť, úslužnosť a svätá radosť. To je zrelé ovocie Božieho života.

Dr. M.

Reforma každej reformy

Hovori sa zas o rodine, o tejto základnej bunke ľudskej spoločnosti. Pripravujú sa všelijaké reformy, navrhujú sa prostriedky, ktoré by uzdravily rodinu. Má to byť zvýšenie plátov, stavba rodinných domkov atď. Nezabúdajme pritom, že toto všetko nestačí, že reformou každej reformy je reforma rodiny, ktorá sa neuskutoční iba reformou hmotných vecí v rodine. I vo vzdušných bytoch i v majetných rodinách je rodina ohrozená, je v rozklade. Sociálnymi zákonmi a nariadeniami dávame iba utišujúci liek na ťažkú bolesť rodiny. Chorobu tým neodstránime!

Právym liekom dnešnej rodiny okrem sociálnych zákonov je reforma ducha jednotlivca a ducha rodiny. Keď teda ideme reformovať, reformujeme otca, matku, reformujeme tých, čo sa na manželstvo pripravujú, reformujeme rodiny, prameň a koreň ľudskej spoločnosti. Ak títo nebudú reformovaní, márna je každá reforma, lebo vieme, že hmotné zaistenie nie je zárukou zdravia rodiny. Duch viery, duch kresťanský, sviatosťné manželstvo bude tým liekom, ktorý očistí rodinný vzduch. Život otca, matky podľa viery, kresťanský život a smýšľanie tých, čo sa na manželstvo pripravujú, bude zárukou odstránenia tej zločinnosti v našich rodinách, ktorá je zločinnosťou i na národe. Pre tých, čo po dobrom nechcú sa vzdať tejto zločinnosti, štát pri svojej snahe pomôcť rodinám a národu nech vydá zákon proti predávaniu antikoncepcných prostriedkov a prísne tresty na každé jeho zneužitie. Len obnovením ducha a vhodnými sociálnymi opatreniami bude rodina uzdravená.

vm —

O spoločnej modlitbe

Ak mravné sily majú účinkovať navonok, musí sa tak stať len prostredníctvom srdca. A aby mohli zo srdca prejsť do širokých domovov našej pospolitosti, musia zaplniť najprv intímnu predsieň rodiny. Kresťanský život v každom dome, potom jeho rozširovanie navonok, to sú naše nádeje!

Práve preto musíme si želať, aby sme sa vrátili vo veľkom počte k náboženskému životu rodinného ohniska, a aby sme znova prevzali, podľa toho ako nám to súčasný život dovoľuje, niektoré z našich dobrých zvykov z minulosti: ráno prežehnať sa svätým krížom a tak posvätiť prebudenie, potom ranná modlitba spoločne tam, kde je to možné; — modlitby pred jedením a po jedení; — modlitba večerná spoločne a s domácimi služobníkmi; — malý oltárik v dome pre dieťky; — nedeľná omša svätá tak zaradená do životného poriadku, aby sa stala akýmsi rodinným kultom a nie iba povinnosťou, ktorej by sa každý zmocňoval bez ohľadu na druhého; — popoludní toho dňa nejaké nábožné cvičenie: nešpory, poklona, vyučovanie náboženské; — kresťanské sviatky svätené a radostne slávené; — liturgický cyklus verne sledovaný; — rodinné slávnosti ozdobiť vždy nejakým náboženským prejavom; — na výročie rodinného smútku spoločne počúvaná omša svätá za drahých mŕtvych.

Istý kardinál hovorí, že jeho matka vedela zaštepovať do srdca svojich dieťok takú chuť k spoločnej modlitbe, že najhorším trestom pre jedno dieťa bolo, keď mu ju zabránili. Malý vinník bol odsúdený modliť sa sám ako dajaký vyobcovaný.

Španielske porekadlo vraví: „Tomu, komu Boh chce dobre, o tom vie celý dom“. Nuž Boh chce ustavične dobre všetkým nám, ale chce tiež, aby sme ho o to i spoločne prosili.

Zrnko hrozna nedáva sa samo na slnko. Keď ide o na slnko Božie, rodičia, zavolajte tiež svojich malých a podriadených. Modlite sa spoločne. Povedzte: Otče náš, otče spojenia, ktoré tvoríme, života, ktorý chceme žiť, večnosti, do ktorej sa chceme dostať. Otče náš, ktorý si na nebesách, na nebesách ďalekých, ale ktoré my cítime celkom blízko, ktoré cítime celkom vókol nás, pretože Ty si pri nás a pretože skrze Teba náš život je na nebesách podľa slova Tvojho Apoštola; — Otče náš, ktorý si na nebesách, posväť sa meno Tvoje v nás; príď kráľovstvo Tvoje do nášho domu, ktorý je Tvojím; — buď vôľa Tvoja splnená nami všetkými. Chlieb náš vzdajší daj nám dnes, ten chlieb, ktorý

nenáleží jedinému z nás bez toho, aby nepatril ostatným z nás, ktorý je nám spoločný; daj nám nášho chleba, Otče náš, a odpusť nám naše viny spoločné, ako i my odpúšťame spoločne tiež svojim vinníkom, a neuveď nás do pokušenia, ktorému život v rodine je vystavený viac ako iný; naopak, zachráň nás pred vnútornými pokušeniami spoločne užívaným dobrom; zachráň nás v rodine pred pokušeniami zvonka, ale zbav nás od zlého. Amen.

A. D. Sertillanges O. P.

Šuškaná propaganda

Každý vie, čo je a aký význam má šuškaná propaganda. Používajú ju najmä nepriatelia, aby poplašnými správami vyvolali nervozitu a poplach, pri ktorom idú za svojimi nešťachetnými záujmami. Lebo šuškaná propaganda nie je nič iné, ako šírenie pravdivých alebo nepravdivých správ s nepriateľskej strany, aby táto dosiahla svoje cieľ.

Aj v duchovnom živote je taká šuškaná propaganda. Používa ju nepriateľ duši a duchovného pokroku. Posiela svojich apoštolov, ktorí ohováraním narobia dušiam veľkú škodu. Lebo, takou propagandou duše strácajú orientáciu a stávajú sa jej obeťou. Ohovárači, keď vynášajú svoje kritizujúce úsudky, zabúdajú na slová Spasiteľove: „Nesúďte, aby ste neboli odsúdení“. Odsudzujú sa pre svoju zlú činnosť a jej zlé následky. Lebo tí, čo ich počúvajú, nielen že nie sú poučení škodlivými správami o svojom bližnom, ale naopak, strácajú chuť k ideálom. Povedia si: „Načo sa namáhať, keď ani druhí nie sú lepší!“ Nepriateľ dosiahol touto propagandou pomocou klebetníkov, čo si prijal: ochablosť alebo zničenie nadšenia v duchovnom živote za ideálmi.

Prečo by sme mali kritizovaním bližného škodiť tým, čo nás počúvajú, keď opakom môžeme len osláviť? Dajme sa na šuškanú propagandu dobrého. Hľadajme u každého len dobré vlastnosti (osoži to i nám!); lebo každý má alebo urobí niečo dobré, o čom sa dá hovoriť pred druhými. Má to dvojaký význam: nikdy nezhršíme proti bližnému, o ktorom hovoríme, a do duši poslucháčov zasievame dobré semeno, ktoré časom prinesie istotne úrodu. Prečo máme byť apoštolmi zla, keď miesto toho vždy môžeme byť apoštolmi dobra?!

L.

Stav kňazský

Medzi stavmi ľudskej spoločnosti zvláštne postavenie má stav kňazský. Kňaz je Kristovým služobní-

kom. Ulohou Krista Pána bolo obnoviť na svete ten poriadok, aký bol na počiatku stvorenia medzi Bohom a svetom; ten poriadok hriech porušil.

Kňaz svojim posvätením stáva sa služobníkom Kristovým, jeho zástupcom na zemi, a teda má tú úlohu, akú mal Kristus: byť prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi, obnovovať poriadok, ktorý hriech porušuje. Kristus Pán kalvárskou obetou obnovil poriadok medzi Bohom a svetom. Kňaz ako zástupca Kristov, obnovuje denne kalvársku obeť Kristovu, vysluhuje sviatosť, ktoré z nej vyvrelý, káže, učí a spravuje veriacich. Toto všetko vedie k obnoveniu poriadku vo svete, ktorý poriadok Kristus prišiel obnoviť pre dobro človeka a ľudstva vôbec. Z tohto vysvitá dôležitosť kňazových funkcií v ľudskej spoločnosti a jeho autorita v nej.

... vm ...

Ovládani páni

Niektorých ľudí so všetkých strán obklopuje bohatstvo, pozemské šťastie, krása. Využívajú všetko, môžeme povedať, že sa topia v pôžitkoch. Nenáležíš hádam i ty medzi nich? Nemáš nič, čoho by si sa nerád zriekol? Možno, že nemáš, ale iste túžiš po niečom. Neraz rozmýšľaš, že prečo ten druhý má, a ty nemáš. Myslíš často na to, čo by si všetko urobil, keby si tiež mal, po čom túžiš. A keď už niečo máš, potom rozmýšľaš, čo urobiš, aby si mal viac. Dávaš pozor a niekedy sa i trápiš, aby ti to nikto neukradol, aby neprišla taká situácia, v ktorej by ti povedali, že ty to nepotrebuješ, alebo že je to veľa pre teba. Tak sa miňajú dni tvojho života, a ty musíš dávať pozor a strážiť premnohé veci. Je ich toľko, že starosť o ne zabera všetok tvoj životný čas. Nemáš vari čas ani na to, aby si ich v pokoji užil, aby si ich aspoň postavil na také miesto, na ktorom by im najlepšie svedčalo. Prísteľ, ľutujem ňa. A vieš prečo? Nuž preto, že ty nemáš tie veci, ale ony majú teba! Nevládneš nad nimi, ale ony nad tebou! Ty si ich otrokom, lebo keď sa ti berú, berú ti takrečeno časť teba.

Ale na to veru nedal ti Pán Boh dobrá tohto sveta. Ty musíš vládnuť nad nimi. Veď takto rozkázal Boh už v raji, keď povedal, že si máme podrobiť svet, ale nie jemu sa podrobiť. Kedy sa už prepracuješ k slobode ducha? Kedy prestane závisieť tvoje šťastie od krehkých tvorov? Kedy sa odtrhne tvoje srdce od pozemskej, ľudskej krásy? Musíš sa oslobodiť od všetkého, čo je stvorené. Musíš najprv poznať, že tvorstvo má ten účel, aby ňa priviedlo k Bohu. Tvorovia, i tí najkrajší a nášmu srdcu najmilší, sú len prostriedkami k večnému šťastiu, sú iba slabým zábleskom

dobra, ktoré ti Boh chce dať v sebe. Chci len to, čo nevyhnutne potrebuješ, aby si mohol splniť úlohu, ktorú ti dal Boh. Používaj stvorenie tak, ako to vyžaduje cesta, na ktorej kráčaš k pravému šťastiu. Nikdy nežiadať ani viac, ani menej. V stvorených veciach nauč sa vidieť stopy Božej lásky a Prozreteľnosti. A nikdy nezabudni na to, že musíš vládnuť nad tvorstvom. Pre teba ich Boh stvoril, aby si skrze ne prišiel k Nemu. Potom bude všetko tvoje. Potom uvidíš, že všetko je majetkom Božím, a že Boh rozdeľoval majetky s nekonečnou prozreteľnou láskou. V srdci budeš pánom nad všetkým, budeš mať pokoj. Potom poznáš, aké miesto určila Prozreteľnosť Božia ľudskej kráse, zdraviu, nadaniu, a podľa plánu Prozreteľnosti budeš používať všetko. Ale prídješ napokon k poznaniu, že všetky bohatstvá sveta sú len nepatrným práškom oproti Božiemu daru, oproti Bohu samému, po ktorom výlučne budeš túžiť a v ktorom nájdeš všetko. Pravda, to sa stane až vtedy, keď hmotá nebude vládnuť nad tebou, ale ty nad ňou. Dr. M.

Znalci literatúry

I keď nie sme mnísi, nezaškodí, keď si každý deň prečítame žalmy. Dnes ráno našiel som slová, ktoré som si predtým nevšímol a ktoré ma naplnili útechou: Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini (70, 15). Zdá sa, že hebrejský text nemá slovo „litteraturam“, lež výraz, ktorý sa vzťahuje na počet. „Pretože som nevedel byť vypočítavý, chcem prejsť na veličiny Pána“, tak asi prekladá múdry P. A. Vaccari. Ale ja s Cirkvou dávam prednosť Vulgáte a jej textu: Kto nepozná literatúru, je schopnejší vojsť do tajomstiev Božej moci. Pravda, ja si takto kladiem pascu pod nohy, nuž ale čo na tom? Záleží veru len na jednej veci: Byť s Bohom. „Všetko ostatné je literatúra“, povedal raz úbohý Verlaine.

G. Papini.

Slušní ľudia

Je to kategória ľudí, ktorí sa vyhýbajú pojmom mravný a nemravný, a chcú byť iba slušní. Teda slušnosť mala by byť strednou cestou medzi mravnosťou a nemravnosťou. Pravda, taká slušnosť, akú si oni vymysleli. Oni teda nemajú radi nič mimoriadne. Slušne konajú dobro a slušne tiež hrešia. Jeden kat. spisovateľ im pomaly závidel i ten hlt vína, ktorý vypijú, lebo i víno nestvoril vraj P. Boh pre hlupákov. Slušní ľudia vo všetkom sú takí prostrední, v ničom nebývajú zvláštni. Práve preto nikdy nikto ich nepodozrieva, ich česť je zabezpečená na všetky strany. Sú dobrí diplomati. lebo včas vedia sa vyhnúť

všetkým neprijemnostiam. Ale nebývajú nikdy úprimní priatelia, lebo priateľstvo viaže k vernosti, a oni vernosť pokladajú za hlúposť, lebo vyžaduje niekedy mimoriadne obete. Oni sa nevedia ani úprimne radosť, ani úprimne súcitiť. Nanajvýš si pripnú na rukáv žiarnu pásku, prejavia sústrasť, alebo si v seberovnej spoločnosti zapijú. Chodia statočne do kostola, tam sa poctivo, pravda, s vybranou slušnosťou pol hodinu v týždni nudia, a v duši nadávajú na kňaza, že tú omšu nekresfiansky predlžuje. Raz v roku odrecitujú slušne niekoľko slušných hriechov, aby spovedník nemal príčinu nad nimi sa pohoršiť. Potom sa odmodliť zo slušných, so zlatorezom a v koži viazaných knížiek niekoľko slušných modlitbičiek, aby i P. Boh bol spokojný. Veľa dajú na to, čo na ich chovanie povedia ľudia. Prečítajú si teda aspoň to, čo slušní ľudia v ich meste čítajú, aspoň ten miestny plátok. Ináč s literatúrou nemajú nič spoločného. Pre nich básnici a spisovatelia sú ľudia, čo vyžierajú chudobný ľud. A keď zomrú, majú slušný pohreb, podľa možnosti s hudbou. V testamente nechali slušnú sumu na slušný mramorový pomník, aby okoloidúci v budúcnosti vedeli, že to boli slušní ľudia. Nájde sa pre nich aj v nebi slušný kútik? Vykonali takí ľudia niečo dobrého? Dr. M.

Duša a telo

Veľká vec je duša, a dobre môžeme cítiť jej odlišnosť od tela a nezávislosť od neho! V telesnej skleslosti a bolesti, keď naše úbohé duševné schopnosti cítia tlak telesnej únavy, duša ostáva slobodná, pokračuje vo svojom vlastnom živote, a podporovaná silou, o ktorej vie, že prichádza shora, ovláda telo a drží ho v poddanosti. Ale ako vtedy potrebujeme Boha a ako cítime, že bez jeho milosti boli by sme skoro premožení! Z denníka A. Leseurovej.

Náš Boh

P. Sertillanges O. P. napísal, že Boh omedzenej bigoterie je nízko, na zemi; Boh filozofie vysoko, akoby vo vzduchu. A naozaj; môže nám pomôcť Prvý Hýbateľ Aristotelov? Nakrmí nás Platónov Otec ideí? Polepší nás Večné Pravidlo Tainovo? Náš Boh je Bohom živým. Stojí vysoko nad všetkým, a jednako je vo všetkom. Je vysoko, i blízko... Hovorí k nám v búrkach, lebo je Bohom prírody. Skrze Mojžiša prehovoril k svojmu ľudu, lebo je Bohom svetových dejín. Hovorí k svedomiu každého jednotlivca, lebo je Bohom dobra. A jednako nie je Bohom prírodným, ako Baalovia; nie je Bohom pozemským, ako bohovia rímskeho cisárstva. Náš Boh je Bohom nekonečna, vládne v srdciach, je Bohom všetkých dejín. — i m —

LITERATÚRA

MÁRIA JANČOVÁ: Blahoslavení. Básne. Vyšly nákladom Fr. Hečku ako 1. sväzok knižnice Slovenské verše. V komisii Viktora Sekeyho v Bratislave. Tlačila Slovenská ľudová kníhtlačiareň v Bratislave. — Ak je pravda, že „skutočný život je vzdialený“ (Rimbaud), ostáva pravdivá druhá realita, že opravdivý život je uzavretý do duchovného sveta ľudí, ktorí ho úprimne prežívajú. Potom sme vďační básnikom, ktorým bolo dané shora predstaviť nám ho v krásach, vzbudzujúcich lásku k nemu a radosť z neho a vyúsťujúcich v chválach na nekonečne dobrého Boha, ktorý nám ho dal. Poézia, ktorá má takéto poslanie, nie je len vecou hry, snov, obrazov a slovných stvárnení, ale vecou kresťansky orientovaného svedomia a skutočnou bohoslužbou. Taká poézia spieva s miliónmi ľudí *Te Deum laudamus* a svojou úprimnosťou potvrdzuje a hlása túžobné kráľovanie Boha v nás a na zemi. Jančovej pieseň, taká jednoduchá a hlboká, zatichla pri vnútornom počutí „jedných tichých úst, z ktorých plynulo ako med osmoro blahoslavenstiev“, lebo celá jej bolesť i radosť ako dobrej matky, milujúcej a ospevujúcej svoj veľký dar od Boha, dieťa, pri ktorom zabúda na svoje smútky a žiaľ, zakotvila vo veľkej oddanosti Pánovi, ktorý prišiel blahoslaviť život. Ovzdušie Jančovej tvorby nám tak milo pripomína onú francúzsku poetku, Henriette Charasson, ktorá sa predstavuje jedinečne krásne ako matka a kresťanka veľkej duše. Môžeme veriacim dušiam vrele odporúčať Jančovej poéziu tým skôr, keď aj umenie našlo v nej svoju plnú satisfakciu. Slovenská verejnosť, hľadajúca v bezradnej literatúre skutočné plody ducha, môže radosne prijať milé dielko Márie Jančovej. — jh. —

KARL STORCK: *Lebendige Familie*. Verlag Laumann, Dülmen in W. 1940, str. 184. Málo je takých kníh, ktoré by boli napísané s takou láskou a porozumením, ako je kniha Storckova. Kto chce písať o rodine, musí sa najprv modliť, aby čitateľovi odhalil krásu i fažkosti rodinného života, a pritom aby opísal skutočnosť podľa plánu Stvoriteľa. Autor študuje najprv rodinu v pláne Božom, ktorý sa prejavuje v prirodzenom zákone. Potom hovorí o povinnostiach rodiny k materskej zemi, a napokon o jej kultúrnych vzťahoch k celému ľudstvu. Storck je bystrý pozorovateľ, opatrný kritik a dobrý radca. V krátkom čase kniha bola vydaná druhý raz, čo v náboženskej nemeckej literatúre je dobré znamenie.

Za túto knihu nakladateľstvu Laumanna ďakujeme, a odporúčame ju všetkým, ktorí sa zaoberajú rodinným problémom s nábožensko-sociál. stanoviska. -im-

FRANTIŠEK ŠIGUT: Obrana blahoslaveného Jána Sarkandra proti útokům Dr. Františka Hrubého. Nakl. Velehrad, Olomouc 1940, str. 93, Ks 12.— K 80. výročiu blahorečenia Jána Sarkandra vydáva nakl. Velehrad túto štúdiu. Je známe, že historická práca Dr. Hrubého o bl. J. Sarkandrovi bola nedokonaná, najmä po stránke objektívne historickej. Dr. Hrubý nepoznal všetky pramene sarkandrovskej literatúry a známe pramene nezhodnotil vecne. Šigut stavia mučeníka katolíckej Moravy do nového svetla. Je to práca veľmi zaujímavá; upozorňujeme na ňu našich historikov. K jubilujúcej Morave pripojujeme sa i my. — im —

MARIA DOMANIG: Der Rosenkranz. Verlag F. Rauch, Innsbruck 1940, str. 48, Rpf. 50. Pre rozjímavé duše sv. ruženec je najlepším prostriedkom k častému kontemповaniu tajomstiev Vykúpenia. Táto knižička je ovocím takejto kontemplácie. V každom tajomstve odкрýva spisovateľka novú cestičku, po ktorej načim kráčať k spojeniu so Spasiteľom. Odporúčame. — im —

DANIEL GRUBER: St. Michael, schirm uns im Streite. Verlag F. Rauch, Innsbruck 1940, str. 72, Rpf. 40. Niet pochybnosti o tom, že anjeli majú tiež svoje poslanie v našom duchovnom živote, len treba poznať aké. O tom píše autor, a zaoberá sa hlavne sv. Michalom, patrónom šťastlivej hodinky smrti. K textu sú pripojené praktické modlitby a pobožnosti. Knižička sa hodí aj na rozjímanie. — im —

Nakladateľstvo „VYŠEHRAD“ v Prahe vydalo ďalšie zaujímavé liturgické príručky: Příprava Bohoslužby, str. 53, Ks 1.50. Túto knižičku mali by si prečítať služobníci našich kostolov — kostolníci! Miesto, kde pracujú, je sväté. Dotýkajú sa vecí posvätných, a jednako neraz človek vidí, že kostolník tak narába s kalichom, ako stolár s hoblíkom. Zvyknú si na všetko. V knižičke nájdete všetko, čo načim vedieť o chráme Božom a o všetkom, čo má vzťah ku kostolu. Odporúčame. — O. A. TICHÝ: O debrou hudbu duchovní, str. 32, Ks 3.60. I u nás mnoho sa už napísalo o tom, ako by mala vyzerať kostolná hudba, čo by sa malo spievať a pod. V knižičke sú prakticky vysvetlené pravidlá posv. hudby, a to nielen pre organistov, ale i pre všetkých veriacich. Keby to naši ľudia poznali, potom by nekriticizovali dobrú vôľu tých, čo chcú, aby kostolná hudba bola v súhlase s lit. zákonmi. — im —

ste mi posielali revue Smer na Rím. katol. farský úrad v N; odteraz ho posielajte na nasledujúcu adresu: N. N., farár v N., pp. N. Urobte to čo najskôr, aby sme mohli dať kartotéku do poriadku.

Čtp. BOHOSLOVCOM V NITRE, V BRATISLAVE, V SP. KAP. A V B. BYSTRICI: Ak nás niekto potešil, nuž to ste vy, budúci usmerňovatelia duchovnej orientácie nášho národa. Prijali ste Smer s takým nadšením a láskou, s akou sme vám ho poslali. Volám vás medzi činných Smeristov. Rubrika Život čaká na bystrých pozorovateľov a kritikov nášho kat. života. Nuž, do roboty! Smer bude i pre vás duch. žriedlom, z ktorého kňaz apoštol musí žiť. Sme si vedomí toho, že duchovná prázdnota nemôže tvoriť hodnoty trvalé, preto je povinnosťou vodcov ľudu, aby ho viedli k prameňom nadprirodzených bohatstiev. Ale vodca by bol len figúrkou, keby chcel druhého viesť tam, kde sám nechce prísť alebo kde nie je. Zite teda so Smerom, aby ste sa stali pozhnanými vodcami nášho národa.

J. B. odb. uč., Motyčky: Milujete všetko, čo má pečať čistej krásy a hodnoty. Nuž my sa uslujeme, aby tá čistá, nadprirodzená pečať žiarila na Smere, lebo to je naše dominikánske tomistické poslanie, vyjadrené v hesle: Veritas. Teší nás, že máte nevšedné pochopenie pre veci duchovné; veru, takých ľudí potrebovali by sme viacej. Zite s nami, pracujte s nami a získavajte nám i svojich priateľov. Môžeme Vám prezradiť, že v našej edícii Veritas chystáme dva preklady z duchovnej francúzskej literatúry. Na jednom preklade pracuje náš spolupracovník básnik **H a r a n t a**. Pravda, veľa záleží na tom, či nám čitatelia porozumejú, lebo nájdú sa i takí, čo nevedia oceniť hlbšie štúdie o duchovnom živote. Ale všetkému sa treba priúčať, lebo nemôžeme žiť zo sladkých legendárnych rozprávok. Rozširujte náš Smer!

Prof. J. K. Kl. pod Zn.: Teší nás, že vo vašej osobe hlási sa medzi Smeristov slov. katol. centrum v Znieve. Pomôžte nám, aby naše hnutie dostalo pečať celonárodnú.

J. H. ak. maliar, Sp. N. V.: Máme ísť do toho veselo! Nuž verte nám, že redakčný kruh pracuje tak, ako píšete: Veselo a s láskou. Každý riadok je napísaný z lásky k dušiam, ktoré túžia po dôvernom spojení s Vykupiteľom ľudstva. Staňte sa organizátorom nášho programu a pomáhajte nám vlievať do ľudských sŕdc lásku Ježiša Krista.

L. H. kaplán, Ústie n/O.: Dakujeme za praktické upozornenie. Keby všetci pozerali na Smer tak ako

vy, nuž spoločnou prácou mesačne by sa zdokonaľoval. Pomôžte nám, aby Smeristické hnutie poznali viacerí.

V. H. kaplán, Pobeďím: Dakujeme za adresy. Pomôžte nám organizovať rodinu Smeristov.

P. K. Bratislava: Vítame vás v našej rodine. Našu najväčšou radosťou bude, keď zo Smeru poznáte, že s Kristom máme všetko, bez Neho nič. Niet iného receptu, ktorý by som vedel predpísať pre tých, čo chcú preporodiť, alebo čo preporodujú iných. Preto čítajte články Smeru tak, aby ste sa obohatili pravdami Kristovými a potom vedeli ich rozširovať vo svojom okolí.

E. O. kaplán, Vysoká n/K.: Trenčianski Smeristi vám ďakujú, že s rodáckou láskou chcete podporovať ich snahy. Pole vášho účinkovania je široké, získavajte teda priateľov Smeru.

Ct. SŠ. kongr. Dcier Bož. Lásky, Trnava: Slová vašej ctih. predstavenej sú nám zárukou, že budete vysilať prosby k trónu Pána nebies i zeme, aby pomáhal spolupracovníkom našej revue. Modlite sa!

R. J. farár, Giraltovce: Mohli by ste získať gr. kat. inteligenciu, kňazov i laikov. Veď oni sú tiež súčasťou národa, ktorá v Kristovom duchu pripravuje lepší zajtrajšok budúcim pokoleniam. Pokúste sa, veď ak nič neurobíme, nič sa nestane.

I. G. úradník, Príevídza: Radostne sa k nám hláste, a my vás radostne prijímame do kruhu Smeristov. Pousilujte sa, aby nás poznali viacerí.

Š T U D E N T I: Ozvali sa i tí najmladší — študujúca mládež. Bol som naozaj prekvapený, keď som čítal listy študentov, v ktorých sa hlásia do radov novej generácie, ktorá bude preporodujúcim kvasom národa. Študenti s Kristovou pravdou v srdci chcú prevziať dedičstvo otcov! Študujúci Smeristi! Uskutočnenie nášho programu je neomylnou zárukou vašej blaženejšej budúcnosti, lebo my sa opierame o neprežiteľného Boha. Organizujte na svojich ústavoch Smeristov, ľudí, ktorí prelejú náuku Ježiša Krista do svojho študentského života. Smer vám ukáže cestu, ktorá vedie k rýchlemu uskutočneniu usmievavého života v našej vlasti.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dohliadač pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 3.

O B S A H :

Sv. Tomáš Akvinský: Prečo Kristus Pán trpel na kríži, 97. Müller: Dokonalý duchovný život, 99. Friethoff: Matka Božia, 105. Búda: Prebodnutý Baránok, 111. Soukup: Rozumieť priateľovi, 115. Babor: V Stvoriteľových službách, 120. Rajec: Za novou renesanciou, 123. V. Müller: Katolíckosť Cirkvi, 126. Do výšav, 131. Život, 134. Literatúra, 137.

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň OP., Univ. prof. Mag. R. Garrigou-Lagrange OP. Rím, Univ. prof. Dr. Mag. Gašpar Friethoff OP., Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. Emilián Soukup OP., P. Vojtech Müller OP., prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák C. SS. R. Rím, P. Aquinas Mária Gabura OP.

REDAKCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzávierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő.

VŠIMNITE SI,

že do tohto čísla vkladáme složenky. Naša administračná práca sa rozrastá, čo je spojené s veľkými peňažnými výdavkami. Preto prosíme našich čitateľov, aby nám zaplatili tohoročné predplatné. Vyrovnaním predplatného pomôžete nám časopis zdokonaľiť.

PROSBA. Z radov našich študentov dostávame prosbopisy, aby sme snížili študentské predplatné. Niektorí píšu: „Som syn chudobných rodičov, peňazí nemám, ale viem, že duchovne načím žiť. Cítim potrebu hlbšieho náboženského života. Preto posielajte mi Smer. Vynasnažím sa zaplatiť vám predplatné už v školskom roku. Ak nie, nuž zarobím si niečo cez prázdniny a potom vám dlžobu zaplatím“. A takýchto listov prišlo do redakcie veľa! Už teraz posielame mnohým chudobným študentom Smer zadarmo, a boli by sme radi, keby sme mohli zvýšiť počet gratis študentských čísel. SMERISTI! Prispejte nejakým príspevkom na náš tlačový fond! Mnohí pýtajú, a my im nemôžeme vyhovieť. Keď budete vyrovnávať predplatné, nezabudnite na študentov, na náš tlačový fond, na našu administráciu! Pošlite nám nejaký príspevok. Svojimi milodarmi umožníte čítať Smer budúcnosti národa, mládeži, a to tým najchudobnejším. Kto teda môže, nech nám pomôže zaistiť finančný tlačový fond pre chudobných Smeristov. Za vašu veľkodušnosť ďakujeme vám

REDAKTOR.

Anjelský Učiteľ'
sv. Tomáš Akvinský:
Prečo Kristus Pán trpel na kríži

Musí sa povedať, že bolo najvhodnejšie, aby Kristus trpel smrť na kríži. A to najprv pre príklad ctnosti. Sv. Augustín totiž hovorí: „Múdrost' Božia prijala človeka za príklad, ako máme správne žiť“. No a k správne mu životu náleží nebať sa toho, čoho sa netreba báť. Ale sú ľudia, ktorí sa neboja samej smrti, ale hrozia sa spôsobu smrti. Aby sa teda správne žijúci človek nebaľ nijakého spôsobu smrti, malo sa dokázať krížom onoho človeka; lebo medzi všetkými spôsobmi smrti smrť na kríži bola najstrašnejšia a najviacej sa jej báli.

Po druhé, tento druh smrti bol najvhodnejší pre zadostučinenie za hriech prvého otca, ktorý bol z toho, že proti Božiemu zákazu požil jablko zo zakázaného stromu. Preto bolo vhodné, aby sa Kristus dal pribiť na drevo na zadostučinenie za onen hriech, akosi nahradiac to, čo vzal Adam, podľa slov Žalmu: Čo som nevydrel, teraz musím splácať. Preto sv. Augustín učí v ktorejsei reči o Utrpení: Adam pohľadal príkazom, keď vzal ovocie so stromu; ale čo Adam stratil, Kristus našiel na kríži.

Tretí dôvod je, ako hovorí Zlatouústy, že trpel na vyvýšenom dreve a nie pod strechou, aby bola očistená i sama prirodzenosť vzduchu. Ale i sama zem pocítila podobné dobrodenie, očistená kvapkami krvi stiekajúcej s boku. A k onomu Ján, 3, 14: Musí byť povýšený Syn Človeka, dodáva Teofilakt: Keď počuješ povýšený, rozumej povesenie vo výške, aby posvätil vzduch ten, ktorý posvätil zem, keď po nej chodil.

Štvrtý dôvod je, že tým, že vo výške umiera, pripravuje nám vstup do neba, ako hovorí

Zlatoústy. Preto sám povedal: A ja, keď budem povýšený od zeme, potiahnem všetko za sebou.

Piatym dôvodom je, že to patrí všeobecnému spaseniu celého sveta. Preto učí Gregor Nysenský, že zostavenie kríža, od spojeného stredu vybiehajúceho na štyri strany, znamená všade pôsobiacu moc a prozreteľnosť toho, čo na ňom visel. Zlatoústy tiež učí, že na kríži umiera s rozpiatymi rukami, aby jednou rukou pritiahol starý národ a druhou tých, čo sú z pohanstva.

Šiesty dôvod je, že touto smrťou naznačujú sa rozličné ctnosti. Preto učí sv. Augustín: Nevyvolil nadarmo takýto spôsob smrti, aby bol učiteľom širokosti, výšky, dĺžky a hĺbokosti, o ktorých hovorí Apoštol. Lebo širokosť je na priečnom brvne; to sa týka dobrých skutkov, lebo tam sú rozpiate ruky. Dĺžka je na tom dreve, čo je od priečneho dreva až na zem: tam sa totiž akosi stojí, to jest ostáva a zotráva, čo sa pripisuje zhovievavosti. Výška je na tej čiastke, ktorá je nad priečnym brvnom, na ktorej bola hlava Ukrižovaného, lebo tí, čo dúfajú, dočkajú sa neba. No a tá čiastka dreva, čo je skrytá v zemi, odkiaľ vyrastá celok, znamená hĺbokosť darovanej milosti. Preto, ako hovorí Augustín, drevo, na ktorom boli pribité údy trpiaceho, stalo sa stolicou Majstra učiaceho.

Napokon siedmy dôvod je, že tento spôsob smrti zodpovedá mnohým obrazom. Lebo, ako Augustín hovorí, pri potope zachránila ľudské pokolenie drevená archa; pri návrate Božieho ľudu z Egypta Mojžiš palicou rozdelil more, porazil Faraóna a vyslobodil Boží ľud; Mojžiš tiež hodil drevo do vody a horkú vodu premenil na sladkosť; drevenou palicou vyvolal spasiteľný prúd z duchovnej skaly; a aby bol premožený Amalech, Mojžiš natiahol rozpiate ru-

ky na palicu a Boží zákon sveril sa drevenej Arche úmluvy, aby sa takto, sfa po nejakých stupňoch, prišlo ku drevu kríža.

Teol. Suma: III, ot. 46. čl. 4.

Dr. Inocent Müller O. P.:

Dokonalý duchovný život

V predošlom článku poukázal som na mylné názory o kresťanskej dokonalosti. Mýlia sa tí, čo sa vysmievajú duchovnému životu, ale nežijú správne ani takí kresťania, ktorí si pletú prostriedky kresťanskej dokonalosti s cieľom. Keď sa takrečeno zamilujú do tých prostriedkov, potom nikdy neprídu k tej dokonalosti, ku ktorej nás volá Boh. Načim preto poznať

2. V čom spočíva dokonalý duchovný život.

Najprv si musíme objasniť pojem dokonalosť alebo dokonalý. V prirodzenom poriadku niečo je dokonalé, keď je hotové, keď dosiahlo cieľ, ktorý je poslednou dokonalosťou veci.¹ Takúto dokonalosť menujeme absolútnou. Ale nejaká vec môže byť i relatívne dokonalá, keď totiž smeruje k cieľu, ktorý má dosiahnuť, keď k dosiahnutiu tohto cieľa sústredí všetky svoje sily a schopnosti a všetko koná podľa zákona, určujúceho prostriedky k cieľu, k dokonalosti. V jednom i v druhom prípade ten, čo dosiahol cieľ, je dokonalý, lebo cieľ je posledná dokonalosť každej veci.

Cieľ človeka už v prirodzenom poriadku je Boh. Ani pohan, ani luterán nemôže si vybrať dokonalejší cieľ od Boha. A dôvod toho je jasný. Keď Boh stvoril človeka, nevyhnutno stvoril ho pre seba, lebo okrem Boha niet nič dokonalejšieho. Boh má plné bytie, preto nič nemohol stvoriť pre vyšší cieľ od seba, lebo

¹ Teol. Suma: II—II, ot. 184 čl. 1.

nad ním nič nejestvuje. A pretože Boh je nekonečná dokonalosť a zriedlo všetkej dokonalosti, človek bude tým dokonalejší, čím bližšie pristúpi k Bohu, čím väčšími zúčastní sa na dokonalosti Boha samého. Preto v nijakej stvorenej veci nenájde dokonalé zadostučinenie, blaženosť, lebo stvorenie ju nemôže dať, keďže ju nemá.

Posledný cieľ (dokonalosť) človeka je nestvorené dobro, to jest Boh, píše svätý Tomáš,² ktorý jediný môže dokonale naplniť ľudskú vôľu svojou nekonečnou dobrotou. Keď teda Boh je cieľom človeka, človek ho musí poznať, k nemu musí usmerňovať všetky svoje činy, aby celým životom Boha oslavoval a mu slúžil. Nuž i v prirodzenom poriadku je človek dokonalý, keď dosiahol svoj cieľ — Boha.

Táto skutočnosť je oveľa zrejmejšia v nadprirodzenom poriadku. Boh dobrovoľne a bez našich zásluh nás povolal k nadprirodzenému životu, aby sme ho raz mohli vidieť z tváre do tváre. Začiatkom tohto života tu na zemi je život v posväcujúcej milosti, ktorou sa zúčastňujeme na živote Božom, stávame sa dieťkami Božími. No a tu je to celkom jasné, že kresťan len vtedy stane sa nadprirodzene dokonalým, keď dosiahne nadprirodzený cieľ — Boha, keď denne bude sa k nemu približovať. A cesta, čo vedie k Bohu, je Kristus. Preto, keď chceme prísť k Bohu, musíme sa spojiť s Kristom, musíme napodobiť vo svojom živote svätý život Ježiša Krista; to dokážeme ctnosťami — božskými i mravnými — ktorých cieľom je: priviesť človeka priamo alebo nepriamo k nasledovaniu Krista a tým k dosiahnutiu dokonalosti, Boha.

Teda človek ctnosťami stane sa dokonalým. Tu je veľmi dôležité vedieť, ktorá ctnosť shfňa v sebe takrečeno dokonalosť všetkých ctností.

² Teol. Suma: I—II, ot. 3 čl. 1.

Lebo cvičíme sa v mnohých ctnostiach a musíme uznať, že nie všetky ctnosti sú rovnaké: je rozdiel medzi prívetivosťou a vierou. Teda ktorá ctnosť je najdokonalejšia, ktorá nás privedie k Bohu najbližšie a spojí s ním najužšie?

Sv. Tomáš Akvinský dôkladne preštudoval tento problém, a v svojej odpovedi shrňuje učenie sv. Písma a cirkevných Otcov, keď píše:³ „O sebe a bytnostne dokonalosť kresťanského života spočíva v láske, a to hlavne v milovaní Boha, druhotne v milovaní bližného, o čom sú dané hlavné prikázania Božského zákona.“ Podľa toho teda podstatu kresťanskej dokonalosti tvorí láska: milovanie Boha a bližného.

Pravda, nie je tu reč o nejakej prirodzenej láske, ale o láske nadprirodzenej. Milujeme Boha tak, ako ho poznáme zo zjavenia: Jedineho a Trojjediného. Predmet nadprirodzenej lásky je nadprirodzený, presahujúci našu poznávaciu schopnosť. A aká je pohnútkou tejto lásky? Tiež nadprirodzená. Zo zjavného učenia vieme, že Boh je nekonečne dobrý, preto je hodný neobmedzenej lásky. Milujeme ho s jeho pomocou, s jeho milosťou. Nie je to teda prejav citového vzrušenia, ale mohutný úkon vôle, ktorá sa celkom odovzdáva, obetuje milovanému predmetu — Bohu. Jemu chce žiť, oslavovať ho, lebo v ňom vidí všetko: svoje najväčšie dobro, preto chce ho dosiahnuť a úzko sa s ním spojiť. Vierou v Bohu poznáva svoju dokonalosť, svoj cieľ.

A toto platí do určitej miery aj o láske k bližnému. Koho milujeme, keď milujeme bližného? Zas Božie zjavenie učí, že v bližnom milujeme Boha. Náš bližný je stvorený na obraz Boží, preto milujeme v ňom dokonalosť

³ Teol. Suma: II—II, ot. 184 čl. 3; De perfectione vitae spiritualis, c. I.

a lásku Božiu. My pozeráme na svojich bratrov ako na chrámy Ducha sv., sme si vedomí toho, že ich duša bola vykúpená krvou Ježiša Krista a že je ozdobená posväcujúcou milosťou. Nuž pohnútkou lásky k bližnému je tiež nadprirodzená. Keď bližného milujeme, chceme mu nadprirodzené dobro, chceme, aby bol naveky priateľom Božím. Náš priateľ je nám milý v Bohu, v ktorom všetci vidíme svojho dobrého Otca, ktorý sa o nás stará ako o vlastné deti. Milujeme sa ako bratia v Bohu, ako deti jedného Otca. Môžeme teda povedať, že kto miluje Boha, je dokonalý.

Písmo sv. Starého i Nového zákona vyhlásilo lásku k Bohu a k bližnému za najvyššie pravidlo náboženského života. Keď sa ktorýsi znalec zákona pýtal P. Ježiša, že čo má robiť, aby dosiahol život večný, Spasiteľ sa ho najprv spýtal, že čo je písané v zákone. A učiteľ zákona hneď odpovedal: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, zo všetkej sily svojej a zo všetkej mysle svojej a bližného svojho, ako seba samého.“⁴ Kristus Pán potvrdil jeho odpoveď a povedal: To čiň, a budeš žiť, lebo v týchto dvoch prikázaniach je celý zákon i proroci.⁵ Sv. Pavol učí to isté. Keď rímskym kresťanom vysvetlil, čo majú robiť, aby dosiahli život večný, nebál sa vyhlásiť, že všetky prikázania sú v zákone lásky k Bohu a bližnému, lebo láska je vyplnením zákona.⁶ Láska k Bohu a k bližnému tvorí syntézu všetkých zákonov; kto splnil zákon lásky, zadosť urobil všetkým zákonom. Dokonalý duchovný život nie je nič inšie, ako svedomité zachovávanie zákonov. Veď zákon káže to, čo chce Boh. A čo je v duchovnom živote dôležitejšie, ako plnenie vôle Božej tak, ako sa nám ukazuje v každodennom živote?

⁴ Luk. 10, 25—29.

⁵ Mat. 22, 40.

⁶ Rim. 13, 6—10.

Láska podľa sv. Pavla vyniká nad všetky ostatné ctnosti, i nad zázračné dary Ducha svätého: „A čo by som mal proroctvo a poznal všetky tajomstvá a všetku vedomosť, a čo by som mal všemožnú vieru, tak že by som hory prenášal, a nemal by som lásky, nič nie som. A čo by som rozdal chudobným na pokrm všetok svoj majetok, a čo by som vydal svoje telo tak, aby som zhorel, a nemal by som lásky, nič mi neosoží.”⁷ Nevyplnil som prvý príkaz Boží, nestotožnil som svoju vôľu s Božou vôľou, ostávam odvrátený od Boha.

Všetky ostatné ctnosti, ktoré si musíme osvojiť v duchovnom živote, sú iba akýmsi odtienkom lásky k Bohu: „Láska je trpezlivá, je dobrotivá, láska nezávidí, nekoná ľahkovážne, nenadúva sa, nie je ctibažná, nehľadá svoje vlastné, nerozdrážďuje sa, nemyslí zlé, neraduje sa nepravosti, ale teší sa pravde; všetko znáša, všetkému verí, všetko dúfa, všetko pretrpí.”⁸ Niet veru ctnosti, ktorá by bola ozdobená toľkými perlami duchovnej dokonalosti, ako láska.

A nakoniec sv. Pavol dodáva: „Láska nikdy neprestáva! i keď proroctvá prestanú, alebo jazyky pominú, alebo veda vyhynie. Lebo len zčiasťky poznávame a zčiasťky prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane to, čo je čiastočné... Teraz vidíme Boha cez zrkadlo v hádanke, ale vtedy z tváre do tváre. Teraz poznávame čiastočne, ale vtedy poznám tak, ako som i poznaný. A teraz ostáva viera, nádej, láska, to troje: ale najväčšia z nich je láska.”⁹ Na druhom svete nebude viery, lebo uvidíme všetko, čo teraz veríme. Nebude ani nádeje, lebo budeme mať všetko. Len láska ostane, lebo budeme večne milovať Pána Boha.

⁷ 1 Kor. 13, 2—3.

⁸ 1 Kor. 13, 4—7.

⁹ 1 Kor. 13, 8—13.

Apoštol lásky sv. Ján veľmi stručne odôvodňuje prvenstvo lásky nad ostatnými ctnosťami. „Boh je láska“, píše; láska je jeho charakteristickým znamením. A keď sa mu chceme pripodobniť, keď chceme byť dokonalí, ako Otec nebeský, nuž musíme ho milovať tak, ako on nás miloval. Ale kto miluje Boha, musí milovať i bližného, ktorý je Bohu milý, a to tak, že nesmie váhať položiť i vlastný život za bratov, lebo lásku Božiu tiež tak sme poznali, že Kristus Pán položil svoj život za nás.¹⁰ „Keby niekto povedal, že miluje Boha, a nenávidí svojho brata, je luhár. Veď kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, ako môže milovať Boha, ktorého nevidí? A také prikázanie máme od neho, aby ten, kto miluje Boha, miloval i svojho brata.“¹¹ Preto „každý, kto nenávidí svojho brata, je vrahom, a viete, že ani jeden vrah nemá večného života, v sebe ostávajúceho“.¹²

Láska je teda naozaj „sväzkom dokonalosti“,¹³ lebo ňou sa stáva človek dokonalým vo všetkých ostatných ctnostiach. Nemôžeme milovať Boha a neveriť v neho, lebo milujeme iba to, čo poznáme. Kto miluje, ten je opatrný, lebo bez opatrnosti láska nemohla by sa vzťahovať. Kto miluje, je silný, vie lámať prekážky, ktoré bránia spojiť sa s milovaným predmetom. Kto miluje, je mierny, vie vládnuť nad smyslosťou a telesnými hnutiami, ktoré priamo odporujú láske. A toto by sme mohli povedať o všetkých ctnostiach: láska obsahuje dokonalosť všetkých ctností, preto spojuje nás s Bohom najužšie. A keďže nás spojuje s Bohom, vylučuje z duše smrteľný hriech, ktorý odvracia človeka od Boha. Teda láska je nevyhnutno spojená so stavom posväcujúcej milosti. Preto môžeme povedať, že kto žije v láske, žije s Bohom, žije životom Božím.

¹⁰ 1 Ján, 3, 16.

¹² 1 Ján, 3, 15.

¹¹ 1 Ján, 4, 20—21.

¹³ Kolos. 3, 14.

Kým viera a nádej nevyklučujú z duše smrteľný hriech. Láska, učí sv. Tomáš,¹⁴ milovaním bezprostredne spojuje dušu s Bohom putom duchovného sjednotenia, preto odstraňuje odvrátenie od Boha, ktoré je skrze hriech.

Podstata kresťanského života spočíva teda v láske. Láska nielen obsahuje dokonalosť všetkých ctností, ale spojuje aj všetky duše v dokonalej duchovnej jednote. Keď chceme byť dokonalí, musíme milovať, milovať Boha a bližného veľkodušne a nesebecky. Pravda, takáto láska sa neuskutočňuje len vtedy, keď odrecitujeme pri sv. prijímaní formulu lásky k Bohu. Každý náš skutok, i ten najvšednejší, môže sa premeniť na úkon lásky a priblížiť nás k dokonalosti, k Bohu. A pokrok v dokonalosti bude tým skutočnejší a rýchlejší, čím intenzívnejšia a vytrvanlivejšia bude láska. Láska je nezávislá od citových vzrušení, je to čistý úkon vôle, je to elán celej našej bytnosti túžiacej po Bohu. Miluj Boha a bližného: to je zákon kresťanskej dokonalosti, začiatok a koniec hlbokého duchovného života. Tento zákon platí pre všetkých: pre kňazov, rehoľníkov i laikov.

Univ. prof. Dr. Gašpar Friethoff O. P.:

Matka Božia

Viera nás učí, že Ježiš Kristus je jedna osoba, a to druhá osoba Najsv. Trojice. Lež Kristus spojil v sebe ľudskú i Božskú prirodzenosť tak, že obidve si podržaly svoje vlastnosti, jedna od druhej ostáva dokonale odlišná. Preto, ak chceme ostať pri tajomstve, jednej a tej istej osobe, musíme prisvojiť obidve prirodzenosti s ich zvláštnymi vlastnosťami. Teda Krista Pána musíme vyznávať ako

¹⁴ Teol. Suma: II—II, ot. 27 čl. 4 k 3.

pravého Boha, teda nesmrteľného, a spolu ako pravého človeka, ktorý zomrel v čase. Ako teda môžeme jednej osobe privlastňovať nielen rozdielne, ale i protiľahlé privlastky a vlastnosti podľa rozličných prirodzeností, a pritom si neprotirečiť? To vidieť na spomínanom príklade: Je nesmrteľný, a jednako za nás zomrel.

A keď sa nepýtame, či tej osobe prislúchajú vlastnosti oboch prirodzeností, ale miesto osoby použijeme iné mená, potom riešenie stáva sa ešte ťažšie. Tak napr. keď sa pýtame: Či Synovi Človeka prináleží toto všetko, čo Synovi Božiemu, alebo naopak? Tak tiež: Či môžeme privlastniť ľudskej prirodzenosti, čo patrí Synovi Božiemu? Alebo, či môžeme pripísať Božskej prirodzenosti to, čo patrí Synovi Človeka?

Z toho vidieť, že nie je tu reč o tom, či tá osoba je Boh, človek, smrteľný alebo nesmrteľný atď., lež skôr o tom, či človek je Boh, nesmrteľný, ktorý zomrel! Od rozriešenia tohto problému závisí celá náuka o Bohorodičke.

Sv. Písmo veľmi často privlastňuje Synovi Božiemu to, čo patrí človekovi: „Ale hovoríme múdrosť Božiu v tajomstve, ktorá je skrytá, ktorú predurčil Boh pred vekmi na našu slávu, ktorú nikto z kniežat tohto veku nepoznal, lebo keby ju boli poznali, nikdy by Pána slávy neboli ukrižovali.“¹ Alebo: „Keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, učinенého z ženy.“² Ale vo sv. Písme tiež čítame, že sa privlastňuje Synovi Človeka to, čo prislúcha Synovi Božiemu: „Nekamenujeme ňa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že ty, ako človek, činíš sa Bohom.“³ Podobne: „A nikto

¹ 1 Kor. 2, 7—8.

² Gal. 4, 4; Srov. Skut. ap. 20, 28; Rim. 1, 3; 8, 32; 1 Ján, 3, 16.

³ Ján, 10, 33.

nevystúpil na neho, leda ten, ktorý sostúpil s neba, Syn Človeka, ktorý je v nebi.”⁴ To isté vyznáva sv. Cirkev vo vierovyznaní: „Verím... v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, ktorý sa počal,... narodil,... trpel,... ukrižovaný bol,... zomrel a pochovaný bol, sostúpil do pekiel,... vstal z mŕtvych,... vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha,... príde súdiť...”

Zo svedkov tradície pripomínam len sv. Gregora Naz., sv. Gregora Nys., sv. Cyrila Alex., sv. pápeža Geláza I., Leoncia Byz., a odvolávam sa i na cirkevné snemy v Efeze a v Carihrade.⁵

Základ celého riešenia je vo vete: Ten človek je Boh. Pravda, tu nie je reč o pravdivosti slov človek a Boh, lebo to uznávajú i bludári. Súhlasia s tým Ariáni, Monofyziti i Nestoriáni, lež nevysvetľujú to tak, ako Cirkev. Všetci podľa svojho učia, že o Kristovi môžeme povedať, že je Boh a že je človek, ale zapierajú to, čo učí Cirkev, že samo privlastňovanie je pravdivé a vlastné: že vo vlastnom slova smysle ten človek je Bohom.

Vysvetlenie načim teda hľadať v našom spôsobe myslenia a vyjadrovania, lebo my v reči používame abstraktné a konkrétne výrazy. O nejakej prirodzenosti alebo vlastnosti tak uvažujeme, že nemyslíme na toho, čo má takúto prirodzenosť alebo vlastnosť: v takom prípade používame abstraktné výrazy. A potom všetko, čo privlastňujeme prirodzenosti, patrí jej od seba, nie preto, že niekto má túto prirodzenosť, napr.: Prirodzenosť ľudská je nižšia od prirodzenosti anjelskej; láska je kráľovnou ctností. A konkrétne mená používame vtedy, keď neabstrahujeme od toho, čo má prirodzenosť alebo nejakú vlastnosť, a niečo prisvojujeme nejakej priro-

⁴ Ján, 3, 13; 8, 58.

⁵ Denz. 113, 218, 222.

dzenosti alebo vlastnosti preto, že nejaká vec má takúto prirodzenosť alebo vlastnosť, napr.: Ten človek je slepý. A tak povstalo príslovie: Konkrétne mená predpokladajú hypostázu! Tu je kľúč celého riešenia.

Preto všetky konkrétne mená môžeme použiť pri menovaní vecí, ktoré majú prirodzenosť alebo nejakú vlastnosť. Konkrétnym výrazom **človek** môžeme pomenovať každého, kto má ľudskú prirodzenosť; konkrétnym výrazom **B o h** môžeme pomenovať všetko, čo má prirodzenosť Božskú.

Preto menom **B o h** právom menujeme druhú osobu Najsv. Trojice, totiž Syna Božieho. No a on, ako učí viera, skutočne prijal ľudskú prirodzenosť. Preto v tom istom smysle o Synovi Božom hovoríme, že je človekom, ako to tvrdíme o apoštolovi Petrovi. Teda i naopak: Ten človek, totiž Syn Človeka, je Boh.

Preto druhú osobu Najsv. Trojice môžeme pomenovať i takým **k o n k r é t n y m** výrazom, ktorý bezprostredne a priamo označuje túto osobu, alebo ktorý prináleží Božskej alebo ľudskej prirodzenosti; lebo **k o n k r é t n e** meno vždy sa vzťahuje na osobu, teda v našom prípade na jednu a tú istú osobu, ktorej pre dve prirodzenosti prislúcha takýto prívlastok. Preto v základnej vete: „Ten človek je Boh“, alebo: „Boh je človek“, podmet môžeme zameniť mnohými inými konkrétnymi menami: „Táto osoba, ten človek, Boh, Ježiš, Slovo, Kristus, Pán, všemohúci, Správca sveta, Stvoriteľ, Spasiteľ, nesmrteľný, najmúdrejší, ktorý za nás zomrel, milosrdný atď., je Boh (je človek).“ Podobne všetkým tým menám, čo označujú túto Božskú osobu, môžeme prisvojiť všetky Božské i ľudské prívlastky: Ten človek stvoril svet, Syn Boží zomrel a bol pochovaný, človek Ježiš je všemohúci, príde súdiť všetko, atď.

Jedným slovom: Čo prislúcha Synovi Božiemu, prislúcha i Synovi človeka, tak ako všetko, čo patrí Synovi človeka, patrí i Synovi Božiemu. Tu niet výnimky! Výnimku vymysleli len bludári, keď zneužili niektoré výrazy názvoslovía. Ale s tými nesmieme mať ani spoločné mená, aby sa nepovedalo, že sa k ním kloníme.

Napr. Ariáni učili, že Božie Slovo i podľa Božskej prirodzenosti je menšie od Otca, a že je stvorením. My preto vyhýbame výrazu: Božie Slovo je menšie od Otca a je stvorením. hoci tento výraz nie je menej správny ako nasledujúci: Ten človek je Stvoriteľ a Otcovi vo všetkom rovný.

Manichejskí zas učili, že Kristus podľa ľudskej prirodzenosti nemohol trpieť. Preto nehovoríme, že ten človek (Kristus) nemôže trpieť, hoci je to tak správne ako výraz: Božie Slovo trpelo.

Pravda, keď konkrétne mená nahradíme abstraktnými, potom už neprivlastňujeme niekomu niečo preto, že má takúto prirodzenosť, ale len pre prirodzenosť samu, nehľadiac na osoby, ktoré sú nositeľkou prirodzenosti. A potom reč je už nesprávna, napr.: ľudská prirodzenosť je Boh, Božská prirodzenosť je človek, nesmrteľný je smrteľný, Slovo sa stalo ľudskou prirodzenosťou atď.

Z toho je zrejmé, že tí, čo veria v tajomstvo Vtelenia, pozdravujú Máriu nielen ako Matku Krista, ale tiež ako Matku Boha. A naopak, tí, čo zmenšujú tajomstvo samé, zmenšujú i dôstojnosť P. Márie. Kto verí tajomstvo Vtelenia v jednej osobe a v dvoch prirodzenostiach, musí uznať, že tá osoba, totiž druhá osoba Najsv. Trojice, Syn Boží, sám Boh, ostane čím bol, v čase sa počal a narodil z Panny Márie. Mária je teda Matkou tejto osoby, to jest druhej osoby Najsv. Trojice, Syna Božieho, Boha samého! Boh je Synom Márie a

Mária je Matkou Boha. Porodila toho, ktorý je Bohom. Jednu a tú istú osobu označujeme, keď povieme, že Mária je Matkou Syna človeka, alebo, že je Matkou Syna Božieho: Kto má prirodzenosť Božskú i ľudskú, je druhá osoba Najsv. Trojice, je Syn Boží a Syn Márie.

Tí, čo zapierajú tajomstvo Vtelenia v jednej osobe a v dvoch prirodzenostiach, keď zapierajú Božstvo Ježišovo (Ariáni, modernisti), ale čo učia výmysly o jeho človečenstve (že mal fantastické telo: Doceti a fantaziasti; že mal telo nebeské: Valentinus; že nemal telo z Márie: Eutyches; že mal telo bez rozumovej duše: Apolinarius), i tí, čo popierajú jednu osobu (Nestorius) alebo nemajú správny názor o tom, ako sa spájajú dve prirodzenosti v jednej osobe (spojenie prípadkové: Teodor Mops.; spojenie bytnostné: Monofyziti), napokon tí, čo učia, že Syn Boží vzal človeka alebo aspoň už jestvujúci ľudský zárodok (Fotinus), tí všetci nemôžu súhlasiť s náukou, že Mária je naozaj Bohorodičkou, lebo nech už čokoľvek porodila, Boha neprodila.

Ale nájdú sa i takí kresťania, čo s nami veria tajomstvo Vtelenia v jednej osobe a v dvoch prirodzenostiach, a jednako nevedia sa spriatelíť s názvoslovím o Matke Božej. Pravda, nedôsledne, a to len preto, že nechápu význam slov. Pretože Mária porodila Krista ako človeka, myslia si, že je naozaj Matkou Krista človeka, a nie Krista Boha. Z toho, čo som doteraz povedal, vidieť, že sa mýlia. Sv. Tomáš Akv. takým pochybovačom odpovedá nasledujúcou úvahou: Človek je z tela a duše; duša, pravda, je hlavnejšia. Nijaká matka nedáva svojmu synovi dušu, tú môže z ničoho stvoriť len všemohúci Boh. Matka pripravuje telo, nie dušu, teda nie človeka, ale jednu jeho časť, časť druhoradú. A jednako z toho nikto ešte nesúdil, že matka je matkou synovho tela,

nie osoby! Nuž keď tvoja matka je naozaj matkou tvojej ľudskej osoby, a nielen matkou tvojho tela, prečo by Mária nebola Matkou Boha, keď dala telo druhej Božskej osobe? Keď tvoja matka je matkou celej tvojej osoby, matkou človeka, a dala ti len telo, potom i Mária je Matkou Božou, lebo dala telo Bohu. Kto by toto zapieral, zapieral by tajomstvo Vtelenia Božieho Slova, pravého Boha a pravého Človeka.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Prebodnutý Baránok

Hlavná a najkrajšia ozdoba nášho oltára je kríž s Ukrižovaným, lebo na oltári znovu sa prináša obeta kríža. Hlavne teraz, vo veľkom pôste, v našich kostoloch vyniká úcta k Ukrižovanému. V mojom rodisku, a dozaista aj v iných krajoch Slovenska, keď ľudia idú na večerné pôstne pobožnosti, hovoria: Ideme pod kríž.

Isteže len zväčší našu pobožnosť k Spasiteľovi na kríži visiacemu, keď uvážime, ako nám ho Boh ukrižovaného predstavuje už v starozákonných knihách Písma sv. Tu nemožno podrobne vyložiť všetky starozákonné miesta, ktoré sa vzťahujú na trpiaceho Vykupiteľa. Len niekoľko myšlienok chcem dať k dvom proroctvám, ktoré cituje sv. Ján vo svojom evanjeliu (19, 33—37). Veľkopiatočné pašie končia tými dvoma citátmi: Vojaci zlámali kosti lotrov, „keď však prišli k Ježišovi, nezlámali mu kosti, ale jeden z vojakov otvoril mu kopijou bok a naskutku vyšla krv a voda... Toto sa však stalo, aby sa naplnilo Písmo: Kostí v ňom nezlámete. A opäť iné Písmo hovorí: Uvidia toho, ktorého prebodli”.

I. Slová: Kostí v ňom nezlámete sú v Starom zákone na dvoch miestach: Ex. 12, 46 a

Nm. 9, 12. Na oboch týchto miestach je reč o veľkonočnom baránkovi. Tohto mali židia pred východom z Egypta zabiť, v celosti upiecť a kosti mu nesmeli zlámať. Jeho krvou pomazali si dvere na domoch a krv tohto baránka oslobodila ich od anjela smrti, ktorý v noci usmrtil prvorodených vo všetkých domoch Egypta, ak neboly označené krvou veľkonočného baránka. Starozákonný človek, keď tieto miesta čítal, ani nemohol myslieť na iné, ako na veľkonočného baránka. Ale Duch sv. týmito slovami aj iné zamýšľal: veľkonočným baránkom chcel naznačiť Vykupiteľa sveta, ktorého krv oslobodí ľudí od večnej smrti a ktorý svojím telom a krvou bude nasycovať svojich veriacich. Pred zrakom Božieho Ducha už vtedy stála Golgota a na nej ukrižovaný Kristus. Z tohto hrozného divadla Duch sv. zaznačuje podrobnosti na rozličných miestach starozákonných kníh; zaznačuje aj to, že kosti Ukrižovaného nebudú zlámané. Preto sa židom až dva razy zdôrazňuje, aby kosti veľkonočného baránka nezlámali, hoci táto okolnosť bola zdanlivo neveľmi dôležitá.

A preto museli židia tento obrad opakovať s roka na rok; na každú Veľkú noc museli požívať baránka, ktorému nesmeli zlámať kosti.

Že Duch sv. tieto slová aj na Mesiáša vzťahoval a že preto veľkonočný baránok bol obrazom Ježiša Krista, to neomylné dokazuje práve sv. Ján, ktorý výslovne hovorí, že na Kalvárii splnilo sa proroctvo: „Kosti v ňom nezlámete.”

Spasiteľ aj na iných miestach Písma sv. prirovnáva sa baránkovi. Pri starozákonných bohoslužbách najčastejšie sa obetoval baránok. A každý zbožný izraelita vedel, že ten obetovaný baránok zastupuje človeka: človek by zaslužil smrť, miesto seba však obetuje baránka. A každý myslel pri týchto obetách na budúceho Mesiáša; v očiach Božích však mali tie

obety len preto cenu, že naznačovali obeť Spasiteľovu.

Prorok Izaiáš hovorí o Spasiteľovi: „Ako baránok bol vedený na zabitie... a ústa si neotvoril“;¹ ale hovorí aj to, že Spasiteľ trpí za nás: „On však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše nepravosti.“² Izraelitom boli tieto proroctvá známe, preto nemohli byť prekvapení, keď sv. Ján Krstiteľ nazýval Pána Ježiša opätovne baránkom,³ ktorý sníma hriechy sveta.

Sv. Ján, evanjelista, aj vo svojich zjaveniach nazýva Krista Pána baránkom, ale už baránkom víťazným, osláveným. I sv. Pavol upozorňuje, že baránok, ktorého židia na Veľkú noc požívali, bol obrazom Krista Pána: „Náš veľkonočný Baránok, Kristus, bol obetovaný“;⁴ a tieto slová prevzala Cirkev sv. aj do veľkonočnej prefácie.

Sv. Justín, mučeník, ktorý zomrel medzi r. 163—165 po Kr., spomína,⁵ že bolo zvykom piecť veľkonočného baránka na dvoch ražňoch; dlhší bol pretiahnutý cez celú dĺžku baránkovho tela, druhý krížom cez lopatky, takže baránok bol vlastne na kríži. Medzi Kristom na kríži a veľkonočným baránkom bolo teda toľko podobností, že ich židia nemohli nevidieť, keď ich apoštolovia na ne upozorňovali.

II. Druhé proroctvo, „Uvidia toho, koho prebodli“, nachádza sa v knihe Zachariášovej (12, 10). Celý tento verš znie: A vylejem na dom Dávidov a na obyvateľov Jeruzalema ducha zmilovania a prosby; a uvidia (mňa),⁶ ktorého prebodli. I budú nariekať nad ním, ako sa narieka nad jedináčkom a žialiť budú za ním, ako sa žiali za prvorodeným.“ Sv. Ján dosve-

¹ Iz. 53, 7.

² Iz. 53, 5.

³ Ján, 1, 29, 36.

⁴ 1 Kor. 5, 7.

⁵ Rozhovor s Tryfonom, 40.

⁶ Miesto „mňa“ treba asi čítať

„toho.“ Ak aj nie,

smysl ostáva

nezmenený.

dčuje, že ten prebodnutý je Spasiteľ. Príchodom Spasiteľovým začal sa na zemi čas zmlovania: „Hľa, teraz je čas spásy“, píše sv. Pavol.⁷ Nebo sa zmiluje a zem bude prosiť o zmlovanie, lebo už bude prostredník medzi zemou a nebom. Prostredník, Ježiš Kristus, sám prosí o zmlovanie na jeruzalemskej Golgote: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia. Tam bude pribitý na kríž a tak vystavený na obdiv, a konečne prebodnú mu srdce: „Uvidia toho, koho prebodli.“ To všetko prorok vidí vo svojom videní a vidí aj to, že ľudstvo bude nariekať a žiaľiť nad Spasiteľom. A svet naozaj žiaľil a žiaľil pod krížom nad prvorodeným a jednorodeným Synom Božím.

Sv. Ján nespomína, s akými citmi hľadia židia na toho, ktorého prebodli. Ani Zachariáš nehovorí, že židia budú žiaľiť za Spasiteľom. Aj z nich niektorí žiaľili; veď tí, ktorí boli najbližšie pri kríži a pri Ukrižovanom, tiež pochádzali z toho národa. Ale väčšina ostala tvrdá. Dívali sa na toho, ktorého prebodli a nechceli uznať, že ho prebodli oni, i keď to bol Riman Pilát, ktorý ho odsúdil, rímski vojaci, ktorí ho pribili na kríž a rímsky vojak, ktorý mu kopijou prerazil srdce. Príčinou bol národ, a to mu vytýka aj sv. Augustín: „Aj vy, židia, ste ho zabili. Ako ste ho zabili? Mečom jazyka, keď ste volali: Ukrižuj, ukrižuj ho.“

Ešte raz bude naň svet hľadieť. Sám to predpovedal pred veľradou židovskou: „Uvidíte Syna človeka sedieť na pravici moci Božej, prichádzaj v oblakoch nebeských.“⁸ I tí, ktorí dnes znovu križujú Syna Božieho.⁹ Ale vtedy budú sa biť v prsia. Je to opäť sv. Ján, ktorý to zaznamenáva v knihe svojich zjavení: „Hľa, príde s oblakmi a uvidí ho každé oko, aj tí, ktorí ho prebodli. A budú sa pre neho v prsia

⁷ 2 Kor. 6, 2 (prvá nedeľa pôstna).

⁸ Mt. 26, 64; srv. Dan. 7, 13.

⁹ Žid. 6, 6.

biť všetky pokolenia zeme.”¹⁰ Aj vtedy budú nariekať,¹¹ nie však nad ním, ale sami nad sebou.¹² A on i vtedy bude prebodnutým Baránkom, veď rany rúk, nôh a boku mu ostaly. Ale bude už Baránkom vífazným, osláveným: „Hodný je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc a božstvo a múdrosť a silu a úctu a slávu a žehnanie.”¹³

A hodný je, aby sme už teraz, najmä v čase pôstnom, volali k nemu: „Klaniame sa Ti, Kriste. a dobrorečíme Ti, lebo si skrze svoj kríž vykúpil svet!”

¹⁰ Zjav. 1, 7.

vyjadrujú sa tým

¹¹ V hebrejčine

istým slovom.

pojmy nariekať a

¹² Luk. 23, 28.

biť sa v prsia

¹³ Zjav. 5. 12.

Prof. P. Em. Soukup O. P.:

Rozumieť priateľovi

Pomer apoštolov k Majstrovi zostane vždy vzorom práce duše, hľadajúcej Božie priateľstvo. Celá výchova apoštolov smerovala k tomu, aby Majster mohol konečne prehlásiť: Prestali ste byť služobníkmi, ste mojimi priateľmi. Nebola to výchova ľahká ani krátka. Ani pri nej Majstrovi nezáležalo najviac na tom, aby ho apoštolovia milovali. Svojou sústavnou vytrvalosťou vo výchove chcel dosiahnuť, aby mu rozumeli. Že to bolo hlavné, dokazujú jeho smutné vzdychy: neviete, čieho ducha ste, ... nechápeš, čo je Božie, ... ako ťažko chápete. To je aj naša úloha: rozumieť Priateľovi.

Je to veľmi opovážlivé slovo: rozumieť Bohu. Ale Boh sám ho musel vysloviť ako želanie, ak máme sa stať naozaj jeho priateľmi. Svätý Tomáš Akvinský¹ napísal, že Boh je život, lebo je pravda; predtým² všetko tvorenie Božie

¹ Teol. Suma: I, ot. 18 čl. 3.

² Teol. Suma: I, ot. 14.

uvádza na rozum Boží. Keď má byť človek naozajstným Božím priateľom, prispôsobeným a milujúcim, žijúcim akosi rovnakým, jedným životom s Bohom, rozum človeka musí byť uprený k Bohu s „prenikavou a strašnou zvedavosťou lásky.”

Začiatkom priateľstva býva pozornosť, prehĺbeným priateľstvom je chápať bytosť, pohnútky a konanie priateľa, na vrcholoch priateľstva stojí ono „rozumieť priateľovi”, o ktorom svätý Tomáš³ hovorí, že je „trvalé prebývanie milovaného v milujúcom podľa slov sv. Pavla⁴ „mám vás v srdci”.

To je stupnica nášho „rozumieť Priateľovi”.

Najsamprv pozornosť. Mohli by sme to nazvať naväzovaním stykov i udržovaním stykov. To je jediná cesta, ktorá je nám otvorená k Bohu, „ktorého nikto nikdy nevidel”; videl iba jeho diela. Teda na Boha musíme upierať pozornosť rozumu.

Ani tu nemôžeme sa vyhnúť pohľadu do duše v ľudskom priateľstve. Keby sme nevedeli, že je to prírodný zákon, žasli by sme a vari by sme sa aj usmiali, keby sme pozorovali, ako človek namáha sa dosiahnuť prítomnosť priateľa a udržať si ju. V prítomnosti priateľa vidí len jeho a na všetko ostatné zabúda; ako Mária v Betánii sadla si k Ježišovým nohám a Marta dobre vystihla stav jej duše, keď povedala, že sa o nič nestará, že všetku starosť ponechala Marte. Ako duch i myseľ je zaujatá prítomným priateľom, tak do diaľky upiera sa duch na vzdialeného priateľa so zdvojeným úsilím, aby nahradil aj pozornosť smyslov. Myslíme, čo robí, čo hovorí, čo ho teší alebo zarmucuje, pri vhodnej i nevhodnej príležitosti v duši zjaví sa nám jeho obraz, rozjímame o každom slove, ktoré nám povedal alebo napí-

³ Teol. Suma: I—II, ot. 28. čl. 2.

⁴ Filip. 1, 27.

sal, aby sme prenikli celú bytosť priateľa, aby nám nič nebolo tajné — aby sme mu rozumeli.

Tou cestou a takto musí ísť pozornosť rozumu k Bohu. Preto má Boh tak málo priateľov, že človek venuje pozornosť svojho ducha sebe a tvorom a nedbá ani na ich spojitosť s Tvorcom; nemôže mať Boha za priateľa, kto o Bohu skoro nič nevie. Sv. Pavol napísal: „Ten, ktorý pristupuje k Bohu, musí uveríť, že je, a že tým, ktorí ho hľadajú, je odplatiteľom.”⁵ Odplatou hľadania je priateľstvo; u Boha vždycky.

Keď hľadáme, rozumom prenikneme k Bohu. Hľadá suchý a azda napoly pochybujúci rozum, a predsa nájde mnoho. Nájde pravdy o súcnosti, veľkosti, dokonalosti Božej. Nájde dosť pre srdce, aby zatúžilo po sblížení.

Rozum, vedený celou oddanosťou tomuto Bohu, hľadá a v obrysoch nájde nežný súlad farieb, očarujúce podrobnosti. Je to veľmi vábivé hľadať u ľudí, ktorých považujeme za dobrých a vynikajúcich, podrobnosti farieb myšlienok, úmyslov a konania; čím viacej musí vábiť u Boha? Nečudujeme sa dušiam, ktoré vedely čo aj osem hodín denne prežiť v tichom norení myšlienok do mora Božej pravdy, ako najsamprv porovnávaly Božie diela, potom navzájom porovnávaly pravdy získané pozorovaním diela Božieho. až čítaly v Bohu — Pravde ako v otvorenej knihe. Iba ten by sa mohol čudovať, ktorý nepoznal rozkoš pri iskrení svetiel pravdy. Pozorné čítanie Písma sv. môže nás viesť, a v začiatkoch nás musí viesť; v ňom Boh hovorí o sebe, slová božsky hlbkej pravdy. Viesť nás môžu skúsenosti vyškolených v tomto spojovaní rozumu s Bohom. Ale keď chceme získať Božie priateľstvo, musíme ísť touto cestou. Lebo priateľovi neporozumieme, keď neusilujeme sa porozumieť mu, a to je začiatok konca priateľstva.

⁵ Žid. 11, 6.

Svätý Tomáš Akvinský hovorí: „Milujúci je svojim rozumom v milovanom, keď nespokojuje sa povrchným poznaním milovaného, usiluje sa rozoberať podrobnosti milovaného, a tak preniká do jeho hlbín. Ako je písané o Duchu svätom, že spytuje i Božie hlbokosti.”⁶ Tak vznikne druhý stupeň rozumieť Priateľovi, trvalé spojenie rozumu s Priateľom.

Keď milujúci človek porozumie Bohu, ako bolo dosiaľ povedané, nepostačí mu, že poznal smysel všetkého, čo nám viera hovorí o Bohu. Ani by nebol spokojný, keby naozaj bola ukonená ona „strašná zvedavosť lásky”, ale chce, aby tieto pravdy o Bohu ako svetlo prežiarovali všetky jeho ostatné myšlienky; svoje úsudky a odhady chce vždy zariaďovať podľa úsudkov a odhadov Božích, všetky svoje myšlienky chce mať pod dozorom práva a myšlienok o Bohu.

Mystici tu povedali čudné slovo, aby naznačili tento stav: „posadlosť Božstvom.” Rozum je tak preniknutý pravdami o Bohu a myslením na Boha, že nikdy nie je celkom bez ich vplyvu, že nikdy nie je dokonalo „roztržitý”, to jest odtrhnutý od právd Božích. Mimovoľne príde tu na um výraz síce triviálny, ale označujúci podobný stav v ľudských malých rozmeroch, keď počujeme, že človek je za človekom ako posadlý.

Keď duša takto rozumie Priateľovi, otvorila si cestu ku šťastiu svätého priateľstva. Rozumie, vie, čo miluje, vie, prečo miluje, a nastáva onen slastne mučivý hlad po Bohu; nie hlad žobráka, ktorý by vo svojom hlade jedol čokoľvek, ale hlad vypestovanej chuti, nenásytnosť.

Potom o Priateľovi musí hovoriť všetko, i to, čo nie je on, i to, čo sa zdanlivo alebo naozaj stavia medzi neho a dušu. Nenásytnosť hla-

⁶ Teol. Suma: I--II, ot. 28, čl. 2.

dného, rozumejúceho stáva sa vynachádzavou. Medzi Boha a dušu stavia sa hmota sveta zdanlivo nepriehľadná. Kto porozumel Priateľovi, usiluje o spriehľadnenie; každá z tisíc povinností života ukáže mu Priateľa, nehody a náhody, dielom Majstra a Prozreteľnosti bude vyplnený celý jeho život.

Rozvinie sa veľmi veľká činnosť rozumu. Keď ľudský duch sa usiluje najhlbšie rozumieť Priateľovi, Priateľ rozvíja v ňom dary Ducha svätého: dar rozumu, bezpečný a prenikavý smysel pre Božie pravdy; dar múdrosti, spájajúci všetky pravdy s Bohom — Pravdou; dar vedenia, nachádzajúci Boha v jeho tvoroch.

Vyvolená hŕstka duší dospeje tak až k takzvanému nazeraniu (kontemplácii) už na zemi. Kde priateľsky vyspelá láska hľadá porozumenie Priateľa, tam prúdy milosti splývajú s neba, vždy viacej smývajú prach i zem samu, všetky pomôcky, ktorými ináč rozum pracuje, stanú sa na chvíľku zbytočnými, a duch rozumie Priateľovi tak, že ľudská reč už nemá slov na to, čo duch vidí a poznáva o Priateľovi.

Aké je to šťastie pre celú bytosť človeka! Keď konečne tak rozumie Priateľovi, že všade tuší hĺbky onoho tajomstva Božej prítomnosti, že duch človeka naozaj prebýva v Bohu svojimi myšlienkami; keď Boh duchu človeka ukazuje stále väčšie hĺbky svojej krásy a dokonalosti.

Preto svätý Pavol, keď až sem dospel, mal už len jedno želanie: „Túžim odobrať sa a byť s Kristom.“⁷ Už len to jediné ostáva ako posledné a najvyššie „rozumieť Priateľovi“ — hľadiť naň tvárou do tváre v nebi. Bez akejkoľvek prekážky, bez akéhokoľvek omedzenia, okrem toho jediného, ktoré vyplýva z rozdielu medzi Bohom a tvorom.

⁷ Filip. 1, 23.

Sv. Tomáš Akvinský hlboko videl, keď učí,⁸ že život večnej blaženosti je práve toto vrcholné rozumenie Priateľovi, naplnenie rozumu Bohom.

Rozumieť Bohu je tedy základná požiadavka života naozaj kresťansky zariadeného; je pôda, z ktorej vykvitajú najväčšie krásy tohto života, ktorý sa vždy viacej učí milovať pravdu; je kus raja na zemi.

Univ. prof. Dr. Jozef B a b o r :

V Stvoriteľových službách

Pravá stredoveká dominikánsko-františkánska scholastika hovorila „generatio“ tiež o veciach a stavoch anorganických, lebo vedela spoločné náležitosti neústrojného i ústrojného sveta vystihnúť s takými vysokými abstrakciami, akých my teraz už nie sme ani schopní; jednako práve náuku o rozmnožovaní organizmov priviedla na vysoký teoretický stupeň so zvláštnym dôrazom na špecifickú podobnosť medzi generáciami (zv. ostatne „secundum speciem suam“ v Geneze). Rozmnožovanie organizmov podivným spôsobom závisí od pohlavnosti, a táto je principiálne dvojaká (samec a samica); príčinu, účel, celý životný dôvod tohto zariadenia je nám celkom neznámy a empiricky aj rozumovo doteraz celkom neprístupný (všetci vážni biológovia predošlých čias až do dnešného dňa, napr. F. M a i n x 1937, H a n s D r i e s c h 1941 a mnohí iní). Zdá sa, že túto vec nevypátrame ani najstarostlivejším štúdiom zdola, ale s istej teoretickej výšky naturfilozofickej a ontologickej, cez nahliadnutie do tejto záhady shora: v prirodzenom usporiadaní zrkadlí sa nadprirodzený poriadok, a v generácii ústrojencov vidíme akýsi záblesk tvorivej činnosti; to je tak najmä pri propagácii

⁸ Teol. Suma: I—II, ot. 3, čl. 8.

ľudského pokolenia. Ľlovekovi je tuná dané priamo pôsobit' s Tvorcom. Už intímny pôvod dieťaťa po telesnej stránke z tela rodičov je zjav úžasný, ale do vyššieho poriadku je prenesený ešte tou nezaslúžiteľnou a nepochopiteľnou výsadou, že rodičia dávajú priamo príležitosť a podnet samému Bohu k stvoreniu novej ľudskej duše. Crescite et multiplicamini et implete terras! To je príkaz, ale i privilegium a požehnanie a výzva k priamemu spolupôsobeniu so samým Stvoriteľom! Môžeme si predstaviť vyššie vyznamenanie? Cirkev to úchvatne vyjadruje formuláciou: Toto spoločenstvo (ženy s mužom) si takým požehnaním obdaril, že jedine ono neodňala ani pokuta dedičného hriechu, ani trestný výrok potopy (sv. omša novomanželov). Rozmnožovanie pokolenia ľudskeho závisí od najzákladnejšieho elementu ľudskej spoločnosti, ktorým je rodina s monogamickým, nerozlučným, sviatostným manželstvom; manželstvo nielen v Starom zákone, ale už v praveku a teraz i u najprimitívnejších národov, pokiaľ sú na pôvodnom stupni, i keď k nim doteraz neprišlo svetlo kresťanstva, vždy a všade je quasi sacramentum a ontologická, morálna, právna, estetická, ba i somatická jednota rodičov, ktorá nemôže byť dokonalejšie vystihnutá ináč, ako: dvaja v jednom tele. Teda ako je to so záväzkom ľloveka k potomstvu? Podľa talmudu „kto nesplodil ľloveka (t. j. Žida), vinný je z vraždy“. Je to tak? Nie. Už v rastlinstve a u zvierat — čo nie je pre ľloveka nijako záväzné — sú funkcie nevyhnutné pre jedinca (smyslová a hybná činnosť, výživa a pod.) a funkcie nevyhnutné pre jedinca (rozmnožovanie je nevyhnutné len pre druh). Ale tým viac u ľloveka. Spevákovi nestáva sa každý, kto je obdarený laryngom, ale i hudobným sluchom, spôsobilosťou k spevu a vycvičeným estetickým úsudkom. Zanechať potomstvo nie je po-

vinnosťou každého človeka, ale výsadou niektorých celkom zvláštne povolaných k tomuto vznešenému, ale aj zodpovednému a ťažkému úkonu. Celibát čistý, svetský, dobrovoľný je možný, ba i obdarený rozličnými výhodami v prirodzenom i nadprirodzenom poriadku; posvätný kňazský celibát nad to ešte vyniká „toto coelo” (Jos. Antonelli) nad svetský. Sv. Tomáš Akvinský napísal:¹ „Božská Prozreteľnosť človekovi dáva to, čo je nevyhnutné celému druhu; ale predsa každý človek to nemusí používať. Človek totiž dostal staviateľskú príčinlivosť a silu na bojovanie, ale predsa všetci nemusia byť staviteľmi a vojakmi. Práve tak, aj keď Boh človekovi dal silu plodiť a to, čo je zariadené k jej úkonu, predsa každý nemusí sa usilovať o úkon plodenia.”

Biskup von Keppeler označil kňazský celibát ako „Ritterschlag zur Todesbereitschaft”. Pravé vedy biologické i lekárske sú v dokonalej shode s týmito odvekými názormi. Ale povolanie k stavu rodičovskému nielen je nevyhnutným zariadením k propagácii ľudstva, ale tiež na určité podmienky je záslušné a výhodné; je i zodpovedné. Keď snúbenci prídu „na katechismus” pred svadbou, obyčajne počujú od pána farára: Každému manželskému páru je Prozreteľnosťou určený istý počet detí; človek do toho síce môže násilne zasiahnuť, ale nie bez veľmi ťažkého hriechu. Výsledky dnešných vied prírodných a lekárskejších učia: každému manželskému páru je prírodou určený istý počet detí; človek do toho síce násilne zasiahnuť môže, ale nie bez veľmi ťažkého poškodenia svojho zdravia. Koľko ráz už bolo povedané a opakované: Vydaté ženy sú nemocné nie od tých detí, ktoré majú, ale od tých, ktoré nemajú.

¹ C. G. 1. 3. 137.

Za novou renesanciou

Boh stvoril svet nadprirodzený a prirodzený. Stvoril teda nadprirodzené kráľovstvo, v ktorom panuje láska (ordo Caritatis) a v ktorom sú všetci sviazaní putom lásky (vinculum Caritatis). Okrem toho stvoril kráľovstvo prirodzené, v ktorom má panovať spravodlivosť a lúbošť (ordo iustitiae et amoris) a v ktorom majú byť všetci sviazaní putom lúbošti a spravodlivosti (vinculum amoris et iustitiae).

Vidíme podľa toho zjavne, že môžeme a máme byť naraz občanmi dvoch ríš: ríše nadprirodzenej a ríše prirodzenej. V nadprirodzenej ríši kráľovstva lásky dostávame cez štátne občianstvo detinstvo Božie, v prirodzenej ríši kráľovstva spravodlivosti a lúbošti dostávame cez štátne občianstvo prirodzený predpoklad pre rozvitie nášho človečenstva. Kto však chce byť dokonalým občanom prirodzeného štátu na zemi, musí byť ešte dokonalejším občanom nadprirodzeného štátu na nebi. Preto pozemské občianstvo človeka musí predchádzať nadzemské občianstvo dieťaťa Božieho. Prikladom ideálnej syntézy detinstva Božieho s človečenstvom je Panna Mária. V tom je Ona vyvrcholením dokonalosti, ktorú nikto nedosiahne. Preto jej Boh priznal v nadprirodzenom kráľovstve privilegované prvenstvo nadprirodzeného štátneho občianstva — urobil ju kráľovnou.

Všetci ľudia nemajú túto možnosť ideálnej dokonalosti podľa príkladu Máriinho, ale iba katolíci. Dokiaľ sa dostali k tejto možnosti, prešli troma štádiami:

Naši prví rodičia v raji žili v takom stave, že nikdy by neboli zhrešili, keby sa vždy boli riadili podľa večného zákona vôle Božej. Sv. Augustín to vyjadril slovami: „non posse peccare”.

Jednako zhrešili, a to dobrovoľne. Tak sa celé pokolenie ľudské dostalo do stavu, ktorý sv. Augustín vyjadril slovami: „non posse non peccare”. Hrešili ustavične.

Ale prišiel Kristus-Bohočlovek, ktorý svojím spasiteľským dielom položil základ k ceste zpiatky, do pôvodného stavu pred spáchaným dedičným hriechom. Je to cesta postupnej novej obrody, čo právnici vyjadrujú slovami „restitutio in integrum”. Pre tento cieľ založil Cirkev a obdaril ju výsostným právom udeľovať sedem sviatostí. Žijeme teda v stave, ktorý sv. Augustín vyjadruje v slovách „posse non peccare”. Môžeme teda nehrešiť. To privilegium máme teda jedine my katolíci.

Jednako žijeme dnes v kríze. Menujeme ju často krízou hospodárskou, inokedy sociálnou. V skutočnosti je to kríza duchovná, v ktorej nebol zatemnený len rozum a zahlušené svedomie, ale v ktorej stratili sme nadprirodzené detinstvo Božie v prospech prirodzeného človečenstva. Teda človek stratil nadprirodzené štátne občianstvo a spokojil sa s obyčajným osvedčením o štátnom občianstve pozemskom. Najprv opustil Cirkev, potom kresťanstvo a nakoniec aj človečenstvo. Stal sa plavou beštou, ktorá dnes zúri a vo svojom zvlčení ničí všetko, čo vystavilo dieťa Božie, človek pri hľbokej viere a zdravom rozume.

Ako zastaviť túto potopu? Aké hrádze nastavať? Iba tak zastavíme cestu skazy, ak sa vrátíme k detinstvu Božiemu, a tým aj k človečenstvu. Aby sme to vedeli, musíme sa znovu naučiť od hraníc rozumu veriť, dúfať a milovať.

Kto však najprv zodpovedá za túto krízu? Tí, ktorí sú na zemi najviac privilegovaní, a predsa túto privilegovanosť nielen že nevyužívajú, ale zneužívajú. Ale kto je to? Katolicizmus? Nie. Teda kto? Nesmierna väčšina katolíkov bez rozlišovania podľa mena a stavu,

ktorí zabudli na povinnosť, že ustavične vlastnia dvojaké štátne občianstvo. Zabudli na štátne občianstvo nadprirodzené a spokojili sa iba s obyčajným prirodzeným štátnym občianstvom. Prestali byť dieťkami Božími a stali sa obyčajnými ľuďmi. Už nevedia nasledovať prvých kresťanov. Tí, ak sa dostali navzájom do kolízie, nikdy nerozmýšľali, ktorému osvedčeniu o štátnom občianstve majú dať prednosť: či nadprirodzenému alebo prirodzenému. Ak ich nútili k obetiam pohanským bohom ako občanov pozemského kráľovstva, radšej vyriekli slová: christianus sum, ako slová: civis romanus sum. Radšej šli do arén, ako do kresiel; radšej šli ad leones, ako za časným bohatstvom a zlatom. Nevraždili deti v mene pozemských zákonov, nezbijali bližných úžernícky na plácach, neboli otrokmi nijakého telesného orgánu, ale stáli v službe Ducha. Žili a umierali po katolícky ako deti Božie. Umierali ako občania prirodzeného kráľovstva, aby sa znovu narodili pre večný život v kráľovstve nadprirodzenom.

Aj vtedy sa našli slabosi, ktorí sa pod maskou kresťanstva vystatovali, že sú kresťanmi, aby tým viac pošpinili čistý kresťanský štít. Nemali však znaku, ktorý mali prví kresťania. Nemali lásky. Veď sami pohani hovorievali o kresťanoch: Hľa, ako sa milujú. Kto by však vedel úprimne milovať človeka, ak nevie vrúcne milovať Boha? Títo pseudokresťania nemali však práve tejto lásky, preto ich poznávali ako zradcov a rúhačov, ktorí nevedeli umierať. Večne totiž bude platiť: Len ten vie žiť, ktorý vie aj umierať ako Kristus. Vedzme, že smrť Kristova je vyvrcholením života Kristovho. A to si dobre uvedomili práve prví kresťania.

Priznajme sa preto, že nepriatelia Cirkvi a trojjediného Boha nie sú za hradbami Cirkvi. Darma ukazujeme na židov, pohanov a ostatných kresťanov. Najväčšími nepriateľmi Krista

sú falošní katolíci medzi nami, v našich radoch. Veď my máme najväčšiu možnosť nehrešiť, keďže sme členmi Cirkvi, obdarenej prameňami siedmich sviatostí. Pritom hrešíme a Bohu nedovoľujeme, aby v nás kráčať zemou, aby ďalej cez nás robil zázraky v takej hojnej miere ako predtým a plným priehrstím rozdával lásku v časoch, plných nenávisti. Farizejstvom a neprípustným kompromisníctvom na úkor Boha nenakŕmime lačných, nenapojíme smädných, nezaodejeme nahých, nepohostíme počestných, nepotešíme chorých, nevykúpime zajatých a nepochováme mŕtvych.

Preto späť k obrode seba samých. Zpäť k stavbe duchovných chrámov v nás, v našich srdciach, v ktorých sa musí stretnúť podľa našich schopností a miery Božej milosti nadprirodzené štátne občianstvo so štátnym občianstvom prirodzeným. Cesta k tejto renesancii ľudstva vedie najprv cez renesanciu katolíkov samých, a to podľa ich postavenia v Cirkvi. Vedzme aj to, že Boh túto obnovu prevedie, čo aj krvavo, aby naučil ľudí účinným spôsobom objektívnej pravde a dobrote a odučil ich ľži a farizejstvu. Musí panovať kráľovstvo nadprirodzené, a len v jeho rámci môže prekvitať kráľovstvo prirodzené. To je smysel dejín, i keď robí sa násilie proti Bohu a často v mene Boha. A to aj čo by sa mala uskutočniť slávna veta: krv mučeníkov, semeno kresťanov.

P. Vojtech Müller O. P.:

Katolíckosť Cirkvi

Cirkev, keďže je druhý Kristus, ktorý prišiel všetkých ľudí posvätiť, keďže Cirkev je nástroj, ktorý sprostredkováva svetu posvätenie, potom tento nástroj musí byť univerzálny, pre všetkých, ako Kristus je Spasiteľ všetkých. Preto i pravá Cirkev Kristova musí byť všeo-

becná, katolícka. Kristus Pán bez výnimky pre každého ustanovil aj Cirkev aj katol. náboženstvo, keď apoštolom povedal: Idúc do celého sveta, učte všetky národy. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta!¹ Z týchto slov Kristových vidíme, že svoje učenie a svoju Cirkev ustanovil pre každého, nielen pre jednu dobu, ale pre všetky časy bez rozdielu. Nezáleží na tom, či niekto je starý alebo mladý, muž či žena, učený alebo neučený, boháč či chudák, matka alebo rehoľnica, či jednotlivec je z bielej rasy, čiernej alebo žltej. Každý človek, nech je akejkoľvek národnosti, vzdelania alebo sociálneho postavenia, má svoj podiel v kráľovstve Kristovom, ktoré nie je kráľovstvom s tohto sveta ani tohto sveta. Keďže svojou podstatou je duchovnej a mravnej povahy, neviaže sa na to, čo veci obmedzuje a partikularizuje.

Keď kráľovstvo Božie spočíva v tom, aby vôľa Božia bola splnená tak na zemi ako i na nebi, potom, ako neurčujeme hranice neba, tak nemôžeme určovať ani hranice na zemi, pokiaľ má prísť kráľovstvo Božie. Jednoducho celé nebo a celá zem má byť kráľovstvom Božím, všetko bez výnimky má plniť vôľu Božiu. Kristus Pán poukazuje apoštolom na to, ako Boh posielal slnko a dážď pre všetkých bez výnimky, nerobí rozdiel medzi pohanom a kresťanom. Prístup do kráľovstva Božieho nie je výsadou nejakej rasy, ale je možný každému, kto plní vôľu Otca nebeského. Boh rozsieva všade semená svojich právd, nepýta sa, či tá zem, kde ide siať, je slovenská, nemecká, židovská alebo pohanská. Všetko závisí jedine od toho, či je súca a ochotná prijať jeho semeno.

Apoštolovia to dobre chápali, a preto sv. Pavol mohol povedať: Podľa Krista nie je tu Žid, ani Grék, nie je sluha, ani slobodný, nie

¹ Mat. 28, 19—20; Mat. 16, 15.

je muž ani žena, lebo vy všetci ste jedno v Kristu Ježišovi.² Keby dnes žil sv. Pavol, v tom smysle by musel povedať i dnešnému svetu: Nie je tu Slovak, ani Nemec, Talian, Japonec alebo Američan, Maďar alebo Čiňan, ale vy všetci ste ľuďmi, ktorých Kristus spasil a pre ktorých prišiel na tento svet.

Táto všeobecnosť Cirkvi, ktorá v sebe zahŕňa jej katolíckosť, neznamená však len všeobecné geografické rozšírenie. Pravda, to všetko v sebe obsahuje, ale najsamprv značí jej kvalitatívnu vlastnosť, ktorej kvantitatívnosť je len následkom. Preto pod všeobecnosťou Cirkvi, ktorá v sebe zahŕňa katolíckosť, treba predovšetkým rozumieť duchovnú všeobecnosť, ktorá je základom pre to, aby mohla sa stať majetkom všetkých. Tak ako pravda sama v sebe nie je určená pre niekoho, ale pre každého. Preto tejto všeobecnosti a katolíckosti Cirkvi odporuje všetko to, čo Kristovo náboženstvo robí závislým od hmoty alebo od nejakých národných vlastností, čo by mu nedovoľovalo rozšíriť sa po celom svete. Takáto prekážka katolíckosti Cirkvi je každý náboženský individualizmus, ktorý sa opiera o jednotlivca a všetko posudzuje s osobného hľadiska, ďalej individualizmus filozofický, morálny a hospodársky, ktorý sa kde-tu zjavuje; to by znamenalo evanjelium urobiť závislým od týchto otázok, ktoré chcú riešiť problémy tohto sveta. Podobnou prekážkou by bol výstredný nacionalizmus, ktorý miesto aby dal cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo jemu patrí, chcel by využiť evanjelium ako agenta pre svoje vnútorné a vonkajšie panstvo. Preto Cirkvi katolícka nikdy sa nerozlučne nespojila s nejakým politickým, filozofickým alebo sociálnym partikularizmom. Naopak, aby si uchovala svoje všeobecné a katolícke poslanie, mu-

² Gal. 3, 28; Kolos. 3, 11.

sela bojovať a bojovala za to, aby mohla dávať Bohu to, čo je Božie, aby si uchránila svoje právo duchovnej moci, ktorú predstavuje. A práve v tomto jej duchu ukazuje sa jej všeobecnosť a katolíckosť, nie v duchu pozemských snáh, pozemského hmotného mocenstva, ale výboja celkom nezištného, nadprirodzeného.

Takto Cirkev je všeobecná, katolícka, lebo každý môže byť v nej spasený. Je isté, že každý je povolaný k spásu. I keď každý človek nebude reagovať na túto výzvu, jednako všetci sme pozvaní do kráľovstva nebeského, všetci sme povolaní k svätosti. A keďže Cirkev je ten nástroj, ktorý ľudí posväcuje, musí byť nástroj univerzálny v čase a v priestore. Musí byť univerzálna v čase, lebo keby Cirkev odklonila sa od tohto svojho poslania, spása by nebola možná. Kristus tým, že Cirkev ustanovil za pokračovateľku svojho diela, odstránil akúkoľvek potrebu iného náboženstva, iného prostriedku spásy pre človeka. Nikto od Kristovho príchodu na svet nemôže povedať, že v Cirkvi nenachádza prostriedky svojej spásy a preto musí ju hľadať inde, v inom náboženstve, v inej spoločnosti. Cirkev ako pokračovateľka jediného Spasiteľa sveta, Ježiša Krista, je všeobecná spoločnosť pre každého, bez rozdielu postavenia, národnosti a rasy. To preto, lebo má duchovnú všeobecnosť — katolíckosť, ktorá je nezávislá od hmoty, a ako taká, môže byť majetkom všetkých a Kristom je aj pre všetkých ustanovená.

Okrem toho Cirkev je všeobecná, katolícka v tom smysle, že jej vplyv má pôsobiť v celom svete, teda priestorove, geograficky. Aj v tomto smysle je všeobecná. Iné náboženské systémy, hovorí kardinál Wiseman, vyhovujú niektorému národu, krajine . . . Jediné kresťanstvo je náboženstvo každej zeme a každého národa. Od jedného pólu k druhému vidíme, ako podľa neho žije celá ľudská spoločnosť vo svojej pe-

strosti, bez rozdielu na ich rozličné sústavy, vlohy, zvyky a štátne zriadenia.

Idte teda, učte všetky národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha sv.; učte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal,³ a „budete mi svedkami v Jeruzaleme a vo všetkom Judsku i v Samaritánsku, a až do končín zeme“⁴ to sa ustavične v Cirkvi uskutočňuje. Od počiatku kresťanstva vidíme tú expanzívnu silu nielen u vzdelaných národov, ale i medzi barbarmi. Katolícky apoštolát od apoštolov ustavične pokračuje. To preto, lebo povahou Cirkvi je šíriť sa. Je horčičným semenom, ktoré má vyrásť v mohutný strom, ktorého konáre budú siahať do celého sveta. Inakšie by nespĺnila svoje poslanie, nebola by skutočnou Cirkvou Kristovou.

Táto katolíckosť Cirkvi neznamena, že Cirkve od svojho počiatku mala byť po celom svete. Ako Kristus, tak i ona musela napred vystúpiť navonok, nechať sa poznať a priťahovať duše k sebe. Musela bojovať a zápasiť proti všetkým prekážkam, stavajúcim sa jej do cesty. Jej katolíckosť javí sa však v tom duchu výbojnosti, s ktorým ide za dušami čo by sa čo robilo. Duch sv. misii nie je ničím iným ako výrazným znakom jej katolíckej všeobecnosti, univerzálnosti, znakom toho, že je pravou Cirkvou Kristovou. Ide všade a každému vyhovuje. Nemá slová len k jednej dobe, len pre niektorý národ alebo pre istú skupinu ľudí, ale pre celé ľudstvo, vie vyhovieť všetkým duchom a zadosť urobiť potrebám všetkých sŕdc, a to každému svojším spôsobom, lebo je univerzálna, katolícka. A katolíckosť nie je šablóna, ale plná pravda, ktorá svojím spôsobom môže uspokojiť každú snahu, mentalitu, každý národ. Preto sú možné rozličné prejavy zbožnosti u

³ Mat. 28, 19—20.

⁴ Sk. apošt. 1, 8.

jednotlivých národov, preto nikto nemôže povedať, že sv. Peter a Pavol, sv. Dominik, sv. Tomáš Akvinský, sv. Don Bosco atď. je ten istý typ svätosti; preto v Cirkvi sv. môžu byť rehole, preto je možná i mystika dominikánska, karmelitánska, františkánska, ktoré nám odhaľujú rozličné hľadiská a spôsoby našich vzťahov k Bohu, jedinému cieľu všetkých.

DO VÝŠAV

Vy ste svetlo sveta

Ako učителиa pre dobrý (príkladný) život sú soľou, ktorou sa ľud solí, tak pre slovo náuky sú svetlom, ktoré nevedomých osvecuje. Ale najprv treba dobre žiť a až potom dobre učiť. A preto Pán Apoštolov najprv nazval soľou a až potom ich pomenoval svetlom: **Vy ste svetlo sveta.** Alebo, keďže soľ udržuje nejakú vec, aby sa nestala horšou, svetlo zas osvecovaním k lepšiemu privádza, preto Apoštolovia boli nazvaní najprv soľou, a to pre Židov a pre kresťansky ľud, ktorí Boha poznávajú a ktorých udržujú v Božom vedení; svetlom zas pre pohanov, ktorých privádzajú k svetlu vedenia. (Sv. Ján Zlatoústý.) Ale tu svetlom nemáme rozumieť nebo a zem, ale ľudí, ktorí sú na svete, alebo ktorí milujú svet. Apoštolovia boli poslaní, aby ich osvietili. (Sv. Augustín.) Lebo v povahe svietidla je, aby šírilo svetlo všade, kde ho nesieme, a aby vnesené do príbytkov odstránilo tmu vífaziacim svetlom. Tak aj svet, ktorý bol bez Božieho poznania, dusily husté čierňavy nevedomosti. Apoštolovia priniesli mu svetlo vedenia, a tak zažiarilo poznanie Boha; a kde len kráčali, všade z ich nepatrných postáv svetlo vnikalo do temnôt. (Sv. Hilár.) A ako slnko zameriava svoje lúče, tak aj Pán, ktorý je slnko spravodlivosti, svojich Apoštolov zamieril, aby rozohnali temnoty ľudského pokolenia. (Sv. Remig.) A uváž, aké veľké veci im prisľúbil; že totiž do celého sveta sa má dostať ich slávne meno, ktorí vo vlastnej zemi boli zaznávaní. Ani prenasledovania, ktoré im predpovedal, nemohly ich zatieniť; ba urobily ich ešte slávnejšími. (Sv. Ján Zlatoústý.)

Sv. Tomáš Akvinský, O. P.: Zlatá reľaz.

Boh ľahá k sebe duše tak, že to ani nepozorujú

„Tú som vyhľadával a miloval od svojej mladosti a usiloval som sa s ňou zasnúbiť.“ Tieto slová čítame

v knihe Múdrosti; povedala ich krásna, láskavá večná Múdrost.

Nepokojná duša pri svojich prvých krokoch za-bočila na scestie. Večná Múdrost ju stretla v nevý-slovnej podobe a sladkosťou aj horkými liekami ju priviedla na pravú cestu božskej pravdy. A keď (Služobník) premýšľal o pravdivom riadení, povedal Bohu: Milý, sladky Pán! Od detstva som čosi veľmi túžobne hľadal, a ešte som dobre nepoznal, čo to je. Pane, po dlhé roky usilovne som sa po tom pachtil, a predsa som to ešte nedosiahol. Nevieam, čo to je, ale predsa je to niečo, čo ťahá k sebe moje srdce i dušu a bez čoho nenájdem pokoj. Najprv chcel som to hľadať v tvoroch, ako som iných videl robiť; ale čím viacej som hľadal, tým menej som nachádzal, čím viacej som sa k tomu blížil, tým viacej sa to odo mňa vzdalovalo. Lebo každá predstava, na ktorej som utkvel, prv ako som ju mohol dokonalo preskú-mať alebo pokojne sa jej oddať, hneď na mňa volala: „Nie som to, čo hľadáš!“ Vo všetkom to tak bolo. Ó, Pane, moje srdce dychtí po tom, tak rád by som to mal! Neraz poznal som, čo to nie je; ale moje srdce ešte nebolo poučené o tom, čo to je. Ach, milý Pán nebies, čo to je, alebo ako vyzerá to, čo sa vo mne tak tajomne chveje?

Večná Múdrost: Nepoznávaš to? Už toľko ráz ťa to láskavo objalo a toľme zatarosilo ťi cestu, že ťa celkom a dokonalo pre seba získalo.

Služobník: Pane, nikdy som to nevidel ani nepočul.

Večná Múdrost: Nie bez príčiny! Zavinila to tvoja dôvernosť s tvormi, a tým si sa tomu tak odcudzil a od toho vzdialil. Ale teraz otvor svoj du-chovný znak a pozri, kto som ja. Ja som to, čo si hľadal, večná Múdrost, ktorá ťa svojou božskou Pro-zreteľnosťou naveky vyvolila sama pre seba. Ja som sa ťi toľko ráz postavila do cesty. Koľko ráz by si sa bol vzdialil odo mňa, keby som ťa bola nechala tebe samému. Vo všetkom si vždy našiel nejaký od-por. To je najistejší znak mojich vyvolených, že totiž ich chcem mať iba pre seba.

Služobník: Dobrá, milá Múdrost, teda ty si to, čo som tak dlho hľadal? Ty si to, po čom ustavične dychtila moja duša? Ó, Bože, prečo si sa mi prv neukázal? Prečo si mi to tak dlho skrýval? Po toľ-kých obťažných cestách som tak chodil!

Večná Múdrost: Keby som to bola vtedy urobila, nepoznal by si tak dobre mňa, Dobro, ako ho teraz oceňuješ.

Služobník: Ó, nekonečné Dobro, aké sladké a dobrotivé si sa teraz ku mne ukázalo! Keď som

nebol, dalo si mi bytie, keď som sa odlúčil od teba, ty si sa nevzdialilo, a keď som pred tebou utekal, nežno si ma zdržalo. Ó, večná Múdrost, kiežby moje srdce rozdelilo sa na tisíc kusov a objalo teba, svoju slasť, a s tebou prežívalo všetky dni v ustavičnom milovaní a chválospeve. Po tom túži moje srdce, lebo naozaj len ten je šťastný, komu ty tak láskavo ideš v ústrety a nenecháš ho v pokoji, dokiaľ v tebe nezačne hľadať svoj odpočinok.

Moja vyvolená Múdrost, keď som teraz našiel teba, miláčka svojej duše, nezapudzuaj svojho úbohého tvora. Pozri, ako moje srdce onemelo v slasti i v strasti voči tomuto svetu. Či mám byť aj k Tebe ustavične nemý? Ó, milý Pán, dovol, dovol mojej úbohej duši len jediné slovičko, lebo moje srdce už nevydrží tú opustenosť, keďže v širom svete nemá nikoho, u koho by sa ochladilo, okrem teba, môj dobrý Pán a brat! Pane, len ty poznáš vnútro milujúceho srdca a vieš, že nemôžeme milovať to, čo nijako nemôžeme poznať. Preto, keď iba teba mám milovať, daj sa mi poznať, aby som ťa mohol dokonale milovať.

Večná Múdrost: Najvyšší pôvod všetkých bytostí z ich prameňa nájdeme podľa prirodzeného poriadku, keď zostupujeme od najvyšších k najnižším; a ak chceme sa vrátiť k prameňu, musíme postupovať od najnižších. Preto, keď chceš hľadiť na moje nestvorené Božstvo, uč sa mňa poznávať a milovať v mojom trpiacom človečenstve; to je najrýchlejšia cesta k blaženosti.

Služobník: Pane, preto i ja ti pripomínam tvoju nekonečnú lásku, že si sa so vznešeného trónu, s otcovského stolca sklonil do biedy a potupy na tridsaťtri rokov a že si svoju lásku ku mne a k všetkým tvorom dokázal svojim prehorkým utrpením a smrťou. Rozpomeň sa na to a duchovne zjav sa mojej duši v tej láskyhodnej podobe, ku ktorej ťa snížila tvoja nesmierna láska.

Večná Múdrost: Čím vysilenejšia som svojim milovaním, tým láskavejšia som sobranej a usporiadanej mysli. Moja nekonečná láska ukazuje sa v mojom utrpení ako slnko vo svojom lesku, ako ľubozná ruža vo svojej vôni a ako oheň vo svojom žiare.

Blah. Henrich Suso, O. P.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie

Čítala som životopis Márie Wardovej a tam som si zvlášť všimla tieto riadky: V kráľovstve Božom niet takého veľkého človeka, ktorý by sa nemusel učiť najprv pokore a sebazapreniu. Rozjímala som o tom a nahliadla som, že naozaj len toto môže byť opravi-

vý základ: Človek sám nie je súci na veľké veci, iba milosť Božia ho môže urobiť veľkým; ale duša musí uznať svoju maličkosť, svoju neschopnosť a pokoru od Pána Boha čakať všetko. Keď potom už milosť účinkuje v duši, tá ju vedie k výšavam lásky Božej a lásky k bližnému. Na takýto odriekavý, obeťavý život je schopný iba ten, kto sa zavčasu naučil zapierať a zriekať sa seba. Veľmi, veľmi by som chcela byť veľkou v kráľovstve Božom. Nemôžem zato, Pán Boh vstúpil do môjho srdca túžbu po dokonalosti, veľkosti, kráse, bohumilom živote. Keď sa tak dobre pozrem na seba a vidím svoje veľmi mnohé chyby, som až ustarostená, ako len budem môcť byť svätou? Ale teraz som už spokojná. U Pána Boha nič nie je nemožné! Rozhodla som sa, že sa dám do práce: systematicky a vytrvalo spravím toľko, koľko vládzem, a to ostatné sverím Pánu Bohu. Teda prvá je pokora. Vzdychnem si: To je nie najťažšie. Už roky a roky usilujem sa byť pokornou, ale nijako mi to nejde. Neviem vniknúť do podstaty pokory, necítim ju, ani sa v nej necvičím. Ale teraz chcem! Zaumienila som si kráčať po trnistej ceste dokonalosti, a teraz krok za krokom sa chcem priučiť tejto krásnej ctnosti. Je isté, že sama od seba by som ani teraz nič nemohla, ale dúfam v Pána Ježiša. A On mi veľmi pomáha.

Ž I V O T

Sv. Tomáš Akvinský

Starí dejepisci o sv. Tomášovi Akv. píšu, že bol vysoký, telnatý a priamej postavy. Z dosť dobre obnoveného obrazu vo Viterbe môžeme vypozerovať, že jeho tvár bola preniknutá podivnou, pokojnou a čistou silou. Oči mal čisté a žiarivé sťa dieťa. Črty tváre boli pravidelné, upevnené inteligenciou. Viliam de Tocco píše, že mal také telo, o ktorom Aristoteles učí, že je výsadou veľkých intelektuálov. Bol veľmi citlivý, preto trpel i pri najmenšom telesnom úraze. Ale keď mu púšťali krv (vtedy to bolo časté) alebo vypaľovali ranu, Tomáš začal rozjímať. O chvíľku bol v takej abstrakcii, že mohli s ním robiť, čo chceli, on necítil nič. Táto náklonnosť k abstrakcii bola príčinou mnohých nepríjemností v živote svätca. Pri stole sv. Ludovíta uderil nenazdajky na stôl a zakričal: Hľa, nevývratný argument proti manichejskému bludu! Magister, dajte pozor, oslovil ho páter prior, veď ste na hostine u francúzskeho kráľa, a fahal ho pri tom za kapucňu, aby si uvedomil, kde je. Kráľ

rýchlo zavolať pisára, a Tomáš diktoval nový argument.

Anjelský Učiteľ žil duševne stále usobraný, v mlčaní, šepote modlitieb a Božích myšlienok. Keď ešte študoval, do zázračnej pamäte shromažďoval učenie svojich profesorov a kníh. Nič mu neuniklo, čo by nebol prenikol rozumom a čo by si celým životom nebol osvojil. To bolo životné pravidlo jeho celého intelektuálneho života. Nikdy nezanechal nejakú pochybnosť neobjasnenú. A keď prišiel k pravde, dôkladne sa o nej presvedčil, lebo bol veľmi opatrný: Meral všetko podľa prvej Pravdy, ktorú chcel ukázať aj iným.

Jeho hrdinská vôľa zakotvila sa v láske, ktorá udržovala životnú rovnováhu, zabezpečovala správny mravný život vo vábivých intelektuálnych úskaliach. Sv. Tomáš postavil sa do služieb bližného. V práci nehľadal osobné zadostučinenie, ale videl v nej príkaz Prozreteľnosti. Mal sústrasť so všetkými, všetkým chcel pomáhať, každému vedel poradiť. V Paríži francúzsky kráľ poprosil ho večer, aby mu rozriešil ťažký sociálny problém; ráno dostal od Tomáša jasnú odpoveď. Ale i v takých okolnostiach vystúpil sv. Tomáš ako teolog, lebo posvätná náuka je špekulatívna i praktická spolu. Preto všetko, na čo sa podujal, vždy dobre vykonal. Zo svojho života vylúčil všetky sebecké zvláštnosti, v ktorých by bol býval vynikol, alebo v ktorých by bol jeho rozum odkryl veľmi mnoho. Nie, Tomáš nikdy nehľadal seba. Nikdy nepodľahol pokušeniu, ktoré poznajú všetci intelektuáli: zanechať intelektuálny život a venovať sa vonkajšej činnosti.

Bol neústupný v hájení pravdy. Jeho poslucháči často žasli nad tým, ako chladne znášal osobné útoky. Mužnou veľkodušnosťou na mnohé veci pozeral ako na celkom nepatrné. Bol živej povahy, preto ľahko mohol odpovedať ostrovtipom, lež láskavosťou premohol všetko. Nemiešal sa nikdy do vecí iných; nenávidel nerozvážne posudzovania, dával prednosť prostoduchosti pred nerozmysleným a zlým úsudkom. U neho dokonalosť špekulatívneho rozumu nesklamala ani v nahodilých prípadoch. Raz ktorýsi brat žartom mu povedal: Brat Tomáš, počte sa pozrieť, ako vôl lieta! Tomáš pristúpil k obloku; nezasmial sa, ale povedal: Skôr by som uveril, že vôl môže lietať, ako rehoľník ľuhať!

Tocco a svedkovia jeho svätorečenia o ňom píšu: Bol príjemný v reči, v tvári veselý a milý. Dobrá duša, slobodný v činoch, trpezlivý a opatrný. Veľmi miloval Najsv. Sviatosť oltárnu. Uctieval svätých, P. Máriu, apoštola Pavla a sv. Otca Dominika. Nosil

relikvie sv. Agnesy, ktorá uzdravila z horúčky Reginalda. Na pamiatku toho prisľúbil, že každoročne na sviatok tejto svätice zaplatí bratom klerikom v Neapoli dobrý obed. Ale bol už blízko smrti; preto len raz mohol splniť svoj sľub.

Náuka sv. Tomáša je odosobnená, nie je to náuka Tomášova, lež spoločná náuka Cirkvi a ľudstva. Preto i tomizmus je katolícky, lebo je všeobecný, je cirkevný. Je to dedičstvo Božie, ktoré prijal Anjelský Učiteľ od večnej Múdrosti a od všetkých svojich predchodcov.

Dr. M.

Štátna forma a náboženstvo

Naše náboženstvo, naša viera, vôbec nie je viazaná k nejakej vládnej alebo hospodárskej forme. Cirkev rímskokatolícka nebola by Cirkvou, nebola by živým telom Kristovým, keby nevedela účinkovať v zmenených pomeroch. Vierovyznanie je živá sila, ktorú vonkajšie zmenené pomery nemôžu umŕtvíť. Lebo ono sa obracia k tej čiastke človeka, ktorá je stvorená pre večnosť, pre ktorú nejestvujú etnografické hranice ani rasové rozdiely. Obracia sa k duši, a tá je stvorená pre nebeský režim, ktorý prichádza do nášho vnútra vtedy, keď na dne duše prežívame všetky zjavné pravdy nášho náboženstva. A toto nenahradí nijaká štátna forma, preto sa nebojíme konkurencie Katolíckeho náboženstva od všetkých vládnych foriem žiada iba to, aby spojily spravodlivosť s láskou. Lebo spravodlivosť bez lásky stáva sa tyranstvom, a láska bez spravodlivosťou stranníctvom. Nemáme sa teda čoho obávať, lebo pole našej vlády nikdy nebudú preorávať ľudské ruky; to miesto si rezervoval Boh. My sa obávame len toho, aby sme „nedoplatili“ raz na svoje náboženské presvedčenie, lebo v národe žijú takí jednotlivci, ktorí všade sa oháňajú náboženstvom, Cirkvou, a v súkromnom živote žijú podľa diabolského režimu. Do súkromného života nepripustia Boha, ale satanáša vítajú. Navonok činný katolík, vnútri sluha hriechov! Preto, keď náboženstvo je vecou svedomia, keď je nezávislé od prechodných vonkajších činiteľov, starajme sa o to, aby naša duša žila z náboženstva, aby láska a spravodlivosť vytvorily súladnú jednotu najprv v našom duchovnom živote. Dr. M.

Naše ženy

Niekedy im krivdíme, keď ich posielame z verejného života do kuchyne. Lebo skúsenosť dokazuje, že keby sme mali toľko nadšených mužských pracovníkov, ako máme v ženskom svete, nuž naše ženy by sa vari utiahly a radovaly sa z práce mužov. Vo ve-

rejnom náboženskom živote pracujú nenáročne, obdivujeme ich trpezlivosť, svedomitosť a obetavosť. To sú veru vlastnosti, ktoré by bolo hriechom zahrabaf do kuchynského smetia; načim ich teda využiť k šíreniu slávy Božej. Pravda, každá činnosť má svoje hranice a nemôže byť cieľom rodinného života. Ale mnohých by potešilo, keby muži predbehli ženy v apoštolskej horlivosti. Boly by s tým spokojné i naše katolícky ženy?

Dr. M.

Duchovný život našich žien

Náboženstvo a duchovný život nie sú len pre zmenu programu všedného, ustavične opakujúceho sa života, nie sú nejakou jeho módnou ozdobou, ale požiadavkou každodenného života. Pravda, niekto môže sa viac venovať duchovnému životu, niekto menej, ale poriadny kresťan nemôže byť bez neho. K tým, čo by sa mali viac riadiť v živote duchovným životom, patria i mnohé naše dámy, najmä v mestách. Nemaly by mal čas, a vlastne mnohé by nemaly venovať väčšinu času obliekaniu, manikúre, stráviť čas u holiča a po predpoludňajšej prechádzke vrátiť sa k obedu. Aké pekné by to bolo a užitočné aj pre ne aj pre ich rodiny, keby si zadelily do svojho denného programu aj sv. omšu, kde je k tomu príležitosť, a tá je najmä v mestách, kde sú sv. omše i neskoršie, kedy mamičky už vypravily svoje deti do školy atď. Životné okolnosti ženy a matky najviac dávajú možnosť, aby sa modlila za celú rodinu, vyprosovala pre ňu požehnanie a pomoc. Pomoc pre deti v škole, pre muža v práci, pomoc k tomu, aby svoju materskú úlohu mohla dobre splniť. O koľko krajší, plodnejší a plnejší bol by jej život a život všetkých dám a žien, matiek, keby takto podľa svojich možností žily primeraným duchovným životom. Sú také, čo takto žijú denne. Len je treba, aby ich bolo i po našich mestách čo najviac.

— vm —

LITERATÚRA

PETER LIPPERT: O láske aj bolesti. Nakl. Fr. Urbánek, Trnava 1941, str. 146, Ks 25. Na slovenskom katolíckom knižnom trhu zjavuje sa výbor z kníh P. Lipperta v čase, keď sa mnoho debatuje o nedostatkoch našej duchovnej literatúry. Kto by sa neradoval, kto by nesiahol po knihe, ktorá už toľkým pomohla k šťastiu? Tento výbor z kníh P. L. pokladáme za veľký novoročný dar. L. je človek, ktorý

odporoval skutočnosť života v hlbokej kontemplácii Boha; je to duch, ktorý našiel tie najskrytejšie detaily zákonov Božích vo všedných prejavoch prirodzeného denia, preto na všetko vedel predpísať liek Boží, nadprirodzený. Oči duše mal upreté k nebesám, a s tej nebeskej perspektívy rýsoval ľudstvu cesty k šťastiu. Preto je prorokom moderných čias. Vedel každému primerane povedať, čo s ním Boh chce, a vedel tiež ukázať smer, vedúci k cieľu určenému od Boha. Nepochybujeme o tom, že kniha je obohatením našej duchovnej literatúry. Želali by sme si iba to, aby ju mnohí čítali a najmä prežívali. — im —

Dr. JOSEF CASPER: Um die Einheit der Kirche. Verlag F. Beck, Wien 1940, str. 349, RM 5.80. V kresťanstve ozýva sa dnes túha po jednote. Nikdy sme necítili bolestné údery nesjednotenia kresťanstva tak, ako dnes. Dr. Casper ukazuje spoločnú cestu, ktorá vedie aspoň k začiatkom unionistickej práce v kresťanských cirkvách. V knihe shromaždil vedecké úvahy rímskokatolíckych, evanjelických a ortodoxných spisovateľov, aby ukázal nemeckému národu, že tiež trpí pre náboženskú nesjednotenosť. Ale nie je to kniha len pre Nemcov. Veď vieme, že v jednote je sila, preto načim hľadať cesty k dosiahnutiu cirkevnej jednoty. Kde je Kristus, tam je Cirkev. Keď sme teda deti jedného Otca, keď uznávame Krista za Vykupiteľa a ním založenú Cirkev za nevyhnutný prostriedok pre spásu, toho Krista musíme nájsť v jeho Cirkvi. A s tohto hľadiska kniha je naozaj zaujímavá. Sú tam objasnené všetky problémy, ktoré sa týkajú unionizmu, a všetky štúdie končia s prosbou, aby skoro prišiel slávny deň Turíc, ktorý nás spojí v jednej Cirkvi. Kniha Dr. C. bude zaujímať našich teológov. Keď nemecké kresťanské cirkvi hľadajú základ, na ktorom by sa spojily, tým skôr musíme ho hľadať my, ktorí sme mostom medzi západom a východom. — im —

SIGISMUND VON RADECKI: Wort und Wunder. Verlag Otto Müller, Salzburg L., str. 161, RM 4.50. Každý náš prejav, každé naše slovo musí súhlasiť s naším vnútorným presvedčením. Autor poukazuje na to, že bez kresťanstva, bez mravných zbraní, naše slová nikdy nebudú ozvenou skutočnosti. V prvých článkoch zdôrazňuje objektivitu našej každodennej reči a prechádza k významu slov v liturgii. Všíma si každého slova v Pánovej modlitbe a tu vidí najlepšiu príležitosť poukázať na to, že kresťan nesmie slová Otčenáša len tak mechanicky opakovať, ale musí ísť k základu: musí tých sedem prosieb prežívať v hĺbinách svojej duše. Knižičku radi si pre-

čítajú Iudia, ktorí náboženské veci radšej prijímajú v akejsi romantickej forme, nie v katechetických alebo kazateľských poučeniach. Úvahy sú pekné a ucelené.

— im —

HANS HÜMMELER: *Helden und Heilige.* Verlag der Buchgemeinde, Bonn., str. 608, RM 4.80. Hrdinovia a veľkí mužovia všetkých čias prifahovali k sebe nádejnú mládež. Bohužiaľ, dnes nie je tomu tak. Príčiny toho sú všelijaké, a jedna z nich je, že spisovateľ opísal život katolíckeho svätca tak, že modernému človekovi zdá sa byť neuskutočniteľný, staromódny. Autor tejto knihy bol si dobre vedomý podstatných prvkov svätosti hrdinov Božích, preto ukázal, že to sú Iudia, ktorých načim nasledovať, lebo oni boli najväčšími dobrodincami spoločnosti. Druhú prednosť H. knihy vidím v jej kriticko-historickej objektívite. Pamätajme, že legendami a často nesmyselnými príkladmi nijakému svätcovi nepomôžeme a čitateľa nepovzbudíme. Autor presne oddelil historickú skutočnosť od legiend, ktoré pripomína len kde-tu. Napokon poznamenávam, že nie sú to jednoduché životopisy, lež hlboké úvahy o duchovnom živote sluhov Božích. Túto knižku dal by som do rúk našich študentov. Okrem obsahu i úhľadná vonkajšia úprava knižku odporúča.

— im —

Dr. JOSEF KÖNN: *Glauben und lieben.* Verlag Benzinger, Einsiedeln 1940, str. 237, RM 5.20. Kniha je ovocím dlhoročnej práce autora, ktorý z listov sv. Jána, apoštola, mnohých naučil kresťanský veriť, milovať a pracovať. Každý verš je vysvetlený jasne, na podklade historickom, teologickom a asketicko-mystickom. Spisovateľ chce, aby i moderný človek poznal pravdu slov učeníka, ktorý to, čo napísal, môžeme povedať, že odpočúval zo srdca Kristovho. Nie je to suchopárne gramatické vysvetľovanie textu, lež predpokladajúc to, čo je isté u väčšiny katol. biblistov, pomáha čitateľovi preniknúť hlboké pravdy Božích tajomstiev. Kniha je súca pre kazateľov i pre exercitátorov.

— im —

Dr. KARL SCHMITT: *Die Gotteslehre des Compendium theologicae veritatis des Hugo Ripelin von Strassburg.* Regensbergsche Verlagsbuchhandlung, Münster., str. 127, RM 3.20. Pole historickej teologie je ešte dnes veľmi vďačnou pôdou, z ktorej môžeme vyzískať mnoho k osvetleniu niektorých problémov bohovedy. Stredovekí myslitelia ukážu sa nám v celkom inom svetle, keď študujeme ich dlhé traktáty s historickým aparátom. Doteraz nebola presne formulovaná závislosť

Compendia th. veritatis od Huga Ripelina zo Strassburgu od Brevilokvia sv. Bonaventúru. Dr. Grabmann už poukázal na to, že Brevilokvium pre Huga Ripelina bolo hlavný prameň, z ktorého čerpal. Autor porovnávaním textov a príbuzných prameňov určuje historickú pravdu. Dielo po historickej stránke je veľmi dôkladné, a tí, čo sa zaujímajú o teologicko-historické štúdium, nájdu v ňom mnoho zaujímavostí - im -

EUGEN LENSE: *Unsere Berufung*. Verlag Laumann, Dülmen in W., 1940, str. 160. Cesty Božej Prozretefnosti sú nevyspytateľné. V tejto knižočke sa dozvieme, akými cestami viedol P. Boh mužov i ženy, kým ich priviedol bližšie k sebe, i do zátiašia kláštora. Žili v rozličných životných podmienkach, patrili k najrozličnejším stavom a povolaniam, a jednako stretli sa pred bránou kláštora. Aká to bola cesta? Cesta veľkých obetí a statočného plnenia denných povinností. Vedeli žiť, trpieť a obetovať. Kniha bude zaujímavá kňazov, rehoľníkov i laikov. Prečítajte si ju, nájdete v nej mnoho! — im —

SV. JÁN OD KRÍŽA: Výstup na horu Karmel. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc, 1940, str. 413, Ks 60. Olomúcki dominikáni skončili preklad monumentálnej Sumy sv. Tomáša Akv. a prikráčujú k ďalšej práci, ktorou sa zapisujú nezmazateľne do dejín katolíckej českej literatúry. Je to súborné vydávanie spisov cirkevného Učiteľa sv. Jána od Kríža. Edícia Krystal je známa tým, že svojich čitateľov zásobuje skutočnými perlamy duchovného života. Suma a Filozofická revue dokazujú to najlepšie. No a kto pozná aspoň zhruba dejiny katolíckej mystiky, ten vie, aký význam má dielo sv. Jána od Kríža pre duchovný život. Preklad je presný a dôkladný. Poznámky, miestami pridlhé, pomôžu čitateľovi preniknúť hlboký smysel slov Učiteľa kat. mystiky. — im —

Dr. AUGUST ADAM: *Spannungen und Harmonie*. Verlag Butzon und Bercker, Kevelaer Rhld. 1940, str. 238, RM 3.80. V siedmich majstrovsky spracovaných kapitolách shrnul autor všetko, čo trápí dnešného katolíka, a dal tiež odpoveď na každú aktuálnu otázku. Mnohé náboženské problémy a pravdy sú ľuďom nepochopiteľné preto, že sa ukazuje len ich negatívna stránka. Potom v pastorácii omedzujú sa niektorí na obhajovanie právd samých, a tu začína delenie: Človek nežije z Božích slov, nevie si vpratať do hlavy, v čom spočíva zdokonalenie prirodzeného života životom Božím. Autorovi sa podarilo prakticky ukázať, ako treba reformovať smýšľanie takých ľudí. Cirkev a jej učenie netreba reformovať, ale musia sa

zreformovať tí, čo dogmy iba poznajú a nevedia, ako z nich načim žiť. Táto kniha Dr. Adama si zaslúži, aby bola čítaná. Keď chcete vedieť, ako treba v pastoračii spojiť denný život s Božím učením, prečítajte si toto dielo.

— im —

PETER LIPPERT: *Der Mensch Job* redet mit Gott. Verlag Ars sacra J. Müller, München, str. 301. Job zastupuje v tejto knihe každého človeka, ktorý vidí medzi sebou a Bohom nepresklepiteľnú priepasť, preto sa s ním háda. Človek, pozorujúc seba, svoje nedostatky, telesné i duševné trápenia ľudského pokolenia, si myslí, že Boh sa díva na to všetko nečinne. Chcel by s Bohom zúčtovať, ale nakoniec predsa len vidí, že rozpor medzi Bohom a človekom vyplýva z toho, že Boh je veľký a človek veľmi malý. Človek sa musí skloniť pred Prozretefnosťou, lebo jej cesty nám zostanú nepochopiteľné. Moderný človek nájde v tejto knihe odpoveď na všetky páľčivé otázky, lebo Lippertov Job si ty i ja.

— im —

MICHAL TARCHNISVILI: *Die byzantinische Liturgie als Wirklichkeit der Einheit und Gemeinschaft im Dogma.* Rita Verlag, Würzburg 1939, str. 76, RM 3.80. Byzantská liturgia podľa autora je skrátaná príručka vieročky, mravoučky, asketiky i mystiky. Tu treba hľadať jadro jednoty s Cirkvou, nejaké ohnivo, ktoré dosvedčí, že i východná Cirkev tvorí jednotu s mystickým Telom Kristovým. T. to ohnivo našiel. Po všeobecných úvahách o kozmickej a psychickej jednote vo vesmíre, prechádza k štúdiu jednoty, ktorú vytvoril príchod Kristov na svet. Táto jednota odzrkadľuje sa v náuke, v liturgii, i v živote. Z najstarších dokumentov a liturgickej symboliky dokazuje jednotu smýšľania, jednotu viery východnej i západnej Cirkvi. Dielko po historickej i dogmatickej stránke je veľmi zaujímavé. Autor vie oceniť historickú hodnotu každého dokumentu a má široký rozhľad v liturgickej literatúre byzantskej. Knižička by poslúžila tomu, kto by chcel napísať väčšiu prácu v tomto obore. Bude zaujímať našich unionistických pracovníkov.

— im —

KARDINAL NEWMAN: *Gott und die Seele.* Matthias-Grünwald Verlag, Mainz, str. 163, RM 2.50. Knihy kardinála Newmana nestarnú, lež so dňa na deň stávajú sa časovejšie. Zdá sa, že N. hovorí, lebo prišla jeho hodina. I táto knižočka má tú zvláštnosť, že večné, zjavné pravdy podáva veľmi jednoducho a jasne, a jej prednosť spočíva v tom, že Božie pravdy majstrovsky spojuje so životom. Povrchný čitateľ tej-

to knihy hádam povie, že sa tam opakujú veci, ktoré počul niekoľko ráz. Ale keď premeditujete kapitolu za kapitolou, uvidíte, že každé opakovanie bude pre vás nové. Veru i táto kniha by bola zlatým prínosom do našej náboženskej literatúry. Odporúčame. - im -

MAX KASSIEPE: Irrwege und Umwege. Echter-Verlag, Würzburg, str. 136, RM 2. Dnes pozorujeme, že ľudstvo odkloňuje sa akosi od Cirkvi, necíti s ňou spolu. Pre mnohých Cirkev už nie je tým, čím bola, povedzme, pre našich otcov. A to je tá najpálčivejšia otázka pastorácie. Lebo keď ľudia nevidia v Cirkvi svoju matku a dobroditeľku, nežijú s ňou, nespolicítia s ňou. Hľadajú preto iné prostriedky, ktorými by dosiahli to, čo vraj nemôže dať Cirkev. Ale my vieme, že kto nemá Cirkev za matku, nemôže menovať Boha svojim Otcom. Ľudí načim priviesť k Cirkvi, k živým prameňom ľudského šťastia. A najúčinnější prostriedok k tomu vidí K. v liturgii. Kresťanský život musí byť liturgický, i v tých najvšednejších prácach musí byť sviatočný. Autorovi sa podarilo ukázať cestu k takémuto životu. Často nevieme si rady, ako naučiť ľud liturgii, ako im vysvetliť, že treba žiť s Cirkvou a čo znamená život s Cirkvou. Na všetko toto nájdete praktické a stručné odpovede v tejto knižočke, ktorú odporúčam kňazom i laikom. — im —

KARL ROBERTZ, OMI: Held, Narr oder Heiliger? Echter-Verlag, Würzburg, str. 92, RM 1.20. Je to zaujímavý životopis hrdinu kresťanskej dokonalosti. Človek sa nerodí svätcom alebo hrdinom; môže sa ním iba stať. Prirodzené sily a schopnosti musia spoluúčinkovať s milosťou, lebo milosť Božia neznásilňuje prírodu. No a kresťanstvo je naozaj najlepšou pôdou, v ktorej môžu rásť hrdinovia nadprirodzenej dokonalosti až k vrcholcom heroickej svätosti. V piatich kapitolách autor živo nakreslil obraz svätého hrdinstva v živote P. Grolliera: Náboženský ideál, heroické povinnosti, najväčšia odvážnosť hrdinov, pavlovské pomenovanie bláznovstva, posledná skutočnosť: Hrdina. V knihe vidíte, k akým zázračným výsledkom príde človek, keď neodporuje milosti Božej. Vrelo odporúčame. — im —

ALFONS KRIESSMANN: Kleine Kirchenmusikgeschichte. Musikverlag C. L. Schultheiss, Stuttgart 1940, str. 153. Modlitba a hudba neoddelene patrily k bohoslužbe. To dosvedčuje Starý i Nový zákon. Sv. Otcovia jasne odlišujú cirkevný spev a hudbu od antickej pohanskej hudby, lebo bohoslužobná hudba bola posvätná. Kriessmann pokúsil

sa dať historický vývoj cirkevnej hudby až do dnešných čias. Môžem povedať, že je to pokus šťastný, lebo keď si prečítate tieto dejiny, budete mať dokonalý obraz o tom, ako sa starala sv. Cirkev o dôstojné oslavovanie svätých tajomstiev. Stručne opisuje vývoj jednotlivých chorálových tónin, ďalej poukazuje aj na to, kedy a ako prišla do našich chrámov polyfonia. Jedna osobná hlava je venovaná nemeckej cirkevnej piesni. K dielku pripojené ilustrácie umožňujú sledovať historický vývoj chorálu i figurálu. Odporúčame hudobníkom a liturgistom. — im —

ROMANO GUARDINI: *Der Rosenkranz unserer lieben Frau.* Werkbund Verlag, Würzburg, 1940, str. 76. Sv. ruženec, najrozšírenejšia modlitba v Cirkvi, často nebýva chápaná ako výborný prostriedok na dosiahnutie čo najužšieho spojenia s Bohom. Sú takí, čo sa ružencu vysmievajú ako modlitbe nízkych vrstiev ľudu, ktorý okrem ruženca nemá nič rozumnejšie na starosti. Tí, čo sa hoci denne modlia sv. ruženec, dosť často sa omeďujú na mechanické odrecitovanie niekoľkých desiatok bez vnútorného prežívania ružencových tajomstiev. A jednako je to modlitba, ktorá nás môže priviesť k vysokej kontemplácii najhlbších tajomstiev viery. Hovorí sa, že ruženec je teologická suma pre obyčajných veriacich. A je to pravda. Prečítajte si knižku G. a uvidíte, aké poklady máme v ruženci. Knižočka je rozdelená na dve čiastky. V prvej študuje autor ruženec všeobecne. V druhej dáva krátke úvahy o jednotlivých tajomstvách. Takúto knižočku by sme tiež potrebovali. Nájde sa hádam niekto, čo by ju poslovenčil? Prihláste sa! Dielko je písané vážne a srozumiteľne. Odporúčame na rozjímanie. — im —

NIKOLAUS VON KUES: *Der verborgene Gott.* Erich Wewel Verlag, München, 1940, str. 62, RM 1.80. Je to rozhovor medzi Kristom a pohanom. Mikuláš z Kues patrí k posledným veľkým mystikom stredoveku, a hádam bude to prvý mystik nových čias. Bol veľkým matematikom. Spolupracoval na reforme kalendára na bazilejskom sneme, nakreslil prvú mapu strednej Európy atď. Lež neostal pri matematike. Prirodzené vedecké poznanie priviedlo ho k dôkladnejšiemu poznaniu Stvoriteľa. V tomto rozhovore dokazuje svojim súčasníkom, že svet a všetko, čo je v ňom, má nás priviesť k Bohu. — im —

MARIA FASSBINDER: *Monika, die heilige Mutter.* Paulinus Druckerei, Trier 1939, str. 110, RM 2.20. Dnes, keď výchova detí stáva sa vždy ťažšou a trápí nejednu matku a nejedného otca, dal by som

do rúk rodičov tento životopis sv. matky Moniky. Pisala ho matka. Najprv opisuje rodinný život svätice, ktorý by sme mohli pomenovať skrytým utrpením. Dramaticky je opísaný ten úsek života sv. Moniky, keď videla syna Augustína na bludných cestách. Ale bola to silná žena. Vymodlila si veľkého sv. Augustína. Jej slzy pomohly obmäkčiť srdce syna, ktoré k sebe pritiahla milosť Božia. — im —

JOSEF BERNHART: Toten Gedächtnis. Verlag Ars sacra, München, str. 201. Radi spomíname na svojich najmilších, ktorí už opustili toto slzavé údolie. Pravda, neraz by človek rád vedel, čo je s nimi, ako sa tam majú. V tejto knižočke nájdete vysvetlenú zjavnú náuku o záhrobnom živote. Krátke, ale hlboké, a pre každého srozumiteľné úvahy o tom, čo nás očakáva po smrti. Katolícka náuka o záhrobnom živote je potešujúca. Keď si prečítate toto dielko, presvedčíte sa. — im —

Dr. SZIVÓS DONÁT O. S. B.: Világáramlatok sodrában. (Diákexhortációk.) Nakl. Korda, Budapest, 1940, str. 210. Známy maďarský vodca študentov dr. Szivós podáva v tejto svojej novej knihe exhorty pre študentov na celý rok. Moderným, celkom novým, študentom priliehavým spôsobom, prihovára sa pôvodca k dušiam svojich žiakov, ktorým chce ukázať, že medzi všetkými svetonáhľadmi najväčšiu cenu má duša a že rozličné myšlienkové prúdy prídu a pominú, ale Kristus zostane večne. Kto vie, čo to znamená kázať študentom, ten radostne siahne po tejto výbornej knihe exhort obsahove i formou prvotriednych. — vm —

DANIEL CONSIDINE: Dank sei dem Herrn. Verlag Ars sacra, München, str. 125, RM 3.05. Krátke úvahy o tom, ako má človek prijímať Božie dobrodenia. Nájdú sa i takí ľudia, ktorí P. Boha len prosia, ale nikdy mu za nič neďakujú. No a povďačnosť je tiež kresťanská ctnosť. V knižočke sú milé rozjímavania o povďačnosti k najväčšiemu Darcovi. — im —

FRANTIŠEK ČÁSEK: P. Arnold Janssen. Ed. Krystal, Olomouc 1940, str. 47, Ks 3.50. I širšie vrstvy nášho ľudu vedia, že jestvuje šteijský misijný spolok. Je to dielo P. Arnolda Janssena, zakladateľa Spoločnosti Božieho Slova a kongregácie Služobník Duchu svätého. P. Janssena vyvolila Božia Prozreteľnosť k tomu, aby pomohol rozsvetľovať plameň viery v dušiach tých, čo žijú v temnotách duševnej smrti. Životopis je pútavý a bude zaujímať milovníkov misii. — im —

CUDZOZEMSKÉ KNIHY. Naša redakcia doteraz je v styku so všetkými nakladateľstvami v Nemecku. Preto knihy, ktoré sú recenzované v revue Smer, môžeme vám objednať. Mnohí sa totiž pýtajú, ako načím objednať knihy z Nemecka. Nuž my vám ich objednáme, len napíšte. Žiadame iba to, aby ste nám zaplatili poštové výdavky; keď chcete, aby sme vám nejakú knihu objedali, pošlite známky za 3 Ks. Knihy potom dostanete na vlastnú adresu.

ŠTUDENTI. Čas, ktorý prežívate v školských laviciach, musíte využiť na to, aby ste sa vyučili za oráčov duchovnej pôdy našej vlasti. Od vás očakávame mnoho, a to právom! Pravda, my na vás pozerať ako na nositeľov cyrilometodejského svetla, ktoré rozbilo husté mrákoty pohanstva pod Tatrami. Vy musíte zapáliť nový oheň všade tam, kde vkročí vaša študentská noha. Preto naplňajte sa už teraz tým svetlom, ktoré raz má osvietiť starších i mladších. Lež pamätajte, že bez Krista to nepôjde! Naše dejiny od základu sú katolícke, nemôžeme teda hľadať iný základ, lebo všetko ostatné je nám cudzie. Túto logiku nevyvráti ani hrom, ani peklo! Práve preto vašou svätou povinnosťou je: zapojiť sa životom do našej katolíckej minulosti, spojiť sa s Kristom, s ktorým naši otcovia žili, bojovali a víťazili. Povrchný náboženský život študentov bol by len smutným znakom katastrofálnej budúcnosti národa. A kto pozná našu mládež, ten vie, že ona chce žiť. Najprv však musí žiť vaša duša, musíte byť najprv duchovnými boháčmi, keď chcete postaviť národ na pevné hospodárske nohy. Váš katolicizmus musí vyvieriť z hlbokého presvedčenia duše, ktorá žije z Boha a pre Boha. Preto sa tešíme, keď sa hlásite do rodiny Smeristov! Veď nám neide o to, aby ste Smer čítali; my chceme, aby ste smeristicky žili! My chceme, aby náš Smer sa prelial do Vašich sŕdc, lebo len vtedy bude Smerom, ukazovateľom cesty k blaženejšej budúcnosti, keď bude hýbať rozumom a srdcom čitateľov. Keď sa teda stotožňujeme s vašimi ideálmi, chceme, aby ste sa stotožnili s prostriedkami, ktorými určite prídeme k cieľu našich túžob. Chceme, aby ste boli veľkomyseľnými Smeristami, takými, ktorých vonkajší život bude zrelým plodom hlbokého vnútorného života duše. Nuž, priatelia študenti: Do roboty! Smer je váš, žite s ním a pousilujte sa, aby študentská rodina Smeristov bola vždy väčšia.

V. Vaško, B. Bystrica: Každý Smerista musí sa tiež modliť, aby P. Boh rozširoval srdcia tých, čo čítajú našu revue. My tiež túžime po tom, aby naše články prenikly do každodenného života, a za to sa

tiež spoločne modlíme. Dakujeme za pochopenie. Získajte nám v svojom kruhu nových Smeristov.

Smeristom za hranicami: Vyčkajte s predplatným. Doteraz ešte nevieme, ako budete platiť. Ale staráme sa už i o to.

Ústav „S. Maria“, Prešov: Boli by sme radi, keby váš ústav sa stal strediskom Smeristiek na východe štátu. Naše študentky tiež musia žiť duchovne, veď v ich rukách je osud toľkých! Nemohla by sa u vás založiť rodina čitateľiek Smeru? V najbližšej budúcnosti vyjdú naše prvé knihy. Máme veľa vecí pripravených, ale predbežne nemôžeme ich ešte vydať.

V. Z. Taký človek, ktorý dnes chodí do kostola len preto, aby ho ktosi videl, išiel by i na mohamedánske bohoslužby, keby to vyžadoval režim. Ale vás to nesmie pohoršovať. Pred P. Bohom on bude zodpovedať za to, že v kostole sa modlil a v úrade klámal, nie vy. Preto spoliehajte na spravodlivosť Božiu.

J. K. Nie som proti tancom, ani proti baletu. Ale nesúhlasím s tým, keď pre niekoho balet stane sa cieľom rozumových badaní a najkrajším prejavom šikovnosti detí. Rozumová omedzenosť tu kričí. Treba ľutovať také deti, ktorým krútia nohy i ruky len preto, aby očiam obecnstva ukázaly niečo, na čo nikto nie je zvedavý. Tu netreba merať pokúšenie podľa rozumu vyžítých cvičiteľiek, lež podľa skutočnosti. A skutočnosť je tá, že nie všetko je dobré, čo sa nám páči.

A. C. Buďte dokonalí, to je vôľa nebeského Otca. Teda platí to i pre vás. Nebojte sa, začiatky sú ťažké, ale vaša dobrá vôľa je znamením, že i vás P. Boh volá k vyššiemu životu. Nežili ste zle, len váš život bol taký rozbitý, nesjednotený. Teraz viete, čo máte robiť, čo chce od vás Boh; nuž plňte jeho vôľu.

Naším čitateľom a katolíckym spolkom odporúčame
rádioprijímače od firmy

TUNGSRAM spol. s r. o.

BRATISLAVA, Račičtorfská 610.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čísl. 144.487-III/1-1940. Dohľadací pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 4.

O B S A H :

Garrigou-Lagrange: Prítomnosť pri sv. omši, 145. Müller: Obetavá láska, 154. Búda: Prázdny hrob, 157. Habáň: Či človek môže byť ľahostajný k Bohu, 161. Soukup: Priateľstvo živé, 165. Friethoff: Božia Matka, 170. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 173. Do výšav 176. Život 181. Literatúra 186.

kromnú. Prvá je liturgická. Liturgia upravuje každodenný život dominikána, je ním dominikán. života; udržuje úzke spojenie s Bohom, rehoľníkov ponoruje do kontemplácie a pôsobí, že pravda, ktorú hľadali v knihách, pri liturg. modlitbe je sugestívnejšia, prenikavejšia, plná lásky. Keď sa dominikán dá preniknúť tajomstvami liturgie, cíti, že v jeho duši rozmáha sa božský život a že jeho nadprirodzené bytie rozvíja sa podľa zámerov Božích. Druhé modlitby sú súkromné, v ktorých každý môže v úplnej voľnosti rozliať pred Bohom náplň svojej duše. Sv. Dominik nechcel modlitbu obmedziť na určitý čas. Základom života malo byť: udržiavať spojenie s Bohom, kontemplovať. Za ním idúce pokolenia sú presvedčené, že božské pravdy, prehlbené v štúdiu, asimilované v modlitbe, ustavične ospevované v liturgickej modlitbe, môžu najdokonalejšie povzniesť dušu k Bohu, ktorá je už očistená mlčaním a prísny kláštorským životom, a dávajú jej vniknúť do tajomstva Kristovho a Najsvätejšej Trojice. Svätý Dominik prehlásil štúdium za záväzok rehole, za nevyhnutné a stále zamestnanie. Hoci ustavičné štúdium posvätnej pravdy je také podstatné v dominikánskom živote, predsa nie je cieľom dominikánskeho života. Jeho ráz určujú stanovky: „Naše štúdium má smerovať predovšetkým k tomu, aby sme mohli byť užitoční dušiam bližných.“ Ním ide za spásou duší. Štúdium teologie ostane vždy základné, a ostatné vedy sú pestované podľa potrebných požiadaviek apoštolského poslania. Rehoľné stanovky žiadajú si, aby prvým znakom štúdia bola láska. To je podmienka jeho plodnosti. Premyslená pravda musí preniknúť do srdca, zmocniť sa duše v najväčšej hĺbke. Takéto štúdium nevedie k pýche, ale je žriedlo, z ktorého sa ustavične živí pravá apoštolská horlivosť. Takto duchovne ozbrojení rehoľní bratia sostupujú s tíšim rozjímania do hukotu sveta k prostému ľudu, k mládeži, ku študentstvu, k robotníkom, k akademiky vzdelaným, aby boli všetko všetkým. Dominikánska rehoľa na Slovensku kedysi toľko pracovala na nadprirodzenom posvätení podtatranského národa. Ale od čias Jozefa II. ostal jej len košický kláštor. Teraz slovenská dominikánska rodinka v Trenčíne (s 5 pátrami a 1 frátrom) čaká na rosu nebeského požehnaní, aby sa pripojila k radom svetských aj rehoľných bratov, ktorí pracujú na nadprirodzenej výchove národa, a aby pokračovala v slávnej zabudnutej tradícii, ktorú prerušil jozefínsky zákon. - framg -

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anotn Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, C SS R Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzávierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő.

PRVÉ ČÍSLO SMERU už nemáme. Len kde-tu vrátia nám ho tí, čo sme im poslali. Preto prosíme nových odoberateľov, aby len podmienienečne žiadali prvé číslo.

ODPOVEDÁM tým, ktorí nás žiadali o zprávy o dominikánskej reholi. Úradný názov dominikánskej rehole je Ordo Praedicatorum (OP), Rehoľa Kazateľov. Založil ju španielsky šľachtic sv. Dominik Guzman. V jeho hlboko kontemplatívnom duchu vynorily sa črty veľkého plánu kazateľskej rehole, istotne pod nadprirodzeným vplyvom Ducha svätého. Jeho plán bol hneď od počiatku presne určený, to jest založiť rehoľu kazateľov, ktorí by apoštolovali príkladom dokonalého sebazapieravého života podľa evanjeliových rád a hlásaním náuky. Celý žil pre túto myšlienku. Všetky jeho kroky, cesty, úsilia smerujúce k tomuto cieľu, boli dokonalo uvážené a konané s pevnou vôľou. Úplné prevedenie tohto veľkého plánu dialo sa veľmi pomaly, lebo prišli veľké prekážky, ktoré by boly odvíedly duše menej hrdinské, ako bola duša nášho veľkého Otca. Ale láska tohto vášnivého milovníka Boha a ľudí, podporovaná mimoriadnymi prirodzenými vlastnosťami, urobila ho súcim stvoríť a previesť také ohromné dielo. Roku 1216 rehoľa Kazateľov bola slávnostne schválená. Svätý Dominik celý svoj nadprirodzený charakter vtlačil do svojej rehole. Ona odkrýva taje jeho hlbokej duše, celkom ponorenej do Boha. Členovia jeho rehole majú sa odďávať kontemplácii, hlbokému nazeraniu na Božie pravdy a sladkému prenikaniu do vnútorného Božieho života. Kontemplácia je cieľ dominikánskej rehole.

Přítomnost při svätéj omši

Posväcujúce žriedlo

Posvätenie našej duše je v každodenne dôvernejšej jednote s Bohom, v jednote viery, nádeje a lásky. Preto jeden z najväčších posväcujúcich prostriedkov je najvznešenejší úkon ctivosti nábožnosti a kresťanského uctievania Boha: zúčastnenie sa na obete svätéj omše. Svätá omša má byť pre každú duchovne žijúcu dušu každého rána ako vynikajúce žriedlo, z ktorého vyvierajú milosti, ktoré potrebujeme cez deň — zdroj svetla a tepla, ktorý v duchovnom poriadku je to, čo vychádzanie slnka v prirodzenom poriadku. Slnko, znova zjavujúce sa po noci a po spánku, — ktoré sú ako by obrazom smrti — každého rána akosi dáva život všetkému, čo prebúda sa na zemskom povrchu. Keby sme dôkladne poznali cenu každodennej svätéj omše, videli by sme, že je ako by východ duchovného slnka, ktoré má v nás obnoviť, udržať a rozhojniť život Božej milosti, ktorá je začatý večný život. Ale zvyk byť pri svätéj omši veľmi často zvrhne sa na rutínu pre nedostatok ducha viery, a potom už zo svätéj obety neprijímame všetko ovocie, ktoré by sme mali prijať.

A predsa, to by mal byť najväčší úkon každého nášho dňa, a všetky ostatné každodenné úkony v živote kresťana mali by byť iba jeho sprievodom, najmä všetky ostatné modlitby a malé obety, ktoré máme cez deň obetovať Pánovi.

Povedzme tu: po prvé, čo dáva cenu obete svätéj omše; po druhé, aký je vzťah jej účinkov na naše vnútorné rozvrhnutia (dispozície), a po tretie, ako sa máme spojiť s eucharistickou obetou.

1. Vždy živé obetovanie v Kristovom Srdci

Obeta svätej omše je preto taká vynikajúca, hovorí tridentský snem,¹ lebo to je podstatne tá istá obeta ako obeta na križi, keďže ten istý kňaz teraz sa ďalej obetuje skrze svojich služobníkov, keďže ten istý obetný dar, opravdivo na oltári prítomný, je naozaj obetovaný; iba spôsob obetovania je iný: na križi bolo krvavé obetovanie, pri svätej omši je sviatostné obetovanie, a to nie fyzickým, ale sviatostným oddelením Spasiteľovho tela a krvi Spasiteľovej, mocou dvojakého premeňovania. Takto Ježišova krv nevylieva sa fyzicky, ale sviatostne.²

Toto sviatostné obetovanie je znamenie³ vnútorného Ježišovho obetovania, s ktorým máme sa spojiť; ona je aj pamiatka krvavého obetovania na Kalvárii. Hoci toto obetovanie Božieho Slova, ktoré stalo sa telom, je len sviatostné, predsa je výraznejšie ako krvavé obetovanie veľkonočného baránka a všetkých starozákonných obiet. Nejaké znamenie totiž má svoju výraznú hodnotu pre veľkosť naznačenej veci; viacej vážime si zástavy, ktorá nám pripomína vlasť, čo by aj bola z obyčajnej látky, ako neobyčajnej vlajky nejakého spolku alebo vyznamenania nejakého dôstojníka. Tak aj krvavé obetovanie starozákonných obiet, vzdialeného to obrazu obety na križi, vyjadrovalo len vnútorné cítenie starozákonných kňazov a veriacich; ale sviatostné Spasiteľovo obetovanie na našich oltároch vyjadruje najmä vnútorné obetovanie, vždy živé v srdci „Krista, ktorý je vždycky živý, a by orodoval za nás“.⁴

¹ XXII. zasadnutie, hl. 1. a 2.

² Tak aj Spasiteľovo človečenstvo ostáva číselne to isté, ale od svojho vzkriesenia je netrpné, kým predtým bolo podrobené bolesti a smrti.

³ „Sacrificium externum est in genere signi, ut signum interioris sacrificii.“

⁴ Žid. 7, 25.

Teda toto obetovanie, ktoré je ako by duša obety svätej omše, má nekonečnú cenu, a to pre božskú osobu Slova telom učineneho, hlavného kňaza a obety, ktorá ďalej obetuje sa pod sviatosťou podobou.

Svätý Ján Zlatousty píše: „Keď vidíte, ako pri oltári posvätený služobník k nebu pozdvihuje svätú Hostiu, nemyslite, že tento človek je naozajstný (hlavný) kňaz, ale svoje myšlienky pozdvihnite nad to, čo smysly vidia, a hľadte na neviditeľne natiahnutú ruku Ježiša Krista.“⁵ Kňaz, ktorého vidíme telesnými očami, nemôže preniknúť celú hĺbinu tohto tajomstva, ale nad ním je rozum a vôľa Ježiša, hlavného kňaza. Ak oltárny služobník nie je vždy taký, aký by mal byť, predsa hlavný kňaz je nekonečne svätý; ak čo aj veľmi dobrý služobník môže byť trochu roztržitý alebo ak vykonáva vonkajšie obrady obety bez toho, aby prenikol ich hlboký význam, predsa nad ním je ten, ktorý nie je roztržitý a ktorý s dokonalým poznaním veci obetuje Bohu nekonečne cenné, zadosť robiace klaňanie a neohraničene dosahujúce prosenie a ďakovanie.

Teda toto vnútorné obetovanie, vždy živé v Kristovom srdci, je takrečeno duša obety svätej omše. Ono je pokračovanie toho obetovania, ktorým Ježiš obetoval sa ako obetný dar (obeta), keď vstupoval na tento svet a v celom svojom pozemskom živote, najmä na kríži. Keď Spasiteľ bol na zemi, toto obetovanie bolo záslužné; teraz pokračuje bez tejto záslužnej akosti. Pokračuje v podobe zadosť robiaceho klaňania a vyprosovania, aby nám prisvojovalo minulé zásluhy kríža. Aj keď na konci sveta skončí sa posledná svätá omša a keď už nebude obeta vo vlastnom smysle, ale jej dovŕšenie, predsa vnútorné Kristovo obetovanie svojmu Otcovi bude trvať:

⁵ LX. homília k antiochejskému ľudu.

už nie v podobe zadosťučinenia a vyprosovania, ale v podobe klaňania a ďakovania. To nám dovoľuje predvídať Sanctus, Sanctus, Sanctus, ktoré dáva akúsi predstavu o uctievaní Boha od blažených vo večnosti.

Aký veľký by bol náš údiv, keby sme mohli bezprostredne vidieť lásku, ktorá vnuká toto vnútorné obetovanie, ustavične trvajúce v srdci Krista, „ktorý je vždýcky živý, a by o ro do val za nás“!

Blahoslavená Angela z Foligna hovorí:⁶ „Nedomnievam sa, ale som celkom istá, že keby duša videla a nazerala na niektorú vnútornú žiaru oltárnej Sviatosti, zblkla by, lebo videla by božskú lásku. Zdá sa mi, že tí, čo obetujú najsvätejšiu obeť alebo čo zúčastňujú sa na nej, mali by hlboko rozjímať o hlbokkej pravde tri razy svätého tajomstva, v ktorého kontemplácii mali by sme nepohnuto zotrvať a celkom ním byť zaujatí.“

2. Účinky obety svätej omše a naše vnútorné rozvrhnutia (dispozície)

Vnútorné obetovanie Ježiša Krista, ktoré je duša eucharistickej obety, má tie isté ciele a tie isté účinky ako obeť na kríži, ale medzi týmito účinkami musíme rozlíšiť tie, čo vzťahujú sa na Boha, a tie, čo týkajú sa nás.

Účinky svätej omše, bezprostredne vzťahujúce sa na Boha, ako je zadosť robiace klaňanie a ďakovanie, uskutočňujú sa vždýcky neomylné a dokonalo so svojou nekonečnou hodnotou, aj bez nášho prispenia, aj keď svätú omšu slúži nehodný kňaz, len nech je platná. Tak z každej svätej omše vznáša sa k Bohu nekonečne hodnotné klaňanie a ďakovanie, a to pre dôstojnosť hlavného Kňaza, ktorý obetuje, a pre cenu obetovanej veci (žertvy). Toto obetovanie „viacej páči sa Bohu,

⁶ Kniha videní a poučení, hl. 67.

ako on nenávidí všetky hriechy dovedna"; to práve tvorí aj podstatu tajomstva vykúpenia ako zadosťučinenia.⁷

Účinky svätej omše, ktoré vzťahujú sa na nás, rozlievajú sa iba podľa našich vnútorných rozvrhnutí (dispozícií).

Takto svätá omša ako smierna obeta získava ex opere operato hriešnikom, ktorí jej neodporujú, pomáhajúcu milosť; tá ich vedie k ľútosti a vnuká im, aby vo sv. spovedi vyznali svoje hriechy.⁸ Slová „Baránok Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane“, pôsobia v tých hriešnikoch, ktorí im nekladú prekážku, kajúcne city, ako obeta na kríži spôsobila ich v duši dobrého lotra. Ide tu najmä o hriešnikov, ktorí sú pri svätej omši alebo za ktorých sa ona slúži.

Obeta svätej omše ako zadosť robíaca aj neomylné odpúšťa kajúcny hriešnikom aspoň čiastku časného trestu za hriech, a to podľa dokonalejších alebo menej dokonalých rozvrhnutí, s ktorými sa na nej zúčastňujú. Preto, hovorí tridentský snem, eucharistická obeta môže sa obetovať aj za vyslobodenie duší z očistca.⁹

Napokon svätá omša ako prosbami vymáhajúca alebo vyprosujúca obeta získava nám ex opere operato všetky milosti, ktoré potrebujeme, aby sme sa posväcovali. To je veľká modlitba vždy živého Krista, ktorá ďalej trvá za nás, sprevádzaná modlitbou Cirkvi, Spasiteľovej Nevesty. Účinok tejto dvoja-

⁷ Srov. Sv. Tomáš, III., ot. 48, čl. 2.: „Ille proprie satisfacit pro offensa, qui exhibet offenso id quod aequae vel magis diligit, quam oderit offensam.”

⁸ Srov. Trid. snem, zasadnutie XXII., hl. 2.: „Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam et donum poenitentiae concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit.”

⁹ Tamže.

kej modlitby primeraný je našej horlivosti (vrúcnosti); a kto sa s nimi spojuje, ako najlepšie môže, je istý, že získava pre seba aj pre svojich drahých čo najbohatšie milosti.

Podľa sv. Tomáša Akvinského a mnohých bohovedcov¹⁰ tieto účinky svätej omše, ktoré na nás sa vzťahujú, ohraničené sú iba mierou, stupňom našej horlivosti. Príčina toho je, že vplyv všeobecnej príčiny je ohraničený iba schopnosťou predmetov, ktoré ho prijímajú. Slnko osvetľuje a zahrieva na nejakom mieste práve tak tisíc osôb, ako jednu. Teda obeta svätej omše, keďže podstatne je tá istá ako obeta na kríži, je všeobecná príčina milostí, svetla, nadprirodzeného očarovania a sily. Jej vplyv na nás je teda omedzovaný iba rozvrhnutiami alebo horlivosťou tých, čo ho prijímajú. Preto jediná svätá omša môže tak osožiť veľkému počtu osôb, ako keby bola obetovaná len za jednu z nich; ako obeta na kríži kajúcnemu lotrovi priniesla taký úžitok, ako keby bola len za neho obetovaná. Keď už slnko na jednom mieste ohrieva práve tak tisíc osôb ako jednu osobu, potom istotne vplyv tohto žriedla duchovného tepla, ktorým je svätá omša, nie je menší vo svojom poriadku. S čím väčšou vierou, nádejou, nábožnosťou a láskou sme pri nej, tým bohatšie ovocie z nej máme.

Z toho vidíme, prečo svätí vo svetle darov Ducha svätého vždy tak veľmi vážili si obety svätej omše. Aj keď boli slabí a chorí, predsa chceli sa dovliecť na svätú omšu, keďže ona má väčšiu cenu, než všetky poklady. Keď svätá Jana z Arku išla do Chinona, naliehala na svojich ozbrojených spoločníkov, a po naliehavých

¹⁰ Srov. Sv. Tomáš, III., ot. 79, čl. 5 a 7, kde je naznačená iba hranica stupňa našej nábožnosti: „secundum quantitatem seu modum devotionis eorum” (id est fidelium). Taktiež Kajetán, Ján od sv. Tomáša, Gonet, Salmanticenses.

prosbách dosiahla, že každodenne boli na svätej omši. Svätú Germánu Cousin tak mocne vábil do kostola hlas zvona, volajúceho na svätú omšu, že ovečky sverovala opatere anjelov a bežala na svätú omšu; jej stádo vždy bolo dobre strážené. Svätý arský farár tak presvedčivo hovoril o cene svätej omše, že všetci alebo skoro všetci jeho farníci na nej sa zúčastňovali. Mnohí svätí cez eucharistickú obeť prelievali slzy lásky alebo upadávali do vytrženia (nadšenia); niektorí zas miesto kňaza videli Pána Ježiša, hlavného Kňaza. Iní pri pozdvihovaní kalicha videli drahocennú krv pretekať, ako keby rozlievala sa na kňazove ruky a do svätyne, a ako keby anjeli priletovali so zlatými čašami, aby ich ňou naplnili a roznášali všade, kde sú ľudia, ktorí majú byť spasení. Svätý Filip Neri dostal takéto milosti a potajomky slúžieval svätú omšu pre nadšenia, ktoré často opanúvaly ho pri oltári.

3. Ako máme sa spojiť s eucharistickou obeťou?

Tu môžeme použiť to, čo sv. Tomáš Akvinský¹¹ hovorí o pozornosti pri ústnej modlitbe: „Prvá pozornosť hľadí na slová, aby v nich sa nechybilo. Druhá hľadí na smysel slov. Tretia hľadí na cieľ modlitby, totiž na Boha a na vec, za ktorú sa modlíme... Môžu ju mať aj neučení. Niekedy táto pozornosť, ktorá myseľ unáša k Bohu, je taká veľká, že myseľ zabúda aj na všetko ostatné.”

Podobne, keď sa chceme náležite zúčastniť na svätej omši, s vierou, nádejou, pravou nábožnosťou a láskou, môžeme ju rozlične sledovať. Môžeme pozor dávať na liturgické modlitby, všeobecne také krásne a výrúčne, také povznášajúce a prosté. Môžeme sa aj rozpomietať na Spasiteľovo umučenie a na jeho smrť, ktorej pamiatka je svätá omša, a myslieť si,

¹¹ II., II., ot. 83, čl. 13.

že sme pod krížom s Pannou Máriou, so svätým Jánom a s nábožnými ženami. Môžeme sa ešte sústrediť, spojení s Ježišom, na vykonávanie štyroch povinností, ktoré sú cieľom najsvätejšej obety: klaňania, zadosťučinenia, vyprosovania a ďakovania.¹² Užitočne sme pri svätej omši, ak len sa modlíme, aj keď nábožne modlíme sa svätý ruženec. S veľkým úžitkom môžeme tiež tam pokračovať v modlitbe ako svätá Jana zo Chantal a mnohí svätí, najmä ak sme unášaní k čistej a mocnej láske, trocha ako svätý Ján, pri poslednej večeri odpočívajúci na Ježišovom srdci.

Ale nech už akokoľvek takto sledujeme svätú omšu, musíme zdôrazniť jednu dôležitú vec. Musíme sa najmä úzko spojiť s obetovaním Spasiteľa, hlavného kňaza. S ním máme ho obetovať jeho Otcovi a máme si uvedomiť, že toto obetovanie viacej páči sa Bohu, ako on nenávidí hriechy. Máme aj seba obetovať, a to každý deň dokonalejšie; obetovať najmä ľahkosti a protiventstvá, ktoré teraz znášame a aj tie, čo cez deň prídu. Kňaz takto hovorí pri obetovaní: „In spiritu humilitatis et in animo contrito suscipiamur a te, Domine: S poníženým a kajúcim srdcom prosíme Ťa, Pane, prijmi nás.”

Pisateľ Nasledovania (4., 8) právom toto zdôrazňuje. Pán tam hovorí: „Ako som sa ja na kríži dobrovoľne obetoval Bohu Otcu za tvoje hriechy..., tak treba, aby si sa aj ty mne každodenne vo svätej omši dobrovoľne, so všetkými silami a citmi, ako len najvrúcnejšie

¹² Prvá čiastka svätej omše až do obetovania vnuká nám city kajúcnosti a skrüšenosti (Konfiteor, Kyrie eleison), klaňania a vďačnosti (Gloria in excelsis), vyprosovania (Kolekta), živej viery (Epištola, Evanjeliu, Krédo), aby nás pripravila na obetovanie svätej Obety, po ktorej príde prijímanie a ďakovanie.

môžeš, obetoval v čistú a svätú obetu... Nechcem tvoj dar, ale teba... Ak chceš ostať sám sebe, a ak sa mi neobetuješ dobrovoľne podľa mojej vôle, to nebude úplná obeta, a medzi nami nebude dokonalé spojenie.”

V nasledujúcej hlave učeník odpovedá: „Pane, s úprimným srdcom sa ti dnes obetujem za služobníka na večné veky... Prijmi ma s touto svätou obetou svojho predraženého Tela... Obetujem ti aj všetko, čo je vo mne dobrého, hoci je toho veľmi málo, a i to nedokonalé; očisť a posväť to. Obetujem ti ďalej všetky zbožné želania nábožných ľudí, potreby všetkých mojich milých..., svoju modlitbu a smiernu obetu najmä za tých, čo mi v niečom ublížili, čo ma zarmútili a pohanili, vedome či nevedome. Odpusť nám všetkým vospolok naše viny a vzájomné urážky... a daj nám tak žiť, aby sme boli hodní tvojej milosti, a došli večného života.”

Takto pochopená svätá omša je bohaté žriedlo posvätenia, vždycky nových milostí; ňou môže sa pre nás každodenne vždy viacej uskutočňovať Spasiteľova modlitba: „Ja som im dal slávu, ktorú si mi dal, aby boli jedno, tak ako i my sme jedno. Ja v nich a ty vo mne, aby boli v jednote dokonalej a aby svet poznal, že ty si ma poslal a miloval si ich, ako si aj mňa miloval.”¹³

Návšteva najsvätejšej Sviatosti má nám pripomenúť raňajšiu svätú omšu, a my máme si uvedomiť, že čo aj vo svätostánku nie je obeta vo vlastnom smysle, ktorá prestáva so svätou omšou, predsa naozaj prítomný Ježiš ďalej sa klania, prosí a ďakuje. V každej hodine dňa mali by sme sa spojiť s týmto Spasiteľovým obetovaním, ako hovorí modlitba k eucharistickému Srdcu: „Trpezlivo na nás čaká, túžobne nás vypočúva; je ohnisko vždycky nových mi-

¹³ Ján, 17, 22—23.

losti, útočište skrytého života, učiteľ tajomstiev božského ujednotenia." Pred svätostánkom „máme mlčať, aby sme ho počúvali, a opustiť seba, aby sme sa stratili v ňom”.

Dr. Inocent Müller, OP:

Obetavá láska

Zákon lásky k Bohu a k bližnému určuje hranicu kresťanskej dokonalosti. Pravda, keď myslíme na prikaz lásky len všeobecne, zdá sa nám, že je veľmi ľahko splniteľný. Ale skutočná láska k Bohu a bližnému tu na zemi je spojená s veľkými obetami. Práve pri tých obetiach sa ukáže, či je to láska čistá, nezištná, alebo či nie je to iba nedokonalá napodobnina lásky, ktorá žiari navonok, ale korene nemá v srdci: nevyviera z presvedčenia.

V duchovnom živote musíme si uvedomiť, že na svet prichádzame ako žobráci z kráľovského rodu. Pri vstupe na svet prinášame si ako dedičstvo porušenú prirodzenosť, ktorú načím zdokonaľiť, ovládať. Boj proti zlým náklonnostiam a naruživostiam začne vtedy, keď ako deti začíname súdiť, uvažovať, rozmýšľať; no a dokončí sa posledným dychom, posledným úderom nášho srdca. Pravda, sú v našom živote i pokojné chvíle, podobné príjemnému dýchaniu po veľkej búrke. Ale väčšina nášho života je boj, preto nikdy nemôžeme odložiť zbrane a povedať si: teraz budem odpočívať. Nie! Keď miluješ Boha, keď chceš žiť spojený s Bohom, musíš stále bojovať, aby puto lásky nielen že sa nepretrhlo, ale aby bolo vždy pevnejšie, dôvernejšie.

Niet lásky bez obetí, niet duchovného života bez sebazapierania a umŕtvovania. To je podmienka, ktorú určil sám Kristus Pán, keď volal učeníkov, aby šli za ním: „Keď chce kto za mnou ísť, nech zapre sám seba a vezme svoj

kríž a nasleduje ma.”¹ Najvyšší učiteľ duchovného života Kristus vyhlásil, že načim sa zaprieff, zrieff sa zlých náklonností, sebalásky, pýchy, ctižiadosti, nedovolenej lásky k bohatstvu. A čo potom? Niesť svoj kríž! Prijať a trpezlivo znášať bolesti, pokorenia, zaznávania, nešťastia, únavy a choroby, ktoré P. Boh sošle, lebo tu má sa ukázať, či Boha naozaj milujeme; potom trpezlivým znášaním týchto krížov máme zadosť urobiť za hriechy minulého života. A toto je veľmi dôležité pre duchovný život. Keď čestne obstojíme pri tejto skúške, potom, ale až potom, môžeme sa prihlásiť do spoločnosti učeníkov Kristových. Tak už nebudeme sa klamať, keď povieme, že milujeme Boha.

To výslovne učil Kristus Pán. Ale dokonaľším učením bol jeho príklad, ktorým potvrdil svoju náuku. Prišiel na svet, aby nám ukázal cestu k dokonalosti, a vieme, že to bola cesta krížová. Život Krista Pána od jasličiek až po kríž bol vyplnený uskromňovaním, pokorovaním, únavami, apoštolskou činnosťou, a korunou všetkého bola ukrutná smrť na kríži. Hľa, takýto život je najlepšie vysvetlenie slov: **K t o c h c e z a m n o u í s ť!** Keby bola istejšia cesta, budme presvedčení, že Pán Ježiš bol by nám ju ukázal; ale lepšia cesta sa neukázala. Dobre to pochopili už prví učeníci, a ústami sv. Petra odkázali nám všetkým: „Kristus trpel za nás a zanechal vám príklad, aby ste nasledovali jeho šľapaje.”²

Veľký znalec kresťanského života sv. Pavol učí prvých kresťanov, že ak chcú byť dokonalí, musia složiť so seba starého človeka s jeho skutkami, a obliecť sa do nového.³ No a v Pavlovej reči starý človek zastupuje všetky zlé náklonnosti a naruživosti, ktoré sme zdedili po Adamovi. Proti tým načim bojovať, tie

¹ Mat. 16, 24.

² 1 Peter, 2, 21.

³ Kolos. 3, 9—10.

človek musí umŕtviť, aby mohol rásť duch. Preto apoštol národov výslovne učí, že „tí, čo sú Kristovi, ukrižovali svoje telo s hriechami a náruživosťami.⁴ Je to nenahraditeľná podmienka v Kristovej rodine, preto sv. Pavol verejne vyznáva sám o sebe: „Tryzním svoje telo a do služby podriaďujem, aby som, kým iným kážem, azda sám nebol zavrhnutý.”⁵

Sv. Ján, apoštol lásky, tiež spojuje lásku k Bohu s utrpením, s obeťami. Kto chce milovať Boha, učí apoštol, musí zachovávať jeho prikázania a bojovať proti trojakej žiadostivosti, lebo všetko, čo je na svete, je: žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha života, čo nie je z Otca, ale zo sveta. A kto miluje svet, u toho nieta lásky k Otcovi.⁶ Nemilovať svet a všetko, čo je v ňom, to veru nie je ľahké. Človek musí vyrásť nad svet, i nad seba, musí bojovať, aby zvíťazil. A všetko toto neraz vyžaduje hrdinské obeť.

A praktický život tiež nám potvrdzuje náuku božského Majstra. Všimnite si naše vonkajšie smysly: ako prudko letia za všetkým, čo ohrozuje ctnosť? Preto Kristus Pán energicky vyhlásil: „Keď ťa tvoje pravé oko pohoršuje, vylúp ho a odhoď od seba, lebo lepšie ti je, aby zahynul tvoj úd, ako aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla.”⁷ To toľko znamená, že treba umŕtviť oči, sluch a všetky ostatné smysly, aby príležitostne neboly pre nás príčinou smrteľného pádu.

A naše vnútorné smysly, najmä obrazotvornosť a pamäť, tiež potrebujú uzdu, aby nevybočily z medzí zákonov Božích. Koľko rás sa mylí náš rozum, a koľko rás vzpiera sa príkazom Božím naša vôľa? Prečo? Nuž preto, že túži po niečom inom, a Boh zdá sa jej prekážkou.

⁴ Gal. 5, 25.

⁵ 1 Kor. 9, 27.

⁶ 1 Ján, 2, 15—16.

⁷ Mat. 5, 29.

Preto láska k Bohu a k bližnému neodškriepiteľne je spojená s umŕtvovaním: umŕtvíť sebalásku, ctibažnosť, pýchu, citlivosť, to sú základné podmienky duchovného života. V tom je tiež cieľ asketického života. Nepestujeme askézu — umŕtvovanie — preto, aby sme sa umŕtvovali, ale preto, aby sme sa úprimnejšie pritulili láskou k Bohu. Preto veľkí učitelia duchovného života nikdy neoddelili askézu od mystiky. Tí, čo tak robia, nemajú správny pojem o duchovnom živote, a svojím asketizmom ostávajú pri umŕtvovaniach, ale neprídu k milovaniu Boha, lebo to je už vraj mystika! Inými slovami: nežijú duchovne, lebo netúžia po tej dokonalosti, pre ktorú nás Boh stvoril. Tradičná, dominikánsko-karmelitánska náuka, opierajúc sa o učenia sv. Písma a cirkevných Otcov, nikdy nepredpisuje dva recepty pre duchovný život: jedným asketický, druhým mystický, lebo takéto recepty nikdy nevychovaly svätých. Miluj Boha, to je cieľ. K cieľu prídeš, keď vezmeš svoj kríž a pôjdeš za Kristom, ktorý ťa privedie k Otcovi.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Prázdny hrob

Po veľkotýždennom smútku opäť zaznejem onemelý organ a znova radostne a víťazoslávne rozozvučia sa zamĺkle zvony, lebo Kristus víťazne volá celému svetu a aj smrti: Resurrexi, Vstal som z mŕtvych.

Kristovo zmŕtvychvstanie je historická skutočnosť, ktorá je základ kresťanskej viery, je najmocnejší dôkaz toho, že Kristus Pán právom o sebe tvrdil, že je Syn Boží, a že preto kresťanstvo je náboženstvo, ktoré Boh založil. Tento zázrak aj sám osebe dostatočne dokazuje pravdivosť kresťanstva, bez neho by všetky ostatné dôkazy nemaly dostatočnej sily. O tom

presvedčení boli aj apoštolovia. Sv. Pavol píše: „Ak Kristus nevstal z mŕtvych, márne je naše kázanie, márna je aj vaša viera.“¹

Preto apoštolovia pri hlásaní Kristovej viery opierali sa hlavne o zmŕtvychvstanie zakladateľa; ako očití svedkovia hlásali, že Kristus na tretí deň po svojej smrti vstal z hrobu, ukázal sa mnohým, najmä často obcovoal so svojimi učeníkmi.

Už sv. Peter pri prvom verejnom hlásaní kresťanskej viery, na Turíce v Jeruzaleme, zdôrazňuje zmŕtvychvstanie Kristovo, a tým sa usiluje svojich poslucháčov priviesť ku sv. krstu.² Zmŕtvychvstanie by vtedy v Jeruzaleme ani nebolo treba dokazovať. Stačilo povedať: Ježiša vzkriesil Boh a my sme toho svedkami. Svoje svedectvo v tejto veci apoštolovia ustavične prizvukovali a konečne potvrdili ho aj mučeníckou smrťou.

Židom však, ktorým sv. Peter vtedy kázal, bolo treba dokázať iné. Treba ich bolo presvedčiť, že zmŕtvychvstaním Kristovým zasa splnilo sa jedno prorocstvo, ktoré vo Starom zákone o Mesiášovi bolo povedané. To sv. Peter aj činí; a jeho dokazovanie je veľmi zaujímavé, lebo zároveň dokazuje aj fakt zmŕtvychvstania, hoci by toho, ako som podotkol, ani nebolo treba, veď v Jeruzaleme žilo množstvo svedkov, ktorí Krista Pána po vzkriesení videli. Dôkaz, na ktorý sv. Peter sa odvoláva, je ešte aj dnes nepohodný odporcom zmŕtvychvstania Kristovho. Je to prázdny hrob Kristov.

Sv. Peter tvrdí, že Kristus Pán po smrti zostúpil do predpekla.³ (O tomto článku viery hovorí v Písme sv. len sv. Peter, a to tu a vo svojom prvom liste, 3., 19, kde píše, že Kristus išiel „kázať dušiam, ktoré byly vo väzení“.) Nebolo však možné, pokračuje sv. Peter vo

¹ 1 Kor. 15, 14.

² Skt. 2, 22 nasl.

³ Skt. 2, 24.

svojej turičnej kázni, aby Kristus ostal v predpeklí alebo v moci smrti, lebo to tak o ňom predpovedal Dávid. A potom doslovne uvádza patričné miesto žalmu 15., 8—11.

Tento žalm bol i podľa jeho nadpisu napísaný naozaj Dávidom, ktorý hovorí v ňom v prvej osobe. Ale práve posledné verše žalmu 15., 8-11, ktoré cituje aj sv. Peter, dokazujú, že kráľovský prorok nemohol v ňom hovoriť o sebe, že hovoril o Mesiášovi. Žalm je teda mesiášsky, obsahuje totiž proroctvo o budúcom Spasiteľovi. Kráľ Dávid dáva slová žalmu do úst Vykupiteľových. Posledné jeho verše, ktoré predpovedajú zmŕtvychvstanie Mesiášovo, cituje sv. Peter takto:

8. Vidím pred sebou Pána ustavične,
On mi je po pravici, by som nebol otrasený.
9. Pre toto sa mi teší srdce a jazyk môj plesá
a aj moje telo spočinie v pokoji,
10. **lebo dušu moju nenecháš v podsvetí⁴**
a nedáš svojmu Svätému uzrieť porušenie.
11. Oboznámil si ma s cestami života,
naplníš ma radosťou svojím obličajom.⁵

Keď tieto slová sv. Peter uviedol, hneď začína dokazovať: Dávid nemohol o sebe hovoriť, že jeho duša neostane v predpeklí a že jeho telo nebude porušené. Keby to bol tvrdil, bol by falošným prorokom, veď nielen že umrel a bol pochovaný, ale podnes leží v hrobe: „Jeho hrob je podnes u nás“, hovorí knieža apoštolské.

Dnes sa už celkom iste nevie, kde je Dávidov hrob. Ale v dávnych časoch tento hrob bol v Jeruzaleme známy. V piatom storočí pred Kr. spomína sa v knihe Nehemiášovej (3, 16): v prvom storočí po Kr. ho viac rás spomína židovský spisovateľ Josephus Flavius. Ba hrob

⁴ v predpeklí.

⁵ Smysel je: Tvoja prítomnosť; pohľad na tvoju tvár naplní ma radosťou.

bol známy ešte aj v piatom storočí po Kr., lebo sv. Hieronym v jednom liste vyslovuje nádej, že sa pôjde na hrob Dávidov modliť.

Sv. Peter sa teda opiera o to, že sa každý môže presvedčiť, že telo Dávidovo bolo porušené. Preto Dávid nehovorí o sebe, ale o svojom veľkom, od Boha prisľúbenom potomkovi, o Mesiaášovi: „Hovoril o zmŕtvychvstaní Kristovom, lebo ani duša jeho⁶ nebola nechaná v podsvetí ani jeho telo neuzrelo porušenie.”⁷

Sv. Peter ani nespomína, že Kristov hrob je prázdny a že každý sa o tom môže presvedčiť. Vec bola neodškriepiteľná, veď od Veľkej noci do Turíc minulo len 50 dní. Tento prázdny hrob, na ktorom Apoštol buduje svoje dokazovanie, ešte i dnes robí odporcom zmŕtvychvstania starosti. Fakt zaprieť nemožno, lebo židia hneď by sa boli ozvali na Petrovu reč: „Však aj telo Kristovo bolo porušené, poďte si len pozrieť jeho hrob.” Dnes už nikto neopováži sa vážne tvrdiť, že apoštolovia ukradli z hrobu telo Kristovo a oklamali svet. Apoštolovia boli ustrašení a bezbranní, stráž nad Kristovým hrobom bola ozbrojená. A za klamstvo by neboli podstúpili mučenícku smrť. Preto sa hľadajú všelijaké nevážne vytáčky, aby sa vysvetlilo, ako mohol ostať Kristov hrob prázdny; napr. že zemetrašenie vyhodilo telo z hrobu, že divá zver ho roztrhala, atď. Tieto vykrúcačky, pravda, nemôžu dokázať, že Kristus nevstal z mŕtvych, ale istotne dokážu to, že neverec musí byť omnoho ľahkovernejší, ako veriaci človek.

Ako sv. Peter, tak aj sv. Pavol dokazuje zmŕtvychvstanie Pánovo pri jednej príležitosti.⁸ Bolo to v pizídskej Antiochii, kde apoštol národov židom hlásal Krista, preto tiež zo Starého zákona musel dokazovať, že sa proroctvá

⁶ Tak je v gréckej pôvodine.

⁷ Skt. 2, 31.

⁸ Skt. 13, 30.

na Kristu Pánu splnily. Medzi inými starozákonnými miestami cituje aj slová žalmu 15., 10: „Nedáš svojmu Svätému uzrieť porušenie“; potom dokladá, že Dávid po svojej smrti „uzrel porušenie, ten však, ktorého Boh vzkriesil, porušenia neuzrel“.⁹

Teda i sv. Peter, i sv. Pavol dokazujú, že vo Starom zákone bolo predpovedané aj zmŕtvychvstanie Kristovo, tak ako boli predpovedané ostatné dôležité udalosti a okolnosti z jeho života.

Nech týchto niekoľko riadkov upevní našu vieru vo z mŕtvych vstalého Krista. Jeho praotec Dávid slúžil len svojmu času a svojmu pokoleniu,¹⁰ potom zomrel a spráchnivel. Kristus neostal v hrobe, vstal, aby prospieval všetkým dobám a všetkým pokoleniam. Preto sa Cirkev sv. vo veľkonočnom čase modlí k nemu slovami emauských učeníkov: „Ostaň s nami, Pane!“ Ak ho takto budeme aj my prosiť, on nám dozaista — keď nie slovom, tak skutkom — odpovie slovami, ktoré kňaz jeho menom spieva pri Vzkriesení: Resurrexi et adhuc tecum sum — vstal som z mŕtvych, a ešte som s tebou. — A aj ostane s nami, kým ho my neopustíme.

P. Mag. Dr. Metod H a b á ň, OP:

Či človek môže byť ľahostajný k Bohu

Modlitba má byť výraz našej spravodlivosti, ktorým máme Bohu dať najvyššie výrazy cti, slávy a uznania jeho svrchovanej vznešenosti. Tak vychádza z ctnosti nábožnosti. Taká modlitba vyšľahla zo Žalmistovej duše: „Požehnaný si ty, Pán Boh izraelský, Otec náš, od

⁹ Skt. 13, 37.

¹⁰ Skt. 13, 36.

večnosti do večnosti. Hospodin, tvoja je vznešenosť, velebnosť, sláva a víťazstvo; tvoja je chvála, lebo všetky veci, ktoré sú na nebi i na zemi, sú tvoje. Tvoje je kráľovstvo a ty si nad všetkých vládcov. Tvoje je bohatstvo a sláva, ty si Pán všetkého; vo tvojej ruke je sila a moc, vo tvojej ruke je veľkosť a panstvo nad všetkými vecami. My teda, Boh náš, oslavujeme Ťa a chválime tvoje vznešené Meno.

Kto som ja a kto je môj ľud, aby sme mohli toto všetko, tebe sľúbiť? Tvoje sú všetky veci, a čo sme z tvojej ruky prijali, dali sme tebe. Z úprimného svojho srdca ochotne obetoval som toto všetko; aj tvoj ľud videl som, ako veľmi radostne obetoval ti dary. Pane Bože, zachovaj na veky túto ochotu ich srdca, a daj, nech táto myseľ vždy trvá ku tvojej cti."¹

Nevyhnutnosť ctiť Boha a modliť sa k nemu pochádza z ľudskej bytosti, z jej rozumnosti a inteligencie. V ľudskej duši je tajomný počiatok všetkého náboženstva, t. j. pomeru a podriadenosti Bohu. Aj keď celé minulé storočie hľadalo počiatky náboženstva vo strachu a v mýtoch alebo vo vývoji atď., predsa nepodarilo sa mu udusiť náboženské presvedčenie ľudskeho ducha; lebo svetlo vždy sa zjaví, čo aj stlmované, a to svetlo pochádza z vlastnej ľudskej rozumnosti. Potlačená ľudská prirodzenosť prihlási sa o svoje právo a ku svojim povinnostiam, ktoré má voči Bohu.

Tento prirodzený prameň, z ktorého vyviera náboženstvo a nevyhnutnosť modlitby, poznal už Plutarch:² „Keby som prešiel celý zemský povrch, azda našiel by som mestá bez hradieb, bez vzdelanosti, bez bohatstva, bez peňazí, bez škôl a divadiel, ale nenašiel by som mesto bez chrámov a bez bohov, ktoré by nemalo svoju modlitbu, svoje obrady a obetu.“

¹ Paral. 29, 10—18.

² Advers. Colot. Epicur.

Ešte dodáva, že bez náboženstva nemôže sa vytvoriť nejaká trvalá ľudská spoločnosť. Po rozličných pokusoch odstrániť z ľudí úctu k Bohu skfšajú v ľudských dušiach, prirodzene náboženských, nové volania a nové prejavy života a pomeru dokonalého uznania a podriadenosti Bohu.

Náboženská ľahostajnosť pre ľudskú dušu nie je prirodzená, lebo duša ani prirodzene nemôže ostať ľahostajná k Bohu. Ak niekto sa o to usiluje, značí to duchovné umieranie a životnú prázdnotu, to je duchovná šialenosť, ktorou človek zabíja nesmrteľnú dušu, keďže tá bez pomeru k Bohu nemôže mať v sebe život. Pravda, taký prázdny život vedie mnohých, ale nikto nemôže tvrdiť, že to je pre nich prirodzený život, že poznajú smysel života.

Celá ľudská bytosť túži po Bohu a po klaňaní Najvyššiemu, aby uznala svoju závislosť. Celá inteligencia človeka núti poznať múdreho Správcu a Hospodára všetkých stvorených vecí a najmä Božiu dobrotu, a preto vedie človeka k tomu, aby ďakoval Bohu. Vlastný nedostatok, ktorý človek v sebe prežíva, istotne privádza k tomu, aby prosil najvyššieho Pána všetkých vecí, Pána ľudského života a srdca, ktorému najlepšie rozumie. Uznanie nevďačnosti a urážok najvyššej Božej Velebnosti prirodzene núti prosiť o odpustenie a smierenie.

Stačí teda, aby človek normálne použil svoju inteligenciu a poznal, že celá jeho bytosť nie je prvá príčina vecí, že jej schopnosti a sily podriadené sú prvej Príčine vesmíru, a že teda dobrý pevný životný poriadok môže si určiť iba v pomere k Bohu. Človek iba v tomto pomere k Bohu prirodzene prežíva možnosť naplniť svoju dušu, ktorá túži po blaženosti a po vyplnení svojho cieľa. Človek svojou bytosťou nevyhnutne je postavený do pomeru k Bohu ako k cieľu, a teda môže alebo zadosť urobiť svojmu vznešenému prejavu prirodze-

nosti, túhy po blaženosti, alebo ostávať vo večnom nepokoji svojho vnútra, nikdy dokonale nenachádzajúceho smysel života. Niet inej cesty. Z týchto prirodzených prameňov vysvetľuje sa u všetkých národov náboženstvo a modlitba, či je už pravá alebo nesprávna. Ľudská prirodzenosť nie je ľahostajná k Bohu a k prejavom Božej úcty a slávy.

Tento nevyhnutný a prirodzený pomer človeka k Bohu zdokonalil zásah Božej múdrosti a lásky tým, že Boh milosťou človeka pozdvihol k účasti na svojej prirodzenosti a na svojom živote. Milosťou posvätená duša uchováva celé tajomstvo prirodzenej túhy po Bohu a po blaženosti, ale Boh ho nesmierne rozšíril a duši dovolil zúčastniť sa na Božej blaženosti. Človeka prijal za syna, umožnil mu dosiahnuť dedičstvo večného života. Milosť upravuje náš pomer k Bohu podľa Kristových slov: „Ako ja žijem skrze Otca, tak aj ten, čo mňa bude požívať, bude žiť skrze mňa.“ Kristus pôsobí, že zúčastňujeme sa na jeho milosti a sláve, a to preto, aby náš pomer k Bohu bol lepší, aby sme tak Bohu lepšie vyjadrovali svoje klaňanie, výraz úcty a prosieb, a aby sme skrze Krista mohli aj viacej smieriť hriechom urazenú Božiu spravodlivosť.

Vznešený úkon Božej večnej vôle, ktorý nás robí Božími dietkami, usporadúje náš pomer k Bohu. Božia vôľa je účinná a tvorí všetko, čo je nadprirodzene krásne v ľudskej duši; preto našej duši aj vlieva primeranú silu a schopnosť dosiahnuť Boha ako posledný cieľ, zúčastniť sa na jeho živote.

Týmto vznešeným Božím zásahom skrze milosť kresťan dostáva nové duchovné energie, takže nadprirodzený život vštepený je do prameňov prirodzeného života a jeho prejavov, a tak všetko, čo vychádza z našej prirodzenosti, obracia sa k Bohu. Ak teda človek chce, môže

robiť, žiť, poznávať, milovať, ako Boh sám žije, seba poznáva a miluje.

Pravda, modliť sa ako kresťan v posväcujúcej milosti je znak veľmi vysokého a ušľachtilého vnútorného života duše, je to prejav neobmedzenej závislosti od Boha, Otca a Kráľa všetkého stvorenia, značí nesmierne ďakovanie a výraz radosti a šťastia duše spojenej s Bohom, ku ktorému prichádza, značí očistenie a posvätenie duše, po ktorom túži, a tak pripodobňuje sa Božej kráse.

Výraz takej kresťanskej modlitby, t. j. pomeru človeka k Bohu ako dieťaťa, ukazuje Kristus, keď hovorí: „Keď sa modlíte, hovorte: Otče náš, ktorý si na nebesách...“, alebo aj Cirkev svätá vo svojej dennej modlitbe: „Sláva Bohu na vysostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Chválime Ťa, dobrorečíme Tebe, oslavujeme Ťa, ďakujeme Ti pre nesmiernu tvoju slávu...“

Toľko nových prejavov života otvára účasť na Božej milosti, že v nás zjavuje sa tajomstvo a bohatstvo otcovského domu, Božieho domu, do ktorého prichádzame výrazom svojej duše a jej schopností, najmä v modlitbe.

Prof. P. Emilián Soukup, OP:

Priateľstvo živé

Živý človek môže byť súčasne zle mŕtvy. Dvaja živí ľudia môžu mať mŕtve priateľstvo, hoci sa zdajú naozajstnými priateľmi. Kresťanstvo je znak priateľstva s Bohom, a predsa v kresťanovi môže byť toto priateľstvo mŕtve.

Mŕtve priateľstvo nie je vec, ktorú by sme museli dlho hľadať. Kedysi bol zvláštnym menom označený názor, ktorý sústavne pestoval mŕtve priateľstvo — indiferentizmus, každý pomer k Bohu prehlasuje sa dostačujúci a správny, každé náboženstvo za rovnako hod-

notné. Sústava zmizla, vec zostala a prešla mnohým ľudom do krvi.

Lahostajnosť k Božím veciam, ľahostajnosť rozumu a ľahostajnosť srdca vyznačuje mŕtve priateľstvo. Je síce viera v Boha, niet však záujmu poznať celú pravdu. Záujmy sú inde. Náboženstvo sa pociťuje ako zbierka zákonov a nariadení. Boh je pociťovaný ako zákonodarca ukrytý za svojimi zákonmi, nehľadaný zanieteným zrakom. Ako človek platí dlhy poriadne alebo neporiadne, s tým istým smýšľaním sa „dáva svedomie do poriadku“, „človek sa smieruje s Pánom Bohom“, konajú sa, vynechávajú sa modlitby a náboženské povinnosti.

Stráca sa smysel pre život z náboženstva, lebo veľmi vyvinutý je smysel pre veci života z pozemských zásad. Len keď človek je bezúhonný podľa pozemských zásad. Pozemské zásady sa sledujú so živým a neúmorným záujmom, niet však záujmu premyslieť až do posledných dôsledkov taje zásad evanjelia Božieho milosrdenstva a vykúpenia. V každom náboženstve môže človek správne žiť — a je priveľký veľký kameň na hrob mŕtveho priateľstva.

Čo tu chýba? Nie je tu reč o neveriacom človekovi; preto je oprávnená takáto otázka. V duši je viera, je aj akási nádej, alebo aj akési dúfanie neba a pomoci Božej; a predsa priateľstvo je mŕtve. Čo tu chýba do živého priateľstva? Mŕtvemu priateľstvu je Boh cudzí. Ak priateľstvo má byť živé, Boh musí byť človekovi blízky. Svätý Tomáš¹ vraví: „Viera a nádej poja s Bohom iba tak, že od neho berú poznanie pravdy a očakávanie dobra; ale láska utkvieva na Bohu samom, k vôli nemu, a nie preto, že z neho niečo máme.“ — Priateľstvo je mŕtve i s vierou a nádejou, ak ho nepreniká

¹ T. Suma, II—II., 23, 6.

a neživi božská ctnosť lásky. Tá vlastnosť chýba mŕtvemu priateľstvu, lebo ona je životom priateľstva.

Živé priateľstvo je tam, kde je o z a j s t n é spojenie, kde je jeden s druhým, v druhom; kde sa vlastne len dáva, kde sú len otvorené srdcia, a nielen natiahnuté dlane.

To sú už známe myšlienky, ale treba zdôrazniť dôležitosť a ráz ich vplyvu na priateľstvo. Dôležitosť preto, že živé priateľstvo s Bohom je najdôležitejšia vec kresťanského života, a aj najdrahocenejšia vec. Vplyv lásky k Bohu na priateľstvo s ním zasahuje najmä vieru a nádej; lebo viera a nádej sú prvé kroky a stále základy priateľstva. Láska predlžuje a zrýchľuje kroky, upevňuje základy a na nich tvorí stánok Boha s človekom.

Z obrazu skôr pochopíme, čo to znamená. Uznávame pravdu všade, kde sa nám podáva aspoň s vonkajšími znakmi pravdy. Keď nám hodnoverný človek rozpráva alebo radí, so záujmom vypočujeme jeho zprávy, uznávame jeho oprávnenú radu, azda sa podľa zpráv a rád zariadime; ale nie k vôli človekovi, ale z lásky k pravde a vždy s akousi opatrnosťou. Ale bez opatrnosti celkom náhlou oddanosťou berieme za svoje, čo priateľ hovorí a radí. Lebo ho milujeme — a láska stotožňuje s milovaným.

Kto miluje Boha, má všetky záruky, že jeho láska k pravde nebude poškvrnená, keď za svoje prijme, čo Boh hovorí a radí. Jednou vierou verí Bohu aj ten, kto verí a miluje, aj ten, čo iba verí; ale nie je to rovnaká viera. Sv. Tomáš² vraví, že viera bez lásky nie je dokonalá ctnosť, a že viera je dokonalá, keď jej láska dáva väčšiu ochotu, oddanosť a dôveru. To je ona živá viera, ktorá podľa slov Spasiteľových prenáša hory a jednakou mocou človeka prenáša cez hory ťažkostí, obiet a vzdialeností k najvyšším cieľom.

² Tamt. 4 a 5.

Láska k Bohu robí vieru živou, a iba tým sa začína náboženský život. Hovorí sa o duchu viery ako o požiadavke náboženského života. Starí menom ducha rozumeli to, čomu my hovoríme impulz, nutkanie, hnanie do pohybu, udržovanie v čulom účelnom pohybe, a tohto ducha spojovali s vôľou. To je duch viery, toľko hľadaný a tak životne dôležitý pre náboženský život: láska k Bohu — Priateľovi. Ani najdôkladnejšie rozumové úvahy o Božej hodnovernosti nám nedajú tú bezpečnú a radostnú istotu, že vierou neutrpí naša láska ku pravde; dá ju iba láska k Bohu. Už nemáme číre presvedčenie o pravde Božej; pravdy viery staly sa v nás životnými.

Jediná božská ctnosť lásky spôsobí, že obsah viery sa nám stane opravdivým návykom, žiarivým svetlom života, ktoré samo a neodbytné sa vždy prihlási, aby pri ňom boli upravené naše pohnútky, myšlienky, reči a naše činy. Skoro tak, ako pravý profesor slovenčiny ani nechce a hľadá chyby v tom, čo číta, a čítané upravuje podľa pravidiel.

A iba vtedy je viera človekovi tým, čím ju chce mať Boh, keď ju človekovi dáva: živou, život dávajúcou mocou. Ako viera nemôže v duši začať bez spolupráce vôle, ako človek nemôže uveriť, dokiaľ nechce uveriť, tak nemôže mať ducha viery a ním vieru dokonalú, dokiaľ naozaj a zo srdca nemiluje Boha. To je posledná odpoveď na otázky, prečo viera a náboženský život ochabuje; to je tiež jediný účinný liek: priviesť človeka k srdečnému a silnému milovaniu Boha. Všetko ostatné, čo múdri podnikajú, je slabé, je honením človeka po vedľajších chodníčkoch, kde mu nakoniec únavou všetko zovšednie. Len láska a cesta k láske nezovšednie ani neunavuje.

Živé priateľstvo, láskou dávajúc viere to, čo duša dáva telu, zasahuje do druhej hlavnej sily kresťanského života, do nádeje. I najväčší

hriešnik môže opravdivo dúfať, že raz dosiahne odpustenie. Dúfa, ale s obavami. Keďže duša má dar svätej lásky k Bohu, dúfa; ale jej nádej láskou dostala dvojaké zdokonalenie, vo svojej povahe a vo svojich pohnútkach.

To nie je nesmelá nádej; je smelá, bezpečná, neohrozená. Nijaké pozemské sklamanie ju nepohne, nijaká prekážka ju nezarazí, láska ju naučí práve v najväčších sklamaniach a pred najväčšími prekážkami s obdivom hľadieť na Priateľa, ktorého podivnú veľkosť a víťaznú moc ukazujú práve tieto prekážky a sklamania, lebo on ich všetky prekoná. Ľudské sklamania sú jej zvestou Božích triumfov.

Z nádeje strácajú sa posledné zbytky sebeckých pohnútok v očakávaní osobného blaha. Nádej sa stáva obdivujúcim pohľadom na všemocného Priateľa, s ktorým sjednotení zvíťazíme a uvidíme, že sa naše srdce neklamalo, keď k nemu priliplo v bezohľadnej oddanosti.

Priateľstvo živé — hľadáme to slovo v Písme a nachádzame ho u apoštola Pavla: „Teraz trvajú viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska.”³

Keď hľadáme živé priateľstvo, musíme hľadať lásku, aby sme mali onu trojicu, ktorá jediná vytvára dokonalosť duše a života. Ako nájdeme lásku, aby sme dosiahli živé priateľstvo? Nekatolíkovi je ťažko dávať odpoveď na tú otázku. Katolík však vie, že tú lásku vkladá do ľudského srdca len Boh sám, že ju tam vloží pri rozhrešení, pri Pánovom stole, že každá sviatosť je rozmnoženie fondu lásky, keď zväčšená milosť dáva láske novú výživu. To je nesmierny význam sviatostí, že v nich máme neklamne istú cestu k živému priateľstvu.

Kedy to všetci pochopíme?

³ 1 Kor. 13, 13.

Božia Matka¹

2.

Ak nehľadíme na protestantov, ktorí „sami nevedia, čo učia“, tak zapieranie slávneho názvu „Božia Matka“ je vždy spojené s narúšaním samého tajomstva vtelenia; preto nečudujeme sa, že svätá matka Cirkev vždy proti kacírom hájila Máriino božské materstvo spolu s tajomstvom vtelenia. Každý vie, že tretí všeobecný efezský snem vyhlásil nasledujúci kánon, keď pritom kresťanský ľud jasal: „Ak niekto nevyznáva, že Boh je ozajstný Emanuel, a preto, že Bohorodička je svätá Panna — keďže podľa tela zrodila telom učinené Božie Slovo — nech je prekliaty.“²

Tak aj za nevyhnutné pokladala túto pravdu znova vštepiť na štvrtom všeobecnom sneme, t. j. na piatom a šiestom chalcedómskom,³ a na carihradskom sneme.⁴ Aj pápež Ján II.⁵ a Pius XI.⁶ znova to zdôrazňovali.

Dôležitejšie svedectvá ústneho podania sú u sv. Ignáca Antiochejského, u sv. Justína, u sv. Irena Lyonského, u sv. Hypolita, ba aj u Tertuliána a Origena.

Písmo sv. nikde takými slovami neučí: „Mária je Božia Matka“; na to vraj už Nestorius sa odvolával, ale — ako sv. Cyril Antiochejský ukázal — neprávom. Sv. Tomáš Akvinský taktó určite vyslovuje dôkaz svätého Cyrila: „Hoci Písmo sväté výslovne nehovorí, že blahoslavená Panna je Božia Matka, predsa

¹ Pri prekladaní odborných výrazov usiloval som sa zachovať filozofickú náplň a pritom neuraziť cit slovenského jazyka. Ak sa mi to nepodarilo, vďačný budem za upozornenie. P. A. M. Gabura.

² Srovn. Denzinger, 113.

⁴ 218 a 290.

⁵ 201.

³ Tamt. 148.

⁶ AAS. 1931.

výslovne hovorí, že Ježiš Kristus je pravý Boh — ako je zrejmé z konca prvého listu sv. Jána — a že blahoslavená Panna je matka Ježiša Krista, ako je zrejmé z prvej hlavy evanjelia sv. Matúša. Preto zo slov Písma sv. nevyhnutno nasleduje, že je Božia Matka. Aj v liste k Rimanom⁷ sa vraví, že z Izraelitov podľa tela je Kristus, ktorý je nado všetko Boh požehnaný na veky. A z Izraelitov je iba skrze blahoslavenú Pannu. Preto ten, ktorý je nado všetko Boh požehnaný na veky, naozaj narodil sa z blahoslavenej Panny ako zo svojej matky.”

Ale bohovedci neshodujú sa v tom, ako (modus quo) táto pravda o božskom materstve blahoslavenej Panny vyplýva zo slov Písma svätého.

Obecne rozlišujú sa rozličné spôsoby, ako nejaká pravda môže byť v prameňoch zjavenia; ale nemôžeme povedať, že by v tomto názvosloví vždy bola žiadaná jasnosť a jednota. Vec však nie je zapletená. Nejaká vyhranená pravda môže sa vyjadriť „vlastnými, príslušnými slovami (propriis verbis)”, napr.: Mária je matka Ježiša Krista, ale aj „inými slovami”, napr.: Ježiš Kristus sa počal a narodil z Panny Márie. V oboch prípadoch hlása sa tá istá pravda, ale spôsob vyjadrovania sa líši. Ak teda pravda vyjadruje sa „vlastnými, príslušnými slovami”, zvyčajne volá sa to: výrazne (výslovne), tvarovo (vlastne) rozvinute, aj priamo, (expresse, formaliter-explicite, etiam directe). Ale ak taká pravda vyjadruje sa „inými slovami”, to sa volá: rovnocenne, tvarovo (vlastne) zahalene, (aequivalenter, formaliter-implicite), aj nepriamo (indirecte), čo však nie je také presné.

Okrem toho však takáto pravda môže sa hlásať skrze nejakú inú, v ktorej nie je

⁷ 9, 5.

tvarovo (vlastne) zahalene, ale sprostredkujúco (mediate). Žiadaná pravda totiž musí sa z onej inej vyvodíť rozumovými vývodmi, ktoré nielen ukazujú, že tá istá pravda je v iných slovách, ale že pravda je iná, ktorú predsa správne uzatvárame z prv poznanej pravdy.

Teda niektorí bohovedci mysleli, že pravda o božskom Máriinom materstve vyplýva zo slov Písma sv. len skrze také rozumové vývody, a preto je v ňom iba sprostredkujúco. A tak, keby sa malo božské materstvo poznať len z Písma sv. — keby teda prvý prameň zjavenia, božské podanie, neučil tú pravdu, hoci ju naozaj učí — nemuselo by sa veriť, t. j. prijímať úkonom nadprirodzenej, božskej viery; vyplývalo by totiž z tých právd, ktoré veríme, a bolo by iba bohovedeckým záverom zo slov Písma svätého.

Iní však učia, že tu hovorí sa o nejakej pravde, ktorá je vo slovách Písma sv. tvarovo (vlastne) obsiahnutá. Myslím, že tak sa majú rozumieť aj slová svätého Tomáša. Hovorí totiž, že toto božské materstvo nevyhnutne vyplýva zo slov Písma svätého.

Preto musíme klásť dôraz na tie slová Písma sv., ktoré Pannu Máriu volajú: Matka Ježišova, jeho Matka,⁸ alebo ktoré vedia materské výsady;⁹ a podobne s druhej strany na všetky slová, ktoré hovoria o Spasiteľovom božstve, a ktoré ako by boli shrnuté u sv. Jána v 20. hl., v. 31. — Ako svätý Tomáš našiel božské materstvo v texte k Rimanom v 9. hl., v. 5., tak ono vyplýva aj z textu sv. Lukáša v 1. hl., v. 35. Anjel Pánov totiž hovorí Márii: „A preto i to sväté, čo sa z teba narodí, volať sa bude Synom Bo-

⁸ Srovn. Mat. 1, 18. — 2, 11, 13, 20. — 12, 46.

— 13, 55. — Luk. 2, 34, 48, 51. — Ján, 2, 1, 3, 5. — 19, 25, 26. — Skut. 1, 14.

⁹ Srovn. Luk. 1, 31, 35. — 2, 5, 7. — Gal. 4, 4.

ží m." To veru nie je iné, ako keď „i n ý m ě slova mi" (rovnocenne, tvarovo [vlastnej zahalene) sa povie: „Ty budeš Matkou Božieho Syna, teda Božia Matka!" Nemôže sa dať námiетка, ktorá — aj proti mienke pápeža Pia XI.¹⁰ — zvyčajne sa dáva pre Alžbetine slová: „M a t k a P á n a môjho prichádza ku mne?"¹¹ Tieto slová z úst izraelskej dcéry totiž dokazujú, že môžu znamenať iba: Mesiášova matka. Ale nech Židia hocičo mysleli o Mesiášovi, tu hovorí sa o P á n o v o m a n j e l o v i, ktorý podľa rozkazu a v mene Jahve oznamuje materstvo tej, ktorá bola vyvolená za Matku Syna pravého Boha.

Prakticky však málo záleží na tom, ktorí bohovedci viacej blížia sa ku pravde, keďže Cirkev pravdu o božskom materstve nečerpá len z Písma svätého, ale najmä z božského podania; a preto aj nám ju predkladá ako pravdu božsky z j a v e n ú, ako článok viery, ktorý všetci majú verne a vytrvalo veriť.

Predsa oveľa pravdepodobnejšie zdá sa, že už samy slová Písma svätého, ako znejú, stačia na to, aby táto pravda bola predložená ako článok viery.

Univ. prof. Dr. Jozef B a b o r :

Vo Stvoriteľových službách

2.

Stredovekí lekári, prírodospytci a filozofovia hovorievali: Homo in semen dominium non habet; to znamená, že človek síce je pri rozmnožovaní ľudského pokolenia inštanciou prenesenej pôsobnosti samého Tvorcu, ale ani v tomto odbore nie je neobmedzený pán: Pán života a smrti je iba Stvoriteľ vo svojom najvyššom Majestáte. Jednotlivec teda nemôže

¹⁰ AAS. 1931, 512.

¹¹ Luk. 1, 43.

bez ťažkého hriechu zasiahnuť do tajomstva života, ale predsa má veľkú moc: privolávať nových členov, nových občanov tohto sveta k životu, ba aj viacej, a čo je omnoho dokonalejšie, povolávať týchto občanov pre kráľovstvo nebeské. Cirkev nežiada od rodín „maximálny“ počet detí, ale používanie manželského práva je dovolené, hoci z každého úkonu manželskej povinnosti nemusí nastať počatie. Rigoróznosť opačných názorov je priam protikatólicka. *Conditio sine qua non* je však celkom prirodzené spolužitie manželov, to ostatné je vecou Prozreteľnosti. Svojpomocná regulácia pôrodov, t. j. násilná a protiprirodzená, je vždy hriech, nemravnosť, zločin, ťažké poškodenie zdravia a ničenie všetkého ľudského estetického citu. Ani sama príroda nesmeruje k nejakému „maximálnemu“ počtu potomkov v jednotlivých rodoch, rodinách a ľudských kmeňoch, ale k o p t i m á l n e m u počtu, pre ktorý má aj svoje regulatívy. Slávny flámsky anatóm, antropolog a biolog na počiatku tohto storočia K o h l b r u g g e veľmi dôkladne a vedecky dokázal, najmä vo svojej monografii ľudského utera, že pri riadnom a prirodzenom spolužití nastane pomaly medzi manželmi ďalekosiahle vzájomné spodobnenie (telesne). Ako je známe, každý živočíšny aj rastlinný druh (species) je obdarený zvláštnymi, svojimi vlastnými, špecifickými, biochemickými sústavnými štruktúrami; ale toto odtieňkovanie bielkovín ide až do jednotlivcov, do indivíduí: moje telo má svoju osobitú bielkovinu (v krvi a i.), ktorá sa tak ľahko neopakuje. Jej najbližšiu bielkovinu, ale predsa odlišnú, mala moja sestra. Cirkev a biológia žiadajú, aby manželstvo uzavieralo sa medzi cudzím a cudzou, a uzavretiu manželstva medzi príbuznými kladie prekážky; len zriedkakedy a vo výnimočných prípadoch dovoľuje medzi takýmito uzavrieť zákonité manželstvo. Teda každý z oboch man-

želov, muž aj žena, má mať, a zpravidla aj má, inú, osobitú bielkovinu. Ale pri správnom a vonkoncom prirodzenom manželskom spoluzítí nastáva pomaly pripodobnenie sa tela ženy po biochemickej stránke telu mužovmu, až napokon sú temer totožné. Je to iba malá, čiastočná a neúplná, ale predsa výrečná ilustrácia k Božiemu slovu: A budú dvaja v jednom tele. Na tomto stupni biochemického spodobnenia stráca sperma manžela principiálne oplodňovaciu schopnosť pre ovula vlastnej manželky. Toto je ukážka „regulácie“ pôrodov, ktorú vykonáva sama príroda, ale iba pri bezchybnom a prirodzenom spoluzítí manželov. Ak v tomto stupni manželského života žena ovdovie a opäť sa vydá, veľmi ľahko otehotnie so svojim novým mužom. To zpravidla nastane v podobných prípadoch aj pri cudzoložstve. Nemusí sa teda nijaká rodina príliš starať o počet svojich detí; ale sklamá sa v tomto princípe manželia, ktorí zpravidla celkom prirodzene nevedia o tomto biologickom pomere, ak používanie manželského práva obmedzujú, hoci aj násilím, veľmi (neprirodzene) dlhými časovými medzerami. Neraz som počul podivenie takto poblúdených manželských dvojíc, že v inej rodine, ktorá si nekladie takúto protiprírodnú rezervu, je menej detí ako v týchto „opatrných“ rodinách. Nemožno dosť dôrazne a dosť často pripomínať a opakovať, že najvyšší zákon stavu manželského je celkom prirodzené spoluzítie oboch manželov. Pritom však je aj morálne aj biologicky dovolené manželom žiť v dobrovoľnej čistej zdržanlivosti, a jozefovské manželstvo je priam záslužné.

Sviatostné manželstvo je symbol mystického zasnúbenia duše s Kristom. Oratio supra sindonem v ambroziánskom misáli na sviatok sv. Jozefa zneje takto: „Všemohúci, večný Bože, ktorý si najblahoslavenejšieho svojho vyznavača Jozefa podivnou prozreteľnosťou určil za

ženicha najsvätejšej Panny Márie, dožiť, prosíme, aby sme aj my, tvoji služobníci, podporovaní zásluhami a orodovaním oboch, po zasnutí božskej milosti na zemi umiestení boli nesmierne oblažujúcim manželským sväzkom slávy v nebesách." A prefácia tohto sviatku vraví: „Aby sme boli naveky spojení s tvojím Synom, Ženíchom našich duší." To je teda tá veľká sviatosť a to veľké tajomstvo, o ktorom hovorí sv. Pavol: „Toto tajomstvo je veľké, a ja povedám v Kristu a v Cirkvi."¹

DO VÝŠAV

Z veľkonočných tajov Serafínskej Panny

List bratovi Hieronymovi zo Sieny, z rehole pustovníkov svätého Augustína

V mene Ježiša Krista ukrižovaného a sladkej Márie. Vám, najmilší a najdrahší otec a syn v Kristu Ježišovi, ja Katarína, služobnica a otrokyňa sluhov Božích, píšem v drahocennej krvi jeho a pripomínam si slová nášho Spasiteľa, ktoré povedal svojim učeníkom: „Žiadostivo žiadal som si jest tohto veľkonočného baránka s vami, skôr ako by som trpel." Tak aj ja vám vravím, brat Hieronym, môj najdrahší otec a syn. A keby ste sa mňa pýtali, akého veľkonočného baránka žiadam si s vami sláviť, odpovedala by som vám: Niet iného veľkonočného baránka ako nepoškrvneneho Baránka, toho totiž, ktorého zo seba urobil milým učeníkom. Ó sladký Baránok, upečený na ohni božskej lásky a na ražni najsvätejšieho kríža! Ó pokrm najlahodnejší, oplývajúci radosťou, veselím a potešením! V tebe veru nič nechýba; lebo duši, ktorá ti naozaj slúži, si stôl, pokrm aj prisluhovač. Veď vidíme, že Otec je stôl a lože, na ktorom si môže duša odpočinúť; a vidíme Slovo jeho jednorodeného Syna, ktorý sa ti dal za pokrm s takou veľmi horúcou láskou. Kto ti ho priniesol? Prisluhovač Duch svätý. A pre nesmiernu lásku, ktorou nás miluje, nie je spokojný, že iní nám prisluhujú, ale sám chce byť prisluhovačom.

Teda pri tomto stole duša túži spolu s vami sláviť veľkonočného Baránka, skôr ako by zomrela; lebo keď život pomínie, už ho nebudeme môcť sláviť. A

¹ Ef. 5, 32.

vedzte, syn môj, že sluší sa, aby sme k tomu stolu išli soblečení a oblečení. Soblečení, hovorím, s každej sebalásky a záľuby vo svete, s nedbanlivosťou, so smútku a zmätku mysle, lebo nezriadený smútok vysušá dušu; a musíme sa obliecť v jeho najvrvnejšiu lásku. Ale tú nemôžeme mať, ak duša neotvorí oko seba-poznania, aby videla, že nie je, a ako robievame to, čo nie je, a že na sebe nepoznávame nekonečnú Božiu dobrotu. Lebo keď duša hľadá na svojho Tvorcu a na takú nekonečnú dobrotu, akú v ňom nachádza, musí ho milovať; a láska razom ju odieva pravými a skutočnými ctnosťami, a radšej by zomrela, ako by robila niečo na odpor tomu, koho miluje; ale ustavične bedlivo sa usiluje robiť, v čom on má zaľúbenie. Preto miluje, čo on miluje, a nenávidí, čo on nenávidí, lebo láskou splynula s ním v jedno,

To hľa, ona láska, ktorá nás zbavuje každej nedbanlivosti, nevedomosti a smútku. Lebo pamätá sa prebúda, aby si odpočinula s Otcom, keď človek pamätá na Božie dobrodenia; rozum zasa so Synom, aby s múdrosťou, svetlom a poznaním poznával a miloval Božiu vôľu. A razom povznáša svoju lásku a túhu, a stáva sa milovníkom svrchovanej a večnej Pravdy, takže môže a chce milovať a žiadať si iba Krista ukrižovaného. A nič ho neteší, ak len znáša jeho potupy a trýzne; a tak ho to teší a tak sa mu to páči, že má nedôveru ku všetkému ostatnému. Za slávu považuje pre Krista trpieť krivdy a prenasledovania sveta a diabla.

Roznecujte teda, roznecujte oheň svätej túhy a hľadievajte na Baránka, ktorý vykrvácal na dreve najsvätejšieho kríža; lebo inakšie nebudeme môcť jesť z tohto sladkého a ctihodného stola. Usilujte sa, aby v celej vašej duši bol zasadený a vztýčený strom najsvätejšieho kríža; lebo s toho stromu natrháte ovocie pravej poslušnosti, trpezlivosti a hlbokkej pokory, a vo vás odumrie všetka záľuba v sebe a sebaláska, a dostanete hlad, aby ste pojedali a ochutnávali duše, keď uvidíte, že z hladu po našom spasení a po Otcovej cti ponížil a dal sa potupnej smrti na kríži ako šialený, omámený a do nás zamilovaný. To hľa, veľkonočný baránok, ktorého si žiadam s vami sláviť.

A keďže sme povedali, že máme pojedat a ochutnávať duše, moja duša túži vidieť to na vás, lebo ste hlásateľom slova Božieho. Chcem teda, aby ste boli vyvolenou nádobou, plnou ohňa najhorúcejšej lásky, aby ste nosili sladké Ježišovo meno a zasievali toto vtelené slovo Kristovo na poli duše. Ale vyzývam vás a chcem, aby ste žatvu zo semena — shromažďujúc totiž úžitok z tvorov — složili na česť večného Otca, dávajúc totiž česť a slávu jemu a ničiac všetku vlastnú slávu a záľubu v sebe samom. Lebo inak by

sme boli lupiči a kradli by sme, čo je Božie, a dávali to sebe. Ale myslím, že toto z Božej milosti sa nás netýka; lebo zdá sa mi isté, že prvý popud a začiatok je len pre Božiu česť a spasenie tvorov.

Ale istotne sa nám stáva, že máme nejakú záľubu vo tvoroch. Ale, keďže chcem, aby ste boli dokonalý a vydávali ovocie dokonalosti, nechcem, aby ste milovali nejakého tvora, ani ako člena rehoľnej spoločnosti, ani osebe, ale len v Bohu. Ale rozumejte, ako hovorím. Lebo viem, že milujete v Bohu duchovne; ale niekedy človek — buď že na to málo dbá, alebo že má povahu k tomu náchylnú, ako vy — miluje duchovne a v láske hľadá záľubu a potešenie, takže niekedy smyselnosť má v tom podiel, čo aj pod farbou ducha. A keby ste mi povedali: „Po čom to poznám, že vo mne je táto nedokonalosť?“, odpovedala by som vám: Keby ste videli, že milovaná osoba nie je vám v niečom po vôli, to jest, že buď nie je k vám taká, ako zvyčajne býva, alebo sa vám zdá, že niekoho iného viacej miluje ako vás, a ak vtedy zmocňuje sa vás nevôľa alebo akási pôlovičná neľúbosť, zmiernujúca, oslabujúca lásku, ktorú ste prv mali, buďte istý, že tá láska bola ešte nedokonalá. Ako ju teda urobiť dokonalou? Najdrahší syn, dávam vám iba ten spôsob, ktorý kedysi prvotná Pravda povedala svojej služobnici, keď vravela: „Moja najdrahšia dcéra, nechcem, aby si robila ako ten, čo z prameňa zdvíha nádobu plnú vody, a pije, keď ju vyňal, a tak ostáva prázdna, hoci to ani nepozoruje. Ale chcem, aby si plniac nádobu svojej duše a splyvajúc láskou a zanietením v jedno s tým, koho miluješ z lásky ku mne, nevynímala zo mňa, prameňa živej vody; ale tvora, ktorého miluješ z lásky ku mne, drž ako nádobu vo vode, a tak nebudeš prázdna ani ty, ani ten, koho miluješ, ale ustavične budete plní božskej milosti a ohňa najvrúcnejšej lásky.“ A vtedy sa vás nezmocní nevôľa ani nejaká neľúbosť. Lebo kto miluje, aj keď vidí všelijaké počínanie, alebo že sa ho milovaný stráni, nikdy nemá z toho skľučujúce bolesti, len keď vidí a počuje, že žije v sladkých a opravdivých ctnostiach, lebo miloval ho pre Boha, a nie pre seba. Ešte by cítil akúsi malú svätú nežnosť, keby videl, že sa vzdáva od toho, čo miluje. Tu hľa. pravidlo a spôsob, ktorého chcem, aby ste sa držali, aby ste boli dokonalý. Viacej nevravím. Ostávajte vo svätom a sladkom milovaní Božom. Ježiš sladký, Ježiš láska!

Sv. Katarína Sienská, OP.

Radosť v Bohu je základom našej radosti

Neprestajná radosť v Bohu je počiatkom mojej vlastnej radosti. On, ktorý je, On, Veľký, Mocný,

Múdry, Dobrý, viem, že ma miluje. Pred ním nič nie som. Čo mám, dostal som od neho, lebo je Bytosť jediná. Som malý, stratený ako prášok a ešte menší v nesmiernych svetoch.

Kto ma miluje? Niekoľko ľudí z rodiny, niekoľko málo priateľov, ostatní, všetci ostatní sú pre mňa cudzí, to jest takí, ktorým som ľahostajný, neznámy. A aj tí, čo ma milujú, čo mi môžu dať, akú radosť mi môžu dať? Aj tí najlepší, aj tí najodanejší, aj tí najnežnejší môžu veľmi málo pridať k mojej radosť; rozumiem to tak, že nemôžu mi dať radosť hlbokú, radosť trvalú. Napokon každá ľudská radosť mlčí pred hrobom. Tam za mnou nesostúpi.

Ale o Bohu viem, že ma miluje, mňa, ktorý som taký malý. Miluje ma odjakživa. Som v jeho myslí, v jeho srdci, a to od večnosti. Boh nebol nikdy bez o mňa. Miluje ma a jeho láska je nezmeniteľná, večná. Vždy ma miluje a vždy mi môže so svojou láskou pomôcť, o tom nepochybujem. Jeho radosť, radosť jeho lásky je mi naporúdzi, je pre mňa, večne pre mňa skrze jeho milosť, ako večne v ňom kotví skrze jeho prirodzenosť.

Keď si teda pomyslím, že Boh ma takto miluje, že mám istotu z jeho lásky, prežívam hlbokú radosť, takú vnútornú radosť, ktorá preniká samu hĺbku môjho života, a k tomu takú dobrotivú, že ma prenáša a upevňuje v radosť Božej navždycky.

Poviem si: Som istý, že Boh mi patrí. Nikdy ma neopustí, nikdy na mňa nezabudne, nikdy ma neodzenie. A moja radosť je dokonalá.

Zaiste ešte môžem byť skúšaný na povrchu, v tele alebo v srdci utrpeniami viac menej bolestnými, ale jednako cítim v hĺbke duše svojej radosť, ktorá prýšťa pre mňa z vedomia, že Boh ma miluje a že sa môžem celkom iste naňho spoliehať.

Čo mi má tak záležať na ostatnom, keď Boh mi ostáva navždy?

P. Mortier, OP.

Magnifikat života

Keď latinské slovo magnificare rozdelíme, značí veľkým robiť. Môžeme Boha väčším robiť? Na prvý pohľad zdá sa to rúhanie. Veď Boh je nekonečné more dokonalosti a prameň pravej veľkosti. „Pane, tvoja je veleba a moc, sláva a víťazstvo, vo tvojej ruke je veľkosť a vladárstvo nad všetkým“, už v dávno zašlých vekoch spieval svätý Prorok. A ak v duši skrfsajú túhy po pravej veľkosti, to je len sväto poburujúci dotyk vln z večného mora veľkosti, do ktorého nemožno doliať ani kvapku, hoci v mohutných prúdoch rozlieva sa na tvorstvo.

A predsa človek môže Boha robiť väčším. Nie v ňom samom, ale v sebe. Veľký Origenes povedal,

že Spasiteľ je obraz neviditeľného Boha a duša stvorená je na jeho obraz, aby bola obraz obrazu. Keď teda svoju dušu zväčšujeme skutkami, myslením alebo slovom, vtedy Boží obraz sa zväčšuje, a aj Pán, ktorého obraz je v našej duši, stáva sa väčším.

Verne dívaj sa na obraz neviditeľného Boha, s láskou zahľad sa do božskej tváre Krista Pána a dávaj sa očarúvať jeho nenapodobiteľným pohľadom, ktorý skúma srdcia. V prežívanej viere pocítiš, že vplývajúca nadprirodzená milosť robí Boží obraz v tebe väčším. Tak vždy dokonalejšie spodobníš sa tomu, ktorý ňa stvoril na svoj obraz, ktorý ty si hriechom znetvoril. Vôľa dobrého Otca, ktorý všetkých chce objať vo svojom sladkom náručí, je, aby si aj ty bol podobný obrazu jeho Syna, bo on je prvorođený medzi mnohými bratmi, ako hovorí sv. Pavol. Ak tvoje cítenie, myšlienky, slová a všetku činnosť preniká svätá láska, buď istý, že Boží obraz v tebe mocnejšie žiari a zväčšuje sa; a aj Pán, ktorého obraz je vo tvojej duši, stáva sa väčším. To je tvoje Magnifikat, ktoré máš spievať po celý život. Ono je začiatkom novej piesne, ktorú máš raz večne spievať Kráľovi vekov v nebeskom Sione.

P. Aquinas Mária Gabura, OP.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie

Ako keby Pán Boh ma bol stvoril len pre blaženosť. Ale koľko ráz som si už povedala: Aká som blažená! Pán Boh má radosť z duše, ktorá je veselá, preto mu chcem radosť urobiť svojou blaženosťou. Budem sa usilovať, aby to bolo vidieť aj na mojom vonkajšku, aby nikto nemohol povedať, že mám zlú vôľu. Veď je to nemožné, aby blažený človek mal zlú náladu. V škole sa dievčatá vždy čudovali, keď ma videly vždy usmievať. A mne bolo zas to divné, že ony nie sú šťastné. Aj za to môžem ďakovať len Pánu Ježišovi. Dávno, keď som bola ešte otrokyňou smrteľného hriechu, videla som ten svet čierny, bola som nespokojná a nanajvýš nešťastná. Z tohto biedneho stavu, zo špiny hriechu Pán ma vyzdvihol s veľkou láskou, očistil ma, do srdca mi zaštepil neuhasiteľnú túžbu za všetkým, čo je krásne a veľké, a pomaly som dostala za podiel úplnú spokojnosť. Teraz som celkom v jeho rukách. Viem, nech sa stane so mnou čokoľvek, všetko sa stane s jeho vedomím a súhlasom, teda pre dobro mojej duše. Teda hlavný prameň mojej blaženosti je: nemám sa čoho báť, som v rukách láskavého Otca. Druhý prameň je: toľko krásy je v živote, zvlášť v duchovnom živote, sladký pokoj srdca a to vedomie, že Pán Ježiš je spokojný, alebo nádej, že bude so mnou spokojný, láska, najmä nežná láska

Pána Ježiša ku mne, ktorú mi tak často prejavuje. Len aby duša to pochopila. Tohto leta ma obdaroval mnohými malými radosťami. Vnútorými malými radosťami, ktoré vyvierajú z hĺbky srdca, ktoré nemožno ani vyjadriť; sú také tajomné ako raňajší svit sinka, ktorý sa skveje na poľných kvietkoch. Pán Boh mi dal takú dušu, aby som sa mohla všetkému tešiť. Koľko ráz ma naplnilo nekonečnou radosťou to vedomie, že mám dušu, ktorá je iskra od Boha alebo to, že žijem, alebo že je tak mnoho dobrých ľudí. Už viem, preto sú mnohí takí nešťastní, lebo blaženosť hľadajú inde, ako u kráľa blaženosti, u Pána Ježiša.

Ž I V O T

Dobredenia exercícií

Exercičné hnutie zapúšťa hlboké korene. Ale ako pred každým ľudským hnutím nájdeme pro et contra ľudí, i v tomto náboženskom hnutí zdajú sa byť mienky rozdelené: horliví katolíci nevynechajú exercície ani jeden rok, kým katolíci slabšej chrbtovej kosti nevedia nájsť cestu do exercičných domovov. Chceli by sme im pripomenúť vašim sprostredkovaním, dobrí katolíci, tie dobredenia, ktoré duševné cvičenia donášajú a ktoré, keby sme chceli svetsky sa vyslovovať, museli by sme kvalifikovať nesmiernymi. Už s prirodzeného hľadiska vychádza z exercícií závan dobrodení do bolestí dnešného sveta. Najväčšou chorobou dnešného človeka je všetko zľahčovať a neprenikať svojím myšlienkovým pohľadom do jadra vecí. Smäd po hmote a rozkoši zoslabuje k tomu ešte v duši túžby po vyšších dobrách. Duševné cvičenia vedia ho výdatne liečiť. Dávajú človekovi možnosť, aby premýšľal o svojom životnom ciele, aby súdil o cene tohto sveta, a to s určitým odstupom. Nútia ho, aby dokonale skúmal seba. Dostáva sa mu viacej svetla, aby videl, čo si má o sebe myslieť a čo nie. Rozum jeho začne posudzovať veci s väčšou správnosťou, vôľa sa mu upevňuje pri dobrom, skutky jeho sa podrobujú ideálu presne ohraničenému, človek sa takto stáva pánom nad sebou a bude sa vedieť umiestiť vo veľkom kolobehu sveta čestne a poctive. Ale nám by viacej išlo o nadprirodzené dobro exercícií, hoci, ako sme videli, musíme vítať už aj ich prirodzené dobro. S hľadiska nadprirodzeného exercície značia oveľa viac. Tam, kde bola oslabená viera, dostane sa jej sily nebyvalej. Tam, kde bola zahášaná láska, dostane sa jej ohňa v požehnanom množstve. Z obyčajného človeka, ktorý veľaráz a, bohužiaľ, často ráz

skryje sa pod šaty inteligentného činiteľa, stane sa kresťanský človek, a to je taký zisk, ktorý nevyvážia nijaké hodnoty sveta! Taký človek potom porozumie cene života lepšie videného ako pod spektrom vlastného klamného zdania. Slúžiť Bohu, striasť sa bledného prisluhovania márnostiam, preniknúť sa hrôzou hriechu a spásonosnou bázňou Božou, to sú okrem najväčšieho pokladu milosti posväcujúcej najkrajšie duševné zisky jedných duchovných cvičení. Vnútorň pokoj a dobrá spomienka budú už len na výdatný prídavok. A ak chceme, i sociálne znamenajú niečo exercície. Vzbudzujú a rozvíjajú blahodarného ducha katolíckeho apoštolátu, ktorý v súčasnom svete je najhlavnejšou složkou na zaokrytie náboženských potrieb, takých hlbokých a neodvratných. Preto, milí priateľa, do svojho celoročného programu životného treba vsunúť aj tie tri-štyri dni jednoduchých duševných cvičení.

Starosť o chrámy

Nikto z katolíkov nepochybuje o posvätnosti, ktorá dýcha z našich chrámov. Ešte aj inoverci, ba i neverci chovajú sa v pokojných časoch úctivo k nim. Keby sme sa však spytovali, či sú naše chrámy túžobne vyhľadávanými miestami duševného oddychu okrem ranných, prípadne večerných bohoslužieb, narazili by sme na problém, ktorého dôležitosť by bolo dobre riešiť. Pravdaže, nájdú sa katolíci, ktorí nevedia nájsť cestu do chrámu, hoci je niekde celkom blízko ich domu. Ale sú, vďaka Bohu, katolíci, ktorých duša chcela by sa ne jeden raz cez deň takrečeno pozrieť z tváre do tváre Najsvätejšiemu, chcela by sa dostať do intimného styku s Ním, cíti potrebu striasť so seba farchu chvíle a započúvať sa na chvíľu do božskej hudby, ktorá zneje tajomným tichom chrámu. A predsa určité okolnosti neprispievajú na uskutočnení tejto duševnej túžby! Buďme úprimní a priznajme sa: mnohé naše chrámy svojim zovňajškom neprifahujú, svojim prostredím nepovznášajú, svojim okolím neladia srdce a dušu človeka do božského rozhovoru s Bohom. Nehovoríme, že chrámy majú byť miestami, na ktorých sa prekonáva skúška umeleckosti. Ale je isté, že spomínané príčiny maly by sa už pre posvätnosť chrámu samého odstrániť tam, kde sa predstavujú. Potom aj duše nájdú v ňom svoje pravé prostredie. V mnohých chrámoch musí sa božský Spasiteľ uspokojiť s chladnosťou, ktorej sa mu dostáva. A jednako z chrámov žiari nevýslovné teplo, len veriaci veľaraz neusilujú sa ho zachytiť do prítluného celku, aký by mal zaváňať ovzduším chrámu. Pravdaže, Spasiteľ rozdáva svoje milosti v chráme,

i keď jeho výstavba a výzdoba neprifahuje. Koľko však ľudí prišlo by si tieto milosti vyprosovať, keby ich chrámy svojou výstavbou, vnútorným zariadením a okolím uspokojovali! Estetika chrámu mala by zaberat' viacej času v starostiach ľudí. Nejde tu o to, aby sme mali bohatstvom a skvostami zafažené chrámy. Sv. farár arský bol služobník chudoby a jednako pre chrám vyberal vždy tie najkrajšie veci, lebo — hovorieval — pre Spasiteľa nie je nič na svete dostatočne krásne. Obetavosť veriacich je u nás predsa príslovná. Len treba, aby bola podnietená iniciatívou pastiera. Chrám má byť najkrajšou budovou v obci, pomocou moderných technických prostriedkov najkrajšie zariadenou, primerane, pravda, k životnému postaveniu veriacich, ale tak, aby v každom chráme sa dobre cítil každý veriaci, na vidieku i v meste. Chrám má byť veriacim prístupný a podľa miestnych pomerov otvorený cez celý deň. Ľudská múdrosť i tento problém by vedela vyriešiť. Kde nieto na dlhšom okolí chrámu, napríklad v odľahlých mestských štvrtiach, tam by mohla byť vystavaná kaplnka, v ktorej by bola Sviatosť oltárna na poklonu veriacich. Koľko veriacich by prišlo na adoráciu do takého stánku, potvrdila by len skutočnosť! Treba tiež vážne premýšľať o možnosti vykurovať chrám v zimnom období, veď nijaké predpisy sa proti tomu nestavajú. Aj okolie chrámu treba upraviť tak, aby bolo primerané k jeho posvätnosti a vábilo i duše. O vnútri, jeho svetečnosti, prípadne stmavení teraz nehovoríme. Chceme len zdôrazniť, aby sa vyniesly z chrámu veci tam nepatriace, ktoré sú len zbytočné, a aby sa pribraly veci, ktoré len prispievajú k pobožnosti veriacich. Nemôžeme a nechceme vyčerpať tu všetky požiadavky. Na záver len toľko ešte, že starosť o chrámy mala by zaberat' väčšiu časť nášho času. Potom sa môžeme úfať, že prepotrebné eucharistické hnutie, konkretizované v úcte k najsv. Sviatosti, zapustí u nás hlbšie korene. Pokiaľ to nebude, nebude ani náboženský život u nás hlbší a bude ostávať na mnohých miestach a v mnohých dušiach len na chatrnom povrchu. Lyrika chrámov musí byť vábivá, lebo je predzvesťou budúcich osláv, ktoré očakávame v nádejnom splnení v nebi. jh.

Sobranosť

To znamená, že usilujem sa myslieť vždy priezračne alebo aspoň priesvitne na Boha. Tým sa nechce povedať, že nesmiem myslieť na svet a na jeho starosti. To šťastie majú len zavretí mnísi a mníšky, šťastliví ľudia. Tým sa chce povedať len toľko, že aj keď myslíš, napr. na kino, ktoré si chceš večer po-

zrieť, myslíš na to pred tvárou Boha. („Aj On o tom vie! Páči sa mu to? Nedám pohoršenie? Môžem si to dovoliť?“) — Aj keď sedíš v úrade a preberáš akty o hnusnom zločine, aj vtedy tvár Večného vo dňoch sa ti vždy predstavuje medzi riadkami vyblednutých aktov, zo širokých okrajov, a hlavne z doľného margu, veľmi širokého, a tak teda voľného pre voľný vzlet tvojej duše k Bohu. — Augustín sa hneval na seba, keď zistil, že hľadá na bežiacého zajaca v poli a ani aspoň priesvitne nemyslí pritom na Boha. To je cesta k ideálu, to je smer.

M. Ch. H.

Nuda

To súvisí so sobranosťou. Prázdny človek vie sa hrozne, až zúfalo nudiť. Je celý „otrávený“ od prázdnoty. Človek duchovný sa smeje hrôze obmedzených tvorov ľudských, ktorí sa desia nudy: Keby chcel povedať frázu, povedal by, že on slovo „nuda“ vymazal zo svojho slovníka. Pre duchovného človeka sa totiž nuda — príšerná skutočnosť pre prázdnych ľudí — mení na nič, na bezvýznamnosť. (Zvláštne, že „nuda“ sa vo španielčine po malinkej zmene mení na „nada“, t. j. nič.) Totiž: Nuda nemá v sebe nič hrozivé, ba Duch Boží mení ju v otvorenej duši na veľmi bohaté chvíle. Len sa treba naučiť chytiť Boha za ruku a nahmatať mu láskou teplo bijúcu tepnu — a bohatosť chvíle je krojzovská. A neviditeľná tepna lásky Božej sa ľahko nájde, jediným hmatom — nie ako dr. Griftn musel hľadať vracajúcemu sa neviditeľnému mužovi tepnu. Pozri sa na seba a zistiš, že si snáška dobrodení Božích. A nemáš, už i pre toto, na čo myslieť vo voľnej chvíli?

M. Ch. H.

Priechod¹ zo života do života

Fyzické alebo chemické pôsobenie na nerasty môže pozmeniť ich tvárnosť. Každé semienko nie je nič iné ako uložený, spiaci život. Pôsobením tepla, vlhky a svetla život v semienku sa prebudí a nastane vegetácia.

Z vôle rodičov, keď Boh vdýchne dušu do zárodku, nastáva život ľudský. Čo je stvorené, všetko je len prechodné. Len Boh je bez začiatku a bez konca. Duchovia sú síce stvorení, majú začiatok, ale nie koniec.

V obciach, najmä v mestách, sú prechodné domy. Chodník na poliach alebo v húštavách lesov je priechod, ktorý sblízuje cestu. Člnkom alebo kompou dostaneme sa na druhý breh rieky. Čo je živé, všetko sa hýbe, pozmeňuje svoju tvárnosť.

¹ Používame slovo priechod, keďže ide o smrť, ktorá je ulička medzi pozemským a večným svetom.

Stály pohyb, ktorý mení tvárnosť, napokon dospje k priechodu. Tento priechod u ľudského života by sme mohli nazvať smrť. Človek priechodom, smrťou, ako složitý tvor nezanikne.

Zákon príčinnosti celku vo složitých veciach nás presvedčuje, že v celku druhotné čiastky podrobené sú prvotným. Podriadené je závislé od nadriadeného. Vyššie, dokonalejšie, nasleduje nižšie, bezvýznamnejšie. Telo ľudské ako dočasná schránka duše po upotrebení zanikne podľa zákona prírody, premení sa na to, z čoho bolo vzaté. Ale, ako spiace semienko sa prebudí k vegetácii pôsobením priaznivých okolností, tak i telo ľudské z dočasného spánku premení sa z Božej vôle vo večnú schránku duše.

Kedy nastane priechod zo života časného do večného, to nám objasní porovnanie a usudzovanie. Pokiaľ obranný boj v každej čiastke tela je na povrchu, víťazí nad nepriateľom; neuvedomujeme si ten boj, dobre sa cítime. Keď nepriateľ začína mať prevahu, hovoríme o chorobe. Pri menšej odolnosti choroba sa šíri a môže vzplanúť v celom tele. Pre ochabnutý obranný boj nastane vysilenie alebo strata vedomia.

Priechod zo života časného do života večného, smrť, nenastane zoslabnutým prejavom života ani nie posledným úderom srdca alebo snížením telesného tepla alebo iných známkov upomínajúcich na priechod, na smrť; ale istotne sa môže tvrdiť, že nastala smrť vtedy, keď sa nepriateľ vzmohol na prevahu obrany, a tým začína sa rozkladný proces, ktorý pomaly prechádza do celého tela. Keď už dočasná telesná schránka duše prestáva byť príbytkom nesmrteľnej duše, v tej chvíli, na tom istom mieste osvietená vidí svojho Sudcu.

S telom lúčiaca sa duša, Bohom osvietená, vidí ako na filme celý priebeh života, a podľa toho vidí svoje zatratenie alebo spasenie, ako totižto zariadila celý svoj život. Na ktorú stranu podpílený strom padne, na tej ostane ležať. Už nič nepomáha v tej chvíli. Nijaká výhovorka neospravedľňuje. Nekonečná spravodlivosť a nekonečné milosrdenstvo rozhoduje. Preto prosme Pána Boha, aby nás súdil podľa milosrdenstva...

Nič nedá sa na tom meniť; závisí všetko od nás, ale len pokiaľ sme schránkou duše. Dobrá vôľa je v našej moci, ostatné závisí od milosti Božej. Dá nám toľko milosti, koľko potrebujeme. Smrť je istá, len nevieme hodinu, v ktorú príde. Preto nech je naša životospráva taká, aby sme neboli prekvapení, ale pripravení povedať pri priechode zo života dočasného do života večného: V Tebe som dúfal, Pane, a nebudem zahanbený na veky!

— K. —

LITERATÚRA

Dr. EDMUND KALT: *Werkbuch der Bibel*. Verlag Herder, Freiburg im B., 1941, str. 578, viaz. RM 11.80. Medzi najlepšie biblicko-náboženské diela posledných čias patrí táto kniha. Podáva vedecký výklad inšpirovaných slov na podklade najnovších teologických, filologických a archeologických bádani. Text sv. Pisma je vysvetľovaný systematicky; keď čítate a študujete dielo, máte jasný prehľad o všetkom. Vo svetle tradície a cirkevného učenia rieši autor všetky problémy, ktoré majú vzťah ku katolíckej vierouke. Tento prvý sväzok obsahuje výklad Starého zákona. Pravda, autor vysvetľuje len tie miesta posvätných kníh, ktoré majú aspoň nepriamy vzťah k článkom viery, ale pritom nestráca kontakt s celkom. Naozaj je to krásny komentár, biblická katechéza a biblická teológia. V každodennom živote počujete mnohé námietky, ktoré vraj potvrdzuje i sv. Písmo. K. kniha rieši všetky takéto otázky. Jednotlivec mnoho získa, keď svoje náboženské vedomosti obohatí študovaním tohto výkladu. Ale knihu budú najmä katechéti a profesori náboženstva. Tým ju odporúčame najviac, lebo nájdú v nej výklad slova Božieho, primeraný schopnostiam študujúcej mládeže a jednako kritický a vedecký. — im —

Dr. JOSEF HOLZNER: *Paulus*. Verlag Herder, Freiburg im B., 1940, str. 501, 50 ilustrácií, viaz. RM 7.40. Kto bol sv. Pavol? V akých časoch žil? Čo znamená dnes pre nás? To sú otázky, na ktoré vedecký svet čaká odpoveď, najmä od vystúpenia Nietzscheho a Lagarde. Odpoveď je naporúdzi: Pavol bol apoštolom národov! Toto slovo povedá mnoho, ale nie pre každého. Holznerova kniha to vysvetľuje. Nie je to čisto psychologická štúdia, ani nie výňatok z pavlovej teologie, ale nie je to ani životopis vo vlastnom slova smysle. H. kreslí apoštola národov v historickom svetle jeho čias i jeho rovesníkov, s ktorými žil, pracoval i politizoval a usiloval sa vtlačiť židovskej kultúre pečať všeobecnosti. Pavol stojí pred ním nie ako človek, ktorý už od kolísky úctivo vyslovoval meno Krista, lež ako farizej, ktorý horlil za slávu kráľovstva Jahwe na zemi. V jeho hrudi blčí oheň nenávisťi proti všetkému, čo nie je rabínske. A ten veľký rabín stáva sa širitelom novej zvesti Kristovej medzi všetkými národmi. Zanechá po sebe mohutné teologické dielo: listy, z ktorých poznáme jeho mentalitu. H. kniha kreslí dušu apoštola národov a môžeme povedať, že je to obraz dokonalý a veľmi zaujímavý. Kto chce poznať sv. Pavla v historicko-teologickom svetle,

v H. knihe nájde kľúč ku všetkému. Knihu odporú-
čame bohoslovcom a vôbec tým, čo sa zaoberajú
pavlovskou bohovedou. — im —

Dr. FRANZ MEISTER: *Die Vollendung der Welt im Opfer des Gottemenschen*. Verlag Herder, Freiburg im B., 1938, str. 248, viaz. RM 5.40. Málo je tých, čo poznajú, aký je vzťah medzi našim duchovným životom a sv. omšou. Pravdy viery načim prežívať, no a ktorý článok viery mal tak hlboko preniknúť náš duchovný život, ako ten, ktorým vyzná-
vame nekrvavé obnovenie kalvárskej obety pri sv. omši? Práve preto, že sa denne zúčastňujeme na sv. omši, nevieme akosi čerpať z tohto prameňa nadprirodzeného života. Nieкто by hádam chcel, ale nevie ako. Autor naozaj majstrovsky ukázal, že naša duchovná dokonalosť celkom závisí od sv. omše, pri ktorej sa nám rozdeľuje ovocie kalvárskej obety. Prednosť knihy spočíva v tom, že duchovný život rieši v „eucharistickom svetle“, z ktorého katolík prijíma všetko. Kniha je dobrá na rozjímanie. — im —

OTTO KARRER: *Die geheime Offenbarung*. Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln, 1940, str. 192, viaz. RM 4.40. „Čítal by som zjavenie sv. Jána, keby som mu rozumel.“ Radi by sme vo Zjavení rozumeli mnohým veciam, ale ako? Tí, čo si vysvetľovali Zjavenie sami, blúdili, a mnohé sekty vznikly tak, že si falošne prisvojily nejakú náuku zo Zjavenia, ktorá tam nebola. A nájdu sa veru i dnes ľudia, ktorí si vykladajú apokaliptické zjavenie podľa toho, ako sa im to hodí. K. vysvetľuje videnia sv. Jána na vecnom základe. Kládne veľký dôraz na vnútornú hodnotu knihy, a jej význam vidí v tom, že obsahuje náboženské dejiny Cirkvi a jej osudy tu na zemi. Do tohto rámca zapadá i druhý príchod Kristov a posledný súd. V knihe je spracovaná najlepšia literatúra z tohto odboru. Kto teda túži po krátkom a vecnom výklade Zjavenia, nech si prečíta toto dielo; odporúčam ho najmä laikom. Bude to pre nich kľúč k pochopeniu mnohých záhadných videní a predpovedí. — im —

FRIEDRICH SCHNEIDER: *Unterrichten u. Erziehen als Beruf*. Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln, 1940, str. 237, viaz. RM 5.80. Viacerí významnejší pedagógovia napísali už dobré štúdiá o výchove a vyučovaní, ale systematická a dokonalá štúdiá ešte chýbala. Podľa nemeckých kritik túto medzeru vyplňuje táto kniha. Keď si ju prečítate, presvedčíte sa o tom, že je to dielo, aké sme dosiaľ nemali. Autor vychádza od pojmu: výchova a seba-výchova. Poukazuje na historický vývin týchto po-

jmov v rámci najširších filozofických a sociologických náuk. Študuje problém výchovy od materskej školy až po univerzitu. Medzitým poukazuje na spoluprácu učiteľov, vychovávateľov s rodičmi, a všima si i spolkovú výchovu, ktorá je vlastne tiež len pokračovaním výchovy v rodine. Je to filozofická pedagogika, v ktorej hovorí skúsený učiteľ, vychovávateľ a vedec. Knihu by si mali prečítať naši vychovávateľa, lebo táto práca v pedagogickej literatúre je cenným prínosom. Knihu by treba bolo poslovenčiť. — im —

NORBERT ROCHOL: Die Ehe als geweihtes Leben. 3. vyd. Verlag Laumann, Dülmen in W., 1940, str. 176, viaz. RM 2.90. V krátkom čase táto kniha vychádza v treťom vydaní. Nové postrehy, nové úsudky autora vyvolali ostrejšiu kritiku francúzskych a belgických dominikánov, ktorou sa objasnili viaceré nejasné formulácie prirodzenej i nadprirodzenej lásky, ktorá je subjektívnym základom kresťanského manželstva. Pochopiť tajomstvo manželského života je veľmi dôležité. Práve dnes vidíme, že zle sa vysvetľuje už s prirodzeného stanoviska pomer medzi mužom a ženou. A čo povedať o tom, keď Cirkev učí, že medzi mužom a ženou je tak pomer, ako medzi Kristom a Cirkvou? Ako objasniť dôležitosť a význam sviatostného manželstva? Ako presvedčiť ľudí o záväzkoch vyplývajúcich z tohto tajomstva? R. knižka odpovie na všetko. Postavená na metafyzických princípoch sv. Tomáša a na najnovších cirkevných dokladoch jasne vysvetľuje, že rodina bez sviatostného charakteru nemôže byť bunkou ľudskej spoločnosti. Kniha je nanajvýš aktuálna, môže si ju prečítať i nekatolík. Odporúčam ju kňazom a sociálnym pracovníkom. — im —

JOSEPH KUCKHOFF: In Christi Gefolgschaft. Verlag Laumann, Dülmen in W., 1940, str. 542, viaz. RM 8. Kristus musí byť vzor rodinnej výchovy. Dvetisícročná skúsenosť dokazuje, že Kristus príklad bol vždy najúčinnější. A život P. Ježiša predstavuje nám Cirkev cez celý rok. Keď teda rodičia chcú vychovávať deti podľa vzoru Krista Pána, nech sledujú jeho život v rámci cirkevného roku. To je cieľ tejto knihy: Pomôcť rodičom vychovávať deti podľa vzoru Syna Božieho. Jednotlivé kapitoly v knihe sú spestrené príkladmi zo života svätcov, z cirkevných dejín, takže kniha je vítaná pomôcka pre matky, ktoré každý deň chcú niečo nového povedať deťom. Odporúčame rodičom. — im —

THADDÄUS SOIRON: Die Bergpredigt Jesu. Verlag Herder, Freiburg im B., 1941, str. 478, viaz. RM 11.20. Soiron chce rozriešiť problém, ktorý

vznikol v poslednom storočí okolo horskej reči Krista Pána. Knihu rozdelil na štyri diely. V prvom diele študuje kompozíciu horskej reči u Mat. a Luk., miesto, na ktorom bola povedaná, podrobne si všima jej poslucháčov a jej náukovú stránku. V ostatných časťach rozoberá dogmatickú stránku a usiluje sa preniknúť jej pravý smysel a význam. Čo je človek? Aký má byť? Či na to odpovedal Kristus Pán, keď rozprával na hore blahoslavenstiev? Povedal tú reč všetkým poslucháčom, alebo len učeníkom? Od toho mnoho závisí v praktickom kresťanskom živote, preto problém horskej reči bol pomenovaný problémom kultúrno-náboženským. S. pripúšťa k slovu mienky všetkých, a len potom usiluje sa preniknúť historický i dogmatický smysel slov Kristových. V horskej reči je nakreslený ideál nového človeka, ku ktorému volá ľudstvo Kristus. Nový človek stojí vysoko nad ideálom človeka starozákonného, lebo je prenesený do novej životnej sféry kráľovstva Kristovho — Cirkvi. Kniha je prísno vedecká, ale jednako môžeme povedať, že chýbajú v nej také cudzojazyčné štúdie, ktoré by mali byť v takej vedeckej práci, akú predstavuje kniha S. Dielo bude zaujímať kňazov a teologov, lež i zbehlejší laici nájdu v ňom perly pre osobné náboženské vzdelanie.

— im —

LEONHARD GRIMM: Der katholische Christ in seiner Welt. Verlag Herder, Freiburg im B., 1941, str. 408, viaz. RM 5.80. Mnohí ľudia, aj inteligenti, vedia o svojom náboženstve iba to, čo sa kedysi naučili v škole. V rodine nepočuli nič hlbšieho, a keď dorástli, nepostarali sa o to, aby vyplnili medzery náboženskej nevedomosti. S touto detskou vedomosťou náboženských právd zakladajú si rodinu, a tu sa pýtame: Čo náboženského dajú svojim deťom, keď sami nič nemajú? Na to myslel spisovateľ, keď písal túto knižku. Je to príručka katol. vierouky, mravouky, i askézy a mystiky. Systematicky a veľmi presne poučuje otca a matku o hodnote večných právd: Kto je Kristus, aký je náš cieľ, život v Cirkvi, význam náboženstva v rodine, vplyv školy na výchovu detí, katechéza, kázeň, sv. omša, atď. Na každú otázku dáva stručnú a jasnú odpoveď. Je to výborná „ľudová teológia“. Kto číta nemecky, nesklame sa, keď si knižku objedná.

— im —

Dr. JOHANNES HESSEN: Die Werte des Heiligen. Verlag Fr. Pustet, Regensburg, 1938, str. 282, brož. RM 5.80. Túto knihu Dr. H. mohli by sme pomenovať „filozofiou náboženských hodnôt“. Relativisti a skeptici zapochybovali o absolútnej platnosti niektorých prirodzených i nadprirodzených právd,

lebo nechceli pripustiť ich kategorickú platnosť v praktickom živote. Pre kresťana „svätosť“ je hodnota, ktorá stojí na najvyššom stupni, lebo podstatne je to účasť na živote Božom. Dr. H. určuje transcendentný význam slova „svätosť“ vo spojitosti s metafyzickou transcendentnosťou pojmov: dobro, krásno, pravdivé, a poukazuje na to, že tu vlastne začína pravý život svätcov. Nemôžeme hovoriť o spravodlivosti v sociálnom živote, keď neuznáme ctnosť spravodlivosti v súkromnom živote. Ale jednotlivcovi musí byť jasné, že svätosť alebo ctnosť a iné nábožensko-mravné pojmy nie sú prázdne slová, lež hodnoty plné života a krásy, ktoré si načim osvojif. Život ľudský je takrečeno vtenený do prirodzených a nadprirodzených hodnôt. Keď ale poznáme plán Boží zo zjaveného učenia, potom spriatelíme sa i s prostriedkami, určenými k uskutočneniu tohto plánu. V tom spočíva potom hodnota svätcov, že prišli k najvyššej Hodnote, keď tak môžeme povedať, k Bohu. Kniha Dr. H. je preplnená hlbokými úvahami a myšlienkami. Odporúčame ju všetkým, čo sa hlbšie zaoberajú duchovným životom.

— im —

Dr. AUGUSTÍN NEUMANN, OSA.: K dejinám husitství na Morave. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1939, str. 155, Ks 25. Známý moravský historik Dr. N. obohacuje domácu katol. literatúru novou cennou knihou. V knihe sú po prvý raz spracované dejiny moravského husitského hnutia na základe celkom nových prameňov. Niet pochybnosti o tom, že mnohé nejasné stránky husitského hnutia sú tu objasnené a postavené do nového, historického svetla. Napr. objasnené je tam strannícke rozštiepenie na Morave r. 1415; v knihe sa dozvieme o účele listiny časlavského snemu pre Moravu, o rokovaníach s bazilejským snemom atď. Pomerne dosť obsiahly materiál spracoval autor dokonale, chronologicky prehľadne, takže po knihe radostne siahne každý katolík. Veď nájdeme v nej kus cirk. života katol. Moravy. Ale kniha predovšetkým patrí do rúk historických odborníkov. Dielo si môžete objednať aj v Misijnom kníhkupectve v Nitre, ktoré má na sklade všetky knihy Nakl. Velehrad.

— im —

Dr. BEDŘICH VAŠEK: Dejiny kresťanskej charity. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1941, str. 190, Ks 27. Písať dejiny kresťanskej charity, načo? To si človek povie, keď číta titul novej knihy Dr. V. Ale keď si knihu prečítate, potom v duchu poďakujete autorovi za to, že vaše srdce rozohrial horúcejšou láskou k Bohu a k blížnému. Exempla trahunt! Autor hovorí, že nie je to chválospev na dielo kresťanskej

charity, lež triezva vedecká práca. Myslím, že je to i chválospev, lebo proti všetkým ľudským chybám a nedokonalostiam žiari tu láska k Bohu, ktorá sa skláňa k bližnému pre Boha. Je to naozaj chválospev lásky k Bohu. Knihu by mali čítať naši sociálni pracovníci, najmä pracovníčky v Červ. kríži a v charite. Knihu Dr. V. odporúčame i do verejných knižníc, aby i širšie obecnstvo mohlo poznať divy nadprirodzenej lásky. Objednajte si ju z Misijnom kníhkupectve v Nitre. — im —

HANS STEFFENS: *An liturgischen Quellen.* Verlag Laumann, Dülmen i. W., 1940, str. 324, viaz. RM 5. Kto pozná obsirne liturgické dielo P. Parscha, hádam bude prekvapený touto novou prácou. Nestačí Parsch? Nuž hej, ale nie na všetko, nie je pre každého. S. knihu privítajú tí, čo šíria myšlienku liturg. hnutia u nás. Autor vysvetľuje omšový formulár podľa rímskeho misála tak, že čitateľ prežíva dojmy tých kresťanov, ktorí sa tie modlitby modlili v temných katakombách a neskoršie v mohutných bazilikách. Stručnosť, vecnosť, dogmatická plnosť, to sú prednosti tohto diela. Také niečo by sme tiež potrebovali, keď nechceme ostať len pri šírení liturgického života, ale keď ho chceme prežívať. Pravda, naše slovenské pomery ešte nedozrely tak, aby prosily takú knihu. Ale budeme ju potrebovať, lebo liturgický život je život mystického tela Kristovho. Knihu odporúčame kňazom; nájdú v nej krásne myšlienky pre kázne. Ale i laici sa ňou obohatia. — im —

JOSEPH KUCKHOFF: *Gottes Sonne im Heim.* Verlag Laumann, Dülmen i. W., 1940, str. 152. Ako vychovávať deti? Táto mučivá otázka trápi dnes rodičov i vychovávateľov. Autor hovorí najprv k rodičom, ktorí majú v deťoch vidieť pozhnanie. Keď v nich vidia trest, môžu dieťa milovať? A bez lásky výchova je nemožná. Deti prídu do styku s priateľmi, v škole počujú tiež rozličné veci, a toto všetko majú akosi usmerňovať rodičia. Autor podáva veľmi praktické pokyny. Kniha poslúži našim matkám. — im —

GIULIO BEVILACQUA: *Christ sei Christ.* Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln, str. 163, viaz. RM 3.50. Túto knihu napísal veľký alpinista, húževnatý turista, ktorý rád obdivoval veľkosť Boha s výšok zasnežených končiarov Álp. Keď sa stal mníchom, napísal túto knižočku, o šírke, výške a hĺbke kresťanstva. Dielko je presiaknuté duchom sv. Pavla a ukazuje cestu ku krížu, odkiaľ sa človekovi otvorí najširší horizont poznania a lásky. Veľmi praktické sú kapitoly o kríži, o smrti, o viere, o kráse, o hrdinstve. Je to kniha na rozjímanie. — im —

ROBERT SCHERER: Christliche Weltverantwortung. Verlag Herder, Freiburg i. B., 1940, str. 197, viaz. RM 3.20. Kresťan, ktorý žije vo svete, musí sa so svetom vyrovnáť, musí zaujať aké-také stanovisko ku všetkým prejavom svetového diania. A mnohé asketické knihy pôsobia takým dojmom, že človek sa musí rozlúčiť so všetkým, čo je na svete, musí zanechať všetko. Pravda, mnohí kresťania to nerozumejú a povedia si: Keď ma P. Boh postavil na svet, prečo mám z neho utiecť? Nuž treba vedieť, ako človek sa stane dokonalým učeníkom Kristovým v takých pomeroch, do akých ho poslala Božia Prozreteľnosť. Na to autor odpovedá. Študuje pomer človeka ku svetu (v najširšom slova smysle) pred Kristovým príchodom a po ňom, a dáva praktické odpovede na dané otázky. Kniha bude zaujímať našich inteligentov. — im —

KONRÁD KUBEŠ: Sbíрка homiletických příkladů. Nakl. Velehrad, Olomouc 1940, str. 344, Ks 40. Táto sbierka príkladov je ovocím osemnásťročnej pastoračnej činnosti autora. Stará skúsenosť dokazuje, že zjavené pravdy treba sprístupniť veriacim vhodným výkladom. A na to sú príklady a podobnosti. Kubešovu knihu odporúčame kňazom. Je rozdelená na štyri diely. Prvý diel, o viere, vyčerpáva túto tému v 20. kapitolách. Sú tam spracované témy kazateľské, katechetické i exercičné, a k nim sú pripojené príliehavé príklady staršieho i novšieho dáta. Sbíрку odporúčame. Napíšte si do Misijného kníhkupectva v Nitre. — im —

PONGRÁCZ-BERGOU: Dejepis katolíckej cirkvi pre meštianske a stredné školy. Dejepis by bol dobrý, keby bol správny nadpis. Malo by sa miesto: „pre meštianske a stredné školy“ napísať: „pre široké vrstvy maďarského katolíckeho ľudu“. Naša slovenská katolícka inteligencia, či už u nás alebo za hranicami musí byť v meštiankach a vo stredných školách pri náboženských hodinách vychovávaná katolícky na uvedomelú katolícku inteligenciu, nehľadiac na národnosť a politiku. Bergou mal dejepis ponechať len maďarskému veriacemu ľudu a neprekladať do slovenčiny, lebo neprináša inteligencii, čo jej patrí. Zabúda uvádzať dôležité myšlienkové prúdy, ktoré hýbali v dejinách mysľou ľudskou a ktoré vyvolali tie fakty, ktoré dejepis uvádza. Dejepis možno prirovnať človeku bez duše. Je to povrchné popisovanie historicky za sebou postupujúcich udalostí bez poukazov na príčiny, následky, a bez vnútornej spojitosti. Lexman.

Nie samotná, ale kontemplácia prinášajúca ovocie v apoštoláte, kontemplácia, ktorá sa rozlieva na duše a v nich prináša ovocie. Sv. Dominik chcel, aby jeho duchovní synovia ostali verní prvotnému spôsobu prípravy na apoštolát, aby sa na svoje poslanie pripravovali kajúcim a rozjímavým životom. Dominikán podľa jeho myšlienky nevidí rozpor medzi apoštolátom a prísnyim kláštor. životom; úzko ich spojuje vo svojom živote. Svätý Zakladateľ ustanovil, aby jeho duchovný syn sa starými, osvedčenými kláštor. životom zvykmi pripravoval na apoštolát, ku ktorým pripojil ustavičné štúdium posvätnéj pravdy. Dominikán najprv musí byť askéta a kontemplatívny rehoľník, a len potom apoštol. Ako askéta chce sa očistiť prísnyim kajúcim životom, pripraví sa ním na lásku, chrániť a povzniesť v sebe vnútorného človeka. Ako rozjímavý rehoľník, žiada si, aby štúdium božských vied, ustavičné čítanie svätých kníh, súkromná i liturgická modlitba naplnily jeho dušu nadprirodzeným životom. Len vtedy stáva sa apoštolom. Keď jeho duša je naplnená vnútorným životom, ktorý kypí láskou, odchádza ku svojim bratom, aby im rozdával svoje najvnútornejšie bohatstvá; jeho apoštolát, kláštor. životom cvičeniami chránený od nebezpečných vplyvov, ktoré sú v každej vonkajšej činnosti, v kontemplácii čerpá najvyššiu silu. Krátka veta sv. Tomáša Akvinského shrnuje dominikánsky život: *Contemplata aliis tradere* — Iným rozdávať kontemplované, čiže ovocie hlbokého duchovného života a nazerania na Boha. Rehoľa sv. Dominika spojuje kontempláciu a vonkajšiu činnosť, tieto dva tvorivé prvky rehoľného života, v dokonalý súbor. Nie je to len činná rehoľa ani len rozjímavá; spojuje tieto dve složky a vytvára z nich celkom zvláštny typ. Kontemplácia a činnosť si neprekážajú, ale prenikajú sa a vzájomne podporujú. Kontemplácia pripravuje a plodí činnosť, živí ju a zúrodňuje. Teda dominikán pripravuje sa na apoštol. poslanie kontempláciou a životom dokonalého odriekania podľa evanjeliových rád. Preto sľubuje poslušnosť, čistotu a chudobu, ktorými Bohu odovzdáva, čo prijal. Trojaký sľub, ktorý urobil navždy, povznáša ho na vrchol mravnej veľkosti a robí z neho živú, svätú a ľúbeznu obeť. Svätý Dominik vyhradil kajúcnosti dôležité miesto v živote svojich duchovných synov. Dominikán oddáva sa kajúcemu životu ako rehoľník a ako kňaz. Ako rehoľník usiluje sa obnoviť tajomstvo kríža vo svojom živote: „Vezmi na seba svoj každodenný kríž.“ Ako kňaz a pastier duší obetuje sa s Pánom Ježišom, aby zachránil svet a zadosť urobil za hriechy ľudí. Bez kajúcnosti niet nadprirodzeného vplyvu na duše. Dominikánska askéza hľadá na apoštolát, teda je ním podmienená. Význačné miesto v dominikánskom živote má modlitba. Stanovy predpisujú dvojakú modlitbu: úradnú a sú-

Imet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

roč. I.

1941

č. 5.

B S A H : Müller: Kresťanský a rehoľný život, 193.
Búda: Naša nádej, 198. Soukup: Vo spomienkach, 203. Friethoff: Božia Matka, 207. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 212. Feil: J. V. Rutzkyj, 214. Do výšav, 219. Život, 227. Literatúra, 235.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzávierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő.

ĎAKUJEME všetkým tým, ktorí sa pousilovali vyrovať predplatné. Viacerí poslali nadplatky na gratis študentské exempláre: všetkým Pán Boh zaplať! Kto zaplatil predplatné na Smer, obľahčil prácu redakcie, lebo zmenšil naše starosti. Okrem toho vykonal veľkú apoštolskú povinnosť, lebo pomohol viacerým študentom čítať Smer a žiť v intenciách nášho hnutia. Tých, čo predplatné neposlali, prosíme, aby nezabudli, že v terajších časoch vydávať 48 stránkovú revue nie je vec ľahká. Veď my sme najlacnejší odborný časopis v Republike! To len preto, že spolupra-

Kresťanský a rehoľný život

Niektorí ľudia si myslia, že duchovne čiže nábožensky žijú len tí, čo zachovávajú evanjeliové rady: poslušnosť, čistotu a chudobu. A keď im poviete, že i jednoduchý kresťan žije duchovne, ak zachováva príkaz lásky k Bohu a bližnému, nechcú to veriť. Zdá sa im, že zákon lásky neobsahuje všetko, čo vyjadruje pojem duchovného života. A nájdú sa zas i Bohu zasvätené osoby, ktoré si myslia, že ich duchovný, rehoľný alebo kňazský život je podstatne odlišný od života obyčajného kresťana, a to preto, že majú sľuby. Ktorý z týchto dvoch stavov je dokonalejší, kto z nich žije pravým duchovným životom? Nie je to zbytočná otázka, lebo odpoveď na ňu môže povzbudiť a nadchnúť mnohých kresťanov žijúcich vo svete, a môže tiež zjednodušiť rehoľný život duši v kláštornom zátiší. Kto dobre pozná veľký príkaz lásky, jeho stupne, jeho vzrast, nebude sa báť ísť za Kristom, lebo tento príkaz môže vyplniť každý, všade a vždy.

Hranicu zákona lásky presne určil Kristus Pán, keď povedal: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, zo všetkej sily svojej a zo všetkej mysle svojej, a bližného svojho ako seba samého.“¹

Keď uvažujeme nad každým slovom božského Zákonodarcu, prekvapí nás, aký význam pripisuje tomuto zákonu, keď žiada, aby si ho takrečeno osvojila celá naša bytnosť. Nad týmto zákonom hlboko rozmýšľal sv. Tomáš Akv. a predložil si nasledujúcu otázku: Má príkaz lásky k Bohu nejakú hranicu? Je ešte niečo

¹ Luk. 10, 27.

nad tento príkaz, povedzme, nejaká rada lásky, v ktorej by spočívala kresťanská dokonalosť? Inými slovami: Stane sa dokonalý taký človek, ktorý naozaj miluje Boha a bližného, a ktorý neide do kláštora a nežije podľa evanjeliových rád?

Boli takí, napr. jezuita Suarez, ktorí súhlasili s prvým tvrdením. Oni totiž hovorili: Kto chce dokonale vyplniť tento príkaz Krista Pána, nemusí mať nejakú veľkú, neobyčajnú lásku. Vyššia dokonalosť, ktorá vylučuje nielen dobrovoľné ľahké hriechy, lež i dobrovoľné nedokonalosti, je len rada. Takúto dokonalosť nemal na mysli P. Ježiš, keď prehlásil zákon lásky; táto vyššia, radená dokonalosť ho už prevyšuje. Podľa toho potom dokonalosť by spočívala vo vyplnení rady lásky, ktorá by prevyšovala príkaz lásky.²

Takúto náuku by hádam prijal človek, ktorý by o celej veci uvažoval len povrchno. A sv. Tomáš to akosi predvídal, preto sám si dáva takúto námietku: Všetci sú zaviazaní zachovávať príkazy, lebo sú nevyhnutné na spasenie. Keď teda dokonalosť kresťanského života spočíva v zachovávaní príkazov, z toho nasleduje, že dokonalosť je nevyhnutná na spasenie, a že všetci sú viazaní k dokonalosti; a to je nesprávne.

Túto námietku kladie si Anjelský Učiteľ preto, aby po sv. Augustínovi ukázal vznešenosť zákona lásky k Bohu a k bližnému, lebo ten zákon je nad všetkými radami. A je veľmi zaujímavé, že mnohí moderní katolícki spisovatelia nepoznajú túto základnú náuku duchovného života a z námietok veľkých cirkevných učiteľov tvoria si vlastné tézy. A tu veru ide o pevný základ katolíckej náuky o duchov-

² Suarez: *De statu perfectionis*, c. XI, n. 15—16.
— Passerini: *De hominum statibus et officiis*, in II—II, q. 184; Berthier: *Perfection chrétienne et perfection religieuse*, p. I.

nom živote, o základ, ktorý položil Kristus. Načim preto vedieť, aký je ten základ, na ktorom musíme tiež stavať stavbu osobnej duchovnej dokonalosti.

Zákon kresťanskej dokonalosti vyhlásil Hospodin už vo Starom zákone: „Milovať budeš Pána Boha svojho, z celého svojho srdca a zo všetkej svojej duše a zo všetkej svojej sily. A nech budú tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, vo tvojom srdci: a vyprávaj ich svojim synom a rozjímaj ich, keď sedíš vo svojom dome a keď si na ceste, keď líhaš i keď vstávaš.”³ „Miluj svojho priateľa ako seba samého.”⁴ A Pán Ježiš k týmto slovám pridal iba toto: „V týchto dvoch prikázaniach je všetok zákon i proroci.”⁵ Nuž a dokonalosť lásky, podľa ktorej i kresťanský život menujeme dokonalým, spočíva práve v úplnom milovaní Boha a bližného: Miluj Boha z celého srdca, a bližného ako seba samého. Preto z toho celkom logicky vyplýva, že dokonalosť kresťanského života spočíva vo vyplnení týchto dvoch príkazov.

Jasnú odpoveď dáva sv. Tomáš Akv.; píše: „Musí sa povedať, že dokonalosť spočíva v niečom dvojako: Ponajprv bytnostne, potom druhotne a prípadkove.

Bytnostne spočíva dokonalosť kresťanského života v láske, a to hlavne v milovaní Boha, a potom v milovaní bližného; o tom sú dané hlavné príkazy božského zákona. No a milovanie Boha a bližného nie je prikázané podľa nejakej miery, tak totiž, žeby to, čo je viacej, sa iba radilo. To je jasné zo samého príkazu, ktorý hovorí o dokonalosti: Milovať budeš Pána Boha svojho z ce-

³ Deut. 6, 5—7.

⁴ Levit. 19, 18.

⁵ Mat. 22, 40.

⁶ Teol. Suma: II—II, ot. 184, čl. 3.

lého srdca svojho; celé a dokonalé podľa Filozofa je to isté. A ďalej: Milovať budeš bližného svojho ako seba samého; to preto, že seba každý miluje najviacej.”

V tomto smysle každý kresťan musí túžiť po večnom živote, nielen po nejakom nižšom stupni slávy, ale po živote večnom, ktorý nemá hraníc, lebo my sami nevieme, na aký stupeň slávy chce nás P. Boh priviesť.

„Preto i sv. Pavol učí, pokračuje sv. Tomáš, že cieľ prikazu je láska.⁷ Ale cieľu nepredpisuje sa nejaká miera, len tomu, čo vedie k cieľu. Lekár nemá odmerané, koľko uzdraví, lež koľko liekov a diét použije na uzdravenie. A tak je zrejmé, že dokonalosť bytnostne spočíva v prikázaniach. A sv. Augustín učí: Prečo by človeku nebola predpísaná táto dokonalosť, hoci ju v tomto živote nikto nemá?⁸”

Táto pravda sa nám ešte viacej objasní, keď si uvedomíme, že naša láska, o ktorej je tu reč, musí rásť až do smrti, lebo teraz sme na ceste ku večnosti. Cesta ku večnosti nie je na to, aby sme na nej odpočívali, pospávali; nie, cesta je na to, aby sme po nej išli. Len slabosi a leňosi rozvaľujú sa po cestách, tým nezáleží na tom, či prídu k cieľu, alebo nie. Dobrý turista, mužný cestovateľ je v duši presvedčený, že prísť na koniec, k cieľu cesty, je rozkaz, nielen rada, a ten rozkaz splní vo všetkých okolnostiach. Podobne i dieťa musí rásť podľa určitých zákonov prírody, kým sa nestane zrelým človekom.

⁷ 1. Tim. 1, 5.

⁸ Sv. Augustín nebeskej podlieha prikazu lásky k Bohu, pravda, nie ako vec, ktorú načim ihneď uskutočniť, ale ako cieľ, ku ktorému musíme ísť (Kard. Kajetán). To isté učí i sv. Pavol: „Nesiete, že tí, ktorí v závodisku bežia, všetci síce bežia, ale jeden dostáva odmenu? Tak bežte, aby ste dosiahli” (1. Kor. 9, 24).

A keď je reč o tom, že musíme „cestovať“ k Bohu, nemyslíme na nejakú fyzickú cestu. K Bohu ideme gressibus amoris, učí sv. Tomáš, približujeme sa k nemu krokmi lásky. Musíme sa k nemu približovať každý deň, nikdy nemôžeme povedať: Dnes nie, až zajtra! Nie! Láska k Bohu nepozná hraníc, je taká, ako Boh sám: nekonečná!

Preto by sa mýlil človek, ktorý by takto uvažoval: Budem milovať Pána Boha až potiaľ, ďalej už nie. Potom prídem ja, moja rodina, moje osobné veci, ktoré sa už netýkajú Pána Boha. Pánu Bohu dám to, čo mu patrí, a potom dosť. Taký človek oslobodzoval by sa od prvého zákona kráľovstva Kristovho na zemi: Milovať budeš Pána Boha svojho, z celej duše svojej a zo všetkej mysle svojej.

Láska k Bohu a k bližnému je príkaz, od ktorého nikto sa nemôže oslobodiť a nad ktorý nejestvuje v kráľovstve Kristovom vyšší zákon.

Nuž a čo potom povedať o tých ľudoch, ktorí nielen plnia príkaz lásky k Bohu a k bližnému, ale aj dobrovoľne sa zriekajú slobodnej vôle, telesných pôžitkov a pozemských dobier, a žijú v kláštore alebo i mimo kláštora v poslušnosti, čistote a chudobe? Či tieto ctnosti neprevyšujú i zákon lásky? Či dokonalosť kresťanského života nespočíva v zachovávaní evanjeliových rád?

Sv. Tomáš Akv. odpovedá takto: „Druhotne a nástrojovo dokonalosť spočíva v radoch, ktoré spolu s príkazmi sú zariadené k láske, ale ináč. Lebo iné prikázania okrem príkazu lásky sú zariadené na odstránenie toho, čo sa protiví láske, s čím totiž láska nemôže byť; rady sú zariadené na odstránenie úkonov lásky, ale nie sú proti láske, ako: manželstvo, zaoberanie sa svetskými vecami a pod. Preto učí sv. Augustín: Čokoľvek nariaďuje Boh, ako napr.: Nezosmilniš, a čokoľvek sa nenariaďuje, ale je

iba napomenutie a rada, ako: Dobre je pre človeka nedotýkať sa ženy, — vtedy sa konajú správne, keď sú zariadené k milovaniu Boha a bližného pre Boha i na tomto svete, i v budúcom.”

„Preto v Rozhovoroch Otcov hovorí opät Mojžiš: Pôsty, bedlenia, rozjímania Písem, núdza a zrieknutie sa všetkého majetku nie sú dokonalosť, lež nástroje dokonalosti, lebo ony nie sú cieľ, ale nimi prichádza sa k cieľu.”

A sám Kristus Pán povedal bohatému mládenkovi: „Keď chceš byť dokonalým, id', spredaj, čo máš, a rozdaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi; a príď, nasleduj ma.” Ako sv. Tomáš Akv. poznamenáva, Pán Ježiš ukazuje ponajprv cestu, ktorá vedie k dokonalosti: Id', spredaj, čo máš, a rozdaj chudobným. Potom naznačuje, v čom spočíva dokonalosť: **N a s l e d u j m a !** Nie telesným krokom, ale citom mysle, čo sa deje láskou, dodáva sv. Ambróz.

Evanjeliové rady môžu byť teda nástrojmi, ktorými ľahšie prideme k dokonalosti, ale nie sú samy v sebe dokonalosťou. Kresťanskú dokonalosť dosiahol ten, kto vyplnil vedúci zákon kráľovstva Božieho, zákon lásky k Bohu a k bližnému.

Na tomto základe musíme stavať svoj duchovný život všetci bez rozdielu stavu a povolania. Uvidíme, že ľúče nadprirodzenej lásky prežiarujú každý úsek ľudského života, náš život so dňa na deň omlaďujú a dodávajú mu nadprirodzenú sviežosť.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Naša nádej

Kristus Pán viac rás hrozí hriešnikom večným zatratením. Preto je pochopiteľné, že

⁹ Mat. 19, 21.

veľká čiastka jeho veriacich poníma náboženstvo akosi záporne: chráni sa hriechu, lebo trestom za hriech má byť večné zatratenie. Ešte aj na dobré skutky hľadí len s tej zápornej stránky: koná ich, pretože nekoná ich, napr. nemodlí sa, nepostí, nepočúvať svätú omšu, nekoná skutky milosrdenstva, bol by hriech, a ten má vzápäti peklo. Na kladnú stránku mnohí málo myslia. Najmä málo myslia na to, že Kristus Pán nielen hrozil večným zatratením, ale dával nám aj pevnú nádej na večnú blaženosť.

A človeka ľahko omrzí ustavične kráčať nad priepasťou, neprestajne sa vyhýbať storkým nebezpečenstvám len preto, aby nepadol do priepasti. Človek celkom ináč kráča a aj od nebezpečenstiev o mnoho lepšie sa vie chrániť, keď tým má vybojovať svoje šťastie, ktoré sa mu na konci cesty ukazuje. Hádam preto aj mnohých chytro omrzí duchovný život; mnoho myslia na možnosť večnej záhuby, a málo si pripomínajú nebo.

Sviatok Nanebevstúpenia Pána pripamätáva nám práve túto nádej na nebo. Keď hovoríme o nanebevstúpení, rozumieme tým, že Kristus Pán vstúpil do neba ako človek so svojou zmŕtvychvstalou ľudskou prirodzenosťou. Ako Boh bol a je ustavične v nebi, veď je všadeprítomný.

Nanebevstúpenie Pána je článok, ktorý spomínajú všetky, i najstaršie vyznania viery. Viera v tento článok zakladá sa na bezpochybných správach Písma svätého. Medzi nimi sú mnohé, z ktorých sa dá usúdiť, že Kristus Pán vstúpil do neba, aby bol oslávený za svoje hrdinské skutky a aby bol prostredníkom medzi nami a Otcom nebeským, a tak pripravil aj nám miesto v nebi.

Slávu Pánovu v nebi označujú svätopisci slovami: „sedí na pravici Božej”. Slová, ako je známe, sú i v našom apoštolskom vyznaní

viery. Treba ich, pravda, rozumieť vo smysle prenesenom: koho chceme uctiť, posadíme ho na svoju pravú stranu. Kristus u Otca nebeského požíva úctu a slávu: sedí na pravici Božej.

V Písme sv. je viacej miest, na ktorých sa používa tento výraz o nebeskej sláve Krista Pána. Sv. Pavol v liste k Efezským¹ píše o Kristu Pánovi, že ho Boh vzkriesil z mŕtvych a ustanovil po svojej pravici v nebesách.

V liste ku Židom² tiež pripomína, že Kristus sedí na pravici velebnosti Božej na výsostiach a je väčší od všetkých anjelov.

Sv. Peter vo svojom prvom liste³ píše podobne, taktiež i vo svojej reči pred židovskou radou.⁴ Vo svojej turíčnej reči, z ktorej čiastku o zmŕtvychvstaní Pána uvádzali sme v predošlom čísle nášho časopisu,⁵ cituje aj prameň, z ktorého je výraz čerpaný. Jeho slová sú:⁶ „Na pravici Božej bol povýšený... Lebo nie Dávid vstúpil na nebesá, on však povedal:

**Riekol Pán Pánovi môjmu, sed' po pravici
mojej, kým tvojich nepriateľov nepoložim za
podnožie tvojich nôh.”**

Je to žalm 109., z ktorého je tento výrok vzatý. „Pán”, ktorý hovorí, je Boh. V hebrejskej pôvodine sa výslovne vraví: Jahve (Boh). „Pán”, ku ktorému Boh tieto slová povedal, je Mesiáš. Sám Pán Ježiš tvrdí,⁷ že Pán, ktorému Boh podľa slov citovaného žalmu odovzdáva moc, je on sám, Mesiáš. Žalm všeobecne hovorí o oslávení Mesiáša, podotýka aj to, že Mesiáš bude Synom Božím; no svätý Peter rozumie to hlavne o oslávení Ježišovom v nebi. Preto sa u kresťanov na označenie nebeskej slávy Pánovej natoľko ujal výraz: sedí na pravici Božej.

¹ Ef. 1, 20.

² Žid. 1, 3.

³ 1. Peter 3, 22.

⁴ Skt. 5, 31.

⁵ str. 157—161.

⁶ Skt. 2, 32—35.

⁷ Mt. 22, 41 nasl.

Ak je teda pravda, že Kristus išiel do neba, aby aj nám dopomohol ta sa dostať, tak máme tam naozaj veľkého pomocníka. A Kristus Pán skutočne aj preto vstúpil do neba. Už na zemi, pri poslednej večeri sa odvolával na túto budúcu svoju slávu, keď sa modlil za svojich:⁸ „Už nie som vo svete, títo však vo svete sú, a ja ku tebe idem. Otec svätý, zachovaj ich v mene svojom.”

A po zmŕtvychvstaní od Márie Magdalény odkazuje apoštolom, že odíde ku spoločnému nášmu Otcovi:⁹ „Vystúpim ku môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, môjmu Bohu a vášmu Bohu.” Takto nám dáva nádej, že sme jeho bratia, a ako takí máme nádej aj na spoločné dedičstvo v nebi.

Duch sv., ktorého Kristus s neba poslal, dáva nám tú istú nádej: „Sám Duch vydáva svedectvo nášmu duchu, že sme synovia Boží. A keď synovia, aj dedičia, dedičia to Boží a spoludedičia Kristovi.”¹⁰

I sv. Peter (3) učí, že Kristus zato podstúpil smrť, išiel do neba a sedí na pravici Božej, aby sme sa my stali dedičmi života večného.

A sv. Pavol¹¹ poučuje nás, že ako kedysi vo Starom zákone veľkňaz na deň smierenia vstúpil do veľšvätyně chrámovej pred tvár Božiu, aby sa tam modlil za celý ľud, tak vstúpil aj Ježiš, už nie do chrámu robeného rukou, ale do samotného neba, aby sa tam zjavil pred tvárou Božou za nás.

Koho by takéto jasné výroky Písma sv., knihy, ktorej pôvodcom je Boh, nepohly ku neopmedzenej dôvere, ku radostnému duševnému životu. Veď takým životom chceme získať svoju večnú spásu, ktorá neznamená iba oslobodenie od večného zatratenia, ale aj naše večné šťastie v nebi.

⁸ Jn. 17, 11.

⁹ Jn. 20, 17.

¹⁰ Rim. 8, 16.

¹¹ Žid. 9, 24.

Je síce pravda, že Kristus Pán vstúpil do neba z Olivetskej hory. Tak píše sv. Lukáš vo Skutkoch apoštolských.¹² Tu doplňuje svoju krátku zprávu, ktorú o nanebevstúpení Pána dal vo svojom evanjeliu. (24, 50.) Tam povedal, že Pán Ježiš vyviedol svojich apoštolov do Betánie, požehnal ich a vstúpil do neba. Grécka pôvodina vo svojich najlepších rukopisoch však píše, že ich viedol len ku Betánii alebo smerom ku Betánii. A cesta do Betánie viedla cez Olivetskú horu. Je teda isté, že Kristus Pán odišiel do neba z tejto hory. A tá nám pripomína aj trpké veci. S tejto hory sa Pán Ježiš díval na nádherné mesto Jeruzalem a na jeho chrám. Apoštolovia mu pritom oduševnene ukazovali krásnu chrámovú stavbu. On im však povedal: „Vidíte to všetko? Amen, vravím vám, neostane tu kameň na kameni.” A potom povedal svoju slávnu reč o spustošení Jeruzalema a o konci sveta.¹³

Na tejto hore sa Kristus Pán potil krvou. Tam sa začalo jeho utrpenie. Pripomína nám to, že len tak sa dostaneme ku spoludedičstvu s Kristom, keď spolu s ním budeme aj trpieť.¹⁴ Do neba sa ide len cez horu Olivetskú.

Ale tam sa začala aj jeho sláva, a tam aj my sme dostali nádej na radosť a slávu.

A tam urobil Kristus Pán svoj posledný skutok tu na zemi: požehnal svojich apoštolov a v nich požehnal aj nás.

Končím slovami, ktoré povedal Pán na Olivetskej hore v reči o konci sveta: „Levate capita vestra, appropinquat enim redemptio vestra.” — Kresfania, „hore hlavy, veď bliži sa vaša spása”.¹⁵

¹² Skt. 1, 12.

¹³ Mt. 24, 1 nasl.; Mr. 13, 1 nasl.; Lk. 21, 5 nasl.

¹⁴ Rim. 8, 17.

¹⁵ Lk. 21, 28.

Vo spomienkach

Priateľstvo s Bohom

Nie vo spomienkach v plochom význame toho slova, ale vo spomienkach, ktoré sblížujú s Priateľom, lebo nie sú len čírym opakovaním prežitého. Vo spomienkach, v ktorých sa človek na chvíľu stráca, vo smysle slova svätého Augustína: „Kde miluje, tam žije.“ Vo spomienkach, ktoré sú výživou aj odmenou priateľstva. Mohlo byť napísané „v rozjímaní“; ale bolo by to asi dosť záhadné a odpudivé slovo, lebo je málo duší, ktorým rozjímanie je záľubou a nie záhadou.

Cesta priateľstva s Bohom ide cez rozjímanie. Duša musí byť najsamprv uvoľnená, ustálená vo smere ku Priateľovi. Ako sa človek uvoľňuje, aby nebol rušený, ako očisťuje svoje myšlienky, aby zdarne pokračoval ku vytýčenému životnému cieľu, tak rozjímaním sa uvoľňuje duša, jej myšlienky a jej smer. Keby nebolo iného úžitku z tohto ponorenia v o s p o m i e n k a c h, tento bol by dostatočne mocným lákadlom do neho. Veď aj málo pozorná duša vidí, aké mraky zemského prachu sa víria vo svetelných lúčoch, ktoré prichádzajú k nám z Božstva ako sľuby a výzva.

Očistenie a ustálenie je vyzývavosťou pre prach a otrasy. Preto opäť a viacej načím ponorenia v o s p o m i e n k a c h, aby Božia pravda zaujala miesto vylúčených prvkov, aby Božie priateľstvo ovládlo miesta vecí, ktoré pôsobia otrasy.

Každý človek nevie byť správne a pravidelne v o s p o m i e n k a c h. Len jemné a citlivé duše sa vedia tak stratíť myslou, že sa o nich povie: Je vo spomienkach — a pritom sa myslí n a m y s e ľ aj na srdce, na uprenie zraku duše i žiaru srdca. S náboženského hľadiska sa

každý môže vychovať ku takému umeniu byť vo spomienkach, lebo náboženstvo zjemňuje každú dušu, keďže je sústavné a dôsledné sblížovanie s Najjemnejším, s Bohom.

Ku každému umeniu potrebné sú dve veci: zručnosť a výber vhodného predmetu. Zručnosť sa získa zachovávaním určitých pravidiel, vyberať predmet zasa učí umelecký smysel. Aj pre umenie byť vo spomienkach sa oboje vyžaduje. Ale omnoho jednoduchšie, lebo tu platí: chci milovať; láska ti dá návod aj smysel vo voľbe predmetov, aby sa duša užitočne stratila vo spomienkach. Lebo byť vo spomienkach nie je práca ľudského mozgu, vyvolávajúceho obrazy a uvažujúceho o predložených pravdách. Je to hlavne práca srdca, nie číreho ľudského srdca, ale najmä a hlavne Božieho Srdca. Byť vo spomienkach znamená byť v Bohu, prežívať chvíľku priateľskej dôvernosti s Bohom.

Nezáleží na tom, podľa akého vzorca to robíš. Viacej záleží na voľbe predmetov, a vzorec je takýto: chcem mať viacej rád.

Podľa stupňa lásky, podľa pokročilého priateľstva sa volí predmet. Otvára sa nám tým pohľad do práce duší priateľov Božích a zároveň sa vysvetľuje, prečo od priateľov Božích nemáme podrobné vzorce rozjímania.

Sú tu obdobia priateľstva s Bohom. Prvé je čas prechodu z hriechu alebo vlačnosti. Láska Božia s veľkým úsilím prekonala hriech, ale je v krehkej nádobe. Duša sa veľmi obáva, aby sa dobrá vôľa nezvrátila. Sv. Tomáš určuje úlohu ponorenia vo spomienkach pre toto obdobie: „Najsamprv sa človek musí usilovať, aby sa vzdialil od hriechu a odopieral jeho žiadostiam, ktoré ťahajú k opaku lásky; to náleží začínajúcim, v ktorých načim lásku živiť a posilňovať, aby nebola zničená...“¹ Predme-

¹ Teol. Suma: II—II., ot. 24., čl. 9.

ty, ktorými sa tu duša zaoberá v o s p o m i e n k a c h, majú upevniť srdnatosť ctností; hľadá Boha v jeho dobrotivosti, milosrdenstve, blahovôli, aby spomienkami na divy Božej lásky láska ku Bohu stávala sa vrúcnejšou. Proti žiadostiam starých hriechov sa v o s p o m i e n k a c h stavia hrôza Božej spravodlivej odvety.

V o s p o m i e n k a c h duša naplnená prvým blahom zo zasa nájdeného Priateľa po urážlivej zrade plesá v jeho istej pomoci, vďačne sa klania Priateľovi, ktorý vo svojej veľkodušnosti zabúda na zlú minulosť a ponúka bohatstvo svojho priateľstva.

Pravá láska ustavične rastie, nepozná ustrnutia na určitom stupni. Tak v o s p o m i e n k a c h prvých čias priateľstva duša nájde upevnenie svojich síl a chuť dať týmto silám väčšiu prácu. Už nemyslí predovšetkým na možný pád a obranu, ale nedočkavo myslí na možnosti rozvoja a výbojov. „Ďalšie snahy človeka vedú k usilovaniu o pokrok v dobrom. To prináleží pokračujúcim, ktorí sa hlavne usilujú, aby láska v nich rástla a mohutnela.“² Duša v o s p o m i e n k a c h svojou láskou sa usiluje chápať dobrotu a vľúdnosť najbohatšieho Boha; usiluje sa poznať nielen písmeno Božieho zákona a svojich povinností v hlavných obrysoch, ale aj ducha a dosah zákona vo všetkých jeho dôsledkoch a pokynoch. V o s p o m i e n k a c h čerpá svetlo a silu, aby vo storakých podrobnostiach sa ukázala hodnou vždy väčšieho sblíženia s Priateľom, dušou dokázanej priateľskej dôslednosti a vernej ochoty.

V o s p o m i e n k a c h tohto obdobia je pre dušu zdroj vynachádzania v najrozličnejších spôsoboch odriekania, sebazaprenia, trpezlivosti, odovzdanosti, hlbokkej a nenásytnej túhy po úkonoch ctností. Povedali by ste, že duša

² Sv. Tomáš, tamtiež.

nielen v o s p o m i e n k a c h, ale kade chodí, myslí na cesty, na ktorých by sa stala ešte lepšou, umŕtvenejšou, bohatšou. V o s p o m i e n k a c h sa duša vychováva v neúprosnej askéze a nenásytnej dychtivosti.

Tušíme, ako sa v tomto období rozvíja láska a pochopenie pre Priateľa a jeho cenu. Ak sa duša nezastaví, prejde do tretieho obdobia. „Tretia snaha je, že človek sa hlavne usiluje, aby sa sjednotil s Bohom a požíval ho. To prináleží dokonalým, ktorí túžia odobrať sa a byť s Kristom...“³

To sú už ďaleké obzory, ale každému možné a dosiahnuteľné, obzory hodné všetkého najušľachtilejšieho úsilia duše. Noriac sa v o s p o m i e n k a c h, pripravuje si k nim cestu a sily. O veciach, ktoré máme dobre premyslené a prežitú, vravíme: Len sa pozrem a už vidím, čo je a čo bude. Nech tieto slová stačia o duši v o s p o m i e n k a c h tretieho obdobia lásky: vrúcne nazeranie, dlhé pohľady lásky.

Priateľstvo s Bohom musí ísť cez pravidelne pestované a dodržiované chvíle v o s p o m i e n k a c h. Tie chvíle musia mať celú náladu ľudsky cíteného stavu v ľudských spomienkach. A keďže Boh všade chce mať svoje priateľské bytosti, v o s p o m i e n k a c h musí sa strácať aj duša za silnými múrami kláštora rozjímavej rehole, ako aj duša kresťana, ktorý hádam nemá iné voľné chvíľky, aby sa ocitol v o s p o m i e n k a c h, ako svoje denné chvíľky rannej a večernej modlitby a nedeľnej svätú omšu. Dlhé hodiny aj krátke chvíle v o s p o m i e n k a c h vždy vykonajú svoj účinok, budú viesť dušu po cestách priateľstva s Bohom. Len keď sú pravidelné a vrúcne, keď sú ozajstné chvíľky dôvernosti s Bohom.

Chvíľky dôvernosti s Bohom pri najsvätejšej obete, pred našimi očami obnovujúcim do-

³ Tamtiež.

brovoľné mučeníctvo za naše hriechy, záruku vykúpenia. S Bohom vo svätostánku, s Bohom takým blízkym, tak neobyčajne ukazujúcim ochotu a silu svojej božskej lásky. S Bohom pri rozličných modlitbách, v ktorých sa skláňa ku našim dôverným šepotom a prosebným výkrikom ako Priateľ vždy pripravenej podporujúcej a zdvihajúcej ruky. S Bohom v dôvernosti pri rozjímaní, vo spomienkach a dlhých pohľadoch lásky, v ktorých Boh pred naším duchom odhaľuje závoje svojich svätých a hasí smäd srdca božsky nevýslovnou nežnou láskou.

Ktosi povedal, že vo spomienkach sa deje podivná zámena, v evanjeliu svätého Jána naznačená slovami: „Prebýva v Bohu a Boh v ňom.“ Potrebujeme ešte svedkov a dôkazy?

Univ. prof. P. Mag. Dr. Gašpar Friethoff OP.:

Božia Matka

3.

Filozoficky je známe, že bytie je cieľom vznikania; preto totiž niečo vzniká, aby bolo, inými slovami vznikanie (stávanie sa) je cesta ku bytiu. Ak teda vlastne hovoríme, je zrejmé, že samo vznikanie prináleží iba tým, o ktorých sa vlastne vraví, že sú. Lebo bytím sa končí vznikanie. Na to musíme dávať dobrý pozor, a to tým viacej, čím v obecnej reči nevlastnejšie hovoríme. Tak vravieva sa, že zvuk povstáva, farba vzniká, priateľstvo rastie. To sa však nevlastne hovorí, lebo zvuk alebo farba alebo akýkoľvek iný pripadok (*accidens*)¹ nikdy nemôže byť osve, — vždy

¹ Odborný výraz *accidens* prekladám pripadok s krátkym i, keďže pripadok akosi pripadá ku podstate. Vari je to zrejmejšie na adjektívnom tvare pripadlý = „čo sa niekomu dostal“. ako poznamenáva Tvrdý. — P. A. M. Gabura.

totiž má podklad v niečom inom — a preto nemôže ani vznikáť osve. Ale vec, ktorá pre taký prípadok je taká, aj vzniká, stáva sa taká, napr. zafarbená. Teda priateľstvo nevzniká, sa nestáva, ale sami ľudia sa stávajú priateľmi, lebo ľudia sú priateľmi, a nie priateľstvo. Ak teda chceme vlastne hovoriť, nemôžeme povedať, že ľudská prirodzenosť vzniká, povstáva, sa rodí, lebo ľudská prirodzenosť nikdy nie je, ale ten je, čo skrze ňu má onu prirodzenosť, totiž človek, osoba. Ako teda tomu, čo má prirodzenosť, t. j. osobe, prináleží, že je, tak tomu, čo má prirodzenosť, t. j. osobe — nie však prirodzenosti — prináleží, že vzniká.

V pôvode živých bytostí (počat, narodil sa) má základ, vzťah, ktorý sa zvyčajne volá synovstvo. A preto onen vzťah prináleží tomu, čo vlastne vzniká, totiž tomu, čo má onu prirodzenosť; lebo, ako práve bolo povedané, ono rodením dostáva bytie. Prirodzenosť teda nie je dcéra, ale to, čo má onu prirodzenosť, totiž osoba sama.

Synovstvo však a materstvo (otcovstvo) sú súvzťažné; preto, ako prirodzenosť nikdy nie je dcérou, tak nikto nemôže byť matkou alebo otcom nejakej prirodzenosti. Teda materinské vzťahy sa nikdy netýkajú prirodzenosti samej osebe, ale vždy sa týkajú toho, čo má onu prirodzenosť, totiž osoby, ktorá je synom alebo dcérou tejto matky.

Keď teraz pozdvihneme zrak na tajomstvo vteleného Slova, aspoň to je nám z povedaného zrejmé, že Kristova ľudská prirodzenosť nie je Máriin syn, ale že iba ten môže byť Máriin syn, ktorý od Márie prijal onu ľudskú prirodzenosť, to jest Kristova osoba, druhá osoba Najsvätejšej Trojice. A preto je aj jasné, že vzťah Máriinho materstva sa nevzťahuje na ľudskú prirodzenosť Kristovu, — synovstvo totiž a materstvo sú súvzťažné, ako bolo pove-

dané — ale na božskú osobu, ktorú Mária podľa ľudskej prirodzenosti zrodila: Rodička totiž nezrodila Kristovu prirodzenosť, ale Krista podľa tej prirodzenosti; preto jej Syn je Kristus, a nie prirodzenosť. Teda Mária je matka Krista, ktorý je božská osoba; a preto je Božia matka. Materinský vzťah sa potom týka samej osoby, v ktorej sa dve prirodzenosti, božská totiž a ľudská, spájajú v jedno.

Ako pohyb je určovaný svojím koncom, tak aj každý vzťah od svojho konca dostáva svojráz a určenie; teda Máriin materinský vzťah nemá svojráz od ľudskej prirodzenosti Boha, ale od samej božskej osoby, ku ktorej táto prirodzenosť patrí skrze Máriu. Preto onen vzťah medzi ľudskou matkou a božským Synom patrí do nadprirodzeného poriadku, takže Mária preň je vyvýšená nad všetky stvorenia a pridružená k intímnemu životu samého Božstva. Tieto slová nie sú nevecné ani nie nábožné preháňanie, lebo Mária má ten istý vzťah k osobe Syna Božieho, ktorý tvoja matka má ku tvojej osobe, totiž vzťah pokrvenstva prvého stupňa priameho radu. Mária putami krvi — svojej vlastnej krvi, ktorá koluje v žilách Božieho Syna — je priputnaná ku druhej osobe Najsvätejšej Trojice. Keď už toto toľme vyvyšuje požehnanú Máriu, čože máme povedať, keď uvážime aj dôsledky tohto.

Ježiš Kristus, božská osoba, má, pravda, ľudskú prirodzenosť, ale nemá božskú prirodzenosť: božské osoby totiž ako osoby sa navzájom rozlišujú, ale sú iba jedno božské bytie, jedna bytnosť, jedna božská prirodzenosť. Teda nezúčastňujú sa na onej prirodzenosti, nemajú podiel, ale sa s ňou celkom stotožňujú. Ježiš je božská prirodzenosť, je Božstvo. Keď teda Mária je svojím materstvom priputnaná k Ježišovi, priputnaná je aj ku božskej prirodzenosti, lebo Ježiš je ona božská prirodzenosť, a aj Duch Svätý.

Teda božským materstvom v Márii vzniká vecný vzťah k celej Najsvätejšej Trojice, keďže božské osoby sa s božskou prirodzenosťou stotožňujú.

Pre tento neobyčajný vzťah nemôžeme nájsť nijaké výstižné meno; náš rozum je tu slabý. Môžeme vidieť, že tak načim povedať, ale nie ako.

Ale to ešte nie je všetko. Mária totiž nie je priputnaná len ku božským osobám, nakoľko sú jedna božská bytosť, ale aj nakoľko sú tri osoby rozlíšené. A príčinu toho načim hľadať vo vnútornom spojení základného tajomstva našej viery, totiž tajomstva Najsvätejšej Trojice, s ústredným tajomstvom celého nášho náboženstva, totiž s tajomstvom vteleného Slova.

Osoba, ktorá je označená rozličnými menami: Ježiš, Syn človeka, Spasiteľ atď., je iba druhá osoba Najsvätejšej Trojice, Syn večného Boha Otca. Teda Máriin Syn je tá istá osoba ako syn Otcov, takže jedna a tá istá osoba je aj Máriin Syn aj Syn večného Otca. A to aj takto môžeme povedať: Boh Otec a Mária majú spoločného Syna, ktorý sa od večnosti zrodil z Otca podľa božskej prirodzenosti, a podľa ľudskej prirodzenosti sa v čase narodil z Márie Panny. Preto z Máriinho materstva a z otcovstva Boha Otca, ktoré sa vzťahujú na tú istú osobu, vzniká vecný vzťah medzi Máriou a prvou osobou Najsvätejšej Trojice, keďže druhá osoba tejto nevýslovnej Trojice nevýslovne pochádza od oboch!

Keďže však my svoje poznanie prijímame iba od smyslových vecí, — poznávame totiž obracaním sa ku predstavám — medzi ktorými, pravda, nenájdeme nijaký výstižný príklad tohto tajomstva, daromne hľadáme nejaké meno pre tento zvláštny vzťah. Keď teda nemáme priliehavého mena, musíme byť spokojný s nedostačujúcim menom. A preto vravievame o príbuzenstve medzi Máriou a božskými

osobami. Meno príbuzenstva totiž používame pre vzťahy, ktoré sú dôsledkom pokrvenstva: pre manželstvo totiž manželovi pokrvní sa stávajú príbuznými manželky a naopak. Teda obdobne hovoríme, že Mária pre svoje pokrvenstvo s Kristom je príbuzná Kristovho Otca, prvej osoby Najsvätejšej Trojice.

A ako druhá osoba vychádza od prvej, tak aj tretia božská osoba, Svätý Duch, vychádza od Otca a Syna, ako spievame v *Kr é d e*: Ktorý od Otca a Syna vychádza, alebo v *T a n t u m e r g o*: Vychádzajúcemu od obidvoch nech je rovná chvála. Keď teda sa Mária stáva príbuznou Boha Otca, keďže Máriin Syn je aj Syn večného Otca, podobne načim povedať, že je príbuznou Svätého Ducha, ktorý vychádza od Máriinho Syna!

Ale nedostatočnosť mena príbuzenstvo na označenie vnútorných vzťahov Márie Panny s jednotlivými božskými osobami jasne vysvitá aj z nasledujúcej úvahy.

Vravíme totiž, že Boh Otec od večnosti zrodil svojho Syna, a podobne Svätý Duch od obidvoch vyšiel; a správne vravíme, lebo božské vychádzanie sa deje podľa rozumovej činnosti (Boží Syn je totiž Božie Slovo) a podľa činnosti vôle (Svätý Duch je totiž Láska Otca a Syna), a tie božské úkony sa nedejú postupne, ako ani úkony nášho rozumu a našej vôle. Aj u nás rozumieť a rozumel je jedno a to isté. Ak hovoríme „teraz rozumiem“, môžeme povedať aj „teraz som rozumel“. Pre rozum a vôľu je celkom to isté začať úkon a skončiť ho. Aby sa teda ukázala dokonalosť božského vychádzania, právom a zaslúžene vravíme, že Boh Otec zrodil svojho Syna a že Svätý Duch od obidvoch vyšiel. No jednako, kým úkony nášho rozumu a našej vôle sú prípady a nie my sami, Boh oproti tomu nemá nijaké prípady, ale sám je svoje uskutočnenie (actus). Teda s tohto hľadiska môžeme minulý

čas nahradiť prítomným: Boh Otec je to uskutočnenie, ktorým rodí svojho Syna, Otec a Syn sú to uskutočnenie, ktorým dýchajú Svätého Ducha.

Ako vývod načim uznať, že v tej chvíli, čo Mária počína svojho Syna, a v čase, v ktorom ho pod svojím srdcom nosí, Syn nie je sám v živote Panny, ale aj Otec, nakoľko je Otec (teda nakoľko je rozlišný od Syna), a podobne Svätý Duch. Lebo keď ho Mária rodí podľa ľudskej prirodzenosti, opatrujúc ho vo svojom lone, aj Otec tam rodí toho istého Syna podľa božskej prirodzenosti; a podobne Otec a Syn, ktorý tam je, dýchajú Svätého Ducha. Tieto božské vychádzania totiž s a s t á v a j ú v jedinom a nerozdeliteľnom večnom „teraz“, ktorému zodpovedá každé kolísajúce časné „teraz“. Teda príbuzenstvo Márie s Otcom a Svätým Duchom viacej znamená, ako že Mária má s Otcom spoločného Syna a že Máriin Syn je počiatok Svätého Ducha. To je neopísateľné, nepomenovateľné, nevypovedateľné!

Tradícia však posvätila zvláštne meno nre Máriu, čo sa týka vychádzania Svätého Ducha, a preto ju nazvala „S v ä t y ň o u D u c h a S v ä t é h o“.

Univ. prof. MUDr. J. B a b o r :

Vo Stvoriteľových službách

3.

Slávny nemecký fyziolog Otto K e s t n e r asi pred 10 rokmi povedal: Ak by niektorý národ v spoluzití ženy a muža odlučoval rozkoš od prirodzeného pochodu, keď ide o potomstvo, spáchal by samovraždu. Hriechy tohto druhu sú starého dáta; už starozákonný Onan bol potrestaný Hospodinom náhlou smrťou pre tento prečin v levirátskom manželstve. Ale

v poslednom čase sa tento hriech rozmáha u celých národov sťa osudný zločin. Štatisi už dávno pred predošlou svetovou vojnou vypočítali: Ak vo Francúzsku pôrody budú rovnako ubúdať, tak v roku, v ktorom sa počet obyvateľov (vtedajšieho) Nemecka zdvojnásobí, umrie posledný Francúz. Tento čas odhadli asi na 200 rokov. Podobné osudné zjavy podliehajú rozličným vplyvom kolisania, tak ako každý materiál štatistických výskumov, pozorovaní a úvah, ale v tomto ustálenom zlozvyku ďalej platí tento výstražný hlas. Proti vôli Tvorcu sa hreší v našej „lepšej“ spoločnosti dvojakou ohavnosťou: 1. kladú sa násilné prekážky vzniku nových ľudských individui, a 2. vzniklé a už sa vyvíjajúce individua sa zabíjajú v živote matiek. Prvá vykonáva sa rozličnými prostriedkami, ktorými sa alebo znásilňuje fyziologický pochod pri manželkom úkone (Onanov hriech), alebo účinok sa dosahuje neživotnými fyzickými a chemickými prostriedkami. Ani jedna z týchto „metód“ nie je celkom „spoločiteľná“, ba všetky okrem nemravnosti a hnusu pôsobia zhubne na ľudské zdravie. Protiprirodzené spotvorenie fyziologického úkonu vedie s neúprosnou istotou ku nervovým poruchám oboch takto nešťastných manželov. Neživotné prostriedky okrem toho majú nevítané, priam anatomicky organické následky. O chemických prostriedkoch na zabíjanie semena máme už početné štatistiky prípadov, v ktorých predsa nastalo počatie, čo aj použily sa protikonečné prostriedky, ale takto splodené dietky prichádzajú na svet s ťažkými a nezhojiteľnými vývojovými chybami a celou svojou telesnou existenciou kruto splácajú mravnú biedu svojich rodičov. Do plánov Stvoriteľa a do jeho prírodných zákonov v manželstve môže človek zasiahnuť iba s veľmi ťažkým hriechom a s veľmi zhubnými následkami aj pre svoje zdravie. Caveant consules!

Feil:

Jozef Veljamin Rutskyj, reformátor a ochranca Únie

Po celé veky na nebi sjednotenej východnej Cirkvi bude žiariť krásna hviezda, veľký organizátor, reformátor a ochranca Únie — metropolita Jozef Veljamin R u t s k y j.

Iste nebude nevecné obznámiť širšiu verejnosť s týmto veľkým priekopníkom Kristovej myšlienky, „aby všetci jedno boli“.

13. VII. 1613 umrel na bojisku prvý stĺp Únie metropolita Ipatij Potij. Kormidlo uniatskej vých. Cirkvi, ktorú po dlhé roky držal silnou rukou, sveril do rúk Jozefa Velj. Rutského v nádeji, že rovnako silná ruka povedie vých. Cirkev k víťazstvu. A ne-sklamal sa.

Nástupca Ipatia Potia v hodnosti metropolitu — Jozef Veljamin Rutskyj narodil sa r. 1571 v Ruta k. Novgorodka. Hoci jeho otec bol kalvín (pôvodom Ukrajinec), syn Jozef Veljamin bol pokrstený podľa obradu vých. Cirkvi. Čistá, úprimná chlapčková duša nenašla v kalvínskej viere uspokojenie. Do školy chodil vo Vilne, po smrti otcovej r. 1590 išiel do Prahy, kde hlbokým štúdiom našiel pravdu, konvertoval a stal sa katolíkom lat. obradu. Zato sa ho matka odriekla. Veľká skúška pre mladého študenta. V srdci zúril boj medzi láskou k matke a ku Kristu. Zvíťazil Kristus. — Rutskyj vstúpil do gréckeho kolégia sv. Atanáza v Ríme. Tu vplyvom pápeža Klementa VIII. prestúpil na grécky obrad a prisahal vytrvať v obrade až do smrti. Odvtedy študoval veľmi horlivo, aby mohol čo najskôr pracovať na veľkom diele, na sjednotení vých. Cirkvi so západom.

R. 1603 ponúkol svoje sily metropolitovi Ipatiu Potiovi. Ten ho prijal s nedôverou; bál sa, aby nepri-niesol nežiadúce latinské smery a zmeny do vých. obradu. Rutského chladné prijatie zaboľelo a chcel sa vrátiť k lat. obradu, ale prinútený sv. Jozafatom Kun-

cevičom vstúpil do rehole sv. Bazila a spolu začali veľké dielo reformy rehole a duchovenstva. Ipatij onedlho poznal, ako krivdil Ruskému. R. 1608 vymenoval ho za generál. vikára, r. 1609 archimandritom kláštora Najsv. Trojice a hneď potom svojím zástupcom s právom, aby po jeho smrti stal sa jeho nástupcom, metropolitom.

To sa aj stalo r. 1613.

Činnosť Ruského ako metropolitu ide niekoľkorakým smerom. Reforma duchovenstva, reforma rehole sv. Bazila, obrana Únie a rozšírenie Únie.

Reforma duchovenstva

Na prvom mieste odstránil nehodných biskupov a uprázdnené biskupské stolce obsadil dobrými a horlivými biskupmi, ako boli: Morochovský, Točapovský, Andrijevský, Pakosti, Meleškevič, Terleckij (žiaci sv. Jozafata) a iní.

Keď mal okolo seba horlivých spolupracovníkov, začal reformu nižšieho kléru. Nemali cirkevného ducha, pobožnosti, vzdelania.

Preto s dovolením Pavla V. začal budovať školy v celej metropole. V krátkom čase zbudoval dve kolégia v Minsku a Novgorodku a 3 inšie školy pre výchovu kléru.

R. 1604 veľký seminár vo Vilne. Pretože nebol fond na udržovanie seminára, svolal snem do Kobriny r. 1626, kde biskupi zaviazali sa vydržovať seminár. Ruský sám obetoval 10.000 zl. a všetky dôchodky svojho majetku a eparchie. Všetky kláštory sľúbili 1/3 svojich dôchodkov. Sám pápež požehnal toto dielo a nazval biskupov „Svietnikami vých. Cirkvi“.

Schopných študentov posielal za hranice, aby západnú kultúru priniesli domov a osvecovali a dvíhali národ.

Títo a tí, čo vychádzali zo seminára, šírili potom osvetu i ducha náboženského po celej vých. Cirkvi. Seminár stal sa strediskom osvetu a vzdelania východu. Mravnosť v klére i v národe, ako aj zbožnosť, chytro sa šírily, všade bolo badať všeobecnú obrodu, horlivý národný i náboženský život.

Reforma rehole sv. Bazila

Kláštory sú šíriteľmi osvety i náboženského života. Rehoľa sv. Bazila vždy bola nositeľkou ideí národných i náboženských vo vých. Cirkvi. Len z tejto rehole vychádzali biskupi, vodcovia kléru i ľudu. Preto Rutskij reformoval túto rehoľu, ktorá práve vtedy bola vo veľkom úpadku. Nebolo disciplíny, rehoľného ducha; veľké chyby boli v samej organizácii. Rutskij svolal kapitulu igumenov do Novgorodka r. 1617, kde rázne previedol reformu, zaviedol disciplínu, zorganizoval rehoľu a vyznačil smernice jej činnosti. Rehoľa sv. Bazila stala sa mu najväčšou pomocnicou v šírení Únie a nábož. života. Tri tlačiarne vo Vilne, Suprasli a Počajevi šírili kultúru po celom Východe. Unionistické myšlienky šírili misiami a dal vých. Cirkvi mnohých svätých i mučeníkov.

Obrana Rutského

Medzitým čo Rutskij pripravoval si vojsko z radov duchovenstva pre výboj, musel aj brániť Úniu, ktorá bola napádaná so všetkých strán.

Ako šľachtic mal prístup do snemu. Svoje právo používal. R. 1621 vidíme ho na sneme vo Varšave, kde celým zápalom svojej šľachetnej duše hájil dielo Únie, a keď počul, že chcú vyhnať uniatských biskupov, žiariacim okom a plamennými slovami volal k prítomným: „Boh je mi svedkom, že skôr nás pozbavia životov, ako biskupských prestolov. V katolíckom štáte, pod katolíckym kráľom je v nebezpečenstve náš život, a prečo? - Preto, že sme katolíkmi.”

Tým zachránil Úniu proti gréckemu biskupovi Theofanovi.

Smelo postavil sa proti útoku Meletija Smotnického, ktorý bol vysvätený za biskupa nesjednotených a postavený na to, aby zničil Úniu. Boj Smotnického sa skončil mučeníckou smrťou sv. Jozafata vo Vytebsku 21. XI. 1623.

Najviac Rutského bolelo, že musí brániť Úniu proti vlastným ľuďom, ktorí mali mu skôr pomáhať, ale ktorí v chorobnom šovinizme ho prenasledovali,

ním pohŕdali a žiadali zničenie Únie. Bol to sám episkopát poľský.

R. 1623 Rutskyj znovu bránil Úniu na sneme, kde v prítomnosti nuncia, pápež. legáta Lancellottiho, biskup poľský Liškovski hovoril: „Únia bola skôr na škodu ako na osov. Dalo sa čakať, že táto banda ľudí bez rozumu vedie pod kepienkou náboženstva Poľsko do záhuby!“

Ale Rutskyj so svojimi biskupmi stál neochvejne, životom i krvou bránil Úniu, a na hanu odpovedal v liste Kongregácii šírenia viery: „*Maius gratitudinis signum erga hanc sanctam Congregationem de Propaganda Fide exhibere non possumus, quam vitam nostram cum sanguine, prouti iam unus ex nobis profudit pro fide catholica, profundere paratissimos nos offerentes!*“

R. 1632 nemocný a vyčerpaný vstúpil opäť do snemu. Nepriatekov bolo mnoho, Rutskyj bol sám. Ale márne Davinskyj a Mohyla sa namáhali. Dôkazmi a poznaním histórie Rutskyj odrážal ich útoky na Úniu. Opieral sa o žiadosť a túžbu Ríma, ktorý prial Únii, o národ, ktorý žiadal Úniu. Ale šľachta poľská a duchovenstvo už nepočúvaly rozum, Úniu vydávaly nesjednoteným napospas; dávaly im všetky práva, Uniatom nijaké.

Rutskyj zradený odhodlal sa pomôcť si sám. Obkľúčený duchovenstvom, pred kostolom postavil sa proti nesjednoteným: „My sme na to, aby sme bránili svoje kostoly; skôr prejdete cez naše mŕtve telá, ako by sme dovolili poškvŕniť tieto sväté miesta. Sme pripravení zomrieť pri obrane oltárov, ktoré nám dala pod opateru sv. Cirkev!“ — Príklad svojho metropolitu nasledovali i ostatní biskupi. — Tak zachránil Rutskyj Úniu pred zničením.

Bolestne sa ho dotklo preŕahovanie veriacich na latinský obrad. Keď Poliaci previedli mu i baziliánov, takže mu zo všetkých ostalo len 100, prosil v Ríme, aby pápež dovolil karmelitánom prijať východný obrad, aby Únia nezanikla. Pritom si narieka: „Veľmi mi otravujú život. Usilujte sa pomôcť nám, ktorí sa

svijame bolesťou; nemáme nikoho, kto by nám pomohol." Pápež zakázal pod trestom nevážnosti prestup, ale podnes v Poľsku tento zákaz nebol vyhlásený.

Výboj Ruského

Medzitým čo Ruský bránil Úniu, pokúšal sa i o útok. R. 1616 so sv. Jozafatom vstúpil do Kijeva, do metropole vých. Cirkvi a zabral chrám sv. Sofie, ktorý náležal sjednoteným a bol zbudovaný r. 1021 na pamiatku sjednotenia Východu so Západom.

Aby priviedol nesjednotených bratov k Únii, svolal synodu uniatov i neuniatov do Lvova 27. X. 1629. Prišiel len Smotrický a niekoľko svetských kniežat. Na konci synody všetci zaspievali: „Podažď utišenje rabom tvojim Vseneporočnaja!" V tých slovách cítil túhu po pokoji a jednote.

Ruský prenikal i za hranice a posielal misionárov i do Maďarska, aby tam niesli svetlo viery medzi nesjednotených.

R. 1617 priviedol do jednoty patriarchu moskovského Ignatia, ktorý utiekol z Moskvy na Litvu. Toho istého roku Ignatij umrel v povesti svätosti.

Uprostred prenasledovania Ruský stál pokojne na svojom mieste, pracoval a zachraňoval. Únii získal 200.000 duší.

Poslednou túžbou Ruského bolo vidieť svojho priateľa Jozafata na oltári. Na tom pracoval zo všetkých síl.

A posledná radosť, ktorej sa dočkal Ruský a ktorá bola náhradou za jeho horlivosť, bola, keď 6. VII. 1627 v Dubni prijal vyznanie viery svojho nepriateľa Meletia Smotrického, ktorý vstúpil do Únie. — Krv Jozafata vyprosila mu poznanie pravdy.

Do poslednej chvíle v práci umieral veľký Ruský v povesti svätosti 6. II. 1637 v Dermani.

Chválu vzdal jemu i Rím ústami pápeža Urbana VIII.: „Os Christi et Petri, Athlas Unionis, Columna Ecclesiae, Athanasius Russiae. Ústa Kristove a Petrove, Atlas Únie, Stĺp Cirkvi, Atanáz Ruska.”

DO VÝŠAV

Odchádzam pripraviť vám miesto

Kristovo nanebevstúpenie je dvojmo príčina našej spásy: najsamprv s našej strany, potom s jeho strany. A to, s našej strany, pokiaľ Kristus nanebevstúpením hýbe našu myseľ ku sebe; lebo jeho nanebevstúpenie dáva miesto po prvé viere, po druhej nádeji, po tretej láske; po štvrté tým sa aj zväčšuje naša úcta ku nemu, keď ho už nepovažujeme za pozemského človeka, ale za nebeského Boha, ako aj Apoštol vravi: „Hoci sme poznali Krista podľa tela“, to jest smrteľného, a preto sme ho považovali len za človeka, „ale teraz už neznáme“.

S jeho strany však v tom, čo sám urobil; keď pre našu spásu vystúpil, po prvé totiž pripravil nám cestu vystúpenia do neba, ako sám povedal: „Odchádzam pripraviť vám miesto“, a ako Micheáš povedal: „Vystúpil, otvárajúc cestu pred nimi.“ Keďže totiž on je naša hlava, preto údy tam musia ísť, kde hlava prešli. Preto svätý Ján vravi: „A by ste aj vy boli, kde som ja“ (14, 3). A na znak toho previedol do neba duše svätých, ktoré vyviedol z pekiel podľa slov žalmu (67, 17): Kristus vystúpil na výsoť, sputnané zajatie viedol, lebo totiž tých, čo boli v diablovom zajatí, so sebou viedol do neba ako na miesto cudzie ľudskej prirodzenosti, zajatých dobrým zajatím, keďže víťazstvom získaných. — Po druhé, lebo ako veľkňaz vo Starom zákone vchádzal do svätyne, aby stál pred Bohom za ľud, tak aj Kristus vošiel do neba, „a by orodoval za nás“, ako sa vravi v Liste ku židom. (7, 25.) Lebo samo jeho predstavenie v ľudskej prirodzenosti, ktorú priviedol do neba, je akési orodovanie za nás; aby Boh, keď tak v Kristovi vyšiel ľudskú prirodzenosť, zmiloval sa aj nad tými, pre ktorých Syn Boží prijal ľudskú prirodzenosť. — Po tretie, aby nastolený na nebeskom stolci ako Boh a Pán soslial odtiaľ ľuďom Božie dary podľa Listu ku Efezanom (4, 10): „Vystúpil nad všetky nebesá, aby naplnil všetko“, totiž svojimi darmi.

Kristus raz vystúpil do neba, a tým získal sebe aj nám na veky právo a dôstojnosť nebeského prebývania.

Sv. Tomáš Akvinský, OP.

Ako slávil máj Služobník Boží

Obyčajne začal v noci na máj; postavil duchovný máj a dlho ho každý deň raz uctieval. Medzi krásnymi haluzami, ktoré odjakživa rástly, nemohol nájsť, čo by sa podobalo krásnemu máju, t. j. slastnej haluzi svätého Kríža, ktorý zakvitá milosťami, ctnosťami a všetkými okrasami, ako všetky bývalé máje.

Z tohto mája vzal šesť venií, z ktorých každá chcela podľa možnosti zdobiť duchovný máj najkrajšími vecami, ktoré mohlo priniesť iba leto. A hovoril a spieval vo svojej ťrucnosti pred májom tento chválospev: „Salve crux sancta.”

Pozdravený buď, nebeský máj večnej múdrosti, na ktorom vyrástol plod večnej blaženosti!

Po prvé: Za všetky červené ruže ponúkam ti dnes srdečnú lásku na večnú ozdobu.

Po druhé: Za všetky drobné fialky pokorné sklonenie.

Po tretie: Za všetky nežné ľalie čisté objatie.

Po štvrté: Za všetky pestré a lesklé kvety, ktoré vznikli na pustatine alebo na pažiti, v lese alebo na nivách, na strome alebo na lúke, i za tie, čo už boli alebo budú, duchovným bozkom bozkáva ťa srdce moje.

Po piate: Za všetkých vtáčikov príjemný spev, ktorý čuť veselo v alejach májov, chváli ťa duša moja chválou nekonečných hlbín.

Po šieste: Za všetky krásy, čo odjakživa zdobily máj, vychvaľuje ťa dnes srdce moje spevom duchovným a prosí ťa, aby si mu, máj požehnaný, pomáhal, aby som ťa v tomto krátkom čase chválil, aby som ťa, žijúci plod, naveky požíval.

A takto slávil máj.

Blah. Henrich Suso, OP. — Teofil Gazdík.

Ohnisko, v ktorom sa rozpaľúva oheň lásky

List pani Nelle z Pisy

Najdrahšia matka v Kristu, sladkom Ježišovi. Ja Katarína, slúžka a otrokyňa sluhov Ježiša Krista, píšem Vám v jeho drahej krvi a žiadam si vidieť, ako sa svätou túhou kúpete v krvi ukrižovaného Krista; v tej krvi totiž sa duša očisťuje od všetkej viny hriechu a nachádza v nej teplo Božej lásky, lebo vidí, že z lásky bola vyliata. Teda duša sa opája láskou a cíti vôňu trpezlivosti; a láskou, ktorú našla v krvi, zba-

vuje sa všetkej vlastnej sebalásky a tichučko znáša všelijaké protivenstvá a súženie sveta, idúc okolo nich naozaj trpezlivo. A nedbá na šťastie, svetské rozkoše, hodnosti a na lásku k deťom, ale s pravou a svätou bojazlivosťou ich miluje ako požičanú vec, a nie ako svoju. A tak má robiť každá osoba, ktorá má v sebe rozum.

Keď tak robí, neuráža Boha a okusuje závdavok večného života v tomto živote, lebo má bratskú lásku ku svojmu bližnému. A všetko to duša nachádza vo spomínaní na Kristovu krv. A naozaj je to tak, lebo keď budeme so starostlivou túžbou pamätať na dobrodenia krvi, budeme vďační a uznali, a tak budeme mu splácať dlh vrúcej lásky a pravých a ozajstných ctností. Lebo stvorenie iba preto sa toľme prehrešuje, že nepamätá na krv a ostatné dobrodenia, a preto nie je také vďačné; a keďže nie je vďačné, nedbá o ctnosti.

Teda, najdrahšia matka, keď tak veľmi musíme spomínať na krv, pritulíte sa k pokornému a nepoškvvrnenému Baránkovi a kúpajte sa v jeho najsladšej krvi. Iné Vám nevravím. Ostávajúce vo svätom a sladkom Božom milovaní. Ježiš sladký, Ježiš láska!

Svätá Katarína Sienská, OP.

O pokore

Pravú a dokonalú pokoru má ten, kto preukazovanou poctou pohŕda a po nej netúži. Naozaj pokorný vždy sa obáva, aby sa mu nejaká pocta nevzdávala. A ak ho oslavujú, z celej duše sa desí a rmúti, lebo dobre vie, že česť a sláva patrí len Bohu. Naozaj pokorný nikdy sa nechváli nejakou prednosťou alebo milosťou, iba ak by tým mohol v poslucháčoch vzbudiť dôveru v Boha. Ale keď rozprávajú niečo chválitelného o ňom alebo o jeho nejakej prednosti, počúva to len s bolestným srdcom a s pohŕdaním seba, lebo vie, že čo jemu pripisujú, patrí len Bohu, ktorému jedinému patrí chvála. Naozaj pokorný neprirovnáva sa ani vyššiemu ani nižšiemu ani seberovnému; veď je presvedčený, že od neho nikto nie je nižší. Nikdy nikým nepohŕda, opovrhuje len sebou; vrúčne si želá, aby všetci ním pohŕdali a veľmi sa raduje, keď ním naozaj pohŕdajú. Pokorný nebojí sa nijakej potupy, lebo nijakú slávu nemiluje. „Sú Iudia, ktorí sa šibalsky pokorujú, ale vnútri sú plní klamu“ (Sirach 19, 23). Ale podľa sv. Bernarda naozaj pokorný chce byť opovrhnutý a nie zdať sa pokorný.

Kto miluje pokoru, ten má zasadiť vo svojom srdci koreň pokory, totiž uznávať vlastnú krehkosť.

Preto uvažuj o sebe, nielen aký opovrhnutiahodný si, ale aj aký opovrhnutiahodný by si bol i dneska, keby Ťa Boh násilne neodvrátil od hriechov a nezbabel Ťa pokušením. Tu každý môže poznať, že pre svoju krehkosť môže čochvíľa padnúť do priepasti a do krútnavy všetkých hriechov, ako hovorí prorok Micheáš: „Tvoje poníženie je uprostred teba.“ Ku pravej pokore vedie časté cvičenie v ponížujúcich prácach. Preto svätí hovoria, že ctnosť pokory nikdy nedosiahne ten, čo vyhýba skutkom pokory.

Pravá pokora rodí sa, keď človek naozaj poznáva, že sám nemôže premôcť nijaké telesné alebo duševné pokušenie, že bez zvláštnej pomoci Ježiša Krista nemôže urobiť nijaký dobrý a bohumilý skutok.

Znakom pravej pokory je, keď človek sa tak ponízuje, že cíti sa nehodným akejkoľvek milosti, ba že sa skoro ani neodvažuje prosiť nejakú milosť. A ak od Boha dostal nejaký dar, čo aj si ho neželal, len bojzhlivo ho prijíma. Ba myslí, že je lepšie od Boha nemať dar, ako ho mať, a to najmä preto, že si ten dar nijako nezaslúžil, ba že ho zneuctil a nikdy nepoužil podľa Božej vôle.

Iným znakom pravej pokory je vždy vyhľadávať najnižšie miesta, najnižšie veci, najnižšie práce a čo najprostejšie sa obliekať.

Pýcha myseľ sa dvojako poznáva. Podľa vonkajšku, ako Písmo sv. hovorí: „Po tvári poznáva sa muž. Odev na tele, smiech zubov a chôdza človeka prezradzuje, čo je v ňom.“ Ako dobrý alebo zlý strom poznáva sa podľa dobrého alebo zlého ovocia, tak vnútro zvyčajne pozná sa podľa vonkajšku, lebo všetky skutky vychádzajú zo srdca alebo z mysle, ako hovorí sv. Hieronym. A sv. Augustín dodáva, že ako nečisté oko prezradzuje nečisté srdce, tak vonkajšok prezradzuje ľudské úmysly. Pýcha poznáva sa podľa vnútorného smýšľania, keď sa niekto v srdci sebe páči, keď si dáva prednosť pred inými a chce, aby mu ju aj iní dávali, keď dychtivo túži svojimi skutkami páčiť sa ľuďom. Taký nenasleduje pokorného Učiteľa Ježiša Krista, ktorý nemal v sebe zaľúbenie, ako hovorí sv. apoštol Pavol, ale očakával zneuctenie od ľudí a biedu. Ani neprišiel vládnuť, ale poslúchať, ako sám prehlásil: „Syn človeka neprišiel dať si poslúhovať, ale poslúhovať.“ Preto taký Učiteľ pohŕda ctnosťami žiakov, ktorí chcú sa páčiť ľuďom, a nie Bohu; tí podľa Zalmistovho svedectva napokon „budú zahabanení, lebo Boh pohŕda nimi“.

Sv. Albert Veľký, OP.

Ruža duchovná

Cítame, že slávna Panna Mária sa zľakla, keď k nej anjel prehovoril. Zaiste vtedy nemala nijaký strach, že by jej telu hrozilo nebezpečenstvo, ale obávala sa, aby tu nebola lesť nepriateľa ľudského pokolenia a neuškodila jej duši. Z toho môžeme nazaj vidieť, že keď prišla do tých rokov, v ktorých jej smysel a rozum mohli poznať schvaľovanie vôle Božej a vlastnej, istotne hneď začala Boha rozumne milovať, ale aj rozumne sa ho báť. Preto vhodne môžeme túto Pannu nazvať kvitnúcou ružou. Lebo ako ruža zvyčajne rastie medzi trnám, tak táto cti-hodná Panna rástla na tomto svete medzi súžením; a ako trnie tým viac mohutnie a stáva sa bodľavejším, čím viac ruží rastie a sa šíri, tak aj čím viac rokov mala táto najvyvolenejšia ruža, Mária, tým ostrejšie ju bodalo trnie väčšieho súženia.

Napokon, keď prežila mladé roky, bojzlivosť pred Pánom stala sa jej prvým súžením, lebo netrúbila ju len veľká bolesť, aby sa pripravila na utekanie hriechom, ale svieral ju aj nemalý strach, keď uvažovala, ako by rozumne vykonala dobré; a hoci veľmi bedlivo zameriavala myšlienky, slová aj skutky na Božiu česť, predsa sa bála, aby v nich nebolo niečo nedokonalé. Uvážte teda, biedni hriešnici, ktorí ustavične opovážlivo a dobrovoľne páchate zvodné nepravosti, aké muky a bóle hromadíte svojim dušiam, keď vidíte, že táto slávna Panna bez akéhokoľvek hriechu robila svoje skutky, Bohu sa nadovšetko páčiac v bojzlivosti.

Keď už z prorockých spisov poznávala, že Boh sa chce vteliť a že má byť na prijatom tele mučený takými rozličnými trestami, hneď veľmi trpela vo svojom srdci pre vrúcnu lásku, ktorou milovala Boha, hoci ešte nevedela, že ona má byť jeho matkou.

Keď však prišla do tých rokov, v ktorých Boží Syn sa stal jej synom, a keď cítila, že v jej živote od nej prijal to telo, ktoré samo malo naplniť prorocké písma, vtedy bolo vidieť, ako sa táto najľubeznejšia ruža vo svojej krásy viacej rozvíjala a rástla, a ako sa ostro bodajúce trnie súženia denne stávaly silnejšími a ostrejšími. Lebo, ako sa pre ňu rodila veľká a nevýslovná radosť z počatia Božieho Syna, tak aj na jej myseľ doliehalo veľmi veľké súženie pri spomienke na budúce preukrutné utrpenie. Panna sa zaiste radovala, že jej Syn sa rozhodol svojou pokorou nazpäť priviesť svojich priateľov do slávy nebeského kráľovstva; veď prvý človek za svoju pýchu zaslúžil pekelný trest. Ale trúchlila, keďže napred ve-

dela, že ako človek zhrešil v raji všetkými údmi skrze zlú žiadostivosť, tak aj jej Syn musí na svete zadost urobiť prehorkou smrťou vlastného tela za prestúpenie toho človeka. Panna plesala, že svojho Syna počala bez hriechu a bez telesnej rozkoše a že ho bez bolesti porodila; ale rmútila sa, keďže napred vedela, že taký presladký Syn sa zrodí pre najpotupnejšiu smrť, a ona bude hľadieť na jeho utrpenie s najväčšou úzkosťou srdca. Panna sa aj z toho radovala, že Syn vstane z mŕtvych a že za svoje utrpenie bude večne oslavovaný najvyššou poctou; trúchlila však, keďže napred vedela, že bude hrozne mučený potupnými hanami a krutými mukami, ktoré budú predchádzať tú oslavu.

Veru, nepochybne načim veríť, že ako vidame ružu pevne stáť na jej mieste, aj keď okolostojace trne zosilnely a staly sa ostrejšími, tak táto požehnaná ruža, Mária, mala takého pevného ducha, že hoci trne súženia veľmi bodaly jej srdce, predsa jej vôľu nijako nemenily; ale ukazovala sa najochotnejšia znášať a robiť, čo by sa Bohu páčilo.

Teda právom sa prirovnáva ku kvitnúcej ruži, a ozaj ruži v Jerichu. Lebo ako čítame, že ruža toho miesta vyniká svojou krásou nad ostatné kvety, tak Mária krásou svojej dôstojnosti a mravov prevyšovala všetkých žijúcich na tomto svete okrem svojho jediného požehnaného Syna. Preto, ako sa Boh a anjeli v nebi radovali z jej hrdinskej stálosti, tak sa aj ľudia z nej veľmi tešili na svete, keď pozorovali, aká trpezlivá bola v súženiach a opatrná v útechách.

Svätá Brigita Švédska.

Bohatstvá odriekavej duše

1.

Podivné sú úžitky, ktoré vyvierajú duši z odmietania smyslového potešenia; sú aj duchovné aj časné.

Prvý je ten, že keď duša odvracia svoje potešenie od smyslových vecí, zotavuje sa z rozptýlenosti, do ktorej upadla prílišnou činnosťou smyslov, a usoberáva sa v Bohu. Zachovajú sa duchovnosť a ctnosti, ktoré získala, a vzrastajú a získavajú.

Druhý duchovný úžitok, ktorý človek má z toho, že sa nechce tešiť zo smyslového, je veľmi znamenitý: že totiž môžeme naozaj povedať, že sa tým zo smyslového stáva duchovným a zo živočíšneho rozumovým, ba že sa z človečenstva uberá k anjelskému údelu a že sa z časného a ľudského stáva božským a nebeským. Lebo, ako človek, ktorý hľadá príjemnosť zo

smyslových vecí a do nich kladie svoje potešenie, nezasluguje iba to meno, čo sme spomenuli, totiž: smyslový, živočíšny, časný atď., a nepatri mu iné, tak, keď povznesenie svoje potešenie od týchto smyslových vecí, zasluhuje všetky tieto druhé, totiž: duchovný, nebeský atď.

A je zrejmé, že je to pravda. Keďže totiž, ako hovorí apoštol, činnosť smyslov a sila smyslovosti je v rozpore so silou a činnosťou ducha (Gal. 5, 17), z toho vyplýva, že keď jedných sil ubúda a keď slabnú, musia vzrastať a mohutnieť druhé protivné sily, ktoré pre prekážku prvých nevzrastali. Keď sa teda zdokonaľuje duch, ktorý je vyššia stránka duše a má vzťah na Boha a obcuje s ním, človek si zaslúži všetky spomenuté prívlastky; veď sa zdokonaľuje v bohatstvách a daroch Božích duchovných a nebeských. Oboje môžeme dokázať zo slov svätého Pavla, ktorý človeka smyslového, totiž toho, ktorý činnosť svojej vôle obracia len ku smyslovému, nazýva živočíšnym, lebo neprijíma Božie veci; druhého zasa, ktorý povznáša vôľu k Bohu, volá duchovným, a že tento preniká a posudzuje a oceňuje všetko, aj hlbokosti božské (1. Kor. 2, 10—15). Preto duša tu má podivný zisk, totiž veľké rozvrhnutie na dostávanie a prijímanie Božích bohatstiev a duchovných darov.

Svätý Ján od Kríža, OCD.

Láska nezaháfa

Úloha mravného povznesenia, pretvorenia a výchovy duší, ktorú nám terajší svet dáva, je taká veľká, že by mohla zastrašiť naše slabé vôle. Čo zmôže proti zlu a farbavosti taká nepatrná bytosť ako ja? Zo seba nič, to je isté; s Bohom a skrze Boha všetko. Verím, že v dobre je veľmi veľká rozpínava sila; verím, že ani jeden z týchto skrovnučkých a neznámych skutkov, že ani jedna z týchto myšlienok, ktoré len Boh vidí, sa nestratí, že každá osoží dušiam. Podľa jedného svojho obľúbeného výroku verím, že nevieme, koľko dobra by sme urobili, keby sme robili dobro. Treba pracovať na sebe, usilovať sa o vnútorné pretvorenie, každý deň, každú hodinu robiť svoju povinnosť a každé dobro, ktoré môžeme urobiť. Najmä však načím prosiť Boha, aby nás prenikol silnou láskou, aby sme milovali; aby sme milovali Boha, ktorý obnovuje a premeňuje dušu a život a stáva sa skrytým pôvodcom našich skutkov, aby sme milovali všetky bytosti, aby sme mocne a živo milovali duše, aby sme milovali všetkých trpiacich a plačúcich. Taká láska má moc zachrániť svet. Načo nariekať, keď mô-

žeme robiť? Načo nenávidieť, keď nenávisť zabija a keď táto božská láska môže oživiť a premeňovať srdce?

Alžbeta Leseurová.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie

Nikto neprišáva novú latu na staré šaty (Mk. 2, 21.) — A my predsa radi látame... Veľmi vzletne sa chytíme do niečoho, a potom to necháme; staneme, padneme, pohneme sa a zasa sa zastavíme a už len látame. Chceme niečo krásneho a veľkého, ale nemôžeme to hneď dosiahnuť, naša dobrá vôľa a nadšenie ochabne, a zasa sme nesúci na iné, ako láfať! — Aj mne sa popretrháva niť trpezlivosti, ochabne poslušnosť, na perách mi zaviazne milé slovo — veľmi horlivo sa chcem povzniesť, ak zas len látam!

A predsa, aké krásne je všetko, čo je nové! Ako veľmi túžim za novým životom; novosti zvedieť, novosti tvoríť, novú pieseň spievať, pieseň, ktorá by mi bola životom. Voľačo inšie, krajšie, viac, spravodlivo a všetko, nie iba kúscky a látaniny!

Ježiš Kristus nám doniesol opravdivý, nový život, lásku. Teda mám milovať. Len to, a to naozaj. Nie byť roztúženou, rojkom, náladovou, ale povznesená nad všetko: milovať!

Svet je plný náhery a krásy, ale to vie prebojovať iba ten, kto má dobrého ducha. Preto je tak málo tých, ktorí sa vedia naozaj kochať vo zlatých lúčoch slnka, v rose a tráve a v iných a iných zázrakoch prírody. Všade je dôležitý duch. Bez dobrého citlivého ducha človek nezbadá ani najnádhernjšie veci, a zasa ten, čo má dobrého ducha, aj v najfažších životných okolnostiach nájde mnoho krásneho a vie sa z toho naozaj tešiť.

Kedysi som mala čudnú myšlienku. Keby naraz na celej zemi bola tma a nič inšie by nebolo vidieť, iba živú dušu. Mŕtva, hriešna duša by bola tiež tmavá, iba duše omilostené by žiarili, a to tým viacej, čím viacej ctností by mali. Ako by sme sa čudovali! Koľkí by zmizli z tých, ktorých doteraz pokladali za velikášov, ktorých oslavovali, ctili; a koľkí by sa skveli, jagali zázračným svetlom, a to takí, ktorí boli doteraz neznámi.

Vtedy som začala chápať krásu a cenu duše, ale nevedela som vyjadriť, čo som cítila. Naozaj, duša je iskrou od Boha a čím viac je podobná Bohu, tým sa viac skveje. Toto vedomie mi spôsobilo už mnoho radosti, a toto vedomie ma blaží aj teraz, stále — že mám dušu!

Liturgia

Sme takí ľahkovážni, tak málo dychtíme po poznávaní svätých právd, že čoskoro by sme celkom zabudli na svoje kresťanské články viery, keby ich Cirkev akosi neoživovala pred našimi očami. Jej liturgia je smyslové znamenie evanjeliového zjavenia, Krédo v uskutočnení, ľudová sviatosť, v ktorej sa kŕmi viera kresťanskej duše. Ona vplýva na nás, aby sme uvažovali, obdivovali, plakali, chveli sa, jasali, a pripravuje nás na večný sviatok nebies.

P. Monsabré, OP.

Pokrm telesný a duševný

Pre udržanie života potrebný je pokrm. Pribranie pokrmu spojené je s istým pôžitkom, a preto nerobí to nijaké ťažkosti. Tento pokrm poskytuje nám naša matka zem. Ale zadováženie potrebného pokrmu je spojené s ťažkosťami, s naším pričinením. Potom tváre si vyhľadávame každodenný chlieb. Podľa obdobia nášho života prijímame pokrm pre vývin; a to, pre udržanie telesných síl a zdravia. Je to zákon prírody, na ktorom sa nič nedá meniť.

Ako ľahko chápeme ustanovenia prírodného zákona, ak sú spojené s pôžitkom, nášmu telu prajným; ale zabúdame, že človek pozostáva nielen z tela, ale i z duše. Čo platí o udržaní telesného zdravia, to musíme priznať i duši. Telo potrebuje pokrm, aby sme mohli žiť. Duša tiež nemôže žiť bez pokrmu v tej kráse, milosti, ktorá ju pri sv. krste urobila dieťaťom Božím.

Telo, vzaté zo zeme, svoj prirodzený pokrm berie zo zeme, duša však Bohom stvorená nachádza svoj pokrm v Bohu alebo vo vzťahoch na Boha. Môžu to byť modlitby, sebazapierania, dobré skutky, ale najpotrebnejší a najúčinnjší pokrm duše je sám eucharistický Ježiš Kristus, pod spôsobom chleba ukrytý v prevelebnej Sviatosti oltárnej.

Boh nám dal z nekonečnej lásky svojho Syna, aby nás hriešných s Otcou smieril. A Ježiš Kristus v nekonečnej láske ustanovil sviatosť krstu, v ktorej sme sa z jeho lásky zrodili ako omilostené dietky Božie. Neuspokojil sa tým, ale v nekonečnej láske túžiaci po nás nechal sám seba, aby sme ho mohli prijať ako pokrm duše, aby nás vyzdvihol až ku Sebe, keď sa vjeme do neho a on do nás.

Tažko chápeme vznešenú obetavosť matky ku svojim dieťkam, ktorá nie je ani tieňom tej nekonečnej lásky, ktorú nám Ježiš Kristus preukazuje v Eucharistii. Toto tajomstvo najsvätejšej Obety nikdy nebudeme môcť chápať ľudským rozumom, ale aspoň niekedy precítíme odlesk tohto tajomstva nekonečnej lásky po dobrom svätom prijímaní ako tieň Svetla sveta v hustej hmle.

Azda by aj bola dobrá snaha okúsiť účinky tohto duševného pokrmu, Anjelského Chleba, ba vynori sa ako túžba; ale vyhýbavá odpoveď ju zamlčuje: Veď som hriešny. To nie je dobré; pri dobrej vôli sa východisko nájde. Boh nás poznal, predvidal, že v krehkosti často upadneme do priepasti. Ustanovil nám sviatosť pokánia. Pre nás hriešnych, a nie pre svätých. Je to cesta opätovného znovuzrodenia v dielky Božie. Kto chce dosiahnuť cieľ, nesmie sa dívať na prekážky. Keď sa trápime, ako si zadovážime pokrm pre telo, musíme aspoň toľko venovať aj duši, aby mala duševný pokrm. Starajme sa o pokrm tela, ale aj o pokrm duše. Boh nám dá potrebnú pomáhajúcu milosť. Pomáhajúca milosť je len prostriedkom pre získanie posväcujúcej milosti: Boh nám pomáha, aby sme sa stali svätými.

Ale Boh ide ďalej. Nepochopiteľne vynachádzavý a láskavý Ježiš Kristus nám vo zjavení sv. Margity Alacoque prisľúbil: V prehojnom milosrdenstve svojho Srdca sľubujem, že tým, čo v prvé piatky deväť po sebe nasledujúcich mesiacov budú prijímať, dám milosť kajúcnosti, že nezomrú bez mojej milosti ani bez prijatia sviatostí, a že im moje Srdce bude bezpečným utúčištom v hodine smrti.

Toto Srdce, ktoré na kríži po smrti bolo pre nás prebodnuté, aby ostalo stále otvorené a uzavrelo nás hriešnikov, sľubuje nám, že keď ho budeme v Eucharistii prijímať, v hodine smrti v prehojnom milosrdenstve sostúpi k nám ako útecha na ďalekú cestu do blaženej večnosti.

Každé poistenie vzbudí v nás akési poľahčujúce vedomie zodpovednosti. Pri poistení dve stránky berú na seba vzájomné povinnosti. Skúsme účinky tohto poistenia pre blaženú dohru nášho života. Veď Pán Boh je verný vo vyplňovaní svojich sľubov. Bez odkladu začnime hneď, lebo smrť je istá, len hodinu nevieme. Pri odkladaní hádam neskoro bude, a koniec bez poistenia je strašný.

Svätých nikdy nebudeme môcť nasledovať, ak sa dívame na nich v ich závratnej výške svätosti; ale keď ich začneme nasledovať v ich krehkej hriešnosti, ako sa z hriešnosti, nedokonalosti vyšvihli s kroka na

krok do výšok dokonalosti, azda prilipne sa na nás časom čo-to a budeme ich môcť nasledovať.

Začnime prvý piatok vo veľkonočnom čase; veď povinnosť každého kresťana je v tomto čase pristúpiť ku sv. sviatostiam. Len úmysel je potrebný na to: začať. Aspoň dva razy prijímajme. Druhý piatok bude nás P. Ježiš očakávať tri razy pri sv. prijímaní. Nebáť sa. Pán Boh nikomu neodoprie potrebnú pomáhajúcu milosť. Pomaly sa blížime ku deviatemu piatku, a Pán Ježiš, tešiaci sa z našej snahy, pomôže nám desať ráz prijímať; a omilostení toľkou posväcujúcou milosťou azda už budeme môcť túžiť po častom alebo každodennom sv. prijímaní.

To je to vnaďidlo zo zabezpečenia šťastlivej smrti, ktoré nás privádza k častému sv. prijímaniu. Nevy-spytateľné sú Božie cesty, po ktorých nás privádza k Sebe. Boh nám pomáha, len dobrú vôľu žiada od nás. Čím častejšie je spojenie našej duše s Bohom, tým väčšmi nás posväcuje. Až konečne budeme môcť povedať: Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus! - K -

Božie milosrdenstvo

Božie milosrdenstvo je pre nás spravodlivým a naliehavým dôvodom na to, aby sme sa zriekli svojej vôle, aby sme odovzdali všetky svoje záujmy do rúk Božích, aby milosrdný Boh zariadil všetko podľa svojej ľubosti. Keď chceme pochopiť túto myšlienku, načim si pripomenúť, že hriechami sme stratili milosť svojho Boha, a keď sme boli ponechaní svojej slabosti, nemohli sme vzkriesiť seba samých, keď sme boli mŕtvi, alebo stvoril nový svet. V tomto smutnom stave nemilosti, keď sme stratili synovstvo Božie, stratili sme i všetky práva žiadať si Božie dedičstvo. V tomto stave naša duša nebola ani chrámom Boha, ani jeho oltárom, ani jeho trónom, a tým menej jeho nevestou.

Len ty, jediné, drahé Milosrdenstvo prosilo si za nás od večnosti pred Bohom. Ty si bolo vypočuté, keď si v tajoch Najsvätejšej Trojice dalo podivnú radu ku vteleniu jednorodeného Božieho Syna. Po dare, ktorý si nám sprostredkovalo, keď si nám dalo vtelené Slovo, ktorá duša by ešte váhala oddať sa do rúk takého Milosrdenstva, klaňať sa mu, schvaľovať Božie plány s citom dokonalej odovzdanosti, nechcieť nič viacej, ako plniť jeho vôľu? A. Piny, OP.

Pokúšenie

Mladší i skúsenejší v duchovnom živote často sa sťažujú, že sú pokúšaní, a že nevedia bojovať proti pokúšeniam. Pokúšenia prichádza na všetkých, to je

pravda, preto P. Ježiš povedal: **Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Lebo niet na svete človeka, ktorý by sa vedel vyhnúť všetkým pokušeniam, keďže všetkých obchádza diabol a hľadá, koho by pohltil,** píše sv. Peter. Svet obklopuje nás svojimi radosťami, ktoré majú vplyv na každého. Preto je nemožné celkom sa oslobodiť od pokušenia, ktoré dosť často vôbec nezáleží na nás.

Niekedy bývajú takéto pokušenia ťažké, bolestné, citlivejšie duše preto trpia; ale tu neslobodno zabudnúť na to, čo pokúšaným napísal sv. Jakub: **Blahoslavený muž, ktorý znáša pokušenia, lebo keď sa dokáže, dosiahne korunu života, ktorú Boh prisľúbil tým, ktorí ho milujú. Netrafme vieru, odvahu, neochabujme, keď prídu ťažké pokušenia. Pravda, v pokušení duša musí byť na stráži, aby nevpadla; ale netreba zúfať, lebo i to najdlhšie a najprudšie pokušenie samo osebe nie je hriechom. Veď dobrý Boh vidí našu dušu, vidí, že čestne zápasíme a že nechceme podľahnúť. A potom načim pamätať aj na to, že verný Boh nedopustí pokúšať nás nad naše sily, hovorí sv. Pavol, i pokušenie dopúšťa len pre naše dobro. A sv. Pavol mohol radiť z vlastnej skúsenosti. Veď on, ktorý bol vytrhnutý do raja a počul tajomné slová, mal tiež osteň tela (obraz pokušenia); bol to posol satanov, ktorý ho oflinkoval. Preto tri razy prosil Pána, aby toto pokušenie od neho odstúpilo; a čo mu povedal Boh? Dosť ti je moja milosť, lebo sila v chorobe sa zdokonaľuje (2 Kor. 12, 5—9).**

V pokušení treba prosiť pomoc od Boha, treba sa modliť. Veď Kristus Pán sám povedá: **Modlite sa. A naučil nás, ako sa máme modliť: A neuvoď nás do pokušenia, ale zbav nás od zlého. Teda Kristus Pán chce, aby sme sa takto modlili, preto v pokušení s dôverou opakujme jeho slová a duševným zrakom pozrieme na kríž. Diabol pokúša, ale Syn Boží prišiel na tento svet, aby zbúral dielo diabla; to uskutočnil svojou smrťou na kríži, keď vyhodil knieža tohto sveta von, ako sám hovorí. Počas svojho pozemského života vyhánal diablov, uzdravoval chorých, odpúšťal chriechy, svojou smrťou zničil celkom moc satanáša, zvíťazil nad ním a nám získal odpustenie hriechov. Majme preto veľkú vieru v spásonosnú silu kríža. Veď ako deti Božie máme na to aj právo. Pri sv. krste boli sme poznačení znakom sv. kríža, stali sme sa údami Ježiša Krista, zúčastnili sme sa na jeho svetle a živote. Preto v pokušení prístupme ku Kristovi tak ako apoštolovia a povedzme mu: Pane, zachráň nás, lebo hynieme!**

Kristus Pán tiež dovolil, aby ho pokúšal diabol. A veru dal nám príklad, čo treba robiť, keď príde

pokúšenie: Jednému Bohu sa budem klaňať a jemu slúžiť! Tak odpovedal pokúšaný Kristus, a tak musíme odpovedať i my. Pri pokúšení nespoliehajte sa na seba, ale skôr na milosť Kristovou, lebo nad ním diabol nemá moc. Spojení s ním zvíťazíme v každom pokúšení, odrazíme všetky útoky diabla i sveta. Dr. M

Vädnutie mladého srdca

Vo svojom živote videl som už mnoho mladíkov a vravím vám, že vždy som našiel milujúce iba tie duše, čo nepoznaly zlo, alebo čo bojovaly proti nemu. Veď keď sa človek navykne na prudké vzrušenia, akože chcete, aby srdce, tá jemná rastlinka, ktorá sa živí niekoľkými kvapkami rosy, tu a tam na ňu padajúcej, ktorá sa hýbe už pri ľahkom vetriku; to srdce, ktoré sa po čase radostne rozpomína na slovo, ktoré mu bolo povedané, na pohľad, ktorý pocítilo, na povzbudenie, ktoré mu dali matkine ústa alebo priateľova ruka, to srdce, ktorého tlkot je taký pokojný v jeho pravej prirodzenosti, skoro neciteľný práve pre svoju citlivosť — akože, vravím, chcete, aby to srdce postavilo tieto jemné a krehké potešenia proti hrubým a rozvášneným potešeniam nezriadeného smyslu? Jedno je sebecké, druhé veľkodušné, jedno žije zo seba, druhé mimo seba; medzi týmito dvoma snahami jedna musí zvíťaziť. Ak vládne nezriadená žiadost, srdce pomaly vädne, odumiera, už necíti silu prostých radostí. Či je niečo odpornejšie, ako usmrtiť srdce v človekovi? Čo ostáva z človeka, keď jeho srdce už nežije?

P. H. D. L a c o r d a i r e, O P.

Vzkriesenie

Mŕtvolý, ktoré vidíme ako odchádzajú a smerujú ku svojmu poslednému príbytku, sú semená, ktoré Hospodár sveruje zemi. Všetky sú si podobné. Ale aká je vo skutočnosti sila ich zárodku? — Tajomstvo, ktoré celkom pochopíme iba vtedy, keď zazneje anjelo-va trúba a keď vyjde Slnko spravodlivosti.

Vtedy, ľudia poznajú silu týchto zárodkov, keď uvidia, ako zo zeme vychádza kúkoľ a pšenica. Kúkoľ bude hodený do večného ohňa a pšenica prenesená do sypární nebeského Otca. Od nás závisí, či budeme kúkoľom alebo pšenickou, ale pred dňom, v ktorom budeme zasiati.

P. M o n s a b r é, O P.

Stačí nám katolicizmus?

Poznám ľudí, ktorí čosi chcú, ale sami nevedia, čo vlastne chcú. Má to byť niečo pekné, ideálne, niečo také, čo by obšťastnilo každého. Keď im poviete,

že v katolicizme je také niečo, kývnu plecóm, kyslo pokrútiť ústami a dosť. Máte ten dojem, že pre nich je to málo. A my vieme, že požiadavky nášho náboženstva sú stopercentné. Bohu musíme obetovať všetko, Bohu musí slúžiť duša, telo a všetky naše schopnosti. Božia vôľa a Božia sláva je mierkou katolíckeho života. Od Boha máš všetko, ale v Bohu nájdeš tiež všetko.

A toto tým ľuďom nestačí, lebo oni nechcú robiť niečo, ale nič. Celučký deň vyplnia ničím, lebo vo svojej duševnej drobnote nevedia si nájsť prácu, ničím sa nevedia uspokojiť, len rozmýšľajú, ako by niečo vykonali a čo by to malo byť. Hľadajú nič, preto nič nenájdu, lebo keď poznajú požiadavky katolicizmu, vidia, že tam by nemohli konať nič. Práca a obet sa boja, preto katolicizmus vo svojej omedzenosti pod nulu považujú za nevyhovujúci. Tým Cirkve nepri-rástla ku srdcu, tých nezelektizuje hrdinský život katolíckeho svätca, tým imponuje život ľudí, čo sa vafajú v blate lenivosti a tyjú z nekonečnej trpezlivosti ľudí, ktorí musia žiť s nimi. Bohužiaľ, život mnohých ľudí je ponorený do takej hnijúcej ničoty. Bude to len zázrak, keď dobrý Boh vykoná premenu v ich duši, keď rozpáli ich srdcia za vyššími, vznešenejšími ideálmi. Pomôžte takým ľuďom, modlite sa za nich, aby poznali svoju ničotu.

Dr. M.

Niečo o pokore

Ku sv. Filipovi Neri prišla raz jedna „svätá“ ba-bička na spoveď. Nariekala, ako to už býva, že je veľká hriešnica a že nevie, či jej P. Boh všetko odpustí. Svätec, pravda, poznal, s kým hovorí, preto prisno pokarhal „sväticu“, že je už dosť stará, preto je najvyšší čas, aby sa polepšila. Starenu to napálilo, preto vynadala svätcovi, že čo si vlastne o nej myslí, že ona je poctivá, dobrá žena! Nuž to sú tie pokorné „najväčšie hriešnice“.

Nie je pokorný taký človek, čo stále hovorí, že je najväčší hriešnik, že nič dobrého nevykonal a pod. Môže to byť aj pravda, ale ten človek tomu, čo hovorí. neverí. Pokorný človek nikdy nezapiera, že Boh ho niečím obdaril. Kto je pokorný, ten musí najprv správne smýšľať o sebe. Uznám, že čo mám dobrého, mám to od Boha, uznávam Božiu moc, ale i svoju slabosť a nedokonalosť. Kto toto zapiera, nie je pokorný, ale farizej. Čo máš dobrého, máš to od Boha na to, aby si šíril slávu mena Božieho vo svojom okolí. Keď máš hriechy, nemusíš to rozbubnovať po svete, lebo to ešte nie je dostatočný dôvod na to, aby sa ľudia považovali za pokorného.

Dr. M.

Sv. Ruženec — rebrík

Na severnej stene starodávneho dominikánskeho kostola v Košiciach je freska s postavami v životnej veľkosti. Freska výstižne znázorňuje význam sv. ruženca. Postavy dolu, ako by na zemi umiestnené, uvažujú ako sa dostať hore, do nebies, ku blahoslavenej Panne Márii s ružencom v rukách.

Jeden dominikán z pátričiek urobil si rebrík, ktorého stupne boli z pátričkových zrníek. Namáhavo do neba sa škriabajúca postava je už neďaleko Panny Márie, skoro v nebesách. Ale nebo je ďaleko, vysoké. Keby sa bolo podarilo vysaviť vežu babylonskú, hádam by sme sa boli pokúšali dostať sa do neba touto vežou. Pán Boh to nedovolil. Ale Panna Mária skrze sv. Dominika dala nám iný prostriedok, ktorým môžeme dostať sa do neba. Táto freska znázorňuje cestu do neba. Po rebríku z pátričkových zrníek do neba sa škriabajúcemu dominikánovi chýba už len niekoľko stupňov, a Panna Mária podáva mu sv. ruženec. Postava pravdepodobne sa zachytila pátričiek, a Panna Mária ju pritiahla k sebe, do neba. Veď nebolo počuť, aby nevypočuli toho, kto ju prosil o pomoc a orodovanie. Sv. ruženec je prostriedok do neba. Všetko skrze Pannu Máriu od Boha!

— K —

Skryté chyby

Tažko by bolo vyrátať všetky chyby a poklesky, ktorých sa dopúšťame, ktorými sa takrečeno naša duša kŕmi. Hádam nebudú to poklesky ťažké, ale za to len P. Bohu môžeme ďakovať, že nás chráni, že sa o nás stará. Ale sú i také chyby, ktoré si nevšímame, alebo ktoré si všimame len málo. Chyby, ktoré sú spojené s našou povahou, a my sme ich pomenovali zvykom. Sú to zvyčajne chyby stavovské. Ako jestvujú stavovské skryté ctnosti, napr. v kňazskom, rehoľnom alebo v manželskom živote, tak isto jestvujú i skryté stavovské neresti a chyby.

Niekedy bývajú škodlivé, kalia rodinné šťastie a my sami nevieme, kto je vlastne príčinou stálych domáciach nedorozumení. Pravda, príčinu nepoznáme, lebo sa skryla, alebo lepšie rečeno, my ju nehľadáme, preto ju nevieme odkryť a potom odstrániť. Takéto skryté chyby zatemňujú niekedy rozum, človek prestáva ľudsky uvažovať, žije v predsudkoch a bludoch, za zlo považuje to, čo zlo nie je alebo i naopak. Sú i také chyby, ktoré otravujú srdce, že potom miluje to, čo by malo nenávidieť a zrieka sa toho, čo by malo prijať s láskou. Iné chyby zoslabujú našu vôľu, berú jej odvahu k boju, preto padá na každom kroku.

Zamyslime sa niekedy nad tým, či hádam v našom duchovnom živote nebudú také činy, ktoré majú svoj koreň vo skrytých chybách. Spytujeme svoje stavovské svedomie a nebojme sa odstrániť i také chyby, ktoré by povrchný človek pomenoval nevinnosťou. Lebo i takáto chyba prekáža činnosti Božej v duši.

Dr. M.

Filozofuj

Filozof je ten, kto má rád múdrosť. Múdrosť znamená dokonalú životnú rozhradenosť, nie ovládanie jedného odboru ľudského vedenia. — Ľudia radi filozofujú, v úrade, v škole, v kaviarni, na rýchliku. To Boh tak chce. Veď predsa ti nedal Pán hlavu na to, aby ti ozdobovala krk, ale na múdre rozmyšľanie, na filozofovanie. Ale je to hrozná námaha. Hrozne dlho by ti to trvalo, kým by si prišiel k múdrosti — a kto vie, či by si i vôbec k nej prišiel, lebo, darmo je, naša hlava je hegnutá doľava, ku priekope, ešte z raja, a tvoji veľmi mnohí predchodcovia — filozofi — toľko a tak filozofovali, až povedali zvučné tetoviny. Boh však istotne chce, aby sme múdre filozofovali. Preto filozofuj pred jeho tvárou, pred svetlom jeho slova, pred jasom jeho Zjavenia — ako neumelé dieťa, ktoré keď sa baví drhnutím dlážky, pozerá sa vždy na tvár matky, čo tá na to povie, či to správne robí. Prakticky to znamená toľko, že Písmo Božie musím mať rád ako ozaj vzácny poklad pre svoju dušu, ako alpinista palice, ktoré ho uisťujú v hmle že je ďaleko od priepasti.

M. Ch. H.

Nad mŕtvolou starca

Asi pred mesiacom zomrel deväťdesiatročný stariec. Keď ležal v rakve, ľudia prichádzali, ako to zvyčajne býva, kľakali a modlili sa za večný odpočinok jeho duše. Začul som slová: „Aký je krásny!“ Čudné. Keby to bol dvadsaťročný mladík s kypiacou čistou sviežosťou a ohnivým zápalom duše, zrkadliacim sa v celom jeho vonkajšku, vari by tie slová boli priliehavejšie. Ale povedať to o deväťdesiatročnom mŕtvom starcovi, ktorého tvár je zoraná brázdami tvrdého života? A predsa naozaj bol krásny! Pozrel som na neho a povedal som si: Takú krásnu tvár som ešte v živote nevidel. Zdalo sa mi, že som unesený do dávno zašlých vekov a že pred sebou vidím mŕtvolu starozákonného patriarchu, muža spravodlivého a veľkej viery. Pohľad na tú tvár očarúval. Ako keby duša, keď na pokyn Pána života a smrti opúšťala telo, vpísala do tváre starcov život, život hlbokkej viery v Boha. Viera, po otcoch zdedená a v živote prakticky

uskutočňovaná, dala tej stareckej mŕtvej tvári velebný pôvab. Mŕtva, nehybná tvár, a predsa taká výrečná, odkrývajúca taje života spravodlivého. Mohli by sme použiť Ježišove slová: „Nezomrel, ale spí.”

Naši otcovia napájali sa v živých prameňoch viery. Tá dávala celej ich bytosti svojráznu krásu, ktorá nebola zo zeme, ale od Otca svetiel. Tá sa v nich zrkadlila, aj keď kráčali po strnisku životných bôľov. Uzkostlivo sa pýtame, či táto krása bude žiarif aj z budúceho pokolenia Slovače, a prosebne voláme: Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane! — fr. amg, op.—

LITERATÚRA

Knižné novinky nakladateľstva

BONIFACIUS-DRUCKEREI, GmbH., PADERBORN

FRITZ KLÜMPEN: Das Werk Gottes, str. 302, viaz. RM 5.40. Čítame sv. Písmo, žijeme liturgickým životom, a jednako v našom živote nebadaf, že si vieme vážiť darov Božích. Nevieme využiť Božiu dobrotu pre svoju dušu; Boh je od nás akosi ďaleko. K. kniha približuje nám zázraky lásky Božej na svete od stvorenia až po dnešné časy. Pre kňaza kazateľa je to výborná príručka: načrtnutý plán kázne, ktorý načim prakticky uplatníť. Hodí sa aj na duchovné čítanie. — im.

THEODOR ABELE: Glück der Kindheit, str. 473, viaz. RM 5.70. Spomienky na prežitú mladosť nevyvolajú u každého človeka rovnakú náladu. Vieme, že prečo. Len sväto prežitá mladosť vyčarí úsmev na tvári starca. V tejto knihe nájdete od 38. kat. spisovateľov a básnikov opísanú krásu a šťastie mladosť. Nie sú to čire spomienky. Povedal by som, že je to odporovaná ľudová psychologia mladej duše. Knihu nech si prečítajú rodičia i staršie deti. — im.

Dr. PAUL KRÜGER: Gläubiges Beten, str. 165, viaz. R M3.60. Autor shrnul v tejto knižočke všetky dôležitejšie modlitby vých. Cirkvi. Po historickom úvode, v ktorom opisuje začiatky kresťanstva na východe, prekladá súkromné i chrámové modlitby vých. kresťanov. Sú pekné, orientálny ráz nezmazal s nich katolíckosť. Obširnejší soznam prameňov môže poslúžiť tým, čo študujú dejiny vých. Cirkvi. — im.

NORBERT ROCHOLL: Die personale Würde der Frau, str. 80, neviaz. RM 2.10. Aktuálnosť R. kníh v Nemecku je už známa. Vo Smere sme už referovali o niektorých. I táto kniha patrí medzi naj-

aktuálnejšie. Aké postavenie má žena vo svete? Jej ženskosť má nejaký vplyv na jej ľudskú osobu? Je isté, že ženský pôvab, ženská láska, sú dary, ktoré neslobodno zakopať. Autor študuje pomer ženy ku mužovi, k deťom, a obširnejšiu štúdiu podáva o príprave na materstvo. Je to práca vedecká, praktická, odporúčam ju kňazom i našim paniam. — im.

FR. X. GERSTNER: *Unstrebliche Botschaft*, str. 185, viaz. RM 3.50. Duch večného kresťanstva i dnes je tým kvasom, ktorý načím zamiešať do ľudských sŕdc, ak ich chceme obroditiť. Prítomné rozzjmania to dokazujú. Ukáž akúkoľvek boľavú ranu dnešnej spoločnosti, vo večných pravdách Božích nájdeš na ňu liek. Prítomnosť je len začiatkom budúcej večnosti, preto vo svetle večnosti treba riešiť všetko. Rozjmania poslúžia aj kazateľom, pravda, nie sú to vypracované kázne, ale bohatstvo aktuálnych myšlienok poslúži mnohým. — im.

Dr. HANS E. HENGSTENBERG: *Christliche Grundhaltungen*, str. 159, viaz. RM 3.80. Sme svedkami toho, že moderný človek neráta ani s tými najzjavnejšími skutočnosťami, ktoré ho obkľučujú. Potom, pravda, sa nečudujme, že práca ľudí vo väčšej miere je taká polovičatá. Obkľučuje ma svet, vidím, že jednotlivci sa rodia a umierajú. Vidím dorastať deti, odumierať starých. Vidím, že vtelenie večného Slova obrodilo tvár zeme. Aké je moje postavenie ku všetkým tým okolnostiam? Hlboké úvahy Dr. H. prečíta si katolík i nekatolík. Odporúčame. — im.

ERIK CHRISTOPH: *Der Gott des Lebens*, str. 152, viaz. RM 2.85. Kristus je cesta, po ktorej prideme k Bohu. To by bolo vari heslo listov, ktoré čítam v tejto knihe. Nie je to nejaká obrana náboženských právd, ale živé pripomínanie katastrofálnych následkov obchádzania zákonov Božích. Živo a jednoducho aplikuje každý článok viery na praktický život. — im.

WILHELM CAROLI: *Heiligendes Mutteramt*, str. 116, viaz. RM 2.25. Zas jedna praktická knižička pre naše matky. Dnes oslavujeme materstvo, a málo je tých, čo vedia vecne hodnotiť ženu-matku. „Matka v pláne Božom, matka kňaz, matka a modlitba, matka a výchova, príprava detí ku sv. prijímaniu, matka ako obraz dobrého pastiera atď.“ To sú články, ktoré hodno prečítať. Knihu odporúčame i tým, čo o tejto téme píšú a prednášajú. — im.

HEINRICH BERNING: *Das ewige Recht*, str. 480, viaz. RM 5.70. Je to zbierka 23. noviel od najlepších kat. spisovateľov, ktorých cieľ je: ukázať

neodškriepiteľné právo Božie na človeka a jeho činy i v dnešných časoch. Nezávislosť, nezáväznosť, je charakteristika mnohých dnešných ľudí. Kto myslí na to, že i P. Boh má nejaké právo, že on to právo bude požadovať neúprosne? V tejto knihe nájdete naozaj milo a pre každého prístupne vysvetlené, že niet v ľudskom živote, a vôbec vo vesmíre, prejavu, na ktorý by Stvoriteľ nemal právo. Kniha sa hodí ako darček. — im.

KARL GEERLING: Die Stunde Gottes, str. 352, viaz. RM 5.10. Sú to kázne na všetky nedele cirkevného roku. Autor chce ukázať cestu, po ktorej ľudstvo musí ísť v prítomnej chvíli. Hovoríme, že všetko je také popletené, nevieme, komu veriť, čoho sa držať. O týchto problémoch hovorí autor. Knihu odporúčam tým kňazom, ktorí nechcú hotové vypracované kázne, ale skôr návrhy, ktoré si spracujú podľa miestnych potrieb. Ináč kázne sú dobré, vyhovujú našim potrebám. — im.

PAUL SIMON: Zur natürlichen Gotteserkenntnis, str. 92, cena RM 2.40. Problém poznania Boha bol život študovaný už v najstarších časoch. Jednotlivé filozofické školy usilovali sa dať také dôkazy, ktoré jasno poukazovali na existenciu najvyššej Bytosti. Božie zjavenie vrhlo najjasnejšie svetlo na tento problém. Ale od čias vatikánskeho snemu o probléme prirodzeného poznania Boha vznikly rozličné mienky. Autor podáva akýsi súhrn doterajších vedeckých dôkazov a študuje hlavne vzťah medzi prirodzeným poznaním Boha a rozhodnutím vatikánskeho snemu. — im.

JOHANNES HATZFELD: Glanz von Innen, str. 472, viaz. RM 5.70. „Nie sme veľkí, a naše šťastie je, že dúfame vo väčšie a lepšie veci.“ Tento výrok ktoréhosi nemeckého mysliteľa chce uskutočniť pisateľ tejto knihy. Je to zbierka z diel najlepších svetových spisovateľov, v ktorej sa dozvieme, že človek rastie z viery, a že nepatrné denné udalosti, prežité v duchu viery, urobia človeka veľkým. Malý stane sa veľkým, keď bude mať vnútornú silu viery, ktorou sa povznesie nad všednosť a maľučkosť. — im.

H. E. HENGSTENBERG: Das Band zwischen Gott und Schöpfung, str. 216, viaz. RM 6. H. vložil do tejto knihy základy svojho dlhoročného filozofického badania. Vo svetle scholastických princípov poukazuje na všetky vzťahy, ktoré jestvujú medzi stvorením a Stvoriteľom, a vie príležitostne poukázať vždy na to, že zjavené učenie každú prirodzenú pravdu len potvrdzuje, lebo Pôvodca jednej i druhej je ten istý. Je to filozofická príručka, ktorú privítajú

najmä ti, čo nepoznajú dobre stredovekú scholastickú terminológiu. Moderným, každému prístupným slohom rieši vecne a objektívne všetky filozofické problémy. — im.

Dr. KAROL KÖRPER: Z Bratislavy do Chigaga, Spol. Sv. Vojtecha, Trnava, 1941, str. 528, cena Ks 40. Kto sa zaujíma o cestopisnú slovenskú literatúru, iste bude vedieť oceniť túto knihu p. kanonika Dr. K. Radi ho počúvame v rozhlase, radi čítavame jeho články v novinách a v časopisoch, lebo K. je realista, ktorý hovorí ku srdcu i k rozumu. Týmito spomienkami na cestu k americkým Slovákom priblížil nám slovenskú americkú dušu tak blízko, že pri ich čítaní človek si myslí, že sám stojí na K. mieste, všetko počúva, pozoruje, rozpráva, radí, povzbudzuje. Tento cestopis patrí do knižnice každého Slováka, lebo je naozaj cenným prínosom do našej literatúry. Katolíci, túto knihu si prečítajte! — im.

JOSEF RESL: Katechese. Nakl. Bohuslav Rupp, Praha II., Jindřišská 23, 1941, str. 397, cena Ks 36. Knihu R. zaznamenávame ako cennú príručicu pre katechéty. V základe sú to katechézy biblické, ale je v nich spracovaná látka katechizmová i liturgická v rámci biblických dejín a cir. roku. Látka je podaná metodicky prehľadne, živo, názorne a prakticky, s mnohými dobrými príkladmi, takže je to naozaj pokladnica, v ktorej katechéta nájde všetko, čo potrebuje pre školu. Dielo vyrástlo z dlhoročného štúdia najlepších katechetických príručiek cudzozemských a z mnohoročnej skúsenosti v pastorácii, medzi deťmi, takže môže byť použité i pre detské kázne a besiedky. Odporúčame. — im.

Dr. RUDOLF GRABER: Maria im Gottgeheimnis der Schöpfung. Verlag Fr. Pustet, Regensburg 1941, str. 122, viaz. RM 2. Ku mnohým štúdiám o P. Márii, ktoré boli napísané v posledných 50. rokoch, treba prirátat túto malú knižku Dr. G. ku tým najlepším. Je to hlboký teologický pohľad do tajomného života Bohorodičky, ktorá so svojim Synom vykúpila ľudstvo. Autor študuje pomer Panny Márie k Cirkvi, k ľudstvu a k jednotlivým dušiam, aby určil výsostné miesto Matky Božej v našom duchovnom živote. Knižočku odporúčam mariológom. — im.

Knihkupectvo **BENZINGER VERLAG**, Einsiedeln/Köln, vydalo prvé štyri knižočky veľkých vzorov náboženského života pre ženy: 1. In der Lebensinheit mit Christus — Katharina von Siena; 2. Durch Leid geläuterte sieg-

hafte Freude — Mathild von Magdeburg; 3. Gott allein genügt — Teresa von Avila; 4. Erlöstes und erlösendes Leiden — Antoinette de Geuser. Milo padne človeku čítať, ako išly za Kristom tieto hrdinky ženského sveta. Životopisy sú písané stručne, ale vecne, pútavo; nájdete v nich aplikácie i na život našich žien. Odporúčame našim paniam. Cena štyroch viaz. sv. RM 3.50. — im.

Dr. JOSEF BEEKING: I. sv.: Das Geheimnis der christlichen Erziehung, str. 96, viaz. RM 2.70; II. sv.: Grundfragen der erzieherischen Führung, str. 96, viaz. RM 2.70, Benzinger Verlag, Einsiedeln/Köln. Cirkev nemôže zabúdať na budúcnosť národa — na mládež. Ona má výsostné právo vychovávať mladých, lebo ona musí dnes povedať: Nechajte maľučkých prísť ku mne. Pravda, keď je reč o cirkevnej výchove, to ešte neznamená, že je to výchova len ku modlitbe, ku kostolu atď. Tajomstvo kresťanskej výchovy je v prirodzenosti samého dieťaťa. V týchto dvoch knižočkách nájdú vychovávateľa cenné poučenia a praktické pokyny, ako vychovávať a viesť dnešnú mládež. Naozaj sú to príručky, ktoré by som dal do rúk našim učiteľom a spolkovým vodcom, lebo mnohí ignorujú katolícky spôsob výchovy, hoci táto je taká stará, ako ľudstvo samé. — im.

Nakladateľstvo HERDER, Freiburg im Breisgau, vo zbierke: „Der Bilderkreis“ vydalo tri ďalšie knižočky, ktoré istotne prekvapia milovníkov krásneho umenia. a) Hilde Herrmann: Marienleben; b) Ludwig A. Winterswyl: Auferstehung; c) Hilde Herrmann: Jünger und Apostel. — P. Mária, ako Matka Večného Slova a Matka kresťanstva, bola vždy oslavovaná umelcami kresťanského sveta ako požehnaná medzi ženami. I víťazstvo Kristovo nad smrťou a vôbec výjavy zo života Spasiteľa sveta s obľubou maľovali naši umelci, aby takto akosi zvečňovali život Kristov v ľudstve. Rozličné povahy 12. apoštolov, ich život, smrť, to vďačne zobrazovali už najstarší kresťanskí majstri pera i štetca, lebo v apoštoloch videli šíriteľov učenia Kristovho na celom svete. Toto nájdete v týchto krásne upravených sväzkoch, ktoré sú naozaj pýchou nakl. Herdra. Každý sväzok obsahuje 25 pestrofarebných umeleckých obrazov od najchýrnejších svetových umelcov a k obrazom cenné vysvetlivky. Jeden sväzok stojí RM 1.25. Takúto knižku môžete vždy podarovať pri akejkolvek príležitosti. A sú to sväzky pomerne lacné, keď uvážime, že úprava a vôbec hlbokotlač je prvotriedna a na dobrom papieri. — im.

RICHARD BERON O. S. B.: Kinder- und Hausbibel. Verlag Herder, Freiburg im Br., str. 290, viaz. RM 6.60. Beron týmto podáva výbornú pomôčku na uvedenie právd Písma svätého do života dieťaťa, aby ho zaujali, prenikly a sformovaly jeho životné smýšľanie podľa zjavenia Božieho. Úseky Písma sv. sú tak majstrovsky volené podľa cirkevného roku, že dieťa celý rok žije v ovzduší Božích právd. Každý článok je doplnený žalomom tak upraveným, aby sa ho dieťky mohli striedavo modliť, čo ešte životnejšie pôsobí na detské duše. Článok sa končí modlitbou, pre ktorú sa používa práve vylíčená udalosť, a to tak, aby obrazotvornosť dieťaťa bola úplne zamestnaná, a duša, uvedená do týchto okolností, sama sa rozhovorila s Bohom. Mnohé farebné, krásne vypracované výjavy a liturgické symboly od A. a E. Segera vhodne dopĺňujú text diela. Pre pracovníkov vo výchove mládeže znamená dielo Beronovo nevyčerpateľnú zásobu námetov. — lex.

WEIGL-ZINKL-KOZICS: Ein Bilderbuch vom göttlichen Heiland. Verlag Herder, Freiburg im Br., 1941, str. 16 (veľkého formátu), viaz. RM 1.10. Veľmi dobrá pomôčka v katechizovaní najmenších. Tak by mal vyzerat aj náš katechizmus pre prvú triedu ľudových škôl, v ktorom deťom rozprávajú iba obrázky. Trinásť obrazov so stručnými úryvkami Písma sv. vie mocne zapôsobiť na detskú dušu a zanechať v nej mocný dojem. — lex.

MINICHTHALER J. Die Mutter erklärt dem Kind das Bilderbuch vom göttlichen Heiland. Verlag Herder im Br., str. 24, RM 0.25. Brošúrka ukazuje použitie vyššie spomenutej obrázkovej pomôcky. Tamtiež vyšlo od toho istého autora: Die Mutter erklärt dem Kind das Bilderbuch vom Lieben Gott, ktorá je vysvetlovaním k obrázkovej príručke o P. Bohu. — lex.

G. K. CHESTERTON: Aquinói Sz. Tamás. Nakl. Szent István-Társulat, Budapest, str. 260, 3 P. Duchovná veľkosť sv. Tomáša Akvinského nezanikla ani dnes, ale stále upozorňuje na seba vedátorov a spisovateľov, lebo má čo povedať každej dobe. V poslednom čase tiež Chesterton pokúsil sa nakresliť duchovný obraz veľkého dominikána, ukázať na jeho večne platnú filozofiu, ktorá i dnes vie svojou veľkosťou dobývať ľudskú myseľ, zatahovať do životného denia na každom poli a byť staviteľkou lepšej budúcnosti. V čase, v ktorom sa hlása návrat ku minulosti, keď i u nás poukazuje sa na tomizmus, Chestertonova kniha toto hnutie len posilní. — vm.

covníci nečakajú na nijaké odmeny. Ale redaktor vie, že kníhtlačiareň čaká. Smeristi, v tomto mesiaci vyrovnajte svoje dlžoby! Nech nebude medzi vami ani jeden, ktorý by poškodzoval náš časopis tým, že neplatí predplatné. Vykonajte svoju povinnosť a neodkládajte s predplatným.

P. S. Uverejňujeme recenzie a kritiky len tých kníh, ktoré dostane redakcia. Ako môže redakcia odporúčať knihu, ktorú nevidela?

Exercície: Pokúsime sa usporiadať duševné cvičenia pre naše čitateľky a čitateľov. Smeristické hnutie dostáva už ráz všeslovenský, a boli by sme radi, keby sme sa mohli úprimne poshovárať o našich plánoch v zátiší exercičnom. Ak sa prihlási dostatočný počet poslucháčov, pre rodinu Smeristov usporiadame samostatné duševné usobrania, na ktorých bude prednášať redaktor Smeru. Zájemcov prosíme, aby sa hlásili **do 15. mája**. Čím nás bude viacej, tým bude lepšie. Budú to rodinné exercície. Bolo by hádam najlepšie, aby boli v auguste; bližší termín určíme. Hláste sa, ktorí by ste prišli.

Na tlačový fond prispeli: Po 70 Ks: Dr. K. Kmeťko, Nitra; A. Turaz, Čajkov; A. Janáč, Trenč. Biskupice; — 40 Ks: V. Vaško, Banská Bystrica; — po 30 Ks: SS. Sv. Vincenta, Mor. Sv. Ján; J. Krébes, Ban. Bystrica; S. L. Kasper, Nitra; MUDr. G. Hoffmann, Snina; J. Kišša, Zákopčie; — 20 Ks: Dr. A. Škrábik, Nitra; SS.

Dominikánky, Petroviany; S. Sigotský, Divina; Ošetrov. škola SS. Sv. Križa, Bratislava; R. Hečko, Dolná Súča; J. Vojtech, Cifer; Dr. A. Chura, Bratislava; Dr. B. Rajcová, Bánovce n/Bebr.; J. Haranta, Trenčín; E. Citterberg, Tajov; L. Molčan, Dolná Súča; MUDr. J. Štěpán, Bratislava; M. Krčméry, Bratislava; B. Bradáč, Ružomberok; J. Müller, Sp. N. Ves; A. Dužeková, Trenč. Biskupice; A. Jusko, Sabinov; Š. Gregorovič, Ban. Bystrica; — 15 Ks: Szilvay, Zem. Lieskové; — po 10 Ks: M. Sztrechay, Trenčín; J. Tiso, Trenčín; J. Pokorná, Žilina; Dr. P. Bukovský, Ban. Bystrica; Dr. A. Bezák, Bratislava; Š. Herodek, Červ. Kameň; M. Pálinkášová, Trenčín; A. Zážň, Nováky; Š. Hudec, Rajec; Dr. A. Čelko, Bratislava; R. Zajec, Giraltovce; Dr. O. Skyčák, Nitra; J. Gandnik, D. Voderady; M. Solčáni, Jalovec; P. Strelková, Ružomberok; — 7 Ks: V. Hoška, Pobeďím; — po 5 Ks: M. Pernecky; R. K. far. úrad, Prochov; J. Štefánek, Divina; R. K. far. úrad, Hruštín, R. K. farský úrad, Jedlové Kostolany; S. Polčín, Bratislava; R. K. farský úrad, Bardiov; R. K. farský úrad, Rychvald; V. Cvičela, Hrachovište; J. Knapčík, Trenčín; M. Bečicová, Trenčín; O. Šupejová, Bratislava; H. Orthofer, Topoľčany; A. Brtek, Vrbové.

Všetkým Pán Boh hojne odplať!

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 6.

O B S A H : Šurjanský: Ježiš Kristus včera i dnes i na veky, 241. Müller: Závaznosť k dokonalosti, 249. Búda: Chlieb anjelov, 256. Garrigou-Lagrange: Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti, 260. Rajec: Príd kráľovstvo Tvoje, 265. Müller: Jedna Cirkev Kristova, 268. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 272. Do výšav, 274. Život, 278. Literatúra, 282.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

UPOZORNENIE. V júli a v auguste SMER nevyjde, tieto čísla teda nereklamujte.

S M E R I S T I! Cez prázdniny rozídete sa po celom Slovensku. Prídete medzi ľudí, známych i neznámych, ktorí SMER nepoznajú. Koľko je takých?! A predsa mnohé duše túžia po hlbších pravdách, po duševnom pokrme, ktorý na svete nenahradí nič. Každodenná skúsenosť nás presvedčuje o tom, že nevedomosť v náboženských pravdách a plytkosť v duchovnom živote je príčina rodinných nešťastí i verejného neporiadku. Kristov duch musí sa usídlif v dušiach našich sestier a bratov, ak im chceme účinne pomôcť. Akákoľvek iná pomoc bez duševnej pomoci je chvíľkový sen a krátky tieň, ktorý zmizne a zanechá za sebou len chlad a smútok. Smeristické hnutie chce tento chlad odstrániť. Z našej doterajšej práce mohli ste vycítiť, že chceme jednotlivo i spoločnosti len dobro. S hľadiska večnosti meráme všetko a súdime o všetkom. SMER je Váš najlepší priateľ, lebo sa stará o Vaše duševné dobro, v ktorom dobro pozemské i hmotné je skryté sťa jadierko vo škrupine. A keďže chceme byť osožni celému národu, prosíme vás o pomoc. Ziskajte nám nových SMERISTOV! Keď potrebujete propagačné čísla, napíšte nám, pošleme Vám ich zadarmo. Povinnosťou každej SMERISTKY a každého SMERISTU nech je: Získať jedného čitateľa a predplatiteľa SMERU. Pripojené lístky použite na to, aby ste nám mohli oznámiť presnú adresu nových členov SMERISTICKEJ rodiny. Pamätajte, že patríte medzi základné stĺpy nášho hnutia, preto nech nie je medzi vami ani jeden, ktorý by neprívrátil do našich radov nového SMERISTU!

Ježiš Kristus včera i dnes i na veky...

Kristocentrické videnie dejín

Sv. Pavol v liste k Židom ukazuje čitateľom veľkolepý obraz Ježiša Krista, Syna Božieho a Veľkňaza, ktorý svojou smrťou a svojou krvou priniesol Bohu obeť smierenia a vykúpenia za ľudstvo. Sebažertvou lásky stal sa počiatkom, základom nového života svojich verných, ktorý vždy a všade a vo všetkom má byť usmernený ním, Kristom.

Zemský, časný život je charakterizovaný ustavičnou zmenou. Všetko sa mení, veci aj ľudia. Všetko plynie a nič neostáva, povedal grécky filozof Heraklites. A naša denná skúsenosť mu dáva za pravdu.

Kresťan má však i vo víre menlivého bytia a udalostí stály a istý stred: osobu Ježiša Krista, Bohočloveka. Ježiš Kristus je vždy ten istý, včera i dnes i na veky.¹

Čítame málo takých vážnych a obsažných viet, ako je táto. Sv. Pavol ňou načrtol veľkolepé kristocentrické videnie dejín: Kristus, nezmeniteľný stred všetkého súcna, všetkého denia. Primeraný výklad k týmto niekoľkým slovám by musel zachytiť celé dejiny Cirkvi, najmä jej vnútorného života, a naznačiť i perspektívu duchovnej budúcnosti ľudstva. Nadhodíme si teda aspoň niekoľko myšlienok tohto chápania dejín.

1. Ježiš Kristus včera...

Dejiny ľudstva podľa vôle samého Stvoriteľa sú kristocentricky usmernené: vyvíjajú sa ku plnosti časov, v ktorej má prísť ten, čo rozšľiape hlavu hada, rajskeho zvodcu. Boh

¹ Žid. 13, 8.

vo svojej dobrotivosti nedovolil, aby padlé ľudstvo navždy ostalo v područí Zlého. Preto prisľúbil tajomného Muža — Spasiteľa.

Hoci ľudstvo sa vo svojej slabosti viac a viac odďaľovalo od svojho Tvorcu a mravne klesalo nižšie, aspoň v podvedomí svojich najlepších duchov nestratilo túto nádej. A Boh, aby ju tým istejšie zachoval, sveril ju národu izraelskému, ktorý sa stal vyvoleným nositeľom mesianskej myšlienky.

Bol to však národ malý, slabý, nedobrý a neverný. Len rodoláske svojho najväčšieho vodcu Mojžiša môže ďakovať, že ho Boh vo spravodlivom hneve nezavrhol a nezničil.² Smutné sú celé jeho dejiny. Tvoria nepretržitú reťaz náboženskej vierolomnosti. Vyvolený národ nezachoval smluvu, ktorú pod horou Zákona uzavrel s Bohom Jahveh.

Darmo Boh Izraelitov káral ústami svojich prorokov; neposlúchli ich, vysmiali sa im, ba ich i pozabíjali.³ Darmo ich stihala trestajúca pravica Božia neprestajnými politickými a národnými nešťastiami a porážkami. Dejiny „vyvoleného“ národa neodvratne spely k poslednej katastrofe, nad ktorou zaupel prorok Jeremiáš. Ale ani potom Izrael nevstúpil do seba; vo svojich predstaviteľoch, kňazoch a kniežatách, stal sa napokon pokolením prázdnych formalistov a pretváračov.

Splnil však svoje dejinné a prozreteľné poslanie; mesianskú nádej donosil až do jej splnenia. Lež práve v tom je najväčšia tragédia dejín, že národ, ktorého bytnostným opodstatnením bolo nosiť nádej v Krista, stal sa jeho katom! Plod najživotnejších túžob Izraela dozrel na kríži . . .

Strašné sú to dejiny! Ani by sme neverili, že to Boh tak viedol osudy svojho národa,

² Deut. 9, 13—19.

³ Porov. Mat. 23, 34—37.

z ktorého sa mal ľudsky zrodíť jeho Syn. Božia múdrosť je však nevyspytateľná, prevyšuje všetok náš um, ba často je v protive s jeho výmyslami.

2. Koľko udalostí nesmierneho politického a kultúrneho dosahu hýbalo svetom, keď sa v Betleheme narodil Syn Boží! Zem nimi rozhýbaná si skoro ani nevšimla príchodu svojho najvyššieho Kráľa, iba nebesá zaspievaly anjelské Sláva a Pokoj... A život i pôsobenie Ježiša Krista uplynuly práve tak ticho, nebadane v najodľahlejšom kúte rímskeho impéria. Ba skončily sa hrozným nezdarom: smrťou na kríži!

Ale i tento raz chodníky Božie boli iné než cesty ľudské; kríž Kristov sa stal víťazným znamením, v ktorom sa vyvíjaly nasledujúce storočia, či už v boji preň a či v boji proti nemu. Kristus sa stal zjavne stredom dejín ľudstva, ich jediným smyslom. Bez neho všetok ten ľudský zmätok, v ktorom sa svičali národy Európy, nebol by mal usmernenia a cieľa.

V tomto prúde udalostí a prenasledovaní Ježiš Kristus bol svojim verným silou, o ktorú sa mohli vždy oprieť, v živote i v smrti, v radoostiach i v najhroznejších mukách. Bola to iste zázračná moc, ktorá z malých Tarzíciov a Agnesiek urobila veľkých hrdinov kresťanskej viery! A tak isto mohutná bola, keď skryto a nebadane podmieňovala plodný, tvorivý život najväčších synov a dcier ľudstva. Pravda, ich životná dráha nie je značená krvou iných a ich dielo nie je vyryté mečom, lež vo smetiach takzv. „svetových“ udalostí sú predsa perlami pravého duchovného obsahu. V nich sa skrýva Ježiš Kristus.

3. Tiež osudy národov, ktoré ešte nepočuly zvest kresťanského evanjelia a žily aj žijú bez Krista, sú predsa ním určené. Zrejú pre neho. Príde i pre ne plnosť časov, keď prijmú sladké

jarmo kresťanského učenia, ktoré pozdvihne ich doterajší život náboženský, kultúrny, sociálny a národný.

Už teraz, aspoň nepriamo, cítia blahodarný vplyv evanjelia, keď prijímajú hodnoty európskej kultúry, ktorá vo svojich základoch je kresťanská. Práve prvý zákon Kristov, zákon lásky k bližnému, idea rovnoprávnosti všetkých ľudí si vo forme rozličných sociálnych reforiem razí cestu do pohanského sveta. Veľká škoda však, že sprostredkovateľmi kultúry západnej sú často menej hodní členovia našej spoločnosti, ktorí do čistého vína duchovných hodnôt miešajú blen moderného pohanstva a nemravnosti.

Pohanstvo teda smeruje ku Kristovi, v ňom má svoj smysel, i keď sa toto tvrdenie zdá paradoxné. Ak by Krista nedosiahlo, zahynie.

4. A Ježiš Kristus dnes?

Aj dnes, na prelome vekov, Kristus je ten istý, ako bol v dejinnom „včera“: je stredom všetkých dejov.

Okolo neosvietenej vierou v bludisku dnešných prevratov ťažko nájde nejaké spojivo. Udalosti sa rútia ako apokalyptickí jazdci, drviac a ničiac všetko, čo vytvorily predošlé veky. Ako by nová generácia chcela tvoriť novú zem a novú spoločnosť, a to bez Krista, ako hrdó prizvukujú mnohí priekopníci týchto ideálov.

A Boh to trpí!

Iste, prvý činiteľ ľudských dejín je Božia vôľa. Nič sa nestane, čo by Boh nevedel a nedovolil, aby sa stalo: Či dvoch vrabcov nepredávajú za šesťák? A predsa ani jeden z nich nespadne na zem bez (vôle) Otca vášho (nebeského)...⁴ Ba pred zrakom Božej večnosti všetky dejiny od prvopočiatku až do poslednej chvíle sú niečím dokonaným. Pre večného

⁴ Mat. 10, 29.

Boha nejestvuje sled časov ako pre nás. Pre neho je všetko večné „teraz“ — sempiternum nunc, ako hovoria teológovia.

Boh však chcel dovoliť a dovolil, aby sa v ľudských dejinách uplatnili i iné determinatívne, určovacie sily: tajomstvo slobodnej vôle rozumných tvorov a tajomstvo zla — mysterium iniquitatis, ako ho nazýva sv. Pavol.³ Tieto často určujú vývoj ľudstva proti Bohu a proti Kristu.

Mysterium iniquitatis! Práve tam, kde sa stáva, tvorí niečo veľkého, na prelome storočí, keď sa všetok svet otriasa víchrami a otrasmí úžasných prevratov, zjavuje sa démon — knieža tohto sveta.⁴ Hrá sa s veľkými ľuďmi a nimi vytvára, čo je na zemi najviditeľnejšie, to, čo my menujeme „svetovými dejinami“. Démonický ráz týchto období prezrádza sa chvatom a protikresťanskými, priamo protibožskými krčami, v ktorých sa takmer svíja ľudstvo. Toľko zla sa nemôže skrývať v ľudskej duši, ktorá je v podstate dobrá a šľachetná a nevyhnutne speje k Bohu. Skrýva sa tu démon dejín.

Ale i sám človek zneužíva svoju slobodu a neraz sa rozhoduje proti Bohu a proti Kristu.⁵ Úžasný, titanský obraz: tvor bojuje proti svojmu Tvorcovi! A to niekedy s plným vedomím tohto svojho postoja.

Prečo Boh nezasiahne rúhača svojimi hromami a bleskami? Nechá vyzúriť sa týmto odbojným silám, nechá ľudí „hrať“ sa a — smeje sa... Strašný je tento smiech Boha v ľudských dejinách! Najväčší trest, aký môže na svet prísť.

5. Kristova Cirkev na prelome vekov naoko nečinne kľačí so sopnutými rukami a modlí sa. Nepodniká nič proti toľkým nebezpečenstvám.

³ 2 Sol. 2. 7.

⁴ Ján, 12. 31; 14. 30; 16. 11.

⁷ Porov. 2. 2. 2.

Nevesta Kristova je však Matkou tisícročí, nie je dcérou dneška. Prežila už i horšie časy. Krv viac než päťdesiatich miliónov jej mučeníkov nie nadarmo zvlažila jej korene a postriekala jej biele kvety. Dala nesmierne sily rukám, ktoré pracujú i v modlitbe. Cirkev nečaká všetko od prítomnosti ako India a národy, má oči obrátené do budúcnosti, a tá patrí jej. Vie, že brány pekelné ju nepremôžu.^a

A pravý život Cirkvi a kresťana je vo vnútri, kde duša a Boh sú v najvrúcnejšom pomere ja a ty, kam nezasiahnu vlny zvráteného povrchu „svetových dejín“. Modernému mysliteľovi, ktorý sa neďáva na veci s hľadiska teologického, sa to hádam zdá nesmyselné tvrdenie. A predsa bohatý vnútorný život jedinej duše spojenej s Bohom má väčší význam, ako všetky politické a kultúrne a sociálne dejiny sveta bez Boha a bez Krista. Bytie zakotvené v Kristu, i keby v očiach sveta bolo tým najubohejším a najchudobnejším, znamená viac než pokusy bezbožníckeho nadčloveka, ktorý, hádam, rúca storočia a vytvára nové doby. Pred skúmavým zrakom večného Sudcu sú to len veľké, krásne bubliny, ktoré sa rozplynú v niekoľko kvapiek špinavej vody.

Čo osoží človeku, keby celý svet získal, ale na duši by škodu utrpel?^a

6. Zato postoj kresťana ku prítomnosti, k jej dejom a potrebám a hodnotám nie je a nesmie byť záporný. Práve kresťan chce a musí utvárať dejiny. Ide predsa o to, aby sa kráľovstvo Kristovo uskutočnilo aj na tomto svete.

Kresťan sa neuspokojí tým, že Kristus je Kráľom jeho duše, chce ho vo slávnom triumfe vyviešť do širého sveta; chce, aby panoval nad celou ľudskou spoločnosťou. Bolí ho, keď vidí, že myšlienka kráľovstva Kristovho je zatlá-

^a Mat. 16, 18.

^b Mat. 16, 26.

čaná a usiluje sa, nakoľko mu sily stačia, aby pomohol k jej plnému a konečnému víťazstvu.

Je si však dobre vedomý, že cesty Božie sú často iné, než si ich predstavuje naša myseľ. Boh tvorí tíško ako samo bytie, čo koluje v súcne. I moderným Eliášom, ktorí by chceli do behu udalostí zasiahnuť trestajúcimi hromami, platí napomenutie: Boh nie je vo víchre, ani v búrke, ani v ohni.¹⁶ Slávny príchod kráľovstva Božieho, za zvuku anjelských trúb, je rezervovaný poslednému dňu dejín, nie našej prítomnosti.

Veriaci kresťan vie, že i démonické vzopnutie síl proti Kristu a jeho Cirkvi má veľký význam v dejinách Božieho kráľovstva: skúša a tuží verných, odstraňuje však slabošských oportunistov. Odrezáva plané výhonky na strome Cirkvi, aby mohly nehatene vyrastať mohutné a zdravé konáre životnejších pokolení.

7. Vo všetkých týchto búrkach a ľudsky beznádejných perspektívach Kristus je nám tým istým, čím bol hrdinom kresťanskej minulosti: prisľúbený Pomazaný, Syn Boží, jediný Sprostredkovateľ medzi Bohom a ľuďmi, jediný prameň spásy pre všetkých ľudí a pre všetky časy. Je nezmeniteľnou skutočnosťou, ktorá i v chaotickom víre rozorvanej prítomnosti je istým a pevným základom kresťanského života.

Kresťan, ktorého život je ozaj z Krista a v Kristu a pre Krista, nemusí sa báť shonu dnešných udalostí. I v hmlách tých najväčších prevratov ľudskej spoločnosti, i v krvavej žiare vojen, ba i v penách protikresťanského besnenia vidí jasný bod: Krista. Oň sa rozrážajú vlny všetkých útokov, on bol a je stredom všetkého bytia a denia, do mora jeho večnosti sa lejú všetky rieky ľudských dejín.

8. Ježiš Kristus i na veky!

Ostáva ustavične ten istý. Je kráľ časov,

¹⁶ Porov. 3 Kráľ. 19, 11—12.

i budúcnosti. Ba práve v budúcnosti sa plno uplatní jeho kráľovské právo.

Nevieme, ako sa budú vyvíjať roky, storočia dejinnej budúcnosti. Možno, že proti všetkým našim túžbam a očakávaniam. Kto vie, či pre Cirkev Kristovu neprídu ešte faššie chvíle ako dosiaľ. Božie cesty sú nevyspytateľné!

Vieme však, ako sa ľudské dejiny skončia. Sv. Ján, Apoštol, v knihe Zjavenia podáva nám mohutné apokalyptické videnie tohto posledného obdobia. Sú to pošmúrne, strašné obrazy drámy, ktoré ani geniálna obrazotvornosť najväčších umelcov nemohla primerane zachytiť!

Antikrist bude mať vtedy bohatú žatvu! Lež i tento boj skončí sa posledným a konečným víťazstvom Kráľa pokoja — Baránka, a príde večnosť nových nebies a novej zeme.¹¹ Nebeský Jeruzalem bude sídlom vyvolených, ktorí budú žiť s Bohom a s Baránkom,¹² budú vidieť jeho tvár a jeho meno bude na ich čelách.¹³

Ako však písať o veciach, ktoré Boh pripravil tým, čo ho milujú, keď ich oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani ľudský um si nepredstavil?¹⁴

9. Pravda, chceli by sme skoro, už dnes vidieť uskutočnenie Kristovho kráľovstva. Zdá sa nám nevysvetliteľné, prečo Boh zdržuje svoj príchod. Musíme však trpezlivo čakať, ako nás napomína sv. Peter: Na to jedno však nezapúšťajte, predraží, že jeden deň je pred Pánom ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň. Pán nezadržuje splnenie svojho sľubu, ako to niektorí za zdržovanie považujú, lež pre vás je zhovievavý. Nechce totiž, aby niektorí zahynuli, ale aby sa všetci dali na pokánie. Príde však deň Pána ako zlodej, a vtedy nebesá

¹¹ Zjav. 21, 1; porov. 2 Peter, 3, 13.

¹² Zjav. 21, 22.

¹³ Zjav. 22, 4.

¹⁴ 1 Kor. 2, 9; porov. Iz. 64, 4.

za nesmierneho rachotu pominú, živly sa v ohni rozpustia a zem i všetko, čo sa na nej nachádza, zhoria... Máte (teda) žiť v ozať svätom obcovaní a v nábožnosti, očakávajúc a urýchľujúc príchod dňa Božieho... Nebesá nové a zem novú podľa prisľúbenia jeho očakávame, ktoré budú sídlom spravodlivosti...¹⁵

To, hľa, je tajomstvo Božieho meškania!

Musíme pokorne a pokojne pracovať na uskutočnení kráľovstva Božieho a modliť sa: Príď, kráľovstvo Tvoje,... a: Príď, Pane Ježišu!¹⁶

* * *

Veľkolepá je táto vízia dejín! Nie je však len krtičnatým optimizmom kresťanov, ktorí sa v bezútešnej prítomnosti pasívne a rezignovane zarývajú do utopistických nádejí, ani nie je jalovým fatalizmom, ktorý ochromuje každú plodnú činnosť. Je to istota viery, ktorá tuží kresťana pri jeho práci v čase.

Na počiatku i na konci dejín je Boh. On je alfou a omegou všetkého bytia.¹⁷ A vo svojej nekonečnej dobrotivosti chcel, aby vývoj ľudstva medzi týmito dvoma pólami sa dial skrze Bohočloveka Krista. Ten jediný je mierou a náplňou a smyslom všetkého denia a všetkých dejín.

Dejiny ľudstva počaly Bohom a spejú k Bohu. Naše diela, ktoré sa uskutočňujú v čase, sú len nedokončené zlomky, ktoré Boh sám spája v celok, v mohutnú katedrálu svojej slávy. A na jej veži čnie Kristov kríž.

Dr. Inocent Müller OP.:

Závaznosť k dokonalosti

V predošlých úvahách som vysvetlil, v čom spočíva kresťanská dokonalosť. Pravda, kto

¹⁵ 2 Peter, 3, 8—13.

¹⁷ Zjav. 1, 8; 21, 6.

¹⁶ Zjav. 22, 20.

pozná, v čom spočíva kresťanská dokonalosť, nemusí byť ešte dokonalý; samo poznanie človeka mravne nezdokonaľuje. Niekoľko môže poznať celú asketicko-mystickú bohovedu, a nemusí byť dobrý, dokonalý. Ba môže sa stať aj to, že niektorý človek vo stave posväcujúcej milosti si povie, že stačí, keď je v láske Božej, keď nemá smrteľný hriech; zdokonaľovať sa nemusí, to nevyžaduje príkaz lásky k Bohu a k bližnému. A človek by vari súhlasil s takým tvrdením, lebo viera nás učí, že kto chce byť spasený, tomu stačí, keď zomrie v posväcujúcej milosti. Preto od jednoduchého kresťana nemôžeme nič inšie žiadať ako to, aby zomrel v posväcujúcej milosti; načo by sa trápil so zdokonaľovaním?

A tu je práve jadro otázky: My chceme vedieť, ako si zachováme biele rúcho posväcujúcej milosti cez dlhý čas a v pokušeniach? Pôjde to bez zdokonaľovania, bez premáhania? Písmo sv. a rozum osvietený vierou odpovedajú, že ľudská porušená prirodzenosť nepodrží si dlhší čas milosť posväcujúcu bez boja, bez zdokonaľovania. A uvedomme si, že v milosti posväcujúcej musíme žiť až do smrti, do posledného dychu. Ako to dokážeme?

Priamu odpoveď na túto otázku nenájdeme vo sv. Písme. V Písme nájdeme všeobecné rozdelenie medzi príkazmi a radami, ale z reči Krista Pána nedá sa zpravidla vyvodiť, čo je záväzné, čo nie. Lež z reči Spasiteľových každý môže vycítiť, ako kladie dôraz na svätosť, ktorá má byť imaním kresťana. Kristus poukazuje na ideál dokonalosti, otvorene učí, že všetci sa musia umŕtvovať, milovať Boha a bližného; sú to teda základné složky dokonalosti. Každého nestranného človeka chce presvedčiť, že pre záchranu vlastnej duše musí neraz a zpravidla, vždy viacej vykonať, ako vyžaduje ktorýkoľvek príkaz. Človek sa musí vzmužiť, musí sa vzpriamiť a ísť dopredu, zdokonaľovať sa.

Ako ideál svätosti predstavuje nám Pán Ježiš dokonalosť nebeského Otca: „Buďte dokonalí, ako i váš Otec nebeský je dokonalý.“¹ Každý, kto chce, aby Boh bol jeho Otcom, musí sa priblížiť k tejto Božej dokonalosti; no a to sa zrejme nedá previesť tu na zemi bez pokroku a zdokonaľovania v náboženskom živote. Nikto nemôže povedať: Som taký dokonalý ako môj Otec nebeský! To nemohla povedať ani Matka Božia. Keď teda nie si dokonalý, musíš sa zdokonaľiť, musíš sa približovať k ideálu svätosti a dokonalosti, k Bohu. Máš teda pokračovať v náboženskom živote. A keď si dobre všimneme horskú reč P. Ježiša, presvedčíme sa o tom, že je to najdokonalejší výklad tých veľkých slov, v ktorých je vyjadrený program duchovného života: Buďte dokonalí... A cesta, ktorá vedie k tejto dokonalosti, je cesta odriekania a nasledovania života božského Majstra: „Keď kto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, i matku, i ženu, i dieťky, i bratov, i sestry, ba ešte i svoj život, nemôže byť mojim učeníkom. A kto nenesie svoj kríž a nejde za mnou, nemôže byť mojim učeníkom.“² Z toho vidieť, že v určitých prípadoch načim dať prednosť vôli Božej pred láskou k rodičom, k manželke, k deťom, ba pre Krista treba obetovať i vlastný život. Niet pochybnosti o tom, že takéto obeť predpokladajú hrdinskú odvahu a statočnosť, na ktorú sa treba dlhý čas pripravovať. Kto si niečo nevie odoprieť, kto sa nepripraví tvrdou disciplínou na boj, ten sa nebude vedieť obetovať, ale ani nezvífazi. Pravda, cesta k takejto dokonalosti je úzka, únavná a s prekážkami, ale Kristus Pán jasno povedal, že do kráľovstva nebeského

¹ Mat. 5, 48.

² Luk. 14, 26—27; Mat. 10, 37—38.

musíme sa usilovať vojsť bránou tesnou.¹ Čo to znamená? Že sa musíme prebijať nebezpečným úskalím k dokonalosti, že sa musíme zdokonaľovať.

Apoštolovia, po Kristu Pánu najspôľahlivejší učitelia duchovného života, neodchyľujú sa ani na krok od učenia svojho božského Majstra. Sv. Pavol často zdôrazňuje veriacim, že boli vyvolení na to, aby sa stali svätí: „A by sme boli svätí a nepoškvrnení pred jeho tvárou v láske.“² A to sa uskutoční vtedy, keď odložíme obcovanie starého človeka, ktorý sa porušuje pre klamlivé náruživosti, keď sa obnovíme na duchu svojej mysle, keď oblečieme nového človeka, ktorý podľa Boha stvorený je vo spravodlivosti a v pravej svätosti.³ Apoštol národov chce povedať, že musíme umŕtvieť, odstrániť zlé sklony svojej prirodzenosti a usilovať sa osvojiť si ctnosti Ježiša Krista. A to dokážeme tak, pokračuje sv. Pavol, keď pousilujeme sa stať mužmi dokonalými na mieru veku plnosti Kristovej.⁴ Keď sa akosi privtelíme ku Kristu, keď sa s ním stotožníme, keď vždy dokonalejšie napodobníme jeho svätý ctnostný život. Sv. Peter zasa učí, že všetci jeho učeníci musia byť takí svätí, ako ten, čo ich povolal ku spásu: „Primerane tomu Svätému, ktorý vás povolal, i sami buďte svätí v každom obcovaní.“⁵ A stanú sa takými, keď sa nebudú cvičiť v kresťanských ctnostiach? Pripodobnia sa Bohu, keď nebudú bojovať proti náruživostiam, proti pokušeniam, slovom: keď sa nebudú zdokonaľovať v dobrom? Odpoveď je pre každého jasná. Preto v tajnej knihe Zjavenia sv. Ján napísal tieto hlboké slová: „Kto je spravodlivý, nech sa stáva ešte spravodlivejším, a svätý nech sa

¹ Luk. 13, 24;

Mat. 7, 13—14.

² Ef. 1, 4.

³ Ef. 4, 22—24.

⁴ Ef. 4, 13.

⁵ 1 Peter. 1, 15.

posväcuje ešte."⁸ Nikto nech netvrdí, že už vystúpil na najvyššie končiare dokonalosti, ale každý nech sa zdokonaľuje, kým je čas.

Toto napokon vyplýva zo samej povahy kresťanského života, ktorý podľa učenia Krista Pána a apoštolov je boj, bedlivosť, modlitba, umŕtvovanie a obohacovanie sa ctnosťami, lebo len tak prideme k víťazstvu: „Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia."⁹ Vieme dobre, že musíme bojovať nielen proti vlastnému telu, proti „domácejmu“ nepriateľovi, lež i proti diabľovi, proti zvodom sveta, a práve preto načímsa duchovne ozbrojiť a pripraviť, aby sme bojovali mužne. No a v takom predĺženom boji prehrávajú zpravidla všetci tí, čo sa omeďzujú len na obranu. Dlhý, vysilujúci boj vyžaduje aj protiútok, to znamená cvik v kladných hodnotách, v ctnostiach, v umŕtvovaní, v duchu viery a veľkej dôvery. Preto sv. Pavol, keď naznačil, ako sa máme držať v boji, dodáva: „Stojte teda opásaní okolo svojich bokov pravdou a oblečení do panciera spravodlivosti, obutí na nohách do hotovosti evanjelia pokoja; ku všetkému berte štít viery, ktorým by ste mohli uhasiť všetky ohnivé strely tohto zlostníka. A vezmite prilbu spasenia a meč duchovný, ktorým je slovo Božie."¹⁰ Apoštol národov jasne ukazuje, že keď chceme zvíťaziť, musíme vykonať viac, ako vyžaduje suchá písmena predpisu.

Sv. Otcovia a celé ústne podanie iba potvrdzuje náuku Pisma sv., keď učí, že na ceste, ktorá vedie k Bohu, neslobodno stáť, odpočívať, lež kráčať a napredovať k cieľu: „In via Dei non progredi, regredi est." Po-

⁸ Apok. 22, 11.

¹⁰ Efez. 6, 14—17.

⁹ Mat. 26, 41.

sledný cirkevný Otec sv. Bernard výstižne to vysvetľuje, keď píše: „Nechceš sa vari zdokonaľovať? — To nie. — Teda chceš zostupovať? — Ani to nie! — Čo teda chceš? Chcem žiť tak, aby som ostal na tom mieste, na ktoré som prišiel... No ale to, čo ty chceš, je nemožné, lebo nič na svete neostáva v tom istom stave. Musíš alebo vystupovať alebo zostupovať, lebo keď sa zastavíš, neomylnne padneš.” A sv. Tomáš Akv. učí, že všetci, aj rehoľníci aj svetskí ľudia, musia toľko dobra urobiť, koľko môžu. Lebo všetkým sa spoločne hovorí: „Čokoľvek môže vykonať tvoja ruka, rob usilovne” (Kaz. 9, 10). Je však spôsob plnenia tohto príkazu, ktorý je bez hriechu, keď totiž človek robí, čo môže, ako vyžaduje povaha jeho stavu, keď nepohŕda lepšími skutkami, ktorým sa duch upevňuje proti duchovnému pokroku.¹¹

Môžeme na túto vec pozrieť aj s iného hľadiska. Život v podstate je pohyb, vzrast, v tom smysle totiž, že keď prestane rásť, hýbať sa, začne slabnúť. Dôvod toho je, že v každej živej bytosti sú akési protipoložné sily, ktoré, keď sa neodstránia, zaviňujú chorobu a smrť. Príroda sa stará o zničenie týchto prvkov, preto stále pracuje, hýbe sa. Čosi podobného je i v našom duchovnom živote. Popri dobrých našich sklonoch k dobru jestvujú v nás mnohé silné sklony k zlu. Keď ich chceme premôcť, tu je len jeden prostriedok: Rozmnožiť silu dobrých náklonností, totiž lásku k Bohu a kresťanské ctnosti, lebo len tie zoslabia a znemožnia škodlivé účinky zlých náklonností. Ale keď prestaneme myslieť na pokrok, na boj, naruživosti sa prebudia a začnú na nás útočiť ostrejšie a častejšie. A keď sa zo sladkej ospalosti neprebudíme, príde chvíľa, v ktorej naše ústupky budú vždy väčšie a väčšie, až napokon

¹¹ Teol. Suma: II—II, ot. 186, čl. 2 k 2.

upadneme do ťažkého hriechu. Tak veru skončili mnohé duše, ako to potvrdzujú skúsení vodcovia a učitelia duchovného života.

Nezabúdajme aj na to, že niekedy prídu také chvíle, v ktorých vážny príkaz zachováme len s napnutím posledných síl. No a psychologicky je takmer nemožné, aby niekto vykonal hrdinský skutok bez prípravy, bez predchádzajúcich obetí, inými slovami: bez predošlých skutkov umŕtvovania. Vezmime napr. príkaz čistoty. Akú statočnosť, veľkodušnosť a nezámučnickú hrdinskosť treba na to, aby si človek túto mravnú perlu zachoval cez celý život! Až po vstup do manželského stavu sú mladí ľudia pod ťažkým hriechom viazaní zachovávať dokonalú zdržanlivosť. Vtedy prichádza kritický čas puberty. Aby mladík nepadol, aby zvíťazil, musí sa modliť, musí si odoprieť čítanie rozličných kníh, musí umŕtvovať obrazotvornosť, musí sa chrániť rôznych spoločností a pochybných priateľov. A to veru nie cez jeden deň, ale cez dlhší čas. Stačia na to obyčajné sily? Nemusí vykonať i také opatrenia, ktoré by sám príkaz ani nevyžadoval? A povedzme, že mladí ľudia vezmú na seba jarmo manželského stavu, potom, pravda, ostrie pokušenia sa zmenší. Ale aj v manželskom živote prídu také chvíle, v ktorých treba zachovávať manželskú čistotu. A to dokážu len statoční a hrdinskí manželia, ktorým pojem umŕtvovania a zdržanlivosti nie je cudzí, ktorí sa vedia zriecť smyslových rozkoší a vedia si vymodliť silu ku zdržanlivosti.

A všimnime si zákony spravodlivosti, ktorým by mala podliehať činnosť peňažná a obchodná. Koľko rás má človek príležitosti ich prestúpiť? Čo všetko treba, aby človek ostal čestným obchodníkom medzi korupčníkmi alebo konkurentmi, aby ho zisk nezviedol, aby sa mimoriadne vedel zaprieť a konať i v takých okolnostiach spravodlivo? Tu najmakavejšie

vidieť potrebu cviku v ctnostiach, aby človek nikdy nekonal proti hlasu svojho svedomia, i keď ide, povedzme, o veľké peňažné straty, pravda, o straty, ktoré by nenadobudol spravodlivo, ale iba obchádzaním spravodlivosti. A kto to dokáže? Len taký človek, ktorý vie byť spravodlivý v maličkostiach, ktorý sa cvičí v ctnostiach, zabezpečujúcich pevnosť vôle. Človek, ktorý sa učil a učí stále obetovať, zriekať sa, slovom taký človek, ktorý sa denne zdokonaľuje.

Z rečeného vidieť, že mravný zákon o každodennom zdokonaľovaní platí pre všetkých ľudí. Kto nechce zhrešiť, statočným úsilím musí vyhýbať príležitostiam, v ktorých zpravidla hreší; a toto príkaz priamo nenariaďuje. Inými slovami: Kto chce dosiahnuť cieľ, musí mať upretý zrak k vyšším métam; a keď nechce stratíť posväcujúcu milosť, musí svoju vôľu denne posilňovať proti nebezpečným pokušeniam hrdinskejšími skutkami, ktoré samy v sebe nie sú, pravda, nariadené, ale vyžadujú ich životné okolnosti. A toto úsilie nie je nič iné, ako snaha po dokonalosti, ako každodenné zdokonaľovanie. Sme teda všetci viazaní denne sa zdokonaľovať.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Chlieb anjelov

Cez oktávu Božieho tela kňazi čítajú v cirkevných hodinkách dejiny malého Samuela, ktorý obsluhoval okolo starozákonného svätostánku. Keď tie dojímavé jednoduché dejiny čítam, vždy zalietam myslou k tomuto svätostánku. Veď tam tak krásne bolo znázornené a naznačené veľké tajomstvo Božieho tela.

Preto škoda by bola zanedbávať Starý zákon. Veď je on práve tak slovo božie, ako Nový zákon, a z neho vidíme, akým zázračným

spôsobom Boh viedol ľudstvo cez nedokonalé sice, ale predsa len krásne tajomstvá Starého zákona k ešte krajším a dokonalým tajomstvám Nového zákona.

Teraz, na prahu sviatku Božieho tela, uvediem niekoľko výrokov a obrazov, ktorými vo Starom zákone bolo predpovedané a naznačené tajomstvo Najsvätejšej Sviatosti oltárnej.

Boh už vo Starom zákone chcel prebývať medzi svojím ľudom. Preto dal postaviť svätostánok na pustatine a neskoršie chrám v Jeruzaleme. V najsvätejšej čiasťke domu Božieho bola postavená archa úmluvy; tá mala na vrchnáku dvoch cherubínov, obrátených tvárou k sebe. Každý z nich mal krídla pred sebou vystreté tak, že tvorily trón. Na tomto tróne v podobe oblaku znázorňoval Boh svoju prítomnosť. Krídla cherubínov mu boli trónom, archa úmluvy podnožím.

A v arche bol uložený chlieb nebeský, manna. Pred archou úmluvy však, za oponou, ktorá oddeľovala veľsvätyňu od svätyne, na pozlátanom stolíku bolo vo dne v noci položené dvanásť chlebov pšeničných. Tieto museli každú sobotu zameniť čerstvými, a tie, čo vzali so stola, smeli jesť len kňazi. — Ako krásne je tu znázornená prítomnosť Bohočloveka Ježiša Krista vo svätostánku na našich oltároch.

Boh, aby nám pomohol, stal sa človekom. Ale stal sa zároveň aj nebeským chlebom, a to dokonalejším, ako bola manna: „Ja som chlieb života. Vaši otcovia jedli na pustatine mannu a pomreli. Toto je chlieb, ktorý zostúpil s neba, aby ten, kto z neho je, neumrel.“¹

A aby krehký človek skutočne mohol požívať tento nebeský chlieb, jeho presväté telo, schováva sa pod spôsoby zemskeho chleba, tento premieňa na svoje telo.

Tri obrazy vo starozákonnom chráme: prítomnosť Božia nad archou, manna, chlieb ne-

¹ Ján, 6, 48 nasl.

beský v arche a predkladané chleby pred archou úmluvy. A čo týmito troma obrazmi bolo znázorňované vo starozákonnom chráme, to v novozákonnom chráme v skutočnosti predstavuje svätá hostia vo svätostánku. V nej je prítomný Boh, Ježiš Kristus, naša nebeská manna, náš nebeský chlieb pod spôsobmi zemského chleba.

Lež Starý zákon nielen naznačoval prítomnosť Ježiša Krista vo Sviatosti oltárnej. Starozákonnými obrazmi predpovedaná bola aj eucharistická hostina, sv. prijímanie. Manna, ktorou Boh zázračne sýtil ľud na púšti, bola obrazom eucharistickej hostiny. O Sviatosti oltárnej Cirkev sv. spieva slová, ktoré Starý zákon vyslovil o manne: „Panem de coelo praestitisti eis, omne delectamentum in se habentem” — „Chlieb s neba dal si im. Pane, ktorý obsahuje v sebe všetku sladkosť,”² a „Panem coeli dedit eis, panem angelorum manducavit homo” — „Chlieb s neba im dal, chlieb anjelov požíval človek.”³

A pri niektorých druhoch starozákonných obiet boli usporiadané posvätné hostiny, na ktorých ten, čo daroval obetné zviera — ale aj pozvaní chudobní hostia — požívali z mäsa obetného zvieraťa. A keďže starozákonné obety boli obrazom novozákonných obiet, i tieto obetné hostiny boli obrazom novozákonnej obetnej hostiny, svätého prijímania.

Konečne eucharistia je vo Starom zákone predpovedaná a naznačená aj ako obeta. Kristova krvavá obeta na kríži bola naznačená všetkými krvavými obetami Starého zákona, počnúc veľkonočným baránkom až po ostatnú obetu, ktorá bola v Jeruzaleme pred smrťou Krista prinesená.

Ale Starý zákon mal aj obety nekrvavé, a tie naznačovali nekrvavú obetu Nového zá-

² Múdr. 16, 20.

³ Z. 77., 22—24.

kona, svätú omšu. Veď hlavný obetný predmet týchto starozákonných obiet boli tiež plody obilia a hrozna.

S týmito obetnými darmi sa však stretávame už dávno pred postavením svätostánku. Už Melchisedech, kráľ Salemu,⁴ obetoval chlieb a víno, veď „bol kňazom Najvyššieho”.⁵ A Boh ústami Dávida, kráľa, hovorí o Mesiášovi Ježišovi Kristovi: „Ty si kňaz naveky podľa spôsobu Melchisedechovho.”⁶ A v čom inom by sa srovnávalo kňazstvo Melchisedechovo s kňazstvom Ježiša Krista, ak nie v tom, že obaja obetovali chlieb a víno? Pravda, čo sa dokonalosti týka, nedajú sa obety týchto dvoch kňazov ani prirovnať. Veď Melchisedech obetoval iba obyčajný chlieb a víno. Ježiš Kristus však obetuje pod spôsobom chleba a vína seba samého.

Ináč kňazstvo Ježiša Krista a Melchisedecha krásne prirovnáva sv. Pavol v liste k Židom.⁷

Nekrvavá obeta Nového zákona však bola aj výslovne predpovedaná vo Starom zákone posledným prorokom Malachiášom. Ústami tohto proroka vyčíta Boh Židom, že mu obetujú chybné zvieratá, a preto on zavrhuje ich obety. Potom pokračuje: „Nemám zaľúbenia vo vás, hovorí Pán zástupov, a neprijímam obetu z vašich rúk. Veď od východu slnka až k jeho západu veľké je moje meno medzi národami a na každom mieste sa mi prináša, obetuje, a to obeta čistá.”⁸

Už teda nie jeden národ, ale aj všetky ostatné budú obetu prinášať pravému Bohu, a táto obeta nebude sa konať v jedinom chrá-

⁴ Staré meno Jeruzalema.

⁵ Gen. 14, 18 nasl.

⁶ Z. 109, 4.

⁷ Hlava 7., porov. tiež 4, 6.

⁸ Mal. 1, 10—11 (preložené podľa textu hebrejského).

me, ale po celej zemi „od východu slnka až po jeho západ“. A nebudú už obetovať, nečisté zvieratá, ale tá najčistejšia obeta sa bude vznášať do neba.

Starý zákon nám teda Eucharistiu nedal, ale nám ju jasne predpovedal a naznačil. A ako si vážime obrazov, ktoré predstavujú osoby nám vzácne, tak si musíme vážiť aj predpovedí a obrazov Starého zákona, a to tým viac, že tieto prorocky povedal a tieto obrazy nakreslil sám Boh.

A je len znakom nesmiernej dobrotivosti Božej k nám, že hoci starozákonný človek požíval v manne len obraz (náznať), nám dáva Boh požívať skutočnosť, opravdivú nebeskú mannu, najsv. telo svojho jednorodného syna Ježiša Krista. A starozákonný človek predsa s veľkou radosťou prichádzal do svojho chrámu, hoci mal v ňom len obrazy. Či sa mu smie dať zahanbiť novozákonný človek, ktorý vo svojom chráme má splnenie tých obrazov a prorockiev?

Univ. prof. P. Mag.

Reginald Garrigou-Lagrange OP.:

Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti

Učenie o odovzdanosti do božskej Prozreteľnosti, zrejme založené na evanjeliu, narušili kvietisti, ktorí sa začali oddávať duchovnej nečinnosti, viacej alebo menej ustúpili z boja, nevyhnutného pre dokonalosť, a povážlivo zmenšili hodnotu a potrebnosť nádeje, hoci ozajstná odovzdanosť je akýsi vyšší tvar dôvery alebo nádeje v Boha.

Ale v tejto veci sa možno odchyľovať od evanjeliového učenia aj pochybením, protihlahlým pochybeniu kvietistov; a toto pochy-

benie, protiľahlé ich nečinnému pokoji, je márný nepokoj a rozruch.

Tu, ako všade, pravda je vrcholný bod, uprostred týchto bludov a nad týmito dvoma výstrednými bludmi, stojacimi proti sebe. Preto je veľmi dôležité dobre určiť smysel a dosah pravého učenia o odovzdanosti do Božej vôle, aby sme vyhli sofizmám, ktoré majú iba klamlivé zdanie kresťanskej dokonalosti.

Uvidíme najsamprv p r e č o, potom v č o m sa máme odovzdať Prozreteľnosti. Neskôr uvidíme, a k o sa jej máme odovzdať a čo Prozreteľnosť robí s tými, ktorí sa jej celkom odovzdávajú.

Prečo sa máme odovzdať božskej Prozreteľnosti?

Každý kresťan odpovie: Pre jej múdrosť a dobrotu. Áno, je to pravda; ale, aby sme to dobre rozumeli a vyhli kvietistickému bludu, ktorý sa viacej alebo menej zrieka nádeje a boja, nevyhnutného na spasenie, a aby sme vyhli aj druhej výstrednosti, t. j. nepokoiu, prenáhľeniu a horúčkovému a jalovému rozruchu, musíme dať štyri zásady, už akosi prirodzenému rozumu prístupné a jasne Božím zjavením vyjadrené vo svätom Písme. To sú aj zásady pravého učenia o odovzdanosti; ukazujú nám jej predmet.

Prvá zásada je táto: Nič sa nestáva, čo Boh od večnosti nepredvídal a čo nechcel alebo aspoň nedopustil.

Nič sa nestáva, či už v hmotnom svete alebo vo svete duchovnom, čo Boh nepredvídal od večnosti, keďže neprechádza z nevedomosti ku poznaniu ako my, a udalosti nemôžu ho poučiť o niečom novom. Boh nielen predvídal všetko, čo sa stáva a čo sa stane, ale aj c h c e l to, čo je vo veciach ozajstné a dobré, a čo je zlé, mravne nesúladne, to len d o -

pustil. Sväté Písmo je v tejto veci jasné, nedovoľuje nijako pochybovať, ako to prehlásili cirkevné snemy.

Druhá zásada je, že Boh môže niečo chcieť a dopustiť len pre cieľ, ktorý si stvorením určil, to jest aby ukázal svoju dobrotu, svoje nekonečné dokonalosti a aby oslávil Bohočloveka Ježiša Krista, svojho jediného Syna. Ako vraví svätý Pavol:¹ „Všetko je vaše, vy však ste Kristovi, a Kristus Boží.“

K týmto dvom zásadám pripojuje sa tá, ktorú už svätý Pavol vyslovil:² „Vieme, že tým, ktorí milujú Boha, všetko dopomáha k dobrému, tým, ktorí sú povolani podľa jeho večného určenia“ a ktorí ostávajú v jeho láske. Boh nepoužíva k ich duchovnému dobru len milosti, ktoré im udeľuje, a prirodzené vlastnosti, ktoré im dal, ale aj choroby, protivenstvá, nezdar, ba, ako vraví svätý Augustín, aj ich hriechy, ktoré len preto dopúšťa, aby ich priviedol k ozajstnejšej pokore a tým k čistejšej láske, ako dopustil trojnásobné zaprenie svätého Petra, aby ho urobil pokornejším a menej dôverujúcim sebe, a tým mocnejším, viacej dôverujúcim v božské Milosrdenstvo.

Teda tieto tri prvé zásady takto môžeme shrnúť: „Nič sa nestáva, čo Boh nepredvídal a nechcel alebo aspoň nedopustil; niečo chce a dopúšťa len preto, aby ukázal svoju dobrotu a svoje nekonečné dokonalosti, aby oslávil svojho Syna a pre dobro tých, ktorí ho milujú.“ Tieto tri zásady nám ukazujú, že naša dôvera v Prozreteľnosť nemohla by byť dost synovská, dost pevná; ba môžeme povedať, že má byť slepá ako viera, ktorá sa týka nezrejmych, nevidených tajomstiev, *fides est de non visis*. A predsa sme napred istí, že bož-

¹ 1 Kor. 2, 23.

² Rim. 8, 28.

ská Prozreteľnosť všetko neomyľne zameriava k dobrému, a istejší sme o správnosti jej zámerov, ako o poctivosti svojich najlepších úmyslov. Keď sa teda odovzdáme Bohu, ničoho sa nemusíme báť, okrem toho, že nie sme mu dost poddaní.³

Ale tieto posledné slová nás nútia vysloviť proti kvietizmu štvrtú zásadu, nie menej istú ako predchádzajúce: Táto odovzdanosť nás istotne neoslobodzuje robiť to, čo môžeme, a aby sme vyplnili Božiu vôľu, prejavujúcu sa prikázaniami, radami, príhodami; ale keď sme sa ju usilovali so dňa na deň verne vyplniť, môžeme a máme sa už len odovzdať zaľúbeniu Božej vôle, čo by bola aj veľmi tajomná,⁴ a vyhnúť márnemu nepokoju a rozruchu.

Túto štvrtú zásadu rovnocenne vyslovil tridentský snem,⁵ keď povedal, že všetci máme veľmi pevne dúfať v Božiu pomoc a spoliehať sa na ňu, ale pritom bedlivo plniť Božie prikazy. Aj obecné príslovie vraví: „Rob, čo môžeš, Boh ti pomôže.“

Všetci bohovedci vysvetľujú, čo je Božia vôľa prejavená skrze prikazy, skrze du-

³ Dar bázne nedovoľuje nádeji zvrhnúť sa na opovážlivé spoliehanie, ako pokora nedovoľuje veľkodušnosti zvrhnúť sa na pýchu. Srovn. svätý Tomáš, 2—2, 19, čl. 9 a 10; ot. 160, čl. 2; ot 161, čl. 1. To sú doplňovacie ctnosti, ktoré sa vyvažujú, svojím spojením posilňujú a navzájom rastú.

⁴ Srovn. Sv. František Saleský, Láska k Bohu, 8, 5: O sjednotení našej vôle s vôľou Božou, ktorá sa nám ukazuje v Božích prikázaniach; 9, 1: O jednote našej vôle s božskou vôľou, ktorá sa volá zaľúbenie, záľuba. — Dom Vital Lehodey, Svätá odovzdanosť, Paríž, 1919, str. 145: „Božie zaľúbenie je pôda odovzdanosti a prejavená Božia vôľa je pôda poslušnosti.“

⁵ Zasadnutie 6, hl. 13.

cha rád a skrze prihody.⁶ Dodávajú, že keď sa prispôsobujeme tejto prejavenej vôli,⁷ musíme sa odovzdať zaľúbeniu Božej vôle, už akokoľvek utajenej, lebo napred sme istí, že všetko sväto chce alebo dopúšťa len pre dobro.

Tu musíme zvlášť uviesť to, čo sa hovorí v evanjeliu svätého Lukáša: „Kto je verný v maličkosti, aj vo väčšom je verný.“ Ak každodenne robíme, čo môžeme, aby sme boli verní Pánovi vo všetkých veciach života, dôverujme, že nám dá milosť, aby sme mu boli verní v ťažkých okolnostiach, ak dopustí, aby sme sa do nich dostali; dôverujme, že nám dá milosť, aby sme radšej hrdinsky zomreli, ako sa za neho hanbili a ho zradili, ak azda raz budeme pre neho trpieť.

To sú zásady učenia o dôverujúcej odovzdanosti. Tieto zásady, prijaté od všetkých bohodvedcov, sú v tejto veci ako by výraz kresťanskej viery. Tak máme rovnováhu nad dvoma bludmi, o ktorých sme hovorili na začiatku tohto článku. Vernosťou k povinnosti každej chvíle vyhneme sa klamlivému a nečinnému pokoiu kvietistov, a zasa dôverujúcou odovzdanosťou unikneme márnemu nepokoju a jalovému rozruchu. Táto odovzdanosť by bola nečinnosťou, keby nepredpokladala každodennú vernosť, ktorá je ako mostok na isté vyšvihnutie do neznáma. Táto každodenná vernosť ku prejavenej Božej vôli dáva ako by právo celkom sa odovzdať pre budúcnosť do zaľúbenia ešte neprejavenej Božej vôle.

Verná duša si často pripomína slová Pána Ježiša: „Môj pokrm je robiť vôľu môjho Otca.“ Sama sa ustavične kŕmi prejavenu Božou vôľou a odovzdáva sa ešte neprejavenej Božej vôli, trocha ako plavec, opierajúci sa o vlnu, ktorá prechádza, sveruje sa

⁶ Srovn. Sv. Tomáš, I, ot. 19, čl. 11 a 12.

⁷ Tamt. I—II, 19, 10.

⁸ 10.

vlné, ktorá prichádza, oceánu, ktorý by ho mohol pohltiť, ale ktorý ho naozaj unáša. Tak duša má postupovať ku hlbokému moru, k nekonečnému oceánu bytia, ako povedal sv. Ján Damascenský; má sa opierať, spoliehať na Božiu vôľu, prejavenu v prítomnej chvíli, aby sa odovzdala Božej vôli, od ktorej závisia nasledujúce chvíle a celá budúcnosť. Budúcnosť náleži Bohu; príhody sú v jeho ruke: keby kupci, ktorí kúpili Jozefa, od bratov predaného, išli o hodinu prv, Jozef by nebol býval v Egypte a celý jeho život by sa bol zmenil: aj náš život závisí od určitých príhod, ktorých pánom je Boh. Každodenná vernosť a dôverujúca odovzdanosť dáva tak duchovnému životu jeho rovnováhu, ustálenosť, súlad. Človek tak žije v sobranosti, skoro ustavičnej, a v postupujúcom odriekaní; to sú pravidelné podmienky kontemplácie a sjednotenia s Bohom. Preto máme žiť v odovzdanosti do Božej vôle ešte nepoznanej a s hodiny na hodinu kŕmiť sa tou, čo sa už prejavila.

Toto spojenie vernosti a odovzdanosti nám dáva tušíť, aké má byť spojenie asketiky (vedy o askéze), ktorá zdôrazňuje vernosť alebo prispôbenie sa Božej vôli, a mystiky, ktorá zasa zdôrazňuje odovzdanosť.

Univ. doc. Dr. Juraj R a j e c :

Príď kráľovstvo Tvoje

Raz som stál v zemepisnom laboratóriu. Plno zemegúl a máp. Na jednej hľadela na mňa Európa, na druhej zas Ázia, iná práve bola obrátená na strane americkej. Všetko ma lákalo stať si k najväčšej zemeguli a meditovať o osudoch terajšieho ľudstva na planéte zemi. Zahľadel som sa na úbohú planétu. Zemegule a mapy byly staré, staršie a najstaršie. Niektoré ako by byly prespaly storočia, iné vyzerajú tak

anachronicky. A jednako majú len pár rokov. Zostarely predčasne ako mnohý mladý človek, ktorý telesne a duševne predčasne zostarel. Nové mapy, nové zemegule nevyplati sa vydávať. Iba ak s obrysami svetových dielov. Len, preboha, nekreslime na ne čiary, takzvané hranice. Tie sú dnes tiež zmotorizované.

A ľudstvo na tých svetových dieloch? Zastalo uprostred biedy. Je to na nich ako v „dobrej“ rodine, kde deti čakajú, aby zomreli rodičia, po ktorých chcú dedič. Naháňajú sa so sekerkami, kričia a dokazujú, že len ony majú pravdu — a ostatná dedina divaj sa na toto nádherné divadlo „bratskej“ lásky. Vrátili sme sa do prírodného stavu, v ktorom vládne vojna všetkých proti všetkým. Vrátili sme sa do čias, v ktorých panuje len sila, a nie pravda alebo spravodlivosť. A predsa každý tvrdí, že má pravdu, že bojuje za spravodlivosť.

Nechajme planétu zem. Poďme ďalej. Zájdieme do laboratória astronomického. Mohutný helioskop hľadá zamračene do klenby nebeskej. Kedy-tedy mu prídu do cesty akési čudessné lietajúce pevnosti, inokedy mraky, inokedy zasa vtáci. To ho nezaujima. On si všima len ostatné svety, ktoré krúžia vesmírom od svojho stvorenia. Bežia v nekonečných diaľavách, vážne, presne, ako to robily od počiatku sveta. Nezmýlia sa ani o centimeter. A ak sa predsa zmýlia, letia ako meteory do hlbok noci, v ktorých sa strácajú. Vesmír nestará sa o zem, čo sa na nej deje. Orión, Venuša, Veľký voz, Saturn a všetky ostatné hviezdy usmievajú sa planéte zemi, čo to nosí na sebe za pliahu, ktorá sa opovážila svojim hlasom aj do vesmíru na vlnách éteru dokazovať „svoju“ pravdu.

Vyšiel som z laboratórií a zašiel som do chrámu. Pohrúžený do meditácie nad všetkým, čo som videl, usiloval som sa odcloniť aj končiny nebeské. A videl som všetko podľa vôle Božej usporiadané, ako to určuje Múdrost od-

veká. Boh v nekonečnej sláve udržuje svety a s nimi aj zem. Aj ďalej udržuje na zemi rastlinstvo a zvieratá, ako to sám ústami svojho Syna povedal o vtákoch a ľaliach... Len o človeka by sa nemal starať? Nie, nie je to možné. Ďalej sa stará, a to účinne. Čistí, premaľúva vnútrozemie pevnín. Poveril aj majstrov na základe ponukového pokračovania ľudí. Všetko sa deje podľa splnených alebo prestúpených podmienok, ktoré dávno vytýčil ľuďom. Teraz, čo je nedobré, nahradzuje novým, čo je zastaralé, modernizuje, čo je mravne chybné, to odstraňuje.

Robí práve tak, ako moja matka, ktorá pred každým veľkým sviatkom čistí, upratuje. Robí tak, ako dobrý rodič, ktorý chce, aby jeho deti mali čisté hniezdo na planéte zemskej. Ktorý otec by to nerobil? A my sa na to hneváme, soptíme, robíme šuškanú propagandu proti nemu, ba aj celkom zjavnú. Posielame mu svoje výlevy v rečiach, vo filme, v novinách, telefonicky, telegraficky, ba aj rádiom dlhých, stredných a krátkych vln.

Boh len to robí, čo Prozreteľnosť jeho od vekov robíť má. Čo sa deje vo vesmíre, a najmä na nepatrnej zemi, to nezvráti vôľu toho, ktorý toto všetko riadi svrchovane a od vekov. Musí nastať naplnenie času podľa zásluh, ktoré si vydobyl u neho takzv. rozumný tvor, človek.

Áno, blíži sa veľký sviatok. Blíži sa deň, v ktorom ovenčíme dom našej planéty zeme. Blíži sa chvíľa, v ktorej sa otvoria dvere zeme, v pôrodných úzkostiach sa svíjajúcej, a nastane pôrod. Nastane chvíľa, v ktorej sa narodí nie zviera, nie človek, ale nový človek, ktorý bude blízko k detinstvu Božiemu, človek ako obraz Najvyššieho.

O to sa denne modlíme, a naša modlitba nemôže byť nevypočutá, keď šepoceme s miliónami úst slová Otčenáša: „Príď kráľovstvo Tvoje.”

Jedna Cirkev Kristova

Človek i najsvätejšie a najdôležitejšie veci života vie prevrátiť, byť k nim ľahostajný, proti nim zaujatý. Kristus založil jednu spoločnosť, jednu Cirkev, ktorá má pokračovať v jeho diele, a predsa našli sa Judia, čo roztrhali alebo trhajú nesošivanú Kristovu tuniku. A je zrejmé, že vôľa Krista Pána nemôže byť všetko, čo si človek takto vymyslel.

Kristus založil len jednu, jednu jedinou Cirkev, ktorá podľa jeho vôle má spojiť všetkých ľudí v jednote viery a lásky a takto pomôcť im dosiahnuť večný cieľ.

Kristus Pán pred sv. Petrom, ktorého ustanovil za viditeľnú hlavu svojej Cirkvi a za svojho nástupcu, povedal: Ty si Peter, a na túto skalu vystavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu.¹ A keď sa Kristus nazval dobrým pastierom, povedal: Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tejto ovčiarne; i tie mám priviesť, a budú počúvať môj hlas; a bude jedna ovčiareň a jeden pastier.² Kristovou snahou bolo všetko sjednotiť, lebo sám povedal: Každé kráľovstvo proti sebe rozdelené spustne, a dom na dom padne.³ Preto jeho posledná prosba bola: No, neprosím len za nich, ale aj za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa: aby všetci jedno boli ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.⁴

Čo Kristus týmto chcel povedať? Nehovori o svojich cirkvách, ale o svojej Cirkvi. Nepovedal Petrovi: Ty si Peter, a na tejto skale vystavím Cirkvi svoje, ale: Na tejto skale postavím Cirkev svoju. Jednu! Túto jednu Cirkev prirovnáva k ovčiarni, čo nám pekne zná-

¹ Mat. 16, 18.

² Ján, 10, 10.

³ Luk. 11, 17.

⁴ Ján, 17, 20—21.

zornuje jednotu. Každá ovca mimo ovčiarne je nespokojná a usiluje sa dostať späť medzi ostatné ovce. Všetky chodia po tých istých cestách, na tú istú pašu, poslúchajú jeden hlas svojho pastiera. Tak má byť i v Cirkvi. Jednota vo viere, jednota vo sviatostiach, jednota vo všetkom. Keď Kristus na inom mieste prirovnal Cirkev svoju ku vínnej réve, ktorej všetky konáre, aj keď veľmi ďaleko siahajú, sú spojené s pňom, z ktorého prijímajú silu, chcel toľko naznačiť, že chce mať svojich prívržencov, i keby ako ďaleko boli, spojených s Cirkvou, ktorá jediná im dá život.

Z toho, čo Kristus hovorí o svojej Cirkvi, vidíme, že vylučuje akúkoľvek inú možnú Cirkev, ako aj to, že Boh nemôže byť pôvodca viacerých náboženstiev. Lebo ako je len jeden Boh, tak je len jedna pravda. A nemôžeme povedať, že by Boh mohol v jednom náboženstve tvrdiť, že Kristus je Boh a človek, iným systémom náboženským zasa, že Kristus je iba človek, že sú večné tresty za hriechy, a inde zas, že nie sú.

Kristus založil len jednu Cirkev, a takto bola Cirkev chápaná aj od apoštolov a cirkevných učiteľov. Sv. Pavol Cirkev nazýva telom Kristovým.⁵ My sme údmi jeho tela, z jeho mäsa a z jeho kostí.⁶ Každý, kedykoľvek bol alebo bude pokrstený, stane sa údom Kristovým. Toto telo Kristovo, ktorého sme údmi, má rásť až do posledného dňa, kedy Kristus má sa stať všetko všetkým. Ako človek nemá dve telá, ale len jedno, jedným duchom oživované, tak je len jedna Cirkev Kristova. Preto inde sv. Pavol hovorí: Jeden Pán, jedna viera, jeden krst, jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nado všetkých a skrze všetkých a vo všetkých nás. On dal niektorých síce za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov, iných zasa

⁵ Efez. 1, 23.

⁶ Efez. 5, 30.

za pastierov a učiteľov, zdokonaľovať svätých, vykonávať služby, budovať telo Kristovo, až by sme dospeli všetci na jednotu viery a poznania Syna Božieho.⁷

S podobným oduševnením hovorí o jednote Cirkvi Kristovej sv. Cyprián: Ako je mnoho slnečných lúčov, ale len jedno slnko a svetlo, ako sú mnohé konáre na strome a iba jeden kmeň, ako z jedného prameňa je viac bystrín, ktorý sa takto zdá rozdelený, a predsa je len jeden. Odtrhni lúč od slnka, jednota svetla neutrpi rozdelením, ulom konár na strome, úlomok nebude pučať, oddeľ potok od prameňa, vyschne. Tak i Cirkev, vysliela lúče na svet. Je len jedno svetlo, ktoré sa všade rozlieva. Rozkladá svoje veľmi plodné konáre po celej zemi. Jedna je však hlava, jeden pôvod, jedna matka. My sme jej plod, jej mliekom dojčení, jej duchom živení.⁸

Keď Kristus založil len jednu Cirkev, ktorá zpomedzi všelijakých cirkví je pravá Cirkev Kristova? Keď túto medzi nimi hľadáme, vidíme, že známku jednoty má iba Cirkev katolícka. V nej je jednota viery, jednota života, sviatosti a kultu, jednota vedenia, autority, ktorá spravuje celú Cirkev.

Na poli vierovyznání katolícka Cirkev je jediná náboženská spoločnosť, ktorá po celom svete učí to isté bez akejkoľvek zmeny. Už táto skutočnosť svedčí o tom, že nemôže byť ľudského pôvodu a že táto jednota je jej nadprirodzený dar. Kristus nikdy nepripustil nejakú možnú zmenu svojej náuky, lebo pravdu nemožno meniť. Preto povedal, že kto neuverí, bude zatratený. Cirkev túto jednotu prisne háji, a vždy našla prostriedky, ako ju udržať. Jednako na dennom poriadku je nejednotnosť a rozbiehanie iných náboženstiev, iných nábo-

⁷ Efez. 4, 5-6, 11-13.

⁸ De unitate Ecclesiae, V.

ženských spoločností, ktoré sa odtrhly od pravej Cirkvi Kristovej. Tam je náboženstvo predmetom ľudského ducha. Vodcom nie je Duch Svätý, ale duch človeka, a preto koľko hláv, toľko myšlienok, toľko cirkvičiek. A naopak. Harnack, najväčší protestantský náboženský mysliteľ, takto píše: „Rímska Cirkev je najrozsiahlejšia, najmohutnejšia, najkombinovanejšia, a jednako najjednoduchšia stavba, akú dejiny, nakoľko ich poznáme, len uskutočnily.“

Z jednoty jej viery vyvierajú život v jednote modlitby, bohoslužby, sviatostí a sviatkov. Pritom nepotlačuje individualitu, neničí ducha jednotlivých národov, ale dáva právo každému podľa jeho charakteru. Preto môže byť v Cirkvi obrad latinský, grécky, arménsky, rozličné rehole a náboženské spolky, rozličné formy bohoslužby a oslavy sviatkov. Ale nad touto rozličnosťou je jeden cirkevný život, ktorý je ako jedno slnko na nebi, ktoré všade rozlieva v tisícich lúčoch svoje svetlo všade a dáva zafarbenie všetkému podľa toho, na čo sa rozleje.

Táto jednota viery a života je výsledok jednej autority. Pápež je stredisko, základný kameň jednoty. Keď všetci majú žiť z jednej pravdy a keď majú byť privedení k jedinému Bohu, tu treba jednej hlavy a jedného vedenia, ktoré by bedlilo nad tým, aby sa naozaj táto jediná pravda Božia dostala každej duši, všetkým, ktorým Kristus tú pravdu priniesol. Preto i rozsievачi tej pravdy — celá hierarchia — musia byť podrobení najvyššej autorite, vodcovi, pápežovi.

A hoci je veľká rozličnosť hierarchická, kultu a prejavov života podľa viery, ako to v Cirkvi pozorujeme, predsa s hľadiska rozumového, citového a praktického nijako nie je naštrbená jednota náuky, hierarchie a boho-

služieb. To preto, že rozličnosť nie je prekážka jednoty, ale známka dokonalosti. Táto mnohosť je redukovaná na jednotu podstatnou formou. Ako napríklad ľudská duša je formou každej časti tela a dáva jej vlastnú činnosť.⁹ Podobne, hoci je veľká rozličnosť, predsa všetko môže byť preniknuté a sjednotené katolicstvom.

Tá istá viera ovláda rozlične teologické školy v katolíckej Cirkvi, celá hierarchia je podrobená najvyššej autorite, náboženský život vo svojich rozličných prejavoch nenaštrbuje jej jednotu a podstatu. A keď je v Cirkvi jednota dogmatická, hierarchická a bohoslužobná, neznamená to jednotu šablónovitú, ale veľkú snášanlivosť partikularizmu alebo osobnú a národnú snášanlivosť, pokiaľ to všetko neničí jej celistvosť a jednotu, či už dogmatickú, hierarchickú alebo bohoslužobnú.

Len jedna Cirkev je Kristova, a známky tejto jednej Cirkvi nájdeme len v Cirkvi katolíckej. To treba mať na mysli i dnes, keď celý svet, ako hovorí Sertillanges, je nezladený nástroj, ktorého jednotlivé zvuky sú silné a pekné, ale hudba zlá; len Cirkev Kristova, verná zásadám spravodlivosti a lásky, môže ľudstvo sjednotiť, lebo má všetko, čo treba k príprave príchodu šťastnej ľudskej spoločnosti, lebo iba ona je Cirkev Spasiteľova.

Univ. prof. MUDr. Jozef B a b o r :

Vo Stvoriteľových službách

Rodina

Najnepochopiteľnejšie mystérium, tajomstvo Najsvätejšej Trojice, bolo vo Starom zákone len zďaleka naznačené a iba v Novom zákone bolo vyslovené a vysvetlené, pokiaľ

⁹ Sv. Tomáš: Teol. Suma: I. ct 76, čl. 8.

možno najhlbšiu a nadprirodzenú pravdu človekovi vôbec sprístupniť; je vyhradená výlučne a len Bohu, len Najsv. Trojici samej. Azda ani na spasenie a na ľudské porozumenie všetkého netreba, aby o tom človek vedel, a dokonca už tu na zemi ako pútnik; katolícki homiléti často a so záľubou poukazujú na to, aké je to úžasné, že Boh človeka nadovšetko vyznamenal, že ho dôverne zasvätil do svojho najintímnejšieho rodinného tajomstva, do bezmedznej hĺbky Božieho jestvovania v Najsvätejšej Trojici, ktorému sa aj anjeli klaňajú v najhlbšej pokore ako (stvoreným rozumom) najnepreniknuteľnejšej Svätosti. Otec, Syn a Duch Svätý sa zrkadlí z nadprirodzeného poriadku v prirodzenom poriadku v ľudskej rodine: otec, matka a dieťa; obraz veľmi nedokonalý, ale predsa obraz Najsv. Trojice.

Táto najintímnejšia rodina je tiež najvyšším panenským plodením. Sv. Gregor Nazíánsky napísal v hymnoch ku cti presvätej Panny: „Proté parthenos estin agié trias.“ Rodina svätá katexochén bola výkvet najvyššieho božského i ľudského panenstva, a tiež manželstvo, jedine dôstojné človeka, t. j. monogamické, nerozlučné, sviatostné sa buduje na základe panenstva; ba i v nerozumnej prírode nachádzame slabý odlesk tejto slávy (pri jednopohlavnom, parthenogenetickom rozmnožovaní niektorých rastlín a zvierat).

O rozmnožovaní ústrojencov v základe a princípe pohlavnom (dvojpohlavnom) vieme v prírodných vedách veľmi mnoho úžasných podrobností, ktoré prenikajú až do najhlbšieho vnútra rozmnožovacích buniek, ale zjav sám (pohlavnosť) je pre nás nerozlúštiteľné tajomstvo: len vznešeným pohľadom shora vieme aspoň trochu chápať symbolický (naturfilozofický), nie prírodovedecký význam tohto prirodzeného rozplodzovania. (Pokračovanie.)

DO VÝŠAV

Z tichých hovorov hipponského biskupa

O mnohých dobrodeniach Božích

Bože môj, ukáž mi, ako som povinný Ťa milovať, ako Ťa mám chváliť, daj mi vedieť, ako sa Ťi mám páčiť. Zahrm, Pane, shora mohutným a silným hlasom do vnútorného ucha môjho srdca; pouč ma a spas mňa, a budem chváliť Teba, ktorý si mňa stvoril, keď som ničím nebol, ktorý si mňa osvietil, keď som bol v temnotách, ktorý si mňa vzkriesil, keď som bol mŕtvy, ktorý si mňa od mojej mladosti sýtil všetkými svojimi dobrami. Tohto neužitočného červa, raziaceho hriechami, živiš všetkými svojimi najlepšimi darmi.

Otvor mi, ó kľúč Dávidov, ktorý otváraš, a nikto nezatvára tomu, komu Ty otváraš, a nikto neotvára tomu, komu Ty zatváraš; otvor mi dvere svojho svetla, aby som vošiel a videl a poznal a vyznal sa Ťi z celého svojho srdca, lebo tvoje veľké milosrdenstvo je nado mnou a moju dušu si vytrhol z hlbocizného pekla. Pane, Bože náš, aké podivné a chválibné je Tvoje meno po celej zemi! Či niečo je človek, že pamätáš na neho, alebo syn človeka, že ho navštevuješ? Pane, nádej svätých a veža ich chrabrosti, Bože, život mojej duše, ktorým žijem, bez ktorého umieram, svetlo mojich očí, ktorým vidím, bez ktorého som slepý, radosť môjho srdca a veselosť môjho ducha, nech Ťa milujem celým svojim srdcom, celým svojím duchom, celým vnútram a silou svojou, lebo Ty si mňa najprv miloval.

A zkadiaľ to mám, o Stvoriteľ neba i zeme aj hlbčiny, ktorý nepotrebuješ moje dobrá, zkade to mám, že si mňa miloval? Ó múdrosť, ktorá otváraš ústa nemých! Ó Slovo, ktorým sa všetko stalo, otvor moje ústa, daj mi hlas chvály, aby som vyrozprával všetky dobrodenia Tvoje, ktorými si mňa, Pane, od počiatku zasypal! Veď, hľa, som, lebo Ty si ma stvoril; a od vekov si ustanovil, že ma stvoríš a pripočítaš do počtu svojich tvorov, prv ako si niečo urobil na počiatku, prv ako si rozprestrel nebesá, ešte ani priepasti neboly, ešte si zem nestvoril ani nepoložil základy hôr, a ešte ani žriedla nevyvieraly. Prv ako si stvoril všetky tieto veci, ktoré si urobil skrze Slovo, najistejšou prozreteľnosťou svojej pravdy si predvidel, že budem Tvojím stvorením, a chcel si, aby som bol Tvojím stvorením.

A zdake to mám, Pane najdobrotivejší, Bože najvyšší, Otče najmilosrdnejší, Stvoriteľ najmocnejší a vždy najmilostivejší; aké sú moje zásluhy, aký je

môj pôvab, že sa zapáčilo pred zrakom Tvojej vznešenej velebnosti mňa stvoril? Nebol som, a stvoril si ma; nebol som ničím, a z ničoho si ma urobil niečím. Ale akým niečím? Nie kvapkou vody, nie ohňom, nie vtákom alebo rybou, nie hadom alebo nejakým nerozumným zvieraťom, nie kameňom alebo drevom, nie niečím z takých vecí, ktoré majú len bytie, alebo z tých vecí, ktoré môžu len byť a rásť, ani nie z tých, ktoré môžu len byť, rásť a cítiť; ale chcel si, aby som bol nad všetky tieto veci, ktoré majú bytie, lebo som, a nad tie, ktoré majú bytie a rastú, keďže som a rastiem, a nad tie, čo sú, rastú a cítia, lebo som, rastiem a cítim. A stvoril si mňa skoro rovného anjelom, lebo s nimi som od Teba dostal rozum, aby som Ťa poznal. Ale povedal som, pravda, skoro; lebo oni už majú neutajované blažené poznanie Teba, ja však v nádeji, oni z tváre do tváre, ja cez zrkadlo v hádanke; oni dokonale, ja však zčiasťky.

Svätý Augustín.

Boží hlas v hĺbinách duše Svedomie je s nami všade

Svoje hriechy nemôžem utajiť, lebo nech kdekoľvek idem, moje svedomie je so mnou a so sebou nosí všetko, čo som do neho položil, či dobré či zlé. Živému zachováva, mŕtvemu zasa vracia sverené veci, ktoré prijalo, aby ich strážilo. Ak zle robím, ono je pri mne; a ak sa zdá, že dobre robím a preto sa povyšujem, zasa je pri mne. Je so živým, ide za mŕtvym; všade nevyhnutne je so mnou sláva alebo zahanbenie podľa toho, aké sú sverené veci. Tak, tak vo vlastnom dome a vo vlastnej rodine mám žalobcov, svedkov, sudcov a katov; žaluje na mňa svedomie, svedkyňou je pamäť, sudcom rozum, žalárom vôľa, katom strach, mukou zasa potecha. Koľko totiž bude nezriadených potešení, toľko bude ukrutných múk pri treste; lebo za to sme trestaní, z čoho máme pôžitok.

Svätý Bernard.

Bohatstvá odriekavej duše

2.

Tretí úžitok je ten, že človekovi pribudne veľmi mnoho radostí a potešení vo vôli v časnom poriadku. Veď, ako Spasiteľ vraví, v tomto živote bude mu dané sto za jedno (Mat. 19, 29). Ak si teda odopreš jedno potešenie, Pán ti už v tomto živote dá sto ráz toľko v duchovnom aj časnom poriadku, ako aj za jedno potešenie, ktoré máš z týchto smyslových vecí, budeš mať sto ráz toľko trudu a nepríjemnosti.

Lebo z oka už očisteného, čo sa týka zrakových potešení, má duša potešenie duchovné, k Bohu obrátené vo všetkom, čo vidí, nech je už to, čo počuje, božské alebo svetské. Zo sluchu, očisteného pokiaľ ide o sluchové potešenie, duša má sto ráz toľko potešenia veľmi duchovného a k Bohu obráteného vo všetkom, čo počuje, nech je to, čo počúva, božské alebo svetské; a tak aj čo sa týka ostatných smyslov už očistených. Lebo ako prispievalo našim prvým rodičom vo stave nevinnosti všetko, čo v raji videli a hovorili a jedli, aj na väčšiu lahodu pri nazeraní, keďže mali smyslovú stránku dobre podrobenú a podriadenú rozumu, tak tomu, čo má smysél očistený od všetkých smyslových vecí a, pokiaľ o ne ide, podriadený duchu, hneď od prvého hnutia zo všetkého vyvíera slasť, pôsobená lahodnou pozornosťou obrátenou k Bohu a nazeraním na neho.

Čistému je teda všetko, vznešené aj nízke, k väčšiemu dobru a prispeje mu k väčšej čistote, tak ako nečistému pre jeho nečistotu z obojeho zvyčajne vyvíera zlo. Ale kto nepremôže potešenie vo svojej baživosti, nebude sa tešiť z jasnej trvalej radosti z Boha skrze jeho stvorenia a diela. U toho, kto už nežije podľa smyslu, všetka činnosť jeho smyslov a mohutnosť je obrátená k božskému nazeraniu. Veď podľa správnej filozofie je pravda, že v každej veci jej činnosť zodpovedá bytnosti, ktorú má, alebo životu, ktorým žije. Ak teda duša žije duchovným životom a živočíšný život má umŕtvený, potom je aj zrejme, že sa bude so všetkým bez rozporu v sebe obracať k Bohu, keďže už všetky jej úkony a hnutia sú duchovné zo života duchovného. Z toho vyplýva, že tento človek, keďže už má čisté srdce, vo všetkých veciach nachádza poznatok Boha, dávajúci potešenie a milý, cudný, čistý, duchovný, veselý a plný lásky.

Z toho, čo bolo povedané, vyvodzujem toto naučenie. Dokiaľ človek nedosiahne to, aby mal smysél tak habituálne očistený od smyslového potešenia, že hneď z prvého hnutia bude mať spomenutý prospech, že ho totiž veci hneď budú viesť k Bohu, musí v sebe umorovať potešenie a radosť z nich, aby tak vytrhol dušu zo smyslového života. Keďže nie je duchovný, musí sa obávať, aby azda z používania tých vecí nevyťažil viacej jarosti a sily pre smysél ako pre ducha, keby v jeho činnosti prevládala sila smyslová, ktorá zvyšuje smyslosť a ju udržuje a vychováva. Lebo, ako náš Spasiteľ vraví, čo sa zrodí z tela, je telo, a čo sa zrodí z ducha, je duch (Ján, 3, 6). A na to treba dať veľký pozor, lebo je to naozaj tak. Teda ten, čo nemá radosť z vecí smyslových ešte umŕtvenú, nech sa neopovažuje veľ-

mi využívať silu a činnosť smyslov, pokiaľ sa ich týka, mysliať si, že mu pomáhajú na duchu, lebo duševné sily lepšie budú rásť bez týchto smyslových síl, to jest, keď sa potešenie a bažnosť vo smyslových silách umorí, ako keď sa ho v nich bude používať.

A o bohatstvách vo večnej blaženosti, ktoré zo zapierania tohto potešenia vstúdia v budúcom živote, ani netreba hovoriť. Lebo okrem toho, že telesné vlastnosti vo večnej blaženosti, ako pohyblivosť a jas, budú u takého omnoho znamenitejšie ako u tých, ktorí sa nezaprú, spôsobia aj prírastok podstatnej blaženosti v duši, ktorý zodpovie láske k Bohu, z ktorej sa niekto zaprie v spomenutých smyslových veciach, za každé pomiňajúce a ľahké potešenie, ktoré si odoprie, ako vraví svätý Pavol, v ňom na veky nesmierne dôvažok slávy (2 Kor. 4, 17). A nechcem tu teraz uvádzať ostatné úžitky mravné aj časné a aj duchovné, ktoré vyplývajú z tejto noci, pokiaľ ide o potešenie, keďže sú to skoro tie, o ktorých sa hovorilo pri ostatných, ale vo vrcholnejšom bytí, lebo tieto potešenia, ktoré sa tu odpierajú sú v užšom spojení s prirodzenosťou, a preto si človek ich odpiieraním získa prenikavejšiu čistotu.

Svätý Ján od Kríža OCD.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie

Turíce, sviatok Ducha. Svätý Duch nám dáva, čo je v živote najcennejšie — dobrého ducha! Dáva nám ducha pohotového, verného, čistého, radostného a láskavého. Posväcuje našu dušu a stará sa o nás. Nie je mu jedno, ako zachováme jeho milosti. „Nezarmucujte Ducha Božieho“ (Ef. 4, 30), napomína nás sv. Pavol.

Táto moja zachmúrenosť, skleslosť a zlá nálada nie je práve potešením Ducha Svätého. Som nevďačná, keď sa neradujem!

Aká škoda, takými to maličkosťami zarmútiť Ducha! Aká škoda a aká nerozumnosť!

Dostala som veľkú milosť Ducha Svätého, že toto nahliadnem! Aká som malomyseľná! Ba, či mám preto nariekať, že záhrada je nevypletá alebo hydina nenakúmená? Alebo keby zahynula jedna kačička alebo keď aj všetkých sedem? Či hodno byť pre takú maličkosť znechutený a zarmucovať Ducha Svätého? Aké maličkosti sú to a aké malichernosti, pre ktoré som bývala často znechutená! Ó, viac to už neurobím; veď, čo je to všetko oproti tým milostiam, ktoré ustavične dostávam? Ó áno, chcem slúžiť Pánu Bohu dobrým duchom, verným a silným duchom, radostným, láskavým, vďačným duchom milovať svoju jedinú Lásku!

30. mája. Zas je plno spevu a radosti v mojej duši! Pán Ježiš ma láskavo pritúlil ku svojmu srdcu, a ja som sa ho spýtala: „Kde si bol, Miláčik, smútno mi je bez Teba! Tak sa z Teba teším a tak Ta mám rada!“

„Nevyhášajte Ducha“ (1 Tes. 5, 19). Rezkosť začiatku, oheň nábožnosti môže zhasnúť. Môže, badáme to na každom kroku. Ľudia sa dajú na cestu duchovného života s takými veľkými krokmi, s takou horlivou pobožnosťou, že mnoho ráz by došli za niekoľko rokov na vrchol svätosti. Ale potom prídu malé veci! Zvyklosti, malé nedbalosti, malé ústupky, malé nevernosti. V duši ubýva jemnej citlivosti, pomaly človek ani nebadá, že kde-tu aj chyby robí, potom prídu malé hriechy, potom už zanechá chodníček a ide po dobre vychodenej, pohodlnej, širokej ceste. Áno, sú mnohí, ktorí sa smelo pohnú a dostanú sa do určitej výšky, ale potom zastanú! Aspoň si myslia, že zastali, ale sú vlastne tam, odkiaľ sa pohli. A všetko záleží na tom, akí sme ku maličkostiam. Tí, čo nerobia ústupky, vydržia; čo vždy a vo všetkých malých veciach sú verní, z tých budú svätí a hrdinovia.

Len odo mňa závisí, ktorú cestu si vyvolím. A musím voliť vždy, keď stojím pred dvoma možnosťami, alebo keď dolieha na mňa sebaláska! Budem Ťi vernou, Pane, chcem, aby bolo vo Tvojom srdci mnoho, mnoho radosti!

ŽIVOT

Kresťanská úprimnosť

Bol som na misiách v obci, v ktorej väčšina obyvateľov patrí k luteránom. Tá nižšia vrstva, bývajúca v malých chatrčiach, hlási sa ku katolíkom. Prvá nenahraditeľná podmienka spolužitia v takejto obci je iste snášanlivosť, bez ktorej je nemysliteľný spoločenský život. A presvedčil som sa, že katolíci sú ako mŕtve kamene, do ktorých môžu biť ako chcú, môžu ich provokovať ako chcú, mlčia, neozvú sa, lebo skúsenosť ich naučila, že mlčaním dokážu ešte najviacej. To len preto, že sú chudobní, že sú takrečeno otrokmi tých druhých, lebo keď sa ozvú, prepustia ich zo služby, a kúsok denného chlebička chráni si každý. Spravodlivosť tu nerozhoduje. Nuž to by ešte nebolo nič; zabolí to katolíckeho kňaza, ale si povie: Keď ste vo väčšine, keď ste bohatí, užívajte. Pravda, väčšina všade by mala tvoriť väčšinu, najmä bohatá väčšina. A tu práve presvedčil som sa o straš-

nej neúprimnosti, ktorú musí odsúdiť každý nezaujatý pohan, nielen kresťan. Pre každého kresťana platí zákon: Dajte cisárovi, čo patrí cisárovi. Medzi takéto povinnosti voči slovenskému cisárovi zaradil by som i HG a HM. Je to povinnosť národná, ktorú diktuje prirodzený i Boží zákon lásky k rodu. V spomínanej ebeci túto povinnosť konajú katolíci, ale pod vedením luteránov. A aby to tak strašne nekričalo, v HM máte dvoch luteránskych chlapcov, ostatní katolíci, ale veľiteľ — luterán. Nuž dobre, väčšine patrí primát, ale nielen vo výsadách, vo vedení, lež i v povinnostiach. Nepísal by som o tom, keby tu nekričalo farižejstvo, neúprimnosť a pýcha! Katolíci zas len mlčia, i teraz si musia vymodlikať každý krôčik, každé najspravodlivejšie miestečko, lebo nad nimi sú páni! Hej, páni, v ktorých vrie žľč nenávisťi proti tým, čo neodišli z ovčiarne Kristovej. Ale to mlčanie katolíkov nie je trpné, nečinné. Modlia sa v tichom mlčaní za trpezlivosť a vytrvalosť v dobrom, modlia sa i za tých, ktorí zabúdajú na prikaz kresťanskej úprimnosti a lásky.

Dr. M.

Blahoslavení, ktorí trpia ...

Debatoval som raz s dobrým katolíkom o súčasných pomeroch; hovorili sme o všeličom, a napokon môj dobrý priateľ mi povedá: Pán doktor, v našej Cirkvi tak často sa hovorí o tom, že blahoslavený človek, ktorý trpí. Ja už trpím 52 rokov, no a nikdy som ešte nebol blahoslavený. Trpel pred prevratom, trpí po prevrate, a len pre pravdu, a toto utrpenie nie je akosi honorované. Na takéto otázky treba odpovedať každý deň, lebo môžeme povedať, že väčšina ľudí je v takej situácii, v ktorej utrpenie sa objavuje tak, ako ranný východ slniečka. Ako má kňaz odpovedať na takúto otázku? Zasa skúsenosť učí, že duševnú biedu nemožno liečiť tam, kde sa na teba dívajú hladné oči detí, kde vidíš slzy matky, ktoré sú smutným prejavom veľkého nedostatku. Cirkev nikdy neučila, že utrpenie samo osebe je cieľ, pre ktorý treba žiť. Preto nikto nemôže byť šťastný, blažený, keď trpí stále, lebo človek nie je stvorený pre utrpenie, ale pre radosť. Kristova Cirkev to zdôrazňuje už dva tisíce rokov, keď učí, ako načim užívať pozemské bohatstvá: Bohatstvo zemegule patrí všetkým ľuďom, nielen bohatcom. Na tomto princípe sú postavené pápežské sociálne encykliky, ktoré by sotrelý mnoho slz s tváre ubiedených žien, keby si ich páni všimli. Dajte každému, čo mu patrí, čo mu i P. Boh žičí, a uvidíte, že bude šťastný v malých utrpeniach, bude blahoslavený, lebo pozná, že nie sú jeho životným údelom,

ale iba prechodnou skúškou a prostriedkom pre vyššiu dokonalosť. Kristus Pán teda netvrdil, že blažený je taký človek, ktorý sa nemá na tomto svete dobre, ktorý len živorí, ktorého prehávajú z kúta do kúta. Bolesť, utrpenie v našom náboženskom živote podľa Božieho plánu môže byť len prostriedok na dosiahnutie vyššieho cieľa, nie cieľ sám. A keď život v tomto slzavom údolí je len samá bolesť, samé utrpenie, nezabúdajme na to, že P. Boh nikdy nedopustí na človeka zlo pre zlo, ale pre nejaké dobro. A nás neuspokojuje len to, že nevieme, aké je to dobro, pre ktoré dopúšťa zlo. Odpoveď na túto otázku dostaneme až na druhom svete, kde uvidíme, že pri všetkých životných skúškach Pán sveta chcel len naše dobro, dobro časné i večné, ale predovšetkým dobro večné, pred ktorým musí na svete ustúpiť všetko. Človek, ktorý hľadá na svetové udalosti aj na vlastný život s hľadiska večnosti, vo všetkých životných skúškach uzná, že tým, čo trpia pre spravodlivosť, prisľúbené je kráľovstvo nebeské. Mnohí, pravda, netrpia na svete, mnohí majú to kráľovstvo nebeské už tu na zemi; ale to len preto, že ich pozemské vladárenie, ich pozemská blaženosť je len slávna predohra telesnej i duševnej biedy, ktorá bude ich večným údelom po 70—80-ročnom radostnom, ale nespravodlivom kráľovaní.

Dr. M.

Duchovný elán

V skupine katolíckych ľudí, ktorých ozdobil titulom: inteligent, nájdeme roje jednotlivcov, ktorí sa špecializovali na zvláštny spôsob duchovného života. Aby vraj nehrešili, nerobia nič, lebo keď nič nerobia, nehrešia. Nič ich nezaujíma, na všetko kývnu rukou a pri lepšej vôli aj hlavou. Sami nič nepodnikajú, vravia, že sa to nevyplatí, ale pravda je, že nepodniknú nič preto, lebo nevedia alebo nechce sa im. Tých výbojnejších v apoštolskom živote kritizujú alebo sa im vysmieávajú, že vraj sa drú a nemajú z toho dokopy nič. V náboženskom živote merajú všetko podľa toho, koľko to vynáša. Nič na svete nerobí sa tak, ako si to oni želajú, preto sa utiahli do zátšia predčasnej alebo i zaslúženej penzie, žijú z lásky Božej a tešia sa na lepšiu budúcnosť. Nevidíte ich priložiť ruku k súčasnej náboženskej práci, nehovorím o obeťiach, tie nepoznajú, ale vyhýbajú sa i takým povinnostiam, ktoré sú spojené s ich stavovským povoláním: Rob dobro v prostredí, v ktorom žiješ. Odčiať tá náboženská pasivita? Myslím, že u väčšiny je to podpriemerný súkromný život duchovný, lebo kto v duši nábožensky živorí, ten sa nerozohne, nezapáči

pre vyššie hodnoty. Sami duševne hnijú, preto nijako ich nemrzí, keď svet hynie v bahne náboženskej fahostajnosti a naturalizmu. To sú katolíci bez vonkajšieho náboženského elánu len preto, že im chýba ostrý prúd vnútorného života, ktorý by ich uviedol do pohybu. Pre nich stačí, keď si odsedia na prvých miestach pri náboženských akademiách a slávnostiach, zapíšu sa i do nejakého náboženského spolku, ktorý veľmi nepropaguje babskú zbožnosť, objedajú si i nejaký ten katolícky časopis, lebo kultúrny človek nepočúva len rádio, ale tiež číta. Ale je tu aj druhá skupina múdrych katolíkov, ktorí nerobia nič preto, že sa im nechce. Náboženski leňosi! Tí sa vyhovávajú: Načo by som sa miešal do všetkého, načo by som sa drel, keď nikto ti to neuzná?! Nuž keby každý dnes takto hovoril, potom by sme zahynuli všetci! Koľko roboty sa zmešká vo farnostiach, vo spolkovom živote a vôbec v spoločenskom živote pre lenivosť múdrych katolíkov. I tí sú bez náboženského elánu! Keby v ich duši horela láska k Bohu a k blížnému, nemohli by sa nečinne dívať na biedu brata. Preto, nekritizujme, ale priložme ruky ku pluhu! Obrobme najprv vinicu svojej duše, aby na nej mohol rásť elán katolickej horlivosti a apoštolátu. Dr. M.

Stigmatizovaná v Severnej Amerike¹

Nedávno dostala sa mi do rúk zpráva o stigmatizovanej Márii Ružene Ferronovej v Severnej Amerike. Jej život má mnoho spoločného so životom známej Terézie Neumannovej. Pochádza, práve ako spomína Terézia Neumannová, z početnej rodiny. Narodila sa ako desiate dieťa sedemnástčlennej robotníckej rodiny dňa 24. mája 1902 v St. Germain de Grantham, Quebec v Kanade. Jej rodičia sa neskôr presťahovali do Spojených štátov amerických. Jej utrpenie sa začalo po náhlom prechladnutí, po ktorom nasledovala silná chrípka a ochradnutie pravej ruky a ľavej nohy. Jej stav sa zhoršoval, a ona bola trvalo priputnaná ku lôžku. Potrebnej útechy dostalo sa jej od duchovného vodcu, ktorý bol asi konnersreuthským Naberom č. 2. Jeho pomocou ľahko znášala svoje utrpenie a privinula sa láskou k Ukrižovanému. R. 1925, kedy Terézia Neumannová dostala na rukách a nohách stigmy, objavily sa na jej tele znaky po bičovaní. R. 1927 v pôste aj ona bola stigmatizovaná. Začiatkom r. 1928 dostala jazvy po trňovej korune, a v pôste r. 1929 otvorila sa jej rana na boku. Niečo neskôr začaly jej oči roniť krvavé slzy. Okrem týchto zjavov vidíme u nej aj iné mimoriadne dary, s kto-

¹ Refer. Dr. R. W. Hynek.

rým; sa stretáme u konnersreuthskej trpiteľky, ako: videnie do dušíc, predvídanie rozličných vecí, čítanie golgotských múk, extázy a pod. Na jej prosbu však Spasiteľ neskôr odňal od nej tieto dary a ponechal jej iba jazvy po trňovej korune. Na jej orodovanie boli urovnané napr. národnostné nedorozumenia medzi katolíkmi v diecéze Providence v štáte Rhode Island. Jej modlitby vyprosily mnohým dar obrátenia. Zomrela 11. mája 1936 v povesti svätosti a jej úcta sa udržala dodnes. fr. Columbanus B a b o r, O. F. M.

LITERATÚRA

Najnovšie knihy nakladateľstva BONIFACIUS-Druckerei GmbH., Paderborn

MANNES D. KOSTER: Ekklesiologie im Werden, 1940, str. 170, viaz. RM 3.30. V posledných časoch rastú takrečeno traktáty o Cirkvi, množia sa štúdiá, ktoré chcú objasniť, aký vedecký charakter má traktát o Cirkvi. Niektorí kladú dôraz na jeho apologetickú stránku a omedzujú sa na čiru obranu božského pôvodu jednej Cirkvi proti bludárom. Takýto ráz majú staršie príručné učebnice. Iní zase študujú sakrálny ráz „Božieho ľudu“ (Cirkvi), a hľadajú teologickú definíciu Božieho kráľovstva na zemi. Kto chce pochopiť Cirkev v pláne Božom, musí poznať jej začiatok a cieľ. Pravda o Cirkvi je skrytá v samom živote Cirkvi, preto, kto ju chce poznať rozumom osvieteným vierou, musí pochopiť Cirkev v celku, musí poznať jej život, jej vonkajšie prejavy i jej pozemský cieľ. Táto štúdia je výsledkom 12-ročnej vedeckej práce, a si zaslúži, aby ju preštudovali najmä tí, ktorým je venovaná: theologiae amicis. Toto dielo patrí medzi najlepšie v posledných časoch. — im —

GUSTAV KAFKA: Naturgesetz Freiheit und Wunder. 1940, str. 123, viaz. RM 4.20. Akosi zdedená viera v Boha Stvoriteľa bola pre niektorých prekážkou poznať mimoriadny zásah Boží do prírody, najmä keď išlo o človeka obdareného slobodnou vôľou. Autor tu rieši problémy, ktoré sú už dávno majetkom osvedčenej scholastickej filozofie: Sloboda, zázrak a veda, poznanie zázraku z účinkov, ktorý môže spôsobiť len prvá Príčina, Boh, atď. Jednako mnohé postrehy sú zaujímavé. Nie preto zázrak je zázrakom, že človek tomu verí, ale verí preto, že takýto účinok, ako je zázrak, mohol vykonať len Boh. Vo svetle prirodzeného zákona hovorí tiež o telepatii, telekinézy, sugescii, autosugescii a o tajomstve. — im —

JOHANNES HASSFELD: Vom Reiche Gottes. 1940, str. 120, viaz. RM 2.70. Kniha pre kazateľov. Sú to pôstne kázne autora v paderbornskom dome. Jednotlivé témy sú tak spracované, že možno z nich vybrať látku pre kázne sviatočné, pre triduá, primície, kňazské jubileá a pod. Majú konferenčný ráz, a je v nich shrnutá takmer celá náuka o kráľovstve Božom, o sviatostiach a o siedmych prosbách Otčenáša. Kázne sú časové, ale treba ich študovať. Odporúčam.

NORBERT ROCHOLL: Heilige Sendung. 1940, str. 184, viaz. RM 2.10. Rochollove knihy poznajú dobre kat. nemecké ženy, lebo patria medzi tie najrozšírenejšie. V pritomnej knihe shrnul autor 26 obširných článkov z rôznych časopisov v jeden logický celok. Vedie kat. ženu s kroka na krok v šľapajach cirkevného roku, a ukazuje, čo dáva Cirkev žene, manželke, matke v každom cirkevnom období. Túto knihu by som pomenoval ročítými duševnými cvičeniami pre ženy. Z najhlbších a z najživotnejších prameňov sýti Cirkev duše našich žien, keď vedú a chcú žiť s Cirkvou. — im —

NORBERT ROCHOLL: Vom Laienpriestertum. 1940, str. 183, viaz. RM 3.60. Jeden učení a nábožný laik-katolík mi raz povedal: Keď sme kat. akciou, keď sa zúčastňujeme na Kristovom kňazstve, nuž nie sme tu len preto, aby sme kňazov poslúchali, ale máme aspoň čiastočné právo rozhodovať. V kat. Crkvi bol vždy jasný rozdiel medzi hierarchiou a veriacimi, medzi kňazstvom a laikmi, ale nebolo vždy jasné východisko ich spolupráce. Dnes vieme dobre, že bez činnosti laikov nedokážeme v pastorácii takrečeno nič. I „Ecclesia laicorum“ musí niečo povedať. A tu zas Nemci majú takého Rocholla, ktorý vie vystihnúť, kedy a čo treba povedať. Túto vzácnu knižku odporúčam našim kňazom, ktorí vychovávajú laikov pre Kat. Akciu. Ale i skúsenejší laici sa obohatia, keď si dielo preštudujú. — im —

JOSEPH BERNHART: Der Cyperwein. 1940, str. 176, viaz. RM 3.90. B. vydáva nové opravené vydanie zbierky básní najlepších nemeckých mystikov. V obširnom úvode zaoberá sa mystickým výrazoslovím, čo je nesmierne dôležité pre pochopenie obsahu básní. Texty sú zostavené priehľadne, a mnohé filologické poznámky a vysvetlivky obľahčujú preniknúť miestami dosť nejasný význam poniektorých výrazov. V zbierkach sú básne všetkých nemeckých mystikov až po Angela Silézia. — im —

PAUL SIMON: Der Kreuzweg unseres Herrn. 1941, str. 124, viaz. RM 3. Pozemský príkladný život božského Majstra ostane navždy živou a naj-

dokonalejšou školou kresťanského života. A kresťanský svet chcel si tento život akosi makatefne znázorniť. Svedčia o tom bohaté maliarske, sochárske a rezbárske pamiatky na celom svete. Križová cesta je tiež obrazná škola nášho života. V tejto knihe podáva autor krátke rozjímania o živote Kristovom a pritom poukazuje na praktický význam prežívania Kristovho života v živote kresťanskom. Knížočku odporúčam na rozjímanie. Sú v nej tiež myšlienky k póstnym kázňam. — im —

M. G. LENZ: *Der Aufstieg*. 1940, str. 115, viaz. RM 2.70. Na horu vystupujú traja priatelia: umelec, básnik a filozof. Krása prírody ich takrečeno núti rozmýšľať a hovoriť o vážnych veciach. Shodnú sa v názoroch? Rozprávajú o osude, o milosti, o vine, o poznaní, o kráse, o Bohu, o Cirkvi. Životné, často spletené problémy sa im objasňujú až na vršku hory. Hora je symbol nadprirodzeného usudzovania vo svetle sv. viery. Knihu nech si prečítajú ľudia, toho istého povolania ako traja spomínaní. — im —

JAN DOKULIL: *Lidský život*. Básne 1940. Edícia Harfa I., Bohuslav Rupp, Praha, za 20 a 32 K. Tlmočník cirkevných hymien v českom znení, básnik Križových dní a tajomných zákonov ľudského Slova poslal nám na recenziu svoju tretiu knihu básní, ktorú napísal výstižne: *Ludský život!* Sú to drahé, bolestne a s láskou dozreté plody ducha, ktoré tak zriedkavo dozrejú na poliach poézie. Verše písané srdcom. Ľúbeznosť a zrelosť výrazová a myšlienky zrkadlí sa v nich ako pečať nebeského posvätenia na prísnom a s oddanosťou spríbuznenom živote. To vidieť najmä na veršoch: Rok za rokom, Paškál, Rozjímanie pri jasliach, Zvestovanie, a najmä na spevoch velebného rytmického rozpätia: Očistec a Znovu. Dokulil po Zahradníčkovi sadi najbohatšie a najplodnejšie zrná do zeme obdivovanej českej modernej poézie, a niet sa čo diviť, že ich výkvet vie uchvacovať svojou krásou. — jh.

JOSEF A. JUNG MANN: *Gewordene Liturgie*. Verlag F. Rauch, Innsbruck/Leipzig, 1941, str. 356, viaz. RM 6.80. Mnohí nechápu význam a hodnotu katolíckej liturgie preto, že nepoznajú jej dejinný vývoj a základ. Naša liturgia cez storočia sa podrobila rozličným vonkajším zmenám, ktoré vyžadovala potreba čias. Cirkev svätá nikdy nelipla na neodstrániteľnosti niektorých vonkajších prívěskov, ale vždy bedlivo strážila posvätné formy, ktoré dvíhajú myseľ človeka k pochopeniu tajomstiev viery. Preto život liturgický dobre pochopí len ten, kto pozná prameň liturgie. Táto kniha je písaná na historickom podkla-

de, a v tom spočíva jej prednosť. Okrem toho vecne je v nej vysvetlená sv. omša a sviatky celého cirkevného roku. Zaraďujem ju medzi najlepšie liturgické štúdie. — im —

Univ. doc. Dr. ŠTEFAN POLAKOVIČ: Slovenský národný socializmus. Nákladom gen. sekr. HŠLS, Bratislava 1941, str. 157, Ks 20. Myšlienkové sociálne smery, ktoré rysujú horizont budúcej Európy, rozkývaly i u nás mozgy mnohým ľuďom. Pravda, kto pozná našu slovenskú minulosť, aspoň v prvej chvíli zdržal sa úsudku, nevedel sa rozhodnúť ani pro ani contra. Išlo o národný socializmus. Ľudia, ktorí boli zvyklí prijímať všetko tak na lopate, nevedeli, čo ten národný socializmus je, lebo nikto ho nedefinoval, lebo nevedel. V chaose mienok a debát jasné slovo povedala hlava štátu. Treba bolo ďalej určiť, či ten národný socializmus posilní alebo zničí korene, z ktorých sme vyrástli. Prichádza Dr. Polakovič a dáva odpoveď na tisícere otázky, ktoré v dnešných časoch zaujímajú najmä katolíka. Polakovič bystrým okom pozrel na terajšiu situáciu a vo svetle našej kresťanskej tradície povedal, čo načím robiť dnes, ba do určitej miery načrtol nám aj budúcnosť. I táto kniha docenta Polakoviča je vzácny prínos do slovenskej spisby, lebo máme málo takých ľudí, ktorí by vedeli povedať mužné slovenské slovo vo všetkých okolnostiach. Pravda, ide o slovo vedca sociologa, u ktorého láska k rodu s hlbokým vedeckým vzdelaním tvorí nerozlučiteľnú jednotu. Knihu Dr. P. mal by si prečítať každý Slovák-inteligent.

ALMANACH SPOLOČNOTI JEŽIŠOVEJ na jubilejný rok 1940. Vydal Posol v Trnave, str. 222, cena viaz. neudaná. Rehoľa P. jezuitov oslavuje 400-ročné jubileum. Z novín i z rozhlasu vieme, že toto jubileum oslavuje sa na celom svete. A právom. Veď neoslavujeme jezuitov, ale ich vojenskú prácu v Cirkvi Kristovej, ktorú fažko shodnotiť. A ich práci musí sa pokloniť celý svet. I naši slovenskí jezuiti vydali Almanach, v ktorom vystupujú pred slovenskú verejnosť ako veľkí oráči katolíckej podtatranskej zeme. Niet, vari, oboru, v ktorom by neboli pracovali, preto i náš národ je im vďačný. Tento krásny Almanach odporúčame všetkým, lebo je to zlatá kniha mravčej práce Pátrov jezuitov nielen u nás, lež na celom svete. K jubilujúcej Spoločnosti pripojuje sa i rodina Smeristov. — im —

PAVOL SPIŠÁK: Chváľme Boha. Nakladateľstvo kníhtlač Andrej v Prešove, 1941, str. 377. Neraz si prišiel na východe štátu na bohoslužby do ruskej cirkvi a netrpezlivo si čakal, kedy to už

skončia, lebo takmer nič si nerozumel. A jednako obrady východnej Cirkvi sú také krásne a tak úzko srástly s našou slovenskou dušou. Chýbala nielen našim gréckokatolíkom, ale i nám knižka, ktorá by nám priblížila krásu východnej liturgie. Spišák svojou knižkou zaplňuje citefnú medzeru a dáva nášmu ľudu modlitebnú knižku v slovienskom i slovenskom jazyku. Nájdete v nej všetky modlitby, ktoré sa používajú vo východnej liturgii i v súkromnom živote gréckokatolíkov. Za túto knižku Spišákovi ďakujeme a odporúčame ju všetkým. — im —

CESARE ORSENIGO: Život a dielo sv. Karola Boromejského. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave, 1941, str. 355, cena broš. Ks 40. Sv. Karol Boromejský bol typ veľkého reformátora v Cirkvi svätej. Povedali by sme, že preto, lebo ako mladý človek bol karieristom. Ale intímny život tohto svätca prezrádza nám hlboké príčiny úspechov nielen v akejsi diplomatickej pastorácii, lež i vo farskom a malomestskom vedení duší. Bol to muž Boží, a vedený Duchom Božím mohol reformovať všetko. Karol Boromejský bol duchovný karierista, lebo nikdy sa nespokojil s náboženskou malorysťou, ale každodenne túžil po výšavách kresťanského života. K týmto náboženským výšavam priviedol mnohých. Ako? Dočítate sa v tomto krásnom životopise. — im —

BOHUMIL SPÁČIL: Psallite regi nostro. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1941, str. 374, broš. Ks 50. Nevyčerateľný zdroj posily a útechy najmä pre kňaza je zaiste sv. Písmo. No a máme mnoho možností hľadať o pravdách Pisma najmä vtedy, keď sa modlíme breviár. Ale neraz breviár nedá nám to, po čom túžime. To iste nie preto, že by žalmy boli chudobné na duchovné krásy, ale preto, že ich nevieme nájsť, že žalmom nerozumieme. Autor podáva v tejto knihe historicko-mystický výklad prvých 50 žalmov pre kňazov. Knihu odporúčam všetkým oltárnym bratom; rozjímania sú dobré. — im —

Dr. JOZEF GROSS: Výstup duše k Bohu. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1940, str. 226, broš. Ks 18. Úvahy sú písané pre rehoľné sestry, ale môžu poslúžiť každému. Autor má široký rozhľad v asketicko-mystickej spísbe, mnoho skúsenosti, a preto mohol napísať akúsi príručku duchovného života. Jednotlivé kapitoly, na pohľad náhodilé, sú pekne logicky spojené a tvoria súladný celok. V českej náboženskej literatúre je to pekný duchovný prínos. — im —

H. MARCON: Licht in der Finsternis. Verlag Ars Sacra J. Müller, München, 1941, str. 125. Sv. omša, krížová cesta, sv. ruženec a litánie, to sú

modlitby, s ktorými katolik žije. Jediná myšlienka pri sv. omši môže byť pre človeka vzpruhou v každo- dennej práci. Autor v knižočke chce ukázať, ako na- čím využívať duchovné bohatstvo, skryté v týchto po- božnostiach, ktoré majú byť svetlom v temnotách po- zemského života. — im

MUTTER JANET E. STUART: Christus froh. Verlag Ars Sacra J. Müller, München 1941. Malý vý- bor z listov J. Stuartovej. Tieto listy prezrádzajú osob- né skúsenosti, zápasy, radostné i bolestné chvíle au- torky. Hlbala nad tým, aké právo má na nás P. Boh, rozmýšľala o viere, o Božej vôli, o ľútosti atď. Čo deň doniesol, to využívala pre svoje duševné dobro v du- chu odovzdanosti do vôle Božej. — V tom istom na- kladateľstve vyšlo: H. J. STEUART: Des Men- schen letzte Liebe, str. 125. Knižočku by som odporúčal našim paniam. Je to krátky výklad du- chovného života, o jeho prameňoch, prostriedkoch a cieľi. Matka, ktorá je zamestnaná výchovou deti, nájde v týchto krátkych úvahách veľa útechy. — im -

JOHANN KLAUSER: Wie die Welt ent- stand. Verlag Benzinger, Einsiedeln/Köln, 1941, str. 27, RM 1.15. Autor žil dlhé roky v horách zapad- nutej švajčiarskej dediny a z prírody naučil sa pozná- vať krásu Božieho diela. Úvahy, ktoré napísal, majú mládeži ukázať, že živá i neživá príroda je tu preto, aby pomohla duši vystúpiť k nestvorenej kráske, k Bohu. A podarilo sa mu to. Nie násilne, ale primerane chápaniu mladého človeka otvára krásu ríše nad- hviezdnej, ktorá musí každého očarovať. — im —

AL. MUSIL: Kresťanské Cirkve nyněj- šího orientu. Nakl. Velehrad, Olomouc 1939, str. 141, broš. Ks 20. Veľký znalec Orientu, Musil, po svojich mnohých spisoch dáva v tejto knihe prvú sústavnú štúdiu o cirkvách dnešného Orientu. M. pozná z dlhej skúsenosti jednotlivé cirkvi, ich boho- službu, zriadenie a správu, pozná odbornú literatúru a vie tiež ťažiť zo stáleho sledovania súčasných uda- lostí. Knižka po historickej i vieroučno-liturgickej stránke je veľmi zaujímavá, lebo dáva jasný prehľad o tom, kde boly príčiny roztržiek medzi Rímom a Caři- hradom, ale poukazuje i na ohnivo, ktoré i teraz je schopné obidve cirkvi spojiť. Kniha pre historikov.

Dr. MATYÁŠ LAROS: Duše Svätý, osveť nás! Nakl. Velehrad, Olomouc 1940, strán 121, broš. Ks 15. Autor chce vysvetliť význam sviatosti birmovania ako sviatosti všeobecného kňazstva a apo- štolského ducha pre dnešok. Známe sú už Larosove kázne, v ktorých chce priblížiť modernej duši vzne- sené pravdy evanjelia. Niektorí prirovnávali jeho káz-

re kázňam Dr. T. Tótha, ale nemyslím, že plným právom. I táto zbierka má mnohé krásne postrehy, nájdete v nej praktické a hlboké myšlienky pre kázne, ale nezdá sa mi, že by tou knižkou bola obohatená česká homiletická literatúra. Pravda, všeobecný úsudok nech podajú tí, čo ju použijú pri príprave na kážeň. — im —

DOMINIK THALHAMMER: O lidech na druhém břehu. Nákl. B. Rupp, Praha 1940, str. 102, broš. Ks 16. Informovať našich laikov o rehoľnom živote je iste chvályhodné. Vieme totiž zo skúsenosti, že niekto by povedzme vstúpil do kláštora, ale o kláštornom živote má strašné predstavy, preto radšej nejde, žije vo svete. Treba poznať rehoľný život v celku, jeho cieľ, prostriedky, potom oceníme i obeť rehoľného života. To mal na mysl autor, keď písal túto knižku. Pravda, všetko posúdil podľa pravidiel a života Spoločnosti Ježišovej, ako by to bola najdokonalejšia rehoľa v Cirkvi svätej. Potom nemá správny názor o rozdelení reholí, a čomu to pripisovať? Kniha je nekritická, lebo v Božej Cirkvi účinne a požehnané pracujú vyše tisíc rokov aj iné rehole okrem Spoločnosti. — im —

K návštevám Najsv. Sviatosti oltárnej poslúži vám knižočka: Duše Kristova, od talianskeho autora „Eucharistických iskier“. Sú to rozjímania na modlitbu sv. Ignáca: Duša Kristova, posväť ma. Dostať v Nakl. Velehrad v Olomouci za Ks 8. — im —

V dominikánskej edícii Krystal v Olomouci, vo zbierke Víťazové, vyšly nasledujúce životopisy: JILJÍ DUBSKÝ OP.: Eduard Brynych, biskup kráľovohradecký; MICHAL CHALOUPKA OP.: Sv. Ružena z Limy, sestra 3. rehole sv. Dominika. Mladým literárnym atlétom zo srdca gratulujem. Bratia, držte sa, z vašej práce sa radujeme. Ďalej: FR. THEOFIL: Sv. Klement Hofbauer, apoštol Viedne; P. VAVŘÍNEC RABAS, O. M. Cap.: Sv. Vavrinec z Brindisi. Každý sväzok stojí Ks 4. — im —

Nakl. Vyšehrad, Praha II., Karlovo nám. 5, vydalo tieto brošúrky: PHC. ZUZANA KOTÍKOVÁ: Katedrála sv. Víta. Brož. Ks 10. Stručné dejiny svätovítskeho chrámu, ktorý je ozajstnou klenotnicou Česka. — Dr. RUDOLF ROUCEK: Křivoklát, brož. Ks 9. Tiež stručné dejiny hradu, s ktorým úzko súvisia dejiny českého národa. — Dr. OLDŘICH ALBRECHT: Cesty národního hospodářství, brošované Ks 3.60. Na základe slávnych štúdií národohospodárskych podáva autor teóriu pre nové národné hospodárske podnikania. — im —

Priateľom Smeru, ktorí nám získajú aspoň piatich nových odberateľov, pripravujeme milé prekvapenie z asketicko-mystickkej spisby. Boli by sme radi, keby bolo čím viacej takých, ktorým by sme mohli gratis poslať túto novinku. Dajte sa preto do roboty a získajte nových priateľov našej revue.

Dominikáni. Viacerí študenti prosia písomné informácie o našej reholi. V liste nemôžeme napísať všetko, čo by mali vedieť o dominikánoch. Ale máme krásnu informačnú knižočku, ktorú posielame študentom zadarmo. Tam sa dozviete o dominikánoch všetko. V našom podnikaní spoliehame na pomoc Božiu, ale čakáme tiež na veľkodušných mladíkov študentov, ktorí by nám podali ruky ku spolupráci. Na Slovensku je toľko nepreorananej pôdy, najmä v obore nábožensko-kultúrnou, a tu chceme pracovať v duchu Anjelského Učiteľa sv. Tomáša Akvinského. Do tejto práce voláme študentov, ktorí z bohatstva svojej duše chceli by raz rozdávať chlieb života podtatranským bratom. **MATURANTI**, hláste sa v redakcii **SMERU!** **SMERISTI**, upozorníte na našu rehoľu študentov, ktorí by chceli s nami pracovať, ktorí by chceli byť dominikánmi.

U. Ž. Keď nemáte náš osobný šekový vplatný lístok a chcete podporiť Smeristický tlačový fond, ľahká pomoc. Kúpte si za 5 hal. bianko šekový vplatný lístok a napíšte tam číslo nášho šekového účtu 6181, a vaša podpora k nám príde.

F. C. SMERISTICKÉ hnutie vyrastá naozaj z Božej milosti. Netajím, že hmotné prostriedky nemáme, ale nechýba nám účinná pomoc Božia. Myslím, že tomu najlepšie rozumujú tí, čo **SMER** odoberajú, ale nevyrovnávajú dlžobu; myslia si totiž, že my máme neznámy patent na finančné zázraky. Ten patent nemáme, ale máme veľkú trpezlivosť a veríme, že **SMERISTI** na svoju predplatiteľskú povinnosť nezabudnú.

K. W. Pán Boh vás neurčil na to, aby ste posuďovali život svojho miestneho duchovného. Viete vy, prečo tak robí a nie tak, ako vy si to myslíte? Nie, nesúďte; a nebudete súdený. On sám sa bude zodpovedať zo svojho života večnému Sudcovi, nestarajte sa preto, čo bude potom... Teraz je vašim predstaveným, zastupuje Krista, a kto jeho poslúcha, poslúcha Krista samého.

A. L. Uznávam, že je to smutná vec, keď vonkajší život verejného činiteľa je čírou oportunistickou formalitou. Najhoršie je, že takí ľudia si myslia, že každý člen národa je presvedčený o ich „katolicizme na betón“. Horkýže, veď v každej krčme sa poverá, ako žijú. No ale takí nikdy nezachránili ani Cirkev a nezaslúžili sa, veru, o národ, lebo keď sa nacicali výživnej krvi z tela verných, dobrovoľne odpadli. Odišli do ústrania a tam si vydychujú, zažívajúc na-

sbierný tuk. Nuž tak bude aj s tými katolikmi ktorí Krista potrebujú len pre kariéru. Ti raz počujú slová: Beda vám, farizeji...

L. Š. Farár v. v. nám napísal: Ku slávnemu dňu vášho vynikajúceho svätého prijmite moje srdečné pranie, aby večné SLOVO na orodovanie sv. Tomáša zabezpečilo vám dostatok hmotných prostriedkov práceschopného zdravia, hlbokej inteligencie a silu svätej vôle, žeby ste mohli s veľkým výsledkom pracovať ad redigendum omnem intellectum in captivitate Christi.

L. O. Zdá sa mi, že ste presvedčený o svojej nenahraditeľnosti vo spoločnosti. Viete, že sú aj takí ľudia a bývajú to zvyčajne starí, čo si myslia, že ten mladý nevie ani krížom slamy preložiť. Preto robia samé všetko. V noci nespla, cez deň behajú sem a tam, zachraňujú situáciu, lebo bez nich prestal by sa svet točiť okolo slnka. Nepatríte hádam medzi nich? Nuž, najúčinnejší liek by vari bola kresťanská akromnosť, ktorá nič nepodniká nad osobné sily. Potom, keď sa miešate do všetkého, keď chcete vedieť o všetkom, keď musíte prečítať všetky noviny a vypočuť všetky správy zo všetkých európskych i námorských rozhlasových staníc, povedzte mi, ako môžete rozprávať o duchovnom živote? Zredukujte svoje terajšie požiadavky nie na minimum, lež na minimálne maximum, a ostane vám čas aj pre dušu. Potom vám napíšem, čo máte robiť.

H. D. Ťažko presvedčiť niekoho o tom, že žiť duchovným čiže náboženským životom je povinnosť každého kresťana. U niektorých je to zatvrdilosť. U iných lenivosť, zbabelosť, lebo nechcú sa zrieť ničoho, nič nepodniknú, aby sa neprebudili z omamujúceho spánku náboženskej ľahostajnosti. Burcujte, napomínajte, a hlavne poučujte príkladom! Váš príklad nech je stálym výkričníkom, zdôrazňujúcim nevyhnutnosť reformy života tých ľudí, ktorí žijú s vami a ktorí duchovne hnijú.

Na tlačový fond prispeli: R. Formánek, kanonik, Nitra 30 Ks; po 20 Ks: P. Maxoň, Bratislava; Dcéry Božského Vykupiteľa, Prešov; J. Kohút, Kláštor pod Zn.; G. Kokodičová, Trenčín; po 10 Ks: M. Úradník, Soblahov; A. Trnovská, Bratislava; po 5 Ks: R. katolícky úrad V. Borové; A. Vlčko, Topoľčany. Všetkým Pán Boh zaplať!

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. L. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod č. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelka a spol., Trenčín.

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 7

O B S A H : Garrigou-Lagrange: Odovzdanosť dôveru júca Prozreteľnosti, 289. Chura: Sociálna starostlivosť — katolícka povinnosť, 29. J. Müller: Prečo sa zdokonaľovať?, 29. Soukup: Priateľ otvára, 302. Likavský Eva, 306. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 310. V. Müller: Apoštolskosť katolíckej Cirkvi, 312. Friethoff: Božia Matka 316. Do výšav, 321. Život, 323. Literatúra

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo žeku 6181.

ZMENY ADRIES. Prosíme našich čitateľov, aby nám zavčas oznámili zmenu adresy. Tí, čo nedostávajú SMER na správnu adresu, nech nám to tiež oznámia. Niektorí, hádam, nedostali posledné alebo predposledné číslo. Mohlo sa to stať, lebo naša administrácia mala určité technické ťažkosti. Preto prosíme za prepáčenie. Ak ste niektoré číslo nedostali, reklamujte.

Dakujeme tým smeristom, čo nám poslali nové adresy. Pravda, tých apoštolov doposiaľ nie je toľko, aby sme ich mohli odmeniť súkromným knižným výťažkom. I taký súkromný náklad predpokladá aspoň sto horliteľov, ináč sa nám nevyplatí tlačiť čo len malú brošúrku. Dajte sa do roboty všetci. Je september, prídu noví kolegovia a kolegyně do škôl, do úradov. Nuž poučte ich o smeristickom hnutí, dajte im prečítať SMER, získajte ich za členov našej rodiny. Keď potrebujete propagačné čísla, len napíšte, vďačne Vám pošleme toľko, koľko budete potrebovať.

1. a 3. číslo SMERu je už celkom rozobrané. Tieto čísla nereklamujte, nemôžeme ich poslať ani novým smeristom.

Predplatné. Vyrovnajte dlžoby, ináč zatažujete prácu redakcii.

Vyšší náboženský kurz.

Naša katolícka slovenská inteligencia musí poznať praktičnosť zjaveného učenia, keď chce zasiahnuť do víru súčasného života. A musí zasiahnuť, lebo káže jej to láska k bližnému. V každom čísle Smeru naj-

Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti.

2.

V čom sa máme odovzdať božskej Prozreteľnosti?

Keď sme sa prispôbili zásadám, ktoré sme práve vyslovili, keď sme spravili všetko, čo nám káže boží zákon a kresťanská opatrnosť, svoju odovzdanosť musíme na všetko vzťahovať. Čo to značí? Najsamprv na celú budúcnosť, na to, čo budeme zajtra, za dvadsať rokov a neskoršie. Musíme sa odovzdať Bohu aj pre prítomnosť, v ťažkostiach, v ktorých môžeme byť v prítomnej chvíli; odovzdajme božskému milosrdenstvu aj svoju minulosť, svoje skutky a ich následky.

Musíme sa Bohu odovzdať aj v tom, čo sa týka tela: zdravie alebo choroba, aj v tom, čo sa týka duše: radosti a utrpenia, či už krátko trvajú alebo dlhý čas. Musíme sa odovzdať Bohu, keď ľudia sú k nám láskaví, aj keď sú zlomyseľní. „Keď Boh za nás, vraví svätý Pavol, kto proti nám? Ten, ktorý ani svojho vlastného Syna neušetril, ale dal ho za nás všetkých, akože nám s ním nedal i všetko?... Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Trápenie? alebo súženie? alebo hlad? alebo nahota? alebo nebezpečenstvo? alebo prenasledovanie? alebo meč?... Presvedčený som, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani mocnosti, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mohutnosť, ani vysokosť, ani nijaké iné stvorenie nebude môcť odlúčiť nás od lásky božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, Pánu našom.”¹ Či je dokonalejšia odovzdanosť

¹ Rim. 8, 31-39.

vo viere, nádeji a láske? Odovzdanosť v tom, čo sa týka svetových prevratov, premien, ktoré ho môžu mocne narúšať, odovzdanosť v tom, čo sa týka žitia a smrti, hodiny smrti a príjemnej alebo násilnej okolnosti, v ktorej naposledy vydýcheme.

Žalmy vravia to isté: „Bojte sa Pána, lebo tí, čo sa ho boja, nemajú nedostatku. Boháči trú biedu a hladujú; ktorí však hľadajú Pána, tým nič nechýba.² Aké veľké je množstvo tvojej dobroty, Pane, ktorú si zachoval tým, čo sa ňa boja! Dokazuješ ju tým, čo dôverujú v teba... Skrývaš ich pred vzbúrou ľudí, pred škriepivými jazykmi.”³

I Job to hovorieval: „V horkostiach ostáva moje oko. Vysloboď ma, Pane, a postav ma vedľa seba, a nech hocaká ruka bojuje proti mne.”⁴

Tak sa odovzdala Bohu poctivá žena Zuza, Helciova dcéra, ako sa vraví v Danielovej knihe.⁵ Keď ju dvaja starci bezočivo zhanobili, zvolala: „Večný Bože, ktorý poznáš tajné veci, ktorý vieš všetko prv, ako by sa stalo, ty vieš, že krivo svedčili proti mne. Hľa, umieram, hoci som nič neurobila z toho, čo títo zlostne vymysleli proti mne.” Pán vypočul modlitbu tejto vznešenej ženy, ako proroctvo vraví. Keď ju viedli na smrť, Boh vzbudil ducha mládenca Daniela. Tento mocne zvolal: „Ja som nevinný od jej krvi.” Všetok ľud sa k nemu obrátil a povedal mu: „Čo je to za reč, ktorú si povedal?” Vtedy mladý Daniel, Bohom nadchnutý, ukázal, že obidvaja žalobcovia krivo svedčili; odlúčil ich, vypytoval sa ich oddelene pred ľudom, a keďže si protirečili, proti svojej vôli dokázali, že luhali.

* * *

Aký životný záver z toho vyplýva? Keď urobíme, čo môžeme, aby sme splnili svoje

² Z. 33, 10-11.

⁴ 17, 2-3.

³ Z. 30, 20-21.

⁵ 13, 42.

každodenné povinnosti, potom sa už máme len odovzdať božskej Prozreteľnosti, a to s najsynovskejšou dôverou. A ak sa naozaj pousilujeme byť verní v malých veciach, v cvičení sa v pokore, miernosti, trpezlivosti, každodenne vo všedných veciach, Pán nám dá milosť, aby sme boli verní vo veľkých a ťažkých veciach, ak ich bude od nás žiadať; potom, vo veľmi vážnych okolnostiach dá tým, čo ho hľadajú, veľmi veľké milosti.

Žalm⁶ vraví: „Uvaž na Pána svoju starosť, a on sám ňa bude opatrovať; nedá na veky, aby sa spravodlivý sklátil... Ja však v teba dúfam, Pane.”

Tak isto cítil aj svätý Pavol, keď písal Filipanom:⁷ „R a d u j t e s a v P á n u v ž d y c k y, znovu hovorím, radujte sa. Skromnosť vaša nech je známa všetkým ľuďom; Pán je blízko. O nič nebuďte úzkostliví, ale v každej modlitbe a prosbe s poďakovaním nech sa zjavujú pred Bohom vaše žiadosti. A pokoj boží, ktorý prevyšuje každý smysel, nech obhajuje vaše srdcia, i vaše myšlienky v Kristu Ježišovi.”

Aj svätý Peter hovorí vo svojom prvom Liste,⁸ aby povzbudil ku dôvere: „Ponížte sa teda pod silnou rukou božou, aby vás povýšil v čas navštívenia. Všetku svoju starosť uvažte na neho, lebo on má starosť o vás. Buďte striezliví a bedlite, lebo protivník váš diabol, ako lev ručiaci obchádza a hľadá, koho by zožral, ktorému odporujte silní vo viere, v povedomí, že i vaši bratia, ktorí sú po svete, majú tie isté trápenia. A B o h v š e t k e j milosti, ktorý v Kristu Ježišovi povolal nás do svojej večnej slávy, keď trošku potrpíme, on sám nás zdokonalí, utvorí a ustáli.”

„Blahoslavení všetci, čo dúfajú v Pána.”⁹
Izaiáš vraví: „Tí, čo dúfajú v Pána, obnovujú

⁶ 54, 23.

⁷ 4, 4.

⁸ 5, 6.

⁹ Z. 2, 13.

sily, dostanú perute ako orly; bežia a neukonajú sa, chodia a neustávajú.”

Dokonalý vzor tohto ducha odovzdanosti božskej Prozreteľnosti je svätý Jozef, vo všetkých ťažkostiach, ktoré sa na neho valia pri Spasiteľovom narodení, v Betleheme, potom keď počúva bolestné proroctvo starca Simeona a pri úteku do Egypta ďaleko od Herodesa až po návrat do Nazareta.

Podľa jeho príkladu, plniac svoje každodenné povinnosti, žime v tomto duchu, a milosť božia nám nebude chýbať; skrze ňu budeme na výške toho, čo Pán bude od nás žiadať, keby to bolo v niektorých chvíľach akokoľvek ťažké.

Univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura :

Sociálna starostlivosť - kato- lícka povinnosť.

Dvadsiate storočie prinieslo nebývalú a neobvyklú publicitu, miestami i špeciálny, inde i reklamný rozvoj takzvanej sociálnej starostlivosti. Mnohí, veľmi mnohí neodborníci a rovnako aj odborníci predstierali a predstierajú, alebo dobromyseľne usudzujú, že pravidelná, systematická starostlivosť pospolitosti o chudobných, opustených, akúkoľvek ochranu alebo oporu potrebujúcich, verejná starostlivosť o deti, ženy, siroty a vdovy, teda starostlivosť sociálna a zdravotne sociálna (societas = spoločnosť, pospolitosť), je originálnym svetským výdobytkom posledných šesť desaťročí alebo dní. Nesporne, jej prevážne uvedomele, zčasti neuvedomele (zvedene) jednostranná orientovanosť, jej čiste právne a hmotné, telesné zamierenie je „výdobytkom“ posledných desaťročí a dní. Kdekoľvek a akokoľvek sa táto rozvinula, práve pre svoju jednostrannosť ostala

veľmi nedostatočne účinná, ba stále väčší jej rozvoj vyvolával aj stále väčšiu jej potrebu. Nebolo by sa takto stalo, keby sa boli rozhodujúci činitelia a sociálni robotníci riadili smernicami a radami encyklik.

U nás ani takto nepokročil vývoj sociálnej starostlivosti veľmi ďaleko. V našich krajoch zvlášť katolíci vo všeobecnosti nezaujali žiaduce pozície a neprejavili vôľu, potrebnú a prikázanú iniciatívu na poli organizovanej sociálnej starostlivosti. Na poli neorganizovanej starostlivosti o potrebujúcich ochranu a podporu vykonali a vykonávajú zvlášť naše kláštory a niektoré farnosti veľmi mnoho, čo dúfam, že bude raz uverejnené, najvhodnejšie vo zprávkach Charity. Pravda takáto, iste veľmi záslužná, prevážne podporujúca, neorganizovaná, i keď pravidelná starostlivosť, lepšie povedané dobročinnosť alebo almužníctvo — nevyčerpáva obsah sociálnej starostlivosti, ani modernej caritatívnej roboty. Sociálna starostlivosť, nech ju ktokoľvek robí, je len vtedy správna, keď podchyťáva hmotné, telesné a duševné potreby človeka, rodiny, triedy alebo stavu, a to súčasne a primeranou intenzitou, a pri tom vedľa nevyhnutnej represívnej, teda kuratívnej, podpornej činnosti, vyvíja súčasne najďalekosiahlejšiu a najprenikavejšiu preventívnu sociálnu robotu rovnako po hmotnej, telesnej a duševnej stránke. Tu sa mi zdá iniciatíva a súčinnosť katolíkov všeobecne veľmi nedostatočná. Treba bolo pozorovať katolícku pospolitosť, aby sa prišlo na príčiny takéhoto neuspokojujúceho stavu. Bližšia príčina nedostatku činorodej práce sa každému lepšie ujasní, keď v prostredí svojej pôsobnosti objektívne a dobromyseľne zadelí si svojich bližných, a aj seba, do nasledujúcich troch skupín:

a) Matrikóví katolíci, ktorí s katolíctvom majú len to spoločné, že rodičia ale-

bo príbuzní ich priniesli na krst do katolíckeho kostola, a takto sa stali majiteľmi krstného listu. O viac sa nepričinili, z vlastnej viny alebo aj z viny iných.

b) Dobrí katolíci, ktorých mnoho ľudí takto označuje, niekedy i sami to radi o sebe pripomínajú. Chodia v nedeľu do kostola (podľa možnosti vtedy, keď je už plný — alebo po evanjeliu; v mestách, kde sú neskoršie sv. omše, podľa možnosti na poslednú, a zväčša náhodou i tu o niečo neskoršie). Prípadne sa raz do roka aj vyspovedajú. Na katolíckych predstaveniach a podobných podnikoch musia sedieť v prvom rade. — Dary a almužnu dávajú, zvlášť keď ich vidieť. Hlasite sa vedľa pozastavovať a rozhorčovať nad nespravodlivosťou a skazenosťou sveta. Hovoria tak, že sa hovorené vidí aj ako katolícke stanovisko. Dobré viditeľne sa zúčastnia na všetkom katolíckom, keď prácu vykonali iní, alebo keď je to časové a prospešné. Ale sotva kto ich videl uvedomele si kúpiť katolícky časopis alebo katolícku knihu. Nikto ich nevidel a nepočul konať, pracovať pre katolícku vec neverejne, skromne, v skrytosti. Tieto svoje slabosti si ani neuvedomia, alebo uvedomenie ubíjajú. Rovní a iní nevidiaci rovných volajú dobrými katolíckmi podľa viditeľných prejavov, neuvedomujúc si, že ich (správne) hodnotia ako vtáka, ktorého označili ako dobrého. I to je vták, ale aký!

c) Katolíci, ktorí pracujú a bojujú v sebe, vo svojom najbližšom prostredí i v spoločnosti podľa svojich osobných možností a schopností, aby vyplnili vôľu Boha, svojho Pána, podľa jeho vôle. Medzi týmito vidieť, pravda, aj takzvaných katolíkov pre seba, ktorí skutočne vykonávajú všetko podľa Písma, okrem jedného, totižto, aby aj iní mali niečo z ich katolíctva. Svoj život vedú takto celkom dobromyseľne.

Medzi jednotlivými skupinami sú aj prechodové zjavy. Keď sa tieto pripočítajú k nasledujúcej skupine, a pritom každý si uvedomí početnosť jednotlivých skupín, v mnohom bude mu jasnejšie alebo jasno. Bude mu možné správnejšie hodnotiť osoby a ich činy, bude možné lepšie rozoznávať maskované liberalistické, slobodomurárske alebo komunistické snahy, kryjúce sa zdanlivým kresťanstvom aj v sociálnej starostlivosti, obyčajný komunizmus prekrytý kresťanskou príkrasou.

Podobné je to aj na poli sociálnej, verejnej starostlivosti o dieťa. Dvadsať storočie, vedľa iných označení, býva označované aj ako storočie dieťaťa. Na západe vznikol kult dieťaťa ako hynúcich rarít v národných rezerváciách. Pri tom sine ira et studio a s plným vedomím treba jasne konštatovať, že v našej národnej pospolitosti v širokej miere dieťa ešte nebolo objavené, ani v jeho terajšej zmenšujúcej sa početnosti, ani čo do budúceho počtu teda populačne, ani kvalitatívne, ani po stránke rozsiahlej, do hĺbky idúcej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, jedine do akejsi miery na poli školskej starostlivosti. Neinformovaní alebo nedobromyseľní ľudia hovoriajú, že slovenský národ je bohatý na deti. Je to omyl osudného dosahu. Bolo tak kedysi. Dnes už to nie je pravda. A o tie deti, ktoré máme nie je dostatočne a správne postarané. Zabúda sa, že správna súkromná a sociálna starostlivosť o deti je mravnou povinnosťou jedinca i celej národnej pospolitosti. Zvlášť my, katolíci, každý laik a nelaik, ťažko sa protivíme vôli Spasiteľa, keď sa neujímame iniciatívy a usilovnej roboty na tomto poli a keď nekonáme sociálnu starostlivosť o dieťa. Veď jestvujú večné zákony starostlivosti o dieťa, ktoré sa majú a musia uskutočňovať. Prvý paragraf tohto božského zákona o verejnej a súkromnej starostlivosti o mládež zneje:

„Nechajte dietky a nezabraňujte im prísť ku mne.“¹ Týmto bolo vyslovené nezmeniteľné právo Boha na dieťa a bolo dané právo dieťaťa na Boha. V druhom paragrafe božského zákona starostlivosti o mládež sa vraví:

„A kto jedného takého malučkého prijme v mojom mene, mňa prijíma.“² Tu je konštatované právo dieťaťa na ľudskú lásku, na pomoc ľudí. V pokračovaní tohto zákona je aj prísne upozornenie:

„Kto však pohorší jedného z týchto malučkých, ktorí vo mne veria, lepšie by mu bolo, keby sa mu mlynský kameň zavesil na krk, a tak bol pohrúžený do hlbiny morskej. Beda svetu pre pohoršenia. Musí to síce byť, aby pohoršenia prišli; avšak beda tomu človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza.“³ Konečne je nám prikázané konať cieľavedomú sociálnu starostlivosť o mládež, lebo v božskom zákone ochrany mládeže večný Zákonodarca zreteľne nás upozorňuje a vyzýva slovami:

„Hľadte, aby ste nezapovrhli jedného z týchto malučkých, lebo povedám vám, že ich anjeli v nebesách vždycky vidia tvár môjho Otca, ktorý je v nebesách, a nie je to vôľa vášho Otca, ktorý je v nebesách, aby zahynul jeden z týchto malučkých.“⁴

Či je ešte jasnejšia reč?

Kto ju nerozumie, ten ju nechce rozumieť, lebo nechce podľa nej konať! Je zas na čase znovu dobre si uvedomiť tieto ustanovenia! Keď si toto uvedomujeme, či môžeme a smieme hľviieť nečinne a prizerať sa, ako hynie, nie jedno, ale tisíce z týchto slovenských malučkých?

¹ Mat. 19, 14.

² Mat. 18, 5.

³ Mat. 18, 6, 7.

⁴ Mat. 18, 10, 14.

Kto smie byť maloverný, keď toto vie?

Každý z nás musí pracovať na tomto poli, práve že je nás málo. Rodia sa ešte nové šiky. Treba ich dochovať a vychovať.

A zvíťazíme!

Dr. Inocent Müller OP.:

Prečo sa zdokonaľovať?

Táto otázka zaujíma každého katolíka, lebo v náboženskom živote každého prídu také chvíle, keď sa zdá, že zdokonaľovanie vnútorného života je zbytočné, niekedy, hádam, nemožné, alebo aspoň nie pre každého záväzné. A nie je to veru ľahostajné, ako odpovieme na otázku: Prečo sa zdokonaľovať? Veď od toho závisí, či v duchovnom živote ostaneme zakrpatení, alebo či budeme denne rásť k plnej dokonalosti Kristovej.

Preto človek hľadá p o h n ú t k y nevyhnutnosti zdokonaľovať sa. Učiteľia duchovného života mnoho o tom píšu. Čítajte spisy sv. Jána od Kríža, dialog sv. Kataríny Sienskej, a uvidíte, aké dôvody uvádzajú, aby presvedčili každú dušu o nevyhnutnosti a potrebe každodenného zdokonaľovania. Ale všetky pohnútky môžeme shrnúť do troch skupín: 1. Sláva Božia, 2. spása duše, a napokon 3. výchova bližného.

Sláva Božia.

Nieto pre človeka vznešenejšieho poslania na svete, ako oslavovať Boha! Veď na to bol stvorený, aby, ako koruna vesmíru, ospevoval Velebnosť božiu. Oslavovaním Boha vyvyšuje človek seba samého, lebo celým svojím životom uskutočňuje večný plán boží, stáva sa teda tým, čím ho chce mať Boh. Lež my ľudia nevieme dostatočne pochopiť nadzemskú krásu tohto poslania, hľadáme pohnútky, ktoré sú

nám ľudsky prístupnejšie. A tu sa musíme odvolávať aj na spravodlivosť. Len si pripomeňme, čo sme dostali a dostávame i dnes od Boha? Jasnú odpoveď dáva sv. Pavol: „ČO MÁŠ, ČO BY SI NEBOL DOSTAL? A keďže si dostal, čo sa chváš, ako by si nebol dostal?“¹ „Nie, že by sme boli dostatoční niečo myslieť od seba, ako by zo seba, ale dostatočnosť naša je z Boha“.² A Kristus Pán povedal tieto hlboké slová: „BEZO MŇA NIČ NEMOŽETE ČINIŤ“.³ Či nemáme byť Pánu Bohu povďační za svoj telesný život? Od koho máme zdravý rozum, chlieb každodenný, spoločnosť, priateľov, prácu? Čo máš, čo by si nebol dostal? A nehovorím o daroch nadprirodzených: veď život kresťana-katolíka mohli by sme pomenovať životom na slniečku božej milosti. Obzri sa kdekoľvek, a uvidíš, že Boh ňa takrečeno zasýpa milosťami. Preto spravodlivosť žiada, aby sme Pánu Bohu za všetko ďakovali, čiže, aby sme ho oslavovali a velebili za všetko, čo nám dal, nezabúdajme na slová sv. Pavla: Čo máš, čo by si nebol dostal?

Je jasné, že dokonalá duša väčšiu česť a chválu vzdáva Bohu, než tisíc duší obyčajných, ktoré na zdokonaľovanie nemyslia. Úprimná vnútorná duša denne rozmnožuje úkony nadprirodzenej lásky, denne napravuje chyby minulého života a stáva sa príjemnou obeťou na oltári božej lásky. Jej smýšľanie, každý jej úkon je zamierený na Boha, preto chváli Boha ustavične.

Keď sme teda povolani na to, aby sme na zemi ospevovali slávu božiu, pripodobňujeme sa Bohu, zdokonaľujeme sa, lebo takto splníme svoje poslanie lepšie, dokonalejšie.

¹ Kor. 4, 7.

² 2 Kor. 3, 5.

³ Ján, 15, 5.

Spása duše.

Keď sa človek musí o niečo na svete postarať, niečo si zaistiť, nuž s milosťou božou musí si najprv zaistiť večnú spásu duše. Keď dušu spasíme, zachránime všetko, vyhráme všetko. Môžeme stratiť telesné zdravie, majetok, rodičov, deti, priateľov, priazeň sveta, dobré meno; toto všetko sa dá nahradiť. Ale keď nezachránime dušu, stratili sme všetko, a to večne.

A tu zas vidíme, že najbezpečnejší prostriedok na zabezpečenie večnej spásy je každodenné zdokonaľovanie v náboženských i stavovských povinnostiach. Veď denné zdokonaľovanie, stály pokrok v duchovnom živote nás vždy väčšmi odďaľuje od smrteľného hriechu, teda od jedinej príčiny večného zatratenia. Ďalej, skúsenosť tiež potvrdzuje, že kto chce byť vždy lepší, dokonalejší, vyhýba aj príležitostiam ku hriechu, otužuje svoju vôľu tak, aby ho nič neprekvapilo. Príde náhle, nepredvídané pokušenie; človek zvyklý na duchovný boj, na modlitbu, ktorou si vyprosuje pomoc od Boha, vie sa odvrátiť s odporom od všetkého, čo by urazilo Boha. Duchovný vojak radšej volí smrť, ako ťažký hriech. A zas naopak, človek, ktorý si dovoľí všetko, čo nie je ťažký hriech, ktorý netúži po dokonalejšom živote, ten veru ľahko padne, keď narazí na dlhšie a prudšie pokušenie. Zvykne si ospravedlňovať svoje činy výhovorkou, že vraj je to len ľahký hriech, a takáto výhovorka býva vždy častejšia, vzťahuje sa vždy na väčší počet skutkov, až napokon pod vplyvom vášni zhreší ťažko. Všetci učitelia duchovného života tvrdia, že chladnosť, akási stagnácia v náboženskom živote vedie zvyčajne ku smrteľnému pádu.

Nuž a najistejší prostriedok, ktorý zamedzí ťažkú urážku Boha, ktorý teda zaistí večnú spásu duše, je stále sebaapremáhanie, sebaovládanie, zriekanie sa všetkého, čo je nedô-

stojné dieťaťa božieho, čiže: každodenný pokrok v duchovnom živote, zdokonaľovanie seba. To je najistejšia zábezpeka večnej spásy duše.

Nesmieme zabúdať aj na to, že každým skutkom, ktorý vykonáme v posväcujúcej milosti, rastie v našej duši stupeň tej istej milosti, a tým aj zásluhy pre večnosť. Nuž a človek, čo žije nábožensky len tak, aby si nemusel vyčítať, že má smrteľný hriech, ten, veru, získava veľmi málo zásluh pre večnosť. Kým kresťan, ktorý sa denne pripodobňuje Kristu, ktorý bojuje, aby vládol nad sebou i nad svetom, zabezpečuje si vysoký stupeň v sláve večnej, lebo celý jeho život je zlatou reťazou zásluh, za ktoré právom príde odmena. Môžeme preto povedať, že každá snaha po dokonalosti je odmenená na zemi rozmnožením posväcujúcej milosti a v budúcom živote večnou slávou.

Napokon život duchovný alebo, ako niektorí hovoria, život nábožný zaistí nám aspoň trošku toho šťastia a spokojnosti, po ktorej všetci túžime. Múdro to povedal sv. Pavol, keď napísal: „Nábožnosť je užitočná na všetko, lebo má za sľúbený život prítomný aj budúci.“⁴ Verných služobníkov odmeňuje Pán Boh sladkým vedomím a presvedčením, že žijú s ním, že sú jeho priateľmi. A veru, pokoj svedomia je základ každej radosti. A kto statočne nesie svoj kríž a kráča po ceste zákonov božích, je odmenený už tu na zemi radosťou čistého svedomia, ktorá je predohrou nebeskej radosti vo večnej sláve.

Výchova bližného.

V terajších časoch mnoho sa hovorí aj píše o apoštoláte. Ide najmä o apoštoláte laikov v katolíckej akcii. Našou povinnosťou je obrátiť neveriacich alebo hriešnikov, utvrdiť v náboženskom živote vlažných a kolísajúcich. A tu zasa

⁴ 1 Tim. 4, 8.

najlepší prostriedok je prakticky uskutočňovaný a prežívaný katolicizmus. Náboženská povrchnosť alebo polovičatosť v živote katolíkov bola vždy príčinou posudzovania Cirkvi a vôbec náboženstva: Vidiš, to učia, a tak žijú! Kým svätý život kresťanov vyvolával vždy obdiv a uznanie u všetkých, lebo dobro chvália všetci. Preto najlepšou obranou svätosti a aktuálnosti nábožensko-duchovného života i v našich časoch je praktický katolicizmus, ktorý v jadre je nezastaviteľný pohyb k dokonalosti, k pokoju, k dobru. A zas príkladný náboženský život je tiež najlepší apoštol: je to živé burcovanie, živá kázeň pre veriacich i neveriacich. Preto katolícka akcia, nakoľko vychováva apoštolov, zdôrazňuje predovšetkým apoštolát príkladu, bez ktorého každé ostatné úsilie je iba prechodný vonkajší zjav citového nadšenia pre vec božiu, ale ktoré nemá základ v hĺbkinách duše milujúcej Boha. Keď miluješ bližného, staň sa pre neho živou školou náboženského života. Takto zmizne chlad v náboženskom živote, prebudia sa i tí, čo duchovne driemu a očakávajú lepšiu budúcnosť bez vlastného úsilia, a odpadnú tiež kritiky sv. Cirkvi.

Túto pohnútku uznávajú a chvália mnohí, lebo dejiny učia, že príkladný katolícky život bol vždy pozhnaním pre všetky národy. Nuž, nezdôrazňujeme len túto pohnútku. Ale keď sa dívame na svoj osobný život, ba i na život dnešnej spoločnosti očami sv. viery, prideme k záveru, že východiskom z dnešnej svetovej krízy môže byť len návrat k dokonalému nábožensko-duchovnému životu. Buďme preto apoštolmi tejto myšlienky! Buďme svetlom v duševnej tme, v ktorej dnes blúdi celý svet! Denne sa zdokonaľujme, približujme sa k dokonalosti božej, kde nájde zadosťučinenie celá naša bytnosť.

Priateľ' otvára.

Umierajúci Lacordaire mocne vykrikol svoje posledné slovo: „Otvor, Pane, otvor!“ To bola stála túha i stála skúsenosť jeho svätého života, v poslednej chvíli vyvrcholená v jediný záujem pred tvárou večnosti. Kto pochopil ono slovo o „strašnej zvedavosti lásky“, vycíti tajomstvo toho výkriku i smysel vety o otvárajúcom Priateľovi.

Lukášovo evanjelium¹ zisťuje skutočnosť otvárania Priateľom, zdôrazňujúc božiu ochotu o toľko väčšiu, o koľko je Boh väčší než človek. Pravda, je dosť ďaleko do otvárania, nevyhnutná je cesta nocou, dlhé volanie a tlčenie na dom Priateľov. Sledovali sme toto úsilie duše, a teraz so zatajeným dychom počúvame: Priateľ otvára.

Kto otvára? Boh trojjediný je cieľ ľudského úsilia a priateľstva s Bohom. Kedysi sme mali zostavený vzorec: O t e c (Príčina, Moc, Divo tvorca) : č l o v e k (padlý rozum, slabosť, vier a); S y n (Obraz, Múdroosť, Pán Cirkvi) : č l o v e k (padlá pamäť, nevedomosť, nádej); D u c h S v ä t ý (Dar, Láska, Posvätiťel') : č l o v e k (padlá vôľa, žiadostivosť, láska). Mali byť n označené božie lieky na rany ľudskej duše, je spolu daná odpoveď na otázku, kto otvára, keď má duša vstúpiť do predsieni Priateľovho domu. Otec a Syn pošlú Ducha Svätého, aby otvoril a uviedol prichádzajúceho, lebo slabý rozum usiluje sa o šťastie v Múdrosti, aby duša v priateľskej láske našla svätosť a šťastie z darov priateľstva. P o s v ä t i t e ľ o v i náleží svojimi darmi slabému človekovi dať sily na život v dôvernosti svätej lásky priateľstva s Bohom.

¹ 11, 5.

Dary Ducha Svätého otvárajú duši cestu ďalej, keď sila božej milosti priviedla jej úsilie až na koniec priemerného sblíženia s Bohom a urobila ju súcou volať: Otvor, Pane; dychtím po viacej!

Učenie Cirkvi vypočítava dary Ducha Svätého: múdrosť, rozum, vedenie, rada, sila, pobožnosť, bázeň božia. Mladý kresťan pred sviatosťou birmovania je poučovaný, že sviatosťou dospelosti sa mu dostáva blahoslaveného sedmera. Kto si je povedomý, že touto sviatosťou je zakončené duchovné detstvo, že dary Ducha Svätého sú duši dané ako podstatná složka duchovnej dospelosti? Kto cíti povolanie skrze tieto dary vystupovať stále vyššie ku chápaniu Boha a len svätým bojom za Boha v obrane i v útoku? Kto vie, že v daroch Ducha Svätého je daná duši základňa pre vystúpenie až na vrchol spojenia s Bohom, aké je len možné na zemi — základňa, ku ktorej u tých, čo tam naozaj dostúpili, nepribudlo nič viacej, iba úplné rozvinutie darov sviatosti birmovania, t. j. sviatosti upevnenia? Tri smutné otázky, lebo majú smutné odpovede.

Nebudú také smutné, keď porozumieme pojem duchovnej dospelosti. Nemôžeme teraz rozoberať tento pojem, napokon nie príliš ťažký pre človeka pozorujúceho rozdiel detstva a dospelosti života prirodzeného. Musíme predpokladať vedomie toho rozdielu, lebo chceme vidieť, ako Priateľ otvára skrze Ducha Svätého darom rozumu.

Vo svojom kresťanskom detstve sa duša naplní úsečnými vetami božích právd, ktoré sú tým hlbšie, čím sú stručnejšie. Detský vek si len tieto pravdy opakuje, ale dospelosť nevie opakovať, dospelosť chce a musí spracúvať. Hodí sa sem troška hudobného názvoslovía. Dieťa v hudbe hrá vety hlbokého obsahu, ale sú preň detsky upravené. Dospelý v hudbe musí transponovať, prekladať do stupnic slo-

žitých, obsahujúcich složitú stavu a nálady života. Tak musí dospelý transponovať pravdy viery, aby počul harmóniu viery a života, Boha a človeka. Lahko a veľmi často sa táto velebná harmónia chybným transponovaním premení na trýznivé disharmónie, alebo na nejaký fox-trot, keďže rozum sám na tú prácu nestačí.

Prvou úlohou daru rozumu je chrániť dušu pred omylnými a bludnými vo veciach náboženského poznania a pomôcť duši preniknúť do hĺbky, aby vždy viacej poznávala dosah božích právd. Sv. Tomáš Akvinský² vraví: „Prirodzené svetlo nášho rozumu má obmedzenú silu, preto môže dosiahnuť len určité medze. Aby človek prenikol ku poznaniu právd, na ktoré prirodzené svetlo nestačí, potrebuje nadprirodzené svetlo. A to nadprirodzené svetlo sa nazýva dar rozumu.“ Priateľ otvára dosiaľ vzdialenej duši žiare svetla svojej bytosti, čo len vzdialenosťou tlmené, stáva sa ochranou a posilou rozumu človeka, ktorý sa usiluje o jasnosť a súlad, ktorý sa naozaj snaží spracúvať božie pravdy a zrnko božie do duše vložené priviesť do bytia, kvetu a plodu.

Dar rozumu je z dôkazov pravdy, že Boh nepozná zastavenie na ceste, že každému pohybu dáva možnosť dôjsť až na koniec k cieľu. Začiatkom pohybu, daného darom rozumu, je naznačená jeho prvá úloha. Potom už niet medzery až k tomu vrcholu, ktorému je dané meno mystického poznávania Boha, keď rozum človeka iba vníma záplavu jasnosti božej pravdy. Láska žiada tým väčšiu dôvernú v poznávaní, čím viacej rastie. Duša sa dovoľáva takej prenikavosti poznávania svojimi stavmi „v o s p o m i e n k a c h“. Priateľ jej prichádza v ústrety a otvára dosiaľ zahalený smysel viery. Myslenie prechádza v bystré prenikanie. Tajomné svetlo plní dušu, a naraz, najmä na

² II—II. 7, 1.

počiatku, duša máva dojem veľmi podobný rozdielu medzi popisom a obrázkami na zatvorených dverách krásnej záhrady s pohľadom do náhle otvorených dverí. Darom rozumu Priateľ vyučuje, uskutočňuje nezasvätenému ono záhadné slovo skúseného apoštola Pavla:³ „My však všetci, ktorí odkrytou tvárou (darom rozumu) pozeráme na slávu Pánovu (ako v zrkadle), pretvorujeme sa na ten istý obraz od jasnosti v jasnosť (stále jasnejšie a podrobnejšie poznávajúc slávu dokonalosti Božej), ako by od Ducha Pánovho.“ Pravda, až do smrti všetko svetlo ostáva len svetlom viery. Ale poklady a obsahy sa stávajú skutočným majetkom duše; vari by sme mohli povedať, že sa stávajú akýmsi povedomím prináležania k rodu Boha. Trochu tak, ako sa hovorí, že členovia rodu najlepšie chápu tradície svojho rodu, alebo že členovia rehole, ku ktorej patril sv. Tomáš, najskôr môžu preniknúť do hlbín jeho náuky.

Viera ostáva. Aj keď sa detské opakovanie a učňovské hľadanie premenilo v nazeranie, všetko sa deje iba zosilneným svetlom viery. Preto dar rozumu má tretiu úlohu: utvrdiť, pevne zakotviť vieru. Opäť píše sv. Tomáš Akvinský:⁴ „Dar rozumu má dať človeku jasnosť, že nijaká vonkajšia zdalnivá ťažkosť nemôže ho odvrátiť od presvedčenia viery.“ Aj najpevnejšie veriaci človek má chvíle, keď sa mu troška zakrúti hlava nad priepasťami tajov viery; lebo na prvý pohľad strhujúce námietky a ťažkosti ho privedú do vnútorných rozpakov. Tu Priateľ otvára jeho dušu, aby nadobudla širší rozhľad, aby zbavená bola nervozity, ktorá pôsobí závrat, aby s pokojnou zrejmosťou človek bol bez váhania ochotný aj život položiť za každú pravdu viery. Prestáva všetko, i nevedomá roztržitosť ducha, človek pevne stojí

³ 2 Kor. 3, 18.

⁴ Tamt. 2.

na základoch viery, na prahu domu Priateľovej školy, môže ísť ďalej, ničím nerozptyľovaný.

Lahko sa potom ide. Rozum, takto upravený darom rozumu, môže povedať srdcu podivné veci, aby sa rozohrievalo ustavične mohutnejším žiarom. A Priateľ môže stále viacej otvárať.

Tiež preto sa musíme modliť: „Prid, Duch Svätý!”

Dr. Ján Likavský:

E V A.

I. Pred pádom.

Žena svoje dnešné ctihodné postavenie v rodine a v ľudskej spoločnosti môže ďakovať kresťanstvu. A to nielen náuke evanjelia o rovnosti všetkých ľudí, ale hlavne vznešenej náuke Pána Krista a apoštolov, najmä sv. Pavla, o manželstve a o pomere muža a ženy, a nie naostatok tiež mariánskej úcte kresťanstva. No v ženskej otázke sa ľudstvo dopúšťalo a dopúšťa aj po založení kresťanstva ťažkých omylov teoretických i praktických. Nepomerne smutnejšie boli však tieto omyly v dobe predkresťanskej. Neblahé následky týchto omylov pocífuje, pravda, predovšetkým žena, a to i vtedy, keď sa tých omylov dopustila sama a chcela si nimi pomôcť. Myslím pritom napr. na prehnanú „emancipáciu” žien, ktorá im iba uškodila. Žena chcela dosiahnuť vo všetkom úplnú rovnoprávnosť s mužom a úplnú nezávislosť od neho. Nechcela byť slabšou. Pritom však všade sa domáha ochrany a rytierskosti, ktorú si mužovia pred emancipáciou pokladali za svätú povinnosť. A dosiahol sa pravý opak.

Žena nedosiahla rovnoprávnosť a nezávislosť, aspoň prakticky nie, no rytierskosť mužov k ženám je cnosťou čím ďalej tým zriedkavejšou.

Kresťanstvo však celú túto otázku nepoložilo na nejaké nové základy. I Kristus Pán i apoštolovia pri svojej náuke o manželstve odvolávajú sa na prvé stránky Pisma svätého. Tam, v Evinom prípade je v jadre celá ženská otázka riešená. Kresťanstvo dalo jej náplň, zošľachtilo ju tajomným prirovnaním (o ktorom neskoršie), dalo jej krásne vzory, ale v základoch ostal pomer ženy k mužovi ten istý. A na tomto sa vlastne zvrtné celá otázka.

Preto v niekoľkých úvahách dám niekoľko myšlienok o našej pramatke Eve. Nebude to podrobný výklad statí Pisma sv., ktoré sa na prvú ženu vzťahujú, budú to skôr zrnká vybrané čisto na objasnenie predloženej otázky.

O stvorení človeka hovorí Písmo sv. v prvej hlave knihy Genezis (I. kniha Mojžišova) a obširnejšie v druhej hlave tej istej knihy. Z týchto líčení jasne vysvitá, že človek je omnoho vyššie postavený ako zvieratá. Má inú prirodzenosť. Práve to chcel Boh zdôrazniť prvému človekovi Adamovi, keď predviedol pred neho všetky zvieratá. Adam nielen pomenoval vtedy všetky zvieratá, ale aj zbadal, že je samotný, že už niet takého tvora, ako je on, a že zvieratá nemôžu byť jeho spoločníkmi a pomocníkmi. Písmo to výslovne podotýka: „Pomocník Adamovi podobný sa však nenašiel.”¹ Ináč Boh výslovne podriadil zvieratá, ako aj iné stvorenia, človeku.²

Už celkom ináč sa javí pomer muža a ženy. Prvého muža Boh stvoril osobitnou činnosťou, odlišne od iných stvorení, ktoré bol stvoril len jediným úkonom vôle: Staň sa! Telo utvoril zo zeme a vdýchol doň dych života. Ale podobným zvláštnym úkonom stvoril Boh aj prvú ženu: dopustil na Adama sen — Adam nemal byť svedkom tajomnej činnosti božej — vyňal z jeho tela rebro a z toho utvoril Evu. Teda

¹ Gen. 2, 20.

² Gen. 1, 28.

žena nemá o nič podlejší pôvod ako muž. Ba, môžeme povedať, naopak. Telo muža bolo utvorené priamo zo zeme. Táto v rukách božích (aby sme po ľudsky hovorili) zjemnela, a z tejto zjemnejšej látky, z Adamovho tela, bolo utvorené telo Evino. Adam sám hneď uznal, že žena, ktorú po prebudení zazrel, má tú istú prirodzenosť, čo on. Doteraz mu Boh predvádzal samé stvorenia, ktoré mu boly cudzie, ale „tentoraz je to kosť z mojích kostí a telo z môjho tela“.³

I meno jej dá také isté, ako sám má, len so ženskou koncovkou; on sa volá „iš“ (muž), ona dostane meno „išáh“. V slovenčine by sme mohli povedať: „Táto sa bude volať mužská, pretože je vzatá z mužského.“⁴

Týmto však je aj zdôraznené, aká blízka je žena mužovi. Je z tela mužovho utvorená, a to z čiastky, ktorá je blízko srdca. A srdce bolo odjakživa považované za sídlo lásky a citov ľudských vôbec. Je zdôraznená ich spolupatričnosť, a to spolupatričnosť až do smrti. Veď Písmo hneď aj dokladá vetu: „Preto opustí človek svojho otca a matku a príľne ku manželke. I budú dvaja v jednom tele.“ A aby novozákonný človek, ktorý chce žiť podľa evanjelia, nemal pochybností a výhovoriek, Pán Ježiš dôrazne opakuje tieto slová,⁵ a tiež sv. Pavol.⁶ Podľa týchto slov však je pomer muža a ženy pevnejší ako pomer rodičom a dieťaťom. Dieťa môže rodiča opustiť alebo odohnať, môže mu povedať: Nie si mi rodič, alebo aj cudzích volať otcom, matkou, ale nemôže urobiť to, aby mu už teraz niekto iný bol prirodzeným otcom. Tým menej môže si žena, ak už je s niekym spojená manželským sväzkom, vziať niekoho iného za platného manžela. A tak isto je to aj s mužom.

³ Gen. 2, 23.

⁴ Gen. 2, 23.

⁶ Mat. 19, 5.

⁵ Ef. 5, 31; porov.

1 Kor. 6, 16.

Ešte jedno zdôrazňuje spôsob stvorenia Evy: závislosť ženy od muža. Nie muž je stvorený z tela ženy, ale naopak. A nie muž má byť pomocníkom ženy, ale žena má byť pomocnicou muža.⁷

Pravda, túto nadvládu by mal muž vykonávať bez tyranstva a s láskou, a pred upadnutím do hriechu dozaista aj vykonával. Nesmel by zabúdať, že žena má tú istú ľudskú prirodzenosť ako on, že nie je mu to čosi cudzie, ale že je „kosť z jeho kostí a telo z jeho tela“.

A aby kresťanským manželom ľahšie bolo zachovávať vzájomnú lásku a vzájomnú úctu, prirovnáva sv. Pavol kresťanské manželstvo k pomeru Krista k Cirkvi svätej.⁸ Preto manželky tak majú byť poddané manželom, ako Cirkev je poddaná Kristu, ale aj manželia tak majú milovať svoje manželky, ako Kristus miluje svoju Cirkev.

A svätí Otcovia krásne prirovnávajú aj vznik Cirkvi ku vzniku Evy. V raji spal Adam. Z jeho boku bola utvorená jeho manželka Eva. — Na kríži spal spánkom smrti Kristus. Z jeho boku vytiekla krv a voda. Krv a voda sú však symbolmi, náznakmi dvoch hlavných sviatostí Cirkvi sv.: voda krstu, ktorým údovia Cirkvi dostávajú svoj nadprirodzený život, a krv Sviatosti oltárnej, ktorá vo veriacich ten nadprirodzený život udržuje. A takto z boku spiacceho nového Adama Krista rodí sa jeho nevesta Cirkev svätá, ako sa bola z boku spiacceho prvého Adama zrodila jeho nevesta Eva.

S akou len láskou a ako úctivo by museli kresťanskí manželia so sebou zaobchádzať, keby často mysleli na toto vznešené prirovnanie.

⁷ Gen. 2, 20.

⁸ Ef. 5, 22—32.

Vo Stvoriteľových službách.

Rodiny.

Z podrobnejších výkladov svätého Augustína o velebnej Sviatosti, ktoré má na rozličných miestach, vysvitá, že častému sv. prijímaniu pričíta to, že sa ním uskutočňuje vždy väčšie a väčšie spodobenie katolickeho kresťana s Kristom. Tieto výklady dýchajú veľmi dokonalou teoretickou biológiou, ku ktorej prichádzame až v najnovšom čase. Z nich je zrejmy tiež veľmi vysoký pochop rodiny. Každá jednotlivá ľudská rodina je základnou súčiastkou všetkého ľudstva, ktoré predstavuje jednu veľkú rodinu potomkov Adamových a Eviňých. Ľudstvo je stvorené tak, že principiálne a schematicky každému jednotlivému mužovi zodpovedá každá jednotlivá žena. Podľa Talmuđu kto nesplodil človeka, vinný je vraždy; ale to je veľký omyl. Rozmnožovanie ľudského pokolenia nie je povinnosťou každého jednotlivého človeka, ale len možnosťou, privilegiom niektorých ľudí, ktorí sú na to telesne a duchovne spôsobilí a ktorým sa pre to dostáva tiež zvláštneho požehnania. Ale i vtedy jednotlivec môže sa tejto výsady dobrovoľne vzdať a slúžiť Bohu v trvalom panenstve a panniectve. Kristus dal pre niektorých svojich nástupcov evanjeliové rady, z ktorých jedna je ustavičná čistota. Na tomto princípe boli zbudované rehole, a každý kláštor predstavuje duchovnú rodinu, ktorá je článkom v reťazi duchovného rodokmeňa až ku svojmu zakladateľovi. Akú úžasne veľkolepú rodinu predstavuje napríklad úplná rehoľa svätého Bazília Veľkého a sv. Benedikta, sv. Františka a sv. Dominika, sv. Ignáca a sv. Alfonza, sv. Scholastiky a sv. Kláry a ostatných! A preto mňa

v tejto chvíli¹ naša genealogická a naša monastická rodina vedie k alokúcii. „Reverendissime pater, carissime frater,² dilectissime fili Columbane! Našej rodine, nobiletovanej v trinástom storočí, dostáva sa v novom veku cti kňazstva Tebou po prestávke asi poldruhého storočia. V osemnástom storočí floríroval v Prahe Páter Ján Krstiteľ Babor, S. J., ktorý zanechal mnoho vedeckých prác v odbore filozofie a teologie; a teraz prichádzaš na rad Ty v mendikantskej reholi s túžbou po pastierskej činnosti. Vivant sequentes!”

Spoluzitie muža so ženou je možné len v riadnej rodine na podklade monogamického, nerozlučného, sviatostného manželstva. To bolo presvedčenie celého ľudstva od praveku a je v platnosti teraz aj u najzapadlejších, najprimitívnejších prírodných národov, a Kristus toľmuto ustanoveniu z raja dal len korunu tým, že ustanovil sviatosť manželstva. Manželský sväzok je odleskom a obrazom mystického spojenia kresťanovej duše s Kristom a v prirodzenom poriadku znamená novú životnú jednotu, ktorú Kristus označil úžasným slovom: „A budú dvaja v tele jednom.” Biologická asimilácia manželov je s tohto hľadiska chápaná až dnešnou vedou. Dokonané manželstvo môže byť rozlúčené len smrťou. A preto „rozluka” manželstva svetskou mocou, ktorá tuná nie je kompetentná, je priam tak násilný čin, ako rozpoltenie živého človeka. Boh stvoril človeka ako jednotnú rodinu muža a ženy.

„Rozlukovým” manželstvom útočí diabol na samý koreň ľudstva. V známej polemike o rozvode, ktorú mali medzi sebou rabíni Hillel a Šammai, ako vieme, Hillel zastával názor,

¹ Prívet po primíciách P. Kolumbána Babora, O. F. M., dňa 22. VII. 1941 v Bratislave.

² Ako člen tretej rehole svätého Františka môžem použiť oslovenie „frater”.

že stačí jedno pripálené jedlo, aby muž dal žene prepúšťací listok. Rabin Šammai a jeho oponent Hillel žili za časov Kristových. Hillel dal známu otázku, či slobodno prepustiť manželku pre akúkoľvek príčinu; a ako sme povedali, stačilo mu jedno pripálené jedlo na prepúšťací listok.

P. Vojtech Müller OP.:

Apoštolskosť katolíckej Cirkvi.

Úlohou Kristovej Cirkvi je pokračovať v diele Kristovom až do skončenia sveta. Teda pre každého z nás je dôležité byť členom pravej Cirkvi Kristovej, ak nechceme, aby dielo Kristovo bolo pre nás márne.

Pri poznávaní pravej Cirkvi Kristovej ukázali sme na to, že opravdivá Cirkev, Kristom založená, musí byť svätá, všeobecná a jedna. Posledná známka, ktorá spomenuté známky dopĺňa a takto zväčšuje istotu o pravej Cirkvi Kristovej, je apoštolskosť. Čo tým chceme povedať?

Kristus založil svoju Cirkev ako pokračovateľku svojho diela vykúpenia a posväcovania ľudskej spoločnosti. Apoštolovia po jeho nanebevstúpení začali riadiť lodičku Kristovu. Keďže táto až do skončenia sveta má prevážať ľudstvo do prístavu spásy, po smrti apoštolov musí niekto pokračovať v ich diele, aby lodička neostala bez kormidelníkov, ale aby ju riadili ich zástupcovia a následníci, a to v tom duchu, po takých cestách, ktoré jej určil sám Kristus. Len toto opravdivé následníctvo po apoštoloch, následníctvo poverenia správou Cirkvi Kristovej v duchu Kristovom, je podstatnou známkou pravej Kristovej Cirkvi.

Keď pozorujeme dejiny ktoréhokoľvek národa, vidíme, že i keď mal vždy svojich vodcov, svojich kráľov, neznamená to, že boli jeho

opravdivými reprezentantmi. Lebo byť pravým vládarom neznamená len mať moc bezprostredne a bez prerušenia od svojho predchodcu, lebo to je, povedzme, len materiálna stránka vlády, materiálne následníctvo, ktoré si niekto môže vynútiť aj násilne. Ale ani následníctvo zákonité nemusí byť ešte pravé, ak jeho duch, činnosť, ciele, celá línia nie je pravá. Jedna vláda môže zákonite nastúpiť po inej, hoci jej línia môže byť celkom iná, ako to dejiny dosvedčujú. Skutočné následníctvo nie je len otázkou zákonitého odovzdania moci, ale i otázkou ducha.¹

Keď hovoríme, že pravá Cirkev Kristova musí byť apoštolská a že len apoštolská Cirkev je pravá Cirkev Kristova, to znamená, že musí mať zákonité následníctvo od apoštolov, a to nielen pokiaľ ide o moc, ale i čo do ducha, lebo tieto dve požiadavky sú nevyhnutnou podmienkou opravdivého následníctva.

Z toho vidíme, že nepretržité následníctvo od apoštolov v riadení Cirkvi je podstatnou známkou skutočnej Cirkvi Kristovej. Pravá Cirkev nemôže jestvovať bez tohto podriadenia nasledovníkom Kristovým, bez tohto podstatného prvku svojho jestvovania. A túto skutočnosť pravého následníctva od apoštolov môžeme zistiť jedine v katolíckej Cirkvi, práve tak, ako môžeme historicky konštatovať následníctvo nejakej vlády v príslušnom štáte. Následníctvo nielen moci, ale i ducha.

Kristus si vyvolil apoštolov, aby jeho dielo budovali na tom základe, ktorý on položil, a preto apoštolom sveroval tajomstvá kráľovstva nebeského, ich si vychovával, ich vyvolil za svojich pokračovateľov a nástupcov. Len im povedal: „Ako mňa poslal Otec, i ja posielam Vás“. Pre všetkých Kristus prišiel na svet,

¹ A. de Poulpiquet, OP.: L'Église catholique, str. 188.

a preto apoštolom rozkázal ísť do celého sveta a učiť všetky národy; kto ich bude počúvať, jeho bude počúvať, kto nimi pohrdne, ním pohrdne.² Takto Cirkev Kristom založená je nelen jeho, ale musí byť tiež Cirkvou apoštolov. A preto i sv. Pavol hovorí: „Cirkev je postavená na základe apoštolov“.³ Pravdy, ktoré hlása, musia byť také, aké oni hlásali. Preto hovorí apoštol národom: „I keby anjel s neba kázal vám proti tomu, čo sme vám kázali, prekliaty buď!“⁴

Keď podľa toho srovnávame učenie rôznych náboženských spoločností s Cirkvou apoštolskou, Kristovou, vidíme, že jedine Cirkev katolícka hlása to isté, čo Cirkev apoštolská, a preto ona jediná je pravá Kristova Cirkev. Duch Cirkvi apoštolskej je duch Cirkvi katolíckej.

Kristus Pán ustanovil Petra za hlavu svojej Cirkvi, dal mu kľúče kráľovstva nebeského.⁵ Katolícka Cirkev uznáva tento primát Petrov a jeho nástupcov, kým ostatné kresťanské náboženské spoločnosti toto prvenstvo zapierajú. Cirkev apoštolská hlása neomylnosť svojho učenia, a preto apoštolovia hovoria s autoritou, ktorá sa nemôže mýliť, ich slová nie sú mienkou, ale pravdou božou; preto hovorí sv. Pavol: „Keď ste prijali od nás počuté slovo božie, prijali ste ho nie ako slovo ľudské, ale (čo je opravdu) ako slovo Boha.“⁶ Jedine Cirkev katolícka zpomedzi kresťanských spoločností hlása neomylnosť svojho učenia, veriaci jej pravdu prijímajú ako neomylnú, kým ostatné cirkvi túto neomylnosť neuznávajú. Kristus povedal, že v eucharistii je skutočne jeho telo a krv. To isté učí aj katolícka Cirkev, že totiž pod spôsobmi chleba a vína je Kristus skutočne prítomný. Iné cirkvi túto náuku zavrhnú. Takto

² Luk. 10, 16.

³ Efez. 2, 20.

⁴ Gal. 1, 8.

⁵ Mat. 16, 18.

⁶ 1 Tes. 2, 13.

môžeme rad-radom porovnávať učenie Cirkvi Kristovej a apoštolskej s učeníom Cirkvi katolíckej, a poznáme, že čo učí Cirkev apoštolská, učí aj Cirkev katolícka, a preto iba ona je Cirkev apoštolská, Kristova, pravá. Z právd, ktoré po apoštoloch zdedila, len ona nič nepopustila, i keď ju to stálo mnoho obetí. A keď vyhlásila nové dogmy, to urobila len na základe tých právd, ktoré zdedila od Krista a apoštolov.

Cirkev katolícka nemá len ducha apoštolskej Cirkvi, ale aj druhú vlastnosť, ktorá dokazuje, že je skutočnou dedičkou apoštolskej moci, a teda moci, pochádzajúcej od Krista. Na to totiž, aby niekto bol zákonným nástupcom, treba priame poverenie od zákonného predchodcu. Aby niekto hlásal pravdy Krista Pána a jeho apoštolov, treba, aby mal na to poverenie od apoštolov a ich nástupcov. „Lebo akože budú kázať, keď ich nepošlú?“⁷ Preto apoštolovia napred určili svojich nástupcov a poslali ich kázať. Inakšie nebolo dovolené zastávať túto funkciu. Zo sv. Písma vieme, že Pavol a Barnabáš „po jednotlivých cirkvách poustanovovali starších“⁸, skladali na nich ruky na znak kňazskej moci. Sám sv. Pavol, hoci zázračne bol povoláný za apoštola, prijal toto skladanie rúk, čím zákonite dostal kňazský a apoštolský úrad.

Preto, keď chceme zpomedzi toľkých siekt poznať pravú Cirkev Kristovu, treba len ukázať, ktorá z týchto má takých učeníkov, ktorí svoju moc, ktorí svoje poslanie dokážu nepretržitým pôvodom od apoštolov, od ich poverenia. Je to zas len katolícka Cirkev, ktorá môže dosvedčiť pôvod svojej moci od apoštolov tým, že jej učeníci sú nepretržití nástupcovia apoštolov, kým ostatné kresťanské spoločnosti povstaly len neskoršie, a preto ani jedna z nich nemá nárok na apoštolskosť, a teda ani na pra-

⁷ Rim. 10, 15.

⁸ Sk. ap. 14, 22.

vosť Cirkvi Kristovej. Len Cirkev katolícka môže dokázať, že jej 267. nástupca sv. Petra Pius XII. je jeho skutočným a zákonným nástupcom, toho Petra, ktorý bol prvým rímskym biskupom, kniežaťom apoštolov a námestníkom Kristovým. Nepretržitá reťaz pápežov ako nástupcov sv. Petra je podivnou osou dejín Cirkvi.

Pre náš náboženský život to znamená, že katolícke kňazstvo, pomocou ktorého Cirkev rozdeľuje bohatstvo milosti Kristovej, má svoj pôvod v kňazstve apoštolov, pochádzajúceho bezprostredne od Krista, a teda, že náš náboženský život, ku ktorému nás Cirkev a jej kňazstvo vedie, má pred Bohom ozajstnú cenu.

Univ. prof. Mag. Dr. Gašpar Friethoff OP.:

Božia Matka.

4.

Vzťahy Matky Božej — pokrvenstvo s Kristom a príbuzenstvo s jednotlivými božskými osobami, nakoľko majú jednu prirodzenosť, aj nakoľko sú to tri osoby — sú také vznešené a hlboké tajomstvo, že celkom prevyšujú slabosť ľudského rozumu; nie sme súci ich pochopiť a pomenovať!

Je však zrejmé, že Panna Mária pre tie nevysloviteľné vzťahy nevyhovujúco bola povýšená nad všetky stvorenia. Nečudujme sa preto, že bohovedci, túžiac aspoň opísať túto vyvýšenosť, srovnávajú Božie materstvo s Božím prijatím za synov (adoptáciou), na ktorom sa kresťan zúčastňuje prijatím posväcujúcej milosti.

Keď uvažujeme o Božom materstve Panny Márie so všetkými milosťami, ktoré dostala z veľkodušnosti a lásky Božej, je isté, že toto materstvo veľmi prevyšuje milosť, ktorú prijal

ktorýkoľvek svätý. A zasa naopak, keď uvažujeme o Máriinom materstve len nakoľko hmotne spoluúčinkovalo pri počatí, pôrode, živení a vychovávaní dieťaťa, je tiež isté, že ho veľmi prevyšuje milosť, ktorou sa stávame dietkami božími. Aby sme sa teda vyhli nedorozumeniu a aby sme dali presnú otázku, pod pojmom materstva rozumieme ten skutočný vzťah, ktorý má matka k osobe svojho syna, lebo ho počala a porodila. A tento vzťah srovnáme s milosťou, ktorou sa stávame prijatými synmi božími. Pýtame sa teda: Čo je väčšie, Máriine materstvo, alebo ona milosť, ktorou sa stala Mária prijatou dcérou Božou?

Všetci bohovedci, okrem niekoľkých, pripúšťajú, že sv. Panna je vznešenejšia pre svoj materinský vzťah ako pre plnosť milosti, ktorá jej bola daná vzhľadom na toto materstvo.

Posväcujúca milosť totiž tvorí základ nášho nadprirodzeného života, lebo ňou sa nadprirodzene s Bohom spodobujeme, s ním sa spájame skrze zvláštne poznanie a priateľstvo. Touto milosťou prichádza človek do akéhosi vzťahu s Bohom, pôvodcom nadprirodzeného poriadku.

Panna Mária svojim Božím materstvom nemá len taký pomer k Bohu ako nadprirodzený účinok ku svojej nadprirodzenej príčine — vtedy totiž tento vzťah by bol len taký, ako náš — ale ako o s o b a k o s o b e. Preto Mária je vyvýšená až na hranice možnosti: ďalej už je len Kristus, ktorý je človek, ale aj Boh. Preto Mária má naj dôvernejší pomer k Bohu: Je Božou Matkou.

A keďže podľa zásad zdravej filozofie nedokonalé je pre dokonalé, posväcujúca milosť Márie bola určená pre jej božské materstvo. Teda Boh si ju nevyvolil za Matku preto, že sa páčila Najvyššiemu, ale naopak: Keď Boh dobrovoľne chcel ju mať za matku a priputnal ju ku sebe tými nevysloviteľnými a dôvernými

vzfahmi, rozhodol sa, že ju priputná k sebe aj putom priateľstva a lásky.

Vo slávnej bule, v ktorej nepoškvrnené počatie Panny je vyhlásené za článok viery pre celú Cirkev, pápež Pius IX. hovorí:

„Preto ju tak podivne obdaril nad všetkých nebeských duchov a svätých bohatstvom všetkých nebeských darov, vzatých z pokladnice Božstva, aby, súc bez škvrny akéhokoľvek hriechu, ozdobená takou krásou a dokonalosťou, žiarila plnosťou nevinnosti a svätosti, že už väčšiu od tej pod Bohom pochopiť nevieme, a akú okrem Boha nikto nemôže dosiahnuť.“

Preto materstvo Márie je najväčšia milosť, ktorú vôbec mohla prijať, lebo preto ju Boh veľmi štedro obdaril mnohými pokladmi, aby bola dôstojnou Matkou jeho Jednorodného. Teda nie tie milosti pôsobia Božie materstvo, lebo ony nie sú cieľ, ktorý sa má uskutočniť, lež samo materstvo je cieľ, vyžadujúci všetky tie milosti a dary; podobne ako vonkajšia nádhera nerobí pápeža, ale dôstojnosť Zástupcu Kristovho na zemi vyžaduje túto nádheru. Preto Božie materstvo, pre svoju dôstojnosť vyžadujúce veľmi bohaté milosti, ktorými je Mária ozdobená, vysoko prevyšuje samu posväcujúcu milosť. Väčšia je teda dôstojnosť P. Márie preto, že je Matkou Božou, ako že má toľké a také veľké Božie milosti.

Tejto náuke, že totiž Máriino materstvo prevyšuje aj posväcujúcu milosť, odporuje vraj výrok sv. Augustína, sv. Justína a iných učiteľov, ktorí vysvetľujú toto miesto zo sv. Písma:¹ „I stalo sa, keď to hovoril, akási žena zo zástupu pozdvihla hlas a riekla mu: Blahoslavený život, ktorý ňa nosil, a prsá, ktoré si požíval. A Ježiš jej riekol: Ba, čo viac, blahoslavení, ktorí počujú slovo Božie a zachovávajú ho!“

¹ Luk. 11, 28.

Panna Mária je teda blahoslavená preto, že počúvala slovo božie a zachovávala ho, a nie preto, že ho nosila a živila. A preto, väčšia je milosť než Božie materstvo.

No, jednako najsamprv načim poznamenať, že slová Pána Ježiša dajú sa aj ináč vysvetliť. Vôbec neprekrúcame toto slovo, keď ho rozumieme takto: Žena, čo ty hovoríš, nie je dôležitá; dôležitejšie je, aby si si zapamätala, čo hovorím, a podľa toho aj robila. Ale aj keď slová Pána Ježiša rozumieme v prvom smysle, jednako neodporuje našej mienke. Veď Pán nehovorí akokoľvek o dôstojnosti a vznešenosti materstva, lež o blaženosti (beati, makároi).

Bohovedci tiež z tej blaženosti dokazujú, že Kristus Pán mal pohotovostnú (habituálnu) milosť. Sv. Tomáš Akv. o tom píše:

„Spojenie duše s Bohom môže byť dvojaké: jedno podľa bytia v jednej osobe, ktoré je vlastné duši Kristovej. Druhé podľa činnosti, ktoré je spoločné všetkým poznávajúcim a milujúcim Boha. Prvé spojenie bez druhého pre blaženosť nestačí: lebo ani sám Boh nebol by blažený, keby sa nepoznal a nemiloval; neradoval by sa totiž sám v sebe, a to sa vyžaduje pre blaženosť. Na to teda, aby duša Kristova bola blažená, okrem spojenia so Slovom v osobe vyžaduje sa spojenie skrze činnosť.”²

Inými slovami: Kristus Pán je blažený nielen preto, že je Boh, lež i preto, že je človek. Preto musí mať nielen božské poznanie a božsky seba samého milovať, ale nadto musí sa s Bohom spojiť ľudským poznaním a ľudskou láskou. Na to nestačí hypostatické spojenie, aby totiž duša Kristova bola osobne spo-

² De Veritate, 29, 1.

jená so Slovom, ale musí byť obohatená posväcujúcou milosťou, o ktorej som povedal, že tvorí základ duchovného života.

Keď teda na ľudskú blaženosť samého Božieho Syna nestačí vtelenie samo, je nad slnko jasnejšie, že pre Máriinu blaženosť nemôže stačiť samo Božie materstvo! Ale keby niekto z toho, že božské materstvo nedá Márii to, čo jej posväcujúca milosť vo svojej dokonalej plnosti (totiž v nebi) dá, t. j. byť blaženou, vyvodil: Teda posväcujúca milosť sama v sebe je väčšia ako božské materstvo; potom tak isto nevyhnutne by musel aj vyvodiť: Teda posväcujúca milosť sama v sebe je väčšia, ako božské synovstvo! Lebo táto milosť má nejaký účinok, — urobiť človeka blaženým — a to neurobí ani materstvo, ani synovstvo! Nesmysel tohto „záveru“ sa výraznejšie ukáže, keď to povieme taktó: **S t v o r e n ý d a r** (totiž milosť) je väčší ako **d a r n e s t v o r e n ý** (božské synovstvo); to je celkom to isté, ako keby sme povedali: **Stvorenie** je väčšie než **Stvoriteľ!** **A to je už rúhanie!**

Keď teda z toho, že milosť dáva Božiemu Synovi niečo, čo mu neudeľuje Božie synovstvo (býť blaženým), neslobodno vyvádzať: Teda milosť je väčšia; preto tým skôr nemôžeme tvrdiť, že milosť je väčšia ako Božie materstvo, a to preto, že materstvo nemôže dať to, čo nedá ani Božie synovstvo. Preto celkom správne tvrdíme aj to, že **Mária je blaženejšia** pre svoju svätosť ako pre svoje materstvo, a aj to, že materstvo, ktoré vyžaduje takú svätosť, je väčšie!

Posväcujúcou milosťou spojuje sa Mária s Bohom v jeho jednote vzťahom trpnej príčinnosti ako každý z nás, hoci Panna Mária tým väčšmi, čím väčšmi plnosť jej milosti presahuje plnosť milosti iných. Svojím božským materstvom spojuje sa Panna Mária s jednotlivými božskými osobami, nakoľko sú od seba

odlišné. A toto spojenie je celkom zvláštne, lebo ním sa stáva Panna Mária pokrvnou a príbuznou Boha.

Blažená Mária, lebo uverila!

Vyvýšená Mária, lebo porodila!

DO VÝŠAV

Z raja duše.

O poslušnosti k Bohu.

1. Človek naozaj a dokonale poslúcha Boha, keď bedlivo a často uvažuje, čo sa najviacej, v každom čase a na každom mieste páči Bohu a na čo ho múdry Boh najmä určil, a to sa vždy všemožne usiluje splniť.

O poslušnosti ku predstaveným.

2. Poddaný však naozaj poslúcha zástupcov Ježiša Krista, totiž predstavených, keď verne a ochotne vykonáva to, čo sa mu najviacej protiví, a nikdy neukáže znakom, slovom alebo činom, že rozkaz je mu protivný. Ale pravá poslušnosť nemôže byť tam, kde si podriadený vymýšľa rozkaz a sám si určuje prácu, ktorá sa mu páči, ako vraví svätý Augustín: „Pane, Tvoj najlepší služobník je ten, čo nehľadá tak od Teba počuť, čo by sám chcel, ale skôr hľadá to chceť, čo od Teba počuje.”

Naozaj poslušný nikdy nečaká na rozkaz, ale len čo pozná alebo vycíti vôľu predstaveného, horlivo ju plní ako príkaz, a to podľa príkladu Pána nášho Ježiša Krista, pre ktorého Otcova vôľa a zaľúbenie Otcovo bolo najvyšší rozkaz.

Naozaj poslušný nikdy neurčuje svoje činy, ani nesúdi podľa svojho úsudku, ani nikomu neprejavuje smýšľanie o svojich skutkoch, keďže sa zriekol práva chceť alebo nechcieť; ale všetko, čo sa ho týka, jednoducho a bezpečne necháva na vôľu Bohu a predstavenému.

Naozaj poslušný nerozsudzuje, či je to dobré alebo zlé, ako Abrahám neskúmal, či by bolo dobré alebo zlé zabiť vlastného syna, keď to Pán prikázal. Ani nerozsudzuje medzi dobrým a lepším; lebo vždy, aj v pochybnosti, za najlepšie pokladá to, čo sa mu prikazuje, len keď nie je celkom zrejmé, že príkaz je nespravodlivý. Lebo vtedy si máme podľa rady svä-

tého Gregora uvedomí, že „nikdy nesmieme z poslušnosti robiť zlé, niekedy však z poslušnosti máme prerušiť dobré, ktoré robíme“. Svätý Gregor pokračuje: „Ale keďže niekedy sa nám prikazujú šťastné veci tohto sveta, niekedy zasa protivné, preto musíme veľmi dobre vedieť, že niekedy nie je nijaká poslušnosť, ak je tam nejaký vlastný záujem, niekedy zas veľmi malá, ak tam nie je nejaký vlastný záujem. Lebo keď sa prikazujú výhody tohto sveta, keď sa nariaďuje vyššie miesto, ten, čo poslúchne a to prijme, umenšuje si ctnosť poslušnosti, ak po tom dychtí aj z vlastnej túžby. Veru, ten sa neusmerňuje poslušnosťou, kto pri prijímaní príjemných vecí tohto života otročí chůfkam vlastnej bažnosti. A zase, keď sa prikazuje čím svet pohŕda, keď káže sa ísť v ústrety potupeniu a zhanobeniu, vtedy duch umenšuje si zásluhu poslušnosti, ak sám od seba po tom netúži; lebo nerád a proti vôli snižuje sa k tomu, čím sa v tomto živote pohŕda.“ A nezádľho potom vraví: „Teda poslušnosť musí mať aj čosi zo svojho v protivných veciach, a zase v príjemných veciach nič nemá zo svojho, keďže aj v protivných veciach tým je chválitebnejšia, že sa s božským zariadením i túžbou spojuje, aj v príjemných veciach tým je opravdivejšia, čím dôkladnejšie sa mysľou odputáva od prítomnej slávy, ktorú prijíma z božej vôle.

Svätý Albert Veľký, OP.

Nebeské lôže.

Náš Pán odpovedal kedysi matke synov Zebedevých: „Dať sedieť zprava alebo zľava vedľa mňa nepatrí mne, ale ktorým to pripravil môj Otec.“ Myslím, že tieto vyhradené miesta, odmietnuté veľkým svätým, mučeníkom, budú údelom malých detí. Či to nepredpovedal Dávid, keď vravel, že malý Benjamín bude predsedáť shromaždeniam (svätých)?

Svätá Terézia Ježiškova.

Anjelská pečať na zemi.

Čistota uspôsobuje nás hľadieť na Boha, povznáša prirodzenosť a spodobňuje nás s anjelskými duchmi. Ona veriacu dušu robí Kristovou nevestou a nasledovníkov Baránkových učí pieseň a približuje k Bohu. Takú svadbu slávme, kde pokladom je čistota srdca, objatím milosť, potomstvom dobré skutky, venom večná blaženosť. O aká kráľovská je tá svadba, pri ktorej sa duša s Kristom láskou spojuje, kde jeho ľavica podporujúc našu slabosť, právom sa kladie pod našu hlavu, a jeho pravica nás pri odmene objíma.

Čistota je svadobné rúcho, ktoré okrašľuje panické duše pri hostine najvyššieho Kráľa. Kto by bol bez tohto rúcha, nemálo by bol zahanbený. Pozrite sa, ako veľmi boli zahanbení Dávidovi služobníci, ktorým odstrihli šaty až po pás; tak nadmieru zahanbení budú pred Najvyšším, ktorí sú teraz olúpení o rúcho zdržanlivosti. Všetkej chvály hodné je žiť v tele, ako by sme tela nemali, a byť medzi trnami a necítiť ostne trnia. Taki podobajú sa rybe, ktorá je do vody ponorená, a neutopí sa, a zrnu, ktoré sa ani medzi kúkoľom neudusí. Taki divy robia na tomto svete. Lebo väčší zázrak je odstrániť zárodok smyselnosti z vlastného tela, ako vyhnáť diabla alebo horúčku z tiel iných. **Blahoslavený Humbert, OP.**

Ježiš pri nás.

Som pri tebe svojim slovom v Písme svätom, svojim duchom v Cirkvi a vnuknutiami, svojou mocou v kňazoch, svojou modlitbou vo veriacich.

B. Pascal.

Ž I V O T

Elegancia v kostole.

Začneme hneď od jadra veci, in medias res, a vysvetlíme si najsamprv pohnútky, potom podstatu, druhy a hlavné vlastnosti elegancie v kostole čiže elegantného držania sa na posvätnej pôde.

1. Pohnútky elegancie v kostole pramenia z viacerých žriedel, predovšetkým z nášho pomeru ku kostolu a zo samej povahy tohto miesta. Z nášho pomeru ku kostolu vysvitá vnútorná potreba mať možnosť navštevovať kostol. Je to páľčivý postulat, požiadavka vyššieho rázu. Najušľachtilejší cit človeka je cit náboženský, ktorý sa v kostole účinne pestuje a zdokonaľuje, no tu nachádza i svoje najvýraznejšie prejavy. Tu hovorí človek s Bohom, tu sa s ním smieruje, tu nachodí úľavu, občerstvenie, tu čerpá posilu vo vážnych chvíľach životných. Tu sa povznáša človek do tých sfér a výšin ducha, ktoré sú prístupné zo všetkých stvorení iba človeku. I z povahy miesta vyviera vážna pohnútka pre elegantné držanie v kostole. Kostol a chrám je dom boží, teda najposvätnéjšie miesto zo všetkých, na ktorých celý život prežívame.

V kostole sa shromažďuje mnoho ľudí, tu sa stretáva často početne veľká spoločnosť. Kostol navštevuje mnohý človek častejšie, ako ktorékoľvek iné verejné miesto.

Z týchto pohnútok spoločenská slušnosť má pre držanie človeka v kostole zvláštne pravidlá. Ich zachovávanie vedie k elegancii, k elegantnému držaniu sa v kostole.

2. Podstata tejto elegancie záleží v takom držaní sa, aké by sme mali pred živým zosobneným (perzonifikovaným) Bohom. Elegancia v kostole je teda držanie sa pred Majestátom božím. K tomu vyzýva oko božie, ktoré maliari nakreslili nad sanktuáriom (časťou kostola, kde stojí hlavný oltár) alebo na inom mieste v kostole. Kto si túto dokonalú eleganciu vie do dôsledkov predstaviť, pochopí všetku tú mimoriadnu starostlivosť, ktorou upravovali svoje držanie služobníci chrámu Salamúnovho, najslávnejšej svätyne antického sveta. Stupeň dokonalaj elegancie dosiahne málo ľudí. Sú to svätci a im podobní horlivci z jednotlivých stavov. Väčšine ľudstva stačí iný druh elegancie. Je to elegancia zmiernená, ktorej hlavné črty sú:

Najsamprv však eliminujeme, čiže v tomto prípade poukážeme na nežiadajú eleganciu, t. j. na nevhodnú a výstrednú. Nevhodná elegancia veriáciach v kostole ukazuje sa v rozličných formách, počnúc od nedostatku slušného odevu až po kričľavý prepych. Do kostola totižto chodí slušný človek v odevu čistom a slušnom. I žiak si oblečie sviatočný oblek tmavomodrý alebo čierny, vzorkovaný. K tmavému obleku patrí biela košeľa, čierne topánky, tmavý klobúk a sivé rukavice. Dámy zostávajú v rukavičkách obyčajne cez celý obrad. Sfahujú ich iba pri sv. prijímaní. Proti tomuto bontónu zahniezdil sa azda pre nezdravé horlenie za časté sv. prijímanie nechutný zvyk pristupovať ku sv. prijímaniu vo všedných šatách. Vznesenosť Sviatosti nepripúšťa, aby ktokoľvek k nej pristupoval v obyčajnom odevu, ak má od neho lepší, sviatočný. Teda svetská, profánna spoločenská slušnosť stavia sa proti nevhodnému odevu pri návšteve svätých tajomstiev viery. Ani dievky na dedinách by nemaly navštevovať chrám bosé, tým menej v šatách nečistých, otrhaných. Básnik Donoval zvlášť zdôraznil, ako povznáša návšteva kostola každého človeka, najmä robotníka a sedliaka, ktorý celý týždeň lopotí, ale v nedeľu a vo sviatok sa vyumýva, vyoblieka a pri návšteve kostola sa povznáša na najvyšší stupeň jemnosti a spoločenskej slušnosti roľníckej a robotníckej.

Výstrednú eleganciu pestujú osoby, ktoré prichádzajú do kostola tak vyobliekané, že svojou nádherou alebo kuriozitou odvracajú pozornosť spoluobčanov od modlitby a sústredenosti mysle. Často tu badať príznaky nahotárstva čiže nudizmu.

V Taliansku nepripustia ku sviatostiam osoby, ktoré holdujú nahotárstvu, nudizmu. Smysel a duch kresťanského náboženstva je omnoho vážnejší, než aby sme ho mohli veľmi krátkym alebo veľmi vystrihnutým odevom zneuctievať. Údelom osôb s takým odevom v kostole býva tiché odsúdenie od seriózných, vážnych návštevníkov kostola.

V čom však záleží teraz pravá zmiernená elegancia v kostole? Jej složky a vlastnosti sú tieto:

1. Nech sme akéhokoľvek náboženského presvedčenia alebo ctenia, správne poznamenáva Guth-Jarkovský, vynikajúci znalec etikety, v kostole sa čo najtichšie a najúctivejšie držíme (si počíname) a prispôbujeme sa držaniu ostatných, pokiaľ sa ním vyjadruje úcta. Teda v kostole kresťanskom aj inoverec složí klobúk, v synagoge si ho nechá na hlave, v mohamedánskej mešite vyzuje topánky, alebo obuje tam pripravené papuče; vstáva, keď iní vstávajú, ale nerobí úkony, ktoré zaväzujú iba príslušníkov náboženstva. Ak nerobí tie úkony, tak nepočína si podivne, nekritizuje hlasite obrady. Svoj nesúhlas môže vyjadriť inde.

2. Slušný človek prichádza na bohoslužby včas do kostola a neodchádza, kým duchovný koná náboženské úkony.

3. V kostole si nevykračujeme hrmotne, ale ticho a skromne vyhľadáme si svoje miesto. Tam prítomné osoby môžeme pozdraviť úklonom hlavy. Katolíci na mnohých miestach pridávajú aj pozdrav: „Pochválen buď Ježiš Kristus.“

4. Pokľakneme, sedíme alebo stojíme, kedy to bohoslužby vyžadujú. Pri spoločnej modlitbe, ako aj pri náboženských piesňach neostávame pozadu. Nevšímame si veci okolo seba, neobzeráme sa po svojich susedoch a nevšímame si ani prichádzajúcich osôb. Ak je v kostole celkom ticho, usilujeme sa ho zachovať, nekašleme nahlas alebo zbytočne, v kostole sa nikdy nerozprávame, ani nesmejeme, hoci chuť do toho býva veľká, pretože tu smiech, ako každé zakázané ovocie, lepšie chutná, (ani si nedávame s nikým znamenania). Iných z modlitby vyrušovať trpí sa len z veľmi vážnych príčin.

5. Čo vlastne treba robiť v kostole? Krátky čas, čo sa zdržiavaš v kostole, sústreď sa na vrúcnu modlitbu, nábožný spev alebo pozorné počúvanie slova božieho alebo na vážne rozjímanie. Ale nepredstieraj podivné svätuškárstvo, ani nespievaj krikľavo, a ak nemáš dobrý sluch, radšej mlč. V kostole, pravda, nestaraj sa o obyčajné veci svojho zamestnania.

úradu a podniku. Aspoň na chvíľu sa zbav takýchto myšlienok.

6. Ani na svadbe nerobíme poznámky o toaletách, hoci je vtedy k tomu dosť pokušenia. Veď niekedy svadobný sprievod je výstavou pánskych i dámskych šiat. Pri sobášii, krste, birmovke, konfirmácii a primiciách radno dodržať všetky zvláštne pravidlá spoločenskej etikety. Podobne aj na náboženských slávnostiach, púfach a sprievodoch.

Všeobecné pravidlo môže byť: Drž sa tak, aby si sa potešil fotografií, ak by ťa niekto na týchto náboženských obradoch sфотографoval, snímku v novinách uverejnil a na druhý deň ti doniesol. Držme sa teda úctivo, zbožne a dôstojne. To je hlavná smernica správnej zmiernenej elegancie v kostole.

Dr. Danišovič.

Si osobne zodpovedný.

V našich úradoch vidíme červeným písmom napísané heslo min. Macha: „Si osobne zodpovedný.“ Každý úradník má si uvedomiť, že čo urobí, za to bude sám zodpovedať, skladať účty osobne a nebude sa môcť na nikoho vyhovárať ani odvolávať. Keď toto je správne v živote občianskom, platí to aj v živote náboženskom. Vieme, že keď Spasiteľ použil slová: „Vydaj počet“, tiež chcel tým zdôrazniť osobnú zodpovednosť pre každého. Boh sa nás nebude pýtať, čo robili druhí, ako oni jeho príkazy plnili, či doma či na štrande, ale čo my sme robili, aký život sme viedli. Preto nehovorme: Však ani druhí nechodia do kostola v nedeľu na sv. omšu, nepristupujú k sv. spovedi, nemodlia sa, na štrande sú tak alebo onak „oblečení“ atď. Pamätajme, že keď osobná zodpovednosť platí v občianskom živote, tým viac platí v živote náboženskom, a tým viac každý je sám za seba zodpovedný pred Bohom. Preto našou snahou má byť: nerobiť tak, ako to ľudia robia, ale ako to Boh chce.

— vm —

S K M.

Katolícky pozorovateľ niektorých zjavov súčasného života právom kladie si otázku, čo môžeme očakávať v najbližších rokoch od našej mládeže. Generácia tridsiatnikov je vraj duševne nakazená, národne kolísavá a nábožensky celkom ľahostajná. Takéto poznámky počujeme dnes dosť často. A čo, dnes máme vychovávať zas takýchto ľudí? Veru nie. Ale keď vieme, že tí tridsiatnici (a ja do tohto počtu zahrňujem už aj štyridsiatnikov) sú nespoľahliví, to ešte nestačí. Načim hľadať príčiny náboženskej i národnej

otupelosti, ba priam hniloby. Nuž ale keby sme sa pustili do takejto roboty, museli by sme pribrať na pomoc všetky štátne bezpečnostné úrady a aspoň niektorých kultúrnych činiteľov, lebo takito horlivci museli by sa pripraviť na každú skutočnosť, ktorá by bola nevyhnutno spojená s ich úprimnou snahou.

A jednako treba tu povedať otvorené, chlapské slovo, pred ktorým musia utíchnuť ľudia nepredpokajati a hodni mena človek. Nuž my, tridsiatnici, povedzme si len, ako nás vychovávali napr. v gymnázií, v spolkoch!? Vďaka všetkým tým pánom, ktorí vedeli vstúpiť do našich srdiec lásku k Bohu a skutočnú lásku k národu. To boli naozaj čestné výnimky. Keby nebolo bývalo starostlivých očí rodičov a ich stáleho napomínania, nuž ja neviem, kde by z nás boli dnes veľmi mnohí. Prečo? Len preto, že z nás vychovávali povrchných národovcov, ľudí plytkých, stvorených pre taký trampský život. Nechcem prehŕňať, ale nebojím sa napísať, že bola to zväčša výchova boľševická. Rodičia a katechéti odrážali útoky namierené proti nám, a im dnes ďakujeme za všetko, čo je v nás dobré. Pravda, profesori, čo sa tiež postavili do postoja obrancov dobrej výchovy, boli podporení klerikálnym cingulom, a tí, hľadám, trpeli najviac. O čo vlastne išlo?

Chceli z nás mať dobrých národovcov starého rázania, ale — bez Boha, alebo aspoň nie takých veľmi nábožných, ktorí by ešte niečo dali na nedeľňajšiu sv. omšu, na sv. spoveď, na verejnú mravopočestnosť. Chceli z nás vychovať ľudí, ale takých slobodných, ktorí by mali mnoho práv a málo povinností. Chceli z nás mať kultúrtrégrov, inteligentov, osvetových pracovníkov, ale... Keď sa niečo povedalo o náboženstve, hneď nám dali vycítiť, že je to vec podradná, druhotná, mnohým zapáchajúca zaostalosťou a nemodernosťou. Pojem Boha, Cirkvi, náboženstva, bol posunutý na bočnú koľaj. Nuž mládež rástla, vzdelávala sa, ale s pokrokom rozumovým a technickým neišla rovnobežne výchova vôle, pokrok duševný a mravná vyrovnanosť. A to je zas ľahko vysvetliteľné. Mravnosť, vedomie zodpovednosti, česť, to sú pojmy, ktoré bez pojmu Boha sa rozplynú v bezuzdnú slobodu, ktorú ktosi pomenoval prirodzeným právom človeka. No a keď povinnosti voči Bohu, čiže povinnosti náboženské boli registrované v paragrafe č. 2, ako vec podradná, druhotná, to toľko značilo, že každý sa snažil vyplniť ten prvý paragraf, lebo za to ho chválili, ba i odmenili. Dobrý demokrat bol viac, ako statočný katolik, lebo prvý vraj hájil záujmy národné, a ten druhý len záujmy cirkevné. Nečudujme sa potom, že P. Boh takým ľuďom nedoprial spoločnej po-

zemskej vlasti, ale rozpráši ich po celej strednej Európe.

A dnes stojíme pred tým istým problémom. Zdôrazňuje sa národná výchova mládeže, ale prakticky neusmerňuje sa v tom istom stupni jej nábožensko-duchovné stvárňovanie. Preto nám katolíkom leží ozaj na srdci, aby naša katolícka mládež pochopila hierarchickú stupnicu hodnôt a prijala záujem nábožensko-duchovný ako prvý a neodstraniteľný predpis, nadiktovaný Bohom samým. Tento program u nás ide uskutočňovať SKM ako najmladšia apoštolská složka katolíckej akcie. Ide nám o to, aby zo súčasnej mládeže vyrástli ľudia cyrilometodejského typu, ktorí pod ochrannou rukou Boha rástli, žili i umierali. Naša mládež nesmie mať len zocelené svaly, slnkom opálené tváre a pochvalné diplomy z rozličných kurzov a pretekov. Toto všetko SKM považuje za program druhotný. SKM vychováva sviatosťami a ctnosťami zocelenú vôľu, katolíckou tradíciou nadchnuté srdce a cyrilometodejských vojakov, ktorí umierali v tóni dvojitého kríža. SKM chce mať teda najprv mládež náboženskú, katolícku, oddanú Bohu, a až potom mládež slovenskú, kresťanskú, vernú národu. Keby sme obrátili túto stupnicu, spreneverili by sme sa svojej katolíckej minulosti, vykopali by sme hrob budúcim pokoleniam. A netreba sa báť, že pri takejto výchove zabudne sa na národnú výchovu. To nie. SKM-istická výchova nie je polovičatá, lebo vychováva celého človeka: dušu i telo. Len záujmy duše, čiže záujmy náboženské kladie nad národné, ako hodnoty vyššie nad nižšie. Ďalej. SKM-istická výchova dobre pozná zákon lásky k vlasti, ktorý nebol cudzí ani Kristu Pánu. Zradil národ je hrách pre člena SKM; slúžiť národu pre SKM je svätá povinnosť. A je to povinnosť, ktorú každému členovi SKM nariaďuje P. Boh sám.

Nám teda neide o nejaký spolok, o organizáciu, nám ide o vec božiu i národnú, ktorú dnes háji a postupne uskutočňuje SKM. S tohto hľadiska SKM pokladám za najživotnejšieho a najpožehnanejšieho činiteľa pre národ. Výchovné metódy SKM vyplývajú z povahy ľudskej prirodzenosti, ktorá bola Kristom vyzdvihnutá do ríše nadprirodzenej. Obzor nadprirodzený v SKM usmerňuje všetko prirodzené, ako činiteľ vyšší a dokonalejší. A podrobí hodnoty a sily nižšie činiteľovi vyššiemu je znak múdreho a opatrného vedenia v súkr. i vo verejnom živote. Dr. M.

Duchovné lakomstvo.

Sv. Ján od Kríža píše, že mnohé duše začiatočníkov sú otrávené duchovným lakomstvom. nenasýtno-

sťou. Ako vyzerá ich život? Také duše nikdy nie sú spokojné s tým, čo im P. Boh dal. Keď nenájdu v duchovnom živote smyselnú rozkoš, rmútia sa, nariekajú. Iní zasa stále by sa chceli dať poučovať, nikdy im nestačia duchovné prednášky, prečítajú všetky knihy a nikdy sa neuspokoja. Poučujú sa, ale nemyslia na dobré skutky, neumŕtvujú svoju vôľu; všetko vedia a nič nerobia. Nájdu sa i také duše, čo sa obklopujú sv. obrázkami: v modlitebných knihách, v izbe, na stole, na múroch máte bazár pekných i menej pekných obrázkov z najrôznejších pútnických miest, všelijaké sóšky, krížiky, ružence a pod. Dnes bozkávajú ten obrázok, zajtra iný. Dnes ich nadchne ku zbožnosti socha sv. Antonka, zajtra pestrofarebne maľovaný obraz sv. Terézie. Páčia sa im také obrazy, ktoré sú drahšie, lebo sú vzácnejšie. Iní zas majú celé múzeum posvätných medailónov, relikvie všetkých, i nejestvujúcich svätcov, a v takom kaplnkovom prostredí cítia sa výborne, myslia si, že 80-kilometrovým tempom rastú k nebesám. Kto však túži po pravej dokonalosti, nikdy nebude shromažďovať takéto hmotné pomôcky, nikdy k nim neprilipne, zatúži len po tom, čo mu dopomôže obohatiť ducha ctnosťami, vyplniť vôľu božiu, umŕtvíť vlastnú vôľu, aby sa pripodobnil chudobnému Kristu.

Dr. M.

Moc myšlienky.

Každá myšlienka, každý obraz, ktorý prebýva v nás usiluje sa zmocniť nás a pretvoriť nás podľa svojej tvárnosti. Je to akési vnútorné čarodejníctvo, ktoré pripravuje premenu.

Už v živočíšstve prejavuje sa tento zákon. Možno povedať, že včielka je úľ, meď, bzukot a let, lebo jej prirodzenosť sa psychologicky prejavuje týmito vecami, ktoré dostala pri svojom zrození a ktoré odovzdá svojím potomkom.

My nemáme vrodené potrebné predstavy; musíme si ich získať, musíme byť preniknutí nimi, treba nám ich usporiadať v ich hierarchii vždy so zreteľom na náš najvyšší cieľ. Vždy je to tak, že ich získavanie rovná sa istému druhu utvárania samých seba vlastným pričinením.

Mystik využíva túto platičnosť duše a túto moc myšlienky, aby sa „pripodobnil Kristu Ježišovi“, dúfajúc, že jedného dňa bude môcť povedať s Apoštolom: „To nežijem už ja, to je Kristus, ktorý žije vo mne“, a v týchto chvíľach najvyššieho usobrania cíti, ako by sa rozplynul v ohni žiarivého obrazu, ktorý nosí v srdci svojom. A naopak, svetár sa stáva svetom a človek smyselný telom, a to len pre svoje predstavy, ktoré privodia činy a tým sa stávajú silnejšími.

„Verím, že keby človek hľadel stále na nebo, napokon by dostal krídla“, povedal Flaubert; ak príliš hľadáme na zem, či nezaboríme sa hlboko do zeme?

Náš vnútorný život je ustavičná záplava myšlienok a obrazov, na ktoré ak nereagujeme, určujú bez nás celé naše vnútorné denie až ku najďalším následkom.

Reagovať, ako? Vôľou? Ale keď vôľa je len farčou, zvodnou mocou myšlienok samých?

My nie sme slobodní voči svojim myšlienkam. Naša sloboda spočíva len vo výbere myšlienok a takrečeno vo stotožnení ich s vlastným bytím, keď si ich prisvojíme. Keď nás takto uchvátia, staneme sa ich otrokmi, ale to znamená otrokmi seba samých, to jest slobodnými.

Teda ide hlavne o to, vedieť, ktoré myšlienky si máme vybrať, ktoré myšlienky nás napokon majú ovládať. Tie, čo prichádzajú k nám z rozvratného a najčastejšie pokúšajúceho vonkajška, usilujú sa nás zmocniť pre prospech zla. Len vtedy skrotíme ich moc, keď proti nim postavíme protivnú moc, moc nejakej vedúcej myšlienky, v istom smysle vyššej, ktorá zabráni, aby sme celkom podľahli.

„Dom osvetlený v noci“, taký je podľa Barrèsa ideál bedlivej duše. Nezamieňajme preto žiarivé svetlo za čiru noc, ktorú sme naplnili živými preludmi.

A. D. Sertillanges OP.

LITERATÚRA

Literárne novinky nakladateľstva

HERDER und CO. G. m. b. H. Freiburg im Breisgau,
a Wien I, Wollzeile 33.

MATTHIAS JOSEPH SCHEEBEN: Die Mysterien des Christentums. 1941, str. 810, viaz. RM 16.80, broš. RM 14.60. V katol. teologickej literatúre s potešením zaznamenávame nové vydanie bo-hovedných spisov Scheebena. Scheeben patrí medzi teológov, čo vedia staré pravdy podávať novým spôsobom. Poznal požiadavky čias, v ktorých žil, a dobre poznal i myšlienkové teologické smery, ktoré sa usilovali riešiť aktuálne problémy na nadprirodzených princípoch. Scheeben nikdy nezmenšuje vznešenosť a tajomnosť nadprirodzených právd, ale ukáže ich v takom svetle, že ich krásu zväbí každého.

Z nového kritického vydania jeho spisov vidno, že sa snažil osvojiť si starú scholastickú metódu, najmä v traktáte o Cirkvi. Tu ide úplne so sv. Tomášom

šom Akvinským, ktorý v teologických bádaniach vychádza vždy od Boha a vracia sa zas len k Bohu. Toto spojenie človeka s Bohom uskutočňuje sa skrze milosť v Cirkvi, lebo smysel Cirkvi spočíva práve v tom, aby celé ľudstvo spojila s Bohom. V „Mystériách“ spracoval Scheeben naozaj životne a vecne všetky základné tézy vierouky. Toto vydanie „Mystérií“ je tým dôležitejšie, že je v ňom pôvodný text Scheebenov, ktorý Rademacher v predošlom vydaní zmenil. Höfer vydáva originál Scheebenov podľa opráv, ktoré vykonal sám autor. Upozorňujeme na toto veľké teologické dielo najmä našich mladých kňazov. Čítajte Scheebena, študujte ho, a uvidíte, že nieto otázky, niet problému, ktorý by sa nedal prakticky rozriešiť vo svetle zjavených právd. — im.

Dr. CONRAD GRÖBER: *Der Mystiker Heinrich Seuse*. 1941, str. 242, viaz. RM 6.80, broš. RM 5.40. Chválitebná práca o živote a činnosti kostníckeho dominikána, ktorý pri rozjímaniach o večnej Múdrosti našiel odpovede na všetky životné otázky. Henrik Seuse bol žiakom majstra Eckharta. Sám bol profesorom na dominikánskom gen. štúdiu v Kolíne. Bol známy ako ľudový misionár, kazateľ, spovedník, duchovný radca, ale v katolíckej literatúre je známy ako najlepší mystický spisovateľ stredoveký. Gröber kriticky študoval jeho život i jeho spisy, a ukazuje nám Henrika Seuse v jeho pravej duchovnej veľkosti. Knihu odporúčam všetkým tým, čo majú záujem o mysticko-asketické problémy. Patrí medzi najlepšie duchovné štúdiá posledných čias v Nemecku. — im.

BENEDIKT M. NISSEN: *Meine Seele in der Welt*. 1941, str. 320, viaz. RM 5.20, broš. RM 4. Meno a osobnosť B. M. Nissena je dnes známa v najširších vrstvách ľudu i v najužších umelecko-maliarských kruhoch Nemecka. V tejto knihe nájdete zaujímavý opísaný život muža, ktorý odchádza z katolíckej rodiny na štúdiá, kde začína nábožensky vplyvať na svojich spolužiakov. Zaujímavá je jeho apoštolská činnosť v materialistickom svete, ktorý nechcel ani počuť o vyšších hodnotách. M. bol učenec, maliar, pútnik, dominikánsky fráter, ale najmä apoštol. Vnútroň život tohto apoštola odráža sa i na jeho obrazoch, ktorými tiež dvíha srdcia k Bohu. Knihu odporúčam našim laikom-inteligentom. — im.

JOSEPH E. MAYER: *Priesterliche Wirklichkeit*. 1941, str. 285, viaz. RM 4.50. Kňaz, ktorý žije v pastorácii, ten vie najlepšie, akými životnými pravdami má sa kŕmiť kňazská duša. Túto knihu napísal farár. Pomenoval by som ju príručkou kňazskej životnej múdrosti. My vieme najlepšie, že i náš

život prikryjú dosť často hmly bezútešnosti, neporozumenia, suchopárnosti. A kňaz nesmie zúfať, nesmie ani zakolísaf. Knihu odporúčam oltárnym bratom na rozjímanie. — im.

PETER KUDERER: Im Heiligen Geiste. 1940, str. 86, viaz. RM 2.40. Je to malá teologická príručka o sv. Duchu. Autor píše o Duchu svätom v Najsvätejšej Trojici, Kristus a Duch sv., Duch sv. v Cirkvi, vo sviatosiach, P. Mária, nevesta Ducha Svätého. Hlboké úvahy sú písané jednoducho, porozumejú im aj laici. Knižička sa hodí na rozjímanie. — im.

FRIEDRICH MITTELSTEDT: F ü h r e d e i n Kind hin zu Christus. 1940, str. 38, viaz. RM 1. Ako má matka viesť dieťa k Bohu? Otázka, ktorá zaujíma najmä mladé matky. Náboženská výchova dieťaťa musí byť múdra, nenásilná. V tejto knižičke nájdú naše mamičky dobré rady, ako vychovávať deti od šiesteho do desiateho roku. — im.

KATOLISCHES RELIGIONSBUCHLEIN. 1940, str. 180, viaz. RM 1.70. Tieto malé biblické dejiny pre ľudové školy vydal katolícky arcibiskupský inštitút vo Viedni. Dejiny sú spracované tak, aby dieťa ľahko pochopilo všetky dôležité priebehy St. i N. zákona. Pekné sú úvody článkov, ktoré uvádzajú žiaka do deja, o ktorom sa bude hovoriť. Pestrofarebné obrázky každý dej sprítomňujú duši dieťaťa. — im.

RUDOLF GRABER: Ewige Wahrheit. Verlag Bonifacius-Druckerei, Paderborn 1941, str. 380, viaz. RM 6.45, broš. RM 5.85. Známe homiletické pravidlo hovorí, že kresťanstvo musí sa ukázať svetu vždy v novom svetle. Veď prichádzajú noví ľudia s novými názormi, s novými starosťami a otázkami a riešenie hľadajú v kresťanstve. S krízou v ľudstve prichádza aj kríza kazateľská: Ako kázať tie staré pravdy? Graber sa pokúsil „novým tónom hrať na starých husliach“. V prítomnej knihe podáva kázne a úvahy na všetky sviatky cirkevného roku a veľmi príliehavo poukazuje aj na prirodzené dobro, ktoré prichádza ako výsledok života podľa zjavených právd. Niektoré úvahy sú dlhšie, dajú sa kázať i na dva razy. Odporúčam najmä mladým kňazom. — im.

JOSEPH THOMÉ: Vom Glauben an Gott. Verlag Fr. Pustet, Regensburg 1941, str. 124, viaz. RM 1.80. I od dobrých katolíkov neraz človek počuje: Ja verím v Boha, to mi stačí. A hoci viera sa zdôrazňuje všade, jednako nie všetci poukazujú na ďalekosiahly vplyv viery na vnútorný i vonkajší život človeka. Toto slovičko: verím, obsahuje veľmi mnoho. Treba ho pochopiť tak, ako ho predstavuje evanjel-

ljum, apoštolské listy, ako mu rozumie sv. Cirkev. Thomé rieši v tejto knihe vplyv viery na praktický život. Knižku možno použiť na prednášky. — im.

Dr. GOTTLIEB SÖHNGEN: *S y m b o l u n d Wirklichkeit im Kultmysterium*. Peter Hanstein Verlagsbuchhandlung, Bonn 1940, str. 157, broš. RM 4.80. Srovnávacia náboženská veda v posledných päťdesiatich rokoch nám ukázala neprekľuteľnú priepasť medzi tajomstvami a symbol. kresťanským a pohanským. Racionalisti dokazovali, že kresťanské tajomstvá, napr. tajomstvo Eucharistie, je iba vývojovým pokračovaním pohanského kultu. Pravda, tým chceli dokázať čisto prirodzený charakter kresťanstva, lebo vraj za zjavené pokladáme to, čo bolo v pohanstve celkom prirodzené. Naše náboženstvo má teda byť len dokonalejším stupňom pohanstva. Autor na historickom podklade dáva odpoveď na všetky otázky, najmä v náuke o sviatostiach, kde symbolika a tajomstvo vystupujú do popredia. Štúdia bude zaujímať teológov. — im.

HANS LANGENDÖRFER: *Leitfaden der Psychologie*. Peter Hanstein Verlagsbuchhandlung, Bonn 1940, str. 120, viaz. 2.30. Je to príručka pre psychologické štúdium pre tých, čo chcú hlbšie a obširnejšie študovať špeciálne psychologické problémy. Autor, určiac metódu psychológie, definuje dušu podľa Aristotela, a z tohto potom poukazuje na jej schopnosti: rozum a vôľu. Stručne študuje hodnotu všetkých činiteľov pri výchove vôle, charakteru, osobnosti a nezabúda ani na fyziologických činiteľov, ktorí spoluúčinkujú pri všetkých duševných prejavoch. Psychologické fakty potvrdzuje lekárskymi poznatkami, aby sprístupnil pochopenie niektorých duševných javov. Knižka je aktuálna, písaná prísne vedecky, a myslím, že dosiahne cieľ, pre ktorý bola napísaná.

FRANTIŠEK WILLAM: *Život Ježíše Krista*. Nakl. Vyšehrad, Praha 1941, str. 636, 33 pôvodných fotogr. obrázkov, broš. Ks 70, viaz. Ks 90. Dostať v mis. knih. v Nitre. Toto dielo je výsledkom veľkého študijného úsilia horlivého teologa, ktorý si zaumienil napísať všetkým ľuďom prístupný život Krista Pána, životopis úplný a podložený historicky. Pravda, najdôležitejší prameň, z ktorého čerpal, sú evanjeliá. Ale evanjelium je tu iba akýmsi širším východiskom pre budovanie širšieho dejinného obrazu. Sú to živé dejiny božského pôsobenia Ježiša Krista, ktoré zachycujú najväčší a najsilnejší život na zemi na bezpečných základoch dokonalého vedeckého poznania, s presným kritickým výkladom, a najmä s vyšším, oduševneným preniknutím všetkých historických

faktov, čo je vecou umeleckého génia. Je to dielo, ktoré získa čitateľa nielen prisnou vecnosťou a pevným dejinným základom, ale najmä vysokým umeleckým podaním, ktoré tak sugestívne vyvoláva sceneriu Sv. zeme a ovzdušie doby Kristovej. W. život Krista nech si prečíta každý, kto chce ísť za Synom Božím s láskou. — im.

P. ALEXANDER PINY OP.: Odevzdanost do vôle Boží. 2. vyd. Ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 158, Ks 20. Dostať v mis. kníh. v Nitre. Jeden z veľkých reprezentantov dominikánskej mystiky v 17. storočí je P. A. Piny. Túto knihu napísal v čase, keď sa mnoho hovorilo o mystike, o čistej láske, a veru nebolo všetko správne. Nie div, že niektorí vradili mystikov do oblasti čisto charizmatickej; iní zasa mystikov pokladali za bláznov. V tomto chaose vystupujú francúzski dominikánski mystikovia, ktorí mystike dávajú nový smer. Dominikánska mystika vychádza z náuky o posväcujúcej milosti a buduje na tom, že človek je naozaj dieťaťom božím. Teologicko-vedecký princíp charakterizuje dominikánsku mystiku. Ale prvok psychologický a citový je tiež usmernený k správnejmu cieľu. Vedomie, že som dieťaťom božím, že Boh je môj Otec, núti ma k tomu, aby som sa mu podrobil. Na tomto podklade napísal P. Piny túto knihu. Čítajte ju, rozjímajte, zariadte podľa nej svoj duchovný život. — im.

REGINALD DACÍK OP.: Bůh odplatitel. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 123, broš. Ks 15. Dostať v mis. kníh. v Nitre. Smrťou končí náš pozemský život. Ale čo po smrti? Táto otázka trápila už pohanov a nemôže nezaujímať kresťana, ktorý očakáva nehynúci život po smrti. Smrť, peklo, očistec, nebo, záhrobný svet, posledné dni sveta, to sú otázky, ktoré majú vplyv i na náš terajší život. Dacík svojím známym ľahkým štýlom na podklade zjaveného učenia i vo svetle najstarších dejinných záznamov rieši všetky tieto problémy. Nevyhýba sa námietkám, nič neobchádza, o čo sa zaujíma dnešný človek, preto šiesty sväzok jeho vierouky pre laikov vítame a odporúčame všetkým. — im.

Dr. TIHAMĚR TÓTH: Veliký Bůh. 2. vyd. Nakl. Vyšehrad, Praha 1941, str. 255, broš. Ks 35, viaz. Ks 47. Dostať v mis. kníh. v Nitre. O knihu Dr. Tótha je dnes záujem na celom svete. Táto kniha obsahuje kázne na prvý článok Kréda: Verím v Boha Otca Všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme. Boh je náš Otec, to je vedúca myšlienka Tóthových kázni. Boh je duch, stará sa o nás, miluje nás. Boh je dobrotivý, verný, všadeprítomný, milosrdný. Každá ká-

zeň otvára modernému človekovi nový svet, ktorý nepoznal, v ktorom sa zachráni. — *Vítězství Kristovo, Panna Mária*. 2. vyd. Str. 211, broš. Ks 30, viaz. 42. Dostať tamtiež. V prvej čiasťke knihy hovorí autor o vykupiteľskom poslaní Ježiša Krista, vykladá smysel Kristovho zmŕtvychvstania, z ktorého čerpáme vieru v naše vzkriesenie. V druhej čiasťke o P. Márii, ako rozdávatelky všetkých milostí. — *Věřím*. 2. vyd. Str. 184, broš. Ks 26, viaz. Ks 38. Dostať tamtiež. Táto kniha je rozdelená na dve čiasťky. V prvej je reč o viere, v druhej o existencii Boha. Tóth dokonale poznal príčiny neverectva a ich následky, preto mohol zo srdca hovoriť o viere, o Bohu, a príkladmi z terajšieho života makateľne dokazuje, že príčinou nešťastia je i dnes odklon od Boha. Všetky tri knihy sú určené pre kazateľov, ale s úžitkom môžu ich čítať aj laici. — im.

Dr. VOJTECH MARTINŮ: *Do života*. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 181, broš. Ks 30. Dostať v mis. knih. v Nitre. Vzťah človeka k Bohu, k rodine, k bližnému a k Cirkvi, hľa, to je obsah tejto knihy. Nepodáva teóriu, lež skôr pripomína veci, na ktoré by kresťan nikdy nesmel zabúdať. Píše o smysle života, jasno a prehľadne hovorí o ceste k Bohu, o zjavení, o stvorení, o utrpení, o posväcujúcej milosti, o Cirkvi a o mnohých iných podrobnejších témach. Kniha je písaná pre mladých, ktorí nastupujú životnú dráhu. — im.

ZDENĚK KALISTA: *Blahoslavená Zdislava*. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 180, broš. Ks 20. Dostať v mis. knih. v Nitre. Bohaté XIII. storočie katol. Česka spestruje príchod prvých synov sv. Dominika do zeme svätováclavskej. Z Ríma prichádza bl. Česlav, ktorý získava pre dominikánsku rehoľu bohatú paniu Zdislavu z Berka. Jej pričinením prichádzajú synovia sv. Dominika do styku s českým ľudom. Zdislava heroickým vdovským životom dokazuje nielen lásku k dominikánom, ale pod ich vedením stáva sa veľkou svätou apoštolkou. Dnes sa skvie na oltári českých blahoslavených. Kalista opisuje jej život veľmi podrobne, ale historická veda musí shodnotiť pramene, ktoré uvádza. Knižku našim čitateľom odporúčam. — im.

L. M. JÁNSKY: *Spoločenské pravidlá pre mládencov*. Spol. sv. Vojtecha, Trnava 1940, str. 126, broš. Ks 15. Generácia, ktorá vyšla zo škôl bývalej republiky, tá vari najbolestnejšie cíti nedostatok spoločenskej výchovy. Nuž a mládež nového Slovenska musí byť vyškolená i po tejto stránke. Naše školy sú si dobre vedomé významu spoločenskej vý-

chovy, preto sa o ňu starajú. Prof. Jánsky dáva mládeži naozaj bedlivo vypracovanú príručku, ktorú načím vysvetľovať v školách i v spolkoch. Mladík nájde v nej veštko, čo má vedieť, aby sa vedel pohybovať v každej spoločnosti. Knižka patrí do každej katolíckej rodiny, školy, i do spolkových knižníc. — im.

DOMINIKÁNI. Ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 95, broš. Ks 10. Českí dominikáni vydali túto knižočku pre študentov, ktorí majú záujem o ich život a prácu. Podrobne je tam rozvedená idea a poslanie rehole, život vedecký, liturgický a misijný. — im.

ALEXANDER VAŠKO: Slovensko na poschodiach. Vydal Spol. sv. Vojtecha, Trnava 1940, str. 126, broš. Ks 16. Naša románová literatúra pre mládež skutočne sa vzmáha. No nemôžeme povedať, že by mládež mohla čítať všetko, čo sa zjaví na slovenskom knižnom trhu. Ale keď to vydá SSV, tu sme to môžeme tvrdiť, že je to kniha, ktorá dušu mládeže pozdvihne, obohatí. To platí i o tejto knižočke. Dej románu je nám veľmi blízky, taký, po akom túži naša terajšia mládež. Mládeži i starším odporúčam. — im.

RUDOLF KUBU: Kráľ Brigantu. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 230, broš. Ks 30. Dostaf v mis. kníh. v Nitre. V záplave dobrodružnej literatúry prednosť majú diela, v ktorých pravdivosť deja je pripojená k dobrodružstvu. Kráľ Brigantu má túto prednosť. Je v nej vylúčený skutočný život prvého misionára medzi africkými Babembami, ktorých divokosť bola známa v celej Afrike. P. Duponta to nezastrašilo. Presvedčil ich o tom, že chce im len dobro, preto po smrti náčelníka zvolia si ho za kráľa. Priebeh románu je dobrodružný, ale aj výchovný. Kniha pre mládež. — im.

SZIVÓS DONÁT: Emberek a mérlegen (Kristussal vagy ellene?). Nákladom Korda, Budapest, str. 193, P 4.80. Autor vo svojej najnovšej knihe veľmi výstižne podáva akúsi analýzu života ľudí, ktorých triedi podľa toho, v čom hľadajú cenu života, akou mierou merajú to, čomu hovoria život. Moderným spôsobom ukazuje na nesprávne miery, podľa ktorých ľudia hodnotia svoj život. Pravú hodnotu ukazuje jedine miera Kristova a kresťanský svetonáhľad, i keď ľudia rozličnými námietskami usilujú sa zmenšiť túto hodnotu. Príchod nového sveta je podmienený tým, či sa moderný človek stane spolupracovníkom Kristovým, či pôjde s ním, alebo proti nemu. Len to bude mať skutočnú cenu, či pre jednotlivca, či pre národ, čo bude vykonané s Kristom. Kniha veľmi dobrá a aktuálna. — vm.

lete náukove i prakticky odôvodnené, prečo máme prežívať Kristove pravdy a prečo ich máme šíriť v okolí, v ktorom žijeme. A pokračovaním výchovnej akcie Smeru sú Vyššie náboženské kurzy, na ktorých po prednáškach bývajú zaujímavé debaty o najrozličnejších problémoch. Tam si vysvetľujeme všetky pochybnosti, o ktorých nemožno písať, lebo potom Smer by musel vychádzať aspoň na 100 stranách. V Trenčíne v týchto kurzoch budeme pokračovať už tretí rok; v Bratislave druhý rok. Bližší termín kurzov oznámime našim čitateľom v dennej tlači a v rozhlase. Upozorňujeme na to najmä bratislavských smeristov, aby prišli na každú prednášku a upovedomili o tom aj tých, čo dosiaľ nevedeli o tom, že bratislavská smeristická rodina má svoje mesačné debatné schôdzky.

Ako sa poznáme? Bolo by dobre, keby redaktor mohol nadviazať osobné styky aspoň s tými skupinami Smeristov, čo bývajú vo väčších mestách alebo mestečkách. Osobne by sme si pohovorili o našom programe, o plánoch do budúcnosti. Ale želal by som si, keby som mohol ústne vysvetliť všetkým Smeristom cieľ nášho hnutia a náš duchovný program. Dalo by sa to uskutočniť tak, že by ste si určili aspoň raz v roku schôdzku, na ktorej by prednášal redaktor. Pravda, museli by ste mi to oznámili aspoň dva mesiace vopred, aby som si vedel čas zariadiť. Písomne by sme sa potom dohodovorili o podrobnostiach. Rozmýšľajte o tom, ako a kedy by sa to dalo uskutočniť.

Farizeji. V časoch Krista Pána boli to darmožráči, ktorí pod kepienkou náboženskej horlivosti alebo aj lásky k národu vydierali chudobný ľud všade, kde mohli. Druhým nanútili pokoru a poslušnosť, aby sami mohli vládnuť. Tyli z práce ubitého ľudu, preto Kristus Pán všade ich odsúdil. A hľa, toto farizejské pokolenie nechce akosi vymiznúť, je to, vari, bylina, ktorú netreba siať a jednako rastie. Farizeji nezmizli ani z nášho katolíckeho života. Medzi katolíckym a starozidovským farizejom je len v tom rozdiel, že židovský farizej aspoň uznal, že je farizej, lebo patrili do farizejskej kasty; kým katolícky farizej verejne vystupuje ako činný katolík, ktorý nepripustí na seba nič, ani najmenšie podozrenie, ale v súkromnom živote prevyšuje i farizeja, je to pohan. Bolí človeka, keď „obyčajný“ katolík ukazuje na pohoršujúci rodinný život ľudí, ktorí ináč nosia baldachýn, v meste ich pokladajú za katolícku vzornú rodinu, ba sú aj svetskými predsedami náboženských spolkov a rozličných podnikov. A v užšom kruhu priateľov tomu všetkému sa vysmieávajú. Nuž to už nie je farizejstvo, to je komediantstvo, lebo človek so zdravým rozumom nikdy nebude pohŕdať niečím a vysmievať sa niečomu, čo ináč verejne háji a vyhlasuje za nenahradi-

teľnú složku spoločenského života. Tí farizejskí komedianti škodia Cirkvi i národu, preto sa modlíme, aby nás Pán zbavil tohto pokolenia čo najskôr.

K. R. Nežiada sa od vás, aby ste pred každým skutkom obnovovali úmysel, na aký ho chcete vykonať. Postačí, keď ten úmysel urobíte ráno, napr. pri sv. omši. Takýto úmysel trvá potom cez celý deň, posväčuje vašu prácu dotiaľ, dokiaľ ho neodvoláte alebo nevykonáte taký skutok, ktorý úmysel ničí. Môžete, pravda, cez deň úmysel obnoviť, ale nie tak, ako vy píšete, pred každým skutkom. Urobte to ráno, na obed a večer, to postačí.

J. B. Ani sv. Ján od Kríža, ani nijaký iný cirkevný Učiteľ neučí, aby sme si dávali známky zo skutkov, ktoré konáme. Okrem toho, že takéto známkovanie prekáža riadnemu duchovnému pokroku, je zväčša znamením skrytej pýchy. Ako viete, že akú cenu má váš skutok pred P. Bohom, aby ste si dali známku? Budete rozmýšľať nad tým, či si máte dať dva mínus alebo tri plus, budete sa motať s ľudským usudzovaním, v ľudskej povrchnosti, ale srdcom nepriblížite sa k Bohu. Známkovanie ponechajte Pánu Bohu, on zapíše vaše skutky aj ich cenu do knihy života, a to stačí. Sám takéto známkovanie pokladám za márnosť.

Vdp. katechétom, vychovávateľom a spolkom odporúčame filmy a diapozitívy katolíckeho nakladateľstva

**Christophorus-Verlag HERDER K.-G.,
FREIBURG (Breisgau),
Johanniterstrasse 4, Nemecko.**

Na žiadosť pošlú Vám cenníky a soznamy. Ide o filmy nábožensko-kultúrne: Život P. Ježiša, sv. apoštolov, svätcov a svätíc, filmy liturgické, cestopisné, historické atď. Ceny sú nízke, pre cudzinu 25 % sľava.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. č. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 8.

O B S A H :

I. Müller: Prostriedky na dosiahnutie dokonalosti, 337. Garrigou-Lagrange: Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti, 346. V. Müller: Náboženstvo a život, 350. Likavský: Eva, 353. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 357. Friethoff: Božia Matka, 361. Do výšav, 367. Život, 370. Literatúra, 378.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

U P O Z O R Ň U J E M E našich čitateľov, že do tohto čísla vkladáme složenky a prosíme dlžníkov, aby zaplatili predplatné. V administrácii sme sa presvedčili, že mnohí, veru, nemajú predplatné vyrovnané! Takto sa potom hatí práca redakcie, a tomu každý z vás pri dobrej vôli môže ľahko odpomôcť. Blíži sa koniec roka, a my tiež musíme platiť veľké položky do kníhtlačiarne; nuž nech nebude v smeristickej rodine nikoho, ktorého by sme museli ešte raz upozorňovať a prosiť o predplatné.

PRIATELIA a dobrodinci smeristického hnutia, čo už poslali predplatné na rok 1941, nech použijú naše složenky na odoslanie nejakej podpory na náš tlačový fond. Mnohým študentom posielame S m e r zadarmo, ešte viacerým za minimálne ceny. Sami to ne-

Prostriedky na dosiahnutie dokonalosti¹.

Kto už pozná cieľ života a je presvedčený o tom, že sa musí k tomuto cieľu približovať, že sa musí zdokonaľovať, aby neostal stáť na ceste k večnosti, hľadá prostriedky, ktorými cieľ istotne dosiahne. V predošlých úvahách som poukázal na potrebu každodenného zdokonaľovania sa, čo celkom logicky vyplýva zo samej povahy duchovného života. Teraz chceme vedieť, ako dosiahneme kresťanskú dokonalosť. Ide teda o prostriedky, ktoré načim použij, keď sa chceme približovať k dokonalosti Boha.

Všetky prostriedky schematicky zaradím do dvoch všeobecných skupín, a podľa tejto schémy bude o nich reč v nasledujúcich článkoch:

Prostriedky na dosiahnutie kresťanskej dokonalosti:

1. Vnútorne: a) **Túžba po dokonalosti.**
 - b) **Poznanie Boha a sebazpoznanie.**
 - c) **Stotožnenie s božou vôľou.**
 - d) **Modlitba.**
2. Vonkajšie: a) **Duchovné vedenie.**
 - b) **Usporiadanosť života.**
 - c) **Duchovné čítanie a prednášky.**
 - d) **Posväcovanie spoločnosti, v ktorej žijeme.**

¹ S. Jean de la Croix: La montée du carmel, 1. I; T. Vallgornera: Mystica theologia Divi Thomae, t. I, q. II; t. II, appendix; Chryso-gonus a Iesu Sacr.: Asceticae et mysticae summa, p. II; A. M. Meynard: Traité de la vie intérieure, p. I, 1. II; A. Tanquerey: Précis de théologie ascétique et mystique, str. 272 a nasl.; J. Arinterro: Du désir de la perfection, porov. La vie spirituelle, 1920, str. 296.

Túžba po dokonalosti.

Kto chce byť dokonalý, musí túžiť po dokonalosti. Pravda, že každá túžba po dokonalosti človeka skutočne aj navedie k akejtakej dokonalosti; preto hľadím poznať povahu a vlastnosti tej túžby, ktorú učitelia duchovného života zaradili medzi účinné prostriedky na jej dosiahnutie.

Túžba, ako učí sv. Tomáš Akv., je akýsi pohyb duše k neprítomnému dobru. Túžime po niečom, čo nemáme, čo nám chýba. A takto sa rozlišuje túžba od radosti, ktorá je výsledkom vlastnenia nejakého dobra prítomného. Radujeme sa vtedy, keď už máme, po čom sme túžili. V psychológii rozlišujeme dvojakú túžbu: túžbu smyslovú, čiže smyslový pohyb k smyslovému neprítomnému dobru a túžbu rozumovú, ktorá je úkonom vôle, a jej cieľ je dobro duchovné. Teraz je reč o rozumovej túžbe, ktorá v nadprirodzenom živote vzniká pod vplyvom božej milosti. Môžeme teda povedať, že túžba po dokonalosti je úkon vôle, ktorým pod vplyvom božej milosti ustavične smerujeme k duchovnému pokroku.

S týmto úkonom vôle dosť často sú spojené citové hnutia alebo i zbožné pocity, ktoré zosilňujú takúto túžbu; lež tento citový prvok je celkom podradný a nie nevyhnutný.²

Túžba po dokonalosti je teda výsledkom činnosti božej milosti a činnosti našej

² Na to upozorňuje i sv. Tomáš Akv. v Teol. Sume I—II, ot. 30, čl. 1 ku 1.: Túžba po múdrosti alebo iných duchovných dobrách niekedy sa menuje žiadostivosť... pre napätie žiadosti vyššej časti, z ktorej býva pretekánie do nižšej žiadosti; a tak i nižšia žiadosť svojím spôsobom smeruje k duchovnému dobru, nasledujúc vyššiu žiadosť..., ako sa vraví v Žal. 83: „Moje srdce i moje telo plesajú v Bohu živom.”

vôle. Boh nás od večnosti miluje a chce sa s nami spojiť. „Večnou láskou som ťa miloval, preto som ťa z milosrdenstva k sebe pritiahol.”³ Hľadá nás s láskou, ktorá nepozná hraníc, ktorá sa nevie unaviť, ako keby nemohol byť bez nás šťastný. A keď zasa duša, osvietená pravdami viery, hľba nad sebou, začína poznávať, že je prázdna, nespokojná a že ju okrem Boha nič neuspokojí. Uboľené ľudské srdce je nespokojné, túži po Bohu, túži po božej láske a dokonalosti ako jeleň po čistých a čerstvých prameňoch horských vôd. Ale táto túžba ľudskej duše tu na svete nebude nikdy ukojená, lebo vždy musíme kráčať k úplnému spojeniu s Bohom; preto môže rásť, ak tomu sami neprekážame. Bohužiaľ, tých prekážok je veľa, a tu nič neostáva, ako prehlbovať presvedčenie o nevyhnutnosti a neobmedzenej potrebe tejto túžby.

Túžba je prvý krok k dokonalosti, je to podmienka nenahraditeľná. Veď cesta k dokonalosti je únavná, zasypaná prekážkami, proti ktorým treba bojovať. A toto všetko predpokladá stálu pohotovosť a mužnú silu, ktorá neklesne pod bremenom obetí, bez ktorých duchovný život je nemysliteľný. Nuž a na takúto cestu nastúpi iba ten, čo túži po celi, ktorý je až na konci cesty, teda človek, ktorý sa nedá premôcť únavou ani bojom, ale ktorý za Boha vie obetovať všetko. V Písme svätom ako vzor našej dokonalosti dáva sa nám sám Syn Boží, Ježiš Kristus. Dočítame sa tam o jeho ctnostiach, o jeho apoštolskom svätom živote. Aký význam majú tie obširne líčenia života Spasiteľa? Isteže aj ten, aby v nás vypestovaly túžbu po takom živote, aký žil Ježiš Kristus. Toto potvrdzuje posvätná liturgia Cirkvi svätej cez celý rok, keď nám pripomína vždy iný úsek zo života Krista Pána. Advent vyjadruje vrúc-

³ Jer. 31, 3.

nu túžbu ľudského srdca po príchode kráľovstva Kristovho. Vianočný čas chce rozšíriť naše srdce pre lásku božského Dieťaťa. Pôst, v ktorom spomíname na bolestné utrpenie Ježiša Krista, svojim kajúcim programom pripravuje nás na prijatie veľkonočnej milosti. Veľkonočný čas volá ľudskú dušu k dôvernejšiemu spojeniu s Bohom a takto ju pripravuje na turíčne prijatie darov Ducha Svätého. Liturgický život Cirkvi svätej nás takto povzbudzuje cez celý rok k túžbe po väčšej dokonalosti, k túžbe po každodennom duchovnom pokroku.

A kto číta so záujmom životy svätých, presvedčí sa tiež o tom, že bez túžby po dokonalosti, ktorú treba často obnovovať, ani jedna duša nepokračuje na duchovnej ceste k Bohu. Dobre to hovorí sv. Terézia, keď píše vo vlastnom životopise: „Nepodceňujme svoje túžby, lebo ony sú veľmi dôležité. Silno verme, že s božou pomocou a s naším pričinením časom dosiahneme to, čo s božou milosťou dosiahli toľkí svätí. Keby nikdy neboli túžili po takých veciach, alebo keby ich duchovné túžby boli len nepatrné, nikdy by neboli vystúpili až tak vysoko... Veru, ani sami neviete, aké je dôležité v duchovnom živote nadchýnať sa veľkými vecami!“ Makateľným príkladom tohto tvrdenia je svätica sama. Ako dlho ostávala dušou prostrednou, kým neroztrhla všetky putá, ktoré ju viazali k nej samej i ku svetu a znemožňovali rýchly postup k vrcholcom duchovnej dokonalosti. Lebo len čo sa celá odovzdala Bohu, stúpala zázračnou rýchlosťou k cieľu života.

Konečne každodenná skúsenosť vo vedení duší to tiež potvrdzuje. Keď pracujete s dušami, ktoré pokorne túžia po dokonalejšom živote, presvedčíte sa o tom, že rady vykonajú všetko, čo im nariadite ako prostriedok na zdokonaľovanie. Ale keď sú to duše slabé, povrchné, vypočujú ochotne mnoho prednášok,

budú prikyvovať vašim radám, ale nič nevykonajú. Vaša námaha bude bezvýsledná. Prečo? Nuž len preto, že po duchovnom ako aj po telesnom pokrme túžia len duše hladné a smädné. Boh zahrňuje svojimi darmi len tých, čo po nich túžia, smädia, nie ľahostajných. „Hladných nakrmil dobrými vecami a bohatých prepustil naprázdno.“⁴ Túžba po dokonalosti musí teda byť účinná, musí to byť vnútorná sila, ktorá nás bude takrečeno púť k lepšiemu životu.

Veď kto vrúčne túži po niečom, ten už vari polovičku diela vykonal; túžba totiž rozohne všetky naše schopnosti pre činnosť. Kto teda túži po dokonalosti, ten k nej smeruje, ten sa už začína zdokonaľovať. Kto chce a túži milovať Boha, už ho aj miluje, lebo Boh vidí naše úmysly a vie ich lepšie shodnotiť ako my sami. Preto celkom správne napísal Pascal: „Nehľadal by si ma, keby si ma už nebol našiel.“ Túžba teda po niečom znamená hľadať, a kto hľadá, nájde: „Každý, kto hľadá, nájde.“⁵

No a s nadprirodzeného hľadiska každá takáto túžba je modlitbou, je to duchovné spojovanie duše s Bohom, ktorý ju k sebe dvíha a priťahuje. A Boh rád vypočuje každú našu prosbu, každú našu modlitbu, a to najmä vtedy, keď prosíme o pomoc pre osobné posväcovanie, veď to je najvrúcnejšia túžba božského Srdca: „To je totižto vôľa božia, píše sv. Pavol,⁶ aby ste sa posväcovali.“ A Kristus Pán chcel iba rozohniť našu túžbu po dokonalosti, keď povedal: „A keď sa smädí, nech príde ku mne a nech sa napije.“⁷ Preto sv. Tomáš Akvinský učí,⁸ že túžba uschopňuje túžiaceho pre prijatie vytúženej veci. Kto viac túži, viacej dostane,

⁴ Luk. 1, 53.

⁵ Mat. 7, 8.

⁶ 1 Tes. 4, 3.

⁷ Ján, 7, 37.

⁸ Teol. Suma: I, ot. 12, čl. 6.

lebo prameň božích milostí je nevyčerpateľný.

Napokon každá takáto túžba rozširuje schopnosť našej duše a uschopňuje ju pre prijímanie vždy väčších darov božích. Veď Pán Boh je nekonečne bohatý, jeho láska je neobmedzená, jeho milosti a dary sú nevyčerpateľné. Ale nám určil z plnosti svojho bohatstva toľko, koľko sme schopní prijať. Teda, čím bude naše srdce viacej rozšírené vrúcnyimi túžbami, tým bude viacej otvorené milostiam, ktoré Pán Boh rozdáva vždy štedro: „Len roztvor svoje ústa a ja ich naplním.“⁹

Aby sme prišli k takýmto výsledkom v duchovnom živote, naša túžba musí byť výsledkom božej milosti v nás, aby sme vedeli takrečeno vychutnať jej potrebu, aby sme boli vnútorne vonkoncom presvedčení o jej nenahraditeľnosti. Veď tu ide o vec božiu, ktorá je nemysliteľná bez božej milosti. No a milosť dostaneme len modlitbou; preto treba sa stále modliť, aby Boh v nás rozmnožil túto túžbu po dokonalosti.

Ďalej, túha po dokonalosti musí prevládať nad všetkými záujmami a túžbami nášho všedného života. Lebo naše duševné zdokonaľovanie je skrytý poklad, duchovná perla, ktorú načim hľadať a kúpiť, čo by čo bolo. Preto duchovná dokonalosť musí byť naším prvým celoživotným záujmom: „Hľadajte teda najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť!“¹⁰

Ale duchovná dokonalosť nie je dielo jedného roka, je to práca celoživotná. V dobre teda načim vytrvať a obnovovať túžbu po zdokonaľovaní. Preto Kristus Pán nás napomína, že netreba sa obzerať nazad a so zaľúbením obdivovať už vykonanú prácu, lebo nikto nie je súci pre božie kráľovstvo, kto položí svoju

⁹ Ž. 80, 11.

¹⁰ Mat. 6, 33.

ruku na pluh a obzerá sa nazad.¹¹ Naopak, sv. Pavol učí,¹² že kresťan má zabudnúť na to, čo je za ním, a napínať sa za tým, čo je pred ním, všetkými silami musí sa ponáhľať k cieľu, k Bohu. Na to iste myslel sv. Augustín, keď napísal, že kto nevystupuje na ceste k Bohu, ten zostupuje. Preto nepozerať na to, čo sme už vykonali, ale pridávajme k terajšiemu duševnému nadšeniu nový oheň, novú chuť na ceste k dokonalosti. Hľadáme na vzory duchovného života, na veľkých svätcov a svätice, ale kontemplujme najsamprv svätý život Božieho Syna a podľa neho usmerňujme i svoj kresťanský život. Pravda, takáto nadšená túžba nesmie byť chvíľková, nepremyslená a násilná. Nepremyslený a akosi vynútený úkon trvá len chvíľočku, len pri prvých krokoch, a potom nastáva ochabnutie a v duchovnom živote chlad. Naša túžba po dokonalosti musí byť tichá, vykonaná po zrelej úvahe a vyvierajúca z vnútorného presvedčenia, ktoré nám vnuká božia milosť.

Takáto túžba stane sa požehnaním pre úprimne smýšľajúcu dušu, lebo nikdy nezatúži po veciach nemožných a vymyslených, ale radostne siahne po prostriedkoch, ktoré sú napodobiť pre dosiahnutie životného cieľa — Boha. Lebo poznáme ľudí, čo majú krásny ideál, poznajú výšavy svätosti, ale len knižne, rozumovo, nikdy nepomyslia na to, že by mali niečo podniknúť, aby dosiahli tento ideál. A toto, veru, v duchovnom živote je veľmi nebezpečné. Takíto ľudia môžu si myslieť, že už dosiahli dokonalosť, ideál, ktorý len poznajú, preto spokojne odpočívajú a nič nekonajú. Nepostupujú v duchovnom živote, to je isté, nezdokonaľujú sa, lež zostupujú, čiže vracajú sa k nedokonalosti, A prečo? Lebo nesiahli po prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti. Tu

¹¹ Luk. 9, 62.

¹² Filip. 3, 13—14.

totiž platí zásada, že kto chce cieľ, musí chcieť i prostriedky, hoci by to byly prostriedky celkom jednoduché a nepatrné. Vykonám veľké veci, ale neobídem ani malé, lebo vernosť v malých veciach je záruka vernosti i vo veciach väčších. To platí najmä o duchovnom živote. „Kto je verný v maličkostiach, i vo väčšom je verný.”¹³ Kto teda túži po dokonalosti a odkladá so zdokonaľovaním na zajtrajšok, alebo kto chce byť dokonalý len vo veľkých veciach a nevšima si menšie podrobnosti, ten klame seba samého, je to kresťan sám k sebe neúprimný. Treba teda mať v duchovnom živote veľký ideál, ale nesmie chýbať bezprostredná dobrá vôľa takýto ideál postupne dosiahnuť.

Na nadprirodzených základoch vypestovanú túžbu po dokonalosti môžeme zväčšovať rozličnými prostriedkami. A musíme začať už u detí. Keď začne dieťa rozmýšľať, rodičia a vychovávatelia musia využiť toto rozumové prebudenie dieťaťa a viesť detskú myseľ k Bohu. Príde chvíľa prvého sv. prijímania, neskoršie voľba povolania; to sú všetko chvíle, v ktorých Boh sosiela dieťaťu mimoriadne milosti, a záleží, veru, veľa na tom, ako mladý človek zodpovie týmto milostiam. Od využitia alebo zneužitia takýchto milostí závisí budúce šťastie človeka.

V neskoršom veku sú to zasa uzavreté duchovné usobrания, (cvičenia), na ktorých duša môže získať nový vzlet pre statočné pokračovanie na ceste k Bohu. Rozjímania, duchovné čítania, spytovanie svedomia, vrúcnejšie modlitby a najmä mnohé milosti s tým spojené, pomáhajú duši poznávať osobnú úbohosť a takto zvrúcňujú jej túžbu po odstránení hriechov

¹³ Luk. 16, 10.

a nedokonalostí. Na duchovných usobraniach rastie elita katolíkov, a to tak v radoch kňazských, ako aj v radoch laikov. Tam sa duša obnoví a nadchne pre veci sväté, preto treba využívať aj túto príležitosť pre osobné dobro našej duše, lebo je to tiež zvláštny dar boží.

Božia Prozreteľnosť sošle na nás choroby, vytrhne z nášho rodinného kruhu otca, matku, niekedy sa začnú na človeka takrečeno sypať nešťastia. To sú tiež skúšky, s ktorými Boh sosiela aj zvláštne milosti, ktorými nás povzbudzuje k dokonalejšiemu životu. V takýchto božích navštíveniach človek sa odtrhne od všetkého, čo nie je božie, jeho duša očistí sa v bolestiach a živšie zatúži po nebi, po dokonalejšom živote. I toto musí duša využiť, aby sa užšie pritúlila k Bohu.

Napokon v duchovnom živote prichádzajú aj zvláštne chvíle, v ktorých Duch Svätý zvláštnym vnuknutím akosi priťahuje človeka k dokonalejšiemu životu. Duch Svätý osväcuje rozum, aby poznal márnosť všetkého pozemského a ukazuje krásu Boha a všetkého, čo je božie, a takto núti akosi človeka k horlivejšej práci na vinici duše.

Keď teda využijeme všetky prostriedky, ktoré nám Boh dáva na dosiahnutie životného cieľa, nebude veru v našom živote chvíle, v ktorej by sme sa nezdokonaľovali. Potom s božou milosťou zvíťazíme aj nad prekážkami, lebo nadprirodzená túžba po dosiahnutí Boha nikdy sa neunaví lámať putá, ktoré nás viažu k zemi, a privedie nás už tu na zemi k sladkému prežívaniu lásky dobrého Boha.

Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti.

3.

Ako sa máme odovzdať Prozreteľnosti.

Povedali sme, prečo máme dôverovať a odovzdať sa Prozreteľnosti, totižto pre jej múdrosť a dobrotu, a v čom sa máme na ňu spoliehať, totižto vo všetkom, či už ide o dušu alebo o telo, len keď plníme svoje každodenné povinnosti a pamätáme na to, že ak sme verní v malých veciach, dostaneme milosť, aby sme boli verní aj vo veľkých.

Pozrime sa teraz, ako máme dôverovať a odovzdať sa Prozreteľnosti podľa povahy príhod, ktoré závisia alebo nezávisia od ľudskej vôle, a aký má byť duch tejto odovzdanosti, aké ctnosti ju majú nadvychovať.

O rozličných spôsoboch odovzdania sa Prozreteľnosti podľa povahy príhod.¹

Aby sme dobre rozumeli túto náuku o svätej ľahostajnosti, musíme pripomenúť, ako to často robievajú duchovní spisovatelia,² že naša odovzdanosť nemá sa tak isto uskutočňovať

¹ Porov. svätý František Saleský, *Láska k Bohu*, VIII 5, IX 1—7.

² Porov. tamtiež a *Rozhovory* 2, 15. — De Caussade, *Odovzdanosť* II, 279. — Dom Vital Lehodey, *Svätá odovzdanosť*, Paríž, Amat 1919, 3. časť: „Odovzdanosť v prirodzených dobrách telesných (zdravie a choroba) a duchovných (nerovnaké rozdelenie prirodzených darov), v dobrách smýšľania o nás (poníženia, prenasledovania), v podstatných duchovných dobrách (milosť a sláva), v duchovných rozmanitostiach obyčajnej cesty (nezdary a hriechy, skúšky, útechy), v duchovných rozmanitostiach mystickej cesty.”

voči udalostiam, ktoré nezávisia od ľudskej vôle, voči ľudským nespravodlivostiam a voči našim hriechom a ich následkom.

Ak ide o veci, ktoré nezávisia od ľudskej vôle, ako sú celkom nepredvídateľné prípady, nevyliciteľné choroby, naša odovzdanosť nemôže byť nadmieru neobmedzená. Odpor by bol neužitočný a urobil by nás len nešťastnejšími; kým prijatie v duchu viery, dôvery a lásky urobí tieto nevyhnutné utrpenia veľmi záslužnými.³ Koľko ráz v rôznych okolnostiach povieme staň sa, toľko ráz to bude nová zásluha; tak sa ozajstná bolestná skúška stane veľmi posväcujúcou. Ba odovzdanosťou vyťažíme aj z pravdepodobných skúšok, čo vari neprídu; ako Abrahám mal veľkú zásluhu, že sa s dokonalou odovzdanosťou pripravil na obetovanie syna, ktorého Pán potom nežiadal. Cvičenie v odovzdanosti mení takto prítomné alebo budúce skúšky na posväcujúce prostriedky, a to tým viacej, že toto cvičenie vnuká väčšia láska k Bohu.

Keď ide o utrpenia, ktoré nám pôsobí nespravodlivosť ľudí, zlomyseľnosť, zlé zaobchádzanie, utrhnutie, čože treba robiť?

Keď svätý Tomáš vraví⁴ o krivdách, o nezaslúžených výčitkách a urážkach, o utrhaníach, ktoré sa len nás týkajú, pripomína, že načim byť pripravený, hotový trpe-

³ Sú bôžne skúšky, čo pretvorily niektoré životy, ako to vidíme v životopise opáta Girarda, nazvanom: Dvadsaťdva rokov mučeníctva. Tento svätý opát po diakonstve dostal suchoty kostí, ktoré ho po dvadsaťdva rokov prikuly na posteľ; tam ukrutne trpel a každodenne obetoval svoje bolesti za kňazov svojho pokolenia. On, ktorý trpel, že nikdy nemohol slúžiť svätú omšu, každodenne sa spojoval s obetou Krista Pána, obnovovanou na oltári. Táto choroba nerozdrvila toto povolanie, ale ho pretvorila.

⁴ Teol. Suma: II—II, 72, 3 a 73, 3 ku 3.

zливо ich znášať podľa slov Krista Pána: „Keď fa kto udrie po pravom líci, nastav mu i druhé.”⁵ Ale pridáva, že niekedy musíme odpovedať, buď pre dobro tupiteľa, aby sme skrotili jeho odvážlivosť, alebo aby sa vyhlo pohoršeni- niu, ktoré by mohlo skrsnúť z tohto utrhania a potupovania. Ak sme presvedčení, že musíme takto odpovedať a čeliť, robme to so spo- liehaním sa na Pána, pokiaľ ide o zdar tohto zákroku.

Inými slovami: máme žiaľiť nad týmito nespravodlivosťami a zavrňovať ich nie nakoľko rania našu sebalásku alebo pýchu, ale nakoľko urážajú Boha a ohrožujú spasenie tých, čo si nimi svedomie zafažujú a čo môžu poblúdiť.

Pokiaľ ide o nás, musíme v nespravodli- vosti ľudí voči nám vidieť božskú spravodli- vosť, ktorá dopustila to zlo, aby nám dala prí- ležitosť zadosť urobiť za iné hriechy, pravda, skutočné, ktoré nám nikto nevyčíta. V týchto bolestných skúškach máme vidieť aj božie mi- losrdenstvo, ktoré nás tým chcelo odpútať od tvorov, zbaviť nás nezriadených citov, pýchy, ľarbavosti tým, že nás nevyhnutne a mocne ovplyvnilo obrátiť sa k veľmi prosebnej mod- litbe. Tieto nespravodlivosti niekedy sú s du- chovného hľadiska ako veľmi bolestný rez chi- rurgického nožíka, ale zato oslobodzujúci. Bo- lešť, ktorú pôsobí, má nám ukázať cenu ozajst- nej spravodlivosti, má nás nielen povzbudzo- vať, aby sme ju na bližnom uplatňovali, ale aj uskutočniť, aby v nás vzniklo blahoslaven- stvo tých, čo lačnejú a smädia po spravodlivosti a čo budú nasý- tení, ako sa vraví v evanjeliu.

Pohrdanie ľudí nespôsobí v nás zmätok a kyslosť, ba môže sa nám takto stať veľmi spasiteľným a zjaviť nám všetku márnosť ľud- skej slávy, a zasa všetku krásu božskej slávy,

⁵ Mat. 5, 39.

ako ju svätí pochopili. To je cesta, čo vedie ku pravej pokore, ktorá pôsobí, že prijímame, a to radostne, keď s nami zachádzajú ako s osobou hodnou opovrhnutia.⁶

Napokon, čože treba robiť, keď ide o rozmanité nepríjemnosti, ktoré môžu vyplývať nie už z nespravodlivosti iných voči nám, ale z našich vlastných hriechov, neopatrností alebo z našej slabosti?

Načím rozlišovať v hriechoch a v ich následkoch to, čo je v nich nezriadené, hriechne, a spasiteľné poníženie, ktoré z nich vyplýva. Nech naša sebaláska hocičo vraví, predsa, čo je v našich skutkoch nezriadené, nebudeme môcť dosť živo ľutovať ako urážku Boha, ako zlo spôsobené vlastnej duši, a preto skoro vždy aj duši bližného. Čo sa týka spasiteľného poníženia, ktoré z toho vyplýva, máme ho prijať celkom odovzdane, ako sa vraví v žalme:⁷ „To je mne dobre, že si ma pokoril, aby som sa naučil ustanovenia tvoje. . . Viem, Pane, že tvoje súdy sú spravodlivé a že si ma pokoril vo vernosti svojej. Nech tvoja milosť ma poteší. . . Nech prídu na mňa tvoje zľutovania, aby som ožil, lebo tvoj zákon je mi rozjímaním.“

Poníženie, ktoré vyplýva z našich vlastných hriechov je pravý liek na prepäté preceňovanie seba, ktoré si často uchováваме, aj keď iní nás podceňujú a nami pohrdajú. Ba stáva sa, že sa pýchou vzpíname pod ponížením, ktoré nám zvonka prichádza, a že si sami dávame kadidlo, čo nám odopierajú. To je jedna z najjemnejších a najnebezpečnejších podôb sebalásky a pýchy. Božie milosrdenstvo chce nás z nich vyliečiť ponížením, ktoré pochádza z našich hriechov; vo svojej добрote ich takto za-

⁶ Porov. svätý Tomáš Akv.: O stupňoch pokory, Teol. Suma: II—II, 161, 6.

⁷ 118, 71—75.

meriava, aby nám pomáhaly v pokroku. Músime teda prijímať tieto poníženia s dokonalou odovzdanosťou, a pritom horlivo pracovať na naprávaní seba. To je mne dobre, že si ma pokoril, Pane... To je cesta, čo vedie ku uskutočňovaniu hlbokých slov Nasledovania, takých plodných pre tých, čo ich naozaj pochopili: „Amare nesciri et pro nihilo reputari. Byť rád neznámy a za nič pokladaný.” Treba žiť z tejto náuky podľa povahy príhod, ktoré závisia alebo nezávisia od nás.

P. Vojtech Müller OP.:

Náboženstvo a život.

Je isté, že u mnohých ľudí hodnota náboženstva, jeho správny pojem je veľmi nepatrný, úbohý, nedôstojný inteligentného človeka. Čo ľudí chodí po svete, ktorí v náboženstve vidia strašiaka, nepochopiteľné mystériá, to, čo berie človekovi radosť zo života, čo rozumného tvora zotročuje, odoberá mu silu a životný vzlet, voľnosť, podnikanie a neviem čo všetko. Istým ľuďom náboženstvo je stále vecou, ktorá im robí ťažkosti, nevedia sa s ňou vyrovnáť, nevedia k nej zaujať správny postoj.

Sú to typickí ľudia, žijúci v každom čase. Pamätám sa na rozhovor istého popredného publicistu s dnešným mladým človekom. Je to akademik, technik. Dobre si je vedomý svojej duševnej neistoty, ale bojí sa veriť, lebo má dojem, že by stratil vnútorné napätie, dynamiku, že by sa stal slabým človekom. Vie si nahovárať, že neistotu pokladá za istotu, slabosť za silu, zmätok za vyrovnanosť. Svoj vnútorný zmätok, svoju neistotu a neveru pokladá za silu, aj keď inokedy alebo zároveň poznáva, že v tom nie je sila.

Iný prípad je rozhovor s dámou, s ktorou chceme rozprávať ako s človekom stvorenou

na obraz boží. I tu prichádzame na rovnakú prekážku. Je to dáma z buržoáznej triedy. Cíti tiež životnú prázdnotu, ktorú jej nemôžu vyplniť zábavy a rozličné celkom zrejme jednotlivosti jej spoločenskej triedy: bridž, šport, výlety a niekedy ten flám s tancom. Cíti nudu, prázdnotu takého života. A táto dáma pri reči o náboženstve vraví, že keby opustila prázdnotu tohto života, na ktorú si narieka, že by stratila čosi ohromného, že by sa vnútorne okradla, hoci vie, že jej duchovný život je nula.

Táto duchovná tragika Iudí je ovocím času a ducha, ktorý vychovával alebo vychováva takých jedincov, akých nám názorne nakreslil Vl. Neff vo svojom románe „Malý velikán“. Iudí s veľkou ctižiadosťou, ktorí chcú urobiť diery do sveta; snívajú o vytvorení čohosi štandardného, čo tu ešte nebolo, ale pritom svojimi schopnosťami plazia sa po zemi, ich vôľa je taká slabá, že sa oddávajú len lenivosti. sami sa klamú. Nedokážu nič seriózneho, nemajú vážny náhľad na život, nepoznajú pravú stupnicu hodnôt. Majú vo všetkom len poriadnu anarchiu, sú bez pevnej myšlienkovej opory a chrbtovej kosti. A takíto Iudia si potom myslia, že náboženstvo je len pre stareny. Neistotu pokladajú za istotu, slabosť za silu, zmätok za vyrovnanosť. Chýba im zdravý pojem vecí a poriadku.

Preto musí byť prvou povinnosťou odstrániť falošné predstavy z ich mysle, aby takto zo zdravých koreňov duše vyrástlo i zdravé chápanie vecí, stupnice hodnôt. Takto nebudú považovať správne za nesprávne, silu za slabosť a slabosť za silu. Potom poznajú, že vierou nestanú sa slabými, neokradnú sa duchovne, nestratia čosi ohromné, za čo pokladajú svoj prázdny život.

Akáže je skutočnosť? Konvertita G. Chesterton napísal v týždenníku „The Universe”,

že návrat ku katolicizmu môže byť len začiatkom činorodého, plodného a tvoriaceho duševného života. Kto sa raz poriadne oboznámil s dogmami, pozná, že práve dogmy sú čímsi živým, vzbudzujúcim nadšenie a pre rozum čímsi pozoruhodným.

Vieme, že celá kresťanská filozofia a teológia je život. V tomistickej filozofii prevláda pokrok a vývoj poznania k prehĺbeniu skutočnosti a jej bohatstva. Z toho nie je vylúčený ani Boh ako príčina skutočnosti, nakoľko sa k nej ľudský rozum dostane. Táto myšlienková aktivita nie je neplodná a neužitočná pre život, lebo i život i vôľa, ktorá je schopnosť činu, nemôže postupovať ľubovoľne. Nestačí chcieť činy a len činy, treba správne činy.¹

A ako v tomistickej filozofii je výbojnosť a aktivita, a plynie z nej správny čin a život, tak je to s celým katolicizmom, ktorý neberie človekovi výbojnosť, odvahu a silu, ale naopak: dáva ju. Dôkaz? Celý rad mučeníkov, svätcov, celá kresťanská kultúra, sociálny poriadok. Náboženstvo nie je nuda, pohodlnosť, únava, ale sviežosť, boj, pravý život, obsah života, jeho naplnenie.

To azda nechápe človek, na ktorom sa uplatňujú slová proroka: noluit intelligere ut bene ageret — nechcel pochopiť, aby správne konal.² Lebo na pochopenie náboženstva treba zdravý rozum a zdravú vôľu, zdravú dušu, ktorá správne chápe hodnoty a oceňuje veci podľa skutočnej ceny; dušu, ktorá nevidí v prázdnote života jeho bohatstvo a v pravom obsahu života nudu a slabosť. Preto potrebujeme hygienu nielen tela, ale predovšetkým duše, volá P. H. Clérissac, O. P., ktorou rozumie návrat k jednoduchosti jej síl a funkcií, lebo náboženská pravda predpokladá a vyžaduje túto zdra-

¹ Filosofická revue, ² Ž. 35, 4.
X, 1, str. 3.

vú dispozíciu, túto hygienu duše. Potom nebudeme môcť povedať o náboženstve, že je zapieraním života.

Rademacher vo svojej knihe Religion und Leben napísal: Ježiš nezapiera život. Nikto nemôže tak láskavo hovoriť o veciach sveta ako Ježiš, keď nimi v zásade pohŕda. Keď však Ježiš hovorí o vrchnosti, o moci, štáte a panstve, robí to tak pokojne, že to vylučuje možnosť, žeby tieto veci považoval za podstatné prekážky na ceste spásy. Ten, kto zásadne pohŕda svetom, neodpustil by si, aby dal svoje odmietavé stanovisko na javo... A svätec nie je bytosť bez mäsa a krvi, bez dejín a vnútorného vývoja, bez bojov a vnútorných problémov, ako by bytosť z iného sveta. Svätosť predpokladá plné ľudstvo, a iba plné ľudstvo je celkom otvorené pre rozvoj svätosti.

I sv. Pavol hovorí: Kráľovstvo Božie nespočíva v prázdnych slovách, ale v sile.³ A na inom mieste: Nehanbím sa za evanjelium, lebo je to moc božia na spasenie každému veriacemu.⁴ Tieto slová apoštola národov mali by si vziať k srdcu mnohé duše, ale najmä tie, čo si myslia, že náboženstvo by ich okradlo. Nie je ono zapieraním života, ale jeho náplň, nie slabosť, ale sila. Pravda, nie náplň „života“, ako si to človek často predstavuje, ale opravdivého života, ktorého poslednou metou je Ž i v o t.

Dr. Ján Likavský:

E V A.

II. P á d.

Podotkli sme v predošlej úvahe, že žena bola stvorená z jemnejšej látky ako muž. Nie priamo zo zeme, ale z mužovho tela. Je teda jemnejšia, práve preto aj krehkejšia. V tejto

³ 1 Kor. 4, 20.

⁴ Rim. 1, 16.

jemnosti a krehkosti sa skrýva jej príťažlivosť. V slabosti je jej sila. Táto sila má na okolie ženy rozhodný vplyv, ktorému muž nevie uniknúť, alebo len ťažko unikne. Vplyv ženy môže byť pre muža záhubou a môže byť požehnaním. Závisí to od toho, v akom smere žena svoj vplyv použije.

Aj Eva, podobne ako preblahoslavená Panna, bola stvorená v úplnej nevinnosti, bez hriechu; veď dedičného hriechu ešte nebolo. Svätý Efrem, sýrsky diakon a cirkevný učiteľ píše: „Dve nevinné a prostodušné, Mária a Eva boli si celkom podobné. Potom však ostala jedna príčinou našej smrti, druhá príčinou nášho života.” Mária stála pod drevom kríža. Stála a mlčky priniesla i tú najväčšiu obeť, akú žena priniesť môže. Veď bola bezmocná proti zlobe ľudskej. Myslela na ľudské pokolenie, ktoré od večnej záhuby mala zachrániť obeta Syna na kríži a jej vlastná obeť pod krížom. Takto ostala matkou našou.

Eva stála pod stromom „poznania dobrého a zlého”. Nie mlčky a nie obetavo. Pustila sa do rokovania s pokušiteľom, a nevedela priniesť ani tú najmenšiu obeť. Nemyslela ani na svoje potomstvo, ktoré by svojou, pomerne malou obeťou bola zachránila pre život večný aj časný.

Len had sa spomína ako pokušiteľ v tretej hlave Genezy, kde sa opisuje upadnutie prvých ľudí do hriechu. Ale z celého líčenia vidieť, že sa v hadovi skrýva rozumná bytosť, ktorá nenávidí Boha, závidí ľuďom, a preto chce prekrižovať plány božie. Z iných miest Písma svätého vieme s istotou, že to bol diabol. Kniha Múdrosti napr. píše: „Závisťou diabla prišla smrť na svet.”¹

¹ Múdr. 2, 24; porov. tiež Ján 8, 44; Zjav. 12, 9; 20, 2.

Diabol vedel, že žena je krehkejšia, a vedel aj to, že ak sa mu podarí zviazať ženu, tá sa postará, aby s ňou padol aj muž. Aj shovorčivejšou je žena, a zvedavejšou tiež. Najmä tajomné veci by chcela poznať. Preto na ňu vystrie pokušiteľ svoju sieť.

Diabol, prvý falošný humanista, prichádza ľuďi upozorňovať na ich domnelé práva. Prečo nesmiete...? Zamlčí, že celý raj so všetkými právami je dar boží, a otázku dáva podvodne, ako by bolo mnoho takých stromov, ktoré sú im neprístupné. A ako by sa tým malým obmedzením ľuďom krivda diala.

Dnes už hneď veľmi živo reagujeme, keď sa nám pripomenie, že sa nám dakde krivda deje. Eva ešte skúša odporovať: Veď predsa jeme zo stromov raja, a len jeden je, z ktorého nám Boh zakázal jesť, aj to preto, aby sme nepomreli.² Ale vlastne už bolo neskoro. Chyba bola už v tom, že sa pustila do reči s pokušiteľom, hoci videla, že ten je Bohu nie priateľsky naklonený. Pritom sa aj zbytočne rozrečnila, a mnoho reči nebýva bez nemúdrosti.³ K zákazu božiemu doložila i to, čo Boh nepovedal. On im zakázal len jesť zo stromu poznania; ona vraví, že im zakázal aj dotknúť sa ho.⁴ A bolo vôbec potrebné odôvodňovať zákaz boží? Nestačilo povedať: Boh to tak zariadil, a čo on robí, dobre robí? Musela ona hovoriť: Boh to preto urobil, aby sme nejako, hádam, nezomreli? A práve do týchto slov sa zachytil zloduch. Jeho slová sú už otvoreným obviňovaním Boha. Ich smysel je bohorúhavý: Kdeže by ste zomreli! To vás len Boh tak oklamal: nechcel, aby ste boli ako on, nechcel, aby sa vám otvorili oči a aby ste aj vy poznali dobré a zlé.

² Gen. 3, 2—3.

³ Porov. Kazat. 5, 2.

⁴ Gen. 3, 3;

porov. s Gen. 2, 17.

Všetko poznanie človeka pochádza vlastne od Pána Boha. A Boh len vo svojej dobrotivosti nechal pred človekom niektoré veci utajené. Najmä mnohé veci zlé. Ale človek si vynúti aj poznanie týchto vecí, a čo nerozumné zviera nikdy neurobí, to urobí rozumný človek: žije protiprirodzene. Najprv sú to iba niektorí, potom sa však vždy nájde nejaký Bábel, ktorý to povie i širokým vrstvám: Prečo sa neotvorí aj vám oči? Prečo by ste trpeli? Prečo by ste znášali bolesti pôrodu a farchu výchovy dieťok? Prečo by ste nesmeli hovieť voľnej láske? Prečo Boh to všetko tak zariadil? Veď je otázka, či Boh je. Či ste vy sami ľudia nie bohovia?

Takto hovoria slovom, písmom, obrazom pomocníci a nasledovníci rajskeho pokušíteľa.

A človek si naraz myslí, že hriech ani nie je taký odporný, ako by sa to zdalo, ba, hádam, ani nie je hriechom. Aj Eve sa zdalo, že zakázané ovocie je na pochutnanie dobré, naoko pekné a lahodí pohľadu.⁵ Jedla, a jedol aj Adam, ňou zvedený.

A v tomto je vlastne veľká vina ženy. Keby bola hrešila zo strachu pred mužom, keby bola okúsila zlo manželom prinútená, jej zodpovednosť nebola by taká veľká. Ona však svoju, z krehkosti a zo slabosti pochádzajúcu pôvabnosť zneužije k tomu, že zvedie k zlému i muža. Je preto zodpovedná i za jeho hriech. A preto žena trpí pre hriech vždy viac ako muž. Či je to neprirodzený manželský život, či je to hriešny život nemanželský, vždy to postihne viac ženu ako muža.

Preto už aj z lásky k sebe, tobôž z lásky k tým, ktorých miluje, má svoju, v slabosti sa skrývajúcu silu použiť iným smerom. Keď to urobí, je požehnaním svojho okolia. Nejednen muž, nejednen otec, nejednen syn, ktorý už bol

⁵ Gen. 3, 6.

predznačený pre večné zatratenie, môže svoje obrátenie a svoju spásu ďakovať manželke, dcére, matke.

Písmo sväté ani nehovorí, ako sa podarilo Eve zviešť Adama. Len toľko vraví: „A dala aj Adamovi, a ten jedol.“⁶ Išlo to teda bez všetkých ťažkostí.

I dnešné Evy, alebo by som lepšie povedal, naše Márie si vždy nájdu vhodné prostriedky k tomu, ako svojich naviesť na dobré. Nikdy však nezabudnú, že ich sila je v jemnosti a slabosti. Xantipy ešte nič dobrého nevykonaly.

Ale práve tá krehkosť bude ju viesť vždy aj ku pravej kresťanskej skromnosti. Svätý Pavol píše: „Nedovolím, aby žena panovala nad mužom. Lebo Adam bol prv utvorený, až potom Eva. A Adam nebol zvedený, ale žena bola zvedená k nepravosti.“⁷

Muž sa však tiež nemá čo pýšiť. Evu zvedol diabol, a ten je mocnejší ako žena, je mocnejší aj ako muž. Adama zvedla Eva, bytosť slabšia, ako on sám. Eva by teda bola potrebovala väčšieho hrdinstva ako muž, aby mohla odolať pokušeniu.

Muž má byť oporou ženy v jej slabosti a nesmie jej krehkosť zneužiť pre svoje chůtky, ako ju kedysi zneužil diabol.

Univ. prof. Dr. Jozef F. Babor:

Vo Stvoriteľových službách.

Fides, proles, sacramentum.

Zvečnelý prof. Dr. F. Kordáč, potomný knieža arcibiskup pražský, kedysi v dlhom a skvelom cykle kázni o manželstve, ktoré poslucháčov nielen teoreticky poučily, ale aj morálne ovplyvnily, vykladal raz cirkevné stanovisko, že sobáš má vždy zavrieť cudzí s cudzou;

⁶ Gen. 3, 7.

⁷ 1 Tim. 2, 13—14.

stanú sa však v stave nerozbornou jednotou, plodným (aspoň čo do možnosti) manželským životom: sú dvaja v tele jednom, podobne ako Eva pochádzala z Adamovho tela. A táto jednota nevyhnutne vyžaduje manželskú vernosť. P. T. Soiron, O. F. M.,¹ vykladá, že priamo tragický je osud ľudí, ktorí žijú v istom spoločenstve, ale začínajú sa sebe odcudzovať, prestávajú si rozumieť, až sa navzájom celkom odcudzia; a pri tejto tragike poukázal výslovne na rodinu. Manželia majú byť prirodzenými vlohami rôzni, môžu byť sociálne nerovnakého pôvodu a nemusia stáť na tom istom stupni vzdelania; to všetko práve veľmi osožne pôsobí pri šťastnej voľbe manželského páru, ale v tomto sväzku a v rodine musia byť svorní, jednotní a sebe vonkoncom verní. Istý statočný občan symbolizoval riadne manželstvo: jedna duša v štyroch nohách. „Duo in mente una”, povedal sv. Augustín.² Nielen telesná, ale i duševná jednota a vrchol všetkého duchovného sjednotenia je nepostrádateľná náležitosť, a aj prirodzený následok jedine pravého, monogamického, nerozlučného, sviatosťného manželstva. Ak bola kedysi dávno a len dočasne a výnimočne trpená polygamická rodina z dôvodov populačnej politiky i morálky, to nie je norma, ani nemôže byť, ani nikdy nebola; na dnešnom stupni vývoja a vzrastu ľudstva táto výnimka celkom prestáva. Platný sobáš musí byť uzavretý tiež s úmyslom založiť rodinu, nehľadiac na to, čo v tej príčine rozhodne sama božia Prozreteľnosť. Svätý Tomáš Akvinský povedal výslovne, že keby sa už pri manželskej smluve sobáš zavierajúci sjednotili na takom spôsobe spolužitia, že by z toho nemohlo vzísť potomstvo, manželstvo by nebolo pravé. Jozefovské manželstvo je hrdinská ctnosť;

¹ Heilige Theologie, ² De Trinitate.
1935, str. 81.

manželstvo, kde isté používanie manželského práva je viazané na podmienky zmarenia rodiny, je ohavná neresť. Ale ani to nie je všetko. Človek vedel zneužiť slobodu vôle aj na zločinné zabitie kľúčiaceho života už v materskom lone. Pamätám sa na povzdych jedného inžiniera: „Akú budúcnosť si pripravuje národ, ktorý svoj dorast hádže do kanála!“ Uskutočnený potrat zaraďuje Cirkev katolícka medzi najväčšie smrteľné hriechy; patrí medzi vyhradené prípady (casus reservati). Hoci táto neresť predtým bola neslýchaná vzácnosť, stala sa miestami každodenným zjavom; cítili k tomu všetci odpor a hnus, aj páchatelia sami, a tento hriech bol vždy tajný alebo tajomný. Rameno svetskej spravodlivosti tiež vždy stihalo tieto zločiny, a to aj z dôvodov morálnych i pre propagáciu národa, ale aj pre ťažké poškodenie zdravia, bez ktorého nijaký podobný zákrok, čo aj „lege artis“ prevedený, nikdy sa neobíde. Nedávno boľševické Rusko ukázalo v tejto veci ohromný a zdrcujúci pokus. Uzákoonili jednoducho násilné prerušenie tehotnosti, kedykoľvek to tehotnej žene (alebo aj niekomu inému) napadne. A to, pravda, sa robilo vo veľkom. Neblahé následky zdravotné nenechali dlho na seba čakať. A tak ruskí lekári usporiadali r. 1927 sjazd, na ktorom žiadali odstránenie tohto spotvoreného zákona; dostali však od panujúceho režimu zamietavú odpoveď: V záujme dôslednosti a vyššieho poslania boľševizmu sa musí obetovať trochu tých nemocných žien. Stalo sa; ale lavínovite pribývajúci chorobný stav žien si zanedlho predsa len vynútil, že režim značne obmedzil uskutočňovanie zločinného potratu. V Rusku totiž zavádzal socialistický eugenik Florinský j „biosociálnu eugeniku“, o ktorej pekne písal A. N i e d e r m a y e r v knihe Die Eugenik und die Ehe- und Familiengesetzgebung in Sowjet-

russland.³ V osudných zmätkoch materialistického 19. storočia niektorí lekári dali sa zväbiť, obyčajne apriorne a tendenčne, domnelými zdravotníckymi indikáciami pre násilné prerušenie tehotnosti, ale vážne úradné, a najmä vedecké lekárstvo nikdy. Keď sa lekári predstihovali vynálezmi na zabitie, rozkúskovanie a odstránenie plodu zo života matky (cephalothryptor a m. i.), P a w l í k ironizoval tieto praktiky poznámkou, že ku štatistike o terapeutickom poranení rodičky a plodu pristúpia pri tejto inštrumentácii tiež ďalšie štatistiky o poranení lekárov, ktorí napr. prstom vedú a kontrolujú vražedný nôž do odsúdeného plodu. Dvorný radca prof. Dr. K. P a w l í k na českej univerzite v Prahe patril medzi najslávnejších a najzaslúžilejších pôrodníkov a gynaekologov nielen svojich čias, ale všetkých dôb; a v prednáškach už pred polstoročím dokázal, že niet lekárskej indikácie na umelý potrat, t. j. násilné prerušenie tehotnosti na takom stupni vývoja plodu, že tento mimo matkinho tela musí zomrieť; sú isté závady tehotnosti, ale v tých vždy postačí predčasný pôrod, to jest vybavenie plodu na takom stupni vývoja, že môže už byť (pri starostlivom ošetrovaní) na živote zachovaný, a tak sa zachráni matka aj dieťa. Dnes už niet takých indikácií osudných, ani pri zúženej paňve nie. So sociálnymi a azda aj kozmetickými indikáciami nebudem čas mariť. C a p e l l m a n n uvádza⁴ nasledujúci prípad (asi pred polstoročím): Istý svedomitý a vedec ky vynikajúci pôrodník, dobrý katolík, bol podľa vtedajšieho ešte neprekonateľného omylu (pravda, neskutočne) v pomykove povinností, či má obetovať život matky, či život dieťaťa v mylnom predpoklade, že oboje nemožno zachrániť. I obrátil sa o radu do Vatikánu. Z prí-

³ Berlín, 1931.

⁴ Medicína pastora-
lis, 1901.

slušného sboru mu odpovedal akýsi kardinál, že v podobnom prípade sa ponecháva rozhodnutie svedomiu lekára, ak je tento i v mravouke i v medicíne (pravda, svojho času) na vrchole; ale toto poučenie končí slovami: *t u t o d o c e r i n o n p o s s e*. Napokon to bolo svedomie bludné. Ale dnes podobných rozpakov niet. Po uverejnení encykliky *Casti connubii* vyšiel v *Osservatore Romano* rad článkov od najlepších odborníkov v Taliansku a potom aj inde, hojne napr. v Nemecku, a tu sa ukázal zaujímavý pomer: Len mizivá menšina bola priaznivá umelému potratu; temer všetci dosvedčovali, že v najhoršom prípade postačí vždy predčasný pôrod. Istý slávny klinický profesor uviedol, že za 45 rokov svojej súkromnej, konziliárnej i ústavnej praxe mal len jediný prípad, kde bol dočasne v rozpakoch, či by sa nemalo siahnúť na umelý potrat. V tej veci je dnes už jasno, ale ľudská omylnosť, pravda, trvá. Toho roku vyšiel článok o tom, či sa má prerušovať tehotnosť pri tuberkulóze. Podivný autor navrhuje umelý potrat, ale uvádza výslovne, že keď žena prišla k lekárovi v takých prípadoch už tak neskoro, že len predčasný pôrod bol možný, ostala vždy na živote matka i dieťa. Vďaka Bohu bol horko-ťažko, ale predsa v čas na Slovensku odvrátený zákon o potrate celkom nekatolíckeho, ale i nelekárskeho náčrtu. Skutočná indikácia pre umelý potrat nejestvuje, naša mravouka má teda pravdu.

Univ. prof. Mag. Dr. Gašpar Friethoff OP.:

Božia Matka.

5.

Cirkev svätá káže nám ako zjavenú pravdu veriť, že všetci, čo budú spasení, už od večnosti boli od Boha vyvolení a predurčení pre

večný život. A tak i Kristus, ako učí jedenásta synoda toledská, schválená pápežom Adeodatom,¹ bol skutočne predurčený.

Ale je veľký rozdiel medzi Kristovým predurčením a naším. Pravda, nie so strany Boha predurčujúceho. Lebo božie predurčenie nie je nič inšie, ako výraz (ratio) jestvujúci v božej mysli,² podľa ktorého sa rozdeľujú všetky milosti; tak ako božia prozreteľnosť je výraz jestvujúci v božej mysli, podľa ktorého všetko stvorené má vo vesmíre svoje miesto. Teda ako so strany Boha je iba jedna prozreteľnosť, hoci ňou mnohé veci sú zariaďované ku svojim cieľom, podobne je iba jedno božie predurčenie, podľa ktorého potom bývajú najrozličnejšie rozdeľovania milostí.

¹ Denz. 285.

² Pre lepšie pochopenie tejto náuky citujem celý článok sv. Tomáša Akvinského: „Musí sa povedať, že Bohu náleží predurčovať ľudí. Lebo všetko podlieha božej prozreteľnosti, ako sme vyššie ukázali. Avšak prozreteľnosti náleží zariaďovať veci k cieľu. A cieľ, ku ktorému sú zariaďované veci od Boha, je dvojaký. Jeden, ktorý presahuje úmernosť stvorenej prirodzenosti i schopnosť: a tento cieľ je večný život, ktorý spočíva vo videní Boha, ktoré je nad prirodzenosť ktoréhokoľvek tvora. Iný cieľ je úmerný stvorenej prirodzenosti, a ten môže dosiahnuť prirodzená vec podľa síl svojej prirodzenosti. Ale je nevyhnutné, aby niečo od iného bolo privedené k tomu, k čomu nemôže dôjsť silou svojej prirodzenosti; ako strela od strelca je poslaná k cieľu. Preto, správne povedané, rozumový tvor, ktorý je schopný večného života, privádza sa do neho ako od Boha vyslaný. A výraz (ratio) tohto vyslania je najšampvr v Bohu; ako je v ňom výraz zariadenia všetkého k cieľu, o ktorom sme vraveli, že je prozreteľnosťou. No a výraz niečoho, čo sa má stať, jestvujúci v mysli konajúceho, je akési predjestvovanie tej veci v ňom. Preto výraz spomínaného vyslania rozumového tvora k cieľu večného života sa menuje predurčením, lebo určité znamená poslať.“ Teol. Suma I, ot. 23, čl. 1.

Keď teda hovoríme o rôznosti predurčenia, táto rôznosť netýka sa predurčujúceho Boha, lež nás, nakoľko každý z nás bol určený, aby prijal inú a inú milosť. My ľudia, ako aj anjeli, sme predurčení od Boha, aby sme podľa miery jeho podarovania spojili sa s ním poznaním a láskou. Predurčenie Kristovo však vzťahuje sa na celkom zvláštne spojenie, ktoré nazývame hypostatické, podľa ktorého ľudská prirodzenosť osobne sa spojuje so Slovom Božím, s druhou osobou Najsv. Trojice. My sme teda predurčení, aby sme sa stali prijatí synovia boží; Kristus zasa, aby v prijatej prirodzenosti bol Syn Boží prirodzený. Preto výraz „predurčenie“ užívame o Kristovi a o nás nie jednoznačne, lež obdobne.

Akosi uprostred stojí predurčenie Panny Márie, hoci po zrelej úvahe vidíme, že viacej sa podobá predurčeniu Kristovmu ako nášmu. Lebo podľa terajšieho poriadku spásy, ktorý Boh od večnosti poňal a vymyslel, Boží Syn nestal sa človekom tak, ako kedysi Adam, z hlíny zeme, ale ľudským rodením. On sa narodil zo ž e n y, pravda, bez ľudského otca, teda zázračne. Preto v božom rozhodnutí (decretum) o vtelení Božieho Syna rozhodne muselo byť zahrnuté i vyvolenie tej ženy, ktorej bola určená taká česť, aby bola Matkou Boha. Preto bohovedci vravievajú, že jedným a tým istým rozhodnutím vtelenia i Kristus i Mária boli predurčení.

Pravda, predurčenie je v božej mysli, ba je to sama myseľ božia, to jest, sám Boh; lebo Boh je svoj rozum, ako je tiež úkon svojho rozumu: Boh totiž nie je složený z rozličných prvkov ako stvorenie, ale je vonkoncom jednoduchý. Preto nemá rozum a vôľu, lež je svoj rozum a svoja vôľa, ako je aj úkon svojho rozumu a vôle. Z toho je zrejmé, že božie predurčenie, ktorým je sám predurčujúci Boh, je jedno a nedeliteľné, preto Kristus, Panna Má-

ria, anjeli a ľudia jedným úkonom božím boli predurčení. Lež my ľudia tohto jedného a nedeliteľného Boha vieme pochopiť len akosi rozdelene, keďže slabučký náš ľudský rozum, najnižší v poriadku rozumových stvorení, chápe nejakú vec v sebe jednu a nedeliteľnú mnohokrakým delením. Preto robievame všelijaké rozlišovania na veci, ktoré v nej samej nie sú. A takto v jednom a nedeliteľnom predurčení Boha rozlišujeme rozličné úseky, ktoré chápeme postupne, a potom ovravievame o rozličných božích rozhodnutiach (decreta divina). Rozoznávame potom rozličné božie rozhodnutia v božom predurčení a vravíme, že iným rozhodnutím bol predurčený Kristus, iným anjeli a iným ľudia. Ale predurčenie Panny Márie je tak úzko spojené s predurčením Kristovým, že i náš rozum, ktorý vždy rozlišuje, tuná nevie nájsť rozlíšenie. I náš rozum tu vidí čosi jedno nerozdeliteľné, jednu chvíľu, teda jedno rozhodnutie: Mária bola predurčená tým istým rozhodnutím ako Kristus.

Keď teda Boh od večnosti určil, že jeho Syn sa vtelí a narodí z tejto ženy, v tom rozhodnutí predurčenia Božieho Syna je zahrnuté i predurčenie tejto ženy, aby totiž bola Matkou Božieho Syna!

Pravda, my teoreticky môžeme rozlišovať. Veď nie je to isté povedať, že Boží Syn má matku a že Boží Syn má túto matku. U nás tento rozdiel ani teoreticky neobstojí. A to preto, že ľudská osoba je složená z duše a z tela, keď teda vezmeš telo a nahradíš ho iným, nevyhnutne vznikne iná osoba. Preto našu matku nikto nemôže nahradiť. Keby bol vzal náš otec inú ženu, my by sme neboli. Zvyčajne hovoríme, že nikto nie je nenahraditeľný a že vždy jeden druhého môže zastúpiť. Toto všeobecne pravdivé pravidlo jednako má aspoň jednu výnimku: Naša mať je nenahraditeľná, lebo z nej máme svoje

telo, z nej máme svoju osobnosť, ktorú tvorí nielen duša stvorená od Boha, lež i hmota, ktorú dala matka. Tá istá duša môže síce oživiť aj inú hmotu, ale ako výsledok bola by iná bytnosť; teda iný človek, a nie ja! Naša osobná závislosť od našej matky je teda absolútna, nikdy jej nenahradíme všetko, hoci by sme neviem čo vykonali pre ňu. Teda pre nás je vonkoncom jedno a to isté: mať matku a mať túto matku.

Ale celkom ináč je to, keď je reč o Kristu Pánu. On je božská osoba, druhá osoba Najsv. Trojice, jestvujúca od večnosti, nie je teda složená z duše a z tela. On ostáva vždy ten istý, či si vezme túto individuálnu prirodzenosť alebo druhú; ostáva teda vždy ten istý, či sa narodí z tej či z druhej ženy. Preto iný problém vyjadrujú slová: „Či Boží Syn má matku?“, iný zasa slová: „Či Boží Syn má túto matku?“ Lebo v prvej otázke je reč o tom, či je človek; v druhej zas o tom, či je tento človek. Toto rozlíšenie, u ľudí nemožné, aspoň teoreticky je možné u Krista Pána. Toto rozlíšenie má veľký význam, hoci sa netýka priamo vecí, o ktorej je reč, lebo ním Panna Mária, ktorá nemohla zaslúžiť vtelenie, zaslúžila si, aby sa vtelenie stalo skrze ňu, o čom budeme ešte hovoriť.

Predurčenie totiž nie je poznanie bádavé, lež praktické: je to výraz vopred premysleného poriadku v božej mysli, preto sa poníma konkrétne, nakoľko sa stará i o najmenšie jednotlivosti. Boh teda nepredurčil svojho Syna, aby bol akýmsi človekom, ale týmto človekom, s týmito schopnosťami a vlastnosťami a s touto kvantitou. Preto Kristus bol predurčený konkrétne z tej osobitej (individuálnej) matky, lebo táto osobitá prirodzenosť pochádza len z tejto osobitej ženy. V Kristovom predurčení je teda nerozdeliteľne zahrnu-

té i konkrétne označenie vyvolenej Matky Boha, a takto sme nútení vyznať, že Kristus a Mária boli predurčení jedným a tým istým rozhodnutím; lebo keď nevieme o vyvolení matky, nemôžeme tiež pochopiť predurčenie Kristovo: pochopenie Kristovho predurčenia vyžaduje teda konkrétne naznačenie ženy.

Z toho teda vidno, že predurčenie Panny Márie je veľmi odlišné od nášho predurčenia. Táto rozličnosť vyplýva z cieľa predurčenia. Lebo, ako som už povedal: Anjeli a ľudia sú predurčení, aby boli prijatí synovia boží; Kristus zasa, aby bol prirodzený Boží Syn, a Panna Mária, aby bola prirodzená Matka Božia.

A ako z božieho synovstva Krista prýšťa posväcujúca milosť a večná blaženosť, tie isté milosti sú tiež účinkom božieho materstva. Preto Mária nie je predurčená pre večný život a pre posväcujúcu milosť tak, ako my, lež naopak: posväcujúca milosť a blaženosť určujú sa Márii, vyvolenej Matke Boha! To celkom súhlasí s tým, čo som povedal vo svojej úvodnej štúdii:³ Povýšenie tejto dievky za matku Božieho Syna musí sa stať s takými predpokladmi, aké vyžaduje vznešenosť a dôstojnosť takejto skutočnosti. Keď teda v terajšom poriadku spásy, Boh povolal nás k väčšej dokonalosti, akú vyžaduje naša prirodzenosť, povolajúc nás k nazieraniu na seba samého, z toho potom nevyhnutne vyplýva: Panna, vyvýšená k dôstojnosti Matky Božej, túto ľudskú dokonalosť musí mať! Boh teda nevyvolil Máriu za svoju matku preto, že bola svätá, ale preto, že si ju dobrovoľne zvolil, ozdobil ju všetkými duchovnými bohatstvami. Preto božie materstvo je nevyčerpateľné žriedlo, z ktorého plynú pre Máriu nespočetné milosti v čase i vo večnosti.

³ Srov. Smer I, 2, str. 58 a nasl.

Kristus posväcujúcou milosťou nemohol byť prijatým synom božím, lebo už bol prirodzený Boží Syn; ale Mária, hoci bola prirodzenou Matkou Boha, mohla sa stať prijatou dcérou božou, a aj sa stala. A keďže spolu s Kristom, ako som povedal, jedným a tým istým rozhodnutím bola predurčená, teda pred všetkými ostatnými, pomenovaná je krásnym názvom: Prvorodená Dcéra Otca.

DO VÝŠAV

Z raja duše.

O poslušnosti k Bohu.

3. Pohnútka pravej poslušnosti je dokonalá poslušnosť Ježiša, ktorý nielen Boha Otca vo všetkom poslúchal, keď povedal: „Nie moja vôľa, ale tvoja nech sa stane“ (Lk. 22, 42), ale bol poddaný i ľuďom, dobrým aj zlým, ba i zlým duchom.

Aj to nás má povzbudiť ku pravej poslušnosti, že všetko smyselné i nadsmyselné poslúcha Boha, a on všetko to podrobil človekovi, aby poznal, že sa má Bohu podrobiť. Slnko a mesiac poslúchly Jozueho, zem Mojžiša, keď pohltila Koreho, Dathana a Abirona. more Petra, aby mohol po ňom chodiť, a Mojžiša, keď do hĺbočín pohrúžilo Faraóna a jeho vojsko; hady poslúchly čarodejníkov v Egypte, divé zvieratá pustovníkov a svätých Otcov, ako čítame v Životoch Otcov, vzduch, sneh a krupobitie zasa Samuela, dážd Eliáša, ako aj oheň, ktorý pohltil dvoch päťdesiatnikov, vtáci najsvätejšieho Otca Františka, zlí duchovia apoštolov, svätých mužov zas choroby, od ktorých ich oslobodzovali, a mnohé stvorenia Mojžiša v Egypte. A keďže všetko poslúcha Boha na nebi, pod nebom, v očistci a v pekle, preto človek právom by mal Boha vo všetkom poslúchať, plniac jeho príkazy a vôľu.

4. Svätý Bernard má tento dôkaz pre ozajstnú poslušnosť: „Kto verne poslúcha, nemešká, neodkladá na zajtrajšok, nevie, čo je to zdlhavosť, predchádza rozkazujúceho; pripravuje oči, aby videly, uši, aby počuly, jazyk, aby hovoril, ruky pre prácu, nohy pre chôdzu, celý sa usoberá, aby sbieral vôľu rozkazujúceho.“ A ten istý svätý Bernard vraví: „Každý, čo dobre poslúcha, dáva svoje chcenie a nechcenie (to- tížto do rúk svojho predstaveného), aby mohol pove-

daf: „Hotové je moje srdce, Bože, hotové je moje srdce“ (Zalm 56, 8). Hotové robiť všetko, čo rozkážeš, hotové na pokyn poslúchnuť, ba ešte pred pokynom: hotové tebou sa zaoberať, bližným slúžiť, seba chrániť a spočinúť v hlbokom nazeraní na nebeské veci.“

5. Dôkaz neposlušnosti je, keď poddaný pokladá rozkaz predstaveného za nespravodlivý, a preto v srdci mrmle; potom sa vyhovára, že rozkaz nemôže a nesmie vyplniť, potom zasa ťelomovsky vymýšľa rozličné cesty, ako uniknúť, napokon poniektorých najme, aby radami alebo prosbami rozkaz prekazili alebo spôsobili, aby bol odvolaný. Tak neurobil Abrahám, čo v noci odišiel, aby zaraz vyplnil rozkaz, a na úpätí hory nechal sluhov, aby mu nebránili zabiť najdrahšieho syna. Preto sebe aj svojmu potomstvu zaslúžil hojné požehnanie.

Svätý Albert Veľký, OP

Koreň sociálnej starostlivosti.

List pánu Matúšovi,

správcovi Dómu milosrdenstva v Siene.

Menom Ježiša Krista ukrižovaného a sladkej Márie. Najdrahší syn v Kristu, sladkom Ježišovi. Ja Katarína, služobnica a otrokyňa sluhov Ježiša Krista, píšem Vám v drahocennej krvi jeho, a želám si Vás vidieť zrkadlom ctnosti, aby ste v pravde vzdávali slávu a chválu menu božiemu a aby ste prinášali úžitok najsamprv sám sebe, potom svojmu bližnému, a to aj príkladom svätého a počestného života a náukou slova, aj pokornými, ustavičnými a vernými modlitbami. Uvážte, že je to dlh, ktorý Boh tu od vás žiada; nič nechce, iba kvet slávy a chvály svojho mena, a chce, aby naše bolo ovocie a úžitok. Nože, zmužilo odpovedajme na túto veľkú lásku, a keďže jemu nemôžeme priniesť nejaký úžitok, obráťme sa k tomu, koho vidíme, že on veľmi miluje, totiž na svojho bližného. Na ňom nech spočinie všetka naša starostlivosť; a nič nehľadajme, len jest duše pre česť božiu. A kdeže pôjdeme jest ten sladký pokrm? Ku stolu najsvätejšieho kríža; s rozkošou znášajme bolesti a muky, bezprávie, potupy a výčitky, aby sme mohli jest ten slávny pokrm. Lež nezdá sa mi, že by sme ho mohli požívať beztoho, aby sme najprv nezískali naozaj pravé ctnosti. A preto som Vám povedala, že si želám vidieť Vás zrkadlom ctností, o to sa teda, prosím Vás, usilujte. Viacej tu nevravím.

Ostávajte vo svätom a sladkom milovaní božom. Ježiš sladký, Ježiš láska!

Svätá Katarína Sienská, OP.

Svätá krádež.

Moji ochrancovia v nebi a moji obľúbenci sú tí, čo ho ukradli ako sväté Mláďatka a dobrý lotor. Veľkí svätci ho získali svojimi skutkami; ale ja chcem napodobňovať zlodějov, chcem ho mať podvodne, podvodom lásky, ktorá mi otvorí vchod do neho, mne a úbohým hriešnikom. Duch Svätý mi dodáva odvahu, keďže v Prísloviach (1, 4) vraví: „Ó maličkí, počte, naučte sa odo mňa dômysel!“¹

Svätá Terézia Ježiškova.

Tichý apoštolát.

Vždy viacej vidím, že Boh nechce, aby som bola činná, aspoň až do nového rozhodnutia. Zdá sa mi, že odo mňa očakáva apoštolát modlitby a bolesti. Aké požehnané povolanie, ako sa musím usilovať lepšie tomu zodpovedať než v minulosti, milujúc Ježišov kríž, nesúc ho každý deň, ustavične ukladajúc do božského Srdca bremeno bóľov, strádání a slabosti. Chcem byť vždy prisna k sebe, láskavá a milá k blížnému. Žiť v hlbokej jednote duše s naším Pánom a zo všetkých jednotvárností, malicherností, malých úloh svojho života urobiť modlitby za duše. Mať eucharistickú dušu, nikdy nezabúdať na svoje povolanie k modlitbe, bolesti a k smieru.

Alžbeta Leseurová.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie.

Ludia majú všeobecne čudné názory o svätosti. Aj ja som musela prejsť cez dlhý vývoj, kým som to správne pochopila. Akási túžba po svätosti vždy bola vo mne, ale koľko krivolakosti, ťarbavosti, neusporiadosti a iných, tam nepatriacich črt kazilo môj ideál. Pomaly potom môj ideál o svätosti sa stal čo raz krajším, blížil sa ku pravde: netreba na to zázrakov, vytržení ani hrdinských činov; svätý môže byť každý, kto sa cvičí v ctnostiach, najmä kto má lásku hrdinskú. Čítala som toľko životopisov, koľko som len mohla dostať a výsledok bol vždy len ten istý: ja by som nebola súca ani na to ani na ono. Konečne prišla malá Terézia. Ako je len dobre, že ona nerobila nič „mimoriadneho“, veľkého, že žila iba nedávno, že sama napísala svoj životopis, svoje boje, ťarkosti, utrpenia a hlavne svoju „malú cestu“. Teraz

¹ Verš v Písme svätom presne zneje: „Aby daný bol maličkým dômysel.“

som sa osmelila už aj ja: malé ctnosti budem vedieť konať i ja. Onedlho som sa však zastavila. Život malej Terézie je plný utrpenia, obetí, hrdinských odriekaní; ja nemám utrpenia, môj život je iba samá radosť. A vtedy som našla drahocenný poklad: začala som chodiť v rozjímavostiach do Nazaretu. A povedala som si: Ako dobre, že v Nazarete je všetko malé, chudobné a také jednoduché! Panna Mária náš najvyšší ideál, stojí tak pred nami, že má v náručí svoje dieťa, miluje ho a teší sa mu. Ako je len dobre, že v Nazarete nerobia nič mimoriadneho — prežívajú svoj jednoduchý životik, konajú svoje práce, milujú sa navzájom a sú veľmi blažení. A Panna Mária nevyhľadávala utrpenia, zriekania sa, ale veľmi milovala a veľmi sa tešila zo svojho pokladu, zo svojho dieťaťa, tešila sa, že môže byť s ním, že môže jemu žiť, tešila sa, že je vyvolená, panenská, nepoškvrnená čistá, že ju Pán Boh tak zvlášťne, mimoriadne miluje.

Môj ideál je teraz tento: Milovať vernou odovzdanosťou; tešiť sa vždy, všetkému, a takto byť na radosť Pánu Bohu. Nehľadať mimoriadne cesty, veľké veci, ale kde ma Pán Boh postaví, tam byť, čo odo mňa žiada, to činiť, a vždy tak, aby som mu bola na radosť!

Ž I V O T

Náuka pre všetkých.

V našom pospolitom živote žijú katolíci, ktorí omedzili katolíckosť Cirkvi svätej na úzky kruh svojej osobnej činnosti. Myslia si totiž, že katolícke a cirkevné je len to, čo oni konajú a čo sa koná v ich dome alebo pod ich dozorom. Každá iná činnosť je nedokonalá alebo aspoň nie taká dobrá, ako tá ich domáca. To by, pravda, nebolo ešte zlé, keby výsledky ich práce boly naozaj také, ako si oni namýšľajú. Ale nestranný pozorovateľ vidí, že je to taká detská hra na svätosť, ktorá sa pestuje, povedzme, niekoľko ráz v mesiaci v zavretej miestnosti, kde sa duše nabíjajú posvätnou náukou, mladí sa tam primerane nudia a netrpezlivo čakajú koniec poučovania. Nájdu sa, hádam, vekom pokročilejšie duše, ktoré sú s tým celkom spokojné, a takéto okolie môže byť pre nich aj užitočné. Ale väčšina živšieho poslucháčstva nemá z toho takrečeno nič. V dennom živote nebadá u nich mravný pokrok, ba naopak, okatá povrchnosť v plnení náboženských povinností je u nich veľmi príznačná. Príčina toho je tá, že takzvaní ortodoxní katolíci podávajú im mravné zásady v takom rúchu, ktoré si

môže obliecť, povedzme, kňaz alebo mníška, ale nie katolík vo svete. Katolicizmus je život, a to život radosný, život dielok božích. Potom nezabúdajme na to, že dnešný zmaterializovaný svet nemá veľa pochopenia pre hodnoty vyššie, duchovné. Preto mu ukážme náboženský život tak, aby poznal, že tam nájde uspokojenie celá jeho bytnosť. Nezkresľujme život cirkevný, nekladme ho do niekoľkých nám milých škatuliek, ale dajme mu všesvetový rozlet, aby jeho svetlo preniklo i do srdc tých, čo obchádzajú kostol a vysmieľajú sa spovedniciam. Katolícka náuka, keďže je Bohom daná pre ľudí, je veľmi pružná, dá sa podať v mnohorakých formách a ostane pritom podstatne nezmenená. Preto ju nepreinačujeme, nevyšvetľujeme podľa svojej múdrosti; lež dožiďme ju všetkým. Ale na to sa vyžaduje, aby sme sa vymotali zo zakliateho kruhu sebalásky a vžili sa do svetového poslania Cirkvi svätej a v duchu čias, v ktorých žijeme, zasievali semienko božieho kráľovstva do srdc všetkých ľudí a všade. Cirkev sv. so svojím učením nie je viazaná ani na miesto, ani na osoby, ona je imaním celého ľudského pokolenia. — Dr. M.

Bohumilá domácnosť.

Príbytok, bývanie čiže naša domácnosť je miesto, kde strávime celú polovicu svojho života; hoci sme viazaní povolaním alebo výkonom každodennej roboty k inému miestu; a preto podľa našich hmotných prostriedkov, nášho povolania alebo postavenia usilujeme sa ho tak zariadiť, aby nám nielen vyhovovalo vo všetkom podľa účelnosti a praktičnosti, ale aby celé zariadenie odzrkadľovalo primeraným spôsobom naše ja, našu povahu, náš charakter. Je to zrejmé, že mnohé veci našej domácnosti sú dané prostredím, v ktorom žijeme, a mnohé okolnosti nás viažu vo výbere potrebných ako i podradných vecí, ale aj pritom spôsob umiestnenia a účelnosti všetkého závisí len od nás. Útulnosť, pôvab a celá pôsobivosť našej domácnosti poukazuje na nás, na naše vnútro, na naše sociálne, politické alebo náboženské presvedčenie. Výzdoba nášho bytu je alebo čarom každého prítahujúcim, na každého milo pôsobiacim, alebo odstrašujúcim, smiešnym nakopením rozličného haraburdia bez všetkého lađu a skladu. Človeka posudzujeme podľa jeho priateľov alebo podľa rečí, ale málokedy sa mýlime, keď si utvárame úsudok o človekovi podľa jeho domácnosti, najmä ale o jeho náboženskom presvedčení. Veľmi ľútosťne musíme tu priklinčovať, že v mnohých katolíckych rodinách, aj keď sú ich príbytky vkusne, pôvabne a útulne s najväčšou pe-

danteriou a dobre premysleným rozhľadom zariadené, jednako márne by sme sa usilovali objaviť nejaký symbol katolíckeho presvedčenia v celej domácnosti. Už slovo „domácnosť“ nám naznačuje čosi, čo je len pre seba najbližších, ako by chránené od pohľadu iných, čo je tou najintímnejšou svätyniou, čo na každého teplo, blaženosť donáša. Neprotirečíme si, keď toto všetko spomíname o domácnosti katolíckej rodiny, kde by sme márne hľadali popri umelecky vypracovaných sochách a obrazoch aspoň niekde, keď už nie na poprednom mieste vyložený symbol nášho katolíckeho presvedčenia: Kríž alebo sochu Matky Božej. Veď, keď sa nám tak dobre vedie, alebo skľučujú nás bóle, pokladáme sa za katolíkov; nie sme povinní poďakovať sa za dobrá prijaté alebo za kríže na nás uvalené, ako katolíci i v domácnosti pokorení pred symbolom našej spásy, pred krížom? Umelecky zhotovené sochy alebo obrazy vzbudzujú v nás šľachetné rozčarovanie, pohľad na ne povznáša nás, krásocitné ukojenie uspokojuje nás, tobôž musí nás povzbudiť pohľad na symbol nášho vykúpenia na ukrižovaného Spasiteľa! Len v našej domácnosti, v našej intímnej svätyni budeme sa môcť pohrúžiť do z hĺbky srdca pochádzajúcej, vrúcnej, detinskou oddanosťou prekypujúcej modlitby pred symbolom nekonečnej Lásky, pred krížom. Porozumenie, vzájomná láska a obapolná starostlivosť o budúcnosť rodiny v domácnosti na každom kroku nás sprevádza; ale prekročiac prah s uspokojením hrejivej domácnosti, musíme so zvýšeným povedomím a zodpovednosťou uprieť skrúšený pohľad na kríž s prosbou a s prežehnaním sa sv. krížom, dotknúť sa svätenej vody vo sväteničke, aby Pán Boh sprevádzal naše kroky, našu prácu v prospech rodiny, a našich najmilších zachoval nám a žehnal nás do uvidenia. Do práce berieme so sebou potrebné veci pre výkon a predovšetkým sobranosť ducha a sil telesných; ale márne by bolo naše usilovanie bez pomoci božej. Vyprosujeme si požehnania aspoň pohľadom na kríž, na symbol nekonečnej Lásky, aby naše kroky žehnal v povolani alebo v robote a našich najmilejších doma. — K —

Modlitba sv. ruženca — žriedlo svätosti.

Boh chce, aby sme boli svätí. Sv. Pavol píše, že poslanie kresťana je život svätý, čistý a nepoškvrnený. Preto kresťan mal by byť vecou zasvätenou Bohu, majetkom božím. A Cirkev svätá nám tiež zdôrazňuje, že sme posväteným imaním božím. Pri sv. krste prijíma nás do svojho náručia, posväcuje nás

krstnou vodou a zaraďuje medzi svoje klenoty. Sme svätí, náležime Bohu. A keď sa blíži posledná hodinka nášho života, dáva nám svoje posledné požehnanie, posväcuje nás pre smrť. Svätí aj hrob, do ktorého položia našu telesnú schránku, takže i telesné spráchnivenie má posvätný ráz. V deň súdu Pán Boh uvidí, že sme boli posvätení pre vzkriesenie k večnej sláve.

Celkom zvláštne Cirkev svätá žehná tých, čo si volia životné povolanie. Žehná panny, aby boli príjemnou obeťou Bohu svojím čistým životom. Žehná najmä svojich kňazov, keď ich svätí, aby mohli pristupovať k božiemu oltáru ako mužovia svätí, ako prostredníci medzi nebom a zemou, aby ako mužovia posvätení mohli sa rozísť do celého sveta a zvestovať všetkým národom radostnú zvesť Ježiša Krista. Cirkev svätá žehná a posväcuje i manželov, aby láska ich srdc bola preniknutá svätou láskou Ježiša Krista a oblažovala ich až do smrti.

Teda naša začiatočná svätosť spočíva v tom, že sa zasväcujeme Bohu, že sme poznačení znamením, ktoré naveky bude dosvedčovať, že sme „svätí Pánovi“.

Ale jednako táto svätosť je len akási vonkajšia. Svätosť vo vlastnom smysle slova je účasťou na samom živote božom, je to stav, v ktorom duša dôverne sjednotená s Bohom žije z jeho života a miluje Boha tak, ako sa on miluje. Svätý človek je ten, ktorý môže povedať: Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus.

No a modlitba sv. ruženca je veľmi vhodný prostriedok na získanie tejto svätosti. Ako vo fyzickom tele rozoznávame dva hlavné ústroje: hlavu a srdce, podobne i v mystickom tele sv. Cirkvi je hlava, z ktorej prúdia nadprirodzené sily, a srdce, ktoré je hlavným ústrojom rozprudzovania týchto síl. Hlavou je Ježiš Kristus, srdcom Duch Svätý.

V hlave, ako učí sv. Tomáš,¹ sú tri veci: poriadok, dokonalosť a sila. Poriadok, lebo hlava je prvá čiastka človeka, začínajúc shora; preto každý počiatok menujeme hlavou. Ďalej dokonalosť, lebo v hlave sú sústredené všetky vnútorné i vonkajšie smysly, kým v ostatných údoch je iba hmat. Napokon sila, lebo sila a pohybovanie ostatných údov a ich riadenie v činnosti je od hlavy, lebo tam je sídlo sily smyslovej i hybnej.

Táto trojaká úloha prislúcha Kristu Pánu v duchovnom poriadku. On je hlava, on je prvý, on je najbližší Bohu, on má medzi ľuďmi najvznešenejšiu milosť, lebo všetci ľudia prijali milosť od neho. Ďalej, on je tiež dokonalý, lebo môžeme povedať, že je náplňou všetkých milostí: „Videli sme ho plného

¹ Teol. Suma: III, ot. 8, čl. 1.

milosti a pravdy", píše sv. Ján.² A napokon on má aj moc rozdávať svoju milosť všetkým údom Cirkvi, lebo, ako píše evanjelista, z jeho plnosti všetci sme prijali.

Kristus Pán je teda hlava Cirkvi ako človek. No a činnosť srdca je vnútorná a skrytá, preto sa privlastňuje Duchu Svätému, lebo jeho činnosť je tiež skrytá, tajomná. Duch Svätý vplýva na Cirkev svätú neviditeľne, ale neodolateľne. Udržiava v nej život, krásu, večnú sviežosť a mladosť; potešuje ju a posilňuje. Je to prudký tok veľrieky, ktorá zvlažuje mesto božie, Cirkev. Je to srdce tajomné, ale všemohúce, ktoré rozdáva život a milosť.

Hľa, to je nadprirodzený život, toto sú podmienky svätosti. Kto chce byť spasený, kto chce pokračovať v dokonalosti, musí žiť v spojení s hlavou i so srdcom, s Ježišom Kristom i s Duchom Svätým.

A rozjímavá modlitba svätého ruženca je práve tá duchovná zlatá niť, ktorá nás spojuje i s hlavou, i so srdcom Cirkvi svätej. Od prvého tajomstva až po posledné uvažujeme o svätej osobe Ježiša Krista, o jeho živote, o jeho skutkoch a ctnostiach, o jeho človečenstve i o Božstve Hlava mystického tela Cirkvi svätej prelieva do nás svoj život i svoju činnosť, pri rozjímaní každého tajomstva môžeme pocítiť jemnú činnosť Ducha Svätého. Veď je to Duch Svätý, ktorého zásahom počala sv. Panna. Duch Svätý rozradostnil sv. Jána Krstiteľa, pretvoril Alžbetu i Zachariáša. On je naozaj hybná sila a srdce všetkých ostatných tajomstiev, o ktorých rozjíname vo svätom ruženci.

Keď sa takto budeme modlievať sv. ruženec, keď pochopíme jadro tejto pobožnosti, Duch Svätý stane sa naším srdcom, naším hýbateľom, naším vodcom do večnosti. Modlitba sv. ruženca nás naozaj spojuje s hlavou i so srdcom Cirkvi svätej. Žiť s Kristom, milovať s Duchom Svätým a konať všetko pod jeho vplyvom, hľa, to je ovocie rozjímavej ružencovej modlitby. A keď žijeme spojení so Synom i s Duchom Svätým, sme spojení i s Otcom. Žijeme teda v lone Najsv. Trojice, pri prameni života, lásky, svätosti a blaženosti. — Dr. M.

Nesprávny postoj.

Výstavba kráľovstva božieho na zemi nie je len povinnosťou kňazov, ale i laikov. Toto je duch katolíckej akcie. Bohužiaľ, že nechápu to často ani dobrí katolíci, ktorí vedú ozaj príkladný katolícky život, ale mlčia, keď v spoločnosti, v užšom kruhu svojich

² 1, 14.

priateľov, kde sa vraví aj o veciach náboženských, a keď majú príležitosť opraviť náhľady jednotlivcov alebo hájiť to či ono. To len preto, aby si neurobili nepriateľov, aby mali s každým pokoj. Nie je to správne! Našu katolíckou povinnosťou je, aby sme vnášali všade ducha kresťanského a usilovať sa o to, aby i naše intímnejšie zábavy neboly len čisto v duchu „svetskom“. Urobíme tak kus apoštolskej a katolíckej svojej povinnosti, čo nám prinesie len radosť. Vždy sa nájde spôsob, ako to máme urobiť, pričom nemáme a nechceme si nikoho „znepriateliť“. — vm —

Potreba nového ducha medzi národmi.

Až do poslednej krajnej hranice svojej moci a s bedlivým smyslom nestrannosti, prislúchajúcej nášmu apoštolskému úradu, urobili sme všetko, čo sa dalo robiť a skúšať, aby k tomuto konfliktu nedošlo, alebo aby bol aspoň skrátený. Jasne a bez pochybnosti neváhali sme označiť potrebné zásady a city, o ktoré sa má opierať a ktorými sa má riadiť budúci pokoj, aby bol zaistený hlboký a úprimný súhlas národov. No je pre nás bolestné vidieť, aké príliš slabé sú pravdepodobné domnienky, že by skoro mohol dozrieť spravodlivý pokoj, aký žiada ľudské a kresťanské svedomie.

Preto sa patrí, aby naša modlitba bola ešte živšia, ešte vznešenejšia a horlivejšia, aby sa utvoril, zakorenil a rástol nový duch vo všetkých národoch, zvlášť u tých, ktorých väčšia moc si privlastňuje a vyvíja väčší vplyv a rastúcu zodpovednosť: duch ochoty nepredstieranej, lež priamej a nestrojenej, ochotnej vybudovať vzájomnými obeťami na rumoviskách, ktoré nahromadil meč, novú budovu bratskej solidarity medzi národmi na zemi: budovu z nových a pevnejších kameňov, s pevnými a stálymi zárukami, s povedomou a vysokou vážnosťou mravnou, bez akejkolvek dvojakej mravnosti a dvojakého práva medzi veľkými a malými, silnými a slabými.

Pravda, práve tak ako človek, má len jednu tvár, a pravda je našou zbraňou, ako zasa našou obranou a mocou je modlitba a ako náš prístup k srdciam je živé, otvorené, nezaujaté apoštolské slovo, vychádzajúce z otcovských citov.

Nie sú to zbrane, ktoré rania a vylievajú krv, lež sú to zbrane ducha, zbrane našej mysle a nášho srdca. Nič nás nemôže zdržať alebo nám prekaziť, aby sme nepoužívali tieto zbrane k službe práva, pravdivej ľudskosti a pravého pokoja, kdekoľvek svätá povinnosť nášho úradu žiada od nás svetlo a kdekoľvek slová: „Misereor super turbam! Lúto mi

zástupu!", podnecujú našu lásku! Nič nám nemôže prekaziť, aby sme stále znovu a znovu nepripomínali príkaz lásky tým, ktorí sú dieťkami Cirkvi Kristovej, ktorí sú nám blízki vo viere v Spasiteľa alebo aspoň vo viere v Otca, ktorý je na nebesách! Nič nám nemôže zamedziť alebo nás zdržať, aby sme i naďalej nerobili to, čo je v našej moci, aby v nárazoch vzrastajúcich vln nepriateľstva medzi národmi božia archa Cirkvi Kristovej stála pevná na kotve nádeje, pod dúhou pokoja, ako „beata pacis visio” — „blažené videnie pokoja” v tuzemských protivákch, ako útočiste, príbytok a udržiavateľka citu bratskosti, založeného v Bohu a zošľachteného v tieni kríža, z ktorého jedine bude môcť nastať istý prielom, aby bolo možné vyjsť z rozbúreného mora dneška a prísť ku brehu šťastnejšieho a dôstojnejšieho zajtrajška.

P i u s X I I .

Pýcha začiatovníkov.

Bez dobrých základov neobstojí nijaká budova. Vonkajšia ozdoba ju nezachráni, keď základy, na ktorých stojí všetko, budú zhnité. To platí najmä o budove duchovného života, ktorá je nemysliteľná bez pevných základov. A začiatovníci v duchovnom živote kladú práve základy budúcej výstavby, ktorá má rásť až do smrti. Aby tie základy boli pevné, odolné, začiatovníci musia sa vyvarovať určitých chýb, ktoré buď vôbec znemožňujú duchovný pokrok, alebo aspoň hatia prácu na vinici duchovného života.

U väčšiny začiatovníkov duchovného života najväčšia prekážka pokroku je pýcha. Pýcha, ako učí sv. Tomáš Akvinský, je nezriadená žiadosť po osobnom vynikaní. Začiatovník je si vedomý toho, že s božou pomocou odtrhol sa od pozemských rozkoší a blíži sa k veciam svätým, k Bohu, a na to začína byť pyšný. Už tu vidno veľký omyl, lebo božie dary, ktoré prijal, nemaly byť pre neho pohnútkou ku pýche, ale k pokore. Začiatovník je presvedčený, že P. Boh mu udeľuje tie dary pre jeho osobné zásluhy, preto začína sa akosi sám sebe páčiť, má veľkú záľubu vo svojich náboženských skutkoch. Tým, že si mnoho myslí o sebe, že svoje skutky preceňuje, začína inými opovrhovať, keď u nich nevidí vonkajšie prejavy pobožnosti, keď ich nevidí vysedávať v kostole a pod. V modlitbách neklania sa P. Bohu, ale ukazuje mu svoje dobré skutky, a modlí sa aj za tých, čo sa vraj nevedia tak modliť, ako on. To robí, čo ten farizej, ktorý stál pred svätynou a žaloval Hospodinovi, že mýtnik, ktorý stál len pri dverách, nevie sa modliť, žije zle.

Pýcha vedie začiatočníkov k tomu, že začínajú konať mimoriadne skutky pokánia, prísne sa postia, oblečú sa do najnemodernejších šiat, aby ľudia videli, čo sú. A na druhej strane očerňujú a kritizujú ctnostný život iných katolíkov, aby ponížením týchto až k nebu sa vyzdvihol ich osobný „svätý“ život, aby svet videl, že len oni sú ctnostní.

Pravda, keď seba samých nepoznajú, ako môžu vyzerať ich sv. spovede?

Neidú na sv. spoveď preto, aby sa dali poučiť, lebo každé poučenie bolo by pre nich pokorením. Preto hľadajú takých spovedníkov, čo budú hlavou prikyvovať ich skutkom a schvaľovať ich „svätý“ život. A tak sa stáva, že také duše chodia od jedného spovedníka ku druhému tak dlho, kým nenájdu obeť, ktorá sa im bojí povedať pravdu, obľúbia si takého duchovného vodcu, ktorý nebude opravovať ich omyly, ktorý im neukáže cestu pokory. A v tej pýche bývajú aj vynachádzaví. Svojho spovedníka alebo duchovného vodcu vedia presvedčiť o mimoriadnych daroch, ktorými ich P. Boh zahrňuje; pravda, tie dary si len vymyslia a spovedníka o tom presvedčia, aby si ich viac vážil, aby im dával prednosť pred druhými. A beda kňazovi-spovedníkovi, keď ukáže milšiu tvár iným veriacim. Vylejú na neho žľ z závisti a odsúdia ho ako neschopného, ba niekedy príde aj k horším výstupom. Chcú toho spovedníka takrečeno vyárendovať len pre seba, ako by nebol otcom všetkých! Aby u spovedníka alebo duchovného vodcu mali dobré meno, nepovedia mu všetko, zataja pred ním všetky svoje nedokonalosti, najmä tie kriľavejšie. Niekedy mávajú aj tajných spovedníkov, ktorým vyznávajú svoje hriechy a chyby, a duchovnému otcovi pri sv. spovedi rozprávajú len o svojich ctnostných skutkoch a duchovných dobrodeniach, ktorými ich P. Boh obdarúva. O vlastných hriechoch a nedokonalostiach vôbec nerozmýšľajú, a keď si niekedy pomyslia aj na svoju úbohosť, viete, čo urobia? Prosia druhých o modlitbu, aby sa vraj čo najskôr stali lepší! To by teda ešte nebolo celkom zlé, keby to robili naozaj z lásky k Bohu a ku svojej duši; ale oni i tú modlitbu pýtajú len z pýchy, aby u druhých mali dobré meno.

Málo je začiatočníkov, u ktorých by sa neprejavila táto pýcha. Nie u každého rovnako, to je pravda, ale i najmenšie prejavy takejto pýchy treba odstrániť hneď na začiatku. Veď kladú sa základy duchovnému životu, a z rečeného vidno, že na základoch pýchy nebude stáť nadprirodzená budova duchovného života.

— Dr. M. —

LITERATÚRA

JOSEPH GEISELMANN: Geist des Christentums und des Katholicismus. Matthias-Grünwald Verlag, Mainz 1940, str. 491, viaz. RM 12.50. Dr. G. vydáva vo zbierke nemeckých klasických teologov novších čias akúsi ukážku štúdií teologickej romantiky a tiež obraz duchovného nemeckého hnutia (1780—1830), ktoré malo veľký vplyv na náboženskú i filozofickú spisbu týchto čias. Ide najmä o ideologický vplyv romantiky na teológiu, o čom vyšlo viac zaujímavých štúdií z túbingskej teologickej školy. V prítomnej knihe Dr. Säiler v troch štúdiách rozoberá božský pôvod kresťanstva, základné vieroučné pravdy v historickom svetle; veľmi pekná je štúdia o probléme spásy ľudstva. Luzernský teológ Dr. Geiger študuje pojem Cirkvi, jej potrebu a pravdivosť v duchu ideologie romantickej. Proti racionalistickým vykladačom božieho zjavenia Dr. Gügler má tu hlbokú teologickú štúdiu, v ktorej dokazuje z najstarších literárnych prameňov, že učenie racionalistov priechi sa celej kresťanskej tradícii. Dr. Drey píše o vzťahu modernej teologie ku scholastike, o poslaní katolicizmu, o vedúcich zásadách v katolíckych dejinách dogiem, o samospasiteľnosti Cirkvi a o katolíckej náuke o obcovaní svätých. Známy nemecký historik Dr. Möhler píše o normách, ktorými sa riadi pisateľ cirkevných dejín. Táto práca je zaujímavá po stránke metodologickej. Ten istý autor má tam článok o vnútorných hodnotách tradície a o jednote Cirkvi. Tieto štúdie vás presvedčia o kráse teologie ako vedy, ktorá je kráľovnou všetkých vied. Dielo odporúčam teológom-historikom. — im.

EUGEN LENSE: Wege zur Klosterpforte. Verlag F. Rauch, Innsbruck-Leipzig 1940, str. 203, broš. RM 3.20, viaz. RM 4.20. Každý človek má svoje osobné zvláštnosti, svoj charakter, preto je zaujímavé študovať, ako vedie božia Prozreteľnosť ľudí všelijakých pováh ku bráne kláštora. Lebo vstup do kláštora nesmieme chápať ako útek zo sveta; je to skôr priblíženie sa k Bohu na dobro a požehnanie celého sveta. V dvadsiatich článkoch opisuje autor rôzne životné cesty, po ktorých šli ľudia v najrozličnejších životných povolaniach do kláštora s regulou benediktínskou, františkánskou a jezuitskou. Hľadali odpočinok duše, ukojenie celej bytnosti, a toto dáva len Boh. Pokoj, to je stále aktuálna téma, o ktorej sa bude písať, lebo pokoj je veľký boží dar. Kto nemá pokoj, hľadá ho, a duševný nepokoj núti mnohých ľudí klopať na brá-

nu kláštora a prosíť o prijatie. V knihe sú krásne psychologicky vyličené mnohé duševné boje ľudí, ktorí až v zátiší kláštora našli ukojenie túžob, po ktorom smädili často dlhé roky. Knihu odporúčam mladšej generácii, lebo nájde v nej celkom prakticky riešené najmodernejšie problémy mladosti. — im.

DIEGO H. GOETZ: *Der begnadete Mensch.* Verlag Herder, Wien 1941, str. 107, viaz. RM 2.20. Má to byť „teologia o človeku“. V siedmych kázňach spracoval autor celú zjavenú náuku o človeku. Človek je tajomstvo, ktoré ťažko pochopí mysliteľ bez viery. Jeho stvorenie je celkom odlišné od stvorenia iných bytostí. Človek trpí, modlí sa, a čo môže očakávať? Krásnu odpoveď dáva autor v kázni: eschatologický človek. V kázňach je tiež reč o niektorých problémoch filozofických a sociologických, ktoré rieši autor na podklade zjaveného učenia, ale neobchádza ani dejinné fakty, ktoré toto učenie neprestaly potvrdzovať podnes. Kázne sú, pravda, dlhšie, ale úseky z nich dajú sa použiť aj na kratšie prednesy. Knihu odporúčam. — im.

EDMUND ROESER: *Liturgisches Gebet und Privatgebet.* Verlag Herder, Wien 1940, str. 52, viaz. RM 1. Šíriteľa liturgickej modlitby nemôžu sa uspokojiť len tým, že získajú horlivcov, čo denne budú chodiť na sv. omšu a modliť sa z misála. R. hľadá v dejinách Cirkvi dogmatické odôvodnenie liturgického hnutia. Začína modlitbou Krista Pána, a potom študuje, ako smýšľali o súkromnej a verejnej modlitbe apoštoli, cir. Otcovia a stredovekí svätci a učenci. Zvláštnu kapitolu venoval moderným pobožnostiam a súkromným modlitbám. Autor prichádza ku záveru, že liturgická modlitba musí sa stať najvplyvnejším činiteľom v pastorácii. Dielko je spracované vedecky. — im.

JOSEPH BERNHART: *Heilige und Tiere.* Verlag J. Müller, München 1938, str. 240, viazané RM 4.80. Dobrí ľudia majú citlivé a naklonené srdce aj ku nerozumným stvoreniam. To vidíme u dām, ktoré sa starajú o svojich psíčkov viac, než o opustené deti. Dokazujú to aj moderné ozdravovne pre psov a mačky, ba aj cintere pre tieto stvorenia. Je to správne? Odpoveď dá vám táto kniha. Pomer katolíka ku zvieratú je celkom iný, ako pomer spomínaných dām. B. shromaždil v knihe najstaršie kresťanské legendy a povesti zo života kresťanských svätcov a hrdinov, ba pre svoju tému našiel príklady i v živote sv. Jána Bosco. V týchto povestiach sa dočítate, ako sa má dívať na nerozumné zvieratá kresťan, ktorý všade hľadá stopy veľkej lásky božej. Jednotlivé

kapitoly z knihy mohli by sa preložiť do našich mesačných alebo týždenných časopisov. Knihu odpôučam. — im.

Dr. ROBERT SVOBODA: *Das Sakrament der Kranken*. Verlag Herder, Wien 1940, str. 33, broš. RM —75. Z pastoračnej činnosti vieme, že mnohí veriaci nechcú ani počuť o poslednom pomazaní. Je ťažko chorý, ale posledné pomazanie neprijme, lebo si myslí, že potom by už musel zomrieť. Svoboda vysvetľuje v knižočke nadprirodzenú hodnotu tejto sviatosti, a to tak, aby katolík po nej zatúžil práve tak, ako aj po iných sviatostiach. Vysvetľuje tiež obrady vysluhovania sviatosti posledného pomazania a dáva pokyny, ako sa majú veriaci pripraviť na jej prijatie. — im.

MAXIMILIÁN CHLADNÝ-HANOŠ: *Láska k národu*. Vydala Matica slovenská v Turč. Sv. Martine 1941, str. 242, Ks 33. Po niekoľkých štúdiách z minulých rokov o postavení katolíka k súčasným politickým smerom, kniha Dr. Ch. je nepochybne najväčším vedeckým prínosom. Akési kolísanie a váhanie v národnostných otázkach je príznačné pre mnohých Slovákov, lebo nemajú jasný pojem o národe a o láske k národu. Autor, keď určil pojem národa a národnosti, študuje náuku sv. Písma o láske k národu. Z výpovedí Kristových je jasné, že láska k národu je vec celkom prirodzená. To isté vyplýva z učenia Cirkvi svätej. Keď láska k národu nevybočí z medzí, stanovených Stvoriteľom, stáva sa pre každého človeka i pre národ žriedlom mnohých mravných síl. Katolíckej náuke sa protiví šovinistická láska k národu, lebo tá prevracia hierarchickú stupnicu hodnôt, na ktorej najvyššia hodnota je náboženstvo. Katolícky chápaná láska k národu je akási tehra k výstavbe božieho kráľovstva na zemi. Táto láska má tri základné zásady: Láska k bližnému, suverenita záujmov božích a napokon zásada, že Boh neničí to, čo ako prirodzene šľachetné vložil do ľudskej duše. Pre katolíka láska k národu nie je nejaký pudový prejav, lež mravná a náboženská povinnosť, ktorá vyplýva zo štvrtého božieho prikázania. Kniha Dr. Ch. je naozaj dar slovenskému národu, lebo keď si naša inteligencia osvojí jej zásady v dnešných časoch, a ich prežije, vykoná najdôležitejšiu prácu, ktorú od nej vyžaduje terajšia situácia národa. V tejto knihe predstavuje sa slovenskému vedeckému svetu katolícky intelektuál vŕcných kvalít, tiež spolubudovateľ smeristického hnutia, ktorému ďakujeme za takýto dar národu a k ďalšej práci želáme mu mnoho božieho požehnania. — im.

Dr. JOZEF KLČO: *Flectamus genua. Eucharistické kázne. Nákladom vlastným. Broš. Ks 30, viaz. Ks 38. Dostať u autora (dekana-farára vo Veľkých Bieličiacich, okres Topoľčany).*

Autor už štvrtým väčším dielom obohacuje teologickú literatúru slovenskú. O dôležitosti predmetu nie je potrebné sa zmieniť. Ako „Christus heri, hodie et in saecula“, tak aj Sviatosť lásky bola, je a bude našim najväčším pokladom. Práve tento nesmierne dôležitý predmet: „quia maior omni laude“, vyžaduje čo najväčšiu pozornosť, pohotovosť, ale predovšetkým lásku od toho, kto chce o Eucharistii písať.

Po prečítaní kázni eucharistických Dr. J. Klču nemôžeme a nechceme sa zbaviť tej skutočnosti, že rozohrialo sa naše srdce a ten svätý oheň nebude držať iba pre seba, ale rozohrejeme ním duše našich veriacich, aby sa uskutočňovali slová sv. Pavla: Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus.

Viďme aspoň niečo z obsahu. Po obrazoch zo Starého zákona (1. kázeň) ešte v 29. kázňach podáva autor náuku o Sviatosti oltárnej. Obeta Melchizedehova, manna na púšti, zázračné jedlo proroka Eliáša, Kafarnaum, Jeruzalem, oltár, pravda, bludy, zázraky, prítomnosť Spasiteľa, bohostánok, obeta, sv. omša, prvá omša, oltár a kríž, liturgia sv. omše, sv. omša za živých, za mŕtvych, priatelia sv. omše, nepriatelia sv. omše, duševný pokrm, bohatá hostina, nehodné prijímanie, časté sv. prijímanie, Božské Srdce: to by bol stručný obsah diela. Nebude od vecí podať rozbor niektorých kázni. Napr. 5. kázeň: Ježiš je vo Sviatosti oltárnej skutočne prítomný. V úvode je príklad zo života Leonarda da Vinci: Kto má pravdu? Stať má tieto čiastky: 1. Obraz Krista Pána; 2. obraz Luthera; 3. obraz Zwingliho. Záver: Kto má pravdu. Výborná obrana pravdy o Sviatosti oltárnej. Pritom nielen poučuje, ale pôsobí na city a vôľu. Mimoriadne je pôsobivá kázeň: Prvá omša. Úvod: Prvá sv. omša na svete. Kňazstvo Ježiša Krista. Stať: 1. Očistenie duše pred sv. omšou. 2. Kyrie eleison prvej sv. omše. 3. Gloria. 4. Prvé evanjelium. 5. Credo prvej sv. omše. 6. Obetovanie Ježišovej sv. omše. 7. Prvé premenenie. 8. Pater noster prvej sv. omše. 9. Prvé prijímanie. 10. Prvé požehnanie Veľkňaza. 11. Prvá missa est. Záver: Obráťme sa všetci nielen tvárou, ale i srdcom k nemu. V práci je to rozvrhnuté na jednu kázeň, ale látka je dosť prě cyklus. Ešte spomeniem poslednú kázeň: Poďme k Srdcu Ježišovmu. 1. Ku akému srdcu ideme...? 2. Prečo ctíme práve Srdce Pána Ježiša Krista...? Či je úcta Božského Srdca spasiteľná...?

Kázne vynikajú bohatstvom látky, jasným vysvetlením pravdy, pádnymi dôkazmi, vrúcnosťou pô-

sobeniam na vôľu, pútavým prednesom, jasným rozdelením. Známý dobrý kazateľ 33 rokov sbieral kvety tejto duchovnej kytice, aby ju obetoval svojmu Majstrovi a venoval svojim oltárnym bratom. Dobrú službu nám preukáže táto kniha aj pre vlastnú duševnú potrebu; dobre urobíme, keď celú knihu pozorne premeditujeme. Naše flectamus genua bude v každom ohľade dôstojnejšie. Poslúži nám dobre ako kazateľom a katechétom, veď dáva nám do rúk výtečnú pomôcku na to, aby veriaci a školská mládež čím lepšie poznali a milovali Ježiša Krista.

Úprava knihy je veľmi vkusná, tlač pekná.

Povďační sme autorovi, že svoju životnú skúsenosť a učenosť nezakopal, ale vynesenie na svetlo božie svoj fakľový pochod novou žiarou doplnil.

Rudolf Formánek, kanonik.

JANKO SILAN: Slávme to spoločne. Elégia. Vydal Fr. Urbánek a spol. v Trnave 1941; str. 34, Ks 18. Jemný básnik knižku venuje svojej zomrelej matke Helene Đurkovej († 14. decembra 1933). Ukazuje sa taký ľudský, so srdcom z mäsa, so srdcom citlivým na bóle tohto slzavého žitia. Z vďačných slov básnikových, prehriatych životným teplom štvrtého prikázania, aspoň trochu vycítíme, aký veľký bol jeho žiaľ, keď anjel smrti privrel matkine oči, aby zočily svetlo večité. Básnik s mŕtvymi pretrháva hate, čo bránia nám túlať sa po široširých diaľavách, po neohraničených priestoroch, kde Boh je obživa tých, čo nezmeniteľne sú pod krídlami ničím nenarušaného pokoja. Vidí tam svoju matku „mlčiacu, žiariacu vo svetle neviditeľnom a skrytom“. Chcel by jej porozprávať mnoho vecí a „kričať jej cez smrť a cez priestor a cez časy“. Najmä chcel by jej povedať, že je smutný. Ale svoj zármutok vyrovnáva, zlaďuje hrdinským prijatím trpkkej skutočnosti, ktorej Boh je pán a ktorý sa jej dal zrodiť len preto, lebo je dobrý a miluje. Duch ozajstnej kresťanskej odovzdanosti: do teplých rúk Prozreteľnosti dáva žiarivú pečať básnikovmu bóľu a vlieva hojivý balzam do rán jeho duše, takže napokon sa zdá, ako by už strasť necítil. „Kto rany prijme, toho nerania.“ Strháva si okovy časnosti a ponoruje sa do mora večnosti, aby s matkou spoločne slávil nevädnucci sviatok, aby slávil jej dokonalu, nesputnanu slobodu, čo je odmenou „dlane vreľým luhom rozžieranej“, ktorá si v láske dobývala nebesá. — Ustavične vraví s matkou alebo o matke. Ale celá elégia robí dojem, ako by smrť matkina bola len východiskom svätých túžob po transcendentálnych hodnotách, východiskom pre let do nadsmyselnej výše, v ktorej „miznú biele pásy“, to jest duše bez ne-

pohodlnej prífaže časnosti. Tam by chcela večne byť roztúžená básnikova duša. Cesty sú dlhočizné, a človek ľahko ustane. Preto nebeskou krásou zaodiatu matku prosí, aby sa prihovárala: „Aby som dobre videl // kontúry pravých sídel // a lásku všade, // aj v utrpení mnohom // aj v ukrivdení strohom, // aby som nikdy neublížil pravde // a nehádal sa s Bohom.”

Silanova elégia je básnické dielko dôstojné katolíckeho kňaza aj po stránke obsahovej aj po stránke tvarovej. Hlboké metafyzické a psychologické pravdy preliadol do veršov. Dýcha z nich hlboká viera. Dúfajme, že básnické nadanie Silanovo bude sa rozvíjať najmä na duchovných lučinách, na ktorých môže nájsť najmohutnejšie rozvitie. Veľdúch, vierou okridlený, vyššie zaletí ako ten, ktorého unáša iba rozochvenie číro prirodzeného poriadku. Fr. amg, OP.

V Herdrovej zbierke: SEELSORGE IM AUFBAU, Dr. Karol Rudolf vydal tri veľmi cenné knižky pre kňazov. Sú to zbierky štúdií a článkov viacerých nemeckých teologov a verejných činiteľov, ktoré budú zaujímať najmä mladších oltárnych bratov; pravda, s úžitkom si ich prečítajú i starší kňazi. Pripomeniem iba hlavnejšie štúdie z každého sväzku. Prvý sväzok: *Neue Einsicht*. 1941, str. 108, broš. RM 2.: Čo charakterizuje kňazské šťastie, alebo kňazský nepokoj? Ako má vyzeráť dnešná pastoračnosť; prirodzené prvky náboženstva v kresťanstve, atď. Druhý sväzok: *Heiliges Leben im Gotteshaus*. 1941, str. 152, broš. RM 2.60.: Ako má kňaz pripraviť veriacich na vianočné sviatky, na Veľkú noc, na misie; ako má prežívať farnosť nejaký sviatok, prvé sv. prijímanie vo farnosti, čo robí pri príprave na birmovku, ako svedeť konvertitov, svadba, ľudové pobožnosti, mesačný plán pastoračnej činnosti, modlitba a veriaci, kostol a veriaci, náboženské divadlá, rodičovské poučenia v kostole, atď. Tretí sväzok: *Die Pfarrgemeinde wächst*. 1941, str. 135, broš. RM 2.20. Kresťanská domácnosť, vedúca farskej domácnosti, bratský život na fare, kňazské vianoce, kňazské priateľstvo, farský dvor, farská kancelária, osobná kňazská pošta, zariadenie farského bývania, ošetrovatelia kňaza, keď je chorý, umelecká výzdoba kostola, význam farskej kroniky, miništranti, atď. Všetky tri sväzky odporúčam našim bohoslovcom. Ale, ako hovorím, poučia sa aj starší kňazi, veď kňaz sa učí až do smrti. — im.

Vo zbierke: *Zeugen des Wortes*, vydalo nakl. Herder nasledujúce knihy: AUGUSTINUS: *Die Hochzeit zu Kana*, str. 72, viaz. RM 1.20.

Je to výňatok z krásnych rečí sv. Augustína na evanjelium sv. Jána. Sv. Augustín vari najlepšie prenikol smysel štvrtého evanjelia, preto jeho výklady ostanú vždy časové. VINZENZ VON PAUL: *Gespräche*, str. 81, viaz. RM 1.20. Krásny pohľad na život a hrdinské obete milosrdných sestier, ktoré pracovali so sv. Vincentom z Pauly. — *Die Märtyrerakten des zweiten Jahrhunderts*, str. 90, viaz. RM 1.20. Sedem zaujímavých zpráw o hrdinskej smrti kresťanov druhého storočia. Je to praktické vysvetlenie významu mučeníctva. — J. A. MÖHLER: *Kirche und Geschichte*, str. 61, viaz. RM 1.20. Nakoľko dejiny sú hybnou silou konania v prítomnosti, je dôležité, aby kresťan správne chápal smysel dejín. Autor patrí k najlepším spisovateľom v odbore cirkevných dejín, a v tomto sväzku podáva veľmi cenné poučky, vyplývajúce zo správneho chápania smyslu dejín. Dejiny nie sú ničím iným, ako „uskutočnením večného plánu božieho s ľudstvom v čase“. Z tejto definície vyvodzuje M. praktický význam príchodu Krista na svet, lebo je to najdôležitejší dejinný čin, ďalej význam Cirkvi a štátu, a pod. Knižička je spracovaná odbornou, odporúčam ju všetkým, ktorí chcú poznať praktický význam dejín. — im.

ROČENKA pro liturgické umění. Nakl. Vyšehrad, Praha 1941, str. 108, Ks 32. Dostať v mis. knih. v Nitre. Tento zborník je prvá väčšia publikácia v Česku, ktorá chce presvedčivo soznámiť českých katolíkov s vedúcimi zásadami liturgického umenia. Lebo liturgické umenie i dnes mnohí chápu ako mŕtve kopírovanie starých tradičných foriem, ktoré sa už prežily. Pravda, to je omyl. V cirkevnom umení prevláda duch. Snahou liturgického umenia je: vystihnúť hlboký význam vecí slúžiacich liturgii a zo všetkých síl slúžiť liturgii. To je vedúca zásada tejto ročenky. V knihe nájdete mnoho návrhov, fotografií a plánov, ako načiť uskutočňovať zásady liturgie. — im

Dr. SILVESTER BRAITO: *Základy*. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 232, broš. Ks 26. Cestujúci Dr. Braitó pozoruje život, a keď príde domov, píše. V tejto knihe sú vysvetľované najzákladnejšie pravdy náboženstva, ale tak, ako ich má poznať terajší človek, a najmä ako si ich má osvojiť. Každý životný prejav človeka nachádza ozvenu vo zjavenej náuke, len ju treba ľudom priblížiť. A to sa autorovi vždy podarilo. Ako tomistický teológ dobre pozná aktuálnosť božieho učenia, a všestranná činnosť autora umožňuje mu toto učenie prelievať do srdca bližných. Z takejto činnosti vznikly aj *Základy*. Sú písané pre inteligenciu; dá sa z nich čerpať aj pre kázne. — im.

môžeme zaplatiť, preto obraciame sa na našich známych a priateľov s prosbou o nejaký dar na študentský smeristický fond. Čo dáte študentom, dáte národu, dáte to sebe. I za ten najmenší dar vyslovujeme vám **P á n B o h z a p l a ť!** REDAKCIA.

Nemecké knihy, ktoré sú recenzované v revue *Smer*, môžeme vám objednať. Napíšte nám, ktoré knihy sa vám páčia, a my vám ich ochotne objednáme.

S. K., študent, B. Bystrica. Ďakujeme vám za adresy. Tým trom novým smeristom časopis sme odoslali, ale prvé a tretie číslo už nemáme. Predplatné majú vyrovnané na rok 1941. Teší nás, že ste sa tak živo a účinne zapriahli do smeristickej roboty. Keď to bude možné, príde-me aj k vám, ale všetko sa musí pripraviť. Osvojujte si naše zásady, prežívajte ich, lebo vy mladí musíte uskutočniť na Slovensku program, ktorý hlásame v *Smere*. Rozširujte *Smer* medzi spolužiakmi.

V. K., kaplán v H. Vaša spolupráca so *Smerom* je vítaná. To nám píšú viacerí dp. kapláni, čo čítali *Smer* ako bohoslovci, že teraz *Smer* je im duševným pokrmom v pastorácii. Napíšte smelo, ktoré články v *Smere* páčia sa vám najviac, veď zdravá kritika je vždy osočná.

ŠTUDENTI. Vy ste to pokolenie, ktoré o pár rokov zrekatolicizuje našu vlasť. Od vás čakáme nový život, novú prácu! Preto *Smer* sa hlási za vášho najlepšieho priateľa a radcu. Nám neide o peniaze, nám ide o vaše katolícke

duše, preto dávame vám Smer buď zadarmo alebo za najmenší poplatok. Veď P. Boh sa už postará, že i vaše exempláre nejako zaplatíme. Ale od vás žiadame, aby ste boli čestnou gardou smeristického hnutia na svojich ústavoch. Získajte nám svojich kolegov pre S m e r.

Na tlačový fond prispeli: F. Sliva, farár, Trnava Ks 60. Po 20 Ks: Ján Vojtaššák, biskup; M. Kollárik, Prievidza; A. Schlachtová, Ružomberok; Karol Bašo, Bratislava; — 10 Ks: M. Pizerák, farár, Rudno n/Hr.

Našich čitateľov upozorňujeme, že román Gustáva Flauberta „SALAMBO“, ktorý vydala Spoločnosť priateľov klasických kníh, je n a c i r k e v n o m i n d e x e. Každý katolík sa prehrešuje proti svojmu svedomiu, keď bez zvláštneho cirkevného dovolenia tento román vo svojom dome prechováva, číta alebo akokoľvek odporúča a rozširuje.

Súčasne oznamujeme všetkým smeristom, že tendenčne protikatolícky je článok „Veľký inkvizítor“ od F. M. Dostojevského, uverejnený v Slovenských pohľadoch (Roč. 57, č. 2, str. 121 a nasl.); ďalej veršovaná dráma „Jánošík“ od Márie Rázusovej-Martákovej, a konečne novovydaný román „Odkaz mŕtvych“ od Martina Rázusa.

Katolícka verejnosť protestuje proti takýmto článkom a knihám, v ktorých na vymyslenom historickom podklade verejne sa uráža a hanobí katolícke náboženstvo.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 9.

O B S A H :

Habáň: V duchu a pravde, 385. Müller: Poznanie Boha, 389. Likavský: Eva po upadnutí, 394. Mastýľak: Náš pomer ku Kristu, 398. Garrigou-Lagrange: Duch odovzdanosti, 406. Babor: Mravnosť a rodina, 412. Rajec: Milujte vedu, ale ešte viac lásku, 414. Do výšav, 417. Život, 420.

Literatúra, 425.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú
trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. L.
Müller. Používanie novinových známok povolené
výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový
v Bratislave pod. čísa. 144.487-III/1-1940. Dozorný
pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilán Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

UPOZORŇUJEME sméristov v Protektoráte Česko a Morava, aby pripojenou složenkou vyrovnali predplatné na rok 1941, K 40.

Dary na tlačový fond: P. Šebesta, farár, Chrapov. Ks 120; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, Ks 100; R. Smieško, dekan, Trenč. Teplá, Ks 100. Po 50 Ks: primár Dr. Pešek, Levoča; prof. J. Kováčik, Bardiov; Š. Vojtaššák, farár, Jablonka; G. Rehuš, riaditeľ, Sp. N. Ves, Ks 60. Po 20 Ks: J. Pöstényi, správca SSV; J. Kutiš, kaplán. Nesluša; p. Brokeš, Trenčín; Resnahrebo, Gelnica; M. Beniačová, Sv. Ondrej n/Hr.; Dr. A. Lazík, rektor, Bratislava; M. Pernecký, farár, Opatovce n.Ž.; P. G. Novický, OFM, Bratislava. Po 10 Ks: M. Pecho-Pečnerová, Bratislava; P. Korbeľ, kaplán, Ružomberok; K. Cserhelyi, Bratislava; A. Daničková, Trenčín. — Štedrým dobrodincom a priateľom študentov Pán Boh zaplať!

Nová protikatolícka kniha!

John Knittel: VIA MALA, trilogia. Preložili: Rudolf Dörnhöfer a Amália Lipková. Vydala Matica slovenská, 1941.

V duchu a pravde.

Pri Jakubovej studni povedal Kristus Pán samaritánskej žene tieto slová: Úcta, ktorú žiada Otec od svojich klaňateľov, je úcta, v duchu a v pravde. „Tí, čo sa mu klaňajú, majú sa mu klaňať v duchu a v pravde.“ Je to teda kult ducha, viery, lásky, chvály, podrobenia sa Bohu. Tento kult Otcovi, ktorý žiada Kristus, pochádza z milosti Ducha Svätého, ktorá je rozliata do duší v novom, Kristovom zákone. Proti čisto vonkajšiemu pomeru k Bohu zdôrazňuje sa v ňom vnútorný pomer kresťana.

Vo vnútornom kulte najvyššieho Boha otvára sa duši človeka nové kráľovstvo, duchovná oblasť. Kult totiž náleží Bohu. V ňom si uvedomujeme nevysloviteľnú dokonalosť božej Bytnosti s celým nekonečným oceánom a večným pokojom božích vlastností. Otvára sa nám večný život boží s nesmiernym svetlom, ktorý odkrýva božiu dobrotu v diele vykúpenia a spásy, a napokon kult stále pamätá na prameň božej dobroty, ktorá sa vlieva do ľudských duší, aby ich pretvorila a učinila účastnými božieho života. V duši človeka kult Bohu povinný rozširuje ľudský obzor duchovný, podporuje a vnuká najkrajšie a najhlbšie túžby a prejavy. Duševné prejavy sú prejavmi života, a preto celý život duše, prirodzený i nadprirodzený, ktorý zasial do nej nebeský Hospodár, túžia po nesmrteľnosti. Najmä nadprirodzený život prejavuje sa v kulte Bohu túžbami po večnej sláve, ktorá je vrcholom života milosti, a tiež vzdychmi po nazeraní na Boha. Vidíme, ako ľudský život, pripojený k božím prameňom, t. j. posvätený povinnosťou vzdávať Bohu česť a slávu, ktorá mu prináleží, sa vždy zlepšuje a pokračuje v dobrom, má príležitosť cvičiť sa v ctnostiach, zväčšovať

duchovnú silu a konať skutky spravodlivosti. Keď je celý život zapriahnutý do božej služby, stáva sa najvzácnejšou súčiastkou kultu, ktorý je povinný Bohu, lebo stvorená vec podrobuje sa Stvoriteľovi. Takto duša začína plniť slová Krista Pána: „Kľaňajte sa v duchu a v pravde.“ Tú istú pravdu Hugo a S. Caro vyjadril takto: „K uchu Boha nevystupuje hlas, lež túžba duše, nie hudba, ale srdce, nie krik, ale láska.“

Najdôležitejšia vec pri kulte Boha je vnútro človeka, totiž, súcosť duše, aby bola božím príbytkom, aby v nej prebýval Boh. „Nadarmo niekto spracúva mramor alebo drevo na poctu božiu, keď neusporiada svoj život; nadarmo obetuje peniaze a dary, kto vnútri sa neusmie-ri s prenikajúcim a vševediacim okom božím“ (W. Strabo). No a ľudská duša vo svojej vnútornej podobe, pokiaľ je podobná Bohu, je schopná týchto vnútorných úkonov k Bohu. Pre túto vznešenú podobnosť je povinná vyjadriť Bohu svoj pomer duchovnými schopnosťami: rozumom a vôľou.

Rozum sa vyjadruje modlitbou, vôľa nábožnosťou. Mnoho sa už napísalo o nábožnosti a modlitbe, ale málo je tých spisovateľov, čo o tom píšu presne. Sv. František Sal. vraví: „Každý si kreslí nábožnosť podľa svojej obrazotvornosti. Komu sa páči pôst, myslí, že je nábožný, keď sa pôstí, hoci má srdce naplnené trpkosťou; netúži po tom, aby omočil svoj jazyk vo víne alebo vo vode, lebo je striedmy, ale nebojí sa omočiť ho čo aj v krvi svojho bližného zlomyseľnosťou a ohováraním. Iný si myslí, že je nábožný, lebo denne odriekava mnoho modlitieb, hoci potom ľahko vyslovuje urážlivé slová, plné bezprávia a povýšenosti proti svojim bližným. Iný zasa rád rozdáva chudobným almužnu, ale nevie ukázať mierne

srdce, keď načim odpustiť nepriateľom. Mnohí ľudia si prisvojujú vonkajšie prívesky nábožnosti, a preto svet ich považuje za nábožných a duchovných, kým v skutočnosti sú to iba sochy a nepravé predstavy nábožnosti.”

Sv. Tomáš Akvinský učí, že nábožnosť je pevná vôľa, ktorá sa ochotne oddáva božej službe. Je to teda duchovná hybnosť a živosť, ktorú v človeku upravuje a prebúdza božia láska, a touto živosťou a hybnosťou láska vykonáva svoje dielo, svoje skutky veľmi ochotne, zanietené. Pobožnosť nás teda vedie k tomu, aby sme plnili božie príkazy starostlivo, rýchle, z lásky k Bohu, na jeho počesť a slávu.

Aby vznikla v duši pravá nábožnosť a aby rástla, duša musí rozjímať a uvažovať o Bohu. Lebo ak nábožnosť znamená ochotnú vôľu, s ktorou sa venuje božej službe, vôľa to nikdy nedokáže bez predchádzajúceho poznania Boha. V mysli načim najprv rozmýšľať o Bohu, o jeho dokonalosti, múdrosti a láske, aby vo vôli vzbĺkla túžba, aby sa zrodila ochota oddať sa službe najvyššieho Majestáta božieho.

Myseľ sa obohacuje premýšľaním o dôvodoch, prečo má vôľa smerovať k Bohu, prečo Boh je predmetom túžby a duševnej snahy, aby mu človek náležal a slúžil. Premýšľa o božej velebnosti, o nevyčerpaceľnej veľkosti jeho lásky, a tak poznáva povinnosť podrobiť sa Bohu. Poznáva nevyhnutnosť božieho milosrdenstva, nevyhnutnosť milosti, aby sa človek približoval k poslednému cieľu. „In meditatione mea exardescet ignis — v mojom rozjímaní vzbĺkne oheň.”

Kto chce duchovne žiť, kto sa chce naučiť dobre žiť a Bohu slúžiť, neobíde sa bez tejto cesty k pravej nábožnosti. Táto cesta je známa

dušiam plným túžby po dokonalosti a po sblížení s Bohom. Božia služba, a najmä ochota k nej, vyžaduje úplné podrobenie sa Bohu. A toto podrobenie je nemožné bez dôkladnej znalosti svojho vnútra, svojich náklonností, vášní a nezriadeností. Z tohto sebapoznania sa rodí snaha po zlepšení vnútorného života, vzniká ľútosť a pokora, t. j. správne ocenenie seba. A takto môže zasiahnuť do vnútra svojho duchovného kráľovstva len ten, čo pozná Boha, a u koho poznanie Boha plodí lásku k nemu. Takto si duša buduje stály chrám božej prítomnosti v sebe. Božia prítomnosť potom posväcuje, chráni, udržuje a podporuje ďalší vzrast duchovnej krásy. Z tohto základu čerpá duša svoje prejavy, ktorými obohacuje svoju nábožnosť, každý svoj prejav o Bohu. Odtiaľ pochádza synovská bázeň a úcta k Bohu, neobmedzená dôvera, duša ustavične stráži božie práva, ktoré nemožno zničiť ani zmenšiť ani zanedbať, iba ak na úkor vlastného duchovného života. Tam sa rodí hlboká adorácia duše pred nekonečnou božou dokonalosťou, a duša spolu sa učí súdiť o všetkom podľa nadprirodzeného svetla. Svet, jeho javy a divy, jeho radosti a nadšenia, dostávajú nový výraz pravého poznania, že sú úbohé a pomíňajúce.

Takéto poznanie núti človeka, aby konal každé dobro, aby verne plnil povinnosti a bol horlivý v službe Bohu. Pravá nábožnosť má teda svoj základ v duši, nesmie sa omedziť na nejaký neurčitý pocit, z ktorého sa nerodí nový život podľa Boha. Takáto nábožnosť, v celej svojej veľkosti a vznešenosti, je hodná človeka ozdobeného milosťou, ktorého duša je nesmrteľná, podobná Bohu. V takejto nábožnosti prežíva človek účasť na nábožnosti svätých blaženého života. Len veľké duše vedia pochopiť túto nábožnosť, aby ju potom zasadily na svoje duchovné pole. Z neho potom vyrastá život posvätený službou Najvyššiemu.

Poznanie Boha.

Vo filozofii sa vraví, že chceme len to, čo poznáme. Netúžime po neznámom svete, po neznámych hodnotách. Nuž a kresťanská dokonalosť spočíva v milovaní Boha, teda to znamená, že kto pozná Pána Boha dokonalejšie, kto sa vhlbi do jeho nekonečných dokonalostí a vlastností, bude po ňom viacej túžiť, lebo v Bohu je všetko milovania hodné: Boh je láska. Preto pre náš duchovný život je dôležité poznať v Bohu a o Bohu všetko, čo nás nadchne k väčšej láske. Načim poznať jeho povahu, vlastnosti, jeho intímny život, jeho vzťah k vesmíru, najmä k nám ľuďom.

Začnime hneď s pravdami či ro rozumovými, ktoré nám predkladá filozofia. Boh je prvý hýbateľ, čistý kon, žriedlo každého pohybu. Ja sa preto môžem pohybovať len v ňom a ním; v ňom je pôvod, začiatok všetkých mojich činov, a keď je počiatkom, musí byť aj cieľom každého pohybu. Boh je prvá príčina každého bytia, všetkých mojich schopností a skutkov, všetkého, čo je vo mne dobré. Jemu preto patrí najvyššia česť a sláva ako Tvorcovi všetkého. Boh je nevyhnutné Bytie; to značí, že okrem Boha všetko je vedľajšie, prechodné, druhotné, len potiaľ užitočné, pokiaľ nás vedie k tomu nevyhnutnému, čo nebyť nemôže. Boh je nekonečná dokonalosť, stvorenie je iba bledý odraz jeho nekonečnej krásy, preto je ideál, ktorý máme nasledovať: „Buďte dokonalí, ako i váš Otec nebeský je dokonalý.“¹ Naše zdokonaľovanie tu na zemi nemá teda

¹ Mat. 5, 48. Štvrtý koncil lateránsky takto vysvetlil tieto slová: „Buďte dokonalí dokonalosťou milosti, ako i váš Otec nebeský je dokonalý dokonalosťou prirodzenosti“ (Denz. 432).

hraníc, lebo vzor našej dokonalosti ich tiež nemá. Boh je plné bytia. Moje bytie je teda len vypožičané, nie som schopný jestvovať sám od seba, musím uznať svoju úplnú závislosť od božieho Bytia. To chcel naznačiť Otec nebeský, keď povedal sv. Katarine Sienскеj: „Dcéra moja, vieš ty, čo si ty a čo som ja? . . . Ty si, ktorá nie si, a ja som, ktorý som.” Kto si to dobre uváži, nebude pyšný, lež pokorne uzná svoju úbohosť a bude milovať najdokonalejšie dobro a krásu, Boha.

K milovaniu Boha nás vedie i rozjímanie o božích prívlastkoch. Boh je jednoduchý: buďme tiež jednoduchí vo svojich úmysloch, lebo čistý úmysel, ktorý vylučuje akúkoľvek sebalásku, je zárukou nášho napredovania v dokonalosti. Boh je nekonečný, obklopuje nás ako voda rybu, preniká celú našu bytnosť, je všadeprítomný. V utrpeniach, v pokušeniach a v duchovných zápasoch veľkú silu čerpá človek z vedomia, že Boh všetko vidí, že netrpí sám, že nebojuje sám, ale že každý úder jeho srdca vidí Pán Boh. Boh je večný, všetko ostatné pomíne, pominieme sa aj my, zem nie je naša vlasť, putujeme do večnej vlasti Boha. Preto čo nie je večné, je takrečeno nič, nesmieme prilipnúť ani k veciam ani k ľuďom, i čo by boli akí milí, musíme sa spojiť s večným Bohom, aby sme žili večne. Boh je nezmeniteľný: uprostred meniaceho sa sveta ostaňme neochvejní vo svojom náboženskom presvedčení, nič nás nesmie vykoľajiť z priamej cesty k Bohu, nič nás nesmie zviest. Buďme nezmeniteľní vo svojich predsavzatiach, lebo vrtkavosť a nestálosť je príčina toho, že niekedy dlhé roky neurobíme ani krôčik k Bohu. Boh je nekonečná, nevyčerpateľná činnosť: kresťan, kým žije, nemôže sa odobrať na bezstarostný náboženský odpočinok! Pracuj na vinici svoje duše, kým je čas, neopovrhuj milosťami, ktoré ti Pán Boh

posiela, ale využi každú chvíľku na svoje zdokonalenie. Boh je v š e m o h ú c i: neboj sa ho-
diť do jeho náručia ako slabé dieťa, on ťa ne-
opustí; dôveruj mu, pros ho, veď jeho bohat-
stvá sú neobmedzené, dá ti všetko, čo potre-
buješ. Boh je s v ä t ý, preto nenávidí hriech.
I my musíme nenávidieť každý hriech a zacho-
vať si čistotu srdca, ktorá nás priblíži k čistému,
svätému Bohu: „Blahoslavení čistého
srdca, lebo oni uvidia Boha.” Boh je p r a v d o-
v r a v n ý, ten nás nikdy neoklame; preto naša
viera v neho musí byť živá a neochvejná. Jeho
zákony a nariadenia prijímajme bez váhania,
lebo všetko, čo on nariaďuje, koná to len pre
naše osobné dobro.

Veľkí svätci nevedeli sa nasýtiť rozjímania
o božích vlastnostiach, lebo v každej vlastnosti
obdivovali niečo božieho, každá vlastnosť
akýmsi svojráznym čarom účinkovala na ich
dušu a srdce rozohňovala láskou k Bohu samému.
Nebude teda od vecí, keď si tiež navykne-
me rozjímať o vznešených vlastnostiach božích
a keď im prispôsobíme svoju vnútornú i von-
kajšiu činnosť.

Prirodzené poznanie odkrýva nám, naozaj,
toľko krás o najvyššom Bytí, že čisté srdce
nemôže po nich netúžiť. Ale čo je toto priro-
dzené poznanie v porovnaní s tým, čo nám
o sebe zjavil sám Pán Boh? Zjavené učenie
odkrýva nám najhlbšie tajomstvá božieho ži-
vota, ďalej večný boží plán s ľudstvom, slo-
vom, svet nadmyselný, nadprirodzený, ktorý
oveľa účinnejšie a vábivejšie pôsobí na ľudské
srdce.

Ako nám zjavené učenie predstavuje Pána
Boha?

Boh od večnosti hľadiac na seba samého, plodí Slovo, ktoré je jeho vlastný Syn. Syn je odlišný od Otca, a jednako je mu vo všetkom rovný, je to Otcov živý, podstatný obraz. Otec miluje Syna a Syn Otca, a z tejto vospolnej lásky vychádza Duch Svätý, odlišný od Otca i Syna, a jednako podobný im vo všetkom. Hľa, to je dôverný život Najsv. Trojice, na ktorom sa tiež zúčastňujeme.

Pretože Boh je nekonečne dobrý, chce, aby aj iní sa zúčastnili na jeho добрote, na jeho bohatstve. Prvé stopy rozdeľovania božej dobroty nachádzame pri stvorení. Boh nás stvoril bez nás, a my sme sa takto stali jeho služobníkmi. Aká to česť pre človeka! Veď Boh na nás myslel od večnosti, a medzi tisícorakými možnosťami rozhodol dať nám život, rozum, slobodnú vôľu, stvoril nás ľuďmi. Nemáme mu byť za to povďační? Nie je to prejav kráľovskej lásky? A predsa, Pán Boh sa s tým neuspokojil. On nás povolal, aby sme sa zúčastnili na jeho najdôvernejšom živote, prijal nás za synov, chce, aby sme ho raz jasne videli s tváre do tváre. Áno, takéto niečo mohol urobiť len Boh, ktorý nás nekonečne miloval. Nuž a takéto láska nemôže ostať u človeka bez ozveny, nemôžeme k nej byť ľahostajní, lebo bola by to nevďačnosť. Láska volá po láske!

Lež naši prarodičia stratili pre seba i pre nás nárok na tento dôverný život, a my sme neboli schopní znova ho získať. Ľudstvo hynulo v priepasti duševnej smrti a nevedelo si pomôcť. Syn Boží videl našu núdzu, preto nám prišiel na pomoc. Stal sa človekom, a bolestnou smrťou na križi ako hlava mystického tela, ktorého sme údmi, podal nebeskému Otcovi zadosťučinenie za hriechy celého ľudského pokolenia. Smieril nás so svojím Otcom a prelievala do našich duší život, ktorým žije Najsv. Trojica. Kto ukázal väčšiu lásku k ľudskému pokoleniu? Nuž vykúpenie z hrobu večnej

smrti nás priamo núti milovať vtelené Slovo, lebo kto vie obetovať za druhého život, makaťne dokazuje, že ho úprimne miluje. Láska Syna Božieho volá teda po našej láske!

Aby ľudstvo nezabudlo na veľké dobrodenie vykúpenia a aby ľahko mohlo užívať jeho ovocie, Kristus, Syn Boží, ostal medzi nami. Ostal vo svojej Cirkvi, ktorá je majiteľkou a vykladačkou jeho učenia. Ostal medzi nami svojimi sviatosťami, v tých tajomných žriedlach milosti, ktorou prijímame do duše boží život. Je to najmä Eucharistia, v ktorej je zvečnená jeho prítomnosť, jeho pozhenná dobročinnosť a jeho obeta. Pri sv. omši nekrvavým spôsobom obnovuje sa jeho obetovanie na kríži. Pri sv. prijímaní prichádza do našej duše so všetkými milosťami a darmi, ktorými ju obohacuje a vinie k sebe vždy bližšie, vždy dôvernejšie. Ostáva medzi nami v zatvorenom svätostánku, kde ho môžeme navštíviť, porozprávať sa s ním, poprosiť ho o všetko, čo potrebujeme. Zo svätostánku môžeme počuť šepot jeho božských slov: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťažaní, a ja vás občerstvím.”²

To je život boží, ktorým máme žiť už tu na svete, a ktorý je predohrou života v nebi. Vyšli sme od Boha ako jeho stvorenia, a vrátíme sa k nemu ako jeho prijatí synovia, aby sme ho raz večne chválili.

Náš duchovný život, naša nábožnosť stojí na zjavených pravdách. Keď poznáme Boha, budem ho tiež milovať: Noverim te ut amem te. Zdokonaľujme preto svoje poznanie o Bohu tak, ako to vidíme v živote veľkých svätcov; sv. Augustína, sv. Tomáša Akv., ktorí v zjavených božích pravdách našli najbohatší prameň pravej nábožnosti.

² Mat. 11, 28.

E V A.

III. Po upadnutí.

Najťažšie je padnúť po prvý raz. Pred prvým pádom ešte aj Eva odporovala zvodcovi, zloduchovi. Potom už sama bola zvodcom, zloduchom muža. Príroda pre určité veľké a sväté ciele vyzbrojila ženu rozličnými vlastnosťami, ktorými si vie pripútať muža. Má nad ním akúsi moc. A ako všetko dobré, čo príroda dáva, možno zneužiť, tak zneužije neraz aj žena tieto svoje vlastnosti k zlému. I k zvädzaniu. Ale beda, keď sa jej to podarí. Koniec spoločného hriechu býva spoločné nešťastie.

A tu žena nemá čo čakať od muža. Našla v ňom veľmi ochotného a „láskavého“ spolupáchateľa; v nešťastí však darmo bude hľadať v ňom pomocníka a zástancu. Naopak, nájde v ňom žalobcu.

Hľa, rytierskosť Adamova: „Žena, ktorú si mi dal za spoločnicu, dala mi zo stromu, tak som jedol.“¹ Všetci sú vinní. Vinná je žena. Silný muž chce celú ťarchu svojej viny uvaliť na slabšiu ženu, ku ktorej bol taký milý, keď mu dobre padlo hrešiť. Teraz, keď musí niesť následky hriechu, je k nej krutý.

I Boh je vinný. V slovách Adamových je dosť jasne vyslovené obvinenie proti Bohu: Žena, ktorú si mi dal... Načo si mi ju dal. Keby si ju nebol stvoril, keby si jej nebol dal tie vlastnosti, čo má, nebol by som zhrešil.

Hľa, prvé nešťastie, ktoré stíha ženu, keď hriechom zaviniť mužovi nešťastie. Iba muž je nevinný. Jemu pýcha a, povedzme úprimne, zbabelosť nedovolí uznať svoju vinu. Ten zatrpkne proti nej, prenasleduje ju. Zo sladkého ovocia ostane iba blen, a ten by muž chcel dať

¹ Gen. 3, 12.

všetok vypíť žene. Ženy, ktoré u seba alebo u iných máte v tejto veci väčšie skúsenosti, povedzte, či nemám pravdu. A mužovia, ktorí ste už boli v podobných okolnostiach, položte ruku na srdce a povedzte, či ste neboli takýmito hrdinami.

Ťažký úder pre Evu: toho mať za žalobcu, ktorého chcela mať za obrancu. A trestajúci výrok boží ešte len za tým prišiel. Preklad Vulgáty, ktorú nasledujú aj naše bežné preklady, nie je na tomto mieste celkom presný a nevyčníka z neho celá tragika, ktorú výrok boží pre ženu obsahuje. Preto uvediem tu otázny výrok podľa pôvodného hebrejského textu. Zneje: „Veľmi rozmnožím tvoje súženia a tvoje počatia: dietky budeš rodiť v bolesti, a tvoja túžba bude ňa niešť k tvojmu mužovi. Ten však bude nad tebou panovať.“

V starých dobách, ešte aj u kultúrnych národov žena bola otrokyňou, a u mnohých národov je ňou podnes. Muž bol bojovníkom, poľovníkom, išiel teda viac za zábavou; robota, nech bola akokoľvek ťažká, čakala na ženu. Každý večer bolo treba krútiť kamenný mlynček, aby na druhý deň mala rodina dostatok múky. Bola to veľmi namáhavá práca. Ale muž, aj keď bol otrokom, si k tejto robote nesadol. Bola to povinnosť otrokýň a kde takých nebolo, musela to robiť žena. „Rozmnožím tvoje súženia.“

Výchova dietok je spoločná povinnosť rodičov: muža i ženy. Ale aj tu ťažšia a zodpovednejšia úloha čaká na ženu. Muž obyčajne odchádza z domu, stará sa o hmotné veci. Musí v pote tváre vyhľadávať chlieb.² A všetky dietky ostanú doma s matkou. Ona sa musí starať o ich mravnú výchovu, o ich čistotu a bezpečnosť. Ona obetuje pri ich posteli celé noci, keď sú choré. Pritom musí konať domáce

² Gen. 3, 19.

práce. A neraz je to tak, že ju muž nevie alebo nechce oslobodiť ani od hmotných starostí. Nech je však akokoľvek, starosti spojené s výchovou dieťok si muž a žena jednako len podelia.

Ale všetky starosti, úzkosti, bolesti, ktoré sú spojené s donesením dieťok na svet, musí niesť len žena: „Rozmnožím tvoje počatia; dieťky budeš rodiť v bolesti.“ Čo to znamená, vedľa povedať iba matky. Písmo sväté považuje bolesti pôrodu za vrchol bolesti. Keď chce hovoriť o veľkých bolestiach, prirovnáva ich bolestiam pôrodu.

Avšak v tomto ešte nie je celá tragika postavenia ženy. Tá je vyjadrená až nasledujúcimi slovami božieho výroku: „Tvoja túžba bude Ťa niesť k tvojmu mužovi.“ Žena vie, čo ju čaká, vie o bolestiach, ktoré pri pôrode musí podstúpiť, no jej túžba ju ustavične vedie k tomu, aby si tieto bolesti znovu a znovu zaviňovala.

Muž o tom vie. Je presvedčený, že je predmetom túžob svojej ženy, vie, že tie túžby, ktorých ukojenie je pre neho len slasťou, pre ženu sú zárodkom nesmiernych úzkostí a bolesti. To by malo muža naplniť nežnosťou, súcitom k nej. Miesto toho žena nájde v ňom veľmi často tyrana, ktorý si doma chce ukájať všetky náruživosti. I zlosť, hoci ju zavinil niekto iný. Hromosvodcom musí však byť žena. „Bude nad tebou panovať.“

K tomu prídu tisíce bôle dorastajúcich dieťok, ktoré matka všetky cíti. Príde osud dobrých Ábelov, ktorý je vždy ranou na jej srdci. Osud dieťok, ku ktorým bola príroda krutá, na ktoré iní ani hľadieť nechcú, pretože ľudskému oku nelahodia, a ktorým všetko to musí nahradiť láska matky. Tisíce sklamaní v Kainoch, ktorí by radi videli nielen krv

brata, ale neraz aj krv matky, hoci im ona svoju krv už dala a dala ju s veľkými úzkosťami a bolesťami. A kainské znamenie vždy viac-páľi matku, ako toho, kto ho nosí. Kainovia bývajú zatvrdlí, bezcitní; srdce matky ostáva vždy nežné, citiace.

Hotové mučenie! Pri mučeníctve nemusí sa vždy vylievať krv. Mučeníci, čo za svoju vieru vylievali krv, dostávali neraz osobitné milosti, ktoré im veľmi obľahčily utrpenia. Matka musí svoje muky precítiť. Svätá Felicita krátko pred svojím umučením porodila v žalári. Kvíľala, kričala od bolesti ako každá matka. A keď sa jej pohanský strážca posmieval: „Ak už teraz takto nariekaš, čo budeš robiť, keď ťa hodia pred dravé zvieratá“, odpovedala: „Vtedy bude vo mne trpieť ten, za ktorého ma budú mučiť, ale teraz musím trpieť sama.“

Kráľovná mučeníkov nevylievala svoju krv, predsa je k r á ľ o v n o u mučeníkov.

A ona je oporou aj žien mučeníc. Dobrotivý Boh i zaslúžený trest posielal na človeka vždy s láskou a postará sa, aby ho človek aj vedel niesť. Eva by sotva bola vedela preniesť prísny výrok boží, keby Boh už vopred nebol dal nádej na krajšiu budúcnosť. Výroku, vypovedanému nad Evou, predoslal Boh výrok nádeje: prvé evanjelium: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a Ženou...“, hovoril Boh k diablu.

Eva a jej dcéry mali byť mučenicami. Ale skôr, ako by to Boh vvhlásil, ukázal ešte len v diaľke tisícročí Ženu, ktorá bude kráľovnou mučeníkov, hoci si umučenie ničím nezaslúži, veď bude vždy nepriateľkou nepriateľa Pánovho.

Bude však trpieť ochotne a s láskou, aby uľahčila mučenie ostatných, hriechnych Evičných dcér.

Náš pomer ku Kristu.

1.

Kto v Duchu Svätom sa vznáša nad vlnami márnosti tohto sveta, poznáva jeho pustotu a prázdnotu, strašlivé thohú vaboohú, a so svätým Augustinom cíti, že ľudské srdce je nepokojné, dokiaľ nespočinie v Bohu.

Veľká priepasť oddeľuje človeka od Boha lásky a útechy, od Dobra najvyššieho, ktoré naplňuje celú našu bytosť v čase i vo večnosti. Naša úloha je poznať toto jediné pravé najvyššie Dobro, nájsť cestu k nemu, presklepiť priepasť, ktorá nás delí.

„Aby sme Boha poznali týmto spôsobom“, hovorí Pascal, „treba rovnočasne poznať svoju biedu, nehodnosť a potrebu prostredníka, aby sme sa priblížili Bohu, aby sme sa s ním spojili. Toto dvojaké poznanie nesmie sa odlučovať, lebo jedno od druhého oddelené nielen neosoží, ale aj škodí. Poznanie Boha bez poznania vlastnej biedy nadúva. Poznanie vlastnej biedy bez poznania Ježiša Krista uvrhuje do zúfalstva. Avšak poznanie Ježiša Krista nás zbavuje aj pýchy aj zúfalstva, lebo v ňom nachádzame Boha, vlastnú biedu i jedinou cestu, ako sa jej zbaviť.“¹

„To je život večný, aby poznali Teba, jediného pravého Boha, a Toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. — Jeden totiž je Boh, jeden aj prostredník medzi Bohom a ľuďmi, človek Ježiš Kristus“² takže nikto nepríde k Otcovi, iba skrze Ježiša Krista.³

Cena nášho života závisí od nášho pomeru k Ježišovi Kristovi. On je „stred všetkého

¹ Pensées, kap. 20.

² Ján, 17, 3; 1 Tim. 2, 5.

³ Porov. Ján, 14, 6.

a predmet všetkého, a kto ho nepozná, nič nepozná zo svetového poriadku, nepozná ani seba... V ňom je celé naše šťastie, naša ctnosť, náš život, naše svetlo, naša nádej; mimo neho je sama nereseň, bieda, tma, zúfalstvo a my nevidíme iba zmätok v prirodzenosti božej i svojej".⁴

2.

Ježiš Kristus je Alfa i Omega, Počiatok i Koniec. On je Pán a Boh, Vykupiteľ i Spasiteľ, Zákonodarca i Vzor, Súdca i Odplatiťel. On je Cesta, Pravda a Život,⁵ On je Svetlo sveta...⁶ a uholný kameň jeho základov. Kristovo meno vyrvať zo sveta by znamenalo otriasť svetom až do základov, ako to vyznal aj E. Renan.⁷

Pre mnohých však je Kristus Pán „Bohom neznámym“,⁸ lebo k ich vedomiu ešte nedošlo „Svetlo pravé, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet“,⁹ alebo, ak došlo, oni ho neprijali, „lebo milovali viac tmu, ako svetlo“.¹⁰ Iní síce Krista poznali, ale neverili, že on je Syn Boží, pravý Boh a človek“, v ktorom prebýva všetka plnosť božstva telesne“.¹¹ O takýchto napísal apoštol, že kto nevyznáva Syna Božieho, ktorý prišiel v tele, je „zvodcom a antikristom“.¹² Zvodcom a antikristom je nielen ten, komu je Kristus „bláznovstvom“ alebo „pohoršením“,¹³ ale aj taký uhladený človek, ktorý je ochotný uznať v ňom ešte aj mravne vysoko stojaceho človeka a náboženského reformátora, jedného z mnohých. Konečne sú aj takí, ktorí Krista prenasledujú a zrádzajú, a to nielen azda zo sektárskej „hor-

⁴ B. Pascal, Pensées: kap. 20.

⁵ Ján, 14, 6.

⁶ Ján, 8, 2.

⁷ Vie de Jésus, kap. 25.

⁸ Sk. 17, 24.

⁹ Ján, 1, 9.

¹⁰ Ján, 3, 19.

¹¹ Kol. 2, 9.

¹² 2 Ján, 7;

1 Ján, 2, 22; 4, 3.

¹³ Porov. 1 Kor.

1, 23.

livosti" ako Šavol, ale aj z diabolskej a judáskej zloby. To sú synovia tmy a zatratenia, semeno Hadovo, ktorých hlavu raz rozdrví Syn Ženy.

Azda ešte sú ľahostajní ku Kristu? Je možné, aby Ježiš Kristus bol pre niekoho ľahostajným...?

Kiežby Kristus bol pre všetkých týchto na povstanie!

3.

My kresťania sme účastníkmi Krista. Kristus Pán nás smieril s Bohom, dal nám moc „stať sa synmi božimi“;¹⁴ účasť na božskom živote sa nám udeľuje posväcujúcou milosťou a vliatím nadprirodzených ctností a darov Ducha Svätého. Zapojil nás do veľkého organizmu svojho duchovného tela — Cirkvi svätej, trpiacej na tomto svete, aby bola oslávená na druhom svete. Vytýčil nám cieľ nášho putovania svojimi prikázaniami, radami a svojím príkladom. Pomáha nám svojou milosťou.

Taký je náš pomer k Bohu o b j e k t í v n y, darom daný skrze Ježiša Krista. Naša úloha je tento pomer udržiavať a rozvíjať „podľa miery daru Kristovho“.¹⁵ To znamená žiť kresťanskv. činiť dobré a varovať sa zlého, alebo, hovoriac formálne eticky, zachovávať prikázania. No všetky prikázania sa sbiehajú do vrcholného prikázania lásky k Bohu a k bližnému. Láska k Bohu a bližnému je súborom a „sväzkom dokonalosti“.¹⁶ Túto pravdu teologicky krásne rozvinul sv. Tomáš. Neskoršie svojím spôsobom ju zdôraznili aj svätý František Saleský, sv. Alfonz Liguorský a sv. Terézia z Lisieux.

Tento životný program je naozaj veľmi jednoduchý. V skutočnom živote musí však obsiahnuť, zasiahnuť a ovládnuť všetky početné a rôznorodé skladajúce prvky nielen vnútor-

¹⁴ Ján, 1, 12.

¹⁶ Kol. 3, 14.

¹⁵ Ef. 4, 7.

ných schopnosti, sil a úkonov individuálneho duševného života, ale aj celý vonkajšok človeka v prostredí sociálnom a svetovom. To nie je taký jednoduchý a ľahký výkon. Životy svätých a posväcujúcich sa kresťanov sú dokladom toho.

Je mnoho metodických návodov pre dokonalý kresťanský život. Každá zo správnych metód v tomto smere je viac-menej účinná, lebo zodpovedá potrebám určitej skupiny, ktorú Pán chce viesť práve po tejto ceste. Tak každá svedomite a starostlivo hľadá na náš objektívny pomer ku Kristu, na našu závislosť a na jeho vplyv. Ale nie každá metóda má rovnaký zreteľ na náš subjektívny a uvedomelý pomer ku Kristu. A predsa aj toto vedomé zaujatie pre Pána Ježiša práve účinne zvyšuje hodnotu každej metódy duchovného života, lebo je cennou pomôckou na udržovanie a rozvitie nášho objektívneho sväzku s Kristom. My chceme tu poukázať na niekoľko hlavných hľadísk uvedomeleho pomeru k Pánu Ježišovi.

4.

a) Náš duchovný život môže gravitovať okolo predstavy Krista ako nášho Pána. My sme jeho služobníkmi. Náš život je slobodná služba Kristu a Bohu: libera servitus. Do služieb Krista, jeho Cirkvi, za rozšírenie jeho kráľovstva dávame sa s celým potenciálom svojej bytosti. Prekážky a nebezpečenstvá nás neľakajú a neodstrašujú, aby sme neišli za svojím Vodcom a Kráľom. Život sa stáva zápasom: militia Christi.

Charakteristickými známkami tohto duchovného ponímania života je vernosť, mužná odvaha a podnikavosť v službách Kristových. Tento mužný smer je schopný dať hodnotných robotníkov na vinici Pánovej nielen medzi kňazmi, ale aj v Katolíckej akcii.

Až prekvapuje, ako svätý Ignác z Loyoly zdôraznil motív slúžiť Bohu a Kristu, najmä v prvom a druhom týždni Exerciíí.

Okrem tejto odvážnej aktivity je ešte druhá stránka služby Kristovej, viac zameraná k pokore a pokániu. Bl. Grignon z Montfortu († 1716) na podklade zásad kardinála De Bérullea († 1629) vypracoval pre duchovný život poňatie duchovného „otroctva“.

V Písme svätom s motívom „služobnosti“ sa stretávame takmer na nespočetných miestach.¹⁷

b) Inakšie sa utvára duchovný život u toho, kto sa usiluje žiť s Kristom v p o m e r e p r i a t e ľ a. „Už vás nenazývam služobníkmi, lebo služobník nevie, čo robí pán, ale nazval som vás priateľmi, lebo som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca.“¹⁸ Význam priateľstva božieho objasňuje sa v katolíckej bohomovede pri náuke o posväcujúcej milosti.¹⁹

Prevládajúce nastrojenie duše je láska priateľská, plná dôvery, verná, spokojná, ale tiež obetavá a výbojná. Pri všetkej dôvernosti nesmie sa, pravda, zabúdať, že Kristus Pán je priateľ božský, a že mu náleží aj úcta božská.²⁰

c) Viac ako priateľ je brat. Kristus Pán je naším bratom. Stal sa, on Boh, človekom, jedným z nás. „Syn človeka“ patrí do našej

¹⁷ U prorokov výraz „sluha Pána — servus Domini — Ébedh Jahve“ sa vzťahuje aj na božského Vykupiteľa.

¹⁸ Ján, 15, 15.

¹⁹ Sv. Augustín sa pýta, ako môžeme byť súčasne Kristovými služobníkmi i priateľmi (In J. 85; Migne, PL 35, 1848—1850).

Pre duchovný život pojem priateľstva svojrázne využil napr. Jos. Schryvers C. Ss. R, Le divin ami — Božský priateľ (slovenský preklad vydali redemptoristi v Stropkove).

²⁰ Duchovný vodca sv. Gemmy Galgani (1878-1903) pasionista P. Germano napr. považoval za vhodné zakázať svätici príliš dôverné a priame chovanie k Pánu Ježišovi počas videní.

rodiny. My všetci sme bratmi a sestrami Kristovými.

Ale aj my patríme do jeho rodiny. Ježiš Kristus je Syn Boží: my v ňom máme tiež účasť na synovstve božom. Prijali sme „Ducha synovstva, v ktorom voláme: Abba, Otče“!²¹ Tak sme aj bratmi a sestrami Kristovými.²²

Naše súrodenstvo s Kristom má ešte i druhú stránku. On je Synom Márie Panny. Najsvätejšia Panna je tiež našou matkou. Sám Kristus Pán nám ju dal za matku pod krížom v osobe sv. Jána.

Náuka o synovstve božom, na ktorom sa zúčastňujeme v Kristu skrze posväcujúcu milosť, je prísne dogmatická a umožňuje ďalekosiahle závery, individuálne aj sociálne. Nadchli sa pre ňu zvlášte moderní bohovedci, najmä hlásatelia pravdy o duchovnom, mystickom tele Kristovom.²³

d) V katolíckej náuke o duchovnom živote Kristus Pán sa častejšie nazýva *Zenichom duše*. Pomer duše ku Kristu sa znázorňuje obrazom duchovného zasnúbenia a manželského sväzku. Najmä španielska mystika šestnásteho storočia (sv. Terézia Avilská † 1582 a sv. Ján od Kríža † 1591) začlenila organicky také ponímanie do náuky o vývoji duchovnom.

V alegorickom obraze lásky snúbencov je vyspevovaný nežný pomer Hospodina a vyvo-

²¹ Rim. 8, 15.

²² Kristus Pán je, pravda, Syn Boží prirodzený, my sme synmi božími prijatými, adoptovanými. Na tento rozdiel nikdy nesmieme zabúdať. Sám Pán Ježiš jasne rozlišoval výraz „Otec môj“ a „Otec váš“. Dr. August Reatz, *Jesus Christus*, Freiburg i. Br. 1924, správne logicky vyvodzuje z toho dôkaz božstva Kristovho.

²³ Porov. K. Adam, *Christus unser Bruder*, 3. vyd., Regensburg 1934; E. Przywara S. J., *Corpus Christi mysticum. Eine Bilanz*, *Zeitschrift f. Ascese und Mystik*, 1940, str. 197—215.

leného národa už vo Starom zákone (Pieseň piesní). I v Novom zákone nachádza tento obraz oporu.²⁴ Neskoršie ho užívajú cirkevní Otcovia a spisovatelia, najmä škola alexandrijská, ako napr. hyperspiritualistický, nadduchovný Origenes († 254; gamos pneumatikos). Ešte aj praktický sv. Alfonz Liguorský († 1797) napísal pre mníšky obširny návod dokonalého života pod názvom „Pravá nevesta Ježiša Krista”.

K duchovno-milostnému názvosloviu sa utiekajú väčšinou duše panenské, ktoré dali výhošť všetkej láske pozemskej a svoje srdce zasvätili výhradne láske Ježišovej.

Sluší poznamenať — tak trochu proti freudistom — že takéto ponímanie nevyčerpáva obsah duchovného života duší, u ktorých sa vyskytuje, lebo podáva iba jeden z mnohých prvkov ich nastrojenia.²⁵ No telesný človek „nechápe to, čo je Duchu Božieho”.²⁶

e) Vedomie nášho bratstva s Kristom v synovstve božom a Máriinom sa môže stupňovať a smerovať až k akémusi stotožneniu s ním. Cieľom celého života sa stáva snaha pretvoriť sa v Krista: „Žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus.”²⁷ Celý človek sa usiluje

²⁴ Cfr. Mat. 9, 15; Mk. 2, 19—20; Luk. 5, 34—35; Ján, 3, 29; 2 Kor. 11, 2.

²⁵ Na to správne upozornil J. Zahn, Einführung in die christliche Mystik, 5. vyd., Paderborn 1922; tiež Fr. Heiler, Das Gebet, 5. vyd., München 1923 (oddiel o mystike).

²⁶ 1 Kor. 2, 14. —

Cirkev východná, byzantská kladie do úst sv. mučenícam, v piesni, zvanej Tropar, hlasité volanie ku Kristu: „Teba, Ženíchu môj, milujem, a Teba hľadajúc, trpím, a s Tebou som križovaná i s Tebou som pochovávaná v krste, za Teba trpím, aby som kráľovala v Tebe, za Teba aj umieram, aby som žila s Tebou; prijmi ma ako obeť nepoškvrnenú, s láskou za Teba obetovanú.”

²⁷ Gal. 2, 20.

„oblieť v Pána nášho Ježiša Krista”,²⁸ osvojiť si „to smýšľanie, ktoré bolo aj v Kristu Ježišovi”.²⁹ Kristove city, myšlienky, skutky. Chce sa čo najviac pripodobniť jeho božskému synovstvu i všefudskému mesianizmu. Všetko, čo taký človek robí, čo podniká, čo trpí, koná ako by na mieste Kristovom, v osobe Kristovej, doplňujúc na svojom tele a na svojej duši i na svojom srdci to, čo zostáva z útrap a života Kristovho pre jeho telo, ktorým je Cirkev...³⁰ Vždycky: Domine in unione...

Často sa píše a hovorí: Sacerdos, alter Christus. Kňaz je druhým Kristom. Ale tiež každý kresťan je druhým Kristom: Christianus alter Christus.³¹ Vedomie takého poňatia života predstavuje sa duchu božsky povznesené, takže vyšší a dokonalejší ideál si nemôžeme vymyslieť. Táto božská vznešenosť by niektoré duše priamo odstrašila. Ale veď je možné, áno i nevyhnutné, túto ohromnú úlohu si rozdeliť metodicky rozsahove i obsahove, usilovať sa postupne prevziať na seba vopred pokoru života Kristovho, Kristovo utrpenie, milosrdenstvo k trpiacim, hlásanie jeho pravdy...

Je možné mnohému sa naučiť v tomto smere od francúzskej školy sedemnásteho storočia: kardinála De Bérullea († 1629), L. Olieru († 1657), sv. Vincenta Paulánskeho († 1662)...

5.

O rozličných stránkach a praktických možnostiach, v akých sa môže utvárať náš uvedo-

²⁸ Rim. 13, 14.

²⁹ Filip. 2, 5.

³⁰ Porov. Kol. 1, 24.

³¹ 2 Pt. 4, 10. —

Nesmie sa, pravda, zachádzať za hranice osobného a fyzického rozdielu. Kniha K. Pelz-a, *Der Christ als Christus*, vydaná 1940 ako rukopis, bola 30. X. 1940 daná na cirkevný index. Autor sa chvályhodne podrobil. *Acta Ap. Sedis*, 1941, č. 1, str. 24.

melý pomer k Pánu nášmu Ježišovi Kristovi, by sa dalo systematicky hovoriť iba v samostatnej knižke. My sme chceli tu len letkom načrtnúť niekoľko línií, ktoré vonkoncom neohraničujú „mnohotvárnú milosť božiu“. Uvedomelý pomer ku Kristu dostáva postupne viacej hľadisk u tej istej duše. Ale jeden pohľad obyčajne veľmi presvedčivo prevláda. Je práve úlohou duchovného sebazpoznania a vedenia určiť, kde sa pohybuje pre každého dominanta lásky v celkovej harmónii sfér božích.

Univ. prof.

P. Reginald Garrigou-Lagrange OP.:

Duch odovzdanosti.

V akom duchu odovzdať sa Prozreteľnosti?

Má to byť v duchu, čo umenšuje nádej na spasenie pod zámienkou vysokej dokonalosti, ako vraveli kvietisti?

Nie, to sa má diať vo veľkom duchu viery, nádeje a lásky.

Božia vôľa, prejavená v prikázaniach božích, je, aby sme dúfali v Boha a dôverčivo pracovali na svojom spasení, čo by boly v ceste akékoľvek prekážky; táto prejavená vôľa je oblasť poslušnosti, a nie oblasť odovzdanosti. Táto sa vzťahuje na zaľúbenie božej vôle, od ktorej závisí naša neistá budúcnosť, veci, ktoré prichádzajú denne v toku života, ako: zdravie, choroba, úspechy a nešťastia.¹

Robiť obeť zo svojej spásy, zo svojej večnej blaženosti pod zámienkou dokonalosti by sa vonkoncom protivilo prirodzenej náklonnosti k šťastiu, ktorú máme od Boha, ako aj svoju prirodzenosť. To by sa protivilo aj kresťanskej nádeji, nielen spoločnej nádeji veria-

¹ Porov. Svätý František Saleský, Lásky k Bohu, IX, 5; Bossuet, Stav modlitby, VIII, 9.

cich, ale aj nádeji svätých, čo v najväčších skúškach hrdinsky dúfali „proti všetkej úfnosti“, podľa slov svätého Pavla, aj keď sa všetko zdalo stratené. Napokon takáto obeť našej večnej blaženosti protivila by sa láske samej, ktorá pôsobí, že Boha milujeme pre neho samého a že túžime mať ho, aby sme ho večne oslavovali.

Prirodzená náklonnosť, ktorú od Boha máme a čo pôsobí, že túžime po šťastí, nie je nezriadená, neusmernená, lebo už nás viacej unáša k milovaniu Boha, najvyššieho dobra, ako seba samých. Svätý Tomáš na to poukázal: „Vidíme totiž, že prirodzene časť dáva sa pre zachovanie celku, ako sa ruka bez rozvažovania vystavuje úderu na zachovanie celého tela.“² Tak aj sliepka mimovoľne shromažďuje maličké pod krídla, ako vraví Kristus Pán, a ak to treba, obetuje sa, aby ich ochránila pred kaňou, lebo nevedome viacej miluje dobro svojho druhu, ako seba samú. Tento prirodzený sklon je v človeku vo vyššej podobe. A keďže človek viacej miluje vyššiu čiastku seba, ešte viacej miluje svojho Stvoriteľa; nechciť už svoju dokonalosť a svoje spasenie, značilo by odvrátiť sa od Boha. Teda nemôžeme hovoriť o obetovaní túžby po svojom spasení alebo po svojej večnej blaženosti pod zámenkou veľkej dokonalosti, ako to mysleli kvietisti.

Nie, odovzdanie sa Bohu je vynikajúce cvičenie v troch božských ctnostiach viery, nádeje a lásky, takrečeno spolu sliatych.³

Ale pravdivo môžeme povedať, že Boh očisťuje našu túžbu po spasení od sebalásky, ktorá sa do nej primiešava, neistotami,

² Suma I, 60, 5.

³ Niektorí spisovatelia vraveli o ctnosti odovzdanosti. Vo skutočnosti úkon odovzdanosti nezávisí od zvláštnej ctnosti toho istého mena, ale od troch božských ctností a aj od daru nábožnosti.

čo dopúšťa na nás v tejto veci a čo nás zaväzujú čistejšie ho milovať pre neho samého.

Máme sa Bohu odovzdať v duchu viery, máme veriť, že, ako vraví svätý Pavol,⁴ všetko dopomáha k dobrému tým, ktorí milujú Boha” a ktorí vytrvávajú v jeho láske. Takýto úkon viery urobil svätý muž Job, keď po strate svojho majetku a svojich detí ostal poddaný Bohu a vravel: „Pán dal, Pán vzal; buď požehnané meno Pánovo!”⁵

Takto Abrahám ochotne poslúchol Boha, ktorý od neho žiadal, aby obetoval svojho syna, a s veľmi veľkou vierou odovzdal sa pre budúcnosť svojho pokolenia zaľúbeniu božskej vôle. Svätý Pavol nám to pripomína, keď vraví: „Vierou obetoval Abrahám Izáka, keď bol skúšaný, a obetoval jednorodeného, ktorý dostal zaslúbenia, ktorému bolo povedané: Tí po Izákovi budú sa volať tvojím potomstvom, lebo bol presvedčený, že Boh môže i mŕtvych vzkriesiť.”⁶

Naše skúšky istotne sú oveľa menšie, čo aj niekedy sa nám pre našu slabosť zdajú veľmi ťažké.

Podľa príkladu svätých aspoň verme, že všetko, čo Pán robí, dobre robí, keď nám posiela pokorenie a suchopárnosť, ako aj keď nás zasýpa poctami a útechami. Páter Piny, OP, vraví,⁷ že niet väčšej a živšej viery, ako veriť, že Boh všetko zameriava pre naše duchovné dobro, aj keď sa nám zdá, že nás drví, že búra naše najlepšie zámery, keď dopúšťa na nás utrhania, nevyliciteľnú zmenu nášho zdravia alebo ešte bôľnejších vecí. Veru, to je veľká viera, keďže to značí veriť v to, čo zdá

⁴ Rim. 8, 28. ⁵ Job. 1, 21. ⁶ Žid. 11, 17.

⁷ V živote mnohých svätých vidíme, že veľké utrhanie na cti, čo museli znášať, boly príležitosťou, ktorú Boh dopustil, aby im umožnil zázračne rásť vo svojej láske.

s a málo veriteľné: že Boh nás pozdvihuje tým, že nás snižuje; a to značí veriť nielen teoreticky a abstraktne, ale prakticky a prežívane. To značí žiť naozaj z evanjeliových slov: „Kto sa povyšuje (ako farizej), bude ponížený, a kto sa ponízuje (ako mýtnik) bude povýšený.”⁸ To značí žiť zo slov Magnifikat: „Sosadil mocných s prestola a povýšil ponížených. Hladných nakŕmil dobrými vecami a bohatých prepustil na prázdno.”⁹ Všetci máme byť z týchto ponížených v pokore a z týchto lačných skrze živú túžbu po božskej pravde, ktorá je pravý chlieb duše.

Teda plnením svojej každodennej povinnosti máme sa odovzdať Pánu s veľkodušnou vierou. Načim to robíť aj s celkom synovskou dôverou v jeho otcovskú dobrotu. Svätý Tomáš vraví,¹⁰ že dôvera (fiducia alebo confidentia) je pevná alebo zosilnená nádej, čo vychádza z veľkej viery v dobrotu Boha, pôvodcu spásy. Základná pohnútkou nádeje je dobrotu Boha, vždy pomáhajúceho, ako sám prisľúbil: Deus auxilians.¹¹

Žalmy vravia: „Blahoslavení, čo dúfajú v Pána. Ktorí dúfajú v Pánovi, sú ako hora Sion, nehnú sa na veky.¹² Zachovaj ma, Pane, lebo v teba dúfam.¹³ V teba, Pane, dúfam, nedaj mi zahanbeným byť na veky.”¹⁴

Keď svätý Pavol hovorí o Abrahámovi, ktorý, hoci bol veľmi starý, uveril v božské prisľúbenie, že bude otcom mnohých národov, vraví nám: „On proti úfnosti s úfnosťou uveril; nepochyboval nedôverčivo o prisľúbení božom, ale posilnil sa vierou, a dal

⁸ Luk. 18, 14. ⁹ Luk. 1, 52. ¹⁰ II—II, 129, 6.

¹¹ Základnú pohnútkou nádeje nám zvlášť pripomína meno Ježiš, čo značí Spasiteľ, a rozličné názvy Márie Pomocnice, útočišťa hriešnikov, Matky ustavičnej pomoci.

¹² 124, 1.

¹³ 15, 1.

¹⁴ 30, 1.

česť Bohu v plnom presvedčení, že čokoľvek sľúbil, má moc i vykonať.”¹⁵

Keď konáme svoju každodennú povinnosť, máme aj očakávať od Krista Pána uskutočnenie jeho slov: „Moje ovce počúvajú môj hlas, a ja ich poznám, a nasledujú ma, . . . a nikto mi ich neurve z ruky.”¹⁶ P. Piny vraví, že keď človek svedomite vykoná povinnosť a dôverčivo sa odovzdá do rúk Krista Pána, vtedy naozaj je ako ovca. Či môžeme lepšie počúvať hlas dobrého Pastiera, ako keď ustavične súhlasíme s tým, čo rozhodne o nás, ako keď ho s láskou prosíme, aby sa nad nami zmiľoval, a keď sa s dôverou hodíme do náručia jeho milosrdenstva so všetkými svojimi chybami a s nárekom? Tým tiež do jeho lona kladieme všetok svoj strach o svoju minulosť a budúcnosť. Táto svätá odovzdanosť nijako sa neprieči nádeji, ba je najsvätejšia synovská dôvera, spojená s láskou, čo sa vždy viacej očisťuje.

Veru, najčistejšia láska záleží v napĺňaní sa vôľou božou podľa príkladu Pána Ježiša, ktorý povedal: „Mojím pokrmom je, aby som plnil vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokonal jeho dielo.”¹⁷ Preto som sostúpil s neba.”¹⁸ Niet teda vznešenejšieho, dokonalejšieho, čistejšieho spôsobu milovať Boha, ako z božskej vôle robiť vlastnú vôľu, vyplňať jeho prejavenu vôľu a potom odovzdať sa jeho zaľúbeniu. Pre duše, čo idú po tejto ceste, Boh je všetko; napokon môžu vraviť: *Deus meus et omnia*. Boh je ich stred, a iba v ňom nachádzajú svoj pokoj, keď všetky svoje túžby podrobia jeho zaľúbeniu a keď pokojne prijmú všetko, čo on robí. Svätá Katarína Sienská v najťažších chvíľach pripomínala si slová Pánove: „Na mňa myšli, a ja budem myslieť na teba.”

¹⁵ Rim. 4, 18.

¹⁶ Ján, 10, 27.

¹⁷ Ján, 4, 34.

¹⁸ 6, 38.

Málo je duší, čo dosahujú túto dokonalosť. Ale treba k nej smerovať. Svätý František Saleský hovorí: „Kristus Pán miluje veľmi nežnou láskou tých, čo sú takí šťastní, že sa takto celkom odovzdali jeho otcovskej starostlivosti, že sa dávajú viesť jeho božskou prozreteľnosťou a pritom nestrácajú čas úvahami, či účinky tejto prozreteľnosti sú im užitočné, výnosné alebo na škodu, že sú istí, že toto otcovské a láskavé srdce im nič nepošle, ani nedovolí, aby sa im niečo prihodilo, z čoho by im nedal vyťažiť dobro a úžitok, len keď do neho složia všetku svoju dôveru...¹⁹ Keď (konajúc svoju každodennú povinnosť) všetko odovzdáme božskej prozreteľnosti, Pán Ježiš sa o všetko postará a všetko bude riadiť... Duša je vtedy pred ním ako dieťaťko pred svojou matkou; keď ho dá na zem, aby chodilo, chodí, kým ho matka zas nevezme, a keď ho chce nosiť, nechá sa. Nevie a nemyslí, kde by išlo, ale dáva sa nosiť alebo viesť, kde sa matke páči. Priam tak táto duša, ktorá miluje zaľúbenie božej vôle vo všetkom, čo sa jej prihádza, dáva sa nosiť a predsa kráča, starostlivo uskutočňujúc všetko, čo je z prejavenej božej vôle.”²⁰ Potom môže naozaj povedať s Pánom

¹⁹ Čítajme len napr. život blahoslaveného Cottolenga, a uvidíme, ako nežne Boh miloval túto dušu, tak obdivuhodne odovzdanú Prozreteľnosti, ako Pán požehnal jeho *piccola casa* v Turíne, ktorý sa dneska stará o desaťtisíc chudobných a ktorý je jedným z najkrajších dôkazov božej dobroty k nám. Keď už nebeské hviezdy ospevujú slávu Boha, tobôž ospevujú ju takéto diela milosrdenstva.

²⁰ Svätý František Saleský, Rozhovor II. Hlboké presvedčenie, vyjadrené na tejto strane, nakoľko vychádza z božských ctností a z darov Ducha Svätého, je oveľa väčšie nad akékoľvek boho-vedecké rozumovanie.

Ježišom: „Mojím pokrmom je, aby som plnila vôľu svojho Otca“, a v tom nachádza pokoj, ten pokoj, čo je už v nás ako začatý večný život, „inchoatio vitae aeternae“.

Univ. prof. MUDr. J. F. Babo r :

Mravnosť a rodina.

Na hriechne pakty pred manželstvom a v ňom hodia sa podľa niektorých katolíckych homilétov slová Izaiáša proroka:¹ „Vaša smluva so smrťou bude zrušená a vaše dohovorenie s peklom neobstojí.“ Svätý Pavol prikázal:² „Manželstvo nech je vo všetkom počestné a posteľ nepoškvrnená, lebo smilníkov a cudzoložníkov súdiť bude Boh.“ Ale takzvaný Napoleonov zákon zneje: La recherche de la paternité est interdite. V zúfalom shone o udržanie populácie vo Francúzsku trpeli aj nemravnosť. V stene nálezinca bolo takéto zariadenie: Vo dvierkach sa otáčala malá kolíska. Ktokoľvek tam mohol položiť novonarodeniatko, zazvoníť a odísť. Dieťa vybalili, vyživili a vychovali, a nikto sa nikdy nič nedozvedel o jeho rodičoch, a ani po tom nikto nepátral. Postupnú prevahu úmrtia nad pôrodmi, pravda, neodvráti ani toto opatrenie; len mravnosť to môže urobiť.

Prelát Dr. Jozef Mayer vydal r. 1927 knihu „Gesetzliche Unfruchtbarmachung Geisteskranker“ (Herder, Freiburg im Breisgau), kde príliš dôverčivo a nekriticky ďaleko išiel v ústupkoch vtedajšej, ešte nie veľmi vyvinutej a zabezpečenej eugeniky. Ak sa plietli do teologie laikovia, nevedomci a nie morálni tendencionári, nesmie sa im predsa nijako podobne splácať s našej, katolíckej strany. Fr. Lenz sa preslávil aj touto „umnosťou“: Moderná

¹ Iz. 28, 18.

² Žid. 13, 4.

veda dokázala, že sa získané vlastnosti nededia, teda nemôže byť správna dogmatická téza o dedičnom hriechu. Touto nehoráznosťou ukázal svoju nevedomosť v duševných i prírodných odboroch ľudskej náuky, ako aj totálny nedostatok akademického taktu. Náš klérus v Prahe pred polstoročím bifagoval židovských a slobodomurárskych intrigánov šiboletom: „Ignorantia et mala voluntas” (bol to stály nápis akejsi apologetickej kolumny v časopise „Slavorum litterae theologiae”, vydávanom v Prahe). Po nedostihnuteľnej encyklike Casti c o n n u b i i vydal prelát M a y e r akési opravené vydanie svojej vyššie spomenutej knihy, (roku 1932 v Paderborne, St. Bonifacius-Druckerei): „Erlaubte Geburtenregelung?” Hlúpe útočné reči proti menovanej encyklike celkom pominieme, ale prelátovi Mayerovi nemôžeme nevyčítať, že maril čas autoritami à la L e n z, ale akosi zabudol na sv. T o m á š a A k v i n s k é h o. Mayer myslí, že by Cirkvi pri eugenickej sterilizácii zavádzal (s hľadiska mravouky) operatívny zákrok ako nedovolený úkon. Zabudol, že stredoveké pravosúdie poznalo trestné skomolenie. (Klínom sa odsekávaly prsty, ruky a pod. V kostole minoritov, konventuálov pri sv. Jakubovi v Prahe dosiaľ visia na reľazi neďaleko hlavného vchodu do kostola polostleté zbytky z pravice zlosyna, ktorý chcel ukradnúť skvosty so sošky Panny Márie Bolestnej na hlavnom oltári, a neďaleko visí na stene obraz súdneho zasadnutia, v ktorom bol rozsudok tohto trestu vyhlásený). Príčina nie je v tom; ak má spoločnosť ľudská hrdelné právo, a to má, musí mať aj právo na trestné odťatie jednotlivého údu, tobôž aj terapeuticky! Sv. Tomáš Akvinský o tom hovorí: „Musí sa povedať, že nič nebráni, aby to, čo je proti čiastočnej prirodzenosti, bolo podľa všeobecnej prirodzenosti, ako smrť a porušenie v prirodzených veciach je proti čiastočnej pri-

rodzenosti toho, čo sa porušuje, je však podľa všeobecnej prirodzenosti. A podobne zmrzačiť niekomu úd, aj keď je to proti čiastočnej prirodzenosti tela toho, kto je zmrzačený, predsa je podľa prirodzeného rozumu vzhľadom na obecné dobro... Ako niekoho verejná moc dovolene celkom zbaví života pre nejaké veľké viny, tak ho zbaví aj údu pre nejaké menšie viny. To však nie je dovolené nejakej súkromnej osobe..."³ Toto právo nevzťahuje sa na jednotlivca, ale na celé ľudské pokolenie. Svätý Tomáš Akv. ďalej vraví: „Prirodzená spravnosť v ľudských skutkoch nie je podľa toho, čo sa náhodne stáva v jednom jednotlivcovi, ale podľa toho, čo zasahuje celý druh."⁴ Pre rozumné bytosti platí poriadok, hovorí svätý Bonaventura, OFM, aj svätý Tomáš Akv., OP, ktorý vraví: „Prirodzený poriadok je od samého Boha. A preto v hriechoch proti prírode, v ktorých sa narúša sám poriadok prírody, deje sa bezprávie samému Bohu, usporiadateľovi prírody."⁵ Pri eugenických úvahách Ľudia zabúdali aj na zásadu katolíckej mravouky o úmernom dobre. V najnovšom čase vyskytly sa články aj knihy, čo tvrdia, že mravouka pre lekára riadi sa práve tu a teraz platnými svetskými zákonmi. Nie!⁶

JUDr. Juraj R a j e c :

Milujte vedu, ale ešte viac lásku.

To sú slová sv. Augustína. Prešly už nad nimi veky, a predsa nič nestratily zo svojej časovosti. Ba viac, sú časovejšie ako kedykoľvek predtým. Je v nich skrytý prameň krízy terajších čias.

³ II—II, 65, 1 k 1.

⁵ II—II, 154, 12 k 1.

⁴ S. c. Gentes III, 122.

⁶ Porov. Smer 1, 8, 357.

Sme v realite. Predstavme si, že by nebolo v rámci prirodzeného poriadku tvora, ktorý by myslel. Svet by išiel ďalej, planéty slnka tiež, a aj celý vesmír. Nič by sa nezmenilo, lebo nič by nebolo možno vykofajif z hraníc, stanovených Stvoriteľom od vekov. Človek by totiž žil v podobe dokonalejšieho zvierafa, ako nám to nakreslil v básnickej podobe ne jeden darvinista. Bol by poriadok, boly by zákony, ktoré bezprostredne tento poriadok udržuju.

Ale sme v realite aj inakšie. Nielen ako zvieratá, ale aj ako rozumné zvieratá. A my túto realitu poriadku poznávame a samých seba v jej objatí. Ba viac, dvíhame sa až do výšín prvej Príčiny tejto reality a do jej plánov, podľa ktorých toto všetko stvorila. Tak nad svetom bytia vyrastá svet pravdy, ktorý je zakotvený vo veciach, ale aj v našom rozume. Vidíme tento svet pravdy tak, ako je, ale len do určitých hraníc. Myslíme o ňom však podľa svojho.

Kľúčom k tejto realite v jej pravdivosti je náš rozum, u ktorého slúžia pri tejto práci poznávania naše smysly. Sú to len sluhovia, nie páni. Preto akékoľvek nadržovanie smyslom zavádza do poznávania partajníctvo a do poznávajúceho zmätok. Nevedie k systematickému poznaniu pravdy, ale ku chaosu. A predsa systematické poznanie je poznanie isté, vedecké.

Lenže rozum má hranice možného a skutočného. Možné hranice dosahuje ustavičným pokrokom na poli vedy, ktorý však nikdy nepôjde reálne do nekonečna. Ba viac. Aj tam, kde sa už voľne vie pohybovať, vie toho ešte málo. A toto málo ako produkt dnešného ľudstva menujeme „modernou“ kultúrou a jej využitie civilizáciou. V nej viera nemá miesta. A predsa pod sviatnikom býva najväčšia tma. Tak je to aj pod ovocím terajšieho rozumu a jeho produktu, pod jeho kultúrou. A tú tmu

zvýšil dnešný svet ešte tým, že neuznáva ani svoj rozum, ale len smysly. Bojí sa, že by ho dovedol k pravde, čo aj obmedzenej. Ale pravda oči kole, a preto nechce myslieť. Postačia smysly. Ich produktom je terajšia veda.

Ak z uvedeného robíme záver, vidíme, že nesprávne rozlišujeme, a preto aj zle učíme. Výchovou prenášame omyly s generácie na generáciu. A výsledok? Miesto jasného poznania nasiali sme väčší zmätok, miesto definovanej pravdy, miesto jej rozdelenia, dokázania a jej pojatia do systematickej jednoty narástla hŕba poznatkov, ktoré nevyvádzajú vždy na svetlo, ale skôr do tmy. A keď sa kto opováži upozorniť na toto scestie, vyhlási ho štáb „apoštolov vedy“ za tmára alebo ináč za novoscholastika. Tu je zbytočné teoreticky dokazovať, lebo kde nie sú spoločné princípy, spoločná dobrá vôľa dostať sa k pravde a spoločná snaha zachovať zákony myslenia, tam je každá dišputa odsúdená nazmar.

A predsa cieľom vedy je najsamprv pravda, a len na druhom mieste jej využitie. Ale dnes sa tento cieľ zamenil. Veď niet dobrej vôle. Sofistika slávi svoje orgie. Dokazuje sa nie pravda, ale lož. Propaguje sa nie pravda, ale moja pravda, a to aj za cenu argumentov fyzických a nie logických. Bojujeme navzájom zbraňami sily a nie ducha. Žijeme vo svete gladiátorov a nie svätcov a filozofov.

Milovať túto vedu, túto kultúru a civilizáciu značí toľko, ako zrádzať pravdu. A milovať ju výlučne i vtedy, keď ešte má aj hranice, značí toľko, ako výlučne milovať úzucké hranice svojich možností a nie Nekonečno, ku ktorému sa rozum derie pri poznávaní toho, čo je.

Diagnóza rozumu je ohraničená, terapia jeho tiež ohraničená, sila vôle ohraničená, sila citov a svalov tiež. Človek je teda ohraničený. Ale ak miluje produkt tejto ohraničenosti, okyptenú pravdu v systematickej jednote, t. j.

vedu, a to výlučne a nič viac, miluje okyptenosť. Nečudujme sa sv. Augustínovi, že ho rozum neuspokojoval, ale duch geniálneho rozpätia cielil vyššie, k Bohu, lebo „ako svoj majetok si nás stvoril a nespokojné je srdce moje, pokiaľ nespočinie v Tebe”.

Cestu za hranice rozumu stlala mu láska, vyvierajúca z viery. Láska prirodzená, doplnená láskou nadprirodzenou. Tak sa prirodzená ľúbošť premenila u neho na nadprirodzenú lásku. Ňou objal reálne všetko, keď aj rozumom objal čiastku. A láska prijala takto nielen ovocie božieho zjavenia, odkrytého rozumom, ale aj božieho zjavenia, ktoré mu odkryla vierá. Cez rozum a vieru stal sa všetkým, stal sa najprv Bohu podobným v plnom slova smysle. Stal sa nadčlovekom, svätcom, najsvätejším v Bohu — Láske.

Dnešný gladiátor nepotrebuje vedy, lebo mu stačí sila. Pre vedenie sily mu stačia smysly. A ak používa rozum, to len preto, aby slúžil sberbe: pudom, vášňam a citom. Je zotročný, a nevie dať poznanie isté, poznanie vedecké. Preto tvorí zväčša lživú vedu a nie vedu. Lživá ho však neprivedie k viere, ale k nevere, nie k láske, ale k nenávisti. Takéhoto vedca poznáte po pýche, nadutosti, nesnášalivosti a exkluzívnosti. Má svoju pravdu a nie pravdu, má svoju vedu a nie vedu, má svoju lásku a nie lásku. Nepotrebuje lásku, lebo všetko vie, a predsa zostane večnou pravdou: „Milujte vedu, ale ešte viac lásku”, ktorá odkrýva najtajnejšie záhyby toho, čo je. A tým je Boh na počiatku celej reality, vo svojej plnosti.

DO VÝŠAV

O trpezlivosti.

1. Pravú a dokonalú trpezlivosť má ten, čo trpezlivo znáša krivdy, nielen keď je vinný, ale aj keď je nevinný ako blahoslavený Job, ktorý vravel: „Ne-

zhrešil som, a v horkostiach mešká moje oko" (XVII, 2). A čo aj nevinnému je krivda neznesiteľnejšia ako vinníkovi, predsa oveľa ľahšie môžeme a máme znášať krivdu, keď nám nijaká vina nehryzie svedomie, ako keď sme si pre nejaké predchádzajúce previnenie zaslúžili trest podľa svedectva blaženého Petra, ktorý hovorí: „Nikto z vás nech netrpí ako vrah alebo zloděj alebo utrhač alebo ako požiadateľ cudzieho; keď však ako kresťan, nech sa nehanbí, ale nech oslavuje Boha za toto meno. Lepšie je totiž — ak sa vôli božej páči — trpieť pre dobrodenia, ako pre zločiny. Lebo aká to sláva, keby ste ako previnilci pri zauškovaní boli trpezliví? Ale keď za dobré skutky trpezlivo trpíte, to je Bohu milé" (I. List, IV, 15, 16, III, 17, II, 20).

2. Chváľitebná je tá trpezlivosť, čo nielen od zlých spôsobených krivdy trpezlivo znáša, ale aj od tých, čo zdajú sa dobrými a priateľmi, nielen za zlé skutky, ale aj za dobrodenia. Vtedy duša je priateľkou Boha „medzi dcérami ako ľalia medzi trnmi" (Pieseň II, 2). Ľaliu totiž aj keď trne pichajú, predsa zachováva bielotu a vydychuje mocnejšiu vôňu, ako keby ju trne neranilo. Podobne keď dušu, nevestu božiu, bodajú tí, čo sa zdajú byť z počtu a zo spoločenstva božích synov, predsa nedá sa popudiť k netrpezlivosti, ale veľmi starostlivo sa usiluje zachovať bielotu dobrého svedomia a vôňu dobrého mena.

3. Ten je naozaj trpezlivý, kto nielen trpezlivo znáša spôsobené mrzutosti, ale aj túži, aby sa mu ich dostalo, podľa príkladu Ježiša Krista vraviaceho: „Potupu s biedou očakáva moje srdce" (Ž. 68, 21).

Ozaj trpezlivý nerepce v súzeniach, ako Job (I, 22), ktorý vo veľkých bôľoch nehovoril nič bláznivého proti Bohu, ale s radostnou myšliou tešil sa zo spôsobených neprijemností a zo srdca ďakoval.

Ozaj trpezlivý nikdy sa neospravedľuje pre učinенú krivdu, aj keď sa ho pýtajú, vo všetkom sa sverujúc najvernejšiemu Bohu, ktorý istotne raz zjaví nevinnosť všetkých, ako ani Pán Ježiš neodpovedal Pilátovi, keď sa ho pýtal.

Ozaj trpezlivý nikomu sa neponosuje na svoju krivdu, lebo sťažnosť a ospravedlnenie niekedy ťaví myslí, a po tej ťlave on, veru, netúži; ale sám s Bohom znáša svoju tieseň, kým ju dobrotivý a verný Pán vnútornou útechou nestlmí.

4. Tri veci právom vedú k pravej trpezlivosti. Po prvé: poznať, že za hriechy zaslúžili sme si večný a najtrpkjší pekelný trest, a za ne sužuje nás telesný bôľ. Po druhé: že Pán Ježiš Kristus po dlhý čas mnohými, rozmanitými a veľkými krivdami si zaslúžil,

aby, ako odmena za to, my sme trpeli po čas krátky. Po tretie: že sám Boh spravodlivý bude podľa trvania, veľkosti a farchy utrpení merať dĺžku, trvanie, rozkoš a sladkosť radosti večných, podľa svedectva apoštola Pavla, ktorý vraví: „Lebo toto naše chvíľkové a ľahké súženie pôsobí v nás nesmiernu vážnosť velebnosti večnej slávy“ (II. Kor. IV, 17).

5. Dôkaz ozajstnej trpezlivosti je nepomstí sa, aj keď sa môžeme pomstíť; a aj iným brániť, aby sa nepomstili, ako to urobil Dávid, ktorý nedovolil zabíť Semeja, čo hádzal na neho skaly a blato a nazval ho mužom krvi. Ale naozaj trpezlivý skôr skrúšene prosí za krivditeľov, čo účinne urobil aj Pán Ježiš Kristus za tých, čo ho ukrižovali, a blažený Štefan za tých, čo ho kameňovali. Ba aj núti Pána, aby sa zmiloval nad krivditeľmi, ako Mojžiš urobil, keď povedal: „Alebo mu túto vinu odpusť, alebo, ak to neurobiš, vymaž ma zo svojej knihy, ktorú s napísal“ (Ex. 32 31). Také modlitby Boh rád počúva a vypočúva. Preto títo, totižto Dávid, Kristus a Štefan boli vypočutí, keď prosili za protivníkov.

6. Dôkaz netrzeplivosti je, keď niekto pobúrený pre spôsobenú neprijemnosť dobrovoľne neurobí dobré skutky, čo pohodlne mohol a mal urobiť; vtedy totiž ako keby Boh trpel za mrzutosť, ktorú človek spôsobil. A toto pobúrenie sotva môžeme utajiť, aby nevypuklo vo tvári alebo v posunkoch alebo v slovách. Toto je najnebezpečnejšia netrzeplivosť, keďže pomstu za ňu obraciamе na nevinného Boha.

Svätý Albert Veľký, OP.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie.

Včera som skoro celý deň čítala a potom večer som si na to myslela, že celý deň som nechala samého svojho Miláčika! A on bol ku mne taký predobry. cítia som jeho blízkosť temer hmatateľne, shovárali sme sa, a nebála som sa, hoci som bola sama. Dnes ani nezačnem čítať, lebo mnoho sa chcem s ním shovárať.

Eucharistia vypestuje v nás ducha obetavého. Najsamprv aby sme znášali a trpeli bolesti. Potom aby sme ich aj sami chceli. Napokon, aby sme každú ťažkosť a utrpenie s láskou prijali, znášali, aby sme takrečeno všetko obtiahli žiarou lásky. Tomuto sa veľmi teším, už to mám, čo som tak dávno hľadala. Láska je viac, je milšia Pánu Bohu, ako obeť a utrpenie. Áno, ale v živote je preda len mnoho bolesti. a preda len treba obetí. Teraz už viem: keď ja veľmi, veľmi milujem, tak tým chcem urobiť radosť Pánu

Ježišovi, že vždy mu chcem dať samú lásku. Utrpenie, dobrovoľnú obeť, zriekanie sa, práca, radosť i bolesť, slovom všetko nech sa mi premení v srdci na lásku; tak to odovzdám svojmu jedinému Miláčikovi. Človek by si myslel, že je to naozaj jedno, pod akým titulom dáva niečo. Ale nie je to tak. Keď je Pánu Ježišovi milšia láska, než obeť, tak sa lepšie teší, keď mu to dám, čo on má rád. A potom pri obeti si asi takto počíname: Mám to síce veľmi rada, ale zrieknem sa toho; bolí ma to síce, ale znesiem to pre teba, atď. Slovom: aspoň v duši si vzdychneme, a potom si pomyslíme, že sme už niečo veľkého vykonali. Ale keď lásku dávame, to je vždy radosť: Miláčik, mám ťa rada a dávam ti to: „mám ťa rada“, a toto je zväčša dosť, ani povedať si nemusíme, že to, lebo ono známe, lebo láska robí všetko ľahko znesiteľným, a sotva čo má znášať ten, kto veľmi miluje.

ŽIVOT

Zakázané knihy.

Modernému človekovi, omámenému ideou slobody je obyčajne odporné akékoľvek nariadenie, obmedzujúce jeho kľamnú slobodu, a preto azda čudným sa mu vidí i cirkevné obmedzenie nečítať všetko alebo zakaz čokoľvek písať. Cirkvi svätej však ide vždy jedine o dobro jej sverených duší, a keďže týmto hrozí nebezpečenstvo viery a dobrých mravov od zlej tlače, usiluje sa ich varovať pred jej jedom svojimi nariadeniami o zakázaných knihách.

Keďže ani o našej slovenskej tlači nemôžeme povedať, že by bola šíriteľkou len šľachetných, pravdivých a mravných vecí, treba nám poznať cirkevnú náuku o zákaze kníh, aby sme vedeli, aký má byť náš pomer ku knihám a k tlačenému slovu vôbec v smysle cirkevnej náuky o zákaze kníh.

Čo hovorí katolícka náuka o zakázaných knihách? Keďže Cirkev je Bohom založená spoločnosť, aby učila pravdu všetky národy a ničila bludy, má spolu právo, aby odsúdila a zakázala knihy, ktoré sú nebezpečné viere a dobrým mravom. Lev XIII. vo svojej apoštolskej konštitúcii „Officiorum ac munerum“ zo dňa 25. januára 1897 medzi iným hovorí, že jednou z najdôležitejších povinností apoštolskej Stolice je ustavične bedliť a všetkými prostriedkami zabráňovať, aby neporušenosť katolíckej viery a mravov neutrpela újmu... Jedna z najhlavnejších zbraní nepriateľov kresťanstva je nesmierne rozšírenie zlych spi-

sov. Univ. prof. D. Prümmer, OP, vo svojej knihe¹ rozlišuje knihy zakázané prirodzeným právom, knihy všeobecne zakázané cirkevným právom a knihy zakázané cirkevným právom pod cirkevným trestom (cenzúrou).

Prirodzené právo zakazuje čítať knihy, ktoré zaviňujú blízke duchovné nebezpečenstvo. Veľkosť hriechu, ktorého sa dopúšťa čítajúci knihy zakázané prirodzeným právom, nezávisí od látky alebo veľkosti knihy, ale jedine od nebezpečenstva pre dušu. Keď takéto nebezpečenstvo je veľké a bezprostredné, ten, čo takú knihu číta, dopúšťa sa ťažkého hriechu. Keď nebezpečenstvo je menšie a vzdialené, čítanie takej knihy znamená ľahký hriech. Z toho vidíme, že nejaká kniha môže byť pre jedného prirodzeným právom zakázaná prísne, pre druhého nie, a to podľa toho, či niekomu hrozí také nebezpečenstvo, alebo nie.

Cirkevným právom všeobecne zakázané knihy sú tie, ktoré Cirkev dala do indexu (do zoznamu zakázaných kníh), a knihy, ktoré propagujú bludy alebo usilujú sa zaprieť základy viery, ako napr. jestvovanie Boha, slobodnú vôľu, dušu atď., knihy nekatolíkov, ktoré ex professo vravia o náboženstve, knihy, ktoré vysmieávajú sa katolíckym dogmám, ktoré píše o vyvolávaní duchov, o mágii a ktoré také knihy odporúčajú. Ďalej knihy, ktoré za dovolené považujú: súbój, vraždu, ktoré píše o slobodomurárstve o vyhlasujú to za neškodné Cirkvi a štátu, knihy úmyselne hovoriace o veciach oplzlých a nemravných (pornografia). Čítanie takýchto kníh je katolíkom zakázané ipso iure, ak nemajú zvláštneho dovolenia.²

Napokon cirkevné právo zakazuje knihy pod cenzúrou, t. j. pod trestom vyobcovania (exkomunikácie), ktorá je zvláštnym spôsobom vyhradená svätej Stolicy. Tento trest uvažujú na seba napr.: všetci vydavatelia, obhajcovia, vedome, bez potrebného povolenia čítajúci alebo majúci knihy odpadlíkov, bludárov, ktoré šíria bludy, odpadlivosť, ďalej knihy výslovne zakázané nejakým výnosom svätej Stolicy.

Zo zákona o zakázaných knihách vyplýva, že katolík bez povolenia nemôže takú knihu vydať, čítať, nemôže ju mať u seba, nemôže ju predávať ani prekladať do inej reči ani nijako ju iným požičovať.³

Ako máme pozeráť na tento zákaz kníh? Rozumný katolík to pokladá za čosi celkom zrejmé, keďže vie, že Cirkev ho vydala iba z materinskej lásky a starostlivosti o svoje deti. Keď rodičia chránia svoje deti

¹ Manuale iuris
canonici, str. 499.

² Cn. 1399, 2^a—9°.

³ Cn. 1398, 1.

pred jedom, Cirkev ako starostlivá matka nerobí to právom, aby zachránila sverené jej duše pred jedom zlej a nemravnej tlače, ktorá je príčinou a zdrojom všetkej nečistoty a nevery? Cirkev svätá robí celkom rozumne, keď chráni svoje deti, svoje údy od otravy a keď nespokojí sa len všeobecným poukazom na nebezpečenstvo zlých kníh, ale i konkrétne menuje knihy škodlivé pre duše. Dobrý katolík rád sa podrobí múdrym nariadeniam Cirkvi svätej a je si povedomý toho, že i keby zákaz kníh bol zrušený, ostáva v platnosti prirodzený a mravný zákon a že i bez toho zákazu treba sa varovať každého nebezpečenstva a najbližšej príležitosti ku hriechu. Toto je dôležité, lebo sú mnohé knihy, ktoré výslovne nie sú zakázané, a predsa môžu obsahovať mnohé nebezpečenstvá proti viere a mravom. Často je pochybné, či nejaký časopis alebo román nepodlieha zakazu indexu. Dobrý katolík bude veľmi opatrný pri ich čítaní, také knihy a časopisy nebude držať ani vo svojom dome, ani ich nebude čítať. Nepochopiteľná je ľahkomyselnosť tých, ktorí si myslia, že môžu všetko čítať proti viere a mravom, a hovoria, že im nič neškodí. Denná skúsenosť dokazuje opak ich tvrdenia.

A čo platí o viere nepriateľských knihách, platí aj o nemravných výtvarných umeleckých dielach, fotografiách, filmoch atď. Lebo ani tu neplatí nijaká licencia poetica, ako by azda v krásnom rúchu, v krásnej forme mohli sme podávať otravu, lebo to by znamenalo, že je dovolené v umelecky vypracovanom a brúsenom pohári podať niekomu jed. Umenie má tiež zodpovednosť. Nemôže tvoriť podľa svojej voľnej inšpirácie a vrtochov, lebo, ako hovorí Giovanni Papini, boly to posledné blúznenia svojvoľnosti romantizmu, ktorý kládol vášeň nad rozum, vzburu nad zákony, titanizmus nad kresťanstvo a usiloval sa na miesto Boha postaviť svoje ja. V skutočnosti umelec, umelec pravý a povedomý, je najmenej slobodný zo všetkých ľudí. Nikto iný, okrem kňaza, nie je obťažovaný takou zodpovednosťou ako on. Všetci ľudia sú zodpovední pred Bohom, ale umelec predovšetkým.

Preto i keby niekto podával najmodernejšiu, najvyspelejšiu a najskvelejšiu literatúru, ktorá by však hrozila kresťanskej viere a dobrým mravom, jednako Cirkev svätá ako vlk v rúchu barančom musí tu opakovať slová svojho zakladateľa: „Čo osoží človeku, keby celý svet získal a na duši svojej škodu utrpel.“⁴

Konečne cenzúra nie je len v Cirkvi svätej. Má ju štát (čo znamenajú vybielené stránky novín?), majú ju iné náboženstvá. len sa s ňou neodvážia tak

⁴ Mat. 16, 26.

vystupovať, lebo nie sú si povedomé pravdy, ako si je povedomá Cirkev svätá.

Pokiaľ ide o povolenie čítať alebo mať u seba zakázané knihy, ak niektorá kniha je pre niekoho zakázaná prirodzeným zákonom, nikto mu nemôže dať možnosť túto knihu čítať alebo mať u seba, keďže nikto nemôže dať povolenie hrešiť. Keď však použijeme prostriedky, ktorými sa vyvarujeme hroziaceho nebezpečenstva hriechu, ako napr. modlitbu, pevnú vôľu použiť knihu len pre dobrý a potrebný cieľ, potom kniha nie je zakázaná prirodzeným zákonom.⁵

Povolenie čítať zakázané knihy ipso iure alebo rozhodnutím svätej Stolice, môže dať pre svojich veriacich biskup, a to len pre jednotlivé knihy a v nevyhnutných prípadoch.⁶ Pokiaľ ide o čítanie t. zv. klasických kníh, často mravne chybných, tí, od ktorých ich povolanie (napr. profesor) žiada poznanie týchto kníh, tieto knihy môžu čítať, nesmú však zabúdať na dobrý úmysel a pamätať na to, či tieto knihy nie sú pre nich blízke nebezpečenstvo duševnej ujmy,⁷ ako i na to, čo hovorí Can. 1405, 1: **Dovolenie, nech ho ktokoľvek dal, nikoho nijako nevyníma zo zákazu prirodzeného práva čítať knihy, ktoré by pre neho znamenali blízke duchovné nebezpečenstvo.**

Dobrý katolík chápe cirkevné nariadenia o zakázaných knihách a nimi sa riadi. P. V. Müller, OP.

Dvadsaťkorunové strieborné mince.

Keď farizeji chceli Pána Ježiša podvodným spôsobom polapiť, ukázali mu peniaz rímskeho cisárstva a pýtali sa ho: „Povedz nám, či treba platiť daň alebo nie?“ Keďže Pán Ježiš poznal ich pokrytectvo, odpovedal: „Dajte cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je božie!“

Slovenský štát vydaním striebornej dvadsaťkorunovej mince dáva štátu, čo je pre štát, nakoľko potrebuje peniaz platidlom, meradlom hodnotenia, oceňovania hodnoty, ceny alebo zásluhy telesnej i duševnej práce, ako aj protihodnoty nejakej veci; ale súčasne dáva Bohu, čo je božie, lebo na minci vyrytý obraz svätých vierozvestov: Cyrila a Metoda, rozširovačov kresťanstva medzi našich praotcov, má nás ustavične upozorňovať nielen na Pána Boha, ale podľa nauky Kristovej i na slová božského Spasiteľa: „**Starajte sa najprv o kráľovstvo božie, a to iné bude vám dané; lebo vtáctvo nebeské neorie. neseje, a má**

⁵ Prümmer: 1. c., str. 502.

⁶ Cn. 1402, 1.

⁷ Prümmer: 1. c., str. 502.

svoje skrýše, a Falie sú do takého rúcha odiate, že krajšie nikto by nevedel spraviť." Náš kresťanský štát razením dvadsaťkorunovej striebornej mince splatil svoju povinnosť voči Pánu Bohu a tiež voči svätým vierozvestom: Cyrilovi a Metodovi, lebo dáva nám do rúk peniaz, ktorý nás má upamätávať, že peniaz nie je všetko, ako ľudia myslievajú, ale ako vraví božský Spasiteľ: „Hľadajte predovšetkým kráľovstvo božie, a to iné potrebné bude vám dané." Hej, musíme sa starať o pozemské blaho, ale nie na úkor spásy svojich duší. Kiežby bola nová strieborná minca zárukou kresťanského náhľadu na peniaze a nového sociálneho života, aby bolo čím menej blahobytom oplývajúcich a čím menej chudobných, najpotrebnejšie strádajúcich. Čím viac sa o bohatstvo a chudoba približia, tým menej bude nevyrovnanosti, viac porozumenia a kresťanskej lásky; tým viac sa priblížime k náuke, ktorú sv. Cyril a Metod našim praotcom hlásali a ktorú nám Pán Ježiš prikázal. Dvadsaťkorunová strieborná minca nech nás upamätáva na naše tuzemské putovanie do života večného!

— K —

Verní sebe.

Dejiny dosvedčujú, že masy ľudu daly sa vždy omámiť heslami, ktoré im sľubovaly lepšiu budúcnosť. Masa nerozmýšľa, neuvažuje, najmä vtedy nie, keď je gniavená a domáha sa svojich práv. Vtedy ide, nevyberá v prostriedkoch, ide len za cieľom. Příklad na to máme v mnohých krvavých revolúciách. Takúto situáciu využívajú jednotlivci, rozšíria v lude heslo, v ktorom je ich osobný program, ale zvyčajne maskovaný programom trpiaceho ľudu. Naša bezprostredná minulosť nás poučuje, že takéto heslá vedely ľud spojiť do jedného tábora, a pôvodca hesla, keď už mal ľud za sebou, začal uskutočňovať jeho vnútornú náplň.

Krátke heslo vlajky nášho p. prezidenta: Verní sebe svorne napred, má takú vnútornú náplň, že pre nás katolíkov musí byť sväté. Je to heslo dejinné, a my katolíci budeme raz súdení za to, či sme ho uskutočňovali, alebo nie. Nie je to heslo, ktoré by malo získať masy pre dobro jednotlivca alebo niekoľko vyvolených; v tomto hesle múdry vládár určuje prostriedky, ktorými sa zabezpečuje trvalé pozemské šťastie celého národa. Verní sebe! Komu? Svojej minulosti, svojim dejinám, verní koreňu, z ktorého sme vyrástli. Bolí človeka neraz, keď vidí katolíka novšieho dáta, ktorý by bol súci odstránení z nášho života všetko, čo je katolícke. Uživa ovocie práce mozofnatých rúk katolíckych otcov, ale on ako by o tom nevedel, on je pán, nepotrebuje už životného ducha otca

a matere. Buďme verní sebe! Verní svojej rímsko-katolíckej tradícii, verní krížu, verní zákonom božím i cirkevným, lebo toto sme my, to je naša minulosť, to je naše prirodzené dedičstvo, ktoré nám odkázali naši katolícki predkovia. Všetko hynie, čo sa nemiluje, čo sa sebe odcudzuje a zpreneveruje. Kto sa teda v živote odkloňuje od našej katolíckej minulosti, stáva sa neverným sebe, lebo sa zrieka nenahraditeľnej podmienky šťastného života, odrezáva sa totiž od koreňa, z ktorého vyrástol a na ktorom žije i teraz. Buďme teda verní sebe, my katolíci, buďme verní sebe! Toto heslo je pre nás dejinné, lebo ak sa dnes spreneveríme sami sebe, kto vie, či božia Prozreteľnosť nesošle na nás skúšky, aby sme hlbšie nazreli do svojho svedomia a vydali raz počet zo svojho terajšieho šafárenia pred pokolením, čo nastúpi na naše miesta. Nuž, sestry a bratia, buďme verní sebe, a ako celi katolíci, každý na svojom mieste, kráčajme sporne v rímskokatolíckych šíkoch napred! — Dr. M.

LITERATÚRA

Dr. KAROL KMEŤKO: Svetové misie (katolícka misiologia), sv. I. Nákl. misijného domu Matky Božej v Nitre 1941, str. 468, broš. Ks 45. Kto pozná svetovú misijnú literatúru, privíta knihu p. biskupa Dr. K. s najväčším zadosťučinením. Doteraz sme patrili medzi prvé národy, čo štedro podporujú misie. Dnes náš národ dostáva do rúk vedecké teologické dielo, v ktorom má odôvodnené, prečo sa má zaujímať o misie a prečo ich má podporovať. A je to dielo, ktoré nám Slovákom urobí česť na poli svetovej misijnej spisby. Misiologia Dr. K. je písaná predovšetkým pre kňazov a bohoslovcov, ale obohatí i tých inteligentov laikov, čo majú záujem o svetové misie.

Autor rozdelil knihu na dva diely. V prvom diele je dogmatické odôvodnenie misií. Zo zjaveného učenia je jasné, že Boh nikoho nevytvára zo svojej lásky, ale chce, aby všetci ľudia boli spasení. Preto posielal na svet Vykupiteľa, aby smieril s Otcom všetkých ľudí. Na to určil spoločné prostriedky tiež pre všetkých. K dôvodom zo Zjavenia pristupujú teologické i rozumové dôvody: potreba viery pre každého, jednota ľudského pokolenia, nesmierna hodnota ľudskej duše, všeobecnosť Cirkvi, rozkaz boží atď. Tu vidieť, že o misijných otázkach píše odborník, lebo každá kapitola je majstrovským odôvodnením potreby misijnej činnosti. Neide len o vieru samu, ale prijatie viery má požehnaný účinok na celý život človeka, preto autor správne poukazuje i na sociálny význam

misii. — V druhom diele je reč o dejtách svetových misií. Keď čítate túto časť knihy, obdivujete úžasnú pozornosť, ktorú venoval autor všetkým národom na misiách. Táto časť knihy je historickým potvrdením prvej časti, je makateľným dôkazom svätosti, vznešenosti a sociálneho významu svetových misií. Sú tam opísané námahy a práce misionárov, ich hrdinský život, ich školská činnosť atď. Z práce misionárov vyrástol terajší kultúrny svet. — Touto knihou p. biskup Dr. Kmeľko kladie korunu na svoju doterajšiu misijnú činnosť. Naším bohoslovcem dáva výbornú príručku misiologie; našim kňazom bohatý prameň, z ktorého budú čerpať poučenie pre ľud, ale v ktorom budú najprv rozjímať, a to s takou láskou, s akou kniha bola písaná. Naši katolícki inteligenti nájdu v knihe hlboké sociálne odôvodnenie ich účasti na misijnej práci, preto knihu prijmú s takým oduševnením, ako my kňazi. Áno, tešíme sa tej knihe, lebo katolíckemu Slovensku bude robiť česť na celom svete. — im.

UNIV. PROF. DR. M. VIŠŇOVSKÝ: Resurrexit. Vyšlo v knižnici spolku katechetov a prof. náb. v Bratislave, Kapitulská 1, str. 185, broš. Ks 35. Ochablosť vo viere u mnohých katolíkov pochádza dosť často z nevedomosti, lebo nevedia si odôvodniť najzákladnejšie vieroučné pravdy, o ktoré sa opiera i náš mravný život. A zmŕtvychvstanie Kristovo je základným pilierom kresťanstva, preto je nesmierne dôležité poznať tento článok viery zo všetkých hľadísk. Dr. V. dobre vycítil, čo chýba dnes inteligencii, preto jej dáva do rúk dielo, ktoré ju presvedčí o tom, že žiť z viery a podľa viery práve dnes je užitočné a potrebné. Chýba viera, preto chýba víťazstvo. Autor v piatich hlavách rozoberá zmŕtvychvstanie Kristovo s hľadiska apologetického, historického, rieši niektoré nesrovnalosti v zjavených správach o zmŕtvychvstani, ďalej prísnej kritike podrobil moderné hypotézy, ktoré Kristovo zmŕtvychvstanie vysvetľujú celkom prirodzene. V poslednej hlave je reč o Kristovom zmŕtvychvstani v patristickej literatúre, v náuke sv. Tomáša Akv. a v náuke Cirkvi svätej. V našej slovenskej bohovednej literatúre dielo Dr. V. je taká novinka, s ktorou sa môžeme pochváliť i v cudzine. V knihe vidieť, že autor píše o téme, ktorej problematiku pozná dôkladne, preto podáva všetko tak, aby dôležitosť tohto článku viery sa ukázala v pravom svetle a v celej nadprirodzenej kráse. Kniha je pre inteligentov. Siahnu po nej kňazi, ale dielo odporúčam najmä našim inteligentom laikom, lebo tam nájdu vedecké a našim časom veľmi primerané odôvodnenie života podľa zjaveného učenia. — im.

P. LIBOR MATTOŠKA, OFM: Otecko odkazuje. Nakl. Priateľa detok v Kremnici 1941, str. 173, broš. Ks 15. Päťdesiatročný otecko posielal z Kremnice svoj odkaz všetkým deťom podtatranskej vlasti, deťom rodiny, ktorú vychoval svojim časopisom „Priateľ detok“. Je to odkaz znalca nevinnéj detskej duše, odkaz pedagoga, ktorý hovorí detskou rečou, detskými slovami, ba i duch tých odkazov je taký detský, jednoduchý. Ale jednoduchosť nezakrýva prázdnotu. Odkazy otecka sú plné vznešených myšlienok, ktoré obohatia nielen detskú dušu, ale i staršieho kresťana. P. redaktorovi sme povďační, že neprestáva obohatovať našu detskú literatúru práve dnes, keď jeho otcovských rád naše deti potrebujú najviac. Knižka núka sa sama, dajte ju čítať deťom. — im.

PHILIP DESSAUER: Der Anfang und das Ende. Verlag Hegner, Leipzig 1939, str. 117, viaz. RM 3.80. Je to náboženský, teologický pohľad na dejiny ľudstva, na ich začiatok a koniec. Nepochopili by sme smysl poslania ľudstva, keby sme si všimli len jeho vznik a jeho terajší vývin a keby sme odhľadli od cieľa, pre ktorý je ľudstvo stvorené ako celok. Strediskom ľudského usilovania v terajšom poriadku spásy je Kristus. To veľkolepe vysvetľuje autor zo zjavených kníh, kde je jasne načrtnutý cieľ, pre ktorý sme boli stvorení. V smysle zjaveného učenia poznáme, že pánom dejín je Boh, koniec a cieľ všetkých túžob ľudského srdca a každého bytia. Kniha je písaná pútavo, odporúčam ju na prednášky i na duchovné čítanie. — im.

SEPP SCHÜLLER: Neue christliche Malerei in China. Mosella Verlag, Düsseldorf 1940, str. 96, broš. RM 2.85. Prvá sbierka kresťanského maliarskeho umenia v Číne. Misie mali vplyv i na umeleckú tvorbu obrátených domorodcov, najmä v náboženskom smere. Znáročujú si všetky výjavy zo života Krista Pána tak, ako my, a jednako v každom ťahu vidieť svojrázny domorodý rys, ktorý prenáša na plátno čínska duša. Približujú si Krista Pána, P. Máriu a svätcov naozaj svojsky, aby im boli milší, a je zaujímavé, že umelecký štetec Číňana, hoci si kreslí biblické postavy celkom po čínsky, nestiera s ich čela vážny a hlboký ráz nebeský, nadprirodzený, len si ho ľudsky približuje. Veľké univerzitné školy maliarske sú zárukou rozkvetu cirkevného umenia v Číne. Dôkazom toho je i táto sbierka, ktorú odporúčam našim umelcom maliarom, čo chcú poznať svojráz čínskeho cirkevného umenia. — im.

E. HECKER: Kleines Tischgebetbuch für alle Tage des Jahres. Verlag Herder im

B. 1941, str. 88, broš. RM —65. Každý prejav, každý čin katolíka musí mať akýsi posvätný ráz, musí byť ohnivkom, ktorým sa vždy užšie pripojíme k Bohu. To platí i o jedle. Modlitby pred jedlom a po ňom posväcujú úkon, ktorým udržujeme svoje prirodzené zdravie. V knižočke sú pekné stolové modlitby na všetky nedele v roku, na význačnejšie sviatky cirkevne i rodinné. Knižočka pre rodinnú pobožnosť. —im.

PETER MAX BOPPEL: Sinn deines Lebens. Verlag „Ars sacra“, München. 8°, str. 320; text a titulový obrázok hlbokotlač. Viaz. RM 3.80. Knižka obsahuje vo forme aforizmov, celý postoj kresťana k svetu — preberá všetky dôležité životné otázky. Je prepínaná najhlbšími ideami a myšlienkami a pritom veľmi zreteľným a jasným slohom. Rieši postoj človeka k mravnosti, k Bohu, ku kultúre, umeniu, politike, bolesti, pravde. Svojou lahodnosťou a jasnosťou sprístupňuje tak hlboké myšlienky i menej inteligentným vrstvám, svojou bohatosťou myšlienok a ich riešením obohatí i inteligenta. — P. M.

HEINRICH FRITSCH: Gespräche mit Gott in Tagen der Krankheit. Verlag Herder im B. 1941, str. 122, viaz. RM 2. Kniha vznikla v pastoračnej činnosti medzi chorými v nemocnici. V tridsiatich krátkych úvahách vo forme rozhovoru medzi Bohom a človekom, autor poučuje trpiaceho o nadprirodzenej hodnote bolesti a utrpenia. Bez veľkej viery chorý človek ostáva ako neplodný strom, hoci práve v bolesti má veľa príležitostí spojiť sa s trpiacim Spasiteľom a duševne sa obohacovať. Ale to mnohí nevedia. V tejto knižočke nájdú chorí odpoveď na všetky otázky, lebo sú to odpovede nebeského lekára, ktorý vie, čo je utrpenie. — im.

Dr. WILHELM KAHLES: Radbert u. Bernhard. Verlag Heinr. u. J. Lechte, Emsdetten 1938, str. 201, broš. RM 4.50. Veľký cirkevný badateľ sv. Radbert odovzdáva stredovekým mysliteľom svoje teologické štúdie a myšlienky o cirkevných Otcoch. V knihe je vysvetľovaná jeho náuka tak, že sa porovnáva s učením sv. Bernarda z Clairvaux. V prvej časti je vysvetlená Radbertova náuka o Kristu, v druhej mystika obidvoch. Sv. Bernard bol uskutočňovateľom objektívneho smeru sv. Radberta. Kniha len pre odborníkov v teológii. — im.

HARDY SCHILGEN: Ty a ona. Str. 133, Ks 15. Práca s mládežou potvrdzuje nám starú pravdu, že vzťah muža k žene je jeden z najdôležitejších problémov. Boli a sú ľudia, čo o tom neradi hovoria, a vychovávajú mládež tak, ako keby v človeku ne-

bola náklonnosť k druhému pohlaviu. Zakrývajú to, čo by sa malo odkryť, totiž vysvetliť tak, ako to žiada príroda a duševná zrelosť človeka. To chýba najmä vychovávateľkám v dievčenských penziónátoch a kláštoroch sestier. Sch. kniha rieši tieto otázky veľmi jemne, úprimne, nie polovičate, ale otvorene, a pritom dvíha srdce mladého človeka k mravnej kráse. — Mladí hrdinovia. Str. 137, broš. Ks 9. Veru, hrdinský boj musí viesť mladík, keď chce zvíťaziť. Ten boj začína v duši, tam sa musí ukázať ako rytier čistoty. Čistý mladík bude kráľom, ktorého na svete nikto neporazí. — V službách Stvoriteľových. Str. 79. Čo majú vedieť katolícki snúbenci a katolícki manželia? Otázka, na ktorú nájdete múdre odpovede v tejto knihe. Všetky tri knihy patria do rúk mládeže. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. — im.

JÁN URBAN: Na cestu životom. Str. 152, broš. Ks 12. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. Knižka pre naše dievčatá. Nie je veru ľahostajné, ako sa pripravuje dievča na svoje budúce povolanie. Opatrnosť, múdra výchova, rezervovanosť, náboženskú prehlbovanie duše atď., to sú povinnosti, ktoré sa nedajú ničím nahradiť. Dievčatá, čítajte! — im.

Dr. JOZEF GROSS: Výstup duše k Bohu. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 232, Ks 20. V krátkom čase vychádza táto knižočka v druhom vydaní. Vznikla z bohatej duchovnej skúsenosti litomerického biskupa, ktorý do nej vložil všetky základné pravdy o duchovnom živote tak, že môže o nich meditovať mníška i laik, lebo cieľ všetkých meditácií je jeden: šťastie každej duše v Bohu. Odporúčam na rozjimanie. — im.

BOHUSLAV PERNICA: Život P. Prokopa Diviše. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 64, broš. Ks 15. Poznáme meno Prokopa Diviša ako vynálezcu hromsvodu. Ale širšia verejnosť nepozná jeho súkromný život a osudy jeho životného diela. Po tejto stránke P. knižočka informuje čitateľa dostatočne. Veľký vynálezca Diviš nebol pochopený, hoci pre ľudstvo vykonal veľké služby. Odporúčam študentom. — im.

ADOLF PELIKÁN: O pôvodu mravného svedomí. Vydala Ed. Akord v Brne 1941, str. 113, broš. Ks 15. Pelikánova kniha má ráz apologetický: obhajuje, resp. objasňuje scholastické stanovisko o mravných normách, najmä o svedomí, proti aprioristickým a evolucionistickým teóriám rozličných filozofických škôl novších čias. Po krátkom úvode štu-

duje pojem svedomia u sv. Tomáša Akv. Autor mal si lepšie preštudovať sv. Tomáša, a to nielen Sumu, ale i ostatné diela, kde hľadá výmer svedomia a odpovedá na námietky súvekovcov. Keby to bol Pelikán urobil, nebol by mohol napísať, že vraj „sám (sv. Tomáš) nevenuje mnoho pozornosti svedomiu“...! Hej, venuje mu veľa, viacej, ako moderní spisovatelia morálnych príručiek, len si mal autor prečítať všetko, čo o svedomí sv. Tomáš napísal. Ďalej, sv. Tomáš nikdy nedefinoval svedomie ako „habitus continens praecepta legis naturalis“, to platí o synderezy. Prečo privlastňovať sv. Tomášovi niečo, čo nikdy neučil? Tiež nie sú v knihe správne citácie Teol. Sumy. Teda tá „scholastická“ časť o svedomí je veľmi povrchné spracovaná. Odborne je spracovaná druhá a tretia hlava, kde autor poráža náuku darwinistov a evolucionistov. Kniha po informačnej stránke je zaujímavá. Len ten tomistický výmer svedomia mal byť spracovaný svedomitejšie. — im.

Povolání svatého Odon. Vydal O. Řezníček v Stolíně u Čer. Kostelca, str. 61. Pre svojich kupcov vydáva O. Řezníček životopis svojho patróna. Tento svätec je neznámy širšej verejnosti, a predsa v katolíckom živote veľmi zaujímavý. Krásne ozdoby M. Floriánovej prítiehajú k textu autora. — im.

VIMMER ANSELM, OSM: Az élet teljes sége (Gondolatok a katolikus életstílusról). Nákladom Korda R. T., Budapest, str. 133, P 2.20. — Obsah Vimmerovej knihy tvoria konferencie, ktorými autorovi ide ukázať plnosť života a čitateľov pohnúť k tomu, aby túto plnosť života hľadali. Cieľ, ktorý vytýčil, je duša, osobnosť, životný štýl, ktorý treba pripodobniť Kristu. Cesta vedúca k tomu je Cirkev, liturgia mystického tela Kristovho, na ktorej ceste nás sprevádza génus plnosti kresťanského života Matka Božia, ktorá s materinskou láskou chráni svoje deti, aby nezblúdili s pravej cesty a prišli k tomu, ktorý preto prišiel na svet, aby sme mali život v hojnosti. Toto všetko nám autor podáva v témach, ako: Boh a duša, Cirkev a duša, liturgia, génus plnosti života atď., v ktorých vie uspokojiť i náročnejšie požiadavky čitateľov. — vm.

Dr. CZAPIK GYULA: Triduum (Lelkigyakorlatos témakkal), II. vyd., Nákl. Korda R. T., Budapest 1941, str. 29, P —80. — Biskup Czapik podáva nám skicu trojdňových duch. cvičení veľmi životne a s novými vypracovanými námetmi jednotlivých tém, takže bude dobrou pomôckou pre tridua a duchovné cvičenia. Autorova znalosť týchto vecí je nám toho zárukou. — vm.

P. JOSEPH DE VRIES S. J.: *Leben aus dem Heiligen Geist*. 8°, Verlag „Ars sacra“, München, str. 144, 10 hlbokotlač. obrázkov, broš. RM 215; plát. väz. RM 3.15. Život kresťana je fundovaný na vyšších pohntúkach — smysel a hodnota jeho činov záleží od vnútorných ideí — je to vždy duchovná hodnota. Pravý život je život duchovný, život Ducha Svätého v nás, tak ako sa uskutočňuje v celej hlbke a šírke. Je to hlboký pohľad teologa a filozofa, ako uskutočňovať tento život v nás „veď v ňom sme, žijeme a hýbeme sa“. Knižka dáva návod a my ho máme praktizovať. Veľa vecí objasní i zbehlému teologovi. — P. M.

PETER LIPPERT: *Von Festen und Freuden*. 8°, Verlag „Ars sacra“, München, str. 272, RM 4.20. V 14. úvahách rozoberá Lippert význačné sviatky roka. Chce pohnúť človeka, aby hľadal a našiel v nich tú radosť, ktorú v sebe obsahujú. Kristus vo svojich svätcoch žije ďalej. Ako všetky Lippertove práce, vyniká neobyčajnou jasnosťou a krásnou rečou. — P. M.

ERWIN HESSE: *Des Herrn Kreuz und Herrlichkeit*. Verlag Herder, Wien 1940, str. 105, väz. RM 2.60. Evanjelium nám podáva božské učenie Ježiša Krista a popisuje tiež jeho svätý život. Sv. Matúš predstavuje nám Krista Pána ako mesiáša; sv. Marek ako divotvorcu; sv. Lukáš ako Spasiteľa sveta a sv. Ján ako Boha, ktorý sa stal človekom. Ale čitateľ evanjelia niekedy dosť ťažko vie poznať vzťah medzi jednotlivými pravdami, lebo väčšina týchto právd je vsunutá do dejov, medzi ktorými je určitý časový odstup, takže sa zdá, že nieto medzi nimi nijakého vzťahu. Hesse podáva náuku Krista Pána z jeho trojročného verejného účinkovania, a to tak, že poukazuje na všetko veľké a krásne, čo si musí nasledovník Krista tiež osvojiť. Medzi jednotlivými rečami hľadá tiež logickú súvislosť, ktorá v evanjeliu skutočne aj je. Kniha na rozjímánie. — im.

THEODOR BLIEWEIS: *Zum Aufbau unserer Pfarrgemeinde*, 2. vyd. Verlag Herder, Wien 1940, str. 72, broš. RM 1.25. V dnešnej pastoračnej činnosti je veľmi dôležité spojiť všetkých veriacich farnosti v jeden živý celok. Farnici musia si byť vedomí toho, že sú živými údmi jedného mystického tela Kristovho. Tu, pravda, záleží mnoho na tom, ako chápe túto myšlienku sám duchovný farnosti, a tiež, ako ju chce uskutočniť. V tejto knihe nájdú oltárni bratia veľmi praktické poučenia o tom, akými prostriedkami docielia sjednotenie farnosti. Po všeobecných úvahách, ako príde kňaz do styku so svojimi

veriacimi, autor píše o osobných návštevách v rodinách farníkov, o cieľi a ťažkostiach takýchto návštev. Treba si získať spolupracovníkov; ako? Farár, najmä v meste, mal by mať mapu svojej farnosti. K dobrej pastorácii vyžaduje sa dnes kartotéka farníkov; teraz, ako má vyzeraf takáto kartotéka, čo tam zapísať, to všetko nájdete v tejto knihe. Väčšie farnosti mali by mať svoj farský vestník, a autor obširne píše, ako má vyzeraf, o čom v ňom písať. Pre duchovného správcu je potrebná farská kniha a farský kalendár, aby vedel o všetkých dôležitých udalostiach farnosti i veriacich. Vo farnosti mala by byť aspoň občas nejaká výstava; v knihe nájdete plán na praktické prevedenie takejto výstavy. — Od toho istého autora je kniha: *Dreissig Pfarrer geben Anregungen zur Seelsorge*, 2. vyd. Dostal tamtiež. Broš. RM 2.20. Tridsať veľmi praktických štúdií o rozličných úsekoch kňazskej práce. Stačí, keď pripomeniem aspoň niektoré nadpisy štúdií: Osobná príprava na pastoračnú činnosť, sv. omša za chorých, vianočné piesne a pobožnosti v kostole, spoločné modlitby v kostole, čas sú peniaze, svätá starostlivosť, farár má nechať kostol cez deň otvorený?, svadba bez kázne?, spovedanie a prvé sv. prijímanie detí, vianočná a veľkonočná sv. spoveď, ako osláviť sviatok dušičiek, kňaz a ženy, farské duševné cvičenia pre jednotlivé stavy, výchova miništrantov, detské modlitby a pastorácia najmladších, poučovanie rodičov prvoprijímajúcich, prednášky vo farnosti, ako rozprúdiť náboženský život vo farnosti, význam ľudových misií a kat. akcia atď. Obidve knihy odporúčam oltárnym spolubratom, ale bude dobre, keď si ich preštudujú i naši bohoslovci, veď od nich sa očakáva nový duch v pastorácii.

Reden und Schweigen. „Ars sacra“, München 1938, str. 124, RM 2.80, Každý, kto život berie vážne, musí sa zamyslieť nad týmito otázkami. Veľké životné otázky poznáme v mlčaní, ono je najlepšou prípravou pre toho, kto chce s úspechom hovoriť. Naučiť sa hovoriť, kde hovoriť treba a mlčať, kde načím mlčať sú veci veľmi ťažké a predsa nás v lahodných úvahách o tom autor, znateľ božskej duše a psychologie, naučí. Každý nájde v nej veľa pre seba: dieťa - rodič; muž - žena; civil - kňaz. — P. M.

GABRIEL HEVENESI: *Jiskry sv. Ignáce*. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 453, broš. Ks 25. Pobožné úvahy a výklady k rozličným výrokom zo spisov sv. Ignáca. Úvahy sú rozvrhnuté na každý deň v roku. Každá úvaha obsahuje hlbokú životnú múdrosť, kritizuje a bičuje nedokonalosti a dvíha myseľ ku kráse nadprirodzenej. Knižička na rozjímanie.

Kniha obsahuje výsmech a útoky proti viere a mravom. Pre útoky na náboženstvo a Cirkev dobrá je autorovi každá príležitosť. Nenávisť ku všetkému katolíckemu a kresťanskému vôbec preniká celé dielo. Niektoré dobré myšlienky autorove nijako nemôžu vyvážiť škodlivý vplyv negatívnych stránok diela. Pretože čierno musíme pomenovať čiernym a jeď jedom, hoci by bol i v najkrajšej schránke, vyhlasujeme tento román za výslovne protikatolícky, protikresťanský, odsúdeniahodný, vychovávajúcí k mravnej zvrhlosti a podkopávajúci základy ľudskej spoločnosti a štátu. Preto žiadame, aby kniha bola vylúčená z verejných knižníc a stiahnutá z knižného trhu. Takéto knihy nikto nemôže prehlásiť za vzácny prínos do slovenskej literatúry, lebo zlo a lož ani v literatúre nemožno obliecť do rúcha umeleckej krásy!

Naša prvá knižná novinka.

Chystáme do tlače knihu o duchovnom živote od P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP:

K B O H U.

Autor v katolíckom svete je známy ako odborník v asketicko-mystickej bohovede, a jeho knihy o duchovnom živote sú už preložené do všetkých svetových rečí. Do slovenčiny sme preložili jeho úvodnú štúdiu o duchovnom živote, v ktorej soznamuje čitateľa o podstate duchovného života, o jeho vzraste, o prekážkach na ceste k Bohu atď. Túto duchovnú novinku pošleme všetkým smeristom a sme presvedčení, že dáme do rúk našich čitateľov hodnotné dielo.

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 10.

O B S A H : Müller: Blížšie k Bohu, 433. Anjelov: Umenie a svätosť, 438. Soukup: Bojovníci za radosť, 444. Likavský: Eva vo svojich dcérach, 448. V. Müller: Dejinné sociálne pôsobenie katolíckej Cirkvi, 452. Friethoff: Máriin súhlas, 459. Do výšav, 465. Život, 467. Literatúra, 476.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Surjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.
ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Casopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

ÚČTUJEME! Naším čitateľom dávame do rúk posledné číslo prvého ročníka revue SMER. Nechce sa nám veriť, že rok zodpovednej a vážnej roboty je za nami. Jeden rok stačil na to, aby sme poznali duchovnú fyziognomiu katolíckej slovenskej duše, aby sme nadviazali styky so všetkými činiteľmi katolíckeho Slovenska. Doterajšia skúsenosť nás presvedčila o tom, že keď je niečo potrebné na Slovensku v terajších časoch, nuž prehĺbený náboženský život je takou podmienkou, ktorú nenahradíme nikdy ničím. Preto sme si vedomí toho, že za svoju prácu budeme zodpovedať pred Pánom Bohom i pred budúciimi pokoleniami. Jednoročná snaha Smeru bola pochopená, a môžeme povedať, že vítaná od tých, čo milujú Pána Boha a národ. Listy, čo prichádzajú denne do redakcie, dostatočne nám to potvrdzujú. Ale našli sa i takí, ktorí nepovažovali za potrebné načrieť do živých a hlbokých prameňov duchovného života, ktorí sa uspokojili s „pánskym katolicizmom“, čo znamená, s ľahostajnosťou a s náboženským formalizmom. Nuž týchto obráti len božia milosť a za takýchto úbožiakov denne sa modlíme. Ale obyvatelia nového, usmievaného katolíckeho Slovenska podali nám priateľskú ruku! Je to stredná i najmladšia generácia kňazov, vysokoškolskí i stredoškolskí profesori, učitelia, spisovatelia, vyššie i stredné úradníctvo, vysokoškolskí i stredoškolskí; tí všetci idú s nami, tí všetci sa prihlásili do rodiny katolíckych slovenských smeristov. A to nás teší, to je odmena za všetko, lebo vidíme, že naša katolícka inteligencia novších čias vracia sa na cesty svojich otcov a matiek, aby sebe i budúciim pokoleniam zabezpečila lepšiu budúcnosť v ríši Ježiša Krista, v Cir-

Bližšie k Bohu.

Cieľ duchovného života je prísť k úzkemu sjednoteniu s Bohom. Ale po tomto sjednotení túži len ten, čo vie, že úzke priateľstvo s Bohom je pre človeka najväčšie šťastie, blaženosť. Po Bohu túži len ten, kto ho pozná ako najväčšie a najdokonalejšie dobro, ako začiatok a cieľ všetkých snáh a naj dôvernejších prejavov duše. Preto sme povedali, že kto pozná Pána Boha dokonalejšie, dokonalejšie ho môže milovať.

Ale nie každé poznanie Pána Boha vedie k jeho milovaniu. Suché rozumovanie o Bohu a o jeho vlastnostiach môže byť zadosťučinením pre rozum, ktorý záľubu nachádza v poznaní najvznešenejších právd, ale srdce človeka môže ostať k týmto pravdám celkom ľahostajné, chladné. O zjavených pravdách treba rozjímať, zamyslieť sa nad nimi a usilovať sa preniknúť ich nadprirodzenú hĺbku a závojom viery zakryté božie taje.

Mnohí kresťania pozerajú na zjavené pravdy ako na paragrafy nejakého zákonníka, ktoré načim poznať a nič viac. Boja sa dogiem, nechcú o nich rozmýšľať preto, že ich nemôžu pochopiť. A práve zjavené pravdy musia byť najvznešenejším predmetom našich modlitieb a rozjímania. Vo svetle viery a pod vplyvom činnosti Ducha Svätého duša pozná aspoň iskierku vznešeného božieho svetla, ktoré žiari z každého článku viery, lebo každý takýto článok zjaveného učenia ukazuje nám vznešenosť božiu s inej strany a poukazuje spolu na nevyčerpaceľnú krásu a dobrotu božiu. Pri rozjímaní o týchto pravdách zúrodňuje sa srdce i vôľa, lebo svetlo Ducha Svätého odkrýva im také svety, také obzory, ktoré prirodzený rozum nenájde nikdy a ktoré sú jednako predme-

tom najvrúcnejších túžob srdca, hľadajúceho pokoj a šťastie. Príklad na to máme v spisoch jednoduchých svätcov, ktorí mali vysoký stupeň kontemplácie, napr. svätá Katarína Sienská, svätá Terézia z Avily atď. Odborník v bohovede žasne, aké hlboké pravdy napísaly tie duše o Bohu, o Kristu, o sviatostiach, ako jednoducho písaly o takých článkoch viery, ako je predurčenie, život večný, peklo, a pritom načrely naozaj až na dno tajomstva tak, že ani najbystrejší teolog nenapísal by to srozumiteľnejšie a vedeckejšie. A čo vraví najväčší cirkevný učiteľ svätý Tomáš Akvinský? Že v škole križa naučil sa viacej, než v učných knihách mudrcov! A je to vysvetliteľné. Lebo keď je duša usobraná, keď sa modlí, keď rozjíma. Pán Boh ľahšie sa k nej prihovára. Jeho slovo je účinnejšie, srozumiteľnejšie, osvieti rozum, rozohreje srdce a nadchne k veľkým činom aj vôľu. V usobranom rozjímaní navštevuje dušu Duch Svätý so svojimi darmi, s darom rozumu a vedy, ale najmä s darom múdrosti, ktorým začína duša vychutnávať pravdy viery, ako to učí svätý Ján od Križa, začne ich vrúcnejšie milovať, začne sa nimi v živote riadiť a podľa nich žiť, takže medzi dušou a Bohom uskutočňuje sa vždy užšie a pevnejšie spojenie. Hľa, to je život zo zjavených právd, to je účinok stáleho rozjímania o nich v temnotách viery. Preto v Nasledovaní Krista Pána sa vraví, že blažená je tá duša, ktorá počúva Pána, keď k nej hovorí, a ktorá prijíma z jeho úst slovo útechy.

Z tohto rozjímového poznávania Pána Boha rodí sa láska k Bohu, ktorou sa približujeme k nemu vždy bližšie; ale duša učí sa tiež vidieť Pána Boha všade, celý vesmír pripomína jej vznešenosť Stvoriteľa.

Svätý Tomáš učí, že všetko bytie jestvovalo v mysli božej od večnosti, prv než bolo stvorené. Boh od večnosti chcel, aby jeho do-

konalosť sa odrážala vo vesmíre v rozličných stupňoch. Keď sa teda dívame na prírodu očami duše a vo svetle viery, vidíme, že všetky bytnosti vo všetkých stupňoch dokonalosti sú stopou, obrazom Boha. Vesmír stále spieva chválospev na svojho Tvorcu a vyzýva nás k spoločnej chvále. Veď všetko, čo je v prírode krásne, dobré, je iba nedokonalou, stворenou účasťou na nekonečnej kráse Stvoriteľa. A keď sa dívame na rozumové bytnosti, najmä na ich nadprirodzenú krásu, vidíme, že to sú živé obrazy Boha, lebo zúčastňujú sa na jeho rozumovom živote, a v pokrstených ľuďoch vidíme živé údy Ježiša Krista, Krista samého, nie obyčajných pozemských tvorov. Ďalej, rozjímavá duša vie, že všetko, čo Boh dopúšťa, dobro i zlo, radosť i bolesť, vo večnom pláne božom je zamierené na zdokonalenie nášho nadprirodzeného života. Všetko načim využij pre svoje posvätenie; nič sa nedeje vo svete alebo v našom súkromnom živote, čo by nemohlo nadprirodzene osožiť našej duši. Takéto nazeranie na svet a na život na zemi je výsledkom stáleho cviku v rozjímaní o zjavených pravdách.

Z naprirodzeného nazerania na tvorstvo ako na dielo rúk božích rodí sa v duši život vo v š a d e p r í t o m n o s t i b o ž e j. Boh je všadeprítomný! Pracujem, trpím, radujem sa, modlím sa pred očami všadeprítomného Boha. Sv. Tomáš vraví, že Boh je všadeprítomný dvojako. Najprv ako účinná príčina, a tak je prítomný vo všetkých veciach, ktoré stvoril. Potom je všadeprítomný tak, ako poznané v poznávajúcom a vytúžené v túžiacom. Týmto druhým spôsobom je Pán Boh zvláštnym spôsobom v rozumových tvoroch, ktoré ho poznávajú a milujú. A keďže rozumový tvor to má z milosti, vraví sa, že Boh je takto prítomný vo svätých skrze milosť.¹ Najvýstižnejšie to vy-

¹ Suma teolog., I, ot. 8 čl. 3.

jadril svätý Pavol vo svojej reči aténskym mužom na areopágu: „V ň o m (v B o h u) ž i - j e m e a h ý b e m e s a a s m e.“² Tento výrok apoštola národov platí o našom prirodzenom i nadprirodzenom živote. Boh ako Stvoriteľ nielenže nám dal bytie a život, lež on naše bytie udržuje, bez jeho tvorivej súčinnosti rozpadli by sme sa v nič, nepohli by sme, ako sa vraví, ani prstom. Ale Boh ako dobrý Otec povolal nás k vyššiemu životu, k životu nadprirodzenému, ktorý je účasťou na jeho vlastnom živote. Ten nadprirodzený život v nás udržuje, rozmnožuje, a takto je v nás celkom dôverne prítomný, až v hĺbinách, v základoch duše, ako učí svätý Ján od Križa. V našej duši žije Najsvätejšia Trojica, Otec, ktorý nás miluje ako vlastné deti, Syn, ktorý nás pokladá za svojich bratov, Duch Svätý, ktorý nám dáva svoje bohaté dary.

Nemusíme ísť ďaleko, aby sme našli Pána Boha, nemusíme veru vystúpiť až do výšav nebeských a tam ho hľadať. Rozjímavá duša nájde ho vo stvoreniach, ktoré ju obkľučujú. V prírode sa odzrkadľujú jeho dokonalosti v nekonečných obmenách, a rozumový tvor môže povedať, že je poslednou priečkou na rebríku, ktorým vystupujeme k nekonečnej dokonalosti Boha samého. Vesmír nám teda ustavične pripomína, že Pán Boh je blízko nás, že nás vidí, že nás počúva. Preto s dôverou treba ho prosieť, modliť sa, veď je pri nás, je v nás, nikde nie sme bez neho, nikdy nemôžeme povedať, že nás nevidí alebo nepočuje.

Ale kresťan v posväcujúcej milosti je živým chrámom božím, jeho srdce je stánkom Najsvätejšej Trojice. Stačí, aby sa usobral, aby vstúpil do vnútornej izbičky, o ktorej tak rada hovorí svätá Katarína Sienská, stačí, keď očami viery uvažuje o svojej duši a o nebeskom

² Skut. 17, 28.

Hosťovi v nej, a jeho život dostane nové zamierenie. Neprestane sa klaňať Bohu celým svojím životom, svojimi myšlienkami i skutkami, lebo dobre si bude vedomý toho, že žije a pohybuje sa v Bohu, že Boh spolupracuje s ním.

Myšlienka na všadeprítomného Boha povzbudzuje potom človeka, aby sa starostlivejšie chránil hriechu. Veď kto by sa opovážil urážať Boha, keď vie, že Boh to vidí? V duši je prítomný Boh najsvätejší, ktorý nestrpí ani škvrnku nedokonalosti! V duši žije Boh najspravodlivejší, ktorý tresce i najmenšie previnenie! V duši prebýva Boh všemohúci, ktorý môže zničiť vinníka! V duši prebýva Boh nekonečne dobrý, od ktorého máme všetko dobré! A tohto Boha by mal človek urážať? Áno, kto myslí na to, že Boh je s ním a žije v ňom, ten vykoná všetko, aby ho nikdy neurazil.

Kto žije z vedomia všadeprítomnosti božej, horlivejšie sa stará o svoj duchovný pokrok, o duchovnú dokonalosť. Ako vojak koná hrdinskejšie skutky vo vojne, keď vie, že s ním bojuje jeho hlavný veliteľ, tak i kresťan radostnejšie láme prekážky duchovného pokroku, keď vie, že účinne mu pomáha Pán Boh, ktorý žije v ňom. Nebojujeme proti pokušeniam sami, neznášame križe sami; pri všetkom všemohúcu ruku nám podáva všadeprítomný Boh, ktorý posilňuje našu slabosť a nedokonalosť, len keď vidí, že ho prosíme, že mu neodporujeme.

Napokon myšlienka na všadeprítomnosť božiu posilňuje aj našu dôveru. Prídu na nás veľké skúšky, pokušenia, budeme cítiť, že sme unavení, slabí, a jednako budeme presvedčení o konečnom víťazstve, lebo ten, čo je všemohúci, ktorému nič na svete nemôže odporovať, žije v nás a do našich služieb dáva všetky svoje sily. Pravda, čiastočné pohromy prídu aj na nás, budeme hádam kráčať po bolestnej

ceste, ale keď sa spoľahneme na všemohúcnosť božiu, aj tie najväčšie životné križe privedú nás k väčšej láske k Bohu a rozmnožia nám zásluhy.

To sú praktické výsledky poznania Boha a života vo všadeprítomnosti božej. Veľkí svätci boli veľkými učencami, hoci nič nenapísali, ale dobre a dokonale poznali Pána Boha, preto ho miloval z celej duše a zo všetkých svojich síl. A veľkí učenci, pre ktorých príroda bola odbleskom nekonečnej dokonalosti a dobroty božej, stali sa veľkými svätcami, lebo stvorenie priviedlo ich k poznaniu Stvoriteľa, a čím dokonalejšie ho poznávali, tým vrúcnejšie ho milovali. Stvoriteľ nie je ďaleko od toho, ktorého stvoril, je s ním, pred jeho obličajom odohrávajú sa dejiny jednotlivca, národov i celého sveta. Na to teda nikdy nezabúdajme, a denne budeme sa približovať k Bohu.

Fr. Anjelov, OP.:

Umenie a svätosť.

Mnohým sa táto dvojica pojmov zdá veľa ráz neslučiteľná, ako by si tieto pojmy vonkoncom odporovaly. V *Eláne*,¹ časopise Spolku slovenských spisovateľov, je z G. Papiniho preložený úryvok: Umenie a zodpovednosť, v ktorom sa vraví: „Strašné sú nebezpečenstvá, ktorým je vystavené už samé pestovanie umenia, a tým potrebnejšia je ostrážitosť, ktorá by tieto nebezpečenstvá oddialila. Umelec nemôže byť svätcom, lebo svätec premohol v sebe aj čisté umenie: umenie je prostriedkom, a on sa povznáša priamo k dokonalej láske oproti ľuďom a Bohu.“ A poukazuje na veľkého dominikánskeho umelca blahoslaveného Angelika, ktorý „vraj prv, než sa pustil do maľovania, sa po-

¹ XII, 1, str. 4.

modlil a plakal; myslím však, že nie preto, aby dušu lepšie pripravil na stvorenie pravdivého obrazu ukrižovaného Boha, ale preto, aby ho Boh zbavil všetkého pokušenia odovzdať sa rozkoši umenia. Nežiadal si inšpiráciu, ale odpustenie”.

Papini svoje tvrdenie odôvodňuje nie povrchným upozornením na dva hriechy, totižto smyselnosť a pýchu, ku ktorým sú veľkí ľudia väčšmi náchylní ako ostatní. O prvej nezriadenej náchylnosti umelca vraví: „Kto nemá skoro fyzickej lásky k citovým formám stvoreného diela, prirodzene najpríťažlivejším a najdokonalejším, nemôže byť ozajstným umelcom. . . Toto smyslové nadšenie pre také formy, čo sa dajú nahmatať a pohladkať, je bohužiaľ spojené s inými nadšeniami a s inými pokušeniami, a aj najprísnejší Dante musel sa opásť povrazom, čo chráni pred telesnými pádmi.” A o druhom nebezpečnom sklone umelcovom hovorí: „Umelec, ktorý cíti v sebe hlas Boha, je veľmi náchylný myslieť si, že stojí nad ostatnými ľuďmi. Keby sa totiž nepokladal za vyvoleného tvoriť, objavovať a učiť, nemal by odvahy uskutočniť svoje dielo a dať ho bližným na obdiv. Lenže toto vedomie dôstojnosti, vyššieho určenia živí v ňom pýchu tak, že sa môže z neho stať neľudská a zúrivá príšera.”

Pravda, názor Papiniho, bystrého kritika, nie je povrchný, nepremyslený; by sme s ním temer aj súhlasili. Jednako nemôžeme prijať v plnom znení a bez výhrady vetu: „Umelec nemôže byť svätcom”, nemôžeme jej dať pečať absolútnej platnosti.

Aby sme si vec objasnili, uvedomme si naj-
samprv pojem krásneho, s ktorým každé umenie pracuje ako s vlastným predmetom a svojsky ho spracúva. Svätý Tomáš Akvinský dáva takýto výmer krásneho: „Krásnym voláme to, čo, súc videné, sa páči.”² Teda pri

² Suma teologická, I, 5. 4, k 1.

rozboře krásneho pozorujeme dve najvýraznejšie složky, totiž videnie a pôžitok čiže záľubu. Videnie značí akési dokonalé poznanie, ktorým vec intuitívne ponímame. Lebo pre krásno³ nestačí hocaké poznanie, ale vyžaduje sa akési videnie alebo intuícia, ktorou predmet akosi obsiahneme. Toto videnie neznačí len smyslové poznanie, ale aj a najmä nazeranie mysle, jej hlboký pohľad.

Z tohto poznania má vzniknúť zaľúbenie čiže pôžitok. Pravda, pri každom dokonalom poznaní vzniká nejaký pôžitok, to jest istota alebo spočinutie v pravdivom, ktoré poznávame ako pravdivé. Ale to pre krásno nestačí. Vyžaduje sa zvláštne cítenie slasti a lahody, ktoré skfisa z mocného vhlbenia sa do veci. Teda pojem krásneho musí zahrnovať aj hlboké nazeranie do veci aj zaľúbenie. Krásno mohli by sme vyjadriť ako slastné poznanie, poznanie s pôžitkom. Spracúvajú ho takzvané krásne umenia, a to tak, že sa ho usilujú smyslove vyjadriť. V umení prvé miesto má rozum, lebo chápe náležitú úmeru veci a náležitý súlad častí a vníma ligot tvaru alebo vzoru. K rozumu družia sa smyslové schopnosti, ktoré poznávajú to, čo vec robí krásnou vo fyzickom, hmotnom poriadku (najmä sluch a zrak), alebo tvoria živé obrazy na smyslové vyjadrenie krásneho (obrazotvornosť). A tak krásne umenie má najsamprv poňať ideálne krásno, potom ho smyslove vyjadriť, a napokon vyjadriť ho čo najvýraznejšími a najsúcejšími znakmi, obrazmi, aby krásno smyslove vyniklo.⁴

Po letmom rozboře pojmu krásneho priezračnejšieho vidíme, ako výslednica tohto rozboru spája sa s tvrdením Papiniho o dvojakom nezriadenom sklone umelcov, totižto ku smy-

³ Pre väčšiu jasnosť používam radšej krásno ako krásne.

⁴ Porovň. P. Hugon, OP: *Metaphysica ontologica*, 387.

selnosti a k pýche. Umelec, povedomý svojej intuitívnej nadpriemernosti a bohatej hrivny nevšedného poznania, niekedy si v sebeckosti postaví oltár a do kadidelnice ctibažnosti sype tymián samofúbosti a ľudských chvál. Teda hlbšie videnie krásneho splodí v ňom pýchu.

Za týmto zočením, ako sme povedali, nasleduje záfuba, pôžitok, a to psychologicky nevyhnutne. Sebecký umelec mu dá celú bažnú silu alebo aspoň viac, ako dovoľuje náležitá mravná miera, a telesnou láskou nezriadené prilipne k citovým formám utvoreného alebo tvoriaceho sa diela. Z toho vyplývajú rozličné hriechy smyselnosti, ktoré nemusia byť vždy najhrubšieho zrna; môžu sa skrývať pod kepienkou jemnejších tvarov.

Tu samovoľne prichádza na um otázka, či môžeme do súladnej jednoty sdružiť pojem umelca a svätca, či opodstatnene môžeme vraviť o umelcovi-svätcovi? Hej, celkom bezpečne. Veď umenie nie je skutočnosť mravne záporná alebo toľme mravne chúlостivá, žeby nedovoľovala v jednej osobe ladne spojiť umeleckosť so svätosťou. Len je nevyhnutné, aby sa umelec náležite vnútorne vychoval, aby krivolakým koľajniciam narušenej prirodzenosti s milosťou božou dal pravý, priamy smer, mravnú tvár obrátil k večnej Kráse, na ňu upieral duchovný zrak a odputnal sa od nezriadeného prilipnutia k umeleckému pôžitku.

Aj my neústupne tvrdíme, že umelec-svätec musí sa povzniesť i nad čisté umenie. Aj keď básnická intuícia a akékoľvek umelecké nadšenie je čosi hlboké, aj keď umelec-svätec v umeleckej extáze a v jej ozvenách zočí nezvyčajné krásy, čo sa utajujú pod prachom všednosti, jednako si je povedomý, že viacej-menej čarovné krásy, nad ktorými jeho duch krúži, sú len ako by úlomky z nestvorenej, neohraničenej Kráasy, ktorá vyžiarovaním dáva tajomný jagot veciam a pritom nič nestráca.

Umelec-svätec nielen vie, že stvorené podstaty sú akési napodobneniny nestvorenej Podstaty, keďže bezprostredne závisia od božského Rozumu, a teda že aj stvorené krásy sú akési napodobneniny nestvorenej Kráasy, ale aj to prakticky, životne prežíva. Umelec-svätec, nijako nesputnaný nezriadeným vyhľadávaním seba, hľadá na stvorené krásy ako na žiarenie neohraničenej Kráasy, stavia sa do jej lúčov a v nich ako po koľajach k nej smeruje.

Každý umelec nejde až tak ďaleko, zastavuje sa na ceste krásneho, nevidí až po najobjektívnejší a absolútny základ všetkej krásy, slovom nedovidí. Ale u umelca-svätca hlboké videnie krásy a pod jeho dozorom disciplinované umelecké vzlety a pôžitky majú transcendentálne, nadmyselné zacielenie, smerujú ako gotické oblúky do závratnej výše, kde tróni Kráasa, sú božsky okrídlené. Pravda, to nemusí byť navonok badateľné v každom umeleckom výplode umelca-svätca, napríklad keď spracúva predmet z číro prirodzeného poriadku. Ale aj pri takejto tvorbe povznáša sa do nadprirodzených oblastí, do lona večnej Kráasy. Je nad umelcom, keďže vzniesol sa aj nad čisté umenie, vyletel nad oblaky, ktoré, aj keď sú vysoko, predsa sú len oblaky; odputnal sa od nedovidenia, i od prejavov smyselnosti, čo aj jemných a zduchovnelých, ku ktorým umelec je náchylný nielen pri videní nehmotnej krásy, ale aj a najmä pri jej prelievaní a zužovaní do smyslových a citových tvarov.

Keď takto vec ponímame, môžeme povedať, že Papiniho výrok: „Umelec nemôže byť svätcom“, nezapierame, ale objasňujeme: „Umelec-svätec nemôže byť len umelcom“, musí byť nad umelcom, ktorý pretrhol územčisté hate poznania a lásky, a celým umeleckým bystrivým pohľadom, ktorý nadprirodzená viera nadnáša, a slastným umeleckým pôžitkom vteká do večného Oceánu slastného

poznania a milovania. O umelcoch-svätcoch môžeme použiť slová Knihy Sirachovej:³ „Mužovia bohatí silou, o krásu starostliví“, alebo aj verš žalmistovej piesne: „Bože, u Teba je studnica života, a vo svetle Tvojom my vidíme svetlo“,⁴ po Tvojich jagavých stopách, Krása, dostávame sa bez úrazu k Tebe.

Istotne takýto vysoký mravný stupeň pýta veľké obete, veľké sebaovládanie. Veď napokon obete, prinášané z lásky k Bohu, sú každodenným chlebom idúcich po ceste svätosti. Je to veľmi vážna vec, tým väčšmi ťažiaci umelcove ramená, čím bystrejší je jeho duch, a najmä čím mocnejším krokom chce s božou milosťou stúpať v nadprirodzene duchovnom živote. A ak ide o vysoké stupne mystického nazerania (kontemplácie), umelec-svätec musí byť ešte bedlivejší, aby jeho umelecká genialnosť nevplývala nepriaznivo na nadprirodzený organizmus, aby nijako nenarúšala v ňom jemnú sieť božieho života.

Nech nás nemätie, keď napríklad u veľkého mystického učiteľa svätého Jána od Križa čítame, že „duchovný človek musí odmietať všetky vjemy so slasťami časnými“.⁵ Nezabúdajme, že sa to týka rozumových vjemov, získaných z toho, čo sa nadprirodzene predstaví vnútorným telesným smyslom. Umelecká intuícia a umelecké rozochvenie len vtedy by škodily umelcovi, usilujúcemu sa o svätosť, keby Bohom omilostený, prežíval chvíle číro nadprirodzenej kontemplácie, to jest keby v ľudsky nevypovedateľnej prostote akosi nazeral na nadprirodzené taje.⁶ Lebo tým by dával prednosť menšiemu pred väčším. Ináč, ak je odputnaný od neusmerneneho rozumového a citového pri-

³ 44, 6.

⁴ Zalm 35, 10.

⁷ Výstup na horu Karmel, II, 11.

⁸ Porovn. P. Vallgornera. OP: *Mystica theologia divi Thomae*, I, 157.

lipnutia, ktoré je pokrmom pýchy a smyselnosti, umelecká činnosť mu nijako neprekáža v rozvoji nadprirodzeného života, ale ho podporuje ako každá mravne dobrá činnosť, ba ešte viacej, keďže má duchovnejší svojráz.

Umelec-svätec nijako nesnižuje umenie, keď ho používa ako prostriedok. Ono nie je mu modlou, a heslu *L'art pour l'art*, dáva náplň: *L'art pour Dieu*. K Bohu cieľ jeho umenie. Tento svrchovaný cieľ dáva utešený pôvab jeho umeleckej činnosti, robí ju nadzemsky krásnou. A umelec-svätec, nadprirodzene zamierený pod vplyvom Ducha Svätého, aj na závravných inšpiračných líniách hádže sa do mora nestvorenej Krásy a s celou umeleckou hrivnou cíti sa v objatí Boha. Umeleckosť a svätosť nie sú v ňom prvky neslučiteľné. Jeho umelecký život môžeme prirovnať k ladnému spevu, ktorý zneje dvoma utešenými tónmi. Umelecký tón, svätosťou nijako nestlmený, čarovne zneje, keďže prevládajúci, ale nezahlušujúci tón svätosti ho zafarbujú nebeskou krásou. Takýto umelec naozaj patrí medzi blahoslavených čistého srdca, ktorí už na zemi viacej vidia Boha ako ostatní, lebo aj v umení usiluje sa o nadprirodzené zacielenie, bez ktorého aj najveľkolepejšia umelecká činnosť najväčšieho veľducha je napokon len márnosť nad márnosťou.

Prof. P. Emilián Soukup OP.:

Bojovníci za radosť.

Svätý opát Bernard z Clairvaux povedal raz svojim bratom: „Poznal som mnoho ľudí, ktorých poznanie pravdy robilo len smutnejšími, lebo nemohli sa vyhovárať na nevedomosť, keďže vedeli, na čo ich pravda nabádala, a nekonali to.“ Je to skoro zákon, že čím väčšie poznanie, tým väčší smútok. Aspoň v duši citlivej pre dôsledky a požiadavky pravdy.

Priateľstvo s Bohom má oboje obsahovať: bohatú jasnosť pravdy a radostné žitie v priateľstve. Vidíme, že i tuná sa musí smútok postaviť do cesty. Tu viac, než kdekoľvek inde, lebo v božom priateľstve poskytovaná pravda je veľmi jasná a veľmi náročná. Niektorí musia uvoľniť zatarasovanú cestu k radostnému žitiu v priateľstve. Tak úsilie o priateľstvo sa stáva usilovným bojom o radosť, ako bojom o radosť je vôbec každé poctivé úsilie o život z mravných zásad. Boží priateľ je z povolania bojovníkom za radosť. Jeho zbraňou je pestovaná svätá láska, sprievod tejto kráľovnej uvoľňuje zatarasovanú cestu.

V číro ľudských veciach života láska je matkou sily, nachádza cesty v zdanlivých alebo skutočných bludiskách, prekonáva každý odpor, zdolá úžasné množstvo úloh. A tým otvára cestu z rýdzo ľudského smútku k rýdzo ľudskej radosťi, stávajúc sa matkou rýdzo ľudských ctností.

V životných veciach v priateľstve s Bohom vyniká pravda omnoho viac ako v rýdzo ľudskom živote. Boh sám jasne ukazuje predmet lásky, cestu k láske, ukazuje vo zjavení dôsledky a požiadavky zjavených právd o Priateľovi. Na obzore duše sa ukazuje možnosť božsky hlbokéj radosťi, ale spolu povstáva hlboký smútok. Vidíme veľkolepé obzory, cítíme túžbu po nich, robíme nejeden rozmach, aby sme sa k nim priblížili — a zistíme, že vždy viac chápeme jeden smysel slova apoštola Pavla: „Nachádzam teda zákon, že keď chcem robiť dobré, zlé mi je pri ruke.“¹ Cítíme, že mu rozumieme, keď končí: „Ja nešťastný človek!“ Chceme pokračovať, a nevidíme pokrok, dlho, veľmi dlho nevidíme pokrok.

Lebo do žiare pravdy zjavenej Priateľom sa postavila tiene ako hory, tiene odporu, slabosti, zmätku, obáv z veľmi mnohých úloh.

¹ Rim. 7, 21.

Máme v sebe neúmernú opozíciu. Rozum ukazuje cesty, po ktorých treba ísť, svetlo viery a darov Ducha Svätého otvára perspektívy hlboké, veľmi ťažko schodné, ale práve preto skvelé. Ale okolo sa začnú rojiť bludičky. črtajú sa najzvodnejšie obrazy. To oheň vášní v človeku rozhadzuje svoje iskry, aby zanietil oheň inej, pozemskej lásky k pozemskostiam. Pravda o priateľstve ukazuje veľmi vysoko; opozícia vášní chce pútať k nížinám bezohľadným zdôrazňovaním ich radosti.

Priateľ musí podať pomocnú ruku, aby duša rozumela výšinám božej lásky. Podáva ju striezlivosťou; upevňuje v duši ochotu a silu odolávať radostiam nížin, aj keby sa vo svetle vášní zdaly veľmi žiadúce.

Máme v sebe čudnú hrôzu z obetí a z dlhotrvajúcich úkonov. Je to zdroj všetkého kolísania a úteku, keď vo svetle vášní ukáže sa zdanlivo nekonečná nudná diaľka cesty, keď sa vvnoria obludy prekážok a obetí. Priateľstvo s Bohom žiada aspoň odklon, ak nie odlúčenie od zeme. Nijakou námahou by sa človek nevychoval k pevnému ovládaniu hrôzy z obetí a nudy cesty, keby sa Boh neujal výchovy.

Ujíma sa jej, dávajúc duši statočnosť; učenie hovorí potom o vliatej ctnosti statočnosti. Zjaví sa nebezpečenstvo, zjavia sa bolesti, obeť, čo aj obeť, rovnajúce sa obetovaniu života; duša striezlivá a statočná však nestráca radosť, ktorú Priateľstvo žiada. Radosťne vytrvá v odriekaní a v odolávaní nárazom prekážok.

Tak Priateľ vyzbrojí bojovníkov za radosť, ctnosťou striezlivosti a statočnosti vybuduje organizáciu života vášní človeka. Táto božsky mocná organizácia zabezpečuje priateľstvo a jeho pravú radostnú náladu, silu aj výbojnosť. — Človek nikdy nebol len tak na seba omezený. Okolo nás sa kopí doslova neprehľadná

rozmanitosť úloh a povinností vonkajších, obšiahnutých v mene bližného a Boha, ktorý je našim „bližným“ prvým, najvyšším, celkom nás ovládajúcim; úlohy rozumu, úlohy vôle, slova i činu, úlohy denného života v súkromnom žití a v kruhu ľudí.

To všetko musí byť nielen zafarbené na povrchu, ale musí byť celkom preniknuté priateľstvom, svätou láskou. Duša by sa neubránila pádu do smútku, keby videla toľko pravidiel, toľko požiadaviek nikde a nikoho právo nepochybné.

Božia láska ukladá do duše tretiu časť svojej družiny: spravodlivosť, smysel pre právo a spravodlivosť všade a voči každému. Boj o radosť sa stáva úspešným, lebo spravodlivosť je radosť v každom odbore, v ľudskom aj vo svätom, a duša nemôže podľahnúť ničivému smútku, keďže vie, že pred ňou nestoja nerozumné požiadavky, ale spravodlivé požiadavky, a keďže má z božej svätej lásky silu zachovať všade náležitú rovnováhu.

Striezlivá, statočná a spravodlivá duša nie je ešte celým bojovníkom za radosť. Lebo nehodí sa všetko všade a na každého. Každá chvíľa, každý človek, každé miesto, každý čin má svoje zvláštnosti. Tak bojovník za radosť potreboval ešte opatrnosť, aby bol striezlivý, statočný a spravodlivý tak, ako to žiada táto chvíľa, tento a takýto človek, toto miesto a takýto skutok. Keď je striezlivosť miera, statočnosť sila, spravodlivosť univerzálnosť, ktoré sprevádza láska, opatrnosť zasa je oko lásky. Nie v tom smysle, že by to láska sama všetko konala, ale láska má štyroch hlavných pracovníkov, z ktorých každý má opäť svojich podriadených, aby život vo svätom priateľstve s Bohom nebol iba čírou teóriou, aby bol činom priateľa, činom podobným činom Priateľa.

Čo učí táto úvaha naoko suchá, nehodiaca sa do doterajšej reči o priateľstve s Bohom?

Ze priateľstvo s Bohom je vážny život, plný práce. Ze nie je citovosť, ale spravodlivosť, statočná a opatrná striezlivosť. Ze je nachádzanie a milovanie Boha v každom čine, duchovnom alebo hmotnom, veľkom alebo najvšednejšom. Ze cesta k radosti ide cez štyri splnomocnené pracovníčky lásky. Kto čítaš, rozumej, a ak nerozumieš, hľadaj! Lebo preto sme takí slabí, že nevieme o štyroch pracovničkách lásky. Dotierame sa len na lásku, jej pracovníčky necháme bez práce, a i láska ostane bez zvláštnej práce. Nemáme, lebo nevieme, čo robiť, na škodu priateľstva s Bohom. Preto tiež život mnohých zbožných ľudí je životom otrokov smútku a kameňom úrazu.

Dr. Ján Likavský:

E V A

vo svojich dcérach.

Prví ľudia hriechom mnoho stratili. Stratili nesmrteľnosť tela, stratili raj s jeho všetkými radosťami a pokojom. Tieto dary nepatrily k prirodzenosti človeka (mimoprirodzené dary), ani ich už človek nikdy nedostal nazpät.

Človek oslabol i v prirodzených vlastnostiach: rozum sa mu zatemnil, vôľa sa naklonila k hriechu. Najhoršie však bolo, že stratil nadprirodzený dar, posväcujúcu milosť a s ňou i lásku božiu. No pre zásluhy budúceho Vykupiteľa, ktorého im Boh v ďalekých budúciach storočiach ukázal, prví ľudia tento posledný dar, posväcujúcu milosť, zasa získali. Kniha Múdrosti poukazuje na to, že sa Adam obrátil,¹ a Cirkev svätá oboch, i Adama i Evu, oslavuje medzi svätými (na Štedrý deň). Ale časné následky hriechu museli niesť, a musia ich niesť aj ich synovia a dcéry. Najmä dcéry.

¹ Múdr: 10, 1—2.

Výrok boží, ktorý odznel nad Evou, bol veľmi prísny. Ale prísny bol aj výrok nad Adamom. Pre jeho hriech zaľahla na zem kľatba, a človek musí násilím vyhrabávať z nej svoje živobytie: „V pote tváre budeš vyhľadávať svoj chlieb.“²

No, muž sa nevedel povzniesť. Nemyslel na to, že aj on zhrešil a že jemu by ľahšie bolo bývalo nezhrešiť. Zabudol, že Boh bol k nim ešte veľmi milosrdný: nechal im čas na pokánie a odpustil. Veď sa o ľudské pokolenie i naďalej otcovsky staral. Muž nechcel o tom vedieť, že mu je žena pomocnicou, že mu je veľmi blízka. Zahrýzla sa mu do duše myšlienka, že všetkému je len žena na vine, a usiloval sa i zo svojho trestu čím viac prevaliť na ňu. A žena pred príchodom Krista Pána to mlčky trpela. Už som spomínal, že bola otrokyňou, ona musela pracovať v pote tváre, kým muž chodil za svojou zábavou. A tak je to ešte podnes tam, kde nepoznajú Krista. Čítal som akúsi čínsku históriu. Písala ju žena (Pearl S. Buck), ktorá svoj život strávila medzi Číňanmi, a mala ich veľmi rada. I tú knihu písala s veľkou láskou k tomu národu. No predsa vidieť, akým úbohým tvorom je tam žena. Muž je najradšej, keď žena až do pôrodu pracuje pri ňom na poli, potom beží domov, porodí, a hneď sa vráti zase na pole. A keď porodí dievča, sama sa ponáhľa povedať mužovi: Niet radosti: len otrok sa narodil. A keď v robote za muža a dieťa a v častých pôrodoch stratí pôvabnosť, ostane ďalej v dome mužovom pracovať. No pre zábavu si muž vezme do domu za manželku inú. Ju to môže bolieť, ale pomôcť si nevie. Jej bolesť iného nebolí. A najmenej, hádam, muža, hoci je to ináč muž veľmi dobrosrdečný.

² Gen. 3, 19.

Kristus hneď pri svojom príchode na zem poukázal na dôstojnosť ženy. Zemského otca nemal. Keď dorástol, prijal pokrm od cudzieho človeka, od pestúna svätého Jozefa. Matku mal, a kým potreboval pokrm od matky, prijal ho len od vlastnej matky.

A nesprávne by sa vyčítalo kresťanstvu, že ani ono nezrovnoprávnilo ženu s mužom. Že ju napríklad nepripustí k oltáru. Kňazská činnosť je činnosť verejná, a kresťanstvo nechce ženu vytrhnúť z rodinného kruhu a nechce ju vrhnúť do víru verejnej činnosti. Jej práca v rodine je potrebná a nenahraditeľná. Že Cirkev má kňazov a že má kňazov dobrých, to je nesporne zásluha matiek.

Preblahoslavená Panna je ideálom kresťanstva, ideálom matiek. A nikde nečítame o nej, žeby sa bola miešala do verejnej činnosti Pánovej. Bola s ním, keď potreboval jej pomoc a jej potechu. Pri jasliach, v Nazarete a pod krížom.

A jedným z najpútavejších obrazov Evanjelia je Betánia s Máriou a Martou, ktoré usilujú sa pomôcť Pánovi, každá svojím spôsobom. I Cirkev svätá rada prijme pomoc žien, najmä v sociálnej a charitatívnej činnosti, ktorá sa toľme podobá práci v rodinnom kruhu.

Ale odpusťte: ženy, aké sme videli v niektorých zákonodarných sboroch, alebo pouličné kazateľky Armády spásy pôsobia vždy trápny dojem, ak nie sú komické.

Tým nehovorím, že sa Cirkev vo svojej misijnej činnosti zaobíde bez pomoci žien. Kto aspoň letmo sleduje katolícku misijnú činnosť, nemôže nevidieť, koľko dobrého tam vykonaly a konajú ženy. A každá vo svojom kruhu činnosti môže byť hrdinkou, sväticou: v rodine, v škole, v nemocnici. Lebo Cirkev svätá postaví na oltár ženu tak radostne, ako i muža. Cirkev svätá nemá menej svätíc ako svätcov,

a Kráľovnou všetkých svätých je žena-matka Mária.

Rajský výrok boží, pravda, i po príchode Kristovom ostáva v platnosti i nad mužom i nad ženou. Ale telesná robota, ktorú Kristus konal v Nazarete, a duševná práca, ktorú konal svojou verejnou činnosťou, urobila z trestu radosť. A utrpenie Kristovo urobilo z utrpenia každého človeka zásluhu. Na toho však, kto by sa tomu výroku chcel vyhnúť, dolieha tým fažšie.

Muž, ktorý sa chce vyhnúť robote a chce pritom žiť, môže byť len zločincom. Alebo najviac ak bedárom, ktorý je utisnutý na opateru iných. Žena, ak sa chce vymaniť, „emancipovať“ z povinností, ktoré jej určuje spomínaný boží výrok, môže byť len nešťastnou.

Ešte nebolo ženy, ktorá by v starobe bola ľutovala, že mala mnoho detí. Spomienka na každé utrpenie, na každú starosť naplňuje človeka akýmsi uspokojením.

Ale nebolo ešte ani takej bezdetnej, ktorá by nebola trpela, pretože nemala detí. Každá trpí telesne i duševne. A to i vtedy, keď bola bezdetnou bez vlastnej viny. Ak si to zavinila sama, pristupujú ku všetkým útrapám ešte výčitky.

A keby žena i svojim zdravím, ba i svojim životom zaplatila dieťa, je tisíc ráz šťastnejšia, ako tá, ktorá sa usilovala obísť boží rozsudok: „V bolestiach budeš rodiť synov.“

Nuž a čo sa týka emancipácie zpod mužovej vlády, tá dopadla veľmi smutne. Kedysi bolo hnutie — a ešte i dnes cítime jeho následky — ktoré vyzývalo ženy, aby si zabezpečily samostatné živobytie a neboly závislé od mužov. A výsledok? Uvalily na seba i trest Adamov: v pote tváre vyhľadávajú svoj chlieb a nemajú úctyhodného postavenia manželky a matky. Ale málokto z nich by povedala, že je od mužov nezávislá. Kedysi mala žena — a manželka má

i dnes — svojho chleboдаря: manžela. Zamestnaná žena má chleboдаря skoro vždy muža, ale cudzieho. No o tom ani hovorí nechcem, koľké musely a musia veľmi trpko niesť závislosť od cudzieho muža, koľké musely svoj chlieb nielen ťažko vyrobiť, ale aj veľmi drahó zaplatiť, alebo prišli o chlieb, keď sa nechcely pánom šéfom „zavďačiť“. I keď boly takéto prípady len ojedinelé, predsa poukazujú na to, že žena len viac trpí, keď je vytrhnutá z vlastného prostredia z rodiny.

Byť dcérou Evy a trpieť, to je osud ženy. Ale vedieť tak trpieť, ako trpela druhá Eva, preblahoslavená Panna, to je a má byť ideálom kresťanskej ženy.

P. Vojtech Müller, OP:

Dejinné sociálne pôsobenie katolíckej Cirkvi.

Svätý Augustín povedal, že Kristus a Cirkev tvoria celého Krista. Preto pôsobnosť Kristova musí byť i pôsobnosťou Cirkvi. I keď poslaním Kristovým bolo duševné spasenie človeka, Kristus svoju starostlivosť nevenoval len duchovným veciam, ale pamätajúc i na hmotný život človeka, volal: „Lúto mi je zástupu.“¹ On sám nás naučil modliť sa: Chlieb náš každodenný daj nám dnes. A evanjelista o ňom píše, že chodil po kraji a všade dobre robil. Nestaral sa len o to, aby duším dal nový život milosti božej, ale mal na mysli aj hmotnú stránku človeka; bol nielen duchovný dobrodinca, ale i neobyčajný sociálny činiteľ, takže jeho vystúpenie a jeho evanjelium bolo a je skutočne radostnou zvesťou nového života. Kristus mal pochopenie nielen pre biedu duše, ale aj pre biedu tela.

¹ Mat. 11. 38.

Preto lačných krmil, chorých uzdravoval, mŕtvych kriesil, núdzu odstraňoval rozmnožením chlebov atď.

Kristus priniesol svetu nové prikázanie: Milujte sa navzájom. Liberalizmus sfalšoval rodný list lásky, ako hovorí Mäder, a preto musíme ho opraviť. Musíme vymazať meno falošného otca a napísať do neho meno Boha. Pravá láska nie je svetská, pozemská a všeobecne ľudská. Pravá láska nie je bez vyznania, ale pochádza od Krista, je katolícka, je spolu dcérou Cirkvi. A Cirkev, keďže s Kristom podľa pavlovskej náuky tvorí jedno mystické telo a podľa svätého Augustína celého Krista, uvedomuje si prikázanie Kristovo, si je vedomá svojej katolíckej lásky, je priateľkou celého človeka, ako bol Kristus, stará sa nielen o dušu, ale i o telo.

Pravda, úloha Cirkvi je hlásať prikazy a učenie Kristovo, vysluhovať prostriedky milosti a viesť svojich prívržencov vo všetkých veciach, ktoré patria do odboru kresťanskej viery a mravov. Kristus Pán povedal: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Toto je spolu program a poslanie Cirkvi. Jej poslanie je duchovné, a preto duchovné sú i jej prostriedky. Ale keďže Cirkev, mystické telo Kristovo, má telo a dušu, vidíme hneď od jej začiatku, ako jej láska chráni i veci, týkajúce sa hmotného postavenia svojich údov, ako má na zreteli podľa príkladu svojho Majstra i to, čo dnes zahrňujeme do slova sociálny a sociálne otázky.

Príchodom ducha evanjelia na svet, začína sa jar nového spoločenského života. Vieme, že prvá kresťanská obec v Jeruzaleme, ktorej členovia nedávno snivali o Mesiášovi, ktorý ich privedie k moci a bohatstvu, naraz z lásky ku svojmu Pánovi zriekali sa toho, čo mali. Predávali majetky a delili ich medzi všetkých, ako komu bolo treba.² Kresťania už vedeli,

² Sk. ap. 2, 45.

že všetci sme dietkami jedného Otca v nebi a teda bratmi. Poznali dobre hlavné prikázanie Kristovo: Miluj svojho bližného ako seba samého. To znamená: nielen slovom, ale i skutkom. A preto svätý apoštol Jakub v smysle toho píše kresťanom: Keby brat a sestra boli nahí a potrebovali by každodennej potravy, a keby im niekto z vás povedal: Idte v pokoji, zohrejte sa a najedzte sa! — avšak nedali by ste im, čoho telo potrebuje, aký je to osoh?³ A na inom mieste karhá boháčov pre utláčanie chudobných: Nože teda, boháči, plačte a kviľte nad svojimi biedami, ktoré prídu na vás. Vaše bohatstvo zhnilo a vaše rúcha požraly mole. Vaše zlato a striebro zhrdzavelo a ich hrdza bude na svedectvo proti vám a bude vám zožieraf telá ako oheň. Shromaždili ste si hnev na posledné dni. Hľa, pláca robotníkov, ktorí žali vaše pole, ktorú ste im zadržali, kričí, a ich krik prišiel do uší Pánovi zástupov. Hodovali ste na zemi a v bujnosti vykrmili ste svoje srdcia na deň zabijačky.⁴

Tento sociálny záujem prejavuje sa v základoch kresťanskej viery, ktorá je nepochopiteľná bez tohto sociálneho záujmu. Od Krista Pána, cez svätých apoštolov, potom cez cirkevných Otcov ako svätého Bazila, svätého Jána Zlatoústeho, svätého Ambróza, svätého Augustína, ktorí v týchto veciach a otázkach povedali odvážne slová, môžeme pozorovať, ako Cirkev rieši podľa zásad evanjelia sociálne otázky a v stredoveku tvorí taký sociálny poriadok, ktorý je skvelým výplodom kresťanského ducha lásky a solidarity, pýchou dejín katolíckej Cirkvi.

Celý stredoveký život zakladal sa na kresťanskom učení, že všetci ľudia, ako ľudia, sú si rovní, nie síce vonkajším postavením, kde sú rozličné stupne a stavy a preto tiež nevyhnutná

³ Jak. 2, 15—16.

⁴ Jak. 4, 1—6.

poslušnosť a podriadenosť. Hierarchická stupnica Cirkvi so všetkými svojimi dôsledkami bola vzorom a východiskom rozdelenia na stavy, a tým súčasne príčinou sily, činnosti a bohatstva ako i stálej pružnosti stredovekého spoločenského poriadku. Náboženstvo, stelesnené v Cirkvi, viedlo ľudí k vernosti, spravodlivosti, poctivosti, čistote a všetkým ostatným ctnostiam, bez ktorých nemožno si myslieť šťastný a spokojný život.

Spojenie remesla s náboženstvom poskytovalo práci vyššieho posvätenia, takže sa stávala povinnosťou náboženskou a záslužnou. Stredovekému majstrovi bola remeselnícka práca najväčšou cťou, ako úrad daný mu od Boha a pridelený vrchnosťou preto, aby plnil svoju povinnosť v stavovskej spoločnosti. Česť práce bola tiež najmocnejšou pohnútkou lásky k práci. Práca bola konávaná z lásky k Bohu a bližnému. Stávky, socializmus a podobné heslá vtedajší robotníci nepoznali. Panoval všade vzorný sociálny kresťanský poriadok. Sám Marx nazýva stredoveký sociálne-hospodársky poriadok najskvelejším zjavom stredoveku a nekatolík Sombart „najosvietenejším obdobím v dejinách ľudstva“.

Nesmriteľné zásluhy získala si Cirkev v stredoveku o sociálne povznesenie, o socializáciu svojím zákonodarstvom. Dekretálky pápežov boli prijímané do právnych zbierok a všade mali autoritu. Zásluhou Cirkvi bola zavedená prvá organizovaná starostlivosť o chudobných. Boli zakladané ústavy sociálnej lásky, kde chorí, pocestní, nesúci pracovať našli zaopatrenie.

A tak, ako si Cirkev všimla hospodársky a sociálny život od počiatku až po stredovek a regulovala ho k spravodlivosti a láske, tak to robila i potom a robí i dnes. Cez svätého Tomáša Akv. až po zásady nesmrteľného sociálneho pápeža Leva XIII. a Pia XI. môžeme

pozorovať, ako Cirkev rieši sociálne otázky podľa zásad evanjelia.

Povedali sme, že kresťanská viera bez sociálneho záujmu nie je ani mysliteľná. Obcovanie svätých, ktoré vyznávame, znamená nielen účasť všetkých ľudí na dobrách nadprirodzených. Obcovanie svätých znamená bratské spojenie všetkých údob Cirkvi. Náboženstvo lásky žiada od každého, aby sa stáralo o všetkých.

Učenie Cirkvi potvrdzuje túto vernosť v starostlivosti o človeka. Veľké sociálne encykliky Rerum novarum Leva XIII. zo dňa 15. mája 1891 a Quadragesimo anno Pia XI. z 15. mája 1931 priniesli najmäjšie riešenie o najťažších sociál. otázkach. Lev XIII. nečakal až vypukne komunistická revolúcia a prehovoril svojou robotníckou encyklikou o nešťastnom postavení a nezaslúženej biede, v ktorej žili ľudia nižších tried. A Pius XI. nemal strach zo slov, a proti menšine boháčov, ktorí sa radujú zo všetkého pohodlia, ktoré v takej veľkej miere poskytujú moderné vynálezy, postavil nesmierne množstvo robotníkov, ktorí žijú v žalostnej chudobe a márne sa usilujú, aby z nej vybrdli. Cirkev ustavične z Kristovho evanjelia čerpá svoje zásady a konfrontuje ich s dnešným sociálnym poriadkom. Len od encykliky Rerum novarum, teda od r. 1891 až po encykliku Quadragesimo anno, teda do r. 1931, bol zostavený zoznam hlavných textov, venovaných sociálnej otázke biskupmi 32. národov. Tieto citáty tvoria knihu s 352 stranami a je ich 1516. Cirkev po storočia volá k ľudstvu, že zákon bratstva má byť nielen v slovách, ale aj v skutkoch.

Svet, v ktorom by zvládali tieto princípy, tieto encykliky pápežov, bol by svetom spravodlivým, svetom harmonickým. Ak dnes nie je vyriešená sociálna otázka, príčina je v ľuďoch. I dnes je veľká priepasť medzi učením

Cirkvi a sociálnymi mravmi kresťanov. Keby všetko, čo kresťanstvo hlása o sociálnej otázke, bolo uskutočnené, po dvatisíc rokoch kresťanstva svet by nemal trpieť nespravodlivosťou a nenávisťou, spoločenskou nerovnosťou. Preto treba pamätať na to, čo povedal Daniel Rops v sborníku *Le communisme et les chrétiens*: Buď bude kresťan celkom verný požiadavkám svojej viery, a keďže ide predovšetkým o život v spoločnosti, bude verný sociálnym požiadavkám, ktoré z nej vyplývajú, alebo celý svet bude niesť bremeno tejto nevery.

Cirkev nemá síce nejaký, do podrobnosti vypracovaný sociálny program, lebo Boh jej nedal poslanie robiť sociálne-politické reformy v štátoch, ale spasí duše. Kristus tiež neriešil sociálne otázky, ale priniesol také pravdy na svet, ktoré keď budú uskutočnené, zabránia mnohým katastrofám a odstránia biedu, s ktorou si dnes ľudská spoločnosť nevie rady, ako poznamenal Pius XI. Kde sa však uskutoční duch evanjelia, tam sa ukázu i požehnané dôsledky pre sociálny život. Hoci účelom Cirkvi a náboženstva je šírenie kráľovstva božieho v ľudských dušiach, predsa toto náboženstvo obsahuje mnohé prvky, ktoré sú veľmi potrebné pre sociálny pozemský život a hmotný blahobyť. Už hlavná pravda náboženská o posmrtnom živote človeka a večnej odplate krotí sebecký pud tým, že upozorňuje na márnosť ľudských snáh po hromadení bohatstva a vystihuje pravý smysel života v konaní dobrých, záslužných skutkov. Zodpovednosť človeka pred Bohom vedie k svedomitej správe cudzieho majetku a určuje medze nespravodlivému vykorisťovaniu bližného. Zákaz nedelňajšej a sviatočnej práce chráni pracovné sily pred vysilením a reguluje nezamestnanosť obmedzovaním neustálej výroby.

V poslednom čase i niektorí nekatolícki politikovia a štátnici volajú po návrate k stredo-

vekým mravným zásadám, ku kresťanskému stredoveku, lebo ľudstvo si stále viacej uvedomuje, že dneskajšie sociálne zmätky korenia hlboko v mravnom a náboženskom rozvrate ľudstva. To je smysel encykliky Leva XIII. *Graves de communi*, kde o sociálnej otázke povedal, že je predovšetkým otázkou mravnou a náboženskou, a preto musí sa riešiť podľa mravných zásad. Nesmieme zabúdať, že vyriešenie sociálnej otázky stojí a padá s podmienkou, či bude zabezpečená mravnosť. To je i smysel volania Pia XI.: Predovšetkým mravná a náboženská obnova, bez ktorej nemožno obnoviť spoločenský poriadok.

Táto náuka Cirkvi zodpovedá celkom smýšľaniu Kristovmu, ktorého boj smeroval proti hriechu a za vykúpenie zo zlého v nás a z vlny na nás. Boh i teraz dáva rásť v nadbytku všetkému, čo ľudstvo pre život potrebuje. Keď si to nespravodlivo rozdeľujeme, neobviňujeme z toho Boha. Lebo všetka vonkajšia bieda bude premôžená len vtedy, keď bude odstránená zloba duší, keďže ona je príčinou vonkajšej biedy. Kristus prišiel, aby duše obnovil, zlo z nás odstránil, a keď mu budeme v tom s Cirkvou pomáhať, obnoví sa tvár zeme. Keď sa vnútorne oslobodíme, dosiahneme i oslobodenie od vonkajšieho sociálneho poddanstva. Kristus povedal: Hľadajte najprv kráľovstvo božie, a ostatné sa vám pridá.

Z toho vidíme, že i dnes Cirkev je najväčšia opora spoločnosti aj pokiaľ ide o sociálne otázky. A preto, keby Cirkev ako najvyššia mravná a duchovná sila bola z riešenia sociálnych otázok odstránená, všetko úsilie o vyriešenie takzv. sociálnych otázok by bolo márne. Kde sa však duch evanjelia dokonale uskutoční, tam ukážu sa požehnané dôsledky i pre lepší sociálny život, čo dejinné sociálne pôsobenie Cirkvi dostatočne dokazuje.

Máriin súhlas.

Keďže samo predurčenie prináleží do poriadku, ktorý sa volá zacieľujúci, preto musíme uvažovať o poriadku prevádzajúcom; a preto teraz pýtame sa na samé prijatie božského materstva so strany Márie.

Vieme, že Cirkev už od najstarších čias oslávila onen podivný súhlas, ktorým najblahoslavenejšia Panna slobodne, pokorne, verne a poslušne prijala ponúkané materstvo, keď jej ho anjel zvestoval, hoci v jej plnej moci bolo nepriať ho. Preto už v prvých storočiach Otcovia dávali protikladné porovnanie Evy s Máriou, ktorú nazývali novou Evou. Ako totiž Eva, matka všetkých žijúcich, neposlušnosťou, nevernosťou a pýchou dala svetu hriešneho Adama, pôvodcu skazy, tak vždy požehnaná Mária poslušnosťou, vernosťou a pokorou, teda pravým skutkom ľudským a nadprirodzene zásluhným, dala svetu nového Adama, pôvodcu nášho obnovenia. Preto pápež Lev XIII., nesmrteľnej pamäti, utešene vraví v encyklike „Fidentem” o mariánskom ruženci: „Ona priviedla Záchrancu ľudom, rútiacim sa do večnej záhuby, a to už vtedy, keď podivným súhlasom miesto celého ľudstva prijala zvesť upokojujúceho tajomstva, ktorú anjel priniesol na zem.”

Istotne bolo by smiešne ísť za obrazotvornosťou, a nie za rozumom, keby niekto skúmal, čo by sa bolo stalo, keby Mária nebola prijala svoje materstvo, keby nebola poslúchla. Nevieme a nedozvieme sa! Jednako nijaké nebezpečenstvo nehrozilo pre toto odmietnutie, ak len kto pripúšťa, že Boh, vládár celého vesmíru, panuje aj nad najslobodnejšími ľudskými činmi. Božia milosť totiž naklonila Máriinu

vôľu, aby slobodne prijala; teraz však, keď onen podivný súhlas sa stal skutočnosťou, tajomstvo vteleného Slova naozaj závisí od neho; preto Mária pre ten súhlas naozaj je príčinou nášho spasenia! Teda duchovnou matkou všetkých ľudí, istotne v Kristu a skrze neho, keďže on je Spasiteľ všetkých ľudí.

Sladký učiteľ svätý Bernard vraví: „Aj anjel čaká na odpoveď; už je čas, aby sa vrátil k Bohu, ktorý ho poslal. Ó Pani, na zmilujúce sa slovo čakáme aj my, ktorých toľme tlačí výrok odsúdenia. Ajhľa, ponúka sa ti cena spasenia; zaraz budeme oslobodení, ak budeš súhlasiť! Všetci sme stvorení vo večitom slove Boha, a hľa, umierame; pre tvoju krátku odpoveď máme dostať nové sily, aby sme boli oživení. Ó dobrotivá Panna, to od teba pokorne prosí poľutovania hodný Adam so svojim úbohým potomstvom, vyhnaný z raja; to dôrazne žiada Abrahám, Dávid a ostatní otcovia, a to túžobne žiadajú tvoji otcovia, ktorí tiež prebývajú v kraji smrtnej tône. Na toto čaká celý svet, hodený pri tvojich nohách. A nie nadarmo, keďže od tvojich úst závisí potešenie biednych, vykúpenie zajatých, oslobodenie odsúdených, napokon spasenie všetkých synov Adamových, celého tvojho pokolenia. Panna, rýchle odpovedz. Ó Pani, povedz slovo, na ktoré čaká zem, predpeklie aj nebesá!”¹

Ten súhlas, tak naliehavo vyprosený, nie je súhlas k materstvu Boha, ale k materstvu Spasiteľa; čo, pravda, ako sa zdá, má veľké ťažkosti. Ten istý Kristus je aj Syn Boží aj Spasiteľ; teda Kristova matka je aj Matka Božia aj Matka Spasiteľova, ale anjel hovorí o Spasiteľovej matke. No jednako, keď anjel prináša zvesť o vyplnení všetkých prorociev o budúcom Spasite-

¹ PL, 183, 83.

I ovi, o plnosti času, jeho slová primerane nemôžu byť iné, ako tie, čo proroci používali o kráľovi, Dávidovom synovi, ktorého kráľovstvo nebude mať konca. Preto takto vraví: „Hľa, počneš v živote a porodiš syna a nazveš mu meno Ježiš. Ten bude veľký, a Synom Najvyššieho volať sa bude; a Pán Boh dá mu prestol Dávida, jeho otca, a jeho kráľovstvu nebude konca.“² Židia však prekrútili pojem tohto kráľa. Očakávali pozemského kráľa, víťaza nad časnými nepriateľmi, a to tak, že Vykupiteľa, kráľa večného, nechceli uznať, a keď ho obžalovali u rímskeho vladára, Ježiš im musel jasne vyhlásiť, že naozaj je kráľ, ale jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta.³ Preto nezdá sa čudné, že keď anjel zjavoval tajomstvo svätému Jozefovi, celkom jasne povedal: „Lebo on oslobodí svoj Iud od jeho hriechov.“⁴ Predsa anjel to isté tajomstvo, tú istú vec oznamuje inými a inými slovami; pokornému tesárovi jasnými slovami, slávnostnejšími, ako nedávno pozdravil „milosti plnú“: Oslobodí svoj Iud od jeho hriechov!

Ako však oslobodí svoj Iud, kedysi predpovedal už Izaiáš: „Videli sme ho... muža bolesti, ktorý skúsil nemoc... Naozaj neduhy naše on vzal na seba, bolesti naše on niesol... On bol ranený pre naše nepravosti, ubitý pre naše bezbožnosti... Ranami jeho sme boli uzdravení... Ako baránok na zabitie vedený a ako ovca pred tým, ktorý ju strihá, onemie a neotvorí ústa svoje.“⁵

Nikto nepochybuje, že synagoga kedysi, totiž v predevanjeliiovom čase, izaiášske texty rozumela o Služobníkovi Jahve; ba v Novom zákone čítame, že tie texty sa uvá-

² Lk. 1, 31—33.

³ J. 18, 33—37.

⁴ Mt. 1, 21.

⁵ 53, 3—7; 52, 13—53; 12; 42, 1—7; 49, 1—7; 50, 4—9.

dzajú na presvedčenie poslucháčov. Tak aj sám Pán o sebe vykladá čítanie z Izaiáša.⁶

Predsá, aj keď sa smysel slov vzťahoval na Spasiteľa bolesti, židia, aspoň všeobecne, neočakávali Spasiteľa trpiacieho. Musíme však podotknúť, že židia len neskoršie, a to v pokročilom stredoveku, začali texty pre kresťanskú kontroverziu chápať o národe trpiacom. Ale židovské podanie tieto izaiášske úryvky naozaj chápalo o Spasiteľovi, aj keď ľudia dosť všeobecne nechápali zastupujúce umučenie Spasiteľovo, a iba z odporu voči kresťanským dôkazom sa im zazdalo texty inakšie vysvetľovať. No jednako také prekrútené vysvetľovanie vyvolalo odpor ako napríklad u rabína Mojžiša Kohena ibn Crispina. Nadto však, čo je veľmi dôležité, niektorí židia, podľa svedectva Justínovho Rozhovoru s Tryfonom, očakávali aj trpiaceho Mesiaša.⁷

Svätý Justín (umučení okolo roku 165), narodený v Sicheme, v Samarsku, ktorý veľmi dobre poznal smýšľanie židov, rokoval v Efeze s rabínom Tryfonom; a to rokovanie opísal v *Rozhovore s Tryfonom*. Či už ono rokovanie, ako je opísané, naozaj bolo a či nie, istotne v tom opísaní podstatne je spôsob a dôkazy, ktoré Justín používal vo svojich učených rozhovoroch so židmi.⁸ Justín tieto slová kladie do úst rabína, ktorý podľa mienky Rauschen-Wittiga⁹ pravdepodobne bol akýsi súčasník Justínov, totižto rabín Tarfon: „Tu Tryfo vraví: Dobre vedz, že aj celý náš národ očakáva Krista; aj uznávame, že všetky Písma,

⁶ Lk. 4, 21.

⁷ Porovn. Bonsirven, *Le judisme palestinien au temps de Jésus-Christe*, Paris, 1935, I, str. 380.

⁸ Tixeront, *Précis de Patrologie*, éd. 4, Paris, 1920, str. 49.

⁹ *Grunsriss der Patrologie*, Freiburg. Br. 1921, str. 55.

ktoré si uviedol, na neho sa vzťahujú." (Hľa: Židia uznávajú, že izaiášske texty vzťahujú sa na Krista!) „Ale či bolo predpovedané, že Kristus bude tak hanobne ukrižovaný, o tom pochybujeme. Lebo v zákone sa zlorečeným volá, kto je ukrižovaný; preto veľmi ťažko ma o tom kto presvedčí." (Hľa, križ je pohoršením pre židov.) „Písma, pravda, zrejme predpovedajú, že Kristus bude trpieť; chceme však vedieť, či bude trpieť onen v zákone zlorečený druh trestu." A trocha ďalej: „Vieme totiž, že bude trpieť a že bude vedený ako ovca, ale dokáž nám, či má byť aj ukrižovaný a tak potupne a tak hanobne zomrieť smrťou, v zákone zlorečenou."¹⁰

Nad svetlo je jasnejšie, že niektorí židia — hoci križ im bol pohoršením, ako svedčí apoštol Pavol — uznávali trpiaceho Mesiáša; ináč totiž Rozhovor s Tryfonom, či už naozaj bol alebo nie, vonkoncom by stratil všetku svoju silu a cenu pre presvedčovanie židov.

Keď tieto predpoklady máme, ktorý a aký dôvod môžeme dať, aby sme dokázali, že najblahoslavenejšia Panna, „milosti plná" neočakávala Mesiáša trpiaceho podľa Izaiášových proroctiev? Čo iní židia, aj keď len niektorí, očakávali so všeobecnou milosťou, z toho nijako nesmieme vylučovať očakávanie tej, ktorá je Nevestou Ducha Svätého, ktorý ju ozdobil všetkými darmi!

Veru, od pochopenia tohto závisí svojráz Máriinho súhlasu. Iné matky totiž, keď slobodne vstupujú do manželského stavu, nevedia, či niekedy budú mať synov, aj keď veľmi dychtivo túžia; a ak majú, nevedia, či sa z nich dožijú radosti alebo zármutku. Ak také musia pre syna trpieť, môžu zaiste súhlasiť, — to jest čomu nemôžu vyhnúť — môžu to znášať na poctu Boha a pre vlastné spasenie. Ale bla-

¹⁰ MG 6, 687—690.

hoslavená Panna mohla všetkému vyhnúť tým, že by nebola prijala ponúkané materstvo, a predsa celkom slobodne prijala. Preto Máriin súhlas nevzťahuje sa len na hmotnú spoluprácu pri vtelení Syna Božieho, ale aj na všetko to, čo zo samého pojmu matky vyplýva vzhľadom na Synovu bolesť. Istotne ešte nevedela o Synovom umučení, pokiaľ ide o všetky zvláštnosti a okolnosti, ale vedela, že to umučenie má byť podľa proroka ako by neprekonateľné, prevyšujúc všetky zlá, ktoré ľudia v tomto živote môžu zniesť. Súhlas k materstvu M u Ź a b o l e s t í je súhlas k materinskej spoločnosti! Matky mi budú svedkyňami!

Teda nakoľko bolo možné, najblahoslavejšia Panna svojím súhlasom prijala celé more bóľu. Hľa, Darkyňa naša! Aby svoj ľud oslobodila od hriechov, zabudla na seba samú a z lásky k svojmu ľudu videla Ježiša v mukách, trpiac spolu so Synom! Pre naše spasenie stala sa dievkou Pánovou, Matkou Spasiteľa, spoločnicou a družkou Prostredníka, víťazkyňou s Víťazom!

Ó podivné katolícke čítanie! Kresťania každodenne uctievať ten súhlas, lebo tri razy cez deň opakujeme A n j e l P á n a a vravíme:

**Anjel Pána zvestoval Márii,
a počala z Ducha Svätého.**

Logicky vonkoncom a celkom dôsledne musí nasledovať:

**A Slovo sa telom stalo
a prebývalo medzi nami!**

No, jednako rozdeľujeme tieto časti, aby sme zdôraznili s á m s p ô s o b, ktorým Slovo sa telom stalo:

**Ajhľa, dievka Pánova;
nech sa mi stane podľa tvojho slova!**

Slovo, pravda, sa telom stalo, a to podivným pôsobením Ducha Svätého, ale len závisle od Márie, ktorá celkom slobodným a záslužným s ú h l a s o m spoluúčinkovala!

DO VÝŠAV

Betlehemské taje.

Kristus sa chcel narodiť v Betleheme pre dve príčiny. A to po prvé, lebo „sa narodil zo semena Dávidovho podľa tela“, ako sa vraví v Liste k Rimanom (I, 3), ktorému tiež bolo zvlášť prisľúbené o Kristu podľa Kráľovskej knihy druhej (XXIII, 1): „Riekol muž, ktorý mal zasľúbenie o Pomazanom Boha Jakubovho.“ A preto sa chcel narodiť v Betleheme, v ktorom narodil sa Dávid, aby sa už z miesta narodenia ukázalo vyplnenie prisľubu, jemu daného; a to evanjelista naznačuje, keď vraví: „Lebo bol z rodu a rodiny Dávidovej“ (Lk. 2, 4).

Po druhé, lebo „Betlehem sa prekladá dom chleba“, ako hovorí Gregor. Veď sám Kristus vraví: „Ja som chlieb živý, ktorý som s neba zostúpil.“

Ako sa Dávid narodil v Betleheme, tak aj vyvolil Jeruzalem, aby v ňom postavil kráľovské sídlo a vystavil v ňom chrám boží; a tak Jeruzalem vyvolil, aby bol súčasne mestom kráľovským a kňazským. Kristovo kňazstvo však a jeho kráľovstvo bolo dokonané najmä v jeho umučení, a preto vhodne vyvolil Betlehem pre narodenie, Jeruzalem zasa pre umučenie.

Spolu tým aj zahanbil pýchu ľudí, čo sa honosia tým, že pochádzajú zo vznešených miest, v ktorých chcú byť zvlášť ctení. Kristus však naopak chcel sa narodiť v neslávnom meste a v slávnom meste byť tupený.

A v ktorej si reči efezského snemu sa vraví, „že keby zvolil najväčšie mesto Rím, mysleli by, že moc občanov zmenila svet; keby bol cisárskym synom, úspech by pripisovali moci. Ale aby sa poznalo, že Božstvo pretvorilo obvod zemský, vyvolil si chudobnú matku a ešte chudobnejšiu otčinu“. „Čo je svetu slabým, vyvolil si Boh, aby zahanbil, čo je silné“ (1 Kor. 1, 27).
Svätý Tomáš Akvinský, OP.

Modlitba veľkého vedca, lekára.

Ó Duch Svätý, ukáž mi, čo neznám, a nauč ma, čo neviem, a daj mi, čo nemám! Daj mi mojich päť zmyslov, aby si Ty, Duch Svätý, prebýval v nich! Svojimi siedmymi darmi ma obdaruj, aby som mal Tvoj svätý pokoj. Ó Duch Svätý, uč ma a daj mi návod, aby som mohol správne žiť v zacielení na Boha i na bližného. Amen. Paracelsus.

Silvestrovská výstraha.

Rozjímanie o smrti.

„Človek nepozná svoj koniec, ale ako ryby lapané bývajú udicou a ako vtáci chytaní bývajú osídľom, tak ľudia lapaní bývajú v zlý čas, keď ich náhle napadne“ (Kaz. 9, 12).

Svätý muž Klimak vraví: „Ako človek zo všetkých pokrmov potrebuje najmä chlieb, tak zo všetkých iných skutkov a cvičení nevyhnutné je najmä pozorné rozjímanie o smrti. Niektorí však sa toľme usilujú žiť bezuzdne v rozkošiach, že o smrti nechcú ani počuť ani hovoriť, ba ani na ňu myslieť. To sú tí, čo si chcú z miesta vyhnanstva urobiť trvalú vlasť, z údolia slz a náreku raj.“ Tým vraví Spasiteľ: „Beda vám bohatým, lebo už máte svoje potešenie. Beda vám, ktorí sa smejete teraz, lebo budete trúchlivi a plakať“ (Luk. 6, 24). Niektorí však majú už tak zatvrdlé srdce, že ani zočenie umierajúcich, ani spomienka na smrť, ani pohľad na hroby a kosti zomretých ich nedoľmá, nepocítujú strach a ani sa nenapravujú. Ba na kosti hľadajú ako na kamenie, na hroby ako na jamy a vyvýšeniny; keď hľadajú na umierajúcich ľudí, nemäknú viac, ako keď sa dívajú na skonávajúce zvieratá, a na umierajúcich hľadajú tak, ako by sami neboli smrteľní. A predsa keby často a pozorne mysleli na smrť a čo po nej príde, na rozpoloženie umierajúceho a na jeho pokušenia, tiesne a nebezpečenstvo, rýchle by zmäkli kajúcnosťou a bojzivosťou a vo všetkom by napravili celý život.

Teda prvý účinok, vyplývajúci z úvahy o smrti, je báť sa smrti podľa slov Žalmu: „Strach zo smrti padol na mňa, hrôza a strach prišli na mňa“ (54, 5, 6). Strach však vyvoláva starostlivosť a usilovnosť. Veď bojzivosť robí človeka ostražitým a usilovným.

Tak druhý účinok, vyplývajúci z rozjímania o smrti, je starostlivo a usilovne mať sa na pozore pred smrťou, totižto pred smrťou nepripravenou. A to nie je nič iné, ako kajať sa za minulé viny a na budúce zdržovať sa hriechov. Preto rozjímanie o smrti nabáda človeka ku spasiteľnej kajúcnosti. Jej časti sú: ozajstná ľútosť, dokonalé vyznanie a dôstojné zadostiučinenie. To všetko vzniká z bojzivosti pred smrťou. Preto Šalamún vraví: „Múdry sa bojí a chráni zlého“ (Prísl. 14, 16).

Tretí účinok rozjímania o smrti je úvaha o vlastnej krehkosti a smrteľnosti a z toho vyplývajúce pokorné smýšľanie o sebe samom. Preto Písmo vraví: „Čo sa honošíš, zem a prach?“ To jest, prečo sa človek honosí a neuvažuje o vratkosti svojho postavenia,

čo je zo zeme vzatý a čo sa má vrátiť do popola a prachu?

Štvrtý účinok rozjímania o smrti je nechať svet-ské starosti, zmätok a nepokoj tohto sveta. Kto dôkladne uvažuje o smrti, stará sa len, aby dobre a šťastne zomrel. Preto zo svojho srdca odstraňuje starosti, zmätky a nepokoj telesný a časný.

Piaty účinok rozjímania o smrti je odvrátiť sa od nezriadenej lásky k tvorom a vzbudzovať v sebe horúcu a čistú snahu zapáčiť sa Bohu. A tak úprimné rozjímanie o smrti spôsobí, že človek pohľadne všetkou telesnou útechou a z celého srdca sa pousiluje, aby dosiahol večné spasenie.

Šiesty účinok rozjímania o smrti je útecha a radosť v Duchu Svätom. Táto útecha je vlastná ľuďom svätým, čo z celého srdca túžia po smrti ako po konci bied a vin tohto života a ako po bráne do budúceho blaženého života. Istotne rozjímanie o božom súde u nedokonalých vyvoláva bojzlivosť, ale u dokonalých útechu, lebo Kristus týmto v Evanjeliu vraví: „Ale keď sa toto (znamenia a prípravy na súd) začne diať, pohliadnite a pozdvihnite svoje hlavy!“, to jest potešte si srdcia, lebo sa blíži vaše vykúpenie; tak rozjímanie o smrti u nedokonalých pôsobí strach, u dokonalých radosť. Ale občas aj ľudia dokonalí a svätí boja sa smrti a súdu podľa toho, ako Duch Svätý rôzne a rozlične na vyvolených pôsobí.

Ctih. Dionýz Kartuzián.

ŽIVOT

Vianočný dar.

V bohatých palácoch i chudobných domčekoch vianočný stromček rovnako pripomína, že len pokoj a láska urobí svet vznešenejším a šľachtnejším. Preto sa vtelila Láska!

Na vianočnom stromčeku je veľa plameňa, ktorý skôr zohrieva ako svieti. Na konároch visia zlaté orechy, jedličku sem i tam objímajú zlaté refaze. Na strome rastie medovník i marcipán, dolu pod stromom sú vzácne a milé dary: vozík s koníkom, i s celým príslušenstvom, obrázková knižočka, bábika, ktorá plače i spí, koľajnica s rušňom, zariadená izba, futbal, lietadlo, puška, kanón.

To všetko doniesol malý Ježiš, ktorý nás všetkých miluje, veď za nás všetkých zomrel. A keď zahlaholí malý zvonček a otvorí sa tajomné dvere, deti od dojatia akosi sa boja vkročiť do pohádkovej izby, lebo jasné svetlo sviec oslepuje ich oči.

To všetko je len znamenie a symbol. Aj strom, plameň, dar a sväté dojatie detí je len znamenie a symbol. Malé drobné znamenia, ktoré poukazujú na veľkosť. Zbytočné je znovu a znovu opisovať, čo všetko značia a čo znamenajú; teraz len jedno chcem vyzdvihnúť a chcem pôsobiť nie tak na rozum, ako na srdce. Chcem zdôrazniť myšlienku, že **pod vianočný stromček sa vždy máme postaviť s detskou radosťou a vierou, s detským srdcom a láskou.**

Kto toho nemá a predsa si stane pod vianočný stromček, tak sa tam hodí, ako na májovej lúke zanechané čierne ohnisko. Kvety, vôňa, čerstvá zarosená pažítka patrí na lúku, nie popol a nehoriaci začadený flak. Tak isto pod vianočný stromček patrí nábožná, dúfajúca a láskou naplnená duša! Nie skeptická, vyzitá a nespokojná duša!

Dieťa-Ježiš znamená pre nás znovuzrodenie, obnovenie, osvieženie, a chce okolo seba duše, ktoré sa vedia preto oduševniť a prežiť to. Chce duše, ktoré sa znovuzrodia, ktoré sa vedia odtrhnúť od starého a obdivovať a nasledovať nové, ktoré on sľubuje a na ktoré on volá.

To potrebujeme — stať sa dieťaťom a s čerstvou silou formovať v sebe človeka dokonalého. Oblicť na seba formu samého Krista a dúfať, veriť, že je to možné, užitočné, ba slávne. To hlása Pán, k tomu nás volá v jaslách ležiace Dieťa a naplňa nás odvahou a nádejou.

Dieťa nosí vieru, vzbudzuje nádej a rozširuje lásku. Vieru vo veľkosť, v tajnosť, nádej do budúcnosti, do života, do víťazstva, lásku, z ktorej samo žije a ktorú okolo seba rozširuje. Tak vlastne dieťa je symbolom toho, čo potrebujeme pre život nadprirodzený, čo potrebujeme, aby sme nielen žili, ale aj rástli a donášali peknú úrodu. Betlehemske Dieťa dáva nám tieto dary. Predovšetkým veľkú, smelú vieru, ktorá smeruje k Bohu — ale menej ako on — preto ho aj neobsiahne, ale verí a opováži sa toľko čakať, lebo dieťa je takého smýšľania, ktoré len vtedy môže niečo mať, keď dostane alebo mu niečo dajú. Od seba nič nemá a svojou silou si nič nemôže nadobudnúť. Takúto vieru žiada Evanjelium, keď hovorí: Ak nebudete ako deti — takí veriaci a ponížení, a keď tým priam nedonútite Boha, aby on sám vás pozdvihol k nebesám — nevojdate do kráľovstva božieho.

V tom smysle treba rozumieť sv. Terézii Ježiškovej, keď hovorí že na výfahu pôjde do neba. Dieťa samotné nemôže nič urobiť, tým menej to, aby samo vzlietlo do neba, ale keď je skutočne dieťa, podľa

viery, potom už Boh vezme ho na svoje ruky a vyzdvihne ho do nekonečnej výšky.

Takými dieťkami chceme byť. O sebe nemyslíme a nepredpokladáme nič, ale tým viac dúfame, že nám pomôže Pán, keď obletieme na seba jeho rúcho.

To je ten zázračný vianočný duch — znovuzrodenie, reč druhej božskej osoby, Slova: Ľudia, podľa srdca, smýšľania a skutkov buďte defmi. Pochopte vianočné evanjelium, že Syn Boží stal sa človekom, vy však musíte sa stať podobnými Bohu. Ja prevezmem vašu prácu, slabé telo, vy však vezmite moje, milosť božiu, božskú silu, život a krásu.

Verme, že z tejto zámeny, v ktorej nám Boh dal ten najvzácnejší dar, vyrastie nové pokolenie: pokolenie, o ktorom hovorí sv. Ján: „Ktorikoľvek ho prijali, dal im moc stať sa synmi božími — tým, ktorí veria v jeho meno, ktorí nie z krvi, ani zo žiadosti tela, ani z vôle muža, ale z Boha sa zrodili.“ Nové zrodenie, nové pokolenie, ktoré zvíťazí nad svetom — to je vianočná zvesť, vianočná viera, vianočná nádej, aj úsilie k výšinám nebies.

Z tohto dobra každému veľa!

Biskup O. Prohászka. Prel. O. Holúsek.

Kresťanská úprimnosť.

Križ u Rimanov, podobne ako za terajších čias šibenica, bol potupným nástrojom, pomocným prostriedkom, na ktorom popravovali previnilcov cudzincov tým, že ich priviazali povrazom alebo klincami pribili na križ. Terajší smysel a vznešené ponímanie križu dal len Bohočlovek, ktorý ako Boh stal sa človekom, aby nás vykúpil, približiac sa k človeku, aby človek mohol sa priblížiť k Bohu. Odvtedy križ sa stal ozdobou kostolov a veží, je potešením v trápeniach a povznesením v radoostiach, sprevádza nás od narodenia až po hrob ako drahocenný talizman. Konštantín v znamení križa zvíťazil nad Maxenciom, lebo v duchu križa bojoval. Náš štát od vydobytia samostatnosti v znamení viery našich praotcov, vyložením križa do škôl, súdov, kancelárií a verejných miestností začal svoju blahodarnú prácu za tuzemský blahobyť svojho národa. Ale križ bez corpusu je len forma bez ducha, ktorý z oportunistu, pravda, je akési plus, ale duch musí ovládať celé naše počínanie všade, na každom mieste. Úradné počínanie čiže pod tlakom svetskej vrchnosti predpísaný každý čin neznamená ešte, že je presiaknutý duchom križa, duchom umučeného Spasiteľa. Štát nemá možností skúmať srdcia a ľadvie, či azda neostaly v nich zárodoky hnilyby ľžipakrokárstva, slobodomurárskeho židoboř-

ševizmu, alebo či sú naozaj duchu štátu oddané alebo len daným okolnostiam prispôsobené a rozvratné bunky ešte nevykorenené. Márne by boli vyzdobené školy, súdy, kancelárie a verejné miestnosti krížom, keby duch učiteľa, profesora, sudcu, úradníka nebol presiaknutý kresťanským svedomím, zodpovednosťou a oddanosťou podľa povinnosti jemu svereným deťkam, mládeži a ľudu; ale i opravdivým kresťanským duchom, ktorého korene musia byť zapojené a živé z kríža, hojne rozdávaného všetko a všade, rosu a požehnanie, a zalievajúceho suchotu, vlnosť a neďalosť. Nie ten plní vôľu Otca môjho, povedal Pán Ježiš, kto volá Bože môj, Bože môj — azda pod tlakom okolností — ale čo v skrytosti svojho srdca dáva pravou rukou tak, aby o tom nevedela ľavá. Cirkev svätá nový rok začína pre výstrahu upomienkou svojich veriacich na posledný súd, aby ich srdcia sa nadchly a roznieťili opravdivou láskou, nie pod tlakom, z obavy alebo z vnútenej formy vonkajška, ale podľa vzoru Krista Pána; aby z vnútorného presvedčenia prejavoval sa i navonok každý cit, každá myšlienka, každý skutok podľa vôle božej, z príkazu a z neodolateľnej túžby vnútorného hlasu nášho srdca, ktorý sa má takto prejavíť a uplatniť. — K —

Rovnosť medzi národmi?

Nemusím poznamenať, že Nový zákon pozná veľmi dobre prípadkové (akcidentálne) rozdiely medzi národmi. Vie o národoch, teda vie aj o tom, čo ich rozdeľuje, o ich rozdielnych vlastnostiach, ktorých je konečne on sám tvorcom.

Ale priznáva Nový zákon niektorému národu skutočnú povýšenosť nad ostatnými národmi? Pripúšťa nejakú vnútorne, bytnostne založenú hierarchiu medzi národmi?

Azda nič nie je také vzdialené od mysle Syna Božieho, ako niečo takého. Boh, ktorý povolal ku svetlu toľko rozličných národov, spravuje i dejiny ľudského pokolenia. Raz prichádza na vrchol kultúry a civilizácie jeden národ a všetky ostatné sú ním pokladané za menejcenné, a hneď na to ten prevzdelaný národ padá a na jeho miesto prichádzajú opovrhovaní barbari — a v nasledujúcej etape mizne zas i táto vlna a prichádza iná, takže len povrchnému pozorovateľovi sa môžu zdať národy usporiadané do nejakej hierarchie, založenej na vnútorných, bytnostných rozdieloch.

Ale Syn Boží nie je povrchný, a tak i národy majú v jeho očiach jednakú cenu. Ani „vyvolený národ“ nebol vyvolený preto, že by bol ozaj vnútorne

hodnotnejší než iné národy, ale pravda je, že bol vyvolený Abrahám, Izák a Jakub pre svoju mravnú výšku, pre svoju poslušnosť voči Bohu, a len ako odmena za ich osobné zásluhy sa im dostalo cti, že sa stali zakladateľmi mesiášskeho národa, nositeľa požehnaní božieho pre všetky národy.

V očiach Boha-Sudcu niet rozdielu medzi národmi a medzi civilizáciami. U neho rozhoduje len „nový človek“, výška kresťanskej mravnosti. „Neluhajte si navzájom, ale vyzlečte starého človeka so seba s jeho skutkami a oblečte si nového... kde niet pohana a Žida, obriezky a neobriezky, barbara a Skýta, otroka a slobodného: ale všetko a vo všetkom Kristus.“¹ A treba mať pred očami, že medzi Židmi a pohanmi bola priehrada dokonalej plemennej nenávisti! A medzi civilizovanými národmi a barbarmi (Skýtov pokladali za najnevzdanejších) videli skoro taký rozdiel, ako medzi človekom a zverom.

Sú potom v Písme svätom Nového zákona také tvrdenia, také súčasti učenia, že na ich základe priamo alebo nepriamo treba vyžadovať rovnosť medzi všetkými ľuďmi.

Rozpovedanie pôvodu človeka z jediného pôvodného páru, ako nám ho podal Mojžiš (Gen. 1 a 2) a jasne potvrdil soznam národov, ktorých všetkých pôvod sa tam odvodzuje od Adama a potom od Noema (Gen. 10), to všetko nachádza svoje nové potvrdenie vo vnuknutých slovách sv. Pavla, ktorý poučuje aténskych šovinistov, že Boh „spôsobil, aby z jedného všetky druhy ľudí prebývaly po celej tvári zeme“.²

A nielen spoločný pôvod spojuje celé ľudské pokolenie do jednej rodiny bratov a sestier. Naši prarodičia, sotva boli stvorení, zhrešili. Ich hriech však, zvláštnym spravovaním božím neobmedzil svoj dosah len na ich vlastné duše a telá, ale pôsobí i na dušu a na telo každého človeka, ktorý kedykoľvek v dejinách príde na svet. Následky dedičného hriechu, hlboký rozvrat v našej prírode v prospech zla sa jasne hlási ku slovu u každého človeka, nech patrí ku ktorémukoľvek národu. „...skrze jedného človeka hriech prišiel na tento svet a skrze hriech smrť, a tak na všetkých ľudí prešla smrť, lebo v ňom všetci zhrešili...“³ „Teším sa totiž so zákonom božím podľa vnútorného človeka: vidím však vo svojich údoch iný zákon, protiviaci sa zákonu mojej mysle a väzniaci ma v zákone hriechu, ktorý je v mojich údoch. Ja nešťastný človek, kto ma vyslobodí z tela tejto smrti?“⁴ Niet teda na svete nijakého plemena ani nijakého

¹ Kol. 3, 11.

³ Rim. 5, 12.

² Skut. 17, 26.

⁴ Rim. 7, 23.

národa, ktoré by boli zachránené od následkov dedičného hriechu. Všetci sme naklonení ku zlu.

Ako celé ľudské pokolenie má podiel na nešťastí, tak zas všetkým bez výnimky sa ponúkajú dobrodeňnia vykúpenia. „Boh chce, aby všetci ľudia boli spasení a prišli ku poznaniu pravdy.“⁵ „Idte do sveta a každé evanjelium každému stvoreniu. Kto uverí a bude pokrstený, bude spasený; kto neuverí, bude odsúdený.“⁶ „A on (Ježiš Kristus) je usmierenie za naše hriechy: nie však len za naše, ale i za hriechy celého sveta.“⁷

Všetci sa stávame synmi božími, všetci sme začlenení do tela Kristovho, vo všetkých nás prebýva Najsvätejšia Trojica. „Vidte, akú lásku nám preukázal Otec, aby sme sa synmi božími menovali a nimi i boli (sme).“⁸ „Ak ma niekto bude milovať, bude zachovávať moju reč, a môj Otec bude ho milovať, a prideme k nemu a urobíme si u neho príbytok.“⁹ „Či nevíete, že vaše údy sú chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a nie ste svoji?“¹⁰

Tie isté prostriedky sú položené k rukám všetkých národov zeme: viera a krst ako základ, potom zachovávanie tých istých prikázaní. „Idte teda a učte všetky národy, krstiac ich... učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal.“¹¹ Kresťania, keď budú tak žiť, pretvoria svoje vnútro podľa vzoru Syna Božieho. Utvoria v sebe rozumové i mravnostné zvyky — ctnosti. A pre nás tu najdôležitejšia je tichosť a pokora srdca. „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete pokoj pre svoje duše.“¹² A tento druhý text je ešte istejší. „Netúžiac po vysokých veciach, ale majúť záľubu v ponížených.“¹³ „Boh sa pyšným protiví, pokorným však dáva svoju milosť.“¹⁴

A v deň posledného súdu sa znovu jasne zaskveje rovnosť všetkých ľudí v očiach božích, lebo tam sa nebude súdiť podľa národnej príslušnosti, ale len a výlučne podľa mravnej hodnoty skutkov, vykonaných za zemského života. Ak skutky človeka boli vo shode s prikázaniami božími, predovšetkým s prikázaním lásky, čaká na človeka večná spása; ináč, nech už ostatné jeho vlastnosti boli akékoľvek, čaká na neho večné zatratenie.

Dr. Chladný - Hanoš v knihe:
Láska k národu, str. 84.

⁵ 1 Tim. 2, 4.

⁶ Mk. 16, 15 a nasl.

⁷ 1 Ján. 2, 2.

⁸ 1 Ján. 3, 1.

⁹ Ján, 14, 23.

¹⁰ 1 Kor. 6, 19.

¹¹ Mat. 28, 19 a nasl.

¹² Mat. 11, 29.

¹³ Rim. 12, 16.

¹⁴ 1 Peter, 5, 5.

Nový svet — starí ľudia.

Na obzore súčasných dejín rysuje sa plán nového sveta. Nemyslím tu na nový politický svet s novými hranicami, lež na nový myšlienkový, duchovný svet. Že ide o nový duchovný svet, svedčia o tom prejavy vodcov národov novej Európy, ktorí neprestávajú zdôrazňovať prepodobenie starého človeka. Keď to človek číta alebo počúva, nevedoľak myslí na slová sv. Pavla o starom človeku v hriechoch, z ktorého sa musí vyzliecť, aby bol sčúci žiť novým životom, životom Kristovým. Ako by mal vyzerať ten nový svet, to najlepšie vysvetlil sv. Otec Pius XII. vo viacerých prejavoch. On hovorí o nových ľuďoch, o novom duchu v novom rodiacom sa svete. Ten nový duch vyrastie z kresťanskej spravodlivosti a lásky, ktorá dnes chýba svetu, preto mu chýba i jej ovocie — pokoj. Teda plán do budúcnosti je pekný, a ako sa pripravujú naši ľudia na jeho prevedenie? Bohužiaľ, mnohí sa uspokojia s vypočutím krásnych rečí a programov, aťe akí boli, takí sú, a nieto nádeje, že by sa prepodobili, že by prestúpili do nového sveta s novým duchom. Vidíme, že do nového sveta prichádzajú starí ľudia. Nehovorím o starých ľuďoch v národnom presvedčení. Veď v našom verejnom živote máme takých jednotlivcov, čo si pripnú na prsia i mohamedánsky polmesiac, len aby ostali pri starých mastných hriechoch. Ale kde je príčina toho? Povedzme si úprimne, že v strašnej náboženskej ľahostajnosti! Človek nábožensky ľahostajný je národne tupý, mŕtvý. Lebo pre koho Pán Boh je len niekedy potrebný, pre toho národ neznamená celkom nič; zaprie svoj pôvod, svoju mater, len čo uvidí judášsky mešec. Akí sú to ľudia, čo sa chystajú do nového sveta? Katolíci, čo neplnia ani minimálne náboženské požiadavky. Sv. spoveď, sv. prijímanie, od toho si už odvykli ešte za starej éry. Katolíci, čo ústami milujú národ, ale nechcú mu dať nových členov, deti nepotrebujú, to privilégium odkázali nižším vrstvám ľudu. Katolíci, ktorí okrem krstného listu nemajú nič spoločné s Cirkvou rímskokatolíckou. Katolíci, ktorí vo verejnom živote líšia sa od boľševikov len v tom, že nikto nevie, že sú horší ako boľševici. Katolíci, čo vo verejnom živote zastávajú katolícke záujmy preto, že na vedúce miesta sa dostali pomocou katolíkov, ale nie z presvedčenia. Katolíci, ktorí poznali svoju Cirkev vtedy, keď im pomáhala vystúpiť vo verejnom živote ku kapi-tánskemu kormidlu, pri ktorom rýchle na ňu zabudli. A mohli by som vypočítavať rad-radom ľudí, ktorí sa odtrhli od Cirkvi, od Kristovho ducha, lebo dnes necítia jeho potrebu. Nuž a prečo hovorím len o ka-

tolíkoch? Preto, že na našich pleciah leží väčšia zodpovednosť, a napokon do druhých nás nič. Je to naozaj smýšľanie židobofševických slobodomurárov, ktorí nám nikdy nežičili. Nuž a takíto ľudia majú prevziať zodpovednosť za nový rodiači sa svet? Alebo lepšie rečeno: Tí starí ľudia majú stvoriť nový myšlienkový duchovný svet? Tí starí ľudia, starí duchom, starí presvedčením? Áno, preporodenie je potrebné, je nevyhnutná i obnova ducha. Neprestávajme sa preto modliť k Duchu pravdy, lásky a spravodlivosti, aby pretvoril skamenelé srdcia katolíkov, nasiaknuté náboženskou ľahostajnosťou, plytkosťou, ba i tých, čo prestali veriť.

Dr. M.

Katolícka matka.

Zriedlom, udržiavateľkou a strážkyňou pokoja a radosti v rodine má byť žena, manželka a matka. Ci ona nespojuje v láske otca a detí? Ci svojim nežným citom nepripútava celú rodinu ku svojej osobnosti? Ci nebedlí, nestráži, neochraňuje a nebráni celú rodinu? Ona naplňuje svojim spevom celý dom, ona sa vie tak milo usmievať na svoje deti, či sú zdravé a živé, či plačú a sú choré. Ona je učiteľkou, ktorá prvá hovorí deťom o nebi, ktorá ich vedie pred oltár, aby sa poklonili pred sviatostným Spasiteľom, ona v ich mladých srdciach vzbudzuje najšľachetnejšie city a túžby. Privedte nám matku, ktorá sa cíti matkou nielen prirodzenou, ale aj v ríši nadprirodzenej, a my v nej uvidíme hrdinku rodiny, silnú ženu, ktorú môžete ospevovať s kráľom Salamúnom v Knihe prísloví: „Sila a krása je jej odev a smiať sa bude na posledný deň. Ústa svoje otvára múdrosti a zákon milostivý je na jej jazyku. Pozoruje chodníky svojho domu a chlieb nejedáva záhaľčivo. Povstávajú jej synovia a za blahoslavenú ju vyhlasujú, i jej muž ju chváli.“

Dovoľte, aby sme ešte viac pochválili matku, silnú ženu. Treba ju pochváliť za hrdinské znášanie bolesti, lebo škola nedostatku, utrpenia a ťažkostí urobila ju nezlomnejšou a trpezlivejšou, ako je muž; jednoducho: láska ju naučila znášať bolesti. Hľadte na pobožné ženy z Evanjelia, ktoré Krista všade nasledujú, slúžia mu a na krížovej ceste ho s plačom sprevádzajú až ku krížu. Srdce Kristovo je plné milosrdenstva pre tieto ženy. Krista pohly nariekajúce sestry Lazarove, dojal ho nárek vdovy z Naimu a slzy Magdalény plačúcej pri jeho hrobe. Aj dnes, v tomto krvavom čase, je to Kristus, ktorý povie toľkým vdovám a matkám: Neplač! I keď nevzkriesi padnutého syna, predsa jeho dobrota je ako balzam pre rany uplakanej matky.

Pius XII.

O turinskom plátne.

Podľa starších správ a novších videní bolo mŕtve telo Pánovo napochytre ako-tak poumývané a posypané vonnými látkami; boly to suché drogy jednak praškovité, jednak trsy sušených rastlín. Plátno samobolo presiaknuté aloëovou živcou a pod. Bezprostredne pred vsunutím Kristovej mŕtvolvy do hrobnej jaskyne odrazu zažiarily na povrchu indického plátna (sínidon) plamenné, rudé škvrny na miestach rán Kristových. A tu nesúci sa zastavili, odhrnuli trocha plátno a videli všetko tak posypané vonnými látkami, ako to pôvodne posypali; a ten svetelný zjav hneď zasa zmizol. Posvätené plátno a rúcha Kristove dostal a opatroval svätý Peter. Byzantský historik Nicephorus Callistus v XIV. storočí zachoval zprávu, že cisárovná svätá Pulchéria (399—453) uložila posvätné plátno, ktoré dostala od cisárovnej Eudoxie, v novej mariánskej bazilike v Carihrade. Francúzsky biskup Arculfus videl r. 670 v Jeruzaleme kópiu plátna s náznakami tela. Toto plátno pripomína saragoský biskup svätý Braulio (z rodiny svätého Izidora zo Sevilly) v VII. a svätý Ján Zlatoústý v VII. storočí. Tyrolský biskup Viliam ho spomína r. 1171; ďalšia zmienka je z r. 1201, 1202, 1349, 1418. Roku 1452 sa dostal do majetku panovníckej rodiny savojskej, v ktorom je dosiaľ, a bol uložený v Chambéry, kde prekonal r. 1532 známy požiar (stopy ohňa a vody). Na žiadosť svätého Karola Borromejského bol preložený do Turína, kde je dosiaľ. K verejnej úcte bol vystavený napr. roku 1814, 1842, 1898, 1931 a 1933. V katolíckom kulte je pripomínaný od prvopočiatku. Východná cirkev má v každom kostole stále boží hrob s obrazom toho plátna (a plošne prehnane znázorneným celým telom Pána), a na Veľký piatok sa tam kladie „pláčanica“, pri našej svätej omši je to korporále; v prefácii mozarabskej liturgie — oni prefáciu volajú *illatio* — je o ňom stála zmienka. — Chemickú stránku, ako škvrny vznikly, treba znova kriticky prebrať. Generál dominikánov P. Gillet však prikláňal sa k názoru, že pri zachovaní turinského plátna pôsobili prirodzené i nadprirodzené príčiny.

Prof. MUDr. J. F. Babor

Cieľ kresťanskej výchovy.

Kresťanská výchova objíma celé pôsobenie ľudského života, smyselného a nadsmyselného, duševného a mravného, života jednotlivca, rodiny a spoločnosti, a to nie preto, aby ho snížila, ale povýšila,

zriadila a zdokonalila podľa príkladu a náuky Kristovej.

Ozajstný kresťan, ovocie kresťanskej výchovy je ten nadprirodzený človek, čo stále a dôsledne rozmýšľa, posudzuje a robí podľa rozumu osvieteného nadprirodzeným svetlom príkladu a náuky Kristovej, alebo vyjadrené dnes upotrebovaným výrazom: je to ozajstný dovŕšený charakterný človek. Lebo nie každé ľubovoľné vedenie života, preukazujúce dôslednosť a vytrvalosť len na základe osobných zásad, predstavuje ozajstný charakter, ale len vytrvalosť v uskutočňovaní večných zásad spravodlivosti, ako to i pohanský básnik uznáva, keď v nerozlučiteľnej spojitosti chváli spravodlivého, zásadám verného muža. Ináč dovŕšená spravodlivosť môže byť len tam, kde sa i Bohu dáva, čo Bohu prislúcha, ako to ozajstný kresťan robí.

Tento posledný cieľ kresťanskej výchovy javí sa svetárom ako v skutočnosti nepriateľská idea, alebo väčšmi ako niečo nedosiahnuteľného bez potlačovania alebo zničenia prirodzených schopností a bez zrieknutia sa pominateľnosti, teda ako niečo spoločenskému a pominateľnému životu cudzie a protívne každému pokroku na poli písomníctva, vedy, umenia a každého iného kultúrneho pôsobenia. Na takú námetku, ktorá vyplýva z neznalosti a zaujatosti pohánov a ktorá sa, žiaľbohu, dnes ešte častejšie a zatvrdlivejšie opakuje, odpovedal Tertulián za svojich časov: „My nie sme cudzí svetu. Dobré sme si toho vedomí, že musíme byť vďační Bohu, svojmu Stvoriteľovi a Pánovi. Jednako my nepohŕdame nijakým ovocím jeho diel. Len zachováваме mieru, aby sme to neupotrebili prehnane alebo prevráteným spôsobom. Takto žijeme spolu s vami, nie bez trhu, bez kúpeľa, nie bez obchodu, dielní, hostincov, vašich jarmokov a ostatných obchodných stykov. Spolu s vami cestujeme loďou, konáme vojenskú službu, obrábame role a kupčíme. Tedy my máme tie isté zamestnania, ako aj vy, a svojou prácou prispievame k vašej službe. Ja si ozaj neviem predstaviť, ako sa vám môže zdať, že sme neosožní pre vaše hospodárstvo, keďže s vami a od vás máme svoj chlieb a prácu.“ Pius XI.

LITERATÚRA

SV. JÁN OD KRÍŽA: *Temná noc*. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 196, Ks 40. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. Je to druhý sväzok zbierky spisov sv. Jána od Kríža. *Temná noc* je rozdelená na dve knihy. V prvej sa vraví o trpanej noci

smyslov, v druhej o trpnej noci ducha. Kto pozná teologicko-psychologickú štruktúru duchovného života, a len tak letmo preštuduje tento sväzok, pozná, že je to nevyhnutné pokračovanie knihy: Výstup na horu Karmel. Mýlia sa tí, čo učia, že asketický život je pre riadnych kresťanov, mystický pre mimoriadnych. Sv. Ján nebojí sa napísať, že mystický život je pravidelným zjavom na ceste k Bohu, len ho naťm dobre rozumieme. I táto kniha dokazuje, že českí katolíci dostávajú najosvedčenejšie knihy pre duchovný život. V terajších časoch olomouckí dominikáni dávajú svojmu národu také bohatstvo, ktoré shodnotia až budúce pokolenia. My s úctou pozeráme na ich prácu, a čitateľom Smeru odporúčame i túto knihu ako perlu duchovnej katolíckej spisby. — im.

RICHARD EGENTER: Von der Freiheit der Kinder Gottes. Verlag Herder, Freiburg im B. 1941, str. 345, RM 2.60. Biblická idea o slobode dieťok božích bola takrečeno zničená v náuke Lutera, neostalo z nej nič. A názory mnohých katolíkov dnešných čias sa nelíšia od luterovského chápania božieho synovstva. Autor v tejto knihe kladie vážnu otázku, ako chápeme my túto slobodu, a či vôbec žijeme ako slobodné dieťky nebeského Otca. Keď vysvetlil filozofický pojem slobody, prechádza k definícii nadprirodzenej slobody vyznavačov Kristových. Sloboda nie je obchádzaním zákona, veď v jadre je najdokonalejším uskutočnením vôle Stvoriteľa, čiže zákona. Preto nie je slobodný ten, čo hreší, lebo hranice slobody určuje láska k Bohu a k bližnému. Z tejto živej lásky rodia sa deti božieho kráľovstva na zemi, a takáto sloboda vylučuje obchádzanie zákonov božích a zneužívanie práv bližného. Kto dobre rozumie pojmu slobody božieho dieťaťa, chápe základy kresťanského i čiste ľudského života. E. kniha patrí medzi tie, čo objektívnym riešením uspokojujú túžbu všetkých ľudí. Katolík v nej nájde smernice na sbratanie všetkých ľudí v jednej rodine nebeského Otca. Knihu odporúčam kňazom i laikom, lebo patrí medzi najcennejšie knižné novinky Herdrovho nakladateľstva. — im.

OTTO KARRER: Die Freiheit des Christenmenschen in der katholischen Kirche. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1941, str. 136, viaz. RM 3.50, broš. RM 2.80. Ze problém slobody je aktuálny, vidieť sa o ňom veľa i dnes. Kresťan musí byť od čohosi oslobodený, lebo je vykúpený; nesmie byť otrokom hriechu, preto vo vykupiteľskom pláne božom oslobodenie od hriechu je kvetom, najpožehnannejším účinkom kresťanskej slobody. Ale vieme, že naše sve-

domie musí rozhodovať o dovoľenosti skutkov, a tu prichádza otázka, či je nejaký zákon, ktorý by mohol obmedziť slobodu svedomia? Táto otázka je rozriešená v knihe dokonale. Človek sa stáva slobodným vierou, nádejou a láskou: to by bol stručný obsah celej knihy. Kniha pre moderného katolíka; odporúčam ju aj kňazom do spovednice. — im.

FRIEDRICH HEILER: *Östliche und westliche Mystik*. Verlag E. Reinhardt, München 1941, str. 280, broš. RM 5.80. Problém mystiky v katolíckej i v evanjelickej bohovede v minulom storočí zabil významné miesto. Ako máme pozeráť na mystiku, aké miesto má v teológii, o tom nás poučí táto zbierka štúdií od odborníkov mystickej a vôbec teologickej vedy. O stredovekej mystike peknú štúdiu má Dr. G. Lüers. Čestne sú zastúpené historické a filozofické štúdie, ktoré sú potrebné na osvetlenie novších problémov. Kresťanská mystika je tam študovaná v rozličných obdobiach: obdobie Nového zákona, stredoveká mystika, bludy anglikánske, luteránske a slobodných protestantov; zaujímavý je tiež článok o vplyve mystiky na umenie. Aby vznešenosť kresťanskej mystiky bola postavená do pravého svetla božej krásy, ako ukážky z nepravej mystiky prináša zbierka preklady z náuky Laotse o vôbec z indických mystických prameňov. V zbierke je tiež úplný zoznam najnovších kníh a štúdií o mystike. Pre teológov a priateľov mystiky je to vzácna príručka, v ktorej nájdú riešenie naozaj životných problémov duchovného života, a to po stránke teologickej i historickej. Vrele odporúčam. — im.

Dr. ANTONÍN ČALA, OP: *Mše svätá*. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 192. Ks 22. Dostať v mis. kníhkupe. v Nitre. Kniha je plod viacročného starostlivého a rozsiahleho štúdia. Autor dáva do rúk českej verejnosti hodnotné dielo, ktoré obohacuje pole nábožensko-liturgickej spisby pre pochopenie a prehĺbenie najvznešenejšieho kultu božieho na zemi. Kniha má dve časti: dogmatickú a liturgickú. V kratšej časti dogmatickej jasne a prehľadne dokazuje článok viery, že svätá omša je opravdivá nekrvavá obeta Nového zákona. Je to apologia obety najsvätejšej. V druhej, rozsiahlejšej časti podrobne vysvetľuje celú svätú omšu, postupne po jednotlivých časťach, ich vývin a ustálenie, ako sa teraz používajú podľa obradu rímskeho, a všetko, čo sa vzťahuje na obeť. Odporúčame ju všetkým, ktorí chcú dobre po-

znaf centrum najvyššej bohopoety a nevyčerpatelne zriedlo milostí, aby mohli bohato z neho ťažiť. Vhodná príručka pre kázne. — pk.

BLAHOŠLAVENÝ JORDÁN SASKÝ: Život svätého Dominika. Prel. P. Jozef Fojtů, OP. Dominikánska ed. Krystal, Olomouc 1941, str. 87, Ks 12. Dostať v mis. kníhkup. v Nitre. Prvý, stručný a kritický, vyše sedemsto rokov starý a pritom nezosediavely životopis, ktorý je písaný vo forme kláštornej kroniky, vás intímne soznámi so spôsobom života veľkého patriarchu svätého Dominika, a s kľúčovým semenkom slávnej rodiny Bratov Kazateľov. Pri pozor-
nom čítaní, čitateľ pozná, ako sám Boh viedol svojho verného sluhu a zakladateľa rehoľnej spoločnosti a aká vrúca láska pre spásu nesmrteľných duší bola jedinou smernicou prvých jej členov. Autor, po smrti svätého Otca a svojho Učiteľa ako prvý nástupca v riadení mladstvej družiny rehoľnej, napísal len to, „čo sám osobne videl a počul, a o čom mu rozprávali prví bratia, totiž o prvých časoch rehoľných, o živote a zázrakoch blaženého muža Dominika...“ Knižka je obohatená naozaj majstrovskými drevorytmí Jifiho March, a prekladateľovými podrobnými poznámkami, ktoré čitateľovi osvetlia niektoré menej jasné miesta. Dielko odporúčame všetkým, najmä priateľom rehole dominikánskej. — pk.

CSÁVOSSY ELEMÉR: Ave Mária. Nákladom Korda R. T., Budapest, str. 222, P. 3.50. — Nevšedný duchovný spisovateľ Csávossy vo svojej knihe nám podáva kázne a príležitostné prednášky o Panne Márii. Nájdeme v nej kázne na jednotlivé zvolania loretánskych litánií, ale sú tam aj nové témy, ako: Mária prostrednica, Mária spoluvykupiteľka, o čom autor hovorí na základe učenia svätých Otcov, pápežských encyklik a učenia moderných teologov. Sú tu i príležitostné reči pre Mariánsku kongregáciu. Keď vieme, ako je ťažko kázať o Panne Márii, je nám táto kniha vítaná, lebo je plná nových myšlienok, nových námetov veľmi solídneho spracovania. — vm.

TOMKA ÁGOSTON: Modern hitvédelmi kérdések. Nákladom Korda R. T., Budapest, str. 181, P. 3. — Páter Tomka napísal svoju knihu predovšetkým pre dospelejšiu mládež, v ktorej stručne, jasne a prakticky zaoberá sa základnými otázkami viery. Apologetickým spôsobom píše o Bohu, duši, náboženstve, Kristu Ježišovi a o Cirkvi. V Tomkovej knihe máme dobrú a praktickú pomôcku vo veciach týkajúcich sa základných otázok náboženstva. — vm.

SV. ALFONZ LIGUORI: Vianočná novela a tri pobožnosti. Sväzok I., str. 272, broš. Ks 15. Dostať v kláštore redemptoristov, Stropkov. V prirodzenom poriadku malé veci stávajú sa veľkými. Tu nájdete opak, ako veľký Boh stáva sa malým. Sú to krásne úvahy a rozjímania svätca a cirkevného učiteľa o veľkom tajomstve vtelenia, narodenia a živote božského Dieťaťa. Knižka je písaná ľahkým slohom, takže každý jej obsah veľmi ľahko pochopí. Môže poslúžiť ako dobrá príprava na sviatky vianočné. Sväzok II., str. 79 má tri pobožnosti: Novenu k Duchu Svätému, Oktávu Božieho Tela, Deviatnik k najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Obidva sväzky tvoria jednu knihu. — pk.

Dr. MICHAL PFLIEGER: Heilige Bildung — Gedanken über Wesen und Weg christlicher Vollendung. Verlag Anton Pustet, Salzburg; str. 184. Pflieger vidí príčinu neúspešnej katolíckej výchovy v nesprávnej výchove. Na správnu výchovu nestačí len akýsi technický aparát seba výchovy a výchovy druhého, ale našim húževnatej práce. Náboženský život sa nedá stroviť za jeden deň. Výchova sa nemá scvrknúť len na index samých „nesmieš“ — ale našim aj poukázať, čo chovanec môže a tiež prečo niečo nesmie. V mládeži treba prebudiť nový, opravdivý život a odstrániť všetko, čo by ho mohlo oslabiť alebo udušiť, aby chovanec vedel prejsť víťazne i cez najťažšie úskalia. Výchova je viac ako šlachetné ľudské činy, aj viac ako mravný ľudský čin, ktorý vyplýva z plnosti milostí duše. Výchova je „dovŕšenie, v nás strojeného božského života v druhého Krista“. Smysel výchovy je výchova „kresťana“. Milosti nemajú slúžiť len ako prostriedok na potlačenie hriechov, ale hlavne ako zdroj nového života. Pre pedagoga cenný prínos. — p. m.

VIMMER ANSELM, OSM: A Boldogasszony keresztútja (Megfontolások és imádságok). Nákli. Korda R. T., Budapest, str. 232, P 4. — Zaujímavá autorova kniha hovorí o krížovej ceste P. Márie, obsahujúcej sedem zastavení sedembolestnej Matky Božej. Je to kniha úvah o živote Panny Márie, o jej krížovej ceste. z čoho mnoho môžeme čerpať pre svoj vlastný život na to, aby sme vedeli na dobrej ceste kresťanského života vydržať, i keď od nás vyžaduje mnoho obetí. Kniha obsahuje i pobožnosť krížovej cesty P. Márie. Mariánski ctitelia nájdu v nej posilnenie svojej lásky k P. Márii a v ostatných túto lásku roznieti. — vm.

Smer,

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT.

Rediguje

prof. Dr. INOCENT MÜLLER O. P.

Ročník I.

Dominikánska edícia Veritas.

Trenčín 1941.

OBSAH:

- ANJELOV: Umenie a svätosť 438.
- BABOR: V Stvoriteľových službách 120, 173, 212, 272, 310, 357, Mravnosť a rodina 412.
- BÚDA: Puer natus est nobis 20, Knieža pokoja 64, Prebodnutý Baránok 111, Prázdny hrob 157, Naša nádej 198, Chlieb anjelov 256.
- FEIL: Unionizmus, veľké dielo božie 33, J. V. Rut-skyj 214.
- FRIETHOFF: P. Mária, Matka Spasiteľova 58, Matka Božia 105, 170, 207, 316, Máriin súhlas 450.
- GARRIGOU-LAGRANGE: Sv. prijímanie bez poďa-kovania 24, Prítomnosť pri sv. omši 145. Odovzda-nosť dôverujúca Prozreteľnosti 260, 289, 346, Duch odovzdanosti 406.
- HABÁŇ: Základy modlitby 12, Modlitba ako povin-nosť 67, Či človek môže byť ľahostajný k Bohu 161. V duchu a pravde 385.
- HARANTA: Myšlienky nad časom 71.
- CHURA: Sociálna starostlivosť — katolícka povin-nosť 292.
- LIKAVSKÝ: Eva 306, 353, Eva po upadnutí 394, Eva vo svojich dcérach 448.
- MASTYLÁK: Náš pomer ku Kristu 398.
- MÜLLER I.: Náš Smer 3, Vnútorňý život 8, Dokonalý duchovný život 49, 99, Obetavá láska 154, Kre-stanský a rehoľný život 192, Záväznosť k doko-nalosti 249, Prečo sa zdokonaľovať? 297, Prostried-ky na dosiahnutie dokonalosti 337, Poznanie Boha 389, Bližšie k Bohu 433.

- MÜLLER V.: Co je Cirkev? 28, Svätá Cirkev 75, Katolíckosť Cirkvi 126, Jedna Cirkev Kristova 268, Apoštolskosť katolíckej Cirkvi 312, Náboženstvo a život 350, Dejinné sociálne pôsobenie katolíckej Cirkvi 452.
- RAJEC: Za novou renesanciou 123, Príď kráľovstvo Tvoje 265, Milujte vedu, ale ešte viac lásku 414.
- SERTILLANGES: Usobranie 79.
- SOUKUP: Prvé kroky 16, Zaisťovať priateľstvo 53, Rozumní priateli 115, Priateľstvo živé 165, Vo spomienkach 203, Priateľ otvára 302, Bojovníci za radosť 444.
- ŠKRÁBIK: Smer ukazuje cestu 1.
- ŠURJANSKÝ: Ježiš Kristus včera i dnes i na veky 241.
- TOMÁŠ SV. AKVINSKÝ: Prečo Kristus Pán trpel na kríži 97.
- Do výšav 37, 80, 131, 176, 219, 274, 321, 367, 417, 465.
- Život 41, 84, 134, 181, 227, 278, 323, 370, 420, 467.
- Literatúra 48, 95, 137, 186, 235, 282, 330, 378, 425, 476.
-

ri rímskokatolíckej. Pochopili našu snahu aj tí, čo
sali do Smeru. Naším čitateľom musím prezradiť,
spolupracovníci Smeru píšu naozaj z lásky k Bohu
k svätej Cirkvi, nezlätne, bez akéhokoľvek nároku
na odmenu. Nuž týmto vyslovujem najprv bratské
vinné Pán Boh zaplať. Ďakujem tiež p. riaditeľovi
v. K. Murínovi, ktorý čas zaslúženého odpočín-
ku venuje nám a s otcovskou láskou stará sa o našu
administráciu. Srdečná vďaka patrí tiež p. A. Matej-
kovi, podúradníkovi trenčianskej pošty, ktorý má
starosti expedíciu nášho časopisu. A vám, Sme-
riti, tiež ďakujem, že ste nás pochopili, že ste nám
dali priateľskú ruku k práci za najväčšiu česť božiu
našej vlasti. Nič inšie nechceme, iba to, aby Pán
Boh bol všade a vo všetkom chválený a oslavovaný.
Až teda účtujeme s jednoročnou skúšobnou prácou,
aníme sa v duchu božej Všemohúcnosti a k trónu
jeho Majestáta kladieme všetko, čo sme dosiaľ
konali. Boli sme len nedokonalé nástroje v božích
rukách, preto všetku nedokonalosť pričítajte nám,
čo bolo dobré, za to ďakujte nekonečnej láske do-
hého Pána Boha. Redaktor.

VŠETKÝM SMERISTOM aj ich rodinám
láme hojnosť milosti a pokoja od novonaro-
ného Spasiteľa sveta. Redakcia.

Sv. omša za čitateľov SMERU. Dňa 10. decembra
r. redaktor slúži sv. omšu za všetky duševné i te-
né potreby smeristov. V ten deň spojte sa všetci
mnou a obetujte svoje modlitby a dobré skutky
víťazstvo Krista a jeho svätej Cirkvi v dušiach
stých našich spoluobčanov.

Vyšší náboženský kurz v Bratislave a v Trenčíne
va pravidelne dva razy v mesiaci. Presný termín
dnášok oznamujeme v dennej tlači a v rozhlase.
zývam najmä bratislavských smeristov, aby sa
hojnou počte zúčastňovali na našich bohovedných
patách.

Smeristom-horľiteľom. Na vianočné sviatky mno-
z vás prídu ku známym, ktorí vôbec Smer nepo-
tujú. Sami sme sa presvedčili o tom, že je ešte veľa
ľolíkov, ktorí by si radi prečítali náš časopis, ale
bec nevedia, že na Slovensku máme revue pre du-
ševný život. Smeristi, spoliehame na vás a sme pre-
dčení, že cez vianočné sviatky ponúknete Smer
svojim známym a priateľom a že nám získate nových
čitateľov. Nám ide o to, aby každý inteligent-Slo-
vak mal rímskokatolícke božie srdce, preto dajte za-
tci do roboty a získajte nám aspoň jedného pred-
čiteľa. Tým, čo získajú piatich nových členov, pri-
stávame milé prevkapanie z duchovnej spisby. Do-
az sme to nemohli uskutočniť, lebo horľiteľov ne-

bolo toľko, aby sme mohli dať tlačíť sľúbenú brošúrku. Čakáme na ďalších. Na pripojených lístkoch pošlite nám mená a presnú adresu tých, ktorých získate do našej rodiny. Vianočný čas využite na to, aby ste nám získali čo len jedného odberateľa. Každý čitateľ Smeru nech si pokladá za povinnosť získať aspoň jedného odberateľa na r. 1942.

Dlžníci! Poslali sme upomienky tým, čo nemajú vyrovnané predplatné. Mohlo sa však stať, že upomienku dostali aj tí, čo predplatné poslali v čase, keď sme upomienky rozposielali. Týchto prosíme za prepáčenie. Ale smeristi, ktorí v decembri budú účtovať a celoročným šafárením, nech nezabudnú, že predplatné na Smer je tiež vec svedomia a katolíckej slovenskej cti. My si vážime najsamprv čitateľov a uskutočňovateľov smeristického programu, ale nezabúdajte na to, že dlžoby znemožňujú prácu redakcie na každom kroku. Nuž nezabudnite na vyrovnanie katolíckych účtov v našej administrácii. **Administrácia.**

Dary na študentský tlačový fond: Mariánska kongregácia, Trenčín, Ks 50; Sestry Dominikánky, Humenné, Ks 30; M. Palinkášová, Trenčín, Ks 25. Po 20 Ks: Št. Jankovský, tajomník, Trenčín; Dr. Št. Tiso, Bratislava; J. Opeľt, Trenčín. Po 10 Ks: O. Stempl, Bratislava; p. Brokeš, Trenčín; K. Farkaš, Trenčín, Ks 15; M. Martincová, B. Bystrica; K. Kresánek, Trenčín; J. Lukáč, Trnava; A. Koprivňanská, Trenčín; Rím. kat. farský úrad, Nedošany. Darcom a priateľom študentov Pán Boh zaplat!

P. B. Garrigou-Lagrange, OP:

K B O H U.

ZÁKLADY DUCHOVNÉHO ŽIVOTA.

Cena Ks 14.50.

Duchovné smeristické hnutie svoju prácu ešte len začína. Aby naši čitatelia vedeli, na akých základoch chceme stavať, aký je náš cieľ, vydávame túto knihu, ktorú napísal skúsený vodca duchovného života a jeden z najväčších znalcov katolíckej bohovedy. V knihe nájdete načrtnutý i náš program. Ale nie je to iba program Smeru; to, o čom sa píše v knihe K BOHU, musí zaujímať každého kresťana, ktorý chce rozumieť slovám Krista Pána: **Buďte dokonali!**

Objednávky prijíma administrácia Smeru.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštoy v Bratislave pod čísl. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.